

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

25813 d. 12

10/-

ANECDOTA SACRA ET PROFANA.

TYPIS EXSCRIPSERUNT
GIESECKE ET DEVRIENT.
LIPSIÆ MDCCLXI.

ANECDOTA SACRA ET PROFANA

EX ORIENTE ET OCCIDENTE ALLATA

SIVE

NOTITIA

CODICUM GRAECORUM, ARABICORUM, SYRIACORUM,
COPTICORUM, HEBRAICORUM, AETHIOPICORUM, LATINORUM,

CUM

EXCERPTIS MULTIS MAXIMAM PARTEM GRAECIS

ET TRIGINTA QUINQUE SCRIPTURARUM ANTIQUISSIMARUM EXEMPLIS.

EDIDIT

AENOTH. FRID. CONST. TISCHENDORF

PHIL. ET THEOL. DR. PALAEOGR. BIBL. IN ACAD. LIPS. PROF. PUBL. ORD. REGI SAXONIAE A CONSILIIS AULICIS ORDINUM
IMPP. RUSS. S. ANNAE CL. II. CUM CORONA IMP. ET S. STANISL. CL. II. REG. SAXON. ALBERTI IMP. FRANC. LEGIONIS HONOR.
REG. BORUSS. AQUILAE RUBRAE CL. III. REG. BAVAR. S. MICHAEL. CL. I. EQVES REG. GRAEC. SALVATOR. CENTURIO REG.
SUNC. DE STELLA POLAR. REG. SARD. SS. MAUR. ET LAZAR. MAGNIDUC. SAX. AB ALBO FALC. CL. I. DUC. FARM. S. LUDOVICI
EQVES REGIAE SOCIETATIS LITTERARUM LONDINENSIS ET INSTITUTI AEGYPTIACI SOC. HONORAE. REGIAE SOCIETATIS
SCIENTIARUM UPSALIENS. SOC. EXTER. SOCIETATUM HAGANAE PRO VINDIC. RELIG. CHRIST. SOC. AB EPIST. HISTOR. THEOL.
LIPS. ET ORIENT. GERM. SOCIUS ORDIN.

EDITIO REPETITA, EMENDATA, AUCTA.

LIPSIAE,
SUMPTIBUS HERMANNI FRIES.

1861.

257. d. 11.

25813. d. 12

11. 1. 35

PRAEFATIO.

Hic liber postquam anno 1855. primum editus erat, quum transisset nuper ad Hermannum Fries, virum honestissimum, petenti ut iterandae editioni consulerem non deeram. Consultum autem est ita, ut non modo praefatione indice aliisque renovandis plura scitu digna adderentur variisque emendationibus locus daretur, sed etiam ea libri pars, in qua de codicibus insignioribus nondum excussis agitur, multis quae nuperis itineribus conquisivi augetur.

Quae enim hoc volumine continentur, in duas partes dividi possunt, quarum prior in describendis ac passim exscribendis versatur libris antiquis mea opera ex oriente in Europam advectis, altera ex variis Europae et orientis codicibus excerpta complectitur. Quos codices priore parte complexus sum, ii ad duas collectiones pertinent: altera itinere orientali meo secundo abhinc annos octo comparata, nonnullis Museo Britannico et bibliothecae Bodleianae paullo ante censis, anno 1857. exeunte ad bibliothecam Imp. Petropolitanam transiit, cui locupletandae atque illustrandae liber Baro Modestus Korff, vir summus, ex longo iam tempore tanto cum studio tantoque successu prospicit; altera anno 1844. ex oriente allata posteaque additamentis aucta, exceptis quattuor libris Dresdam missis, ad bibliothecam universitatis Lipsiensis transiit. Prior collectio codices comprehendit duo et triginta, Graecos quattuordecim, Syriacos duo, Arabicos duo, Rabbaniticos et Karaiticos, Hebraeis illos quidem litteris sed plerosque Arabica lingua conscriptos, quattuordecim. Altera collectio codices sexaginta quinque comprehendit, Graecos tredecim, Syriacos quinque, Copticos tredecim, Arabicos octo, Georgicos quinque, Hebraeorum Arabicos quinque, unum Samaritanum*), papyraceos Coptice Hieroglyphice Graece scriptos sex cum linteis fragmentis Hieratice scriptis; item Abyssinicos quinque et Arabicos Drusianos tres. Quorum in utraque collectione codices duodecim sunt palimpsesti, novem primum Graece, duo primum Syriace scripti; unus vero ex fragmentis palimpsestis lingua et ratione satis inter se diversis compositus est. Ex Graecis tres rescripti sunt Graece, unus Arabice, unus

*) Is nuperrime accessit. Vide Cod. Tisch. LVI. in indice.

Slavonice, quattuor Georgice. Item Syriacus uterque Georgice rescriptus est. Ceterum hi codices, inter quos eminent Graeci antiquissimo litterarum uncialium genere a quarto ad nonum saeculum scripti duodeviginti, paucis levioribus exceptis, ante me litteratorum hominum nemini innotuerant. Atque illud quidem singulari providentiae divinae beneficio contigisse arbitror, quod, ut hos inprimis praedicem, tot sacri codices annorum mille ac plus mille a communi plurimorum similium summae antiquitatis Christianae monumentorum interitu salvi ad nostra usque pervenerunt tempora atque nunc ex indignis tenebris in lucem prodeunt.

In excerptis codicibus prioris collectionis paullo parcius eram quam in altera collectione: illos enim non tam in litterarum usum convertendi consilium erat, quam quae essent dignitate et quem litterarum fructum promitterent significandi; praetereaque multi eiusmodi sunt quos totos edere vel certe singulari libello tractare consentaneum sit: id quod in nonnullis nuper iam factum est. Item in describenda altera collectione, cuius codices duos dudum publici iuris factos in nota tantum respeximus, inprimis hoc spectatum est, ut accuratam singulorum notitiam praebentes ad accuratiora studia viros doctos invitaremus. Qua in re multo uberius de Graecis explicatum est quam de reliquis, quippe in quibus descriptio nostra non tam a nobis quam ab iis penderet qui linguas orientales proficiuntur. Ad orientales enim codices nostros hi potissimum viri clarissimi studium contulerunt: ad Arabicos H. L. Fleischer et J. Gildemeister, ad Syriacos Frid. Tuch et J. Gildemeister, ad Copticos G. Seyffarth, ad Georgicos H. Petermann, ad Abyssinicos Frid. Tuch, ad Arabicos Drusianos H. L. Fleischer, ad Hebraicos et Hebraeorum Arabicos Ad. Jellinek, J. Fürst, (M. Steinschneider).

Plerique alterius collectionis codices, ut in ipso libro notatum est, meo insigniti sunt nomine. Quod anno MDCCCXLV, quo tota collectio ad bibliothecam universitatis Lipsiensis transibat, auctoritate factum est eorum qui illo tempore regis nomine summam universitatis nostrae curam gerebant. Ipsius vero regis Friderici Augusti nomine immortali thesaurum meae collectionis principalem eo insignivi consilio ut „quum grati erga principem optimum devotique animi mei testis, tum eximiae eius circa bonas ac sacras litteras curae munificentiaeque monumentum exstaret“. Quae verba in dedicatione codicis Friderico-Augustani a me posita etiam ad totam collectionem bibliothecae patriae traditam valere volui: quod quidem, ut ipsa res quemadmodum peracta est manifeste docet, ita summum regis ministrum, ad quem ea res pertinebat, ratum habuisse luculenter testantur litterae eius datae ad me die 15. m. Mart. a. 1845., rursusque quae ob auctam a me collectionem d. 15. m. Nov. 1853. et d. 11. m. Oct. 1860. eadem auctoritate ad me pervenerunt*).

*) Ex errore fluxit quod de annis in me collatis scripsit auctor libri: *Sr. Majestät des Königs Johann von Sachsen Besuch etc. Nebst einer Darstellung der Anstalten u. Sammlungen der Universität. Leipzig 1858. pag. 94.*

Nec vero praetereundum est, eam ipsam ob causam, i. e. ob collectionem illam codicum praestantissimorum patriae ac bibliothecae universitatis patriae cum eximia grati animi pietatisque significatione a me cessam, regis imperiique nomine liberaliter prospectum esse, ut itinera mea et labores ad promovendas litteras imprimis sacras susceptos constanter persequi possem. Quod ut grato animo mihi praedicandum est, ita confido nunquam defuturos esse qui thesauros illos itineribus meis repertos conquisitosque gratulentur patriae.

Quae alteram libri partem occupant excerpta e codicibus bibliothecarum quae Venetiis et Taurini sunt, Parisiis et Carpentoracte, Guelpherbyti, Monaci, Hamburgi, Sanctogalli, Londini, Oxonii, atque etiam in variis terris orientalibus, ea et re et pretio satis inter se differunt. Deligenda erant ex magna eorum copia quae ex plurimis et occidentis et orientis bibliothecis collecta et ad varios usus reposita habeo. Retinenda imprimis ea videbantur quae singularem librum vel certe pro suo quodque genere editionem magis propriam sibi poscunt. Spero equidem ea quae data sunt inventura esse quibus digna studio videantur. Quos eosdem aequos existimatores futuros esse confido.

Quae ad libri finem fragmenta epistularum Pauli edita sunt, ea iisdem exscribenda typis curavimus qui ad novam collectionem Monumentorum sacrorum ineditorum a nobis adhibiti sunt, additis insuper accentuum spirituumque signis ad similitudinem manu scriptorum effectis. Quae typorum ratio ab ipsius codicis scriptura, quam tabula expressimus, non minus recedit quam a plerisque post sextum saeculum scriptis. At quae revera recedunt, ea propius ad antiquiora exemplaria accedunt, ad quae ipsi posteriores codices sunt compositi. Hinc est quod eosdem typos a similibus scripturis non plane alienos esse iudicavimus.

Totius libri et conscriptio et impressio quum laboribus aliis tum itineribus interruptae sunt. Inde excusari velim quae passim minus accurate edita sunt, correctae illa quidem, quoad fieri potuit, in indice.

Denique librum splendidis eorum nominibus decorare poteram qui itinerum meorum, unde totus pendet, patroni exstiterunt. Sed id iam alibi identidem factum est, nuperime in editione Novi Testamenti septima, atque est eiusmodi ut in meam magis quam illorum laudem fieri videatur. Recolentem quidem cum animo meo memoriam itinerum, in quibus inter annos 1840. et 1860. septennium consumpsi, illud mirum in modum delectat, quod longe a patria et ubique terrarum tot amicos ac fautores eosque magna saepe animi generositate et liberalitate inveni: quorum nunquam non grato animo recordabor.

Ceterum haec Anecdota quum primum anno 1855. prodibant, Alexandro de Humboldt „virorum altioribus studiis clarorum duci ac principi“ dedicavi. Quod his feci litteris:

Nec mirabere nec reprehendes quod operi huic nomen Tuum proposui. Ex annis enim tredecim, postquam primum Lutetiae Te videre mihi contigit, labores mei omnes ad

Te pertinuerunt. Tu eos nosti, probasti, commendasti; Tu perpetuo favore Tuo ornasti; Tu inter primos fuisti qui Germanico nomine dignos diceres. Quam laudem ut mererentur operam danti etiam illud enitendum erat ut Te nunquam non viderentur digni esse. Quod utrumque utinam revera mihi contigerit. Misi autem prae ceteris eum ad Te librum, quo exposui quae litterarum monimenta in itineribus meis orientalibus, deo id providente, ex monasteriorum pulvere, ubi per tot saeculorum seriem sepulta iacuerant, protraxerim inque vitam ac lucem vindicaverim. Esse in his quae pro summa antiquitate, raritate, argumenti gravitate, inter pretiosissimos bibliothecarum non Germaniae tantum sed etiam Europae thesauros numeranda videantur, scio quantopere Tu mecum et bonis litteris et ecclesiae sis gratulatus. Quod ut laetitiam meam non mediocriter auxit, ita admirabilem ingenii Tui altitudinem ostendit. Quum enim rebus iis quae a natura involutae videntur subtiliter investigandis immortalem gloriam quaesieris ac vero dudum sis consequutus, tamen a Te studioque Tuo minime aliena duxisti quae sacras litteras, quae dei spectant ecclesiam, tanto illam quidem nomine haud dignam nisi divina litterarum luce collustratam. Quae quum ita sint, toto animo delector quod librum hunc ut grati animi pietatis venerationis testem licet ad Te mittere. Quod dum facio, deum precor ut iuventutis illud quod senex semper conservasti nunquam a Te discedat, nec vero ipse, quem totum nunquam discessurum scimus, nisi sero a nobis discedas. Itaque vale. Scribebam Lipsiae diebus festis Pentecostes anni salutis 1855.

Ad haec quae ille rescripsit, Postemi d. 30. m. Aug. 1855., ea et ipsa lectoribus reddenda videbantur, non quidem ostentandi caussa quae vir summus cum tanta erga me benignitate atque indulgentia scripsit, sed ut inde iudicari queat qua ille mente fuerit circa labores eiusmodi inprimisque litterarum sacrarum studia, a quibus eum abhorruisse sacrorum contemptores iactant. Rescripsit autem sic:

„Sie haben einmal wieder, verehrter Freund, mir ein ehrenvolles Zeichen Ihres treuen und liebenswürdigen Wohlwollens durch die Zueignung Ihrer inhaltsreichen und wichtigen „Anecdota sacra et profana ex oriente et occidente allata“ gegeben! Empfangen Sie für diese schmeichelhafte Verherrlichung meines Namens meinen innigsten Dank. Es ist minder diese Verherrlichung, die mich rührt, als die Gewissheit, dass ich, der ich am frühesten Ihre Rückkunft im Vaterlande begrüsst und gern an der Verbreitung des Ruhms Ihrer grenzenlosen, fruchttragenden Thätigkeit gearbeitet habe, in meinem fast 86sten Jahre so frisch in Ihrem Andenken lebe. Sie gehören zu den glücklichsten Reisenden unserer Zeit, aber glücklich sind Sie nicht durch Zufall; nein, Sie sind es dadurch geworden, dass Sie, mannichfach und gründlich vorbereitet, mit so seltenem Scharfsinn und eisernem Fleisse begabt, das Wichtige zu erkennen und als ächt historische Monumente zu bearbeiten wussten. Die „Tischendoriana“, unter denen der Codex, dem Sie den Namen eines edlen geistreichen Monarchen vorgesetzt, durch sein hohes Alter glänzt,

haben allerdings mich vor allem angezogen. Sie bearbeiten, verehrter Mann, die Seite Ihrer ehrwürdigen Wissenschaft, in der aus Mangel an gelehrten Kämpfern und wegen der wohlthätigen Positivität des Gegenstandes etwas mehr friedliche Ruhe herrscht als in der heißen, unter so vielerlei Bannern und nach so vielerlei Absichten aufgewühlten dogmatischen Zone. Man sollte fürchten, diese Aufregung der Parteyen, durch unvernünftige Einmischung vieler Regierungen vermehrt, mindere in Deutschland das Interesse für den gelehrteren, linguistischen, historischen Theil der Theologie: aber ein Blick auf Ihre bereits erschienenen, so geschmackvoll ausgestatteten wissenschaftlichen Documente, und der Gedanke an die Möglichkeit des Erscheinens, die ich für Frankreich und selbst für England bezweifle, widerstrebt dieser Besorgniß.

Empfangen Sie, theurer Freund, die erneuerte Versicherung meiner ausgezeichneten Hochachtung und unwandelbarsten Anhänglichkeit.“

Dabam Lipsiae solemnibus paschalibus anni MDCCCLXI.

INDEX LIBRI.

I. PAG. 1. USQUE 16. DESCRIBITUR COLLECTIO CODICUM ITINERE ORIENTALI MEO SECUNDO CONQUISITORUM.

	Pag.
I. Codex Graecus libri Numerorum palimpsestus saeculi quinti vel sexti. Absoluta iam hac descriptione totum edidi in Monumentis sacris ineditis, novae collectionis volumine primo, anno 1855. Supra scripti sunt Graecis litteris noni fere saeculi libelli tres patristici. Nunc Petropolitanus	1—2
II. Codex Graecus palimpsestus fragmentorum Novi Testamenti. Fragmenta haec evangeliorum, actuum et epistularum Pauli pertinuerunt olim ad codices septem, quorum tres sunt quinti saeculi, duo sexti, duo septimi. Edidi in eodem Monumentorum sacrorum volumine. Scriptura superimposita antiquissimae scripturae Georgica est, non ut in textu diximus Armeniaca. Nunc Petropolitanus	2—3
III. ¹⁾ Codex Graecus uncialis evangeliorum Lucae et Iohannis integer, saeculo non tam VIII. quam IX. scriptus. Nunc <u>Bodleianus</u> Oxoniensis. Cf. Notitiam ed. cod. bibl. Sin. etc. pag. 58. nr. 2.	4—5
IV. ²⁾ Codex Graecus uncialis evangeliorum quattuor, de quibus Lucae et Iohannis libri supersunt integri. Scriptus videtur saeculo nono. Nunc <u>Bodleianus</u> . Reliquas eiusdem codicis partes detexi in nuperrimo itinere orientali: vide Notitiam etc. p. 53. nr. 8. Ibi annus Chr. 844. subscriptus est	5—6
V. Codex Graecus uncialis, saeculi noni potius quam octavi, in quo maior pars libri Genesis superest. Nunc <u>Bodleianus</u> . Edidi anno 1857. in secundo Monumentorum sacrorum volumine	6—7
VI. Codex Veteris Testamenti Graecus saeculo nono adscribendus, in quo supersunt libri Iudicum et Ruth integri cum extrema parte libri Iosuae. Nunc Musei Britannici	7
VII. Codex Novi Testamenti Graecus cum maxima parte libri actuum apostolorum, anno Christi 1044 (vide infra p. 216.) scriptus. Nunc Musei Britannici	7—8
VIII. Fragmenta Graeca palimpsesta prophetae Iesaiiae, eaque saeculi fere septimi. Rescripta sunt Georgice, non ut in textu dictum est Armeniace. Nunc Petropolitani. Edidi primo Monumentorum sacrorum volumine	8—9
IX. Fragmenta Graeca palimpsesta alterius et tertii libri Regum. Quae folia Graece scripta sunt saeculo septimo vel octavo, post rescripta Georgice (non Armeniace). Nunc Petropolitana. Edidi primo Monumentorum sacrorum volumine	9
X. Codex Graecus saeculi XI. vel X., in quo sunt duo Cassiani libelli Graece reddit. Nunc Musei Britannici	9—10
XI. Fragmenta palimpsesta, primum Graece decimo fere saeculo scripta, post rescripta Slavonice. Nunc bibliothecae Imp. Petropolitanae	10
XII. Fragmenta palimpsesta patristica uncialibus litteris saeculi quinti scripta. Post superscripta sunt Georgica (non Armeniaca) quaedam. Nunc bibl. Imp. Petropol.	10

¹⁾ et ²⁾ Utrumque codicem, priorem siglo *A*, alterum siglo *F* insignitum, ad editionem Novi Testamenti VII. criticam maiorem diligenter adhibuimus.

	Pag.
XIII. Fragmenta palimpsesta varia octo: duo bis Graece scripta; unum primum Graece, tum Syriace, denique Georgice (non Armeniace); unum primum Coptice, tum Graece; unum primum Arabice, tum Graece; unum primum Syriace, tum bis Georgice (non Armeniace). Nunc bibl. Imp. Petropolitanae	11
XIV. Reliquiae octo codicum Graecorum uncialium non rescriptorum, quorum unus quinti, unus septimi, unus octavi, unus noni vel decimi, unus octavi vel noni, duo decimi vel undecimi saeculi erant. Nunc bibliothecae Imp. Petropolitanae	11—12
XV. Folia palimpsesta 52 (num. 1), item alia 11 (num. 2), quorum prior scriptura est Syriaca, altera Georgica (non Armeniaca). Sunt reliquiae variorum codicum Syriacorum magna antiquitate insignium. Magna pars ad recensionem textus evangeliorum pertinet huc usque incognitam, nisi quod codex pro ipsa scriptura ex Hierosolymitano genere est, cuius evangelium Romae servatur. Accedunt num. 3. folia duo eiusdem Georgici codicis absque antiquiore scriptura Syriaca. Nunc bibl. Imp. Petropolitanae. Cf. ad haec Notitiam ed. cod. bibl. Sinait. etc. p. 49., ubi de laboribus viri cel. Brosset circa Georgica ista fragmenta et Landii viri docti circa Syriaca relatum est	13
XVI. 1. Codex Arabicus noni saeculi, in quo praeter fragmenta epistularum ad Romanos, ad Corinthios secundae et ad Hebraeos integrae habentur utraque ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem. Ad haec fragmenta accesserunt nuperrime folia 151, quibus cum prioribus coniunctis totum epistularum Pauli corpus contineri videtur. Ceterum ad finem epistolae ad Hebraeos annus Christi 892. adscriptus est. Cf. Notitiam etc. pag. 67. Numero 2. accedunt fragmenta libri de descensu Christi ad inferos ¹⁾ , maxime insignia notatione anni p. Chr. 885. Nunc bibl. Imp. Petropolitanae	13—14
XVII. Collectio codicum Hebraicorum et Arabicorum, maximam partem Hebraicis litteris sed lingua Arabica scriptorum necum editorum. Nunc bibl. Petropolitanae	14—16
A. Talmudici. 1. Compendium iuris Talmudici auctore Chajin ben Samuel Tudelesi. Codex scriptus est anno Christi 1461. 2. Scholia ad tractatus Talmudicos Nasir et Nedarim (dele „Nidda“ p. 15.) auctore Ascher Toletano. Codex scriptus est anno Christi 1364. 3. (1) Codex philosophicus, in quo insunt logica, metaphysica, physica ²⁾ . (Corrige textum, in quo iste codex praestantissimus Karaiticus adnumeratur).	15
B. Karaitici. 1. (2) Cantica Karaitica ³⁾ . 2. (3) Rituale Karaiticum cum epithalamiis 3. (4) Midraschim tres: de Abrahamo, de decem martyribus, de exitu Israelitarum. 4. (5) Varia fragmenta dogmatica ⁴⁾ . 5. (6) Homiliae 10 ad 10 Genesis et Exodi pericopas. 6. (7) Commentarius ad Genesin. 7. (8) Fragmenta commentariorum ad pericopas Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum. 8. (9) Commentarius ad librum Iosuae. 9. (10) Commentarii ad Psalmos. 10. (11) Fragmenta commentariorum ad Ionam, ad Ionam et Obadiam, ad Ezechielem, ad Proverbia, ad Iobum. 11. (12) Commentarius ad Threnos	15—16

¹⁾ Pag. 14. lin. 19. scribe iuncto pro iuncti.

²⁾ De isto codice M. Steinschneider, vir harum litterarum longe peritissimus, in Bibliographiae Hebraicae vol. I. (1858.) pag. 19. sic: „Dieser Codex gewährt uns ein schlagendes Beispiel, von welchem Nachtheil die Aversion christl. Gelehrten gegen den hebräischen Buchstaben ist; wäre er mit arabischen Lettern geschrieben, so würde man in ihm längst eine der seltensten und wichtigsten Schriften eines berühmten arabischen Gelehrten — Gazzali — erkannt haben“; — p. 21.: „Die Tischendorfsche Handschrift ist unstreitig Autograph des Said“ („dieselbe ist in meinem Jewish Literature p. 297. nr. 8. gemeint“). — „Aus welcher Absicht Said das Werk des Gazzali unter einem fingirten Titel abgeschrieben, kann nicht mit Bestimmtheit angegeben werden“. — „Schliesslich ist noch Jellineks Bemerkung: der Verf. wird von Asulai erwähnt, als irrig zu bezeichnen“. — Accuratiore quaerentes liber Steinschneideri docebit.

³⁾ Vide de his canticis Steinschn. l. I. p. 70 sq. et p. 105 sq. Quae medio in libro desiderabantur folia decem (non 18), miro modo Petropoli suppleta sunt. Quum enim nuper Karaita doctissimus Firkowitsch varios codd. Petropolin attulisset, in iis inventa sunt ea ipsa folia quae nostro codici (inter fol. 138 et 139) deerant. Allata erant, teste ipso Firkowitsch, Hierosolymis, nostra vero tota collectio Cabirae comparata. Habent sua fata libelli.

⁴⁾ M. Steinschneider illustravit in Bibliogr. Hebr. Nr. 11. (1859.) p. 92 sq. iis quae in textu de singulorum fragmentorum scriptoribus notata sunt parum probatis.

II. PAG. 17—77. CATALOGUS EXHIBETUR CODICUM TISCHENDORFIANORUM BIBLIOTHECAE
UNIVERSITATIS LIPSIENSIS CUM APPENDICE.

A. GRAECA.

In nota exponitur de codice Friderico-Augustano et de cod. Tisch. I., qui uterque iam anno 1846. editus est	Pag. 17
Cod. Tisch. II. palimpsestus, rescriptus Arabice. Foliis 17 fragmenta Numerorum, Deuteronomii, Iosuae, Iudicum continentur, edita a nobis in Fragmentis sacris palimpsestis i. e. volumine I. Monumentorum sacr. ined. Reliqua folia quinque, quorum scriptura saeculum idem cum prioribus i. e. septimum prodit, ad opus grammatici argumenti olim pertinuerunt. Praeterea in marginibus scholia leguntur eadem cum textu antiquitate, quamquam alia manu scripta. Explicatur etiam de Arabicis saeculo ut videtur nono supra scriptis. Horum exemplum cl. Fleischer commentationi suae eo loco indicatae adiecit. Ceterum nuperrime eiusdem codicis folia alia sex a nobis reperta sunt, ut indicavimus in Notitia etc. p. 48. .	17—19
Cod. Tisch. III. quattuor foliis palimpsestis constat, utraque scriptura Graeca, priore argumenti patristici saeculum nonum, altera liturgica duodecimum prae se ferente	19—20
Cod. Tisch. IV. codex quattuor evangeliorum integer cum additamentis pluribus, decimo saeculo scriptus. Afferuntur inde primum exempla synaxarii et menologii, tum totus Hippolyti Thebani de genealogia Mariae libellus; tertio loco comparatur epistula Eusebii ad Carpianum cum edito Lachmanni textu; quarto exscribitur programma quod dicitur de evangelio cum appendice; quinto afferuntur versus in Matthaeum scripti, item alii in Marcum ¹⁾ , in Lucam, in Iohannem, cum notis de singulis evangeliiis. Denique plura lectionis exempla ex ipso evangeliorum textu adponuntur	20—29
Cod. Tisch. V. palimpsestus, bis Graece scriptus. Prior scriptura noni fere saeculi continebat evangelistarium, altera duodecimi saeculi psalterium. Ex hoc imprimis affertur psalmorum triginta (49—79) cum Vaticana editione collatio	29—34
Cod. Tisch. VI. constat variis foliis tredecim, uncialium codicum septem reliquiis. A.: fragmenta vitae Gregorii Nazianzeni. B.: fragmenta orationis eiusdem Gregorii. Horum utraque nonum saeculum produnt. C.: duarum homiliarum fragmenta septimo fere saeculo scripta. D.: patristica quaedam saeculi noni. E.: fragmenta liturgica decimi fere saeculi. F.: fragmentum lectionarii, quo superest Hebr. 1, 3—12. Textus totus adponitur. G.: fragmentum libri liturgici	34—38
Cod. Tisch. VII. saeculi quarti decimi. Insunt varii Aristidis, Plutarchi, Libanii, Nicephori Gregorae libelli. Plura ex singulis specimina lectionis afferuntur	38—43
Cod. Tisch. VIII. saeculi sexti decimi, continens anthologiam e scriptoribus classicis, ecclesiasticis, biblicis collectam	43—44
Cod. Tisch. IX. variis partibus chartaceis constat. Prima quarti vel quinti decimi saeculi continet tomum synodicum in Barlaamum et Acindynum anno 1341 promulgatum. Iste libellus huc usque ineditus plene ex codice exscribitur ²⁾ . Quod postquam factum erat, cum nostro codice Oxoniensem Laudianum LXXXII. passim conferentes, nusquam fere scripturae differentiam vidimus. Confirmat Oxoniensis liber etiam id quod in cod. nostro legitur: τὸ εἰρημένον τῷ διὰ λόγων δειμαμένῳ τὴν κλίμακα τῆς πνευματικῆς ἀναβάσεως pag. 52. col. 1. exeunte	44—45
In altera eiusdem codicis parte praeter liturgicas formulas quasdam varia historica leguntur, similia iis quae apud varios scriptores Byzantinos de historia patriarcharum Alexandriae, Antiochiae etc. leguntur. Tertia pars continet threnos Isaaci Anachoretæ; quarta liturgica varia interpretatione Arabica plerumque adiecta; quinta canonem triadicum, opus cuiusdam Metrophanis, in fine mutilum. Quod in secunda parte legitur Iustiniani imperatoris de coenobio montis Sinaitici decretum, pag. 56. et seq. plene adponitur, collato insuper codice nunc Dresdensi olim Sinaitico	55—57

¹⁾ Pag. 27. lin. scribe *μνηθεὶς* pro *μνηθεὶς*.

²⁾ Pag. 51. col. 1. lin. 5. ab imo scribe *ἐξεκάλυψε* et pag. 52. col. 2. lin. 15. dele punctum post *λίγοντες*.

Cod. Tisch. X. saeculi duodecimi, tres Gregorii Nazianzeni homilias continens integras cum initio quartae	Pag. 57
Cod. Tisch. XI. saeculi fere undecimi, fragmentum insigne menologii	57—58
Cod. Tisch. XII. quattuor codicum reliquiis constans. A.: excerpta varia ad Iohannem Lydum ut videtur referenda. Haec accurate exscribuntur, collatione Suidae et Codini instituta ¹⁾	58—64
B.: synaxarium saeculi tertii decimi. C.: fragmentum codicis evangeliorum duodecimi saeculi, continens Ioh. 12, 35—13, 2. D.: notitia impensae in codicem quattuor evangeliorum saeculo duodecimo factae	64—65

B. SYRIACA.

Cod. Tisch. XIII. (ita pro XII. scribendum) maiorem evangeliorum quattuor partem continens, addita interpretatione Arabica. Scriptus videtur circa annum Christi millesimum ²⁾	65—66
Cod. Tisch. XIV. (ita pro XIII. scribendum) fragmenta antiquissima librorum Genesis et Exodi continens ²⁾	66—67
Cod. Tisch. XV. Insunt Nestorianorum hymni ²⁾	67
Cod. Tisch. XVI. fragmenta quinque continens, pleraque magna antiquitatis laude insignia. A.: fragmenta commentarii allegorici mystici in canticum canticorum. B.: historia quaedam Nisibena. C.: duo evangelii Marci fragmenta. D.: folium longe antiquissimum, continens categorias novem Aristotelis ²⁾ . E.: psalmi et preces vulgares Syrorum litteris saeculo fere tertio decimo scriptae	67—68
Cod. Tisch. XVII. sex codicum reliquiis constans, argumenti maximam partem liturgici	68

C. COPTICA.

Cod. Tisch. XVIII. Lectionarium integrum Memphiticum Arabicum, anno Christi 1450 scriptum	68
Cod. Tisch. XIX. Psalmodia Memphitica Arabica integra	68
Cod. Tisch. XX. Missale quadragesimale Memphiticum Arabicum integrum	68
Cod. Tisch. XXI. Piae meditationes Memphitice et Arabice	69
Cod. Tisch. XXII. Liturgiae Basilii, Gregorii et Cyrilli Memphitice et Arabice	69
Cod. Tisch. XXIII. Psalmodia Memphitica recentior	69
Codd. Tisch. XXIV—XXIX. Fragmenta membranacea varia maximam partem antiquissima, exceptis paucis martyrologiorum reliquiis	69—70
Cod. Tisch. XXX. Pars psalterii	70

D. ARABICA.

Cod. Tisch. XXXI. constans duorum codicum noni fere saeculi fragmentis. Folia altera duo ad evangeliorum interpretationem pertinent nondum cognitam, duo altera isagogica quaedam de evangelis et evangelistis continent. Utriusque fragmenti scripturam specimine expressit cl. Fleischer loco sub textu indicato	70
Cod. Tisch. XXXII. apostolorum historias unam et viginti cum vita S. Abanup integras continens. Scriptus est saeculo fere quinto decimo	70—71
Cod. Tisch. XXXIII. sexti decimi saeculi. Insunt trium sanctorum vitae	71
Cod. Tisch. XXXIV. eiusdem fere saeculi homilias ex Graeco translatae continens	71
Cod. Tisch. XXXV. miracula et martyria variorum continens	71
Cod. Tisch. XXXVI. A.: historia Iohannis episcopi monasterii S. Sabae integra. B.: fragmentum breviarii ecclesiae Copticae. C.: fragmentum historicum	71
Cod. Tisch. XXXVII. saeculi fere tertii decimi. Fragmenta codicis biblici, cuius altera pars textum, altera commentarium continebat. Utriusque partis supersunt fragmenta plus uno nomine insignia	71—72
Cod. Tisch. XXXVIII. eiusdem saeculi tertii decimi, fragmenta continens versionis epistularum Pauli e Coptico factae	72—73

¹⁾ Pag. 62. lin. 25. scribe 101. pro 171.²⁾ Scripturae codicum XIII. XIV. XV. XVI. D. non tabula III. sed IV. repraesentatae sunt.

E. GEORGIANA.

(Cum *Aethiopicis foliis aliquot.*)

Cod. Tisch. XXXIX. Pars martyrologii ecclesiae Georgianae	Pag. 74
Cod. Tisch. XL. Historia Arethae eiusque sociorum	74
Cod. Tisch. XLI. Duo folia psalmos continent, de decem reliquis nondum liquet	74
Cod. Tisch. XLII. Fragmentum liturgiae et index ad missale	74
Cod. Tisch. XLIII. A.: Quinque primi psalmi Aethiopice. B.: Quattuor folia palimpsesta bis Georgice scripta. C.: Reliqua sex antiquissima sed nondum lecta sunt	74

F. CODICES HEBRAEORUM ARABICI.

Cod. Tisch. XLIV. Midrasch de Mose Karaiticus	74
Cod. Tisch. XLV. Liber ritus Karaitici fere integer	75
Cod. Tisch. XLVI. Karaiticus 1) de ritu mensis Ab. 2) preces propheticæ. 3) calendarium Karaiticum in annos 34	75
Cod. Tisch. XLVII. Fragmentum operis Karaitici de historia naturali	75
Cod. Tisch. XLVIII. coniectanea Talmudica	75

G. PAPYRI.

Codd. Tisch. XLIX—LII. Fragmenta papyracea Coptica	75
Cod. Tisch. LIII. Fragmentum Hieroglyphicum	75
Cod. Tisch. LIV. Qui hoc numero in textu insignitus est codex, is nuper ad me rediit. Eodem vero numero iam insignienda sunt fragmenta fasciarum linteorum textu Hieratico completarum et in sepultura Aegyptiorum olim adhibiturum. Tradidi bibliothecae fragmenta eiusmodi sex, in quibus versus quindecim superstites sunt. In unum coniuncta sunt formaque lignea inclusa et vitro munita. Haec supple ad paginam 75.	75
Cod. Tisch. LV. Fragmenta papyracea Graeca triginta, quem numerum post auxi aliis similibus fragmentis septem	75

His nuperrima donatione (d. 23. m. Sept. 1860.) accessit Cod. Tisch. LVI. Codex est membr. isque ut videtur perantiquus foliorum form. maximae 160, continens Pentateuchum inde a Genes. cap. 11. extr. usque ad Deuteron. cap. 4. litteris Samaritanis scriptum.

APPENDIX CODICUM ABYSSINICORUM QUINQUE ET ARABICORUM DRUSIANORUM TRIUM MEO ROGATU BIBLIOTHECIS UNIVERSITATIS LIPSIENSIS ET DRESDENSIS REGIAE DONATORUM.

I. Cod. Abyssinicus Dresdensis. Inest vita Walattae Petri cum miraculis eius. Accedunt traditiones de sanctis Cyriaco et Iohanne. Praeterea foliis 34 utraque parte pictis miracula Walattae Petri repraesentantur	Pag. 76
II. Cod. Abyssinicus Lipsiensis. Insunt laudes trium patriarcharum et sancti Georgii, item sanctae trinitatis, Iesu, ecclesiae, prophetarum aliorumque cum lectionibus aliquot et precationibus ecclesiasticis	76
III. Cod. Abyssinicus Dresdensis, lectiones biblicas cum laudibus Mariae et Iesu continens	76
IV. Cod. Abyssinicus Lipsiensis, expositionem alphabeti Amharice scriptam continens	76
V. Volumen Abyssinicum cum picturis et precibus. Est ex amuletis adversus malos spiritus. In bibl. Reg. Dresd. servatur	76
VI. VII. VIII. codices Drusorum Arabici, quorum duo nunc Dresdae servantur, unus Lipsiae	76—77

III. Pag. 77—212. EXCERPTA EXHIBENTUR EX CODICIBUS IN VARIIS EUROPAE ET ORIENTIS BIBLIOTHECIS A ME EXCUSSIS.

I. Refertur de Homiliarum Clementis Romani quae feruntur (ita corrige male impressum p. 77.) duobus codicibus hucusque incognitis, altero orientali, altero Italico ¹⁾	Pag. 77—85
II. Exscribitur fragmentum Parisiense Epitomes quae dicitur Clementinae ²⁾	85—93

¹⁾ et ²⁾ Excerpta ista (p. 77. lin. 7. ab imo scribe Schwegleri, p. 78. lin. 14. tituli loco, p. 79. lin. 1. post γέγονε exciderunt verba: καὶ λυθίσταται, p. 86. not. 2. scribe: voluit τὸ, p. 88. lin. 11. nescio an ἐνδέχεται eden-

	Pag.
III. De Constitutionibus Apostolicis in codice bibliothecae montis Sinaitici . . .	93—95
IV. Excerpta plura ex inedito — sed nuperrime editum est e cod. Mosquensi — Georgii monachi Hamartoli chronico, quemadmodum in codice Parisiensi saeculi decimi legitur, adhibito passim altero recentiore. Primo loco exscribuntur quae res Petri et Simonis magi in urbe Romae gestas spectant. Sequuntur quae sunt de Iacobo iusto. Tertio loco adduntur quae de Tiberii circa Christum studio, item de Abgari regis et Christi epistulis narrantur . . .	95—103
V. Brevis de libris prophetarum commentatio ex celebri codice Veneto unciali octavi vel noni saeculi (ita scribe p. 103. lin. 5. pro saeculo) . . .	103—109
VI. Epiphanii qui fertur de prophetarum vitis libellus ex duobus codicibus decimi fere saeculi exscribitur . . .	110—119
VII. Epiphanii commentatio de adamante gemma summi Hebraeorum pontificis, ut est in Coislin. codice . . .	119—120
VIII. Irenaei fragmentum ab Anastasio servatum ex antiquissimo codice Coisliniano emendatur . . .	120—121
IX. Fragmenta sermonis S. Theophili archiepiscopi (Alexandrini) de cruce et latrone ex papyris Copticis Taurinensibus hausta et Latine versa . . .	121—124
X. Nominum Hebraicorum interpretatio ab editis lexicis quod putatur Origeniani fragmentis satis diversa in cod. Coislin. inventa . . .	124—128
XI. (per errorem impressum X.) Excerpta libelli cuiusdam archaeologici qui Elpii Romani esse dicitur . . .	129—130
XII. (per errorem impressum XI.) Variantes lectiones codicis actuum apostolorum nunc Londinensis, supra pag. 7 sq. numero VII. notati. Istam lectionum adnotationem pag. 216. retractavimus . . .	130—146
XIII. Liber Theonis Smyrnaei de astronomia ante paucos annos ex uno codice eoque recenti primum editus, a me vero dudum in codice antiquiore Veneto inventus. Celebres versus Alexandri Aetoli de stellis errantibus ad duos codices exiguntur, quorum unus reliquis hucusque cognitis multo praestat . . .	147—148
XIV. De evangelistario unciali Carpenteractensi explicatur . . .	148—151
XV. Exponitur de antiquissimis textibus quum Graecis tum Latinis in celebri codice Guelpherbyitano Originum Isidori palimpsesto inventis. Breviter dicitur de duorum codicum textus evangelici reliquiis Graecis, item de Graecis Galeni et de Latinis commentarii in epistulas Pauli ut videtur fragmentis. Plene vero adscribitur Latina interpretatio fragmentorum epistulae ad Romanos Gothico-rum: 11, 33—12, 5. 12, 17—13, 5. 14, 9—20. 15, 3—13. (155—158). Item accuratius tractantur fragmenta Latina libri Iob (exscribitur textus ad 8, 1—21) et libri Iudicum (exscribitur textus ad 1, 28—36. 4, 16—22. 6, 13—18.). In nota paginae 163. de Latino evangeliorum codice Taurinensi refertur . . .	151—153
XVI. (XVI. etc. non XV. etc.) De lectionario Latino omnium facile antiquissimo in codice Guelpherbyitano palimpsesto Prosperi Aquitani invento. Lectionis exempla afferuntur ad Mt. 26, 67—27, 1. Ioh. 18, 26. 20, 28. 1. Tim. 3, 1—5. 13. 4, 13—16. 5, 22. 2. Tim. 2, 15. Ioh. 21, 15—17. Act. 4, 9—12. Iesai. 40, 26 sqq. . . .	153—163
XVII. Refertur de evangeliorum codice Graeco Guelpherbyitano, addito lectionum delectu . . .	164—169
	169—171

dum fuerit, ibidem lin. 20. post *εἰς* addde *λέγοντα*) postquam Frid. Wiesseler, cl. univ. Gotting. Prof., anno 1857. in usum criticum vertisset in Exercitationum criticarum in Clementis Romani quae feruntur Homilias Parte I., anno 1859. Alb. Dressel vir clar. ad edendas Clementinorum Epitomas duas etc. adhibuit. Cui operi appendicis loco accesserunt Friderici Wiesseleri adnotationes, prioribus Exercitationibus longe locupletiores. Equidem iam ante i. e. m. Febr. 1857 in: Deutsche Zeitschrift für christliche Wissenschaft etc. p. 59. retractaveram quae de codd. nostris, quorum simillimum in bibl. Reg. Monac. inveneram, infra dicta sunt. Ibi inter alia haec scripsi: „Die Schrift geht den grössten Theil hindurch dem Texte der Homilien so parallel, dass sie als ein nächster Ausfluss aus diesen zu betrachten ist, und nicht sowohl eine Epitome als eine Recension der Homilien darstellt, welche nur in besonders wichtigen Stellen eigenmächtig den alten Text verlässt. Dieser Charakter ist ganz von der Art, dass wir hier jene alte christliche Recension der Homilien möchten wieder zu erkennen haben, welche neuerdings mehrfach, besonders von Uhlhorn, besprochen worden ist“.

XVIII.	Ex anthologia codicis Cahirensis saeculi decimi plures afferuntur Philonis Iudaei sententiae. In nota pag. 172. emendatur locus ab Angelo Maio male editus	Pag. 171—174
XIX.	Eduntur fragmenta epistolae Pauli utriusque ad Corinthios (190—205) et epistolae ad Hebraeos (177—189) ex codicis uncialis reliquiis, alteris Londinensibus, alteris olim Uffenbachianis nunc Hamburgensibus ¹⁾	174—205
XX.	Hymni sacri: Luc. 1, 46—55. 68—79. e codice Guelpherbytano litteris uncialibus noni saeculi scripto afferuntur	206—208
XXI.	De codice epistularum Augiensi	209—216
	In nota collatio codicis act. app. lo ^{ti} (pagg. 130—146) corrigitur et suppletur	216
XXII.	Ex codice Cahirensi excerpuntur quae ad rem criticam faciunt fragmentorum Menandri, Euripidis, Sotionis, Hyperidis, Aristophanis, (Aeschyli,) Sophoclis, (Iamblichi,) Herodoti, Babrii, Clementis Romani, Ignatii, Irenaei, Clementis Alexandrini	217—222
XXIII.	De codice palimpsesto monasterii S. Sabae, in quo sex antiquiores scripturae repertae sunt, et quidem Euripidis, Gregorii Nazianzeni aliorumque	222—224
XXIV.	Indicantur epistolae duae manu Germani et Sophronii patriarcharum scriptae	224
XXV.	De libris palimpsestis in monasterio S. Crucis prope Hierosolymam a me inventis	224 sq.
XXVI.	De codice Sophoclis Cahirensi	225 sq.
XXVII.	Ex codice Patmio varia scholia Hippolyti Romani emendantur, inprimis quae nuper primus Ang. Maius e catenis Romanis edidit	226—230
XXVIII.	Emendantur quae Montefalconius in Bibl. Coisl. pp. 193 sq. circa libros canonicos et apocryphos e cod. 120. edidit	230
XXIX.	Fragmenta Itala capp. 17 et 47. prophetiae Ieremiae e cod. palimps. Sangallensi proferuntur	231 sq.
XXX.	De codicibus duobus palimpsestis Sangallensibus, in quibus supersunt fragmenta versionis Novi Testamenti Hieronymi antiquissima. Ex cod. Sangallensi saec. VII. praebentur exempla versionis psalmorum Italae	233—235
XXXI.	De cod. Graeco palimpsesto Monacensi, cuius in scriptura unciali actuum Thomae et prophetarum fragmenta reperi	235—237
XXXII.	Psalterii Graeci Latinis litteris scripti e cod. Sangallensi saec. IX. exhibentur specimina	237—239
XXXIII.	Specimina martyriorum Pauli et Petri ex codice Patmio vitiosissimo saeculi IX.	240

Sequuntur: Tabularum index, Tischendorfianorum operum index (241—244),
Tabulae quattuor (245—252).

¹⁾ Corrige p. 185. lin. 17. *τότε* pro *ποτε*, p. 186. lin. 45. *ἐχθὲς* pro *χθὲς*, p. 188. lin. 23 sq. *τοιαύταις γ. θυσίας*; pro *τοιαύταις γ. θυσίας*, p. 195. lin. 35. *παρεκαλούμεθα* pro *παμακ*. Quae errata quam aegre feram, iam in Prolegg. ed. N. T. VII. p. CXC. significavi.

I.

Codex Veteris Testamenti Graecus membranaceus palimpsestus foliorum 44 in 4°, si veterem sequeris scripturam, 88 in 8°, secundam si sequeris. Prior scriptura, quavis pagina 25 versibus continuis composita, nullis accentibus, litteris uncialibus pulcherrimis, quinti vel sexti saeculi est. Continet has libri Numerorum partes: 1, 1—30. (sunt folia duo) 1, 40—2, 14. (foll. 2) 2, 30—3, 16. (foll. 2) 5, 13—23. 6, 6—7, 7. (foll. 2) 7, 41—78. (foll. 2) 8, 2—16. 11, 3—13, 11. (foll. 4) 13, 28—14, 34. (foll. 3) 15, 3—20. 15, 32—16, 31. (foll. 3) 16, 44—18, 4. (foll. 2) 18, 15—26. 21, 15—28. 22, 30—41. 23, 12—27. 26, 54—27, 15. (foll. 2) 28, 7—29, 36. (foll. 4) 30, 9—31, 48. (foll. 4) 32, 7—33, 5. (foll. 3) 35, 3—17. 36, 6 usque finem. Textu consentit saepe cum Alexandrino codice contra editionem Vaticanam Romanam, neque raro cum reliquis testibus nostris antiquissimis contra utrumque facit. Sunt etiam quae omnium solus eaque bene tueatur. Ita, ut exempli caussa ipsum primum folium videamus, quod continet 26, 54—27, 2. *τὴν κληρονομίαν αὐτῶν* usque *τῶν ἀρχόντων καί*, versu 57. habet *δῆμος ὁ Γεδσών* (pro *Γεδσανί*) et *δῆμος ὁ Καάθ* (pro *Κααθί*): quae scriptura conferenda est cum *δῆμ. ὁ Χεβρών* v. seq. in codice Alex. Versu 58. codex palimps. noster ubique facit cum Alexandrino; in utroque enim legitur *καὶ δῆμος ὁ Χεβρών καὶ δῆμ. ὁ Ὀμονσί καὶ δῆμ. ὁ Κορέ*, item *Ἀμβράμ*. Versu 59. rursus in utroque est *τῆς γυναικὸς Ἀμβράμ Ἰωχαβέθ*, item postea *Ἀμβράμ*. Versu 60. uterque habet *ἐπέχθησαν* pro *ἐγενήθησαν*; item v. 62. *συνεπεσθ. ἐν τοῖς νιότης* pro *συνεπ. ἐν μέσῳ νιῶν*, et *κληρ. ἐμμέσῳ* pro *κλ. ἐν μέσῳ*. Versu 63. Alex. solus *οἱ* cum *ὅτι* commutat et v. 65. omittit *κύριος*: quod utrumque male habet. Exeunte vero capite et Alex. codex et noster *νιός Νανή* pro *ὁ τοῦ Νανή* praebent. Versu 1. capitis 27. lectiones codicis Alex. *Μαχεῖρ* et *Αἰγλά* etiam in nostro codice sunt, non item *Μαρνασσῇ* et *Μαλά*. Versu 2. noster codex ubique habet *ἐναντίον* pro *ἐναντι*. Lectionum inprimis notabilium nec dum alibi inventarum exempla haec habet: 14, 23. *ἦν ὥμοσα τοῖς πατράσιν σου*. Pro *σου* plerumque legitur *αὐτῶν*, nisi quod in uno codice est *ἑμῶν*. 31, 16. *ἔνεκεν Βεελπεγώρ*. Eadem nominis forma unus utitur Origenes, prope accedente Slavonica versione Ostrogensi, in qua exprimitur *Βελπεγώρ*. In uno tantum codice et apud Chrysostomum inventum est *Φεγώρ*, in omnibus vero reliquis testibus et editionibus habetur

Φωγώρ. 33, 3. *Ραμυσοῦ.* Hoc cum solo interprete Copto commune habet pro vulgari lectione *Ραμυσοῦ.* Praeterea codex noster insignis est 1) eadem qua Alex. codex constantia formarum grammatices Alexandrinae, ut *λημφομαι, τεσσερακοντα, ολεθρευειν.* 2) notatione capitum una cum argumentis in margine apposita. Quae capita, satis diversa ab usu codicis Coisl. I. (cf. Montfaucon: Biblioth. Coisl. p. 18 sqq.), similitudinem habent eorum quibus Tertullianus usus est*). 3) numero stichorum in fine libri addito. 4) subscripto nomine librarii *ιωαννου μοναχου σεργιου.* Nota ejusmodi, quod sciam, ex nullo alio tantae antiquitatis codice innotuit; docemur inde, codices tanta litterarum Alexandrinarum elegantia conspicuos non a solis calligraphis Alexandrinis exarari solitos esse.

Altera scriptura et ipsa uncialibus litteris exarata est videturque ad nonum saeculum referenda esse. Continet tres libellos patristicos: primus, cujus initio quaedam desiderantur, vitam Mariae Aegyptiacae tradit usque pag. 78; alter per pagg. 54 Johannis Damasceni homiliam *εἰς τὸ γενέθλιον Μαρίας;* tertius hucusque ineditus vitam Xenophontis et Mariae filiorumque eorum Arcadii et Johannis pagg. 46, in fine mutilus. Textus homiliae Johannis Damasceni, quemadmodum ad libros mss. a Lequien editus est, sat multis locis e nostro codice emendandus est. Ita pro *ἐκ πρὸς ποθοῦντος* in codice est *ἐκπύρως ποθοῦντος καὶ σέβοντος*, pro *πῶς τὸ πρόσωπόν σου τὸ χαρὲν* ibidem legitur *πῶς τοῦ προσώπου τὸ χαρὲν*, ad verba *σὺν ἱερέων καύχημα* codex addita habet *βασιλέων στήρυγμα*, item *καὶ ἀεὶ παρθένον* ad *καὶ μετὰ τόκον παρθένον*, pro *τὸ ἐπὶ μητρικαῖς φαινόμενον καὶ φοβερὸν ταῖς ἀποστατικαῖς δυνάμεσιν* codex habet *τὸ ἐπὶ μητρικαῖς ἀγκύλαις φερόμενον καὶ φοβερὸν ταῖς ἀποστ. πάσαις δυνάμ.*, pro *δι' οὗ πρὸς ἀρχίφαντον πατέρα προσαγωγὴν ἐσχίκαμεν* codex habet *δι' οὗ τὴν πρὸς τὸν ἀρχίφαντον πατ. προσαγ. ἐσχ.* Praeterea etiam haec altera scriptura formas ut *ἀκαταλίσπτων* (fol. 55. verso), *σύλλημψιν* (fol. 54. verso) retinet, in ipsis codd. uncialibus sequioris aevi satis raras. Nondum inventus est, quod sciam, codex palimpsestus Graecus cujus recentior scriptura Graeca tantam antiquitatis laudem habeat.

Codices Veteris Testamenti eadem fere antiquitate insignes in Europae bibliothecis habentur duodecim: ex his librum Numerorum non exhibent nisi quattuor.

II.

Fragmenta Novi Testamenti membranacea palimpsesta foliorum 28 (i. e. 20 simplicis et 4 duplicis sive majoris formae), quorum antiquissima scriptura Graeca superimpositam habet Armeniacam. Folia 7 ad evangelium Matthaei (14, 13—23. 17, 22—18, 3. 11—19. 19, 5—14. 24, 37—25, 1. 32—45. 26, 31—45.), 2 ad evangelium Marci (9, 14—22. 14, 58—70.), 5 (4) ad evangelium Lucae (7, 39—49. 18, 14—25. 24, 10—19.), 8 (5) ad evangelium Johannis (4, 52—5, 8. 11, 50—12, 9. 15, 12—16, 2. 19, 11—24. 20, 17—26.)

*) Ea de re agit Ern. Grabius in Prolegg. ad editionem cod. Alex. cap. 1. § 7. ubi ex Eclog. Mosaicis plures capitum Pentateuchi notationes affert.

pertinent; item 4 ad actus apostolorum (2, 6—17. 13, 39—46. 26, 7—18. 28, 8—17.), 2 ad Pauli epistulas (1 Cor. 15, 53—16, 9. Tit. 1, 1—13). Textus quavis pagina duabus columnis scriptus est, exceptis foliis duobus quae unam tantum continuam columnam habent. Versuum numerus variat; passim 29 inveniuntur, semel non plus quam 18. Maxima horum foliorum pars saeculo quinto adscribenda est; alia nonnulla, quorum scriptura similis est fragmentis evangeliorum siglis INT insigniri solitis, ad sextum pertinere videntur; duo vero actorum folia, quae textum quavis pagina continuum nec prorsus sine accentibus conscriptum exhibent, item tertium actorum folium unciali caractere oblongo scriptum septimum saeculum produnt. Nihilominus dubito an singula folia, nisi forte tria illa actorum folia exceperis, ipsius textus bonitate differant. Consentiant autem haec fragmenta palimpsesta cum codicibus Novi Testamenti antiquissimis et celeberrimis ABCD tantopere, ut illorum in numerum et ipsa recipienda sint. Quod ad pauca haec exempla satis iudicari poterit. 1 Cor. 15, 54—16, 7. confirmant v. 54. lectionem codicum AC* 17. τὴν ἀθανασίαν; ibidem omittunt cum C* 64. 71. τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσ. καί; ter consentiunt cum BD* formam νεκος exhibentibus. Qua cum forma componendae sunt similes per hos versus in cod. palimps. nostro scriptae γενεσθαι, αμετακινήτοι, λογειας, επειμενω. Versu 55. νίκος et κέντρον eodem ordine collocata habet quo BC 17. 64. 71., item bis habet θάνατε cum BCDEFG 39. 67.** Versu 2. lectionem σαββάτων cum ABCDEFG 17. 109. (in margine) tenet, ibidem cum solo B habet ὅτι ἰάν, et εὐδοκῇ cum ACK et minusc. codd. aliquot. Porro confirmat lectiones οὗς ἰάν, ἄξιον ἧ, ἐπιζῶ γάρ, ἐπιτρέψῃ, quas plerique codd. unciales cum pluribus aliis tuentur. Praeterea v. 53. τὴν ἀθανασίαν solus habet, id quod bene convenit cum eadem lectione v. 54. simul in codd. AC* inventa. Versu 58. habet ἐργῶ κρίου, accedente uno cod. 109. qui cum testibus Alexandrinis facere solet. Versu 6. habet πρὸς ἑμῶς γάρ et v. 7. οὐ θέλω δέ, quarum lectionum testes nondum reperti, certe nondum notati sunt. Quae vero his locis Paulinis, eadem in evangeliiis et actis apostolorum codicis palimpsesti nostri indoles est. Ita Joh. 20, 18. ἀγγέλλονσα confirmat, in solis ABX inventum, v. 19. τῇ μᾶ σαββάτων cum solis ABL et μαθηταί absque συνηγμένοι cum ABD aliisque 3 minusc., v. 20. ἔδειξεν et τὴν πλευρ. αὐτοῖς cum solis ABD. Versu 25. auctoritatem auget lectionis τόπον pro τίπον, quam codicum uncialium solus A tuetur, sed etiam patrum et versionum testimonia commendat. Ita etiam Matth. 24, 44—45. tribus locis quorum lectio fluctuat cum codd. BD, BDL, BLΔ iisque fere solis facit; habet enim ἡ οὐ δοκεῖτε ὥρα, ὁ κύριος absque αὐτοῦ, οἰκετείας pro θεραπείας. Praeterea in margine textus evangelici sectiones Ammonianae notantur, sed pariter atque in codice Ephraemi Syri rescripto absque canonibus Eusebii.

Codices Novi Testamenti pari fere aetate hucusque innotuerunt 11 (ABCDPQTZ, E actorum, D et H epp. Paul.), quorum 5 (PQTZH) minorem fragmentis nostris ambitum habent et quattuor (CPQZ) pariter sunt palimpsesti.

III.

Codex Graecus membranaceus uncialibus litteris octavi saeculi quavis pagina duabus columnis scriptus, foliorum 157 in 4°, evangelia Lucae et Johannis integra continens, praemissis capitulorum indicibus, superstite insuper subscriptione evangelii Marci. Ex numero est codicum evangeliorum EFGHKMSUV; sed non tantum prae his omnibus ad antiquissimorum accedit textum codicum, verum etiam passim magna lectionis singularitate conspicuus est. Exempli caussa Joh. 5, 1—36. quinquies plenam codicum uncialium auctoritatem confirmat; locis 17, ubi eorundem dissensio est, 13 cum A etc., bis cum B etc., semel cum C etc., semel cum C***GHMUV (tacentibus pluribus antiquioribus) facit; 14 locis lectiones ad ingenium codicis probandum inprimis aptas habet: quater de uncialibus codd. solum D socium habet: v. 3. *κατέκριντο* (hoc praeter D versiones Aegyptiacae et Latini aliquot codices tuentur); v. 15. *ἀπὸ τοῦ οὐνοῦ* et *ὁ ποιήσας με*; v. 34. *ἀνθρώπων*: semel de codd. uncial. solum A (v. 19. *ἐκεῖνος ποιεῖ*): bis de codd. uncial. solos EM (v. 19. et v. 27.); bis de codd. uncial. tantum C*LD et C*LGK (vv. 10 et 11.); semel (v. 14.) socios non habet nisi F et Coptum. Versu 36. confirmat codicum ABEGM lectionem *μεῖζων* (a Lachmanno receptam) pro *μεῖζω*; v. 18. comitibus solis nr. 13. et nr. 217. habet *ἀλλ' ὅτι* et ibidem nullo socio *ἔλυσεν*. Denique versu primo pro vulgata lectione *(ἡ) ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων* lectionem maxime notabilem omnium solus habet *ἡ ἐορτὴ τῶν ἀζύμων*. Idem codicis ingenium probatur loco Luc. 3, 19—36. Per hos versus codex noster semel accedit ad communem uncial. codicum lectionem; octies iisdem tantum non consentientibus cum ABE etc. facit; item locis 18 aliis undecies cum A etc. facit, cum B etc. ter, cum DE etc. bis, item bis cum EGHSUA vel KMSVA. Versu 27. *ζοροβάβελ* pro *ζοροβάβελ* habet, solo A socio, et v. 22. post *γενέσθαι* addit *πρὸς αὐτόν* cum solis quinque codd. minuse. (13. 69. 119. 229.** 262.) qui cum Alexandrinis testibus facere solent. Eodem versu *ἀπ' οὐρανοῦ* pro *ἐξ οὐρ.* in eo scriptum est, nullo socio. Addamus tres lectiones notabiliores ex altero capite evang. Johannis petitas: v. 11. omittit *τὴν* ante *ἀρχήν* cum solis ABL 1. 33. 262., accedentibus Origene aliisque; v. 12. habet *ἔμειναν* pro *ἔμειναν* cum AFG 1. 124. aliisque, item Copt. aliisque et (semel) Origene; item v. 24. *ἐπίστευσεν* pro *ἐπίστευεν* cum 235. Origene (bis) et codice Italae.

Inprimis vero grave est quod hic codex eandem originem prodit atque codex Reg. 53. (262. Scholzii), de quo Scholzius in libro suo: *Biblisch-kritische Reise* 1823. pag. 11 sqq. sic exponit: Eine der interessantesten Handschriften, die ich untersucht habe, ist unstreitig die in der königlichen Bibliothek mit No. 53. bezeichnete, welche die Evangelien enthält. Leider hat sie von den Würmern, dem Weine und Meerwasser viel gelitten, so dass mehrere Seiten kaum lesbar sind und viele Stücke der Blätter abfallen; die oberen Ecken sind es zum Theil schon Die Unterschriften eines jeden Evangeliums habe ich in meiner Schrift

Curae crit. § 7. mitgetheilt.... Auf jeder Seite sind 2 Columnen, die Zeilen sind sehr kurz und schliessen oft in der Mitte des Wortes.... Ich setze diese Handschrift ins 10. Jahrh. Sie ist in Jerusalem aus Handschriften, die auf dem heiligen Berge, wahrscheinlich in einem Kloster, befindlich waren, von Daniel, wie aus der Unterschrift erhellt, geschrieben.... Dass die Exemplare, aus denen sie eine Abschrift ist, sehr alt waren, wollen wir nicht bezweifeln. Sie müssen mit Unzial..... geschrieben gewesen sein. Nehme man an.... so haben wir hier den Text sehr alter Dokumente vor uns, die uns damit leicht in die erste Zeit des Christenthums hinaufführen..... Jam vero codex noster duobus fere saeculis Parisiensi antiquior eadem plane cum eo subscriptiones sub singulis evangelii habet (cf. facsimile apud Scholzium: Biblisch-kritische Reise nr. VI. c.), nec videtur ulla in illo codice notabilis inveniri lectio, quae non sit eadem in nostro, nisi quod multa alia auctor exemplaris Parisiensis iam mutata invenisse censendus est quae nostri codicis scriptor fideliter ex antiquiore fonte hausit. Quamquam Scholzius, ut fere solebat, non accuratissime Regium codicem contulisse videtur. Exempla consensionis utriusque haec sunt: Joh. 1, 28. *βηθεβαρᾶ* et 4, 31. *παρεκάλουν*; Luc. 6, 33. *αὐτό* pro *τὸ αὐτό*: 6, 37. *καταδικάσῃτε*: 19, 14. *θέλωμεν*: 21, 21. om. *καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτ. ἐκχωρ.* Quibus locis omnium soli consentiunt codex noster et Scholzii 262. Alibi accedunt testes pauci iique insignes, ut Joh. 16, 29. ubi *αὐτῷ* omittunt simul BD* 1. Syr. poster.; item Luc. 19, 45. ubi majus additamentum illud iam a Scholzio commemoratum l. l. pag. 16. simul tuentur D Aeth. Syr. post. c. asterisco et codd. aliquot Latini; item Joh. 7, 30. ubi *καὶ ἐξῆλθ. ἐκ τ. χώρ. αὐτ.* simul addunt 13. 69. et Armenius interpres. Conveniunt codex noster et Parisiensis etiam in eo quod locos Joh. 5, 3 sq. et 8, 1 sqq. obelo vel asterisco notatos exhibent. Praeterea in nostro codice scholia inveniuntur, pleraque et ipsa uncialibus litteris adscripta, quorum nonnulla ad rem criticam faciunt, ut quod est ad Joh. 8, 1 sqq.: *τὰ ὀβελισμένα ἐν τισιν ἀντιγράφοις οὐ κεῖται, οὐδὲ Ἀπολιναρίον· ἐν δὲ τοῖς ἀρχαίοις ὅλα κεῖται· μνημονεύουσιν τῆς περικοπῆς ταύτης καὶ οἱ ἀπόστολοι πάντες ἐν αἷς ἐξέθεντο διατάξαι εἰς οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας.*

IV.

Codex evangelicus Graecus membranaceus litteris uncialibus saeculi noni scriptus, versibus quavis pagina continuis, foliorum 157 in 4° majori. Prae ceteris quoad habitum et scripturam similitudinem habet codicis Cyprii in bibl. Paris. 63., ad evangelia siglo K notati. Continet evangelium Lucae integrum (extrema folia decem ex madore male affecta sunt, sed in meliorem statum redigi possunt et jam a me lecta sunt); item Marci evangelium exceptis 3, 35—6, 20; porro fragmenta haec evangelii Matthaei: 6, 16—29. 7, 26—8, 27. 12, 18—14, 15. 20, 25—21, 19. 22, 25—23, 13. et evangelii Johannis 6, 14—8, 3. 15, 24—19, 6. Quadrat in hunc quoque laus codicis eius qui praecedit: ex numero

enim est codicum EFGHKMSUV; sed saepius his cum antiquioribus consentit codicibus, nec raro lectiones plane proprias tuetur. Exempli caussa videamus Luc. 3, 1—38. Hos per versus locis 13 plurimorum codd. uncialium confirmat auctoritatem; locis 17, ubi illi inter se differunt, quaterdecies cum A etc., bis cum C etc., semel cum EGHKSUA facit; 15 denique locis pro testium discrepantia inprimis idoneis ad ingenium codicis probandum, septies cum B facit perpaucis aliis accedentibus, semel cum eodem accedentibus pluribus; bis de uncial. codd. LX et LXXMU solos habet comites, bis veteres tantum aliquot interpretes et semel unum ut videtur codicem illum insignem 131; v. 8. pro *ἄρξῃσθε* habet *δόξῃσθε*, solo Didymo (*δόξητε*) prope accedente; denique v. 23. loco perquam gravi ipse solus omittit *ώσεί*, ab aliis cum *ώς* permutatum. Etsi non dixerim ubique codicem nostrum tanta quanta hoc Lucae loco lectionis bonitate excellere, tamen nusquam inferiorem se praebet codicibus uncialibus sequioris aevi iis quos supra laudavimus. Lectionum nondum alibi inventarum exempla addamus quattuor ex uno capite Lucae quarto. Ibi enim v. 2. ad *ἡμέρας τεσσαράκοντα* addit *καὶ νύκτας τεσσαράκοντα*; v. 6. *παράδοται* commutat cum *παράδιδται*, v. 22. omittit *οὐχ*, v. 25. habet *ἐν τῇ γῆ* pro *ἐν πάσῃ τῇ γῇ*.

Codices evangeliorum unciales majoris ut nostri III. et IV. ambitus hucusque inventi sunt 15, quorum 4 (ABCD) sine dubio antiquiores, 5 (GHSUX) sine dubio recentiores, 6 vero (EFKLMA) eiusdem fere aetatis sunt.

V.

Codex Veteris Testamenti Graecus membranaceus, uncialibus litteris octavi saeculi scriptus, foliorum 29 formae maximae, quorum quaecvis pagina textum duabus columnis distinctum exhibet. Continet maximam libri Genesis partem, i. e. 1, 1—14, 6. 18, 24—20, 14. 24, 54—42, 18. Lectionis bonitate tantopere excellit ut non dubitem quin egregie facturus sit ad pristinam integritatem Genesi Graecae reddendam; ipsi enim Alexandrino codici, quocum saepe facit, non raro praestare videtur. Cum Vaticanus liber, unde Romana editio fluxit, tota fere Genesi careat (incipit capite 47.), inventum hunc thesaurum maximi faciundum existimo. Exemplum textus esto Genes. 31, 31—47. Ibi lectiones 45 ab editione Romana differunt. Locis 13 cum Alexandrino codice consentit; aliis vero 9, accedente sexies (ter hiat) codice Cottoniano illo qui incendio periit, contra Alexandrinum est. Porro saepe cum Cottoniano consentit invitis Alex. codice et Rom. editione, ut v. 32. (transposita sunt *καὶ εἶπεν... ἡμῶν* etc.) et v. 40 (*ἐγνώμην* et *παγετός*). Versu 33. cum Vindob. codice purpureo omittit *εἰς* contra ed. Rom. et Alex. codicem. Notabilis etiam est consensio nostri codicis et codicis Veneti, de quo Holmesius, apud quem nro. 72. notatur, sic iudicat: „Est sane codex in suo genere singularis et maximi faciundus; continet enim textum hucusque incognitum.“ Cum eo codice noster solus v. 36. omittit *ἀποκριθεῖς* usque

Λάβαν, item v. 37. cum eodem solus corruptam lectionem *θεῶω δέ* (pro *θεῖς ὥδε*) tuetur. Quum vero plura alia tantum non solus praebeat, ut vv. 45. 47. 42. ubi habet *εἰς στήλην*, *ἐκάλεσεν δέ, ἐχθές*, vv. 37 et 46. ubi omittit *ὅτι* et *ἐκεῖ*, tum multis locis plane propria habet, ut v. 33. *εἰσῆλθεν εἰς*, v. 37. *ἡραίνηκας* (reliqui *ἡρεύνησας*, alii tres *ἡρεύνηκας*), ibidem *εὐρηκας* (reliqui *εἴρες*), v. 38. *αἱ βόες* (pro *αἱ αἶγες*), v. 41. *τοῖς πρόβατον* (reliqui *τ. προβάτοις*), v. 43. *ἀ σὺ ὀρῆς ὅλα* (pro *ὅσα σὺ ὀρῆς*), v. 44. *διαθήκην διαθησώμεθα* (reliqui *διαθῶμαι* vel *διαθώμεθα διαθήκη*), v. 44. om. *ἰδε* (ita etiam alii duo, sed sequente *ὁ δὲ θεός*), v. 47. *ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ* (pro *ἐκάλ. αὐτόν*).

Ceterum codices unciales Graecum Genesis textum spectantes in Europae bibliothecis habentur 7, quorum quinque multo pauciora nostro fragmenta continent.

VI.

Codex Veteris Testamenti Graecus membranaceus, foliis constans 16 formae maximae, insignis antiquissima minuscularum litterarum scriptura, quae eadem est in codice Reg. 1470. (apud Montefalconium in Palaeogr. p. 269. Colb. 440. est) anni 890. et in Oxoniensi codice Platonico anni 896., adscribendus omnino saeculo nono. Continet integros libros Judicum et Ruth cum extrema parte libri Josuae. Formas Alexandrinas antiquas pauci codices summae antiquitatis tam fideliter conservarunt quam hic codex. Exempla haec excerpimus: *λήμψη* (fol. 5. recto), *ἐξολεθρευθεῖς* (fol. 4. verso), *βενιαμείν, σεραφεῖν, σύνσημον* (fol. 14. recto), *ἦλθσαν* (ibidem), *ἴδμεν* (fol. 12.), *ἐρήμενιν* (fol. 10. verso), *ἐρύσαντο* (fol. 8. verso, 4. verso), *τοῖς λάψανσιν* (fol. 5. verso), *ἐξηραίνησαν* (fol. 5. recto, 4. recto), *ἐξένεγκον* (fol. 5. recto), *ἀνέβηεν* (fol. 4. verso ter). Textum vero praebet inprimis notabilem et gravem, profectum a recensione quae nondum innotuit. Quod quo jure dicam, judicari poterit ad priores capituli primi versus 27: per hos enim quinquaginta locis a Romana editione discedit, duodevicies cum Alexandrino codice consentiens (ut v. 17. *Ξεφέρ* cum Alex. solo et v. 27. *Μαγεδών* cum solis Alex. et cod. X. apud Holm. habet), tredecies cum aliis codd. uncialibus, porro alia cum paucis codd. minusc. communia habens, alia sociis plane nullis. Hujus quod ultimo loco dixi generis sunt: v. 1. *ἐν τῷ κυρίῳ*, v. 5. omissum *τόν* prius, v. 7. *ἐβδομήκ. ἄνδρας* (quod reliqui omnes omittunt) *βασιλεῖς*, ibidem *καὶ ἀποκεκομμένοι*, v. 10. *γесί* (ed. Rom. *γессі*, cod. Alex. *γесθί*), v. 11. *πόλις γραμματέων*, v. 14. *ἐβόησεν* pro *ἐγόγγυζε*, v. 16. addita *εἰς γῆν ἰούδα* post *τῶν νιῶν*. Uno tantum socio habet v. 4. *εἰς χεῖρας* (cum cod. 58; de quo Vaticano codice Holmes: „quantivis pretii est“), v. 8. *ἐνέπρησαν πυρί*, v. 17. *ἐκοψαν*.

VII.

Codex Novi Testamenti Graecus membranaceus foliorum 56 octavae formae minutae, cum textu actuum apostolorum integro, exceptis 4, 8—6, 17. 17, 28—23, 9. Insignis est

subscriptione quae annum quo scriptus est prodit, i. e. annum Christi 1054., item nomina eorum quorum jussu scriptus est et ejus qui scripsit. Scriptum est enim in hunc modum: *ἐγράφη ἡ πνευματοκείμενος καὶ ἱερὰ βιβλος αὕτη κατ' ἐπιτροπὴν* (codex *κατεπιτροπεῖν*, similiter passim errat scriptor) *τοῦ κυρίου Ἰακώβ μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου καὶ Ἰωάννου μοναχοῦ διὰ χειρὸς Ἰωάννου μοναχοῦ ἔτους σφνβ̄ ἰνδ. ιβ̄ μ. ἀπρι. κ.* Textu mirum in modum prae omnibus actuum codicibus eadem fere aetate scriptis excellit; tantopere enim ad textum celeberrimorum codicum ABC accedit ut codicum minuseulorum quos vocant nullum parem habeat. Ita 27, 27—28, 3 (versibus 21) in censum veniunt lectiones 39. Harum 16 communes habet cum ABC: v. 29. *κατά* pro *εἰς*, v. 30. *ἀγκύρ. μελλόντων*, v. 33. *ἡμέρα ἤμελλεν*, v. 34. *μεταλαβεῖν* pro *προσλαβεῖν*, ibidem *ἀπό* pro *ἐκ*, ibidem *ἀπολεῖται* pro *πесеῖται*, v. 37. *πᾶσαι ψυχ. ἐν τ. πλοίῳ*, v. 40. *ἀρεμέωνα*, v. 41. *ἐπέκειλαν* (scriptum est — *κίλαν*), v. 42. *διαφύγη*, v. 43. *ἐκατοντάρχης*; 28, 1. *ἐπέρνωμεν*, v. 2. *οἱ τε*, ibidem *ἄφαντες*, v. 3. *φρυγ. τι πλῆθος*, ibidem *ἀπὸ τῆς*. Item 10 cum duobus ex his: v. 29. *μή που* et *ἡῤοντο*, v. 30. *πρώρας*, v. 33. *ἤμελλεν* et *προσλαμβάνομεν*, v. 34. *ἡμετέρως*, v. 37. *ἡμεθα*, v. 39. *δύναντο*, v. 41. *ἔμεινεν*; 28, 3. *ἐξεληθοῦσα*. Item 7 cum uno ex his: v. 27. *ἐπεγένετο*, v. 28. *ὀργῶς*, v. 29. *φοβούμενοι δέ*, v. 35. *ἡχαρίστησεν*, v. 37. *πᾶσαι* absque *αἱ*, v. 39. *ἐβούλοντο*, v. 43. *ἐκεί. δέ*. Ter cum CGH, semel cum GH vulgatam lectionem tuetur: v. 33. *μηδέν*, v. 41. *βίαις τῶν κυμάτων*, v. 2. *παρεῖχον*, v. 35. *εἰπών*. Semel tantum cum minusc. codd. solis facit, sed accedente etiam Sahidica versione aliisque: v. 29. *ἐκπέσωσιν*; semel (i. e. v. 32.) nullum socium habet omittens *οἱ στρατιῶται*, ab aliis ante *ἀπέκοψαν*, ab aliis post *ἀπέκοψαν* additum. Nec raro fit ut solus inter omnes accedat ad codicis B testimonium vel codicis A vel codicis C, ut 11, 3. *ὅτι εἰσῆλθεν* cum B; 13, 19. omissum *καὶ* ineunte versu cum B; 13, 20. *Σαμουὴλ προσήτητο* cum B; 28, 6. *αὐτὸν εἶναι θεόν* cum B; ut 11, 5. *καταβαίνων* cum A; 14, 25. *λαλήσ. εἰς τὴν Πέργην* cum A; 17, 10. omissa *ἐνθὺς διὰ τῆς νυκτός* cum A; ut 13, 11. *παραχρ. τε* cum C; 16, 36. *ἀπέστειλαν* cum C. Ita etiam cum solo E facit 17, 19. *λεγόμενη*. Quo autem pauciora summae antiquitatis monumenta textum actuum conservarunt, eo pluris codex noster aestimandus est; haud dubie enim antiquissimi codicis uncialis, qui ipse periit, exemplum est.

VIII.

Folia membranacea palimpsesta sex in 4° cum fragmentis Graecis prophetae Jesaiae, saeculi fere septimi. Unciales litterae, quibus scripta sunt, firma manu ductae, vergentes paullulum ad latus et oblongae, nullis notatae accentibus. Graecae scripturae superimposita est Armeniaca. Graeca pleraque lectu difficillima sunt; tamen exceptis paucissimis iam legi et edendi caussa transscripsi. Sunt autem fragmenta Jesaiae haec: 3, 8—14. 5, 2—7. 7—11. 29, 11—16. 16—23. 44, 27—45, 5. Quinque codicum Jesaiae

uncialium, qui soli aetatem tulerunt, tantummodo tres horum locorum textum tradunt. Textus autem horum fragmentorum optimaе notae est. Ita folio primo 3, 8—14. bis cum codice Alexandrino facit: v. 10. *γενήματα* et v. 12. *τῆς τρίβου*; praeterea v. 8. *διό* et v. 11. *συμβ. αὐτῷ κατὰ* etc. cum perpaucis codd. habet; v. 10. *δήσομεν* cum solo Eusebio, v. 14. *αὐτὸς ὁ κύριος* cum solo Procopio. Item folio altero 5, 2—7. sexies cum Alex. consentit; porro v. 4. *ἵνα ποιήσῃ* (item v. 7.) cum paucis codd. min. tuetur, assentientibus Origene, Basilio, Chrysostomo, et v. 5. *ἡν οὖν*, assentientibus praeter minusculos aliquot codice XII. apud Holm. in margine (i. e. Marchal. Vatican.) et Severo.

IX.

Folia membranacea palimpsesta tria in 4° cum fragmentis Graecis alterius et tertii libri Regum. Scriptura uncialis qua exarata sunt Coptum redolet; accentus tantum non observavi. Videtur octavi saeculi esse, nisi forte antiquior est; certe enim inscriptiones in margine superiore exhibitae antiquitatem octavo saeculo antecedentem produnt. Ceterum Graecis Armeniaca superimposita sunt. Sunt autem fragmenta haec: 2 Regg. 22, 38—42. 46—49. 23, 2—5. 8—10. 3 Regg. 13, 4—6. 8—11. 13—17. 20—23. 16, 31—33. 17, 1—5. 9—12. 14—17. Ad recensionem pertinent perquam antiquam a Vaticana editione admodum diversam, inprimis cum codicibus Holmesii X. et XI. consentientem. Ita folio primo per priores decem versus cum utroque contra ed. Rom. hic codex tuetur καὶ οὐ μὴ ἀναστῶσιν, ἐπ' ἐμέ, καὶ παιδεύων, φόβον θεοῦ, καὶ ante ἀνατεῖλας; item cum iisdem et Alexandrino οὐ παρήλθεν; item ἐπανιστανομένους cum II. (i. e. codice Vaticano) et XI. (Alex. ἐπανισταμένους), cum Alex. ὁ θεὸς ὁ φίλαξ, cum X. et Alex. ὁ ἥλιος, cum Alex. οὗτος ὁ οἶκος, cum duobus tantum codd. minusc. δύναμιν, ἐν ἀνθρώποις cum uno Holmesii nr. 64., ὁ διδοὺς solus, reliquis κύριος vel κύρ. ὁ θεός praemittentibus. Ceterum ad hos Regum libros unciales codd. praeter Holmesii II. (Vatic.) III. (Alex.) XI. (Basil. Vatic.) et (ad 2. Regg.) X. (Coislin.) non exstant. Scripturam similem sed accentibus plenam vide apud Montfauc. in Palaeogr. Gr. p. 224.

X.

Codex membranaceus Graecus foliorum 31 in 4° majori, minusculis litteris saeculi XI. vel X. Continet Cassiani libellos duo. Ad priorem, cujus initium deest (incipit codex a verbis τελεῖσθαι ἐν τισι τῶν κοινοβίων κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐστιάσεως οὐκ ἀπὸ τοῦ κανόνος τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν) novem folia pertinent (exit verbis τῇ δὲ αὐξήσει τῶν ἀρετῶν ἡ καθαρότης τῆς καρδίας προσγίνεται· τῇ δὲ καθαρότητι τῆς καρδίας ἡ ἀποστολικὴ τελειότης παραγίνεται); posterior est περὶ τῶν ὀκτώ λογισμῶν: hic integer est excepto tractatu octavo, cujus post verba καὶ ἕως θεμελίον κατασκάπτει· καὶ μάρτυς, desideratur finis. Codex bene et scite scriptus est atque a correctore duodecimi fere saeculi ita pertractatus ut duplicem textum

habeas. Sunt haec Cassiani opera circa initium saeculi V. Graece versa, sed Graeco sermone nondum edita. In bibliothecis passim manuscripta habentur.

XI.

Folia membranacea palimpsesta 23 in 4°. Primum Graece, tum deleta Graeca scriptura Slavonice scripta sunt. Inprimis memorabile est pleraque folia bis fuisse Graece scripta antequam ab homine Slavo adhiberentur, ita ut jam plerumque triplex scriptura, prima decimum fere saeculum referente, ob oculos versetur. Neque Graeca, quorum permulta satis apparent, neque Slavonica lecta sunt.

XII.

Folia membranacea palimpsesta 8 in 4°. Sub Armeniaco textu inventus est Graecus, uncialibus litteris pulcherrimis saeculi fere quinti exaratus. Homiliam in memoriam hominis sancti scriptam continere videtur eamque ut videtur deperditam. Loci plures infusis chemicis ad legendum faciles sunt; ibi inter alia haec scripta sunt:

την ημων καθαριν καθαυεται εν
τω ιορδανη ο μονος καθαρος και ακη
ρατος αγκυζον (sic) ημας και τα υδατα και τας
κεφαλαις των δρακοντων συντριβω
επι του υδατος

παρωδοξον η βαβυλωνος εδειξεν καμινος πηγαι
σασα

και τον σπον (i. e. σταυρον) σου αραμενος τω
κω οσιε περ ηκολονθισας

Ολον σεαντον ανεθου τω κω ολον σε
αντον εσταυρωσας τω κοσμω προς
το βραβειον

Οσιε περ ελαμψαν σου τα εργα ου μονο
εν αντοις αλλα και εν αγγελοις θεραπω
χυν εν γαρ τη ασκησει σου ο ηλιος της
δικαιοσυνης εφαιδρυνεν σου την πο
λιν

XIII.

Fragmenta membranacea palimpsesta varia octo, quorum duo (5. 6.) bis Graece scripta sunt; unum (1) primum Graece, tum Syriace, denique Armeniace; duo (7. 8.) primum Graece, post Armeniace; unum (4.) primum Coptice, tum Graece; unum (3.) primum Arabice, tum Graece; unum (2) primum Syriace, tum bis Armeniace.

1) Folium unum in 4°, quod bis spongiam passum per trium nationum manus transiit. Postquam enim primum Graece scriptum est saeculo fere quinto (facile nunc leguntur verba haec: *ελεος, αγαθων, Δελογιζετο, οικω* etc.), in Syri manus incidit; denique scriptura utraque quum Graeca tum Syra deleta, rescriptum est Armeniace. Usu chemi-
corum multa clara facta sunt multoque plura clara reddi poterunt.

2) Alterum folium eiusdem formae triplici scriptura insigne. Prima est Syriaca antiquissima*), secunda et tertia Armeniaca.

3) Folium unum minutioris formae, cujus prior scriptura Arabica, altera Graeca saeculi fere tertii decimi est. Quem in modum rarissime codices rescripti sunt.

4) Folia minutioris formae septem cum dimidio, primum Coptice, tum Graece saeculo fere XIII. scripta.

5) Folia minutioris formae quattuor cum dimidio. Utraque scriptura Graeca est; prior accentibus nullis notata octavum fere saeculum refert, altera tertium decimum.

6) Folia eiusdem formae tria, quorum in altera quaque pagina super litteras unciales Graecas noni fere saeculi scriptum est litteris minusculis saeculi tertii decimi.

7) Folium formae quartae. Super uncialem scripturam Graecam pictum est ab Armenio utraque pagina; sed inferioribus partibus antiqua scriptura noni vel decimi saeculi satis perspicua est.

8) Folium eiusdem formae, primum Graece litteris uncialibus sequioris aevi scriptum, post rescriptum Armeniace.

XIV.

Reliquiae octo codicum Graecorum uncialium non rescriptorum.

1) Fragmentum codicis eiusdem cujus partem (foliorum 43) anno 1844. a me inventam nomine codicis Friderico-Augustani insignivi et duobus annis post edidi. Continet Genes. 24, 9—10. 41—43. *[ρη]ματος το[υτου]* usque *εις την μεσοποταμιαν*, et *[ορκισ]μον μου* usque *πηγης του υδατος. και*. Saeculi omnino quarti esse videtur.

*) Pertinet ad textum evangelicum, de quo sub XV. 1. exponetur.

2) Fragmentum psalterii antiquissimi. Scriptura pulcherrima est et simillima celebri codici Vaticano Dionis Cassii, initialibus litteris plane destituta. Videtur quarti vel certe quinti saeculi esse. Continet Ps. 141 (2), 7—8. 142 (3), 1—3. 144 (5), 7—13. Textus stichometrice scriptus est, praeterea ad marginem psalmi 144. reliqua sunt vestigia distinctionis quae quod sciam aliunde non innotuit. Appositum est enim [τ]η̄θ̄ ad verba *οικτιρμων και ελεημων*, *ιωθ̄* ad *εξομολογησασθωσαν*, *χαρ̄* ad *δοξαν της μεγαλοπρεπεις*, [λ]αβ̄εδ*) ad *του γνωρισαι*. In ipso textu plura insunt diligenter observanda. Cujusmodi est inscriptio psalmi 142: *ψαλμος τω δαυειδ̄ οτε αυτον εδωκεν* (sic) *αβεσσαλωμ̄ ο υιος αυτου*. Codices Vat. et Alex. sic habent: *ψαλμος τω δαδ̄ οτε αυτον ο υιος κατεδωκει* (Alex. *-ιωξεν*).

3) Scidulae duae compingendo codici Arabico adhibitae, codicis eiusdem ejus folia quattuor a me 1844. ex oriente allata in bibliotheca universitatis Lips. insigniuntur nomine codicis Tischend. I., cum facsimili a me edita in Monumentis sacr. ineditis. Supersunt in his scidulis versus decem, quorum quinque ad Matth. 12, 17—19. quinque ad Matth. 12, 23—25 pertinent. Saeculi ut videtur septimi.

4) Fragmentum operis cuiusdam patristici, scriptura eleganti octavi fere saeculi. Sunt versus quadraginta; primi sic habent, plenis additis accentibus et spiritibus quorum nonnihil deest: [β]βλ̄ιω̄ αναγνωσκομεν̄· ἐκ γὰρ τῶν λεγομένων ὠφελῆθεις, δύνασαι καὶ ἄλλους νοουθετῆσαι· τί γὰρ πλεον̄ ἔχεις τοῦ μὴ συναχθέντος, ὅταν καὶ σὺ. μετὰ τὴν ἀκρόασιν, ἀπειλῆθης μηδὲν χρήσιμον κτησάμενος· ἀλλὰ θαναμάζων μὲν τὰ εἰρημένα. μηδὲν δὲ αὐτῶν διαμνημονεύων. Item extremi: *σύνες τοίνυν ταῦτα καὶ γρηγόρει ψυχῇ· μάλιστα γὰρ ὁ ἀποταξάμενος, τούτων δέεται τῶν μαθημάτων, καὶ μάλιστα ὅταν θείος τυγχάνῃ· **)* *κηροῦ γὰρ δίκην ἐνέχουσα ἡ διάνοια, ταχέως ἐναποτίθεται ἐν αὐτῇ τὰ λεγόμενα· καὶ χειραγωγούμενος ἐκ τῶν προοιμίων πρὸς αἴσθησιν εὐλαβῇ, πολλῶ πλεον̄ προκόπτων τὴν ἡλικίαν* — —

5) Fragmenta textus evangelici duo: alterum capitis 1. Lucae, alterum cap. 20. Matthaei. Quae quum eodem folio scripta sint, alterum recto, alterum verso, ad evangeliarium pertinuisse videntur. Scriptura nonum vel decimum saeculum prodit, neque desunt quae ad rem criticam faciant, ut *σλληψει* et *τεξει* Luc. 1, 31; *επι του λογου αυτου* et *μη φοβου μαρια* ibidem v. 29 et 30.

6) Folia minutae formae duo litteris octavi vel noni saeculi conscripta. Textus ad hymnos liturgicos pertinet.

7) Folium in 4°, pars evangeliarum 10. vel 11. saeculi.

8) Folia tria minutioris formae, litteris uncialibus minutis eleganter scripta saeculo fere decimo vel undecimo. Insunt integra *κεφάλαια* atque *ὑπόθεσις* evangelii Lucae.

*) Cum hac forma conferendum est *λαρ̄δ̄*, quod in Jeremiae Threnis in codicibus Alexandrino et Friderico-Augustano pro *λαμεδ̄* scriptum est.

**) Jota nusquam in libris mss. nostris nec in unciali scriptura nec in minuscula subscriptum est; nec magis vero adscriptum, exceptis fragmentis palimpsestis grammaticis, de quibus infra dicitur.

XV.

1) Folia membranacea palimpsesta 52*) in 4°, priore scriptura Syriaca, altera Armeniaca. Syriacarum litterarum formae vix alibi repertae summam antiquitatem produnt. Ex sententia virorum scripturae orientalis peritorum fragmenta haec ad quantum fere saeculum referenda sunt. Quae hucusque lecta sunt, ad interpretationem evangeliorum pertinent hucusque incognitam. Folium duplex recentiore scriptura non cooperatum a tribus ultimis verbis Luc. 18, 43. incipit et exit 19, 8. His ex paucis versibus satis intellectum est interpretis ingenium. Is enim, a textu quem Peschitto vulgo vocant proficiscens, tota mente in id incumbbat, ut Graeca quam fidelissime redderet, invito ipsius Syrae linguae ingenio. Hinc nomina propria Johannis et Jesu non Semiticis formis, quae placuerant primo interpreti, sed Jsûs, Jûhanis reddidit; verborum ordinem in versione Peschitto paullulum immutatum accurate ad fidem Graecam restituit; vocabula, quae non optime videbantur Syriace verti posse, ipsa retinuit, ut uchlûso pro *oŷlos* Luc. 19, 3. Ex his exemplis clarum erit haec fragmenta maximi faciunda esse pariter Syras litteras atque rem Novi Testamenti criticam tractanti. Certe enim in re critica, quum pro aetate qua scripta sunt, tum pro ratione qua interpretes Syrus ad Graecum textum se conformavit, eodem loco ponenda sunt cum testibus Graecis nostris gravissimis. Sunt in his foliis quae aegre legi queant; sed caute adhibitis chemicis longe plurima restitui poterunt.

2) Folia membranacea palimpsesta undecim in 4°, perantiqua et ipsa, primum Syriace scripta, post Armeniace. Syriaca non sunt biblici argumenti, sed neutra scriptura accuratius indagata est.

3) Folia duo membranacea, eiusdem ut videtur codicis Armeniaci partes atque folia palimpsesta ea de quibus modo dictum est, nisi quod non habent antiquiorem scripturam.

XVI.

1) Codex membranaceus Arabicus foliorum 75 in fol. min. Scriptura et maxima elegantia est et ratione antiquissima: proximum enim a Kufica scriptura locum tenet, punctis diacriticis perraro prima manu additis. Litterarum Arabicarum nihil aliud tantae antiquitatis innotuisse videtur nisi sygraphus ille papyraceus in usum peregrinatoris saeculi p. Chr. octavi scriptus (de quo Silvestre de Sacy exposuit, cf. *Mémoires d'histoire de littérature orientale* p. 70 sqq.) cum ceteris quae nostra memoria repertae sunt reliquiis earundem litterarum papyraceis. Ejusdem enim octavi saeculi Fleischero, viro Arabicarum litterarum ut constat longe peritissimo, codex noster visus est**). Ad laudem

*) Quinquagesimum tertium folium iam indicatum est supra sub XIII. 2. triplici scriptura insigne.

**) Cf. *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft*. Band VIII. S. 584—587. ubi S. Ven. Fleischer hunc codicem una cum tribus reliquis fragmentis Arabicis, de quibus infra dicetur, describit et illustrat, additis etiam accuratis scripturae speciminibus.

antiquitatis alia non minoris momenti accedit: continet enim interpretationem epistularum Pauli hucusque incognitam. Fragmenta Rom. 6, 14—19. 8, 35—9, 3. 2 Cor. 2, 16—8, 19. excipiunt integrae epistulae quattuor haec: 1. et 2. ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, denique Hebr. 1, 1—9, 15. Harum quinque epistularum textus bonitate antecedere videtur fragmenta epistularum ad Romanos et ad Corinthios. Inveniuntur sectiones, quae hanc similitudinem cum antiquissimi codicis Vaticani sectionibus habent, quod omnes Pauli epistulas complectuntur et in unum quasi corpus redigunt. Ita ad 2 Cor. 4, 16. notata est sectio 23; ad Hebr. 6, 9. sectio 51. Memorabile etiam est initia epistularum secundae ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebraeos inscriptione insigniri suris Corani propria.

2) Folia membranacea sex in 4°, codicis Arabici fragmenta, insignia maxime eo quod annum quo scripta sunt prae se ferunt. Scripta sunt enim anno Arabum 272. (i. e. 885—6. p. Chr.) ab Abba Antonio Bagdalensi, qui plerumque vocabatur Dâûd bin Sîna, in laura S. Sabae in usum Patris Isaaci Sinaitici. Ex hac aetatis notatione magnopere adjuvabuntur qui definiendae aetati codicum Arabicorum vetustorum operam dant*). Continetur autem horum foliorum 1 usque 5 finis legendae de Christo mortis ac diaboli victore, ad alteram partem evangelii Nicodemi (cf. Evangg. apocr. ed. Tischend. p. 304—8.) libere compositae**). Folio 6. incipit historia litis Christianorum Sebastiensium tempore Basilii Magni actae cum episcopo Petro matrimonii specie iuncti.

XVII.

Collectio codicum Hebraicorum et Arabicorum.

Exceptis duobus prioribus Hebraice scriptis, qui sunt Rabbanitici, omnes sunt Karaitici, Arabice sed Hebraeis litteris scripti. Examinati sunt hi codices inprimis a viro in hoc litterarum genere clarissimo, Adolpho Jellinek, qui identidem de iis exposuit in: *Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judenthums*. Herausgeber Dr. Z. Frankel. 1853.***) Iudice Jellinek hi codices omnes, quorum perpauci similes in Europae bibliothecis habentur, permagni faciundi sunt, quippe ineditorum luce vero dignissimorum plenissimi.

*) Facsimile codicis vide l. l. in *Zeitschrift der Deutsch. morgenl. Gesellschaft*.

**) Locus facsimili expressus Fleischero interprete sic habet: Tum mitte (verba sunt Mortis ad diabolum) copias malorum daemoniorum tuorum ad principes sacerdotum et doctorum legis, ut omnem ipsorum gentem incitent ad falsam ejus criminationem senioribus et iudicibus afferendam, ut capitis dampari possit. Quodsi mortuus fuerit et in manibus meis, in imis inferis eum concludam.

***) Cf. p. 245 sq. Herr Prof. T. hat seinen jüngsten Aufenthalt in Kahira auch zum Ankauf mehrerer rabbanitischen und arabisch-karäischer Handschriften benutzt, und dadurch wie der Wissenschaft überhaupt, so der jüdischen insbesondere einen grossen Dienst geleistet Ich behalte mir vor, später diese wichtigen Handschriften ausführlich und genau zu beschreiben ... Cf. p. 286 sqq. p. 360 sqq.

A. Talmudici.

1) Compendium juris talmudici auctore Chajin ben Samuel Tudelensi. Provocatur in hoc libro inedito, qui egregie facit ad illustrandum cultum civilem saeculi XIII., maxime Judaeorum eo tempore in Hispania degentium, ad Alfasi, Maimonium, Meïr ha-Lewi, Abrahamum ben David II., Mosen ben Nachman, Salomonem ben Adrat, Meïr Rothenburgensem, aliosque. Subscriptum est nomen ejus qui ex ipsius auctoris autographo centum fere annis post ejus mortem, anno 5221. (i. e. Christi 1461.) in urbe Kalatajub codicem descripsit. Foliorum est 100 in 4°.

2) Scholia ad tractatus talmudicos Nidda, Nasir, Nedarim, auctore Ascher Toletano. Scriptus est codex Toleti anno 1364. Insuper additum est fragmentum et quidem initium commentarii ad tractatum Cholin a Raschi datum. Folia sunt 70 in 4°. Eorum omnium quae hoc codice satis presse scripto continentur nihil dum lucem vidisse, asserit Ad. Jellinek l. I. p. 287. Ipsum enim commentarium ad tractatum Nedarim alium esse reperit atque eum qui ejusdem Ascheri nomine iam editus est. De extrema parte codicis ille sic: Während wir eine grosse Anzahl Superecommentare zu Raschi's Pentateuch-Commentar besitzen, ist das bezeichnete Fragment vielleicht der einzige Versuch die talmudischen Erläuterungen Raschi's zu commentiren. Der unbekannte Verfasser geht auch ganz genau und scharf auf jede Wendung Raschi's ein.

B. Karaitici.

1) Codex philosophicus foliorum 198 in 4°. Primo loco legitur logica (per folia 24), secundo metaphysica (per 102 foll.), tertio physica (per 72 foll.), auctore Said Ibn Dâûd el Adeni el Israïli er-Rabbani. Laudatur hic scriptor ab Asulai. Metaphysica et physica integrae sunt, logica ab initio manca. Ceterum alius eorundem operum codex Oxonii habetur.

2) Collectio perquam insignis canticorum Karaiticorum, foliis 281 in 8°, quorum nonnihil male affectum est, constans. Insunt plus 220 carmina, quorum nonnulla in libris Karaitarum ritualibus edita sunt, longe vero plura nondum innotuerunt. Pleraque in laudem Mosis, Aaronis, Samuelis, Eliae composita sunt. Inscriptiones Arabicae singulis carminibus praemissae auctoris poetae nomen, item metrum et cantum indicare solent. Invenitur in his poetis etiam unus rarissimo nomine Bileami dictus, auctor carminis nr. 20.

3) Rituale Karaitarum cum pluribus epithalamiis, foliorum 48 in 8°.

4) Midraschim tres: de Abrahamo (foliorum 12)*), de decem martyribus versibus

*) De hoc libello Ad. Jellinek l. I. p. 362 sic: Sagenhafte Erzählungen von Abraham wurden besonders von den Juden, die unter den den ersten Erzvater hochverehrenden Muhamedanern lebten ausgearbeitet. Daher sind sie ursprünglich arabisch geschrieben. Unsere beginnt mit der Erzählung, dass in der Nacht, in welcher Abraham geboren wurde, ein merkwürdiger heller Stern am Himmel erschien, der vier Sterne verschlang. Nimrod, der seine Weisen darüber befragte, erhielt zur Antwort, dass ein Wunderkind diese Nacht werde geboren werden. Auf den Rath der Vesire wurde

scriptus (foll. 8.), de exitu filiorum Israelis ex Aegypto (foll. 10). Is quem secundo loco posuimus 52 strophas tetrastichas continet, quarum unaquaeque in syllabam an exit. Elegia est, scripta ut videtur in diem IX. mensis Ab. Scriptus est codex anno 5447 i. e. Chr. 1687. Tertius Midrasch solemnibus paschalibus destinatus est, ut ex ipsius initio satis intelligitur.

5) Varia fragmenta dogmatica, ab Afendopolo, a Samuele Rofe, ab Abu Jacub scripta. Folia 33 in 4°.

6) Homiliae decem ad decem Genesis et Exodi pericopas. Fol. 120 form. minoris. His decem libellis magnopere delectatus est Ad. Jellinek, iisque homiliarum nomen convenire iudicavit. Similes aliquot libellos in Europam ex Aegypto attulit clar. Munk, cf. Josti Annales Israelitic. anni 1841., ubi pag. 76 sqq. tota eorum ratio accuratius describitur.

7) Commentarius ad Genesis usque 8, 20. Foll. 68 in 4°.

8) Comment. ad pericopas Genesis (foliorum 5), Exodi (foll. 10), Levitici (foll. 7), Numerorum (foll. 4).

9) Commentarius ad librum Josuae a 10, 23. usque finem. Scriptus est codex anno 1617. Foll. 71 in 4°.

10) Tres libri ad Psalmos pertinentes:

a. textus Psalmorum 10—37. fere integer. Foll. 20 in 4°.

b. textus et commentarius ad Ps. 1—17. Foll. 37 in 4°.

c. textus et commentarius ad Ps. 98—148. Foll. 55 in 4°.

11) Comment. ad Jonam (foll. 6), ad Jonam et Obadjam (foll. 2), ad Ezechielem (foll. 5), ad Proverbia (foll. 17), ad Jobum (foll. 23).

12) Comm. ad Threnos Jeremiae, foliorum 52 in 4°.

Hos commentarios vel potius haec commentariorum fragmenta cl. Jellinek maximi facit propterea quod ad Jefet celeberrimum apud Judaeos librorum sacrorum interpretem referenda censet, quamvis ipsum nomen non adscriptum sit. Similia quaedam anno 1841. a cl. Munk Parisios allata, sed paucis ad Psalmos exceptis nihil dum typis exscriptum esse significavit.

beschlossen, dass das Kind, welches diese Nacht geboren werden sollte, getödtet werde, und dessen Vater soll so viel Gold erhalten als das Kind wiegt. Im Laufe der Erzählung wird berichtet, wie Abraham die Götzen zertrümmert, indem er selbst dem grössten Götzen ein Opfer darbringen wollte, von demselben aber keine Antwort erhielt; wie er die herbeikommenden Götzendiener belehrt und dann ein langes Zwiegespräch mit Nimrod hält. Zum Schlusse wird noch erzählt, dass Haran in den Feuerofen geworfen wurde, Terach nach der Errettung Abrahams Gott ein Opfer darbrachte, der es gnädig annahm, und dass Abraham nach der Befreiung vom Feuertode den Namen אברהם mit Vermehrung von zwei Buchstaben erhielt.

MANUSCRIPTA TISCHENDORFLANA
BIBLIOTHECAE UNIVERSITATIS LIPSIENSIS.

A. GRAECA.

Cod. Tischend. II.*). Folia sunt 22 membranacea palimpsesta formae majoris, priore scriptura Graeca, posteriore Arabica. Aliquot folia ex madore male affecta sunt, item inde quod postea ad compingendum alium librum adhibita sunt, resecatis marginibus, passim etiam clavis defectis. Folia 6 e duabus partibus sutura conjunctis constant. Supersunt his foliis 22 reliquiae duorum codicum Graecorum septimi fere saeculi. Alter erat argumenti biblici, alter grammatici. Codicis biblici folia supersunt septendecim: I usque XVI, item XVIII; grammatici quinque: XVII. XIX usque XXII. cum inferiore parte folii XV. Fragmenta biblica ad libros quattuor pertinent, 1) ad librum Numerorum: V, 17—18. 24—25. VII, 18—19. 30—31. 35—47. XV, 11—24. XXVII, 1—XXIX, 2. XXXV, 19—22. 28—31. 2) ad Deuteronomium: 8—9. 15—19. IX, 1—10. XVIII, 21—XIX, 1. 6—9. XXI, 8—12. 3) ad librum Josuae: X, 39—XI, 16. XII, 2—15. XXII, 7—23. 4) ad librum Judicum: XI, 24—34. XVIII, 2—20. Scriptura uncialis qua exarata sunt formas crassas sed firmas ductuque facili habet et accentibus vacua est. Textus admodum peculiaris est, maxime per librum Josuae. Hoc ipso anno omnia haec Veteris Testamenti fragmenta edentur in nova mea collectione Monumentorum sacr. ineditorum, volumine primo, ubi etiam scripturae specimen dabitur.

Ab his foliis, ut dixi, differunt reliqua quinque cum parte folii XV. In his scriptura paullo minor et gracilior est, sed et ipsa accentibus vacat, nec habet quo aetatis diversitatem prodatur. Codex is ad quem olim pertinebant minoris formae fuisse videtur; haec enim folia omnia duabus partibus consutis constant. Textus, cuius argumentum gramma-

*) Cod. Tisch. I. fragmenta evangelii Matthaei: 14, 8—29. 15, 4—14. [18, 46—55.] septimo fere saeculo scripta continet, quae cum siglo Θ in indicem criticum Novi Testamenti recepta edidi 1846. in Monumentis sacr. ined. pag. 1—10. addito facsimili tab. I. nr. 1. Pretiosissimum vero thesaurum hujus librorum mss. collectionis non meo sed summo nomine Friderici Augusti clementissimi Saxoniae regis insignivi. Codicem dico Friderico-Augustanum, quo antiquiorem nullum inter codices Graecos membranaceos in Europae bibliothecis vidi. Totum lapidi incisum edidi Lipsiae 1846. Continet 1 Chron. 11, 22—19, 17. 2 Esdr. 9, 9 usque finem; Nehemiae et Estherae libros totos cum parte libri Tobiae, item Jerem. 10, 25 usque finem et Threnos usque 2, 20.

ticum dixi, lectu non est difficilis, sed incommodum hoc habet quod nusquam plenus versus superest. Singulorum foliorum aliquot particulas adscribam, unde viris grammaticorum antiquorum gnaris conjicere licebit quorsum haec fragmenta pertineant. Folio XXII. recto haec legi: *τον μη απτωρυσσασθαι: ποιησομαι δ... εν δυσι βιβλίοις... ρωι*) διεξελυσσομαι... θουντων τη ορθο... συνταξεως της τω... ποιητητος: εν δε... πον πληρωσω... τητι πειρωμεν... της παραδεδομεν... τουνν ορθογραφ... θως γεγραμμενη... φια και αυτος ο λογος... περιεχωρ της ορθο... φων ωστε το απο... λουμενον ονομασθ... σιν της ιατρικης υ... λεσμα εστιν ιατρικ... και παλιν επι της... σμος μεν τις απο τ... Ibidem verso εν εκαστοι τοπωι... επει προκειται ημ... και γαρ πτο... και διονησιος ο θραιξ... μυρλεανος* ετι δε... φος* και πτολεμει... ανην και δημητρι... και αρχιας ο διδασκαλος... τε ο τρυφων. και οταν... Folio XVII. verso των τοιουντω... το οδυσευς* Fol. XIX. recto ρος* και φαεννος... μαι ει η παραδοσις... φιλοξενος και απο, ibidem verso μεροεντα μετερχε... μηδεα ως ησιωδος... Fol. XX. verso ον το υποτακ... τακτικον. ετι... πικρατει ανακ... τος η κατακρα... νευλος* ρευκο... ο οικιος* εν δε τω... Fol. XXI. recto αλλα και αλσος ει... εν συλλημψει (eadem vox alibi absque μ legi, ut fol. XX. recto συλλημψι) τδ... το σ εν καταληξει... το αρα αιγισθος... Fol. XV. verso περιστωιον (cf. Stephan. Thesaur. Gr. Ling. sub *περίστωιον*) ον τω... ναπτο και οντως εχει...*

Praeterea vero fragmentis his grammaticis fol. XXII. adscripta sunt scholia, quae prae ipso textu magna scripturae antiquae elegantia excellunt. Fol. recto notae sunt quattuor, prima versuum 7, secunda 9, tertia 22, quarta 14, sed ultima in fine mutila est. Incipit haec... ων ομνηντων εστι, et exit his: *η λεξις η ορθως γε... τις θαυμασει... τη επωνυμια συνεπε... τε αποτελουν και το αυτο... ενον* πολλα γαρ εστι τοι... ανοιον λεγεται λιτρα και... το μετρον μεν.* Fol. verso alterae quattuor sunt: prima versuum 10 incipit *το υπερωνιον* et finitur verbo *προσγραφομενον*; secunda versuum 14 incipit *και ανωτερω εχρη[το των] τη τη λεξει* et finitur *της ορθογραφιας*; tertia 5 versuum est, incipiens *προς απ ιδιαις το*; quarta denique, in fine mutila, sic incipit: *μυρlea πολις της προποντιδος* σεσημωται δε τουτο το ονομα οτι εν αυτωι... μοι...* Apposita haec sunt ad vocem *μυρλεανος*: vide ante quae de folio XXII. verso allata sunt. In Stephani Thesaur. Gr. Ling. vol. V. sub voce *Μύρλεια* affertur Stephani Byzantini locus hic: *πόλις Βιθυνίας ή τήν λεγομένην Ἀπάμεια ἀπὸ Μύρλου... Ὁ πολίτης Μυρλεανός, ὡς Ἀσκληπιάδης Μυρλεανός ἀναγράφεται. Στράβων δὲ Μυρλεᾶτιν καλεῖ τὴν χώραν. Ἴσως ἀπὸ τούτου Μυρλεάτης ἐστὶ καὶ Μυρλεανός κόλπος.*

Atque haec quidem de tribus antiquis scripturis Graecis codicis huius palimpsesti. Sed etiam Arabica scriptura ea quae deletis antiquioribus membranam occupavit, admodum insignis est. Explicuit de ea uberius clarissimus collega Fleischerus, vide *Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft* Band I. pag. 148—160. Scriptura ipsa medium quiddam tenet inter Kufi et Neschi, quae vocant, similis syngrapho papyraceo illi

*) Observa hoc loco et postea identidem iota adscriptum, quod rarissime in vetustis eiusmodi membranis positum vidi.

in usum peregrinatoris saec. VIII. scripto, cuius jam supra pag. 13. sub XVI. mentio est facta. Videbatur Fleischerō „non recentior X. saeculo haberi posse.“ Quod ille quam recte vidisset, nuper probatum est. Convenit enim ista scriptura cum fragmento nuperrime a me ex oriente allato illo, quod annum Arabum 272. i. e. Chr. 885—886. adscriptum habet (vide supra pag. 14. sub 2.), tantopere ut uterque codex ab eodem scriptus esse videatur. Quae conjectura nescio an inde confirmetur quod fol. XVII. recto David quidam auctorem codicis se profitetur, alterius vero scriptor Dâūd bin Sina plerumque se vocari dicit. De re grammatica huius textus plura exposuit Fleischerus l. l. p. 155 sqq., notavit etiam voces plures nondum notas ad Aramaica et Graeca conformatas. Insunt autem vitae sanctorum quattuor, S. Euthymii (ab initio mutila), S. Sabae, S. Abramii, S. Theodosii (mutila in fine), scriptae, certe duae priores, ut ultimo capite vitae Euthymii traditur, a Cyrillo Scythopolitano monacho Graeco saeculi VI. Duo priores libelli, quamquam plura differunt, a Cotelerio Graece editi sunt in Eccles. Graec. Monum. vol. II. p. 200 sqq. et vol. IV. p. 1 sqq.

Cod. Tisch. III. Folia membranacea quattuor palimpsesta, utraque scriptura Graeca, priore unciali noni fere saeculi, secunda minuscula duodecimi saeculi. Antiquior scriptura, quam obtexit textus liturgicus ad colendam memoriam martyrum scriptus, argumenti est patristici. Quorsum pertineat, ad haec singulorum foliorum exempla iudicari poterit. Accentus et spiritus non desunt, sed raro cerni possunt.

Fol. 1. recto

... προσκει προ παντων οια εστιν η του θε
ραπευομενου διαθεσις.

... κατα την εντολην την κελουσαν ει
μαν τους γονεας· ινα εν σοι γενηται και εση
μικροχροnios επι της γης· δηλον διοτι ως
συμβολον ιερατικον δεξη το γραμμα και
ουκ ατιμασεις ... ιων και μικροτερον
της σης μεγαλοφυϊας η:

Fol. 1. verso

... εν χυ πασαν περιλαβουσης την γην· και
του ζωηφορου

... και δαμονες φηγαδονται· και ιερα
των ανων αθροιζομενων πατηγυρις· επι εκκλη
σιας μυστικως αγιαζεται· και της τρυφης ο
παραδεισος τοις πασιν ανωκεται· και το τελος
γεγονε τα παντα καινα.

Fol. 2. recto

... των εν νικαια συναθροισθε
των τριακοσιων δεκα οκτω αγιων πρων.

επισ
κοπον· και πετρον του της αυτης αρχιεπισκοπου
και μαρτυρος· γρηγοριου γενομενου επισκοπου
νεοκαισαρειας του θανματουργου:

Fol. 2. verso

ηδη εκτεθετα ορον· υπο των προδηλωθε
των

τας των αγιων αποστολων δια κλημεντος
διαταξεις· αις τισι παλαι υπο ετεροδο
ξων επι ληψη της εκκλησιας· τοθα τινα και ξε
να της ευσεβειας παρενετιθησαν· το ευπρεπες
καλλος των θεων δογματων

Fol. 3. recto

συγγνωστον τε και ασυγγνωστον· ει μεν γαρ

τις της ουσίας φειδομενος· και ασυλον αφεις το
κεκρυμμενον σωμα

του θεραπευομενου

ωστε συντ . . . την εκ των κανονων ω (sic)
ρισθειςαν του επιτιμου προθεσμαιν·

Fol. 3. verso

. . . και ο τοκος των απηρημενων εστιν

τον τω κριματι των ανδροφωνων υπαγεσθαι
ει δια μεταμελειας εαυτον προς την εκκλησιαν
του θυ επαναγαγοι· ο δε δι υφερεσεως λανθανου
σης σφετεριζομενος το αλλοτριον· ειτα δι εξα

γορευσεως το πλημμελημα εαυτον τω ιερι φα
νερωσας

Fol. 4. recto

τα του εξ αγνοιας πτωμα

τος εις ουκ ολιγων ανδρων πληθος διηκοντος·

ταχεως επιλαθο

μενοι· ειτε πρεσβυτεροι· ειτε διακονοι ο
της τυγχαν . . .

Fol. 4. verso

. . . συνοδω· ωστε τους (sic) εν κληρω καταλεγο
μενους και αλλοις θυμου οντας
καθυαυρους αποσηναι

Cod. Tisch. IV. Codex est membranaceus foliorum 360 in 4° min., scriptus litteris minusculis pulcherrimis decimi saeculi. Accentuum et spirituum quicquid adest inde a fol. 24. usque ad subscriptionem secundam evangelii Johannis, rubro colore adpictum est. Multa etiam uncialibus litteris scripta sunt eaque fere omnia rubricata, pluribus in super titulis et subscriptionibus auro inductis. Codex continet evangelia quattuor integra cum additamentis pluribus.

Foliis octo prioribus lectionum ecclesiasticarum indices habentur, qui quum ab aliis similibus, ut quos Scholzius publici juris fecit (cf. De menologiis etc. Bonnae 1823. et appendicem vol. I. Nov. Test. 1830.), satis differant, accuratiore notitia digni videntur. Fol. 1. recto incipiunt τοῦ κατὰ ματθαῖον ἁγίου εὐαγγελίου τὰ σάββατα καὶ κυριακαί. Recensentur σάββατα ιζ (16) et totidem κυριακαί. Primo loco haec leguntur: Σαββ. ᾧ μετὰ τὴν πεντηκοστ. Μτ. κεφ. λε. Κυρ. ᾧ τῶν ἁγίων πάντων καὶ τοῦ ἀποστόλου τιμοθέου Μτ. κεφ. 5γ. Item extremo: Σαββ. ιζ. τὸ αὐτὸ καὶ τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος θέκλης Μτ. κεφ. σξη. Κυρ. ιζ. τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὴν μνήμην τῆς ἁγίας ἀναστασίας Μτ. κεφ. ρνη. Fol. I. verso sequuntur τοῦ κατὰ λουκᾶν ἁγίου εὐαγγελίου τὰ σάββατα καὶ κυριακαί [ιζ]; item fol. II. verso τοῦ κατὰ μάρκον ἁγίου εὐαγγελίου τὰ σάββ. καὶ κυρ. ἀρχόμενα ἀπὸ τὸ ᾧ σαββ. τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς; item fol. III. verso: τὰ κατὰ ἰωάννην ἅγια εὐαγγέλια ἀρχόμενα ἀπὸ τὸ πάσχα; item fol. V. recto: εὐαγγέλια τῶν ἁγίων παθῶν (duodecim), fol. eodem verso: εὐαγγέλια τῶν ἡμερινῶν ἁγίων παθῶν (quattuor) et εὐαγγέλια ἀναστάσιμα (undecim). Post haec menologium scriptum est, cuius dies festi multo sunt pauciores quam plurimorum similium. Primus ut solet mensis est Septembris, qui dies festos habet undecim: 1. (εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἰνδικτου καὶ εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἁγ. σymeῶν τοῦ στυλῖτου Μτ. ιζ) 5. (τοῦ προφ. ζαχαρίου καὶ εἰς λοιποὺς προφῆτας Μτ. σμ) 8. 14. 15. 16. 20. 23. 24. 26. 30. Mense Octobri insigniuntur dies tertius (τοῦ ἁγ. διονυσίου τοῦ ἀρεοπαγίτου), sextus, decimus octavus, vigesimus quintus, vigesimus sextus; mense Nov. primus (τῶν ἁγίων ἀναρχήρων), sextus (τοῦ ἁγ. παύλου τοῦ ὁμολογ.), [octavus? deest numerus] (τοῦ ἁγ. ἀρχιστρατήγ. μιχαήλ),

decimus tertius, 14. 16. 17. 21. [30? rursus deest numerus] τοῦ ἀγ. ἀποστ. ἀνδρέου; mense Dec. 4. 5. 6. 9. 25. 27; mense Januario 1. 6. 14. 16. 17. 18. 20. 25. 27; mense Februario 2. 3. 24; mense Martio 9. (τῶν ἁγίων μ̄ μαρτύρων) et 25; mense Aprili 23 et 25; mense Majo primus et octavus; mense Junio 14. 24. 29. (τῶν ἀγ. ἀποστόλων πέτρον καὶ παύλον); mense Julio 20 et 25. (τῶν ἁγίων καὶ δικαίων ἰωαννὴν καὶ ἄννης); mense Augusto 6. (ἡ μεταμόρφωσις τοῦ σωτῆρος) 15. (ἡ κοίμησις τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου) 29. (ἡ ἀποτομή τοῦ προδρόμου). Porro indicantur quae legenda sunt εἰς μνήμην ἀποστόλου, εἰς μνήμην μαρτύρων, εἰς μνήμην ὁσίου, εἰς ἀσθενοῦντας, ἕτερον εἰς ἀσθενοῦντας, εἰς κοιμηθέντας, εἰς προφήτας. Denique indicantur εὐαγγέλια ἐωθινὰ ἀπὸ τῆς β̄ τῶν διακωνισμῶν¹⁾).

Fol. 9—14 habetur ἱπολίτου (cod. ἱπ.) θηβαίου ἐκ τοῦ χρονικοῦ αὐτοῦ συντάγματος· περὶ γενεαλογίας τῆς ἁγίας θεοτόκου. Iste textus a recensitionibus iis quas ediderunt Canisius, Gretserus, Schelstrate, Fabricius, Basnage²⁾, tantopere differt ut viris doctis, quorum studia ab hoc litterarum genere non abhorrent, eo edendo toto gratum me facturum sperem. Illud quidem haud dubito quin, quae primum Hippolytus scripsisset, post alii vario modo retractaverint atque mutaverint. Hinc tanta textuum varietas est; atque hinc etiam est quod de aetate istius scriptoris in tam diversas sententias discedunt: passim enim immixta vel addita sunt quae ad recentiora tempora deducunt, cuiusmodi est quod ad Simeonem Metaphrasten provocatur in codice Bavarico, cf. Thesaur. monument. l. l. p. 39 sq., cuius auctoritatem contra Vaticanum defendit Basnage l. l. p. 29 sq. In nostro quidem codice pariter atque in Vaticano tota ea pars in qua Simeonis mentio fit deest, etsi inter hunc utrumque totius textus magna est dissimilitudo. Accedit tertius codex isque aetate ceteris omnibus majori, codex uncialis evangeliorum Parisiensis nr. 48. (evangeliorum M dictus), exeunte fere nono saeculo scriptus. In eo idem libellus absque Simeonis mentione legitur. Afferam passim inde quae cum nostro apte conferri queant. Ipse quidem titulus ibi sic habet: ἱπολίτου ἐκ τοῦ χρονικοῦ αὐτοῦ βιβλίου διδασκαλία.

Ἀπὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν ὁ Ἀφροδιτιανός³⁾. καὶ ἀπὸ τῆς εἰς Αἴγυπτον Ἰησοῦ Χριστοῦ μέχρι τῆς τῶν μάγων παρουσίας· ἐτὶ ἀναχωρήσεως μέχρι τῆς τελευτῆς Ἡρώδου τοῦ νιῶ β̄³⁾. πρὸ τοῦ γεννηθῆναι γὰρ αὐτὸν ἐφάνη Ἀντιπάτρου ἐτὶ γ'. ἐν Ἡλιουπόλει γὰρ τῇ κατὰ αὐτοῖς· ὁ ἀστὴρ ἐν Περσίδι⁴⁾, καθὼς φησὶν (sic) Μέμφιν (cod.-φην) παρώκησεν ὁ κύριος σὺν Ἰωσήφ

¹⁾ Haec scriptura (διακωνισ. pro διακωνισ.) in libris mss. vulgatissima est.

²⁾ In Gretseri opp. omn. legitur tom. XV. p. 426—432. additis notis p. 432 sq. Inprimis vero conferendus est Thesaurus monumentorum eccles. et histor. a Jac. Basnage editus, cuius volumine tertio duplex textus, et Vaticanus primum ab Em. Schelstrate editus et Bavaricus, una cum fragmentis aliunde decerptis pag. 20—40. legitur.

³⁾ In codice numeri semper lineola transversa distincti sunt, ut β̄, π̄η.

⁴⁾ Similiter Parisiensis πρὸ γὰρ τοῦ γενν. αὐτ. ἐφάνη ὁ ἀστ. τοῖς μάγοις· quae verba nec in Bavarico nec in Vaticano cod. scripta alibi reperisse se significat Basnage l. l. p. 34. Illud tamen ἐν Περσ. nostro codici peculiare videtur.

⁵⁾ Sic cod. habet, sed videtur Ἀφροδιτιανός legendum, quod nomen apud Epiphanium monachum legitur. Cf. Fabric. cod. apocr. N. T. l. p. 44.

τῷ μνηστορι καὶ Μαριάμ τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἔτος α' ¹⁾. μετὰ δὲ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἐπάνοδον αὐτῶν καὶ τῆς κατὰ Γαλιλαίαν οἰκήσεως αὐτῶν μέχρι τῆς τελευταίας Ἀρχελάου ἔτη (cod. ἔτος) κα' ²⁾. ἅμα γὰρ τοῦ τελευτῆσαι Ἀρχελαὸν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐτελεύτησεν καὶ Ἀύγουστος ὁ καῖσαρ (cod. καίς.) ἐπὶ τῆς Ῥώμης, ζήσας τὰ πάντα αὐτοῦ ἔτη πη', βασιλεύσας ἔτη νθ'. καὶ ἀπὸ τῆς τελευταίας Ἀρχελάου τοῦ υἱοῦ Ἡρώδου τοῦ βρεφοκτόνου μέχρι τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ τοῦ σωτήρος ἡμῶν ὑπὸ Ἰωάννου βαπτίσματος ἔτη γ'. ὡς ὁμοῦ τὰ ἔτη τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν ἀφ' οὗ ἐγεννήθη ἕως τοῦ βαπτίσματος αὐτοῦ ἔτη λ'. ἐν τούτῳ τῷ λ' ἔτει ἦλθεν ὁ βαπτιστὴς Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας· ἐν ᾧ καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει ἐβαπτίσθη ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπὸ αὐτοῦ. ἀπὸ δὲ τοῦ βαπτίσματος μέχρι τῆς ἐν τῇ φρουρᾷ κατακλείσεως καὶ κακτομίας Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, ἧς ἔπραξεν Ἡρώδης ὁ νεώτερος υἱὸς Ἀρχελάου διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ οἰκείου ἀδελφοῦ, μῆνες η'. ἀπὸ δὲ τῆς τελευταίας Ἰωάννου μέχρι τοῦ σωτηρίου πάθους μῆνες κη', ὡς ὁμοῦ ἔτη λγ' ³⁾.

Ἰστίον τοίνυν ὅτι λ' ἔτη καὶ μῆνας ια' ἔζησεν ὁ βαπτιστὴς· τῶν λ' μὲν ἐλάττω ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις· τοὺς δὲ ἔνδεκα μῆνας βαπτίζων ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ κηρύσσων μετάνοιαν· καὶ μετὰ τοῦτο κατὰ κλείστος γενόμενος καὶ ἀποκτανθεὶς. οὕτω δὲ καὶ ὁ κύριος ἡμῶν λ' μὲν ἔτη ἐν τοῖς παιδικοῖς

αὐτοῦ χρόνους διῆγεν· μετὰ δὲ τὸ βάπτισμα ἐπελέξατο ἑαυτῷ τοὺς μαθητὰς κηρύσσων σὺν αὐτοῖς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν μέχρι τῆς συμπληρώσεως τῶν εἰρημένων γ' ἔτων τοῦ σωτηρίου αὐτοῦ πάθους. διὸ καὶ οἱ ἐν Νικαίᾳ κανόνες τῶν τ' δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων παρακαλεῖντο πρὸς λ' ἔτων μηδένα χειροτονεῖσθαι πρεσβύτερον· ἀρκετὸν γάρ φησι τῷ μαθητῇ γενέσθαι ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ τῷ δούλῳ ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ.

Ἀπὸ δὲ τοῦ σωτηρίου πάθους καὶ τῆς φρικτῆς ἀναλήψεως μέχρι τῆς λιθοβολίας τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος ἔτη ζ'. ἀπὸ δὲ τῆς μαρτυρίας τοῦ ἁγίου Στεφάνου μέχρι τοῦ ἐξ οὐρανοῦ φανέντος τῷ Σαίλῳ φωτὸς ⁴⁾ βαπτίσματος τε αὐτοῦ καὶ κηρύγματος, καὶ ἕως τῆς μεταστάσεως τῆς παναγίας ἀειπυρθένου Μαρίας ἔτη γ'. ὁμοῦ ἔτη μγ' ἡμῶν. ἔζησεν γὰρ τῇ ἀνθρωπότητι ἡ παναγία θεοτόκος ἔτη νθ'· εἰς μὲν τὸν ναὸν ἔτη ιδ', εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ δικαίου Ἰωσήφ μῆνας δ', καὶ εὐθὺς εὐηγγελίσθη ὑπὸ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ, καὶ συλλαβούσα ἔτεκεν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν κα' τοῦ δεκεμβρίου μηνός ⁵⁾. ὁμοῦ ἔτη ιε' καὶ μὴν εἰς. ἔζησεν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ κυρίου ἐνανθρωπήσεως ἔτη λγ'. καὶ μετὰ τὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἔζησε σὺν τοῖς μαθηταῖς εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ θεολόγου ⁶⁾ ἔτη ια'. ὁμοῦ γίνονται τὰ ἔτη τῆς ζωῆς αὐτῆς ἔτη νθ'.

¹⁾ Etiam Par. ἔτος ἔν habet. Apud Basnagium est ἔτη τρία ἡμέρας εἴκοσι, item in Vaticano ἔτη γ'.

²⁾ Par. κδ', Vatic. ιθ', Basnagii cod. ἔτη ἐννέα ἡμέραι ἑπτακαίδεκα. Apud hunc legitur μετὰ δὲ τὴν ἐπάν. αὐτ. ἐπὶ τῆς οἰκήσεως αὐτῶν τῆς Γαλιλαίας, in Par. μετὰ δὲ τὴν ἐπ. τῆς οἰκήσεως αὐτῶν εἰς τὴν Γαλ.

³⁾ Haec multo aliter textus Par. habet, propius quidem ad Basnagii textum accedens; pergit enim post ἔτη λ' sic: ἀπὸ δὲ τοῦ βαπτίσματος αὐτοῦ μέχρι τῆς Ζαχαρίου λιθοβολήσεως ἔτος ἔν· ἐν τῷ γὰρ ἱερατεῖν αὐτὸν κατὰ τὸ ἴθος λιθοβολήσαντες ἐροτάφισαν (cod. ἐκοτράφισαν) καὶ ἔκριναν αὐτὸν εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἰωσαφάτ. ἀπὸ δὲ τῆς λιθοβολίας Ζαχαρίου μέχρι τῆς Ἰωάννου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τελευταίας τῆς ὑπὸ Ἡρώδου τοῦ υἱοῦ Ἀρχελάου ἔτος ἔν ἡμῶν. ἀπὸ δὲ τῆς τελευταίας Ἰωάννου μέχρι τοῦ σωτηρίου πάθους μῆνας ἔξ.

⁴⁾ Cod. Par. μέχρι τοῦ φανέντος αὐτοῦ (sed Pauli nomen desideratur) φωτὸς μῆνας ἔξ. καὶ ἀπὸ τοῦ φανέντος αὐτοῦ μέχρι τῆς ἀναλήψεως τῆς ἁγ. παρθ. Μαρ. ἔτη γ' ἡμῶν.

⁵⁾ In Par. codice dies non indicatur; legitur enim τῷ δεκεμβρίῳ μηνί.

⁶⁾ Par. cod. h. l. interposita habet μετὰ τὸ διασπαρῆναι τοὺς μαθητὰς εἰς τὰ κλίμακα τοῦ κόσμου.

Καθὼς*) δὲ φησὶν (hoc accentu codex) ἐγκωμιάζει τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην Σωφρόνιος ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Ἱεροσολύμων. διδάσκει τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν ὅτι πατὴρ τοῦ θεολόγου ὁ Ζεβεδαῖος ἦν, ἡ δὲ μήτηρ Σαλώμη, θυγάτηρ Ἰωσήφ τοῦ μνηστευσαμένου τὴν ἁγίαν Θεοτόκον. ὁ γὰρ Ἰωσήφ τέσσαρας υἱοὺς ἔσχεν καὶ θυγατέρας τρεῖς· υἱοὺς μὲν Ἰάκωβον, Σίμωνα, Ἰούδαν καὶ Ἰωσήφ (cod. Par. Ἰωσήφ)· θυγατέρας δὲ τὴν τε Ἑσθήρ καὶ τὴν Μάρθαν καὶ τὴν Σαλώμην, ἥτις ἦν γυνὴ μὲν Ζεβεδαίου, μήτηρ δὲ Ἰωάννου· ἐντεῦθεν ὁ σωτὴρ Θεὸς ἦν Ἰωάννου ὡς ἀδελφὸς τῆς Σαλώμης τῆς θυγατρὸς Ἰωσήφ. ὅτι μόνον τὸν ἅγιον Πέτρον ὁ κύριος ἐβάπτισεν οἰκείας χειρὶν, καὶ Πέτρος Ἀνδρέαν, καὶ Ἀνδρέας Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Ἰωάννης δὲ καὶ Ἰάκωβος τοὺς λουτοὺς ἀποστύλους. ὅτι πάντων φυγόντων μόνος Ἰωάννης ὁ ἡγαπημένος ἐν τε τῇ παραδόσει (cod. δώσει) καὶ ἐν τῷ σταυρῷ παρέστη, καὶ εἰς τὸν τάφον τοῦ κυρίου πρῶτος τοῦ Πέτρου ἦλθεν, καὶ πρῶτος οὐκ εἰσῆλθεν· καὶ ὅτι τὴν ἁγίαν Θεοτόκον εἰς τὰ ἴδια ἔλαβεν ὁ θεολόγος· καὶ ὅτι ὅπως ἐπὶ γῆς τρεῖς μητέρας ἔσχηκεν, μίαν μὲν τὴν Σαλώμην, ἕξ ἧς καὶ γεγέννηται, δευτέραν δὲ ὅτι βροτῆς υἱὸς ἐ χρημάτισεν παρὰ τοῦ κυρίου, τρίτην δὲ τὴν ἁγίαν Μαρίαν, κατὰ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. ὅτι τὴν ἁγίαν Θεοτόκον Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἐβάπτισαν· καὶ ὅτι μέχρι τῆς κοιμήσεως συνῆν αὐτῇ ὁ θεολόγος, καὶ μετὰ τὴν αὐτῆς κοίμησιν ἦλθεν ἐν Ἐφέσῳ.

Οὗτος δὲ ἐστὶν (ita codex) Ἰωάννης, ὃν ἡγάπα ὁ κύριος, ὁ καὶ παρθένος, ὁ τὸ καθ' ἑαυτὸν εὐαγγέλιον συγγραψάμενος, ὅστις ἔμενεν ἐν Ἱεροσολύμοις εἰς τὴν λεγομένην ἁγίαν Σιών τὴν τῶν ἐκκλησιῶν μητέρα. ἐν αὐτῇ δὲ ἦν ἡ οἰκία αὐτοῦ. ἐκεῖ ἐφυγον

οἱ ἀπόστολοι διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων· ἐκεῖ τοῖς μαθηταῖς ἐφάνη ὁ κύριος μετὰ τὸ ἀνιστήναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν τῶν θυρῶν κεκλεισμένων καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον· ἐκεῖ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἐπληροφόρησεν Θωμᾶν δείξας αὐτῷ τοὺς τύπους (Par. τὸν τύπον) τῶν ἡλῶν· ἐκεῖ ἡτοιμάσθη φαγεῖν τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ (Par. ἐκεῖ ἔφαγεν τὸν δεῖπνον τῇ ἁγίᾳ ε')· ἐκεῖθεν ἡμῆσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν εἰς χωρίον Γεθσημανῇ (sic, Par. Γεθσημανεῖ)· ἐκεῖ τὸ πρῶτον μυστήριον ἐτέλεσαν οἱ ἀπόστολοι, πρὸ πάντων ἐπίσκοπον χειροτονήσαντες Ἰάκωβον· οὐ τὸν υἱὸν Ζεβεδαίου τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγω, ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα, τὸν καὶ υἱὸν τοῦ τέκτονος Ἰωσήφ. ὁ γὰρ Ἰάκωβος ὁ μαθητὴς τοῦ κυρίου υἱὸς μὲν ἐστὶ Ζεβεδαίου, ἀδελφὸς δὲ Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἐκ τῆς Ἰουδαίας· Ζεβεδαῖος δὲ ὁ πατὴρ αὐτῶν ἰδιοναύκληρος λέγεται, τῶν δὲ ἐπισήμων ἀνδρῶν ὑπῆρχεν πρῶτος.

Ὁ δὲ ὁ Ἰωάννης ἐν τῷ κατ' αὐτὸν εὐαγγελίῳ περὶ ἑαυτοῦ λέγει, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, τοιαύτην ἔχει τὴν δήλωσιν. οὗτος γὰρ μετὰ τὴν τελευταίαν Ζεβεδαίου τοῦ ἰδίου πατρὸς ἀπέδοτο (cod. uterque-δωτο) τὴν κατὰ Γαλιλαίαν κτῆσιν τοῦ ἐπιλαχόντος αὐτῷ ὑπὸ Ζεβεδαίου μέρους, καὶ ἐκτήσατο (cod. uterque ἐκτίσ.) ἐν Ἱεροσολύμοις (Par. addit ἕτερον κτῆμα)· ὅθεν γνωστὸς ἦν φησὶ τῷ ἀρχιερεῖ (Par. addit ἐκ τοῦ μέναι αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν). οὗτος ἐδέξατο ἀπὸ τῆς σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ τὴν ἁγίαν Μαρίαν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν Σιών μέχρι τῆς (Par. interponit ἀναλήψεως αὐτῆς τοῦτ' ἐστὶν τῆς) κοιμήσεως αὐτῆς. μετὰ δὲ τὴν κοίμησιν καὶ μετάστασιν αὐτῆς καὶ αὐτὸς ἐν

*) Quae ab hoc inde loco usque ἦλθεν ἐν Ἐφέσῳ leguntur, ea omnia in reliquis codd. desunt, nisi quod fragmentum prioribus his (usque τ. Σαλώμης τ. θυγ. Ἰωσήφ) simile ex cod. Reg. „1296.“ in Monumentis apostolicis Cotelierius protulit, vide apud Basnagium l. l. p. 32.

τῇ Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας κηρύξας τὸν λόγον, ἐκεῖ ἀνελήφθη¹⁾).

Ἰάκωβος²⁾ δὲ ὁ γεγωνὸς ἐπίσκοπος πρῶτος ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἀδελφὸς μὲν τοῦ κυρίου κατὰ σάρκα λέγεται εἶναι, υἱὸς δὲ τοῦ τέκτονος Ἰωσήφ ἐστίν, ἐκ τῆς βιωτικῆς αὐτοῦ γυναικός, ἣτις καὶ αὐτὴ Σαλώμην προσηγορεύετο, τῆς θυγατρὸς Ἀγγαίου τοῦ ἀδελφοῦ Ζαχαρίου τοῦ ἱερέως τοῦ πατρὸς Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, υἱοῦ Βαραχίου τοῦ υἱοῦ Ἀβιά (sic) τοῦ ἱερέως. καὶ τότε ἐχόρευσε Ἰωσήφ, ὡς εἶναι Σαλώμην καὶ τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην ἀδελφῶν τέκνα ἀρσενικῶν. ὁ γὰρ Ἀγγαῖος υἱὸς Βαραχίου, θεῖος Ἰωάννου ἦν· ὁμοίως δὲ καὶ Ζαχαρίας ὁ ἱερεὺς ἀδελφὸς μὲν Ἀγγαίου ἦν, θεῖος δὲ Σαλώμης τῆς γυναικός Ἰωσήφ τοῦ τέκτονος. Σαλώμην δὲ φημὶ (sic) οὐ τὴν μαίαν, ἀλλὰ τὴν γυναῖκα τοῦ τέκτονος Ἰωσήφ. ἡ γὰρ μαία ἀπὸ Βηθλεὲμ ἐτήχηκεν, ἀνεψιὰ καὶ αὐτῇ (primum scriptum erat αὐτῇ) οὕσα τῆς Ἐλισάβετ καὶ τῆς παναγίας θεοτόκου, ὡς δηλοῖ τὸ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον εὐαγγέλιον, τὸ Καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου. τρεῖς γὰρ ἦσαν ἀδελφαὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ θυγατέρες Ματθᾶν τοῦ ἱερέως καὶ Μαρίας τῆς αὐτοῦ γυναικός, ἐπὶ τῆς βασιλείας Κλεοπάτρας καὶ Σώπαρος³⁾ τοῦ Πέрсου καὶ Ἡρώδου τοῦ υἱοῦ Ἀντιπάτρου· ὄνομα τῇ

πρώτῃ Μαρίας, καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ Σοφί⁴⁾, καὶ ὄνομα τῇ τρίτῃ Ἄννα. ἔφημεν δὲ ἡ πρώτη ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἔτεκεν Σαλώμην τὴν μαίαν· ἔφημεν δὲ καὶ ἡ δευτέρα ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἔτεκεν τὴν Ἐλισάβετ· ἔφημεν δὲ καὶ ἡ τρίτη εἰς γῆν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἔτεκεν Μαρίας τὴν θεοτόκον· ὡς εἶναι τὴν τε Σαλώμην καὶ τὴν Ἐλισάβετ καὶ τὴν ἁγίαν Μαρίας τὴν θεοτόκον θυγατέρας ἀδελφῶν τριῶν θηλειῶν (cod.-λειῶν). ἐντεῦθεν οὖν ὁ βαπτιστὴς Ἰωάννης καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἀνεψιοὶ λέγονται εἶναι, ὁ μὲν κύριος τῆς Ἐλισάβετ, ὁ δὲ Ἰωάννης τῆς παναγίας θεοτόκου. υἱὸς δὲ τοῦ Ἰωσήφ λέγεται ὁ κύριος ἡμῶν, ἐπειδὴ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἀδελφὸς ἐστίν ἐκ τῆς συναναστροφῆς καὶ τῆς συγγενείας Ἀγγαίου τοῦ ἀδελφοῦ Ζαχαρίου τοῦ ἱερέως.

Ἐπειδὴ⁵⁾ δὲ πολλῶν Μαρῶν ἐν τοῖς εὐαγγελίοις φέρεται μνήμη εἶναι, τὰς πάσας γνωστικῶν χρή, ὥς Ἰωάννης συλλήβδην ἠρίθμησε φήσας Εἰστέμνισαν παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνῇ. Μαρίας γὰρ τὴν Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴ μητέρα παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐαγγελισταῖς ὀνομασμένην τὴν θεοτόκον εἶναι καὶ οὐκ ἄλλην πεπιστεύκαμεν. καθότι γὰρ διὰ τὴν οἰκονομίαν καὶ τὸ ἐπισμασθῆναι τὸν θεῖον τόκον καὶ μὴ φανε-

¹⁾ Par. sic: καὶ ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης κηρύξας τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ κεκοίμηται· καὶ οὐχ εἰψέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ.

²⁾ Hunc de Jacobo et familia Josephi locum usque verba υἱὸς δὲ τοῦ Ἰωσήφ λέγεται ὁ κύρ. ἡμῶν (Ven. ὁ κύρ. ἐνομιζέτο), etiam in cod. Veneto saeculi fere duodecimi, class. I. nr. 3. inveni. Consentit is magis cum Par. et Bavarico quam cum nostro. Incipit enim sic: Ἰάκωβος γεγνημένος ἐπίσκοπος πρῶτος Ἱεροσολύμων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, ἀδελφὸς μὲν τοῦ κυρίου κατὰ σάρκα ἐλέγετο εἶναι, υἱὸς δὲ τοῦ τέκτονος Ἰωσήφ, Ἰωσήφ γὰρ ἐκ τῆς βιωτικῆς αὐτοῦ γυναικός, ἀδελφὸς Σίμωνος καὶ Ἰούδα καὶ Ἰωσῆ. τέσσαρας γὰρ υἱοὺς ἔσχεν ὁ Ἰωσήφ καὶ δύο θυγατέρας, τὴν τε Λισθήν καὶ τὴν Θάμαρ (Par. Ἐσθήρ καὶ τὴν Μάρθαν, item Bav. et Vat., sed cf. Monum. I. I. p. 34.) ἐκ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ τῆς Σαλώμης.

³⁾ Ita codex noster; Par. Σωπάτρου, Bav. Σοπάτρου. Ab his omnibus rursus differt Nicephorus II, 3. Venetus codex praeterit nomen, post Κλεοπάτρ. pergens πρὸ τῆς βασιλείας Ἡρώδου.

⁴⁾ Par. Σομφῇ, Ven. Σοββί, Vat. Σωβή, Bav. Σομαί. Pro Μαρίας ceteri Μαρία.

⁵⁾ Ultima libelli verba in Par. sunt υἱὸς δὲ τοῦ Ἰωσήφ ὁ κύριος ὀνομάζετο (sic), ἐπειδὴ τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν ἐκ τῆς πρώτης γυναικὸς ἀδελφὸς ἐνομιζέτο. Similiter libellus finitur in Vat. codice. Longe vero aliter Bavaricus codex, qui pergit: Γεννᾶται τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησ. Χρ. ἐκ φυλῆς Ἰούδα etc. Vide apud Basnagium I. I. p. 38—40.

ρωθῆναι τοῖς μαιφόνους Ἰουδαίους, παρ' αὐτὸ τὸ μέλλειν ἐπὶ τὴν παστάδα ἄγεσθαι τὴν παρθένον ἐκ πνεύματος ἁγίου συλλαβεῖν ἀναγέγραπται, ὡς ἄνδρα ταύτης χρηματίσαι τὸν Ἰωσήφ καὶ πατέρα τοῦ Ἰησοῦ, τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦ Ἰωσὴ καὶ τοῦ Ἰακώβου παίδων ὄντων τοῦ τέκτονος Ἰωσήφ παιδικὴν ἀγόντων ἡλικίαν ἐκ προηγησαμένων γάμων καὶ προτετελευτηκίας γυναικὸς μήτηρ ἢ θεοτόκος προσηγορεύετο τε καὶ ὀνομάζετο. ταύτη τοι καὶ βλασφημοῦντες κατὰ τοῦ σωτήρος ἔλεγον οἱ Ἰουδαῖοι Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαρία καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσὴς καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν Ἰωάννης καὶ παρὰ τὸν σταυρὸν ἐστῶσαν οἶα δὴ μετὰ παρησίας θεολογῶν ἐκ τῆς ἀληθείας αὐτῆς μητέρα τοῦ Ἰησοῦ προσηγόρευεν· οἱ δὲ πολλοὶ τῶν εὐαγγελιστῶν τὰ πολλὰ περὶ τὴν οἰκονομίαν ἀσχοληθέντες οἰκονομικῶς αὐτὴν μητέρα Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴ προσηγόρευσαν. οὗτοι γὰρ ἦσαν οἱ πρῶτοι καὶ ἐπίσημοι παῖδες τοῦ Ἰωσήφ, τοῦτο δηλοῦντος τοῦ λόγου σαφῶς, ὅτι μετὰ ταύτης τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἐντεῦθεν ὑπονοίας ἀκινδύνως ἡ Μαρία τῷ σωτηρίῳ πάθει παρῆν. εἰ γὰρ παρθένος ἐπεγνωό-

κετο τοῖς πολλοῖς, ὑπὸ τῶν βασκάνων Ἰουδαίων ἀποώλετο ἂν. ἔστιν δὲ αὐτὴν παρὰ τοῖς εὐαγγελισταῖς καὶ τοῦ ἐνὸς μόνου τῶν παίδων τοῦ Ἰωσήφ ὀνομασμένην εὑρεῖν Μαρίαν τὴν Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴ. ὁ δὲ Μάρκος Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴ μητέρα αὐτὴν εἶπεν, ἐπεὶπερ ἦν ἄλλος Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ διὰ τοῦτο μέγας, ὅτι τοῖς δώδεκα ἀποστόλοις συνηρίθμετο· ὁ γὰρ μικρὸς οὐκ ἦν αὐτοῖς ἐναρίθμους. Μαρία δὲ ἡ τοῦ Κλωπᾶ ἢ καὶ ἀδελφῆ τῆς μητρὸς τοῦ κυρίου προσαγορευομένη εὑρίσκεται ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τῶν ἐρμηνευσάντων μακαρίων καὶ ὁρθοδόξων πατέρων καὶ διδασκάλων οὕτως, ὅτι Κλωπᾶς καὶ ὁ δίκαιος Ἰωακεὶμ ἀδελφοὶ ὑπῆρχον γνήσιοι. τοῦ Κλωπᾶ οὖν γεγαμημένος καὶ ἀτέκνου τελευτήσαντος ὁ Ἰωακεὶμ κατὰ τὸ τῶν Ἑβραίων ἔθος συνουσίασας μετὰ τῆς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ γυναικὸς ἐγέννησεν τὴν Μαρίαν. ἔκτοτε οὖν καταλιπὼν αὐτὴν ἐμνηστεύσατο Ἄνναν τὴν θυγατέρα Ματθαῖν τοῦ ἱερέως, ἐξ ἧς ἐγέννησεν τὴν παναγίαν θεοτόκον. καλεῖται οὖν ἡ Μαρία τοῦ Κλωπᾶ ἀδελφῆ τῆς μητρὸς τοῦ κυρίου, ὡς κατὰ φύσιν μὲν ἐξ Ἰωακεὶμ γεννηθεῖσα, κατὰ χάριν δὲ τοῦ Κλωπᾶ θυγάτηρ ἀκούουσα.

Pergam in describendo codice nostro. Fol. 15. recto sequitur εὐσέβιος καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ἐν κυρίῳ χαίρειν. In epistula ista aliter quam apud Lachmannum (N. T. ed. maj. I. p. 712 sq.) et plerosque haec leguntur: ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν περὶ τινῶν ἰδίως ἀνέγραψεν pro ἐν ᾧ περὶ τίνων ἕκαστ. αὐτ. ἰδ. ἂν. Confirmat nostram lectionem, quae eadem in Parisiensi (evv. M) est, Hieronymus interpres: *in quibus* (ita etiam Par. ἐν οἷς pro ἐν ᾧ) *singuli de quibusdam proprie dixerunt.* τῶν βιβλίων, item Par., pro τοῦ βιβλίου. Etiam Hieronymus *librorum*. Illam vero „per minii distinctionem“ (noster πρόκειται διὰ κινναβάρεως) Par. mutavit, habet enim ὑποσημ. διὰ μελανος ἔγκειται, item infra ἡ διὰ τοῦ μελανος ὑποβάλλει. Et noster et Par. καὶ οὕτως μέχρι absque καθεξῆς, ἐπιστῆσαι pro ἐπιστῆναι, ὅποσοι τε καὶ τίνες περὶ οὗ ζητεῖς εἰρήκασιν pro ὅπ. καὶ τίν. τὰ παραπλήσια εἰρ., denique λέγοντας αὐτοὺς εὐρήσεις. ἔρρωσο ἐν κυρίῳ pro λέγ. εἰρ. omissis reliquis. Praeterea in nostro ἐπιστῆσας τε καὶ ἐπιζῆτ. δὲ pro ἐπ. δὲ καὶ ἐπιζ. τε. In Par. vero initio epistulae εἰσηγοχῶς ad Boeotorum ut videtur modum pro εἰσηγοχῶς legitur.

Fol. 15. sequitur πρόγραμμα εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον. Τὰ τῆς νίας πάνσεπτα ταῦτα βιβλία ἐν

ἐκάστῃ εὐαγγελιστῇ εἰς κεφάλαια καὶ τίτλους διαρροῦνται. καὶ τίτλοι μὲν καλοῦνται, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖον περὶ τῶν μάγων καὶ τῶν ἀναιρεθέντων παιδίων, ἐν δὲ τῷ κατὰ Μάρκον περὶ τοῦ διαβουλιζομένου καὶ τῆς πενθερᾶς Πέτρον. ἔχει δὲ ὁ μὲν ἅγιος Ματθ. τίτλους ξη', κεφάλαια τρεῖς· ὁ δὲ ἅγιος Μάρκ. τίτλους μὴ', κεφάλαια σὺς· ὁ δὲ ἅγιος Λουκ. τίτλ. πγ', κεφφ. τμγ'· ὁ δὲ ἅγιος Ἰωάνν. τίτλ. ιθ', κεφφ. σλβ'. Porro separatim haec leguntur: Εὐαγγέλιον τὸ θεῖον τοῦτο βιβλίον λέγεται, διότι κρίσεως ἀναίρεσιν καὶ ἀμαρτημάτων λύσιν, καὶ δικαιοσύνην καὶ ἁγιασμόν καὶ ἀπολύτρωσιν, καὶ νιοθεσίαν καὶ κληρονομίαν τῶν οὐρανῶν πᾶσι εὐαγγελίζεται. Pergitur fol. 15. verso Ἰστέον ὅτι τὸ κατὰ Ματθ. εὐαγγέλιον μετὰ ἧ' χρόνους τῆς Χριστοῦ ἀναλήψεως ἐγράφη, τὸ δὲ κατὰ Μάρκ. μετὰ ι' χρόνους, τὸ δὲ κατὰ Λουκ. μετὰ ιε' χρόνους, τὸ δὲ κατὰ Ἰω. μετὰ λβ' χρόνους ἐπὶ Δομετιανοῦ. Sequuntur haec de Christi nominibus: Χριστὸς εἴρηται, ἐπεὶδὴ σάρκα ἐνεδύσατο· Ἰησοῦς εἴρηται τὸ ὄνομα τῆς σαρκὸς· λόγος, ἐπεὶδὴ ἐκ τίνος· υἱός, ἐπεὶδὴ ἐκ πατρὸς· μονογενής, ἐπεὶδὴ μόνος ἐκ μόνου· θεός, ἐπεὶδὴ ποιητής καὶ βλέπων τὰ πάντα. Denique subjicitur Maximi monachi de Christi χιτώνιον et ἱμάτιον.

Fol. 18—22 (23. vacuum est) sequuntur tabulae canonum Eusebii, pulchre et cum sumptu colorum auriqque scriptae. Fol. 24 et seq. leguntur τοῦ κατὰ ματθαῖον ἁγίου εὐαγγελίου οἱ τίτλοι, uncialibus litteris rubro exarati, inscriptione inaurata. Fol. 26. στίχοι εἰς τὸν ἅγ. ματθαῖον τὸν ἀπόστ. καὶ εὐαγγελιστὴν: haec uncialibus litteris et auro, ipsi versus minusculis litteris rubro scripti sunt. Ceterum quo modo haec et similia in Matthaeo, eodem etiam in reliquis scripta sunt.

Τὸν ἐκ τελώνου θαύμισον θεηγόρον,
Εὐαγγελιστὴν πρῶτον ἐκλελεγμένον,
Ὀλέθριον λιπόντα κέρδος χρημάτων
Καὶ ζῶντα κερδάναντα τὸν θεὸν λόγον,
Καλῶς τελωνίσαντα καὶ σωτηρίως.

Ματθαῖος ὄντος, ὃς διδάσκων συγγράφων,
Ὡς ἐν σαγήνῃ τῇ θεοπλόκῃ βίβλῳ
Πλέκων τὰ θεῖα τοῦ κενωθέντος λόγου
Καὶ σάρκα προσλαβόντος ἐκ τῆς παρθένου,
Τῷ ζῶντι καὶ τρέφοντι τὰς ψυχὰς λόγῳ

Ζωγρεὶ πρὸς ἐνσέβειαν ἀνθρώπων γένος.

Sequuntur ἄλλοι, quos edidit ex cod. Moscov. Matthaeius in ed. maj. N. T. vol. 1. pag. 9. et ipse ex codice Cahirensi protuli in annalibus litterarum Vindobonensibus 1845. Anzeige-Blatt pag. 38. Habent noster et Cahirensis: Ματθαῖον τότε ε' οὐργον (ita rectius noster et Cahir. pro τότε ἐργ.) ἀριστοπόνοιο τελώνου, Ὁ τόκον ἐγραψε (ita noster et Cahir., Mosc. ἐφρασε) etc.

Interposita fol. 27. Matthaei evangelistae stantis et librum legentis imagine, fol. 28. incipit εὐαγγέλιον ἅγιον κατὰ ματθαῖον. Finitur Matthaei evangelium extremo folio quaternionis ια' subscriptis his: εὐαγγ. κατ. Ματθ. σιγχ. βχ, et τὸ κατὰ Ματθ. εὐαγγ. ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ μετὰ χρόνους ὀκτώ τῆς τοῦ Χρ. ἀναλήψεως. Ceterum per totum evangeliorum textum adscribuntur litteris rubris uncialibus numeri titulorum, item Ammonii et Eusebii numeri, item lectionum ecclesiasticarum initia. Sequitur εὐαγγ. ἅγιον κατὰ μάρκον prae-missis 1) huius evangelii titulis 48; 2) duplici carmine; 3) imagine evangelistae stantis et apertum librum, in quo prima evangelii verba auro scripta sunt, manibus tenentis.

Versus alteri Ὅσα περὶ χριστοῦ etc. iidem sunt quos Matthaeius ex Mosc. cod. l. l. vol. 2. p. 8. et ipse ex cod. Cahir. l. l. edidimus. Rectius in nostris est *ἐδίδασκεν* quam in Mosc. *ἐδίδαξεν*. Alteri vero sic habent:

Τὸν Πέτρον τὸν Μάρκον ἢ θεία χάρις
Τίθησιν ἄλλην ἀραγεσάτην πέτραν
Κρηπίδα καὶ σφραγίδα τῆς ἐκκλησίας,
Εὐαγγελιστὴν δεύτερον θεηγόρον,

Ἐξ οὗ μνηθεὶς τῶν θεοπροπεσάτων
Ἔργων Ἰησοῦ, σκέπτεται τὸ βιβλίον,
Τὸν θεοῦ τὸν Χριστὸν ἐκ προουμίων
Λαμπρῶς διδάσκων καὶ σοφῶς ἀναγράφων.

Finitur Marci evangelium secundo folio quaternionis θ' subscriptis numero stichorum ,αχ, et verbis his: τὸ κατὰ Μάρκ. ἅγιον εὐαγγ. ἐξεδόθη μετὰ χρόνους δέκα τῆς Χρ. ἀναλήψεως. Prae-
missis titulis 69, duplici carmine et imagine Lucae, quae simillima Marci est, sequitur
εὐαγγ. ἅγ. κατ. λουκ. Versuum quos diximus alteri a Matthaeio l. l. vol. 3. p. 11. et a me l. l.
editi sunt: differt Ἀθανάτου, Mosc. Ἀθανάτω, Cahir. idque melius Ἀθάνατος; item ἐμίχθη
in nostro et Cahir. pro ἐδείχθη in Mosc. Alteri sunt:

Ζωῆς τὸν ἅρτον Χριστὸν ἡξιωμένος
Φαγεῖν, ταφῆς λάμπαντα τῆς τριμήρου,
Εὐαγγελιστῆς τυγχάνει Λουκᾶς τρίτος,
Ὡς Παῦλος αὐτὸς οὐρανὸν φθάσας τρίτον,
Καὶ τὴν ἄνωθεν τῶν ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον

Λόγων ἀκούσας ἐκκεῖ θεωρίαν
Οἷον ὁ Λουκᾶς εὐτυχεὶ διδασκάλων,
Οὕτως ἄνωθεν οὗτος ἡκριβωμένος,
Τὰ θεῖα θεῶς ἰστορεῖ δεδειγμένος,
Ῥήτωρ πυρίπνοος, πάνσοφος θεηγόρος.

Evang. Lucae finitur fol. 1. quaternionis λβ' notatis stichis βω, et subscriptis τὸ κατ.
Λουκ. ἅγιον εὐαγγ. ἐξεδόθη μετὰ χρόνους ιε' τῆς Χρ. ἀναλήψεως. Hoc excipiunt Johannis evan-
gelii tituli 18, duo carmina et imago evangelistae sedentis et initium evangelii sui scri-
bentis. Alterum carmen tribus versibus constans cf. apud Matthaeium l. l. vol. 4. p. 7. et
apud me l. l. Et noster et Cahir. Βροντίης habent, quod Matth. correxit Βροντήεις; Cahir.
εὐρατο, reliqui duo εὐρετο. Quartum versum nec noster nec Cahir. addit. Alterum sic habet:

Ὁ παρθένος τί; τὸν τεκόντα τὸν κάτω
Λιπὼν, τεκόντα τὸν θεὸν κτᾶται μόνον.
Ὡς παρθένος γὰρ πρὸς τὸν ἐκ τῆς παρθένου
Καλοῦντα Χριστὸν οἷα συγγενὴς τρέχει.
Ἐντεῦθεν εἰς τὸ στήθος αὐτοῦ γνησίως

Πεσὼν, ἐκεῖθεν τὴν ἄβυσσον λαμβάνει
Τῆς γνώσεως καὶ πάντα πλουτεῖ τὸν κόσμον
Μυστηρίων ἄγνωστα καὶ τοῖς ἀγγέλοις.
Θεηγόρος τέταρτος οὖν Ἰωάννης
Εὐαγγελιστῆς, ἀλλ' ἐν ὕψει δογμάτων

Πρῶτος, μέγιστος, ἄρκος, ἀρχὴ καὶ τέλος.

Fol. 4. quaternionis μα' evangelio subscribitur εὐαγγ. ἅγ. κατὰ Ἰωάννην στιχ. βτ.
Restant folia duo, quorum priore, numero ι' (i. e. κεφ. ι') praeposito, scriptum est Joh. 8,
3—11. Ἄγονσι δὲ usque ἀμάραντε, addita hac subscriptione: τὸ κατ. Ἰω. ἅγ. εὐαγγ. ἐξεδόθη
μετὰ χρόνους λβ' τῆς τοῦ Χρ. ἀναλήψεως ἐπὶ Λουκιανοῦ. His vero omnibus prima manu scriptis
praeposita sunt folio eo quod praecedit altera manu Joh. 7, 53—8, 2. (in margine ἰδοὺ ὧδε.)
Καὶ ἐπορεύθη usque ἐδίδ. αὐτοῖς. Ultimo denique folio legitur παρασημείωσις τοῦ ἅγ. ἐπιφανίου
περὶ τῶν τεσσάρων εὐαγγ., quae sic habet: Εἰπέ μοι τὰ δ' εὐαγγέλια ποῦ ἐγράφησαν, καὶ τίς ὁ γράψας,

καὶ τίνος ἀντίτυπον ἐγένοντο. Τὸ κατ. Μτ. ἐγράφη ἐν τῇ ἀνατολῇ ὑπὸ Μτ. ἐβραϊκοῖς γράμμασι καὶ διαλέκτῳ ἀντίτυπον ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου τῶν Χερουβίμ. Τὸ κα. Μάρκ. ἐγράφη ἐν τῇ Ῥώμῃ ὑπὸ Μάρκ. ἐν ὁμοιώματι μόσχου. Τὸ κα. Λουκ. ἐπιτρέψαντος τοῦ ἀγ. Πέτρου ἐγράφη εἰς ὁμοίωμα λέοντος. Τὸ κα. Ἰω. ἐγράφη ὑπὸ Ἰω. ἐν τῇ Παύμῃ τῆς Κύπρου εἰς ὁμοίωμα ἀετοῦ ἐπὶ Λομετιατοῦ· ἐπαυελθόντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔγραψε τὴν δεκάλογον τοῦ εὐαγγελίου.

Restat ut de textu explicemus. Is proxime accedit ad codices Byzantinae classis antiquissimos. Hinc Byzantinis quae creduntur lectionibus immixta habet permulta quae cum Alexandrinis conveniunt. Cursim perlustranti inprimis codicum K et M similitudinem habere mihi videbatur; passim inveniuntur etiam eiusmodi quae vel solus vel cum paucis iisque insignibus testibus communia habeat. Distinguendus autem in eo est duplex textus; pertractavit enim corrector, qui aetate vix differt, totum codicem, textum inferens ab altero satis diversum, eumque saepe quidem vulgatiorem, tamen nec raro Alexandrina indole conspicuum. Omnino prae codicibus aliis multis dignus est qui accurate examinetur inque usum criticum convertatur. Quod iudicari velim ad lectionis exempla quae afferam. Afferam autem lectiones primae manus a recepto quem vocant textu alienas, ac primum quidem cum plurimis uncialibus codicibus, tum cum paucioribus communes. Prioris generis sunt: Matth. 2, 1.* Ἱερουσάλημ¹⁾; 2, 11. εἶδον; 3, 8. καρπὸν ἄξιον; 5, 23. καὶ ἐκεῖ; 5, 44. τοῖς μισοῦσιν; 7, 2. μετρηθήσεται; 10, 8.* omissa νεκρ. ἐγείρ.; 10, 25. οἰκειακούς, item v. 36; 10, 28.* ἀποκτενόντων, item 23, 37; 11, 8.* βασιλειῶν; 11, 16.* τοῖς ἐτέροις; 12, 6. μεῖζον; 12, 28. ἐν πν. θε. ἐγώ; 12, 35.* omiss. τῆς καρδίας; 16, 28. ὧδε ἐστῶτες; 17, 24.* τὰ δίδραγμα; 21, 1. Βηθσαφαγή; 23, 30.* ἡμεθα; 27, 64.* om. νυκτός. Alterius: Matth. 3, 11.* omiss. καὶ πρὶ (ESV); 5, 31.* om. δέ (K); 5, 45.* ἐν τοῖς οὐρ. (KU); 5, 47.* τὸ αὐτό (BDMUZ); 7, 24.* om. οὖν (K); 8, 2.* προσελθάν (BEMA); 10, 6.* om. δέ (D); 10, 24.* ψυχροῦν (MXZ); 12, 45.* ποτηρότ. αὐτοῦ (DE*); 13, 24.* ὁμοιώθη (CA); 13, 33.* ἔκρυπεν (GL); 13, 56.* om. οὖν (M); 15, 18.* ἐκεῖνα (D); 17, 24.* περὶ τὸν τράχ. (BCZ); 22, 45.* ἐν πνεύματι καλεῖ (DKMA); 24, 9.* om. τῶν ἐθνῶν (C); 25, 9.* ἀρκέσει (D) et 18.* ἔκρυπεν (ABCDL) et 20.* ἐν αὐτοῖς (EG); 26, 27.* προσεύξομαι (DFH); 27, 42.* πιστεύσωμεν (EFLMA). Addam eiusmodi quae vel cum minusc. codd. paucis vel plane nullo ut videtur socio habet: 1, 24.* om. ὁ Ἰωσήφ; 3, 1. ἐν ἐκεῖν. ταῖς ἡμέρ.; 4, 5.* ἐπὶ πτερόνιον; 4, 23.* om. ἐν τῷ λαῷ; 5, 30.* κόπον (videtur); 5, 21.* om. ἄν; 5, 47. τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς pro τ. ἀδελφ. ἡμῶν; 8, 9.* τῷ ἄλλῳ; 9, 16.* om. δέ; 12, 31. om. ἡ δὲ τοῦ etc.; 13, 14.* om. ἡ secundum; 23, 13.* om. τῶν οὐρ.; 23, 18.* ἐπάνω τοῦ θνσιαστηρίου (ita solus Syr. hier.); 23, 31.* μαρτυρ. αὐτοῖς; 24, 4.* πλανήσει. Ad correctorem pergam. Is cum insignibus aliquot codd. uncial. haec scripsit: Matth. 2, 13. κατ' ὄν. φαίν.; 2, 23. ὑπό (C); 5, 48. ὁ οὐράνιος; 7, 29. οἱ γραμμ. αὐτῶν (BC***KA); 8, 13. καὶ ὑποστρέψας — — εὐρ. αὐτὸν ὑγαίν. (CEMXU); 9, 5. om. ἐν τῷ λαῷ (BC*DSA), sed tertia quadam manu restitutum est; 10, 8. νεκρ. ἐγείρ.

¹⁾ Ubi appositum est *, lectio mutata est altera manu.

ante *λεπρ. καθαρ.* addit (BCD); 10, 12. addit *λέγ. Εἰρήνη* etc. (DL); 10, 28. *ἀποκτενόντι*. (CDUA), item 23, 37. (CGK); 10, 42. *ὅς ἄν* (BD); 11, 20. *ἡρξ. ὁ Ἰησοῦς* (CKL); 11, 21. *Χωραζίν;* 11, 23. *ἔμεινον* (LXA); 12, 37. *κατακριθῆσθαι* (GLX), sed tertia manu restitutum est *καταδικασθ.*; 13, 40. om. *τούτου* (BDP) sed restituit tert. manus; 15, 32. *ἐπ. αὐτοῖς* (K); 16, 28. *γεύονται* (HLUX); 19, 16. om. *ἀγαθὲ* (BDL), sed tert. man. restituit; 21, 28. om. *μου* (C*DKLMA); 28, 9. *ὑπῆντησεν* (BC). Idem pauciores etiam vel nullos socios in his habet: 3, 5. *πᾶσα Ἱερ.* (cum Italae codd. Vercell. et Rhedig.); 5, 30. *σκανδαλίζῃ;* 7, 10. *ἡ καὶ ἐὰν* -- *αἰτήσῃ;* 10, 24. *ὅτι οὐ μὴ* cum solo C) -- *τελέσετε;* 17, 21. *ἐξέρχεται;* 17, 24. *οἱ τ. δ. λαβόντες;* 19, 30. *καὶ οἱ ἔσχατοι;* 22, 25. *ὄν* pro *δέ;* 23, 8. *ὑμῶν ἐστίν.*

Atque haec quidem omnia ex Matthaei evangelio desumpta sunt. Quibus nonnihil addamus ex Luca petitem. 3, 24.** *Ματθάν,* 26.** *Σεμεί, Ἰωσήφ, Ἰωδὰ;* 27. *Ἰωαννάν,* item v. 30; 33. *τοῦ Ἀράμ, τοῦ Ἰωράμ;* **suprascrispsit inter utrumque *τοῦ Ἀρνεί;* 35. *Φαλέγ;* 4, 4. om. *ὅτι* et *ἄνθρωπος;* 8.** *κῆρ. τ. θε. σου προσκ.,* 24.* *ἀμὴν ὑμ. λέγω,* 25.* om. *ἐπὶ,* 40. *δύνατος* et * om. *ἐνί;* 6, 9.* *ἀποκτείναι* et 20.* *οἱ πτωχ. τῷ πνεύματι;* 7, 20.* *ἀπέστειλεν;* 7, 21.* om. *τό;* 7, 22. om. *ὁ Ἰησοῦς* et *αὐτοῖς,* ibidem habet *ἀκούετε;* 7, 24. *λέγ. τοῖς ὄχλοις;* 10, 30.* *ἐξέδυσαν;* 11, 12.** *ὡδὴν αἰτήσῃ;* 11, 25.** *σχολάζ. σεσαρωμ.,* 11, 34.** *σκοτ. ἔσται;* 12, 32.** *ὁ πατήρ μου τοῦ δοῦναι;* 17, 36.** addit *δύο ἐν τῷ ἀγγρῷ* *εἰς* etc. 19, 29.* *Βηθσαφαγή,* ** *Βιθσφ.,* 20, 24.** addit *οἱ δὲ ἔδειξαν. καὶ εἶπεν;* 21, 2. *δέ τινα καί;* 21, 23.** *ἔσται γὰρ τότε;* 21, 25.* *ἐν τῷ ἡλίῳ;* 22, 4.* *στρατηγῶς τοῦ ἱεροῦ;* 22, 9.** *ἐτοιμάσομεν;* 22, 27.** *οὐχ ὁ ἀνακ.,* 22, 47.* add. *τοῦτο γὰρ* etc., ** improbavit, *** rursus abstulit improbandi signa; 23, 5.* *τὸν ὄχλον* et 7. *γνοῖς;* 23, 38.** *ἐπ' αὐτ. γεγραμμ.* et 39.** *συνκρεμασθ.,* sed *συν* rursus exstinctum est. Ceterum Luc. 11, 13—24. *διδόναι* usque *ἰποστρέψω* quum perissent folio exciso, a correctore quodam in margine duorum foliorum suppleta sunt. Ibi est v. 13. *ὁ πατήρ ὑμῶν,* v. 15. *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς* -- *ἐκβάλλειν,* v. 19. *ἐκβαλοῦσιν* et *αὐτοὶ κρετ. ὑμῶν,* v. 20. *εἰ δὲ ἐγώ,* v. 22. *ἐλθών.*

Ad Johannis locum 7, 53—8, 11. cuius priora ad finem evangelii corrector demum supplevit, posteriora ibidem ipse scriptor, exscripsi haec: versu 53. *εἰς τὸν τόπον,* v. 3. *καταληφθεῖσαν,* v. 4. additum *πειράζοντες, κατελήφθη, ἐπαντοφόρον,* v. 6. *κατέγραψεν* et addita *μὴ προσποιούμενος,* v. 7. *πρῶτον, ἐπ' αὐτ. τ. λίθ. βαλλέτω;* v. 9. om. *ἕως τ. ἐσχ.,* ibidem est *οὔσα,* v. 10. om. *ἡ γυνή,* v. 11. om. *αὐτῇ,* ibidem est *ἐγὼ σε κρίνω.* Praeterea ad priorem partem capituli 9. eiusdem evangelii haec adnotavi: v. 1.* *γεννητῆς,* ** *γενετῆς,* v. 3. *Ἰησοῦς* absque *ὁ,* v. 9. ** *ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν,* v. 10. *σου οἱ ὄφθ.,* v. 11.** *εἶπεν Ὑπαγε* cum solo cod. Vercell., v. 15.** *πῆλὸν ἐποίησε καὶ ἐπέθηκε* cum solis 22, 25., ibidem *μου ἐπὶ τ. ὄφθ.,* v. 16. *ἐκ τοῦ θεοῦ* (quod ex nullo alio cod. innotuit), v. 20. *ἀπεκρ. δέ,* v. 21. *περὶ ἑαυτοῦ,* v. 22.* *συντετέθητο.*

Ad Luc. 24, 18. observavi in margine litteris uncialibus rubris adscriptum hoc scholion, quod idem Matthaeius ex suo codice v. protulit: *Ὁ μετὰ Κλεόπα ὁ Ναθαναὴλ ἦν, ὡς ἐν τοῖς παναρίοις ὁ μέγας ἔφη Ἐπιφάνιος. ὁ δὲ Κλεόπας ἀνεψιὸς ἦν τοῦ σωτῆρος, δεῦτερος ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων.*

Cod. Tisch. V. Codex membranaceus palimpsestus, foliorum 178 in 8°, si sequi-

quimur recentiore scripturam, quae duodecimi saeculi est. Antea vero, saeculo fere nono, bina folia, quemadmodum nunc numeranda sunt, efficiebant unum formae quartae. Primum enim ad evangelistarium adhibita sunt, quavis pagina duabus columnis versuum 23 conscripta. Antiquior ista scriptura in plerisque foliis non ita dilucida, in multis etiam lectu difficillima est. Forma est oblonga sed ad latus non deflexa; nil affectatum habet, nil ab imitatione potius quam ab usu uncialium litterarum derivandum. Praeterea, quantum cernere licet, interpunctio simplicissima est, atque desunt signa recitationis publicae causa plerumque addita. Textus ingenium non aliud est quam in plerisque evangelistariis uncialibus, a ratione Byzantinae ecclesiae haud diversis. Speciminis causa adscribam quae foliis 127 recto et 124 verso legi, omissis accentibus et spiritibus, quos satis assequi non poteram. Locus est Joh. 1, 40—47.

ἤλθον οὖν καὶ εἰ
 δὸν ποῦ μένει καὶ
 παρ' αὐτοῦ ἐμείναν
 τὴν ἡμέραν ἐκείνη·
 ὥρα ἦν ὡς δεκάτῃ·
 Ἦν ἀνδρεῖς ὁ ἀδελ-
 φὸς σίμωνος πέτρου
 εἰς ἐκ τῶν δύο τῶν
 ἀκουσάντων παρὰ
 ἰωάννου καὶ ἀπο-
 λουθίσαντων αὐ-
 τῷ· εὗρισκει οὗτος
 πρῶτος τὸν ἀδελ-
 φόν τὸν ἴδιον σίμων
 να καὶ λέγει αὐτῷ·
 Εὐρηκαμεν τὸν με-
 σίαν· ὁ ἐστὶν μεθ' ἐμ-
 οῦ· μνηνευόμενον· χς·
 καὶ ἠγάγεῖν αὐτὸν
 πρὸς τὸν ἰω· ἐμβλέ-
 φας δὲ αὐτῷ ὁ ἰς· εἶπε·
 σὺ εἰ σίμων ὁ υἱὸς ἰω-
 να· σὺ κληθήσῃ

κηφας· ὁ ἐρμήνευ-
 εται πέτρος· —
 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλη-
 σεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν
 5 γαλιλαίαν· καὶ ἐν-
 ρισκεὶ φιλιππον·
 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ
 ἰς· ἀκολουθεῖ μοι·
 ἦν δὲ ὁ φιλιππος· α
 10 πο βηθσαῖδα· ἐκ τῆς
 πόλεως ἀνδρεῶν καὶ
 πέτρου· εὗρισκει
 Φιλιππος τὸν ναθα-
 ναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ·
 15 σὺ ἐγράψε μοῦσῃς ἐν
 τῷ νόμῳ καὶ οἱ προ-
 φηταὶ εὐρηκαμεν
 ἰω· τὸν υἱὸν τοῦ ἰω-
 σήφ τὸν ἀπὸ ναζα-
 20 ρεθ· καὶ εἶπεν αὐτῷ
 ναθαναὴλ·
 Ἐκ ναζαρεθ' ὀνομάζεται
 23 τί ἀγαθόν ἐστὶν λέ-

His versibus aliquod momentum haec habent: v. 40. οὖν, a codd. ABCLX cum minusc. pluribus invito textu recepto exhibitum; ibidem, consentientibus antiquis testibus fere omnibus, ὥρα absque δέ; v. 42. μεσίαν, quod uncialium codicum EFGHKL*MSUV tuentur; v. 43. ἐμβλέψας δέ, quo loco plerique codd. unciales δέ omittunt; v. 44. ἠθέλησεν

absque ὁ Ἰησοῦς, quod additum habet Elz. textus, et ὁ Ἰησοῦς post λέγει αὐτῷ, quod in illo deest; denique v. 46. et seq. *Ναζαρέθ.* *

Altera vero scriptura extincto evangelistario superposita psalmorum textum continet, eumque inde a verbis *τόξον χαλκῶν τοὺς βραχίονάς μου*, quae inveniuntur 17, 35, integrum. Qui textus haud contemnendus est. Multis quidem locis cum Alexandrino codice facit Vaticano adversante, inprimis vero confirmat textum edd. Aldinae et Complutensis, qui idem multorum codicum auctoritate fulcitur. Contulimus cum Vat. ed. psalmos 49—79, qui quidem in Alex. codice praeter initium psalmi 49 et alteram psalmi 79. partem prorsus interierunt. Qua ex collatione apparebit totum codicem accurato examine dignum esse. Ps. 49. v. 1. habet *Δαυὶδ* pro *Δασάφ*, v. 3. *ἐνώπιον αὐτοῦ*, v. 4. *τοῦ διακρίναι*, v. 6. ὁ θεός, ibidem et v. 15. *διάψαλμα* omittit; v. 10. *ἀγροῦ* pro *δρυμοῦ* habet, v. 15. *θλίψεώς σου*, v. 16. *ἐκδιηγῇ*, v. 17. *παυδίαν*, v. 18. *μετὰ μοιχοῦ*, v. 19. *κακίας* et *δολιότητας*: usque ad hunc locum, quo deficit, codex Alex. confirmat nostri codicis lectionem octies (vv. 1. 4. 6 et 15. 10. 15. 16. 17.), accedentibus ter editionibus Aldina et Complutensi. Praeterea vero cum hac utraque consentit, v. 3, v. 6, v. 18, v. 19; item tribus lectionibus reliquis: v. 21. *κατὰ πρόσωπ. σου τὰς ἀμαρτίας σου*, v. 22. *καὶ οὐ μί*, v. 23. *τὸ σωτήριόν μου*.

Ps. 50. ab initio omittit εἰς τὸ τέλος et ἡνίκα ε. *πρ. Βηρο.* Versu 6. habet *νυκτεις*, v. 10. *ὁστέα*, v. 13. *τὸ πν. σου τὸ ἅγιον*. Ps. 51. v. 2. om. *καὶ εἰπ. αὐτῷ*; v. 5. habet *ὑπὲρ τοῦ λαλῆσαι*, v. 6. om. *τά*, v. 7. habet *ἀπὸ σκην. σου*, v. 8. om. *καί* primum, v. 9. habet *ἐπὶ τῷ πλήθει*. Praeterea vv. 5 et 7. om. *διάψαλμα*. Ps. 52. v. 2. est *διεφθάρησαν* (v. 3. *συνῶν*), v. 5. *ἐν βρώσει*, v. 6. *ἐδελίασαν φόβον* pro *ἐφοβ. φόβον*, v. 7. *ἐν τῷ ἐπιστρέψαι τὸν θεόν*. Ps. 53. v. 2. *Ζυφαίους* et *παρ' ἡμῶν*, v. 3. *κρινεῖς με*, v. 5. *καὶ οὐ προέθ.*, ibidem deest *διάψαλμα*. Ps. 54. v. 8. deest *διάψαλμα*, item v. 20. Versu 9. est *τὸν θεὸν τὸν σῶζ.* et *ἀπὸ καταγίδος*, v. 11. *καὶ ἀνομία καὶ κόπος*, v. 13. *εἰ ὁ ἐχθρ. ὠνεῖδ. μοι* et *ὁ μισῶν με ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν*, v. 15. *ὡς ἐπὶ τ. α. ἐγλ. μοι*, v. 16. *ἐλθέτω δὴ*, v. 20. *ὅτι οὐκ ἐφοβ.*, v. 22. *ἤγγισαν αἱ καρδίαι αὐτῶν*, item *οἱ λόγοι αὐτῶν*, v. 24. *ἐγὼ δὲ κύριε ἐλπ. ε. σέ.* Ad finem psalmi appositum est in margine litteris rubricatis: *δόξα. καθίσματα ζ'.* Eadem vero etiam ad initium psalmi 45. atramento adscripta sunt. Ps. 55. v. 3 et seq. est *ὅλην τὴν ἡμέραν· ὅτι πολλ. οἱ πολ. με ἀπὸ ὕπνου· ἡμέρας οὐ φοβηθήσομαι, ἐγὼ δὲ ἐλπ. ἐπὶ σέ*, v. 5. om. *ὅλην τ. ἡμέραν* et habet *ἐπὶ τ. θ. ἤλπισα*, v. 7. habet *ὑπέμειναν τὴν ψυχὴν μου*, v. 8. *ὥσεις*; v. 10. post *εἰς τὰ ὀπίσω* maiore distinctione posita, *ἐν ᾗ ἂν* etc. cum *ἰδοὺ ἔργων* coniuncta habet; v. 13. habet *ἐκ θανάτου, τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων, καὶ τ. π. μ. ἀπὸ ὀλισθήματος· εὐαρεστήσω ἐν. κυρίου* etc. Ps. 56. v. 1. om. *ἀπὸ προσώπου*, v. 2. habet *ἐπὶ σέ*, v. 3. om. *διάψαλμα*, item v. 7; v. 5. habet *ὄπλα*, v. 7. *παγίδα, ὄρυξαν, ἐνέπεσον*, v. 8. *ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου*. Ps. 57. v. 2. *ἐνθεῖας κρίνατε*, v. 3. *ἀνομίαν*, v. 6. *φωνῆς* et *φαρμακοῦται φαρμακευομένη*, v. 7. *συντρίψει*, v. 8. *ὥσπερ ὕδωρ*, v. 9. *κηρὸς τακεῖς* et *πῦρ ἐπ' αὐτούς*, v. 10. *καταπίεται αὐτούς*, v. 11. om. *ἀσπεδῶν*. Ps. 58. v. 1. *Δόξα εἰς τό*, v. 6 et 14. om. *διάψαλμα*, v. 8. habet *ἰδοὺ αὐτοί*, v. 9. *ἐκγελᾶσεις*, v. 11. *δειξέ μοι*, v. 13. *ἀμαρτία* et *λόγος*, v. 14. *ἐν συντελείᾳ, ὑπάρξωσι, δεσπ. τοῦ Ἰακ.*

καὶ τῶν, v. 16. γογγύσωσιν, v. 18. βοηθ. μου εἰ et ὅτι ὁ θεός. Ps. 59. (v. 1. ὅτι pro εἰ) v. 2. ἀνεπύρισε et ἐπάταξεν ἐν τῇ φάραγγι, praeterea om. καὶ ἐπέστερ. Ἰωάβ, v. 6. om. διάψ., v. 9. habet Μανασσῆς et Ἐφραΐμ, v. 11. ἢ τίς ὁδηγήσει, v. 14. ποιήσωμεν. Ps. 60. v. 1. post Δαυὶδ addit ψαλμός, v. 3. scriptum est ἀκηδῆσαι, v. 5. ἐν τῇ σκέπη et om. διάψαλμα, v. 6. est εὐχῶν, v. 7. ἡμέραν ἐφ' ἡμέρας τοῦ βασ., v. 8. om. αὐτῶν, v. 9. est εἰς τοὺς αἰῶνας τοῦ ἀπ. με. Ps. 61. v. 1. Δόξα εἰς et Ἰδιδοῦμ, v. 2. παρ' αὐτῶ, v. 4. πάντες ὑμεῖς, v. 5 et 9. deest διάψ., v. 6. est ἵπποταγήσεται et παρ' αὐτῶ, v. 7. καὶ γὰρ αὐτός, v. 9. λαῶν et ἐκχέετε, v. 11. ἄρπαγμα. Ps. 62. v. 1. τῆς Ἰουδαίας, v. 2. ἐδίψ. σε, v. 6. ὡς ἐκ στέατος et αἰνέσει τὸ στόμα μου, v. 9. ἐμοῦ δέ. Ps. 63. v. 2. φωνῆς pro τῆς πρ., v. 3. σκέπασον, v. 4. τόξον αὐτῶν, v. 5. φοβηθήσεται, v. 6. παγίδα, v. 7. ἐξερευνήσαν et ἐξερευνήσεις, v. 9. ἐξησθένησαν ἐπ' αὐτούς. In fine psalmi additum est δόξα καθίσματα ἡ. Ps. 64. v. 1. post ὡδή additum est Ἰερεμίον καὶ Ἰεζεκιὴλ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς παροικίας, ὅτε ἐμελλον ἐκπορεύεσθαι, v. 2. est εὐχὴ ἐν Ἱερουσαλὴμ, v. 4. ταῖς ἀσεβείαις (ibidem est ὑπερηδυνάμωσαν), v. 6. ἐν θαλάσῃ μακρῇ, v. 7. ἐν τῇ ἰσχ. αὐτοῦ, v. 8. ἦχ. κυμ. αὐτ. τίς ἵπποστήσεται, v. 10. om. ἐπλήθ. τ. πλ. αὐτήν, v. 11. γενήματα, v. 13. πιανθήσονται τὰ ὠραῖα. Ps. 65. v. 1. ὡδή ψαλμός et τῶ κυρίῳ, v. 4. ψαλάτωσαν δὴ τῶ ὄν. σου, ὕψιστε. Ibidem et vv. 7 et 15. om. διάψαλμα. Versu 5. est ὡς φοβερός, v. 15. ἀνοίσω σοι, v. 16. δηγ. ὑμῖν, v. 18. μὴ εἰσακ. μου, v. 19. τῆς δεισεώς μου. Ps. 66. v. 2. ἐφ' ἡμῶς καὶ ἐλεῖσαι ἡμῶς, omisso διάψ., quod idem v. 5. deest. Versu 4. om. ἐξομολογ. usque ὁ θεός. Ps. 67. v. 1. Δόξα εἰς τ. τ. ψαλμ. τῶ Δαν. τῆς ὡδῆς. Versu 2. ἀπὸ πρ. αὐτ. οἱ μωσ. ἀντόν, v. 3. ἐκλειπέτωσαν, v. 6. ταραχθήτωσαν, v. 7. ἐν ἀνδρία, v. 8, 20, 33. om. διάψ., v. 8. est ἐν τῇ ἐρήμῳ, v. 13. ὁ βασ. τ. δυν. τοῦ ἀγαπ., τῇ ὥρ., v. 17. ἵπολαμβάνητε, v. 18. ἐν Σιναῖν, v. 19. ἀνέβης et ἐν ἀνθρώποις, v. 20. κατενοδάσει absque καί, v. 21. καὶ τοῦ κυρίου κυρίου, v. 25. om. σου ὁ θε. αἱ πορ., v. 26. est ἐχόμενα, v. 27. κύριον absque τόν, v. 28. est νεώτερον et Νεφθαλεμ, v. 29. κατεργάσω, v. 31. τοῦ ἐκκληισθῆναι, v. 34. om. ψάλ. τ. θεῶ et ἐν, v. 36. est ἀγίοις. Ps. 68. v. 1. praemittitur δόξα, tum est ψαλμός τῶ Δαν., v. 5. est ἤρπαζον, v. 6. οὐκ ἀπεκρύβησαν, v. 7. deest ἐπ' ἐμέ prius, tum est κύριε, κύριε τ. δυνάμεων μηδέ, v. 11. συνεκάλυσεν et ἐγενήθη, v. 13. ἐν πύλαις et οἱ πίνοντες ὄνων, v. 15. ἐκ τῶν βαθύων, v. 17. omittitur μου, item v. 18. καί et v. 20. καὶ τ. αἰσχ. μου, v. 21 est παρακαλοῦντας, v. 28. ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ, v. 30. ἐγώ, ἡ σωτηρία σου ὁ θεός, v. 33. ζῆσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν, v. 35. ἐν αὐτῇ, v. 37. τῶν δούλ. σου et τὸ ὄνομά σου. Ps. 69. v. 1. Εἰς τ. τέλ. ψαλμός et κύριε, v. 2. exeunte add. κύριε, εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον, v. 3. αἰσχυνθήτωσαν κ. ἐντραπήτωσαν, item ἀποστραφήτωσαν et καταισχυνθήτωσαν, v. 4. ἀποστραφήτωσαν, v. 5. οἱ ζητ. σε ὁ θεός, v. 6. πτωχ. εἰμί. Ps. 70. ab initio additur Δόξα, καθίσματα θ', ψαλμός; tum est τῶν νιῶν, item τῶν πρώτον (sed hoc accentu) αἰχμ. ἀνεπίγραφος παρ' Ἑβραίοις, v. 7. βοηθός μου κρατ., v. 12. ὁ θεός μου, v. 13. ἐκλειπέτωσαν, v. 14. ἐλπιῶ ἐπὶ σέ, v. 15. ἀναγγελεῖ et γραμματίας, v. 17. ὁ θεός μου, ᾧ ἐδιδάξάς με et μέχρι τοῦ νῦν, v. 18. γήρως, tum ὁ θεός μου, ἕως οὗ et τῇ γενεᾷ πάσῃ, v. 19. ἕως τῶν ὑψίστων, ᾧ ἐπ. μοι, v. 20. om. πάλιν, v. 21. est ἐπλ. ἐπ' ἐμέ τ. μεγαλωσύνην σου, v. 22. ἐξομ. σοι ἐν λαοῖς κύριε et ἐν σκεῖσι, v. 23. ἀγαλλιάσεται et ψάλλω. Ps. 71. Inscribitur ψαλμός εἰς Σαλομῶν (ita prorsus). Versu 3. est τῶ λαῷ καὶ οἱ βοὸν. δικαιοσύνην· κρινεῖ, v. 6. σταγὼν ἢ στάζονσα ἐπὶ

τῆς γῆς, v. 8. ἀπὸ ποταμῶν, v. 10. Θαρσεῖς et καὶ νῆσοι, v. 11. πάντ. οἱ βασιλ. τῆς γῆς, v. 14. τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν. αὐτῶν, v. 16. om. ὑπεραρθ., v. 17. ἔσται, διαμένει, ἐνευλογηθήσονται, v. 18. ὁ θεὸς Ἰσραὴλ, v. 19. εὐλογημένον et καὶ εἰς τὸν αἰῶνα. Post γένοιτο additur δόξα, tum deest τοῦ. Ps. 72. post Ἀσάφ additur ὡδὴ πρὸς τὸν Ἀσούριον (sic). Versu 1. est τῇ καρδίᾳ, v. 6. ἡ ὑπερηφανία εἰς τέλος, tum περιεβάλλοντο et ἑαυτῶν, v. 7. δῶλθσαν, v. 12. οὗτοι ἀμαρτωλοί, v. 15. ἡσυνθέτηκας, v. 16. ἐνώπιόν μου, v. 17. ἕως οὗ et καὶ συνῶ ε. τ. ἐσχ. αὐτῶν, v. 18. δολίῳ. αὐτῶν ἔθ. αὐτ. κακά, v. 19. εἰς ἐρήμοισιν ἐξάπινά· ἐξέλιπον, v. 21. ὅτι ἐξεκαύθη, v. 22. ἐγενήθη, v. 24. καὶ ἐν, v. 28. τοῦ ἐξαγγ. με. Ps. 73. v. 1. ὁ θεὸς ἀπόσω, v. 2. ῥάβδῳ et ἐπ' αὐτῷ, v. 3. ἐν τῷ ἀγίῳ σου, v. 5. εἰς τ. ἔξοδον, v. 6. τ. θύρ. αὐτῆς· ἐπὶ etc. et v. 7. σου· εἰς τὴν γῆν ἐβεβ. v. 8. αἱ συγγένειαι et δεῦτε καὶ καταπαύσωμεν πάσας τ. ἔορτ. τοῦ θεοῦ ἀπὸ τ. γ., v. 9. τὰ σημ. αὐτῶν, v. 14. τὴν κεφαλὴν, v. 16. φανῶσιν καὶ ἦμιον, v. 17. ἔαρ σὺ ἐπλάσας αὐτά, v. 18. om. τῆς κτ. σου, v. 19. οἱ ἐσκοτισμένοι, v. 21. om. καὶ prius, v. 22. τοῦ ὀνειδισμοῦ σου τοῦ, v. 23. οἰκετῶν et ἀνέβη, omissis πρὸς σέ. In fine add. δόξα. Ps. 74. inscribitur ψαλμ. τῷ Ἀσάφ, omissis reliquis. Versu 2. ἐξομ. σοι καί, v. 3. ἐγὼ ad priora trahitur, v. 4. οἱ κατοικ. ἐν αὐτῇ et om. διάψ., v. 5. est παρανομεῖτε, v. 6. καὶ μὴ λαλ., v. 7. ἐξ ἔξοδον, v. 10. συνθλάσω et τὸ κέρας. Ps. 75. vv. 4 et 10. deest διάψ., v. 7. est τοῖς ἵπποις, v. 8. ἀπὸ τότε ἡ ὀργή σου, v. 10. πρᾶεῖς τῆς γῆς. Ps. 76. v. 1. Ἰδεοῦμ, v. 2. ἐκέκραξα, φωνῇ μου πρὸς, v. 4. ἠνθράνθη, vv. 4, 10, 16. deest διάψ., v. 5. φυλακὰς οἱ ὀφθαλμοί μου, v. 7. ἰσκαίε, v. 9. τὸ ἔλ. αὐτοῦ ἀποκόψει; συνετέλεσε ῥῆμα ἀπὸ γεν. εἰς γενεάν, v. 10. μὴ ἐπιλ., v. 17. om. καὶ secundum, v. 18. πλῆθους, v. 19. αἱ ἀστρ. αὐτοῦ, v. 20. αἱ ὁδοί. Post hunc psalmum addita haec: εἰληφε τέλος τὸ μέσον τοῦ ψαλτῆρος. Ps. 77. Praemittitur: καθίσματα ἰ, item ψαλμός. Tum est τῷ νόμῳ, v. 4. τοῦ κυρίου, v. 5. ὅσα ἐνετ. et τοῦ γνωρ. αὐτά, v. 6. om. οἱ, v. 8. κατεῖθνε τὴν καρδίαν ἑαυτῆς, v. 9. Ἐφραίμ (ita ubique), et τόξους, v. 10. οὐκ ἡβουλήθησαν, v. 13. παρέστησεν, v. 19. ἔλιπον, v. 20. δύνатаι, v. 26. ἐν τῇ δυνάμει, v. 27. χροῦν, v. 28. ἐν μέσῳ, v. 29. ἔφαγον, v. 30. om. αὐτῶν secundum, v. 31. πλείουσιν, v. 32. ἐπίστ. ἐν τοῖς, v. 34. ἀπέκτενεν αὐτ., τότε ἐξεζήτουν, v. 36. ἐψ. αὐτόν, v. 46. τοὺς καρπούς, v. 48. εἰς χάλαζαν, v. 51. παντὸς πόνον αὐτῶν, v. 52. καὶ ἀνήγαγεν, v. 53. ἐπ' ἐλπίδι, v. 57. ἡθέτησαν, v. 58. ἐν τοῖς βουνοῖς, v. 60. σκῆνωμα ὃ κατεσκήνωσεν, v. 61. εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, v. 63. ἐπενηθήθησαν, v. 65. καὶ κεκραυπ., v. 69. μονοκέρωτος, v. 72. ἐν ταῖς συνάεσι. Ps. 78. Praemittitur δόξα, pro Ἀσάφ est Δαβὶδ. Versu 1. est ὡς ὀπωροφ., v. 3. ὡσεὶ ὕδωρ, v. 4. om. εἰς, v. 6. est ἐπὶ τὰ ἔθνη et γινώσκοντα, v. 8. κίριε ὅτι, v. 9. ἐνεκεν bis, v. 10. τὰ ἔθνη, v. 12. ἐπταπλασίονα, v. 13. ἡμεῖς δέ, v. 14. ἀνθρομ. σοι ὁ θεός. Ps. 79. Inscriptio sic habet: ψαλμός τῷ Ἀσάφ ὡδὴ πρὸς τὸν Ἀσούριον. Versu 2. est πρόβατον, v. 5. τῶν δούλων, v. 8. om. διάψ., v. 10. est ἐπλήρωσε τὴν γῆν, v. 12. ποταμῶν, v. 13. αὐτῆς ὕς, v. 15. καὶ ἐπίβλεπον. Desunt 17. 18.

Quarum quidem lectionum pars maxima in multis etiam codicibus aliis invito Vaticano textu inventa est; tamen passim in nostro codice leguntur cum paucis aliis communia. Ita 50, 6. 51, 2. 52, 6. (ἐκεῖ ἔδειλ. φόβῳ) 54, 13. 56, 2. 59, 2. (ἀνεπύρισε et ἐπ. ἐν τῇ φάρ.) 61, 6. 64, 6. (ἐν θαλ. μικρῶ) 67, 1. 18, 31. (τοῦ ἐκκλεισθ.) 68, 7. 69, 1. 70, 1. 18. 71, 6. 19. 73, 2. 76, 18. 78, 1. 9. 79, 1. Insuper observavi, formas aliquas Alexandrinas, quae in

plerisque mutationem subierunt, in nostro codice fideliter servatas. Eiusmodi est *εἶπαν* 63, 6. 70, 8. 72, 11. 73, 8; item *εἶπα* 72, 13. Pertinent huc etiam formae *ἀπέκτενον* 77, 34. *ὄρξαν* 56, 7. *ἐξερένησαν* 63, 7. Neque negligendi sunt alii loci, ubi plerisque dissentientibus Vaticanam lectionem confirmat, ut 64, 11. *τοὺς αὐλακας* 70, 8. *γίρους* 70, 13. *περιβαλλέσθωσαν* 73, 14. *ὃν συνέτριψας* 77, 28. *ἐπέπεσον*.

Cod. Tisch. VI. Constat variis foliis membranaceis tredecim, uncialium codicum septem reliquiis.

A: duo folia formae maximae, litteris uncialibus noni saeculi scripta. Similes scripturas depinxit Montfaucon in Palaeogr. Gr. pag. 232. ex cod. Roman. Dionysii Areopagitae et pag. 252. ex codice in usum imperatoris Basilii Macedonis scripto. Cum eo quem secundo loco commemoravi etiam magnitudo formae convenit, item textus dispositio et interpunctio. In utroque enim textus duabus columnis scriptus est, quarum quaevis in nostro codice versus 41, in illo 40 complectitur. Interpungitur vero in utroque ita ut punctum triplici modo i. e. ad summam, ad mediam, ad imam litteram adponatur. Textus autem pertinet ad vitam Gregorii Nazianzeni a Gregorio presbytero conscriptam. Quem antequam accuratius videamus, observandum est hoc fragmento noni saeculi aliquid lucis afferri quaestioni de biographi Gregorii aetate. Certe enim Vossium, Henschenium, Papebrochium perperam medio circiter saeculo decimo, multoque rectius Combefisium atque editores Benedictinos octavo saeculo eum adscripsisse arguit. Cf. Gregor. Theol. opp. Paris. 1778. tom. 1. pag. CXXIV. Incipit fragmentum nostrum fol. 1. a verbis *τοὺς παλαιούς μύθους*, quae in ed. Bened. leguntur pag. CXXXVI. versu eo ad cuius marginem littera k apposita est. Ultima eius folii verba sunt: *τοὺς τῇ πολυσχεδεῖ* (forma in libris mss. frequenti pro *πολυσχιδεῖ*), quae l. l. pag. CXXXVIII. versibus qui litteras g et h appositas habent leguntur. Fol. 2. incipit *ἀντῶν ἤκουσα. καὶ κατέβην*, cf. l. l. pag. CXLII. versus eos quorum alteri littera e apposita est; finitur verbis *αὐτὸς δὲ καίπερ τηλικούτοις χα[λεποῖς]*, cf. l. l. CXLIV. versus eos duo quos proxime sequitur cui littera e adpicta est. In universum probatur fragmento hoc antiquissimo sinceritas textus in ed. Bened. expressi. Praeterea lectiones has notavi: pag. CXXXVI. confirmat *διεξόδον*, p. CXXXVII. habet *ἡρωϊκοῖς μέτροις τε καὶ ἱαμβικοῖς καὶ ἐλεγείοις*, item *καὶ πάσης συγγραμμικῆς εἰδέας, ἣ προσευχὴν, δευχθῆναι* pro *δεχθῆναι*, confirmat *κομδῇ νέφ*, (scriptum est *ἐπιλημμένω* et *φντῶντι*), habet *πρὸς πᾶσαν κακίαν*, post *τεκμήρια* non addit *μέν*, (scriptum *δια κενῆς*); pag. CXXXVIII. confirmat *παραιάττεσθαι*, ibidem habet *τῆς ἔχθρας ἀντιβ. ὁλογ. καὶ τὸν κίνδ. δέ*, item *ἅμα δε καί*, paullo post *om. καὶ αὐτός*, item habet *εἰς μέσον θεός*. Pag. CXLII. est *κατέβην ἐξελέσθαι* et *ἀποστεῖλω σε*, p. CXLIII. *δηρπασαμένους* et *τάχα μὲν καὶ αὐτή* (antea ex cod. corrige *σημαίαν*, item *ἀποστερεῖσθαι*). *Δαβὶδ* ut solet per compendium scribitur, quod solvendum est *Δαβὶδ*. Media pagina legitur *ἦν ὁν ὄραν* et *ἡμελλον*, ima *ὡς ἀγρίστρους*. Pag. CXLIV. est *ἐν τοῖς τοιούτοις* et *ὡ τῆς ἰσχύος*.

B: folia duo magna priorum duorum similitudine. Forma paullo minor est, mar-

ginibus insuper resecatis; quaevis columna 38 versus habet. Scriptura paullo elegantior est, sed nulla re differt quae aetatis diversitatem indicet; interpunctio prorsus eadem est. Textus, cui in margine addita sunt scholia, scripta et ipsa uncialibus litteris, ad Gregorii Nazianzeni orationem εἰς τὸ ἅγιον πάσχα pertinet, quae in editione Benedictina quadragesima quinta est et vol. I. pag. 845 sqq. legitur. Fol. 1. incipit [τροφή]σονται (sic) ὅντως τὰ μὴ κενούμενα· cf. l. l. pag. 847. vers. 4. et finitur verbis ἐπέστησαν λαμπρότητες, cf. ibidem pag. 848. vers. 2. ab imo. Fol. 2. incipit ὁ παράδεισος οὗτος. τῷ, quae verba in initium cap. VIII. incidunt l. l. pag. 850; finitur διὰ μέσης ψυχῆς pag. 852. B. Legitur in his fragmentis p. 847. B. τῷ Μωσῇ et (ut recte editum est) σκιαγραφούμενος, C οὐκ ἐν τῶν καὶ αὐτό, ἀλλ' ἐκ περὶ αὐτό (κεκαθαμένον usque ἀνεπιχείρητον· τῷ δὲ ἀπεριέρχοντο), item θαυμάζεται, D est ποθεῖται, καθαίρει, ἀπεργάζεται, προσομιλεῖ. Ad εἰ γὰρ ὅν haec notata sunt: εἰ ὅντι αὐτῷ κατὰ τὴν φύσιν ὑπάρχει τὸ ἀπλοῦν εἶναι. Extremo versu confirmat ἐπιζητήσωμεν, item pag. 848. A τὸ εἶναι μόνον, B est ὅταν δ' εἰς τὸν κάτω, sed εἰς τὸν in rasura scriptum est et in margine adnotatur: εἰς τὰ μέλλοντα, item ad verba συνέλθ' τὸ πᾶν in margine adscriptum est: εἰς τὰ παρελθόντα καὶ τὰ μέλλοντα. Infra legitur περιλοσοφείσθω τὰ νῦν. Ad χρομένης hoc scholion legitur: χρομένη λέγει τὸ ἀγαθὸν τὸ τὸν ἕνα θεὸν ἀναλόγως πρὸς τὰ δευτικά τῇ μεταδόσει τῶν ἀγαθῶν πληθύνεσθαι. Legitur καὶ ἐν τοῖς et ὁ καὶ ἄλλω τινὶ πρὸ, ad quae verba notatur: οἶμαι αὐτὸν ἀθανάσιον λέγειν ἐν τῷ δ' λόγῳ πρὸς ἀρειανούς. Item ad πρῶτον μὲν haec apposita sunt: περὶ δημιουργίας τῶν οὐρανίων δυνάμεων, καὶ σημειῶν ὅτι καὶ πρὸ παντὸς τοῦ ὀρωμένου τούτου κόσμου ταύτας ὑποστήναι φησιν. Pag. 850. D est τελειότερων. Ad τὰς γλ. οἱ θεομάχοι scholion appositum erat cuius haec tantum verba supersunt: βασιλίδης πολλὰς ἀντιρρήσεις εἰς τὸ ...ον τῆς γενέσεως χωρεῖν εἶπεν. E est ἡς μόνης ἐπιβαίνειν et pag. 851. A pergitur ἀσφ. τοὺς τὴν ἔξιν τελειότερους. Ibidem est τοῖς ἀπαλοῖς ἔστι et πευθανότερα. Ad ἐμὴ γὰρ notatur: ἐμὴ γὰρ ἡ τοῦ προπάτορος· ἰδοὺ ἡ διάνοια σαφῶς ἡ τοῦ πατρός· ὅτι τὰ τοῦ ἀδάμ ..ρὸς.. τὸ γένος τοῦτο παρατηρεῖ ἐν πᾶσιν. Item ad σάρκα: ζητήσεις πως (ita videtur) ἡδὴ εἰπὼν αὐτὸς (videtur) σάρκα καὶ πνεῦμα καὶ ἐξῆς (videtur), τὴν δευτερίαν χιτῶνας καὶ παχύτεραν σάρκα φησὶν ἐνδεύσθαι. Item ad ἴσως quod praecedat: ἐκόλασεν αὐτὸ ὁ πατήρ καὶ οὐκ ἀπεφίγητο εἰπὼν τὸ ἴσως· καλῶς δὲ εἶπεν τὴν παχύτεραν· εἶχε γὰρ ὁ ἀδάμ καὶ πρὶν ἁμαρτεῖν (scriptum est -τεῖ) σάρκα· ἀλλ' οὐ..... Pag. 851. E est τοῦ ἀρχετύπου κάλλους, et in margine adnotatur: ἐκτίπωμα σφραγίς, ὑπογραμμός.

C: folia tria formae quartae, quavis pagina 26 versibus continuis scripta, una tantum ad margines linea ducta. Scriptura maiorem duobus fragmentis A et B antiquitatem prodit; videtur septimo saeculo adscribenda esse: quae quidem opinio etiam imperfecta spirituum et accentuum ratione confirmatur. Textus ad duas homilias diebus festis habitas pertinet: quae etiamsi iam editae fuerint, quod non satis scio, tamen haec fragmenta pro tanta antiquitatis laude digna videntur quae plene transscribamus. Fol. 1: θε παρ αὐτοῦ. πῶς (ita videtur) θεοδιδάκτον κηρύσσει τὴν τῶν τέκνων ἡμῶν ὁδόν. ὡς καὶ ὁ μακάριος δαδ προεκίρυσεν λέγων· ἐκ στοματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον· Ἡ τοίνυν τὴν οἰκειοτητα

ὁμολογούντες τῶν τέκνων. συγκατάθεσθε καὶ τῇ ὁσιότητι καὶ τῇ θεογνωσίᾳ· ἢ ὡς μισάγαθοι καὶ φιλοζήμοι μετὰ τῆς εὐσεβείας καὶ τοὺς παῖδας ἡμῖν χαρίσασθε· Ἡμεῖς τοῖτοις συγχορεύσωμεν· ἡμεῖς καὶ συνεορτάσωμεν· ἡμεῖς καὶ συνάσωμεν τῇ καινῇ γλώσσῃ. τὸ ἄσμα τὸ ἀγγελικόν· τὸ θεοδίδακτον· τὸ θεάρεστον· αὐτοὶ ἡμῶν προάξουσιν· αὐτοὶ καὶ προἀναφωνήσουσιν τὸ καινὸν ἄσμα ὃ, ὃ κς ἐδίδαξεν αὐτοὺς ἐπειδὴ τοῦτο τῆς ἡμέρας τὸ ἐπίσημον· Ποτὲ γὰρ συμφῶν ὑπήντησεν τῷ σρι. καὶ ταῖς ἀγκάλαις ὑπεδέξατο τον προ αἰώνων θεὸν ὡς βρέφος. καὶ τὸν θεὸν ἠλλόγησεν ὁ πρεσβύτερος· Σήμερον δὲ ἀντι πρεσβυτέρων ἀγνωμόνων οἱ παῖδες ὑπήντησαν τῷ σρι ὡς συμφῶν. καὶ τα κλάδη ὑπέστρωσαν καὶ ὡς θεὸν ἠλλόγησαν. τὸν ἐπὶ πάλῳ ὡς ἐπὶ θρόνον χειροβίμ καθήμενον· Ωσαννὰ τῷ νιῷ δαδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυ· εὐλογημένος ὁ ἐκ θυ·θς προ αἰώνων· ὁ βασιλεὺς...

Fol. 2. τέθηκα· ἀναμέσον τοῦ εξαπατήσαντος καὶ τοῦ εξαπατηθέντος. τήρησιν κεφαλῆς καὶ πτέρυγης. καγὼ νῦν καθοπλίζω κατὰ τοῦ δράκοντος τὴν τρωθεῖσαν πτέρναν. του μηκέτι χωλεῖν τῆς εὐθείας ὁδοῦ· Ἰδοὺ κατήρτισα ὑμῶν τα ἵχνη πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ. καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσωσιν· ἐν ὑπερηφανείᾳ καθεῖλεν τὸ ὕψος τοῦ γηγενοῦς πρωτοπλάστου. ὁ ψιθυρίσας τὴν ἑπαρσιν. ἐν τερπνῇ τῇ εἰς ἀλλήλους ταπεινώσει καταλεάνετε αὐτοῦ τὸ φρύαγμα· ταύτην παῖτι σθίνει μεταδιώξατε· Εγὼ κς ὁ διδὼν χάριν τοῖς ταπεινόφροσιν. καὶ ἀντιτασσόμενος τοῖς ὑπερηφάνοις· Εγὼ κς ἐγείρων δόξαν τοῖς ταπεινόφροσιν. καὶ βδελυσσόμενος, ὑπερηφάνους· πᾶς, ὁ ὕψων εαυτὸν ταπεινωθήσεται. καὶ ὁ ταπεινῶν ἐαυτὸν ὑψωθήσεται· Διὰ τοῦτο ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες. ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε. ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις· Πάλιν ἐρῶ· ὁρᾶτε ἀγαπητοὶ. πληκὸν τῆς παρουσίας ἐνδόξου ἡμέρας το ἀξίωμα. πρὸς ταύτην τὴν περιφάνειαν ἡμῖν τὰ ἐορταζόμενα· θυ παρουσιαν.

Fol. 3. λ' ἴλεω ἡμῖν γινέσθω ἡ θεία χάρις. ἐπιμνησθεῖσιν ἐν αγωνιάτῃ πανηγύρει τῶν ἐναγῶν· Τοιγαροῦν μεταλαμβάνωμεν ἡμεῖς τῆς αὐτοζωῆς σωῖμα. τῆς δι ἡμᾶς ἐν τῷ ἡμετέρῳ φρυάγματι σκηνωσάσης. ὡς φησὶν ὁ θεοπέσιος ἰωάννης· Ὅτι ἡ ζωὴ ἐφανερώθη· καὶ αὐθις. καὶ ὁ θυ λόγος σαρεξ ἐγενετο καὶ ἐσκήνωσεν. πῶς εἰς ζωὴν αἰώνιον κηρυττεται ἐν ἡμῖν. ὅς ἐστιν ὁ χς ὁ υς τοῦ θυ τοῦ ζωῆτος· ὁ εἰς τῆς ἀγίας τριάδος· καὶ πίνωμεν αὐτοῦ το αἷμα το ἁγίου. εἰς ἱλασμόν τῶν ἡμετέρων παραπτωμάτων. καὶ μέθεξιν τῆς ἐν αὐτῷ ἀθανασίας· πιστεύοντες ἅμα· ὅτι περ αὐτὸς πέλει ἱερεὺς καὶ θυσία· αὐτὸς ὁ προσφέρων καὶ προσφερόμενος. καὶ δεχόμενος· μὴ διαρροῦντες εἰς δύο πρόσωπα τὴν θείαν καὶ ἀδιάσπαστον. καὶ πρὸς γε τοῦτο ἀσπληγτον ἔωσιν τοῦ ἐνὸς τῆς παντίμου τριάδος· ὃ ἡ δόξα καὶ προσκύνησις συν πρι καὶ ἀγίῳ πνι εἰς τοὺς ἀπε[ράντους αἰῶνας τῶν] αἰώνων ἀμήν·

Haec omnia, nisi fallor, eiusmodi sunt ut neminem magis quam Andream Hierosolymitanum sive Cretensem, qui medio saeculo septimo claruit, auctorem prodant. Ad ipsas homilias a Gallandio in Bibliothecam veterum patrum tom. XIII. receptas haec fragmenta non pertinent, quamquam passim similia leguntur.

D: folia duo formae quartae, madore et veterno male affecta, passim etiam lacerata, deformata etiam inde quod codici alius formae accommodata et agglutinata fuerant. Scriptura noni saeculi esse videtur; spiritus et accentus saepe desiderantur, sed etiam qui adscripti sunt vix cerni possunt. Nusquam plus errorum ex itacismo et permutatione

similium litterarum vidi; comparari tamen possunt quae tertia manu eiusdem noni saeculi in codicem Ephraemi Syri rescriptum illata sunt. Versus quavis pagina 29 scripti sunt. Prima pagina inde a secundo versu haec legi:

1 των καταφρονησαντες· περι αιωντων
μερημνωντες· φοιγοντες τα σαρκη
κα· και αυτα δηκοοντες· φωβουμεν μη
εφηδηως επισταθει ημην η ημερα ε	ψωμεθα· τω αυτω γαρ επαθον
κε εν τες ημερες του νωαι· εισθγον και
επι·γον· εγαμον και εγαμυσκοντω·
5 κειναι· και ευρεθεντες· γοιμοι και ταλε
ποροι και απαρασκεναστοι εαντους....	10 επολουν· ηγωραζον· αχρως ου ελθων
ο κατακλυσμος· απαντας απολεσει·
	12 Θαυμαστον γαρ ην τω πραγμα αδελφοι

E: folia duo forma quarta minori, quavis pagina versibus 24 conscripta. Scriptura decimum saeculum indicat, medium quiddam tenens inter unciale genus et minusculum, qualis fere est codicis Monacensis olim Ingolst. qui apud criticos evangeliorum X dicitur; proxime vero accedit codici Lugdunensi Batavo nr. 243. olim Scaligeri, qui lectiones varias biblicas Graece et Arabice scriptas continet. Fragmentum nostrum ad codicem liturgicum olim pertinuit. Ita ipsa prima pagina haec leguntur:

ω γ· λ·θον· δν, απεδωκήμασαν·
Παιδες· ιερως· βλαστήσαντες· και συνανξιθεν
τες· παιδες· κατα νόμον· παιδαγωγηθέντες
υπο ελευζαρον· νομήμως· αθλήσαντες· και
αντιόχον τας· βουλὰς· πασας· εις· γην· κατεπα
τήσεται· | Σπείσον· ανεβών· τύραν· οι· αβραμαίοι· ποιει
απερ· θελεις· και οργίζον· πλειον· ημεις· τοις· δογ
μασιν· σου· μηδολως· πειθομενοι· τοις· των· βα
σανων· αικισμοις· πόθω· θεου· μαλλον· αιρούμεθα·
Μή· τις· υστερήση· σήμερον· τον· καλου· ποιμένος
μη· τις· θηραθήτω· υπο· του· μαριώδους |
|--|---|

Videtur haec ὡδή diei festo τῶν ἁγίων Μακκαβαίων destinata fuisse.

F: folium unum in 4°, noni vel decimi saeculi. Fragmentum est lectionarii, continens Hebr. 1, 3—12. Hunc textum tres fere columnas explentem, quarum binas quaevis pagina habet, excipiunt notae liturgicae. Ceterum praeter morem nihil rubro scriptum est. Quod fragmentum quamvis erroribus orthographicis scateat, litteris pronuntiatione similibus saepissime confusis, item accentibus et spiritibus modo omissis modo male positus, tamen propter raritatem lectionariorum (non evangelistariorum) uncialium et quum nonnulla momentum criticum habeant, totum apponam.

των· αμαρτιων
ημων· εκάθη
σεν· εν· δεξια· της·
μεγαλοσύνης· ε	γει· και· πρόσκυ
νησάτοσαν· αντω
πάντες· ἄγγελοι
θν· και· προς· μέν
τους· αγγέλους· λέ
γει· ο· ποιων· τους·
αγγέλους· αντου	ς· σου· και· σὺ· καταρ·
χας· κε· την· γην
ἐθεμελίωσας· και·
ἔργα· των· χει
ρων· σου· ἡσιν·
οι· σννοι· αντοι·
ἀπολούνται· σοι
5 η· υψιλοῦς· τοσού
τον· κρίττον· γε
νόμενος· των·		

ἀγγέλων ὅσον
διὰφορότερον
10 παρ' αὐτοῦ· καὶ
κληρονόμηκεν
ὄνομα τίνη γὰρ
εἶπεν ποτὲ τῶν
ἀγγέλων· ὡς μου
15 εἰ σὺν ἐγὼ σήμε
ρον γεγέννηκά
σε· καὶ πάλιν· εἰ
γὰρ ἔσομαι αὐτῷ
εἰς πρῶ· καὶ αὐτός
20 ἔστω μοι εἰς τὴν ὁ
ταν δε πάλιν εἰ
σαγάγη τὸν προ
τότοκον εἰς τὴν
24 οἰκουμένην λέ

πνῶ· καὶ τοὺς λει
τούργους αὐτοῦ
πυρὸς φλόγα
πρὸς δὲ τὸν τὴν ὁ
θρόνος σου ὁ ὅς εἰς
τὸν αἰῶνα του
αἰῶνος· ῥάβδος
εὐθύτης ἡ ῥά
βδος τῆς βασιλεί
ας σου ἡγάπησας
δικαιόσυνην καὶ
ἐμύσησας ἀνομί
αν διὰ τούτω
ἐχρησέν σε ὁ ὅς
ὁ ὅς σου ἔλαιον
ἀγαλλιᾶστος πα
ρα τοὺς μετόχου

δε διάμενης·
Καὶ πάντες ὡς
ἱμάτιον παλε
οθήσονται καὶ
ὅση περιβόλεον
ἐλπίης αὐτοὺς
καὶ ἀλλαγίσον
ται· σοὶ δὲ ὁ αὐ
τός εἴ καὶ τα εἰ
τη σου· οὐκ ε
κλήψουσι· —

G: folium unum in 4°, fragmentum libri liturgici. Scriptura decimi fere saeculi praeter titulos rubros prorsus evanuit; videtur membrana spongiam subisse ut rescriberetur. Chemicis adhibitis haec legi: καθαρότητι καρδίας ἱεροπρεπῶς[σ]ποδῶ εὐξάμενος καὶ παρησιαν ἔχων πρὸς θν· πρεσβεύει σωθῆναι τὰς ψυχὰς:

Cod. Tisch. VII. Codex est chartaceus foliorum 33 in 4°, ab homine Graeco quarti decimi saeculi scriptus. Scriptura admodum similis est specimini a Montefalconio Palaeogr. Gr. p. 320. num. IV. ex codice Colb. 845, cui annus Christi 1272. subscriptus est, exhibito. Continet libellos varios Aristidis, Plutarchi, Libanii, Nicephori Gregorae. Fol. 1—5. legitur ἀριστείδου πανηγυρικὸς ἐν κυζίκῳ περὶ τοῦ τασῶ. Ἀπασί μὲν ὡς ἐγὼ νομίζω προφάσεις ἱκαναὶ τοῦ λέγειν usque καὶ ἴσως μετρίως ἔχει. Est igitur integra oratio quae in editione Dindorfii Lips. 1829. vol. 1. pag. 382 sqq. legitur. Specimina lectionis codicis nostri haec sunt: 236, 2. τό τε 3. ποιεῖται 4. ἐμοὶ δὲ μάλιστα 9. καὶ τοῖς et δοκοῦσι· μὴ ὅτι 15. πλείων παρέχει 16. πολλαχόθεν 237, 5. τὴν ἀρχῆς ἀρχ. καὶ εἰς τοιοῦτ. τὴν αἶμα τὸν οἶκ. et τὴν θέσιν αὐτῆς εὐθύς 7. οὕτω et καθιστ. δὲ εἰς 11. ἀπάντων οὐποτε λείπονται 12. οὐρία et ἐφέντες 15. πελοποννήσου 16. ἡ που γε 17. πρὸς τὴν εἶσω 20. κατεῖλθεν 238, 2. πλοῖμον et μύμιστον γε καὶ χαρ. 4. ἀντὶ et πεπλήρωκεν.

Fol. 5—7. αὐτοκράτορι καίσαρι μάρκῳ ἀνρηλίῳ ἀντωνίνῳ σεβαστῶ· καὶ αὐτοκράτορι καίσαρι λονκίῳ ἀνρηλίῳ κομόδῳ σεβαστῶ, αἴλιος ἀριστείδης χαίρειν. Hac inscriptione praeposita incipit textus Πρῶτερον μὲν ὃ θεότατος βασιλεὺς et finitur ἄλλως τε καὶ ἣν οὐδὲ πόποις ἂν ἤλπισεν. Est ἐπιστολὴ περὶ Σμύρνης apud Dindorfium l. l. p. 762 sqq. 512, 8. legitur ἐτέραν ὁ δαίμων et ὑπόθεσιν ἔδωκε 9. ἡγεμονίας ἐγκαλλώπισμα 11. τοι 12. αἰεὶ. In fine legitur συγγνώσεσθε· οἶδ' ὅτι πολλὰ τοι καὶ παρὰ τὴν etc.

Fol. 7—9. τοῦ αὐτοῦ παλινοῦδία ἐπὶ σμέρνη, cf. Dindorf I. l. p. 429. Incipit Ἐμοὶ δὲ ὦ ἄνδρες ἔλληνες et finitur ἐν ἔλλειψι τῶν δὲ καὶ ὕστερον. Circa finem in cod. nostro est ἔλλήνιοι, item τότε τ. οἰκισμὸν ἡμῖν δυντ. ἀμειν. τε καὶ βεβαιωτέρον· ἐπὶ π. μ. εὐφρ. καὶ δόξῃ, postea εἶναι δέ τι.

Fol. 9—16. legitur πλουτάρχου πῶς ἂν τις αἰσθοίτο ἑαυτοῦ προκόπτοτος ἐπ' ἀρετῇ. Initium Τίς τῶν λόγων ὃ σόσσει σενεκίαν σώσει τὴν αὐτοῦ βελτιουμένον πρὸς ἀρετὴν συναίσθησιν. Finis ἐπεὶ οὐ τὸν πολύνικτον οἰώμεθα λέγειν, ὥς ἔστι χαλεπαύτατον τὸ ἔργον οἷς ἂν εἰς ὄνηα ὁ πηλὸς ἀφάσκηται. Hoc textu cum editione Wytttenbachiana collato haec notavi: Ed. I. p. 287. πᾶσιν ἢ κακία ms. ἢ κακ. πᾶσι: ed. γνοίη ms. ἂν γνοίη: ed. αὐτῷ τῆς ἀτ. αἰεί ms. αἰεὶ τ. ἀτ. ἀντ.: p. 288. ed. τοῦ σώμ. ἀναρρ. ms. ἀν. τοῦ σωμ.: ante ἂν προκόπτ. non interpungitur: ed. ἐν τοῖς φιλ. ἐπαγγ. etc. ms. ἐν τῷ φιλ. οὔτε προκοπὴν οὔτε τινα προκοπῆς αἰσθ. ὑποληπτέον, εἰ μηδέν: ed. ἀλλ' ἄχρι ms. ἄχρι δέ: ed. ἀκαρεῖ ms. ἀκαρῇ: p. 289. ed. μεταβαλὼν ms. μεταβάλαι ἂν: ed. ἅμα ms. ἀλλά: ed. ἀποπέφυγε ms. ἐκπέφυγε: ed. ταῦτα ms. τοὺς ταῦτα: ed. οὐπω ms. οὐδέπω: ed. τῷ κατὰ ms. τὸ κατὰ: ed. γινομένην ms. γιγνομ.: ed. ἢ ἂν δὲ οὕτω ms. om. δέ: p. 290. ed. ἀγν. αὐτοῦ ms. ἀγν. ἑαυτόν: ed. ἀκαρεῖ διαλ. αὐτόν ms. ἀκαρῇ διαλ. αὐτόν: ed. πρὸς στάθμῃ ms. πρ. σταθμῇ: p. 291. ed. ἐσχ. ἀφρ. ms. ἀφρ. ἐσχ.: ed. ἀπ' αὐτῆς ms. ὑπ' αὐτῆς: ed. κακοδαίμ. ms. τοὺς κακοδ.: ed. ἐγγινθμενον ms. προσγινόμεν.: ed. ὑπὸ τοῦ λόγου ms. om. ὑπό.

Fol. 16. sequitur τοῦ αὐτοῦ περὶ πολυπραγμοσύνης. Initium: Ἀπνοὺν ἢ σκοτεινὴν ἢ δυσχεῆ μερον οἰκίαν ἢ νοσώδη. Finis: ὁμοίότητα καὶ συγγένειαν τοῦ ἐπιτηδεύματος. Folia huius et ultimi libelli confusa sunt. A folio 21. ὁ δὲ ἀπηλλαγμένος τῆς νόσου pergendum est ad fol. 33. ταύτης καὶ φύσει πρῶτος.

Fol. 24—28. absque inscriptione haec leguntur: Μετὰ τὰ ἐν χειρωνακίᾳ, φίλιππος ἐζήτησε τὸν δημοσθένην· ὁ δὲ δημοσθένης ἦν πέντε ἡμέρας εἰς διάσκεψιν· ἐν ταύταις ὁ δημοσθένης, ἑαυτὸν προσαγγέλλει. Pertinet ad Libanii declamationes (μελέτας); cf. ed. Reisk. vol. IV. pag. 817 sqq. Initium: Ὅν μὲν ἐβουλόμην τρόπον ἀποθανεῖν, finis ἐγὼ δὲ ὁμνῶν τὰ ὑμέτερα κατορθώματα.

Fol. 28—30. τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου κυρίου νεκροφόρου τοῦ γρηγοῦ λόγος προσφωνηματικὸς εἰς τὸν βασιλέα. Incipit Ὡς λίαν ἡδὺς καὶ φαιδρὸς ἡμῖν ἐπαλήκεις ἐκ τῶν τροπαίων θεοτάτε βασιλεῦ, et finitur: ἵνα καὶ τοῖς ὑπηκόοις τοῖς σοῖς εἰς μακρὰς ἐνιαυτῶν περιόδους εἴη συνήδεσθαι.

Fol. 31. altera μελέτη Libanii legitur, cuius thema hoc est: ἔχων τις γυναικα καὶ ὧν ὑπὸ πατρὶ ἀπεδίμνησεν· ἐγένετο ὑπὸ λησταῖς· ἔγραψε πρὸς τὸν πατέρα λυθῆναι δεόμενος· ὁ δὲ οὐχ ὑπήκουσεν etc. Cf. apud Reiskium vol. IV. pag. 639 sqq. Inde a folio 32. a verbis ἐν δάκρυσιν· ὁ δὲ ἀντὶ pergendum est ad fol. 22. τούτων οὐκ ἐσκέψατο παραμυθίαν. Finitur declamatio fol. 24. verso verbo τεθνήξομαι.

Prioris declamationis textus his lectionibus differt a textu Reiskii:

817. Ed. *)	Ms.	Ed.	Ms.
3. a. ἀποθανεῖν ἀξιοὶ	ἑαυτὸν προσαγγέλλει	8. ἵνα τοῦτο γοῦν μοι	ἵνα γοῦν μοι τοῦτο
1. ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι	om.	11. μέχρι τοῦ τῶν	μέχρι τῶν

*) Non rara sunt per errorem impressa, ut p. 819. 11. πρὸς τῷ 16. δυστυχῆσαντες 34. ἐν Ἀθηναίων.

Ed.	Ms.	Ed.	Ms.
14. οὐδὲ μᾶς	οὐδεμᾶς	28. τῆς ὑποθέσεως	τῆς διαθέσεως
818.		28. ἐφ' ἧς ὑμᾶς	ἐφ' ἧς ἡμᾶς
1. μὲν ἐμέ	om. μὲν	30. πεπωκόσιν	καταπεπωκόσιν (sed scribitur καταπεπωκ.)
3. τῷ τὸ δοθῆναι	τοῦτο δοθῆναι	33. ὁ δοῦλος ὁ βάρβαρος	ὁ δοῦλος καὶ ὁ βάρβαρος
4. φιλανθρωπίας. ἀπο-	φιλανθρωπίας ἀποθα-	822.	
θανεῖν εἰς	νεῖν. εἰς	3. Τριβαλλῶν	τριβαλλῶν
6. θανάτου κρίσιν	θανάτου πείραν	4. σου κρατεῖ	σε κρατεῖ
7. ἡσθῆναι μιθόντα τὴν	ἡσθῆναι τὴν	6.7. τούτων καιρῶν	τούτων τῶν καιρῶν
20. τῆς ἀρετῆς τῆς Μιλκ.	τῆς ἀρετῆς μιλκ.	9. ὁρᾶς ἡδέως	ὁρᾶν ἡδέως
28.29. πολλὰς ὑμῶν	ὑμῶν πολλὰς	13. πρὸ τῆς τῶν	πρὸ τῆς
819.		22. ἀπολλύτωσαν	ἀπολλύσθωσαν
4. ἐνταῦθα πρὸς	ἐνταῦθα ἐπὶ τῶν ὅρων	24. μᾶλλον θεασάσθ.	μᾶλλον ἢ θεασάσθ.
	πρὸς	28. τὸν στρατηγὸν	τὸν στρατὸν
8. ἐπταίκαλλον	ἐπταίκαμεν	28. καλλιερῆσαι	καλλιερῆσασθαι
13. αἰχμύλωτα	αἰχμύλωτοι	31. πέμψαι παρὰ τὸν	πέμψ. περὶ τὸν
14. τὴν Ἀθηναίων	τῶν Ἀθηναίων	34. τινὸς καὶ συμβ.	om. καί
21. ἐσπούδακεν	ἐσπούδασεν	35. πόλιν	τὴν πόλιν
24. δέξασθε ταύτην	ταύτην δέξασθε	823.	
26. ἡττήσασθαι πολλὰς	ἡττήσαθε, πολλὰς. προθε-	12. τοῖς δὲ σώμ.	τοῖς σώμ. δὲ
	προθ. μακρ. σμίαν μακράν.	12. Δημόσθενες	ὦ Δημόσθενες
34. ἀπαλλάξομαι	ἀπαλλάσσομαι	17. Ἀθηναίοις	om.
34. ἀλλὰ	ἀλλ' ἂν	18. αἰτεῖν νῦν	αἰτεῖ νῦν
820.		21. φησὶν	φησὶ
8. ἀλλὰ καὶ	ἀλλὰ	26. δύναι	δύναι
10. εὐρηται	εὐρη	30. προσαναλώσαντες	προσαναλίσαντες
14. εἰ εἰς τὰ ἄ. ἂν ἡμερος	εἰ τὰ ἄλλ. ἂν ἡμερος	32. βουλεύεται	βούλεται
15. τοῦ βίου προαιρου-	προαιρ. τὸ βίου	36. περὶ τῶν αὐτοῦ	περὶ τὰ αὐτῶν
μένους		824.	
20. ἀφίεσθαι	ἐφίεσθαι	14. ἀνθίσταί μου τοῦ	ἀνίσταί με τοῦ
23. λέγειν πρ. ὑμᾶς	πρ. ὑμ. λέγειν	15. προήσεται με	προήσεται μου
36. Ἀθηναίους τρυφᾶν	τοῖς Ἀθηναίοις τρυφᾶν	17. τὴν ἑαυτοῦ	τὴν αὐτοῦ
821.		17. ἀλλ' ἵν'	ἀλλ' ἵνα
2. κατακεκλεισμένους	κατακεκλιμένους	30.31. ἵν' οὖν et ἀλλὰ	ἵνα οὖν et ἀλλ'
7. δακρύοις	δακρύεις	31. τοῦ διοχλοῦντος ὑμᾶς	τοῦ διολλύντος ὑμᾶς
10. οὐδεὶς σοι	οὐδεὶς σε	34. ταφέντος	ταφθέντος
19. προπίνῃ Φίλιππος	προπίνῃ φιλίππῳ		
19. παρ' ὑμεῖν	παρ' ὑμῖν		
27. μαρῶτατε	μαρῶτατε		

825. Ed.	Ms.	Ed.	Ms.
2. κοινὰς	καινὰς	22. τούτων ἀτυχ.	τούτ. τῶν ἀτυχ.
5. ἔλαβον	om.	826.	
11. προπηλακίζεται	προπηλακίζετε	9. Δημ. τὸν τόπ.	τὸν τόπ. δημοσθ.
11. τὸν ἄνθρωπον	τῶν ἀθηναίων	10. Ἀριστοτέλην	ἀριστείδην
12. ὑπὲρ τοῦ	om. τοῦ	10. ὅπου τ. Ἀριστ.	om.
18. ἂν εἴπη	ἂν εἴποι	11. τοὺς ἥρωας	ὅπου τ. ἥρ.
19. ἀγενέστατε	ἀγεννέστατε	17. τὴν Φιλίππου	τοῦ φιλίππου
19. Ἀθηναίους	ἀθηναίους	20. εὐτυχίαν	εὐψυχίαν
21. ἄνδρες	ὦ ἄνδρες	21. σὺ τοὺς φόρους	σὺ δὲ τ. φόρ.

Vol. IV. p. 639:

4. a. τὰ ὄντα αὐτῆς	τὰ ὄντα αὐτῇ	20. ἀφόρητον	ἀπόρητον
7. a. καὶ ἐπιγνοὺς	καὶ γνοὺς	25. ὑπερβῇ	ὑπερβῇ τι
7. a. γνόοντες δὲ	γνόοντες	26. αὐτῷ τούτῳ τῷ τὰ	αὐτῷ τὰ
8. a. ἀφῆκαν αὐτὸν	τὸ πᾶν ἀφῆκαν αὐτῷ	27. τοσοῦτον	τοῦτο τοσοῦτον
6. δυσχερῶς	δυσχερῇ	28. ἕτερον δὲ οὐ μικρόν τι	ἕτερον δ' οὐ μικρόν
10. εἰ γὰρ μὴ	εἰ γὰρ καὶ μὴ	642.	
640.		3. συμβῇ	συμβαίη
3. τελευταίαν ἐργασίαν	τελείαν ἐξεργασίαν	4. πληροῦτε	ἐκπληροῦτε
4. ἐπιμελουμένοις	ἐπιμενομένοις	5. ἐστι τοῖς	ἐστι τὸ τοῖς
6. καὶ καιρὸν	καιρὸν	7. ἐβουλόμην	ἡβουλόμην
7. οὐ γὰρ	οὐδὲ γὰρ	8. ἐν ἡμῖν	ἐν ὑμῖν
6. τὸ μὲν	τὸ γὰρ	15. τινι χαλεπά	τινα χαλεπά
8. τῶν οἴκοι	τῶν οἰκείων	19. ἐρῶ δὲ ὅσα ἂν	ἐρῶ δ' οἷον ὡς ἂν
9. εἴ τινι καταλείποι	εἴ τινι καταλείπει	20. ἢ τ. θεοῖς	om.
11. ἀνάγκη σιωπῇ	ἀνάγκη μοι σιωπῇ	21. δὲ οὐδαμῶς	δ' οὐδαμῶς
641.		22. οὐδὲ ἐπὶν.	οὐδ' ἐπὶν.
1. εἰπόντι πλέον	εἴπω τι πλέον	24. ἐπὶναι· πολλάκις	ἐπὶναι· ἔτρεφεν· ἐπεμέ-
4. ξὺν θεοῖς εἰπεῖν	σὺν θεοῖς εἰπῶν		λετο· πολλ.
6. ὦ ἄνδρες	ὦ δικασταὶ	26. διηγῆται	διηγῆτο
7. συνεχῶς τὸ γύναιον	τὸ γύναιον συνεχῶς	643.	
11. ἐπ' ἐμμεντόν	ἐπ' ἐμμεντοῦ	1. ὡς εἰ μὴ κατὰ τὸ	ὡς εἰ μὴ τὸ παρὸν ἀρπά-
11. τὰς ἐμὰς συμφ. ὁδύ-	τὰς ἐμὰς αὐτοῦ συμφ.	παρὸν ἀρμόσαιμι	σαιμι
ρασθαι	ὁδύρεσθαι	2. παραπλ. γάμ. ζητήσης	ζητῆσαι παραπλ. γάμ.
12. εἰς δικαστήριον	πρὸς δικαστήριον	3. ἢ Δία	ἢ διὰ γε
14. ὑμῶν	ὑμῶν, ὦ δικασταί,	6. τὸ εἰς ἐμὴν usque	om.
19. τινι φανλότῃτος	τινος φανλότῃτος	ἐλευθ.	
20. τοῦτο ἂν	τοῦτ' ἂν	10. φθονεῖ	ἐπιφνεῖς φθονεῖ

Ed.	Ms.	Ed.	Ms.
11. τοσαύτην ἀνάγκην	τοσαύτης ἀποδημίας ἀνάγκην	646.	
12. ἐφαίνετο τῆς	ἐφαίν. τὸ τῆς	7. τὴν θρασ. τῷ δέει	τῷ δέει τὸ πολὺ τῆς θρα- σύτητος
13. δὲ ἐγίνετο	δ' ἐγίνετο	8. δὲ φύσιν οὐκ	φύσιν δ' οὐκ
15. τοίνυν ἀνάγκης	ἀνάγκ. τοίν.	9. ἂν ἦν	om. ἂν
18. πελαγος	τὸ πελαγος	9. ὁμοιοῦσαν	ὁμοιοία
18. ὁρῶμεν	ὁρῶ	17. περὶ τούτων	περὶ τούτου
23. οἱ λησταὶ δὲ	οἱ δὲ	19. νέων ὑπὸ	παίδων ὑπὸ
24. αὐτοῖς ἡγασάμεν	αὐτῶν ἡγάμεν	23. πεπαρφηγότα	πεπαρφήκα
644.		647.	
2. ἀπεδείχθητε	ἐπεδείχθητε	5. ἔγωγε	ἐγὼ
5. δὲ οὐκ	δ' οὐκ	9. παρὰ τοῦ	περὶ τοῦ
6. οὐδὲ καθ' ἓνα τὸν	καθ' ἓνα	11. ἡδύκσαι	ἡδύκσα
7. παρὰ τὴν	περὶ τὴν	11. δὲ οὐδὲν	δ' οὐδὲν
11. ἑλ. τ. π. ἡγοῦμ.	ἡγοῦμ. ἑλ. τ. π.	14. ἐπειδὴ	ἐπεὶ
12. εἰ δὲ	εἰ δ'	18. τοῦ τοιούτου	om. τοῦ
15. τὰ δὲ etc.	τὰ δ' ἐφ. εἶπω καὶ διηγ.	648.	
20. ἐμπεπτωκός	ἐμπέπτωκα	6. εἶναι δεῖν	εἶναι δεῖ
22. ἐλλειμμένων	ἐλλειμμένων	8. δοκιμάζεται	δοκιμάζεσθαι
23. οὐ κατεῤῥαθύμ.	οὐκ ἀπερραθύμ.	9. ἀναφέροντος κρίνω- μεν	ἀναφέροντες κρίνομεν
24. ἠνέπρησεν	ἐνέπρησεν	13. τῶν προδοτῶν	om. τῶν
25. τινὰ ἀργυρίου	τινὸς ἀργυρίου	15. εἰσιόντων	συνιόντων
25. ἠνέπρ. ἐρασιστῶν	ἐνέπρ. ἐραστῶν	18. εἶποι	εἶπη
26. ποιήσαιο δάν.	ποιήσαι τὸ δάν.	22. δὲ ἔξεστι	δ' ἔξεστι
28. δὲ καὶ	καὶ	28. ὑπερπεπύδηται	ὑπερβήσεται
29. γίγν. et συνώκηκα	γίν. et συνώκησα	649.	
31. οὖν	δ' οὖν	25. κρείττων	κρεῖττον
645.		27. ἐβούλετο	ἠβούλετο
2. ἀμφιδέρααι	ἀμφιδέρρα	650.	
6. σκηπτοὶ	σκηπτὸς	5. κόσμον	τὸν κόσμον
15. δὲ ἑμαντοῦ	δ' ἑμαντοῦ	11. εἰς λύσιν	πρὸς λύσιν
16. κατέκλυζεν	ἐκλυζεν	19. οὕτω	οὕτως
18. τοῦ δράματος	τούτου τοῦ πράγματος	21. οὐκ ἂν γένηται	οὐκ ἂν ποτε γένοιτο
20. ἐκείν. εὖρ.	εὖρ. ἐκ.	21. δὲ ἡμῖν	δ' ἡμῖν
24. ἐπικ. τῷ σ. ἐμ.	ἐμ. ἐπικ. τ. σ.	23. εἰς οὕτω	πρὸς οὕτω
26. γηροτροφῆσαν	γηροτρ.	26. τ. λόγ. ἔζητ.	ἔζητ. τ. λ.
27. ἐν δάκρ. βωσόμε.	βι. ἐν δάκρ.	28. ἀπηντομόλησας	ἀπηντομόληκε

Ed.	Ms.	Ed.	Ms.
30. <i>ἐθέλεις</i>	<i>θέλεις</i>	21. <i>τὴν φύσ. τ. ἔργ.</i>	<i>τ. ἔργ. τ. φ.</i>
32. <i>θρηγ. αὐτὸς δὲ</i>	<i>om.</i>	25. <i>ἀπαλλάξουσα</i>	<i>ἀπαλλάσσουσα</i>
651.		30. <i>ὠφελον</i>	<i>ὄφελον</i>
7. <i>ὡς ἔοικε σωφρ.</i>	<i>σωφρ. ὡς ἔ.</i>	33. <i>μὴ στεφ.</i>	<i>μηδὲ στεφ.</i>
14. <i>ταῦτα</i>	<i>πάντα</i>	653.	
17. <i>δὲ διαδ.</i>	<i>διαδ. δὲ</i>	6. <i>ἀναμίξαι</i>	<i>ἀναμίξω</i>
23. <i>νέων</i>	<i>νέων</i>	11. <i>ἀνακαλέσσομαι</i>	<i>ἀνακαλέσομαι</i>
24. <i>ἂν μὲν οὖν ἡμ.</i>	<i>ἂν οὖν ἡμ. μὲν</i>	12. <i>ταῦτα δ' ἐστὶν εὐφη-</i>	<i>ταῦτα δι' εὐφημία</i>
25. <i>γενέσθαι</i>	<i>γεγενησθῆναι</i>	<i>μία</i>	
652.		13. <i>τε πολλοῖς</i>	<i>τοῖς πολλοῖς</i>
2. <i>τούτοις</i>	<i>τούτους</i>	19. <i>ὑπουργεῖν</i>	<i>ποιεῖν</i>
6. <i>δυστυχίας</i>	<i>δυστυχία</i>	22. <i>μεθεστάναι</i>	<i>μεθιστάναι</i>
8. <i>ὅσῃ δὴ</i>	<i>ὅσῳ δὲ</i>	25. <i>δὲ ὥστε</i>	<i>δὲ ὅμως</i>
10. <i>συνοικ. δευτ.</i>	<i>δευτ. συνοικ.</i>	26. <i>τίς οὖν</i>	<i>τί οὖν</i>
13. <i>παίδων</i>	<i>om.</i>	27. <i>ῥήματα</i>	<i>ῥημάτων</i>
14. <i>δυσσ. ἐμ.</i>	<i>ἐμ. δυσσ.</i>	29. <i>εἰ δ' οὖν</i>	<i>εἰ δὲ</i>

Cod. Tisch. VIII. chartaceus foliorum 29 in 4°, saeculi fere sexti decimi. Continet anthologiam e scriptoribus classicis, ecclesiasticis, biblicis collectam. Singulis capitibus sententiae variorum inter se similes proponuntur. Primum caput est *περὶ βίου ἀρετῆς καὶ κακίας*. Alterum *περὶ φρονήσεως καὶ βουλῆς*. Tertium *περὶ ἀγνείας καὶ σωφροσύνης*. Ultimum i. e. 71: *περὶ ὅτι οὐκ αἰεὶ τὸ πλεῖον ἄριστον*. Nomina scriptorum, quorum sententiae afferuntur, fere haec sunt, quaemadmodum in margine apposita sunt: ἀποστόλου, ἀριστοτέλους, ἀντιφάνους, ἀγγελιάου, ἀριστίππου, ἀντισθένης, αἰσώπου, αἰσχύλου: βίαντος, τοῦ ἁγίου βασιλείου: γρηγορίου νύσσης, γρηγορίου τοῦ θεολόγου, γαῖου: διδύμου, δημοσθένους, δημόνακτος, δημοκρίτου, διογένους, τοῦ ἁγίου διονυσίου, διονυσίου τοῦ ἀρεοπαγίτου, διώνος: εὐαγρίου, ἐπικτήτου, εὐριπίδους: ἡσαίου, ἡρακλείτου: θεοδώρητου, θεόγνιδος, θέσπιδος, θουκυδίδους, θεοφράστου: ἱαμβλίου, ἰσοκράτους, ἰωσήπου: κυρίλλου, κλειτάρχου, κλίμακος, κάτωνος, κλεωνίδους, κλήμεντος ῥώμης, κλήμεντος, κλεοβούλου, κλεοστράτου: λίνδου, λευκίππου, λυκούργου: μωσχίου, μενεδήμου, μενεκράτους, μητροδώρου, μαξίμου, μενάνδρου: νείλου, νικαλάου: πλουτάρχου πιττάκου, πυθαγόρα, πλάτωνος, προκοπίου, πολυαίου: ξενοφώντος: σέξτου, σιράχ, σοφοκλέους, σωκράτους, σόλωνος, σολομώντος: ὑπέριδους: χαρικλέους, χρυσσοτόμου, χωρικίου: φιλήμωνος, φιλοξένου, φίλωνος, φιλοστίνου. Examen criticum huius florilegii difficile hoc habet quod non omnibus sententiis nomina auctorum recte apposita sunt.

Inde a folio 27. verso sequuntur similia alia his titulis: *χρησμοὶ καὶ θεολογίαι ἐλλήνων φιλοσόφων: ἀντίοχου κολοφώνος περὶ τριάδος: χρησμὸς τοῦ ἀπόλλωνος δοθεὶς ἐν δελφοῖς περὶ τοῦ χριστοῦ καὶ τοῦ πάθους αὐτοῦ: ἐρώτησις ἰάσωνος βασιλέως τῶν ἄγων αὐτῶν* (ita scriptum est) *εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀπόλλωνος: στίχοι εἰς τὸν δεῖπνον τοῦ χριστοῦ: τί ἦν τὸ ἐφρούδ, δι' οὗ ἐπερώτα ὁ ἱερεὺς τὸν θεόν:*

τοῦ χρυσοστόμου εἰς τὸ ἔνδυμα τοῦ ἱερέως: τοῦ ἁγίου ἐπιφανίου περὶ τῶν λίθων τῶν ἐν τῷ λόγῳ (λογεῖν?) τοῦ ἱερέως ἐμπετηγμένων.

Cod. Tisch. IX. Constat variis partibus chartaceis, quarum prima saeculi fere quarti vel quinti decimi est, reliquae recentiores sunt.

A: folia 14 in 4°, manu Graeca eleganter scripta saeculo 14 vel 15. Inest integer συνοδικὸς τόμος, γεγραμμένος ἐπὶ ταῖς ἐξελεγχάσαις καὶ ἀποβαλλομέναις τὴν τοῦ Βαβλαὰμ καὶ Ἀκινδύνου δυσσεβείαν (cod. δυσσεβ.) μεγάλαις συνόδοις· ἐν αἷς οὐχ ἡ ἐκκλησία πᾶσα μόνον ἀλλὰ καὶ ἡ σύγκλητος καὶ οἱ καθολικοὶ παρήσαν τῶν Ῥωμαίων κριταί, προκαθημένον καὶ τοῦ θειοτάτου βασιλέως, ἕως οὗ περὶν: Est tomus ille synodicus in Barlaamum et Acindynum promulgatus mense Augusto a. 1341, cuius mentionem facit Cave in appendice ad scriptor. eccles. historiam pag. 64. adnotans Gretserum eum tomum in cod. ms. bibl. Augustanae vidisse ac perlegisse. Eundem commemorat Fabricius in bibl. Graec. tom. XI. p. 495 sq. ex Lambecii commentariis de bibl. Caes. Item legitur in cod. Oxon. Laud. 87. et in Coislin. 98. Textus igitur ipse passim manuscriptus habetur, sed nondum editus est. Habet autem in nostro quidem codice sic:

Ἐπαινετὸς ἀληθῶς ὁ εἰπὼν τὴν ταπεινῶσιν ἀληθείας εἶναι ἐπίγνωσιν. αὕτη γὰρ καὶ τῶν οἰκείων μέτρων ἐστὶ κατάληψις, καὶ δι' αὐτῆς τὴν τε πρὸς τὸν θεὸν εἰρήνην καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον καρπούμεθα· δι' ἧς αὐθις καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος ἀνάπαισιν πορεύμεθα κατὰ τὴν θεσπεσίαν ἐκείνην καὶ προσηπτικὴν εἰς τοῦτο τοῦ κυρίου φωνήν· Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρῶτος εἰμὶ (sic) καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐνρήσετε ἀνάπαισιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. αὕτη πείθει τὸν κεκτιμένον ἑαυτῷ μὲν προσέχειν καὶ θεῷ προσανέχειν, παντὸς δὲ κακοῦ τῷ τοῦ κυρίου φόβῳ κατὰ τὸν τοῦ σοφοῦ Σολομώντος λόγον ἐκκλίνοντα, εὐλαβῶς περὶ τὰ ὑπὲρ ἑαυτὸν καὶ σωφρόνως ἔχειν, ὅρια πατέρων αἰῶνια μὴ μεταίροντα, καὶ τὰς ἐφ' ἑκάτερα παρατροπίας, ὑπερβολάς φημι καὶ ἐλλείψεις, ἀποτρεπόμενον τὴν βασιλικὴν ὁδεύειν καὶ μέσῃν καὶ πρὸς οὐρανὸς καὶ θεὸν ἀπλανῶς καὶ ἀσφαλῶς φέρονσαν.

Ἀλλ' ὁ ἐκ Καλαβρίας ὁρμώμενος μοναχὸς Βαβλαὰμ εἰς τὸ τῆς οἰήσεως πέλαγος ἐξ ἀφροσύνης πάντως καὶ ἰδιορρυθμίας καθεῖς ἑαυτόν, καὶ μεγαφρονῶν ἐπὶ τῇ τῆς θύραθεν ἐπιστήμῃ φιλοσοφίας,

κατὰ τῆς ὑπερφυῶς καὶ ὄντως φιλοσοφίας ἐχώρησεν, ἐπιστρατεύσας τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ πνεύματος τὴν μηδὲ χωρεῖν ὅλως τὰ τοῦ πνεύματος δυναμένην ψυχικὴν καὶ ἀποδοκιμασμένην φιλοσοφίαν.

Τὸν μαθητιῶντα γὰρ οὗτος ὑποκριθεὶς προσῆλθε ποτε σὺν δόλῳ τισὶ τῶν παρ' ἡμῖν μοναχῶν, οἱ τὸν ἰσχύιον προελόμενοι βίον, τοῖς ἄλλοις πᾶσι χαίρειν εἰπόντες, θεῷ προσανέχουσι· καὶ τῶντων οὐδενὶ μὲν τῶν ἐλλογιματέρων, τοῖς ἀπλουστέροις δὲ μᾶλλον ἐφοίτησεν ἐξεπίτηδες, δέει πάντως τοῦ μὴ φωραθῆναι· μετὰ μικρὸν μέντοι καὶ αὐτῶν ἀποστάς, ἀποτρόπαιον ἐγγράφως τούτων κατηγόρηκε φρόνημα ὡς διήθεν ὑπ' αὐτῶν πρεσβευόμενον. ἀκούσας γὰρ ἐκείνων λεγόντων, ὡς ἀπὸ παραδόσεως ἐχόντων τῶν ἁγίων πατέρων, ὅτι οἱ διὰ τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ κεκαθαρμένοι τὰς καρδίας ἐλάμπρεις θείας μυστικῶς καὶ ἀπορρήτως ἐγγιγνομένης αὐταῖς δέχονται, κατηγόρησεν αὐτῶν ὡς τὴν οὐσίαν αὐτῇ τοῦ θεοῦ μεθεκτὴν λεγόντων· τῶν δὲ ἀπολογουμένων, οὐ τὴν οὐσίαν ἀλλὰ τὴν ἄκτιστον καὶ αἰδιον καὶ θεοποιὸν χάριν τοῦ πνεύματος, διθείας αὐτοῖς ἐντεῦθεν ἐγγίλημα προστερίψασθαι ἐπεχείρησεν. Οὐ μὲν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν

τοῦ θεοῦ παρελθὼν καὶ τὰ περὶ τούτου ἀνερέγκας τῇ ἡμῶν μετριότητι, κατηγορῶν μάλιστα τοῦ τιμωτάτου ἐν ἱερομονάχοις κυρίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἐζήτησέ μετακληθῆναι καὶ αὐτὸν εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεράν καὶ θείαν σύνοδον· μετακληθέντων τοίνυν ἐτέρων ὁ Βαρλαάμ ἐκράπετο, ἀποφεύγων καὶ μὴ καταπειθῆς ὅλως γινόμενος εἰς τὴν σύνοδον ἀπαντήσαι καὶ τοῖς κατηγορηθεῖσι παρ' αὐτοῦ μοναχοῖς ἐς λόγους ἔλθειν καὶ ἀντικαταστήναι αὐτοῖς ἐφ' οἷς κατ' αὐτῶν συνεγράψατο, πρόφασιν μὲν τῆς ἀποφυγῆς ποιοῦμενος τηρικαῦτα τὴν βασιλικὴν ἀποδημίαν, τῇ δ' ἀληθείᾳ ἐαυτοῦ καταγνοῦς καὶ τὸν ἐντεῦθεν ἔλεγον δειδώς.

Ἐπειτα συνόδου συγκροτηθείσης, παρουσία καὶ τοῦ ἐκ θεοῦ βασιλέως τοῦ αὐοιδίμου καὶ μακαρίτου ἐν τῷ περιωνύμῳ ναῷ τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας, τῆς τε συγκλήτου καὶ οὐκ ὀλίγων ἀπὸ τε τῶν τιμωτάτων ἀρχιμανδριτῶν καὶ καθηγουμένων καὶ τῶν τῆς πολιτείας συνευλεγμένων, μεταπεμφθεὶς καὶ ὁ αὐτὸς Βαρλαάμ καὶ προτραπείς εἰπεῖν καὶ ἀποδεῖξαι εἴ τι εἰπεῖν ἔχει κατὰ τῶν καθ' ἡσυχίαν ζώντων μοναχῶν, παρόντων ἡδὴ καὶ αὐτῶν τῇ συνόδῳ, αὐτὸς ὡσπερεὶ τοῦ προκειμένου λήθην παθὼν, μάλιστα δὲ συγχέειν πειρώμενος τὰ τῆς ὑποθέσεως, εἰς ἐρωτήσεις καὶ ἀπορίας ἐχωρεῖτο δογματικὰς καὶ λύσεις τῶν ἀποριμάτων (sic) ἐζήτη· εἰς δ' καὶ ἐπιστάμενος καὶ ἰσχυριζόμενος μηδὲν τι πρότερον εἰπεῖν πρὶν ἂν τὴν ἐπὶ ταῖς ἐρωτήσεσι ταύταις ἀποκρισιν καὶ λύσιν κομίσῃται, ἐπειδὴ καὶ ἅπαξ καὶ δις καὶ μετ' ἐμβριθείας ἀποκρουσθεὶς οὐκ ἐνεδίδου τῆς ἐνστάσεως ταύτης οὐδὲ ἐπέιθετο λέγειν περὶ τῆς τῶν προκειμένων ἐξετάσεως, τῆς κατὰ τῶν μοναχῶν δηλαδὴ ἐγγράφου παρ' αὐτοῦ κατηγορίας, ἐπέτρεψεν ἡ μετριότης ἡμῶν ἀναγνωσθῆναι εἰς ἐπίσκοπον τῆς συνόδου τοὺς ἱεροὺς καὶ θείους κανόνας, δι' ὧν ἀπηγόρευται καὶ οὐδαμῶς παρακεχώρηται, μὴ μόνον τοῖς κατ' αὐτὸν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις

πᾶσι μηδὲν τι περὶ δογμάτων κινεῖν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐντεῦθεν πάντως ἀνάγκην ἐπιτιθέναι περὶ τοιούτων ἀπολογεῖσθαι, μηδὲ διδασκαλικὸν ἐαυτοῖς περιτιθέντας ἀξίωμα διεξιέναι περὶ τινων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων. μόνοις γὰρ ἐδόθη τοῦτο τοῖς ἀρχιερεῦσι θεοῦ παρὰ τῆς ἁνωθεν χάριτος. φησὶ γὰρ ὁ ἔσθ' κανὼν τῆς ε' συνόδου Οὐ χρὴ λαϊκὸν δημοσίᾳ λόγον κινεῖν ἢ διδάσκειν, ἀξίωμα διδασκαλικὸν ἐντεῦθεν περιποιούμενον, ἀλλ' εἴκειν τῇ παρὰ κυρίου παραδοθείσῃ τάξει καὶ τὸ οὖν τοῖς τὴν χάριν τοῦ διδασκαλικοῦ λόγου λαβοῦσι διανοίγειν καὶ τὰ θεία παρ' αὐτῶν ἐκδιδάσκειν. ἐν γὰρ τῇ μᾶ ἐκκλησίᾳ διάφορα μέλη πεποιήκεν ὁ θεὸς κατὰ τὴν τοῦ ἀποστόλου φωνήν, ἣν ὁ θεολόγος ἐρμηνεύων Γρηγόριος σαφῶς τὴν ἐν τοῖς τάξιν παρίστησι, λέγων Ταύτην αἰδόμεθα τὴν τάξιν, ἀδελφοί, ταύτην φυλάττωμεν· ὁ μὲν ἔστω τις ἀκοή, ὁ δὲ γλῶσσα, ὁ δὲ χεὶρ, ὁ δὲ ἄλλο τι· ὁ μὲν διδάσκει, ὁ δὲ μαρτυρεῖ· καὶ ὁ μὲν μαρτάνων ἐν εὐπειθείᾳ, καὶ ὁ χορηγῶν ἐν ἰλαρότητι, καὶ ὁ ὑπουργῶν ἐν προθυμίᾳ. μὴ πάντες ὦμεν γλῶσσα, τὸ ἐτοιμότερον· μὴ πάντες ἀπόστολοι, μὴ πάντες προφῆται, μὴ πάντες διερμηνεύομεν. καὶ μετὰ τινὰ Τί σεαυτὸν ποιεῖς ποιμένα, πρόβατον ὦν; τί γίνῃ κεφαλὴ, ποὺς τυγχάνων; τί στρατηγεῖν ἐπιχειρεῖς, τεταγμένος ἐν στρατιώταις; καὶ ἐτέρωθι Ἡ σοφία διακελεύεται Μὴ ἴσθι ταχὺς ἐν λόγοις, μὴ συμπαρεκτείνου πένης ὦν πλουσίῳ, μηδὲ ζῆται σοφῶν εἶναι σοφώτερος. εἰ δέ τις ἄλῳ τὸν παρόντα παρασάλευον κανόνα, ἐπὶ ἡμέρας ἀφοριζέσθω τριακόντα. καὶ πάλιν ὁ τῆς ἐν Χαλκηδόνι κανὼν ιθ' Δεῖ τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προεστῶτας ἐν πάσῃ μὲν ἡμέρᾳ, ἐξαρέτως δὲ ταῖς κυριακαῖς, πάντα τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν ἐκδιδάσκειν τοὺς τῆς εὐσεβείας λόγους, ἐκ τῆς θείας γραφῆς ἀναλεγομένους τὰ τῆς ἀληθείας νοήματα τε καὶ ῥήματα, καὶ μὴ παραβαίνοντας τοὺς ἡδὴ τεθέντας ὅρους ἢ τὴν ἐκ τῶν θεοφόρων πατέρων παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ εἰ γραφ-

κὺς ἀνακηθεῖν λόγος, μὴ ἄλλως τοῦτον ἐξημεν-
έωσαν ἢ ὡς ἂν οἱ τῆς ἐκκλησίας φωστῆρες καὶ
διδάσκαλοι διὰ τῶν οἰκείων συγγραμμάτων παρέ-
θεντο, καὶ μᾶλλον ἐν τούτοις εὐδοκμεύωσαν ἢ
λόγους οἰκείους συντάττοντες, ἔστιν ὅτε ἀπόρως
ἔχοντες πρὸς τοῦτο, ἀποπίπτουεν τοῦ προσήκοτος.
διὰ γὰρ τῆς τῶν προειρημένων πατέρων διδασκαλίας
οἱ λαοὶ ἐν γνώσει γινόμενοι τῶν τε σπουδαίων καὶ
αἰρετῶν καὶ τῶν ἀσυμφόρων καὶ ἀποβλήτων τὸν
βίον μεταρρυθμίζουσι πρὸς τὸ βέλτιον καὶ τῷ τῆς
ἀγνοίας οὐχ ἀλίσκονται πάθει, ἀλλὰ προσέχοντες
τῇ διδασκαλίᾳ ἑαυτοὺς πρὸς τὸ μὴ κικῶς παθεῖν
παραθήγουσι, καὶ φόβῳ τῶν ἐπηρητημένων τιμω-
ρῶν τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς ἐξεργάζονται.

Μετὰ μέντοι τὴν ἀνάγνωσιν τῶν αὐτῶν ἱερῶν
καὶ θείων κανόνων προεκομίσθησαν ἐπὶ τοῦ μέσου
ᾧς ὁ Βαρλαάμ φθάσας ἐποιήσατο ἀναφοράς κατὰ
τῶν μοναχῶν. καὶ ἀναγνωσθεῖσιν τῶν τοιούτων
ἀναφορῶν προετράπη ὁ διαλεχθεὶς ἱερομόναχος
κύριος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς τὴν ἐπ' αὐταῖς ποιή-
σασθαι ἀπολογίαν ὡς αὐτοῦ μάλιστα καταπτομέ-
ναις. ὅστις καὶ εἰπὼν ἐν πυρομίῳ λόγῳ καὶ ἀπολο-
γησάμενος ὅσα εἰκός, ἔπειτα δηγήσατο καὶ ὡς
ἐπισυνέβη τὰ τῆς αὐτῶν διαφορᾶς· προτέρου τοῦ
αὐτοῦ Βαρλαάμ συγγραψαμένου καὶ κατηγορήσαν-
τος αὐτῶν ἅπερ ἀνωτέρω εἴρηται, καὶ ἐναντία τοῖς
τῶν πατέρων θείοις λόγοις ὡς ἀπεδείχθη ἐκθεμέ-
νου, καὶ ὡς ἐξ ἀνάγκης καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ἀπο-
λογία καὶ ἀντίρρῳσιν κεκίνηται.

Ἐπειτα ὠρίσθη ἐνεχθῆναι τὰ τοῦ Βαρλαάμ
συγγράμματα, ἃ καὶ πρὸς ἐξαπάτην τῶν ἀκούον-
των Κατὰ Μασαλιανῶν ἐπέγραφεν. ἐν οἷς συγγράμ-
μασιν ἔλεγε καὶ περὶ τοῦ ἀπροσίτου φωτὸς τῆς
μεταμορφώσεως τοῦ δεσπότου σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ καὶ τῶν τῆς τοῦ φωτὸς τούτου θείας ἡξιο-
μένων προκρίτων μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ἀποστόλων
λέξεσιν αὐταῖς τάδε· Τὸ ἐν Θαβαρῶν λάμψαν φῶς

οὐκ ἀπρόσιτον ἦν, οὐδὲ κατὰ ἀλήθειαν ὑπῆρχε φῶς
θεότητος, οὐδὲ ἀγγέλων ὅλως ἱερώτερον ἢ θειώτερον,
ἀλλὰ καὶ χειρὸν καὶ κατώτερον καὶ ἀντὶς τῆς ἡμε-
τέρας νοήσεως. πάντα γὰρ τὰ τε νοήματα καὶ τὰ
νοούμενα σεμνότερά ἐστι τοῦ φωτὸς ἐκείνου ὡς τῇ
ὄψει διὰ τοῦ ἀέρος προσπίπτοντος καὶ αἰσθητικῇ
δυνάμει ὑποπίπτοντος καὶ τὰ αἰσθητὰ μόνα δεικ-
νύντος τοῖς ὁρώσιν, ὑλικοῦ τε ὄντος καὶ ἐσχηματισ-
μένου, καὶ ἐν τόπῳ καὶ ἐν χρόνῳ φαινόμενον καὶ
τὸν ἀέρα χρωματίζοντος, καὶ νῦν μὲν συνισταμένου
τε καὶ φαινόμενον, νῦν δὲ διαλυομένου καὶ εἰς τὸ
μὴ εἶναι χωροῦντος ἅτε φανταστοῦ μεριστοῦ τε καὶ
πεπερασμένου. διὸ καὶ ὁρώμενον ἦν ὑπὸ τῶν στέρη-
σιν πασχόντων τῶν νοερῶν ἐνεργειῶν, μᾶλλον δὲ
μηδέπω ταύτας ὅλως κτησαμένων καὶ μήπω κεκα-
θαρμένων ὄντων, ἀλλὰ ἀτελῶν καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐκεί-
νης τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους θείας ὡς μηδέπω ἀξιοθέντων
τῆς τῶν θεοειδῶν νοήσεως. ἀναγόμεθα δὲ ἀπὸ τοῦ
τοιούτου φωτὸς ἐπὶ νοήματα καὶ θεωρήματα, ἃ
κρίττω ἐστὶν ἀσυγκρίτως τοῦ φωτὸς ἐκείνου. τοι-
γαροῦν οἱ λέγοντες αὐτὸ ὑπὲρ νοῦν καὶ ἀληθινόν
καὶ ἀπρόσιτον καὶ τὰ τοιαῦτα, πεπλανημένοι εἰσὶ
καθάπαξ καὶ οὐδὲν τῶν φαινόμενων καλῶν ὑψηλό-
τερον εἰδότες, ἀσεβεῖς τε διὰ τοῦτο καὶ ὀλεθριώτατα
δόγματα εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσάγοντες.

Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Βαρλαάμ, ἑτερόδοξα προ-
δήλως καὶ ἐναντία τοῖς περὶ τοῦ θείου τούτου φω-
τὸς ῥηθεῖσι παρὰ τῶν ἁγίων· τούτων γὰρ ταῖς
ῥήσεσι σύμφωνα διαβεβαιούμενοι καὶ φρονεῖν καὶ
λέγειν οἱ μοναχοὶ ταύτας καὶ προεβάλλοντο. φησὶ
τοίνυν ὁ ἐκ Λαμασκοῦ θεῖος Ἰωάννης Σήμερον
φωτὸς ἀπροσίτου ἄβυσσος· σήμερον αἰγλῆς θείας
χρῆσις ἀπεριόριστος ἐν τῷ Θαβῶρ τῷ ὄρει τοῖς ἀπο-
στόλοις αἰγάζεται. νῦν ὠράθη τὰ τοῖς ἀνθρωπί-
νους ἀθέατα ὄμματα· σῶμα γήινον θείαν ἀπαυγάσει
λαμπρότητα· σῶμα θνητὸν δόξαν πηγάζει θεότη-
τος. ὁ γὰρ λόγος σάρξ, ἡ σάρξ τε λόγος ἐγένετο, εἰ

καὶ μὴ τῆς οἰκείας ἐξέστη ἐκότερον φύσεως. ὡ τοῦ θαύματος· οὐκ ἔξωθεν ἢ δόξα τῷ σώματι προσε-
γίγνετο, ἀλλ' ἐνδοθεν ἐκ τῆς ἀρρήτου λόγου ἡνωμέ-
της αὐτῷ καθ' ὑπόστασιν τοῦ θεοῦ λόγου ὑπερ-
θεοῦ θεότητος. ὃ γὰρ ἐν ἐκείνῳ οἱ ἄγγελοι ἀκλινεῖς
ἐρείδουσιν τὸ ὄμμα οὐ σθένουσιν, ἐν τούτῳ τῶν ἀπο-
στόλων οἱ πρόκριτοι τῇ δόξῃ τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας
ὁρῶσιν ἐκλάμποντα. ἐπεὶ οὖν τοὺς κορυφαίους τῶν
ἀποστόλων προσλαμβάνεται μάρτυρας τῆς οἰκείας
δόξης τε καὶ θεότητος· ἀποκαλύπτει δὲ αὐτοῖς τὴν
οἰκίαν θεότητα.

Τελείους δὲ εἶναι τοὺς τὴν θείαν δόξαν εἰκὸς
κατοπτρεύοντας, τὴν ἀπάντων ἐπέκεινα, τὴν μόνην
καὶ ὑπερελῆ καὶ προτέλειον. ὁ θεῖος γὰρ ὄν-
τως καὶ θεηγόρος Διονύσιος Οὐτως ὁ δεσπό-
της, φησὶν, ὁφθίσεται τοῖς ἑαυτοῦ τελείους θερά-
πουσιν, ὃν τρόπον ἐν ὄρει Θαβὼρ τοῖς ἀποστόλοις
ὁπταίνεται. Ἰωάννην παραλαμβάνει ὡς τῆς θεολο-
γίας παρθένον καὶ καθαρώτατον ὄργανον, ὅπως
τὴν ἄχρονον δόξαν τοῦ υἱοῦ θεασάμενος· Ἐν ἀρχῇ
ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς
ἦν ὁ λόγος, βροντήσκει. μήτηρ γὰρ προσεσχῆς ἢ
ἡσυχία· προσεσχῆ δὲ θείας δόξης ἐμφάνεια. ὅταν
γὰρ τὰς αἰσθήσεις μύσωμεν καὶ ἑαυτοῖς καὶ τῷ
θεῷ συγγενώμεθα, καὶ τῆς ἔξωθεν τοῦ κόσμου
περιφορᾶς ἐλευθερωθέντες ἐντὸς αὐτῶν γενώμεθα,
τότε τρανῶς ἐν ἑαυτοῖς τὴν τοῦ θεοῦ βασιλείαν
ὁψόμεθα. ἡ βασιλεία γὰρ τῶν οὐρανῶν, ἥτις ἐστὶ
βασιλεία θεοῦ, ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν, Ἰησοῦς ὁ θεὸς
ἀπεφθέγγετο. ἔμπροσθεν τῶν μαθητῶν μεταμορ-
φοῦται ὁ αἰὶ ὡσαύτως δεδοξασμένος καὶ λάμπων
ἀστραπῇ θεότητος. ἀνάγκως μὲν γὰρ ἐκ πατρὸς
γεννηθεὶς τὴν φρικτὴν ἀκτῖνα ἀναρχον κέκτηται
τῆς θεότητος, καὶ ἡ τῆς θεότητος δόξα καὶ δόξα
τοῦ σώματος γίνεται· ἀλλ' ἀφανὴς ἢ δόξα ὑπάρ-
χουσα ἐν τῷ φαινομένῳ σώματι τοῖς μὴ χωροῦσι τὰ
καὶ ἀγγέλους ἀθέατα τοῖς σαρκὸς δεσμίους ἀόρατος

ἐχηματίζε. μεταμορφοῦται τοῖνυν οὐχ ὁ οὐκ ἦν
προσλαβόμενος οὐδὲ εἰς ὅπερ οὐκ ἦν μεταβαλλό-
μενος, ἀλλ' ὅπερ ἦν τοῖς οἰκείοις μαθηταῖς ἐμφαι-
νόμενος, διανοίγων τούτων τὰ ὅμματα καὶ ἐκ τυφ-
λῶν ἐργαζόμενος βλέποντας. καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ
Μεταμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. μένων γὰρ αὐτὸς
ἐν ταυτότητι παρὸ τὸ πρὶν ἐφαίνετο, ἕτερος τῶν
τοῖς μαθηταῖς ἐωρατο φαινόμενος. καὶ ἐλαμπέ-
φθισιν ὡς ὁ ἥλιος, οὐχ ὅτι μὴ τοῦ ἡλίου λαμπρότερον·
ἀμύχανον γὰρ ἀπαρалаίπτως ἐν τῇ κτίσει τὸ ἄκτι-
στον εἰκονίζεσθαι· ἀλλ' ὅσον ἐχώρουν καθορᾶν οἱ
βλέποντες. θεὸν μὲν γὰρ οὐδεὶς ὥρακε πώποτε
καθὰ πέφυκε φύσεως· καὶ ὁ δὲ ὥρακεν, ἐν πνεύ-
ματι τοῦτο τεθέαται. αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς
τοῦ ὑψίστου· ταῦτά ἐστιν ἃ ὁφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ
ὅς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη
πώποτε· οὕτως ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι πάντοτε
σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα, Χριστὸν ὁρῶντες τῷ φωτὶ
ἀστράπτοντα τῆς θεότητος· τοῦτο τὸ φῶς κατὰ
πάσης φύσεως ἔχει τὰ νικητήρι· αὕτη ἡ ζωὴ ἡ
τὸν κόσμον νικήσασα. ἀλλ' ὁ Πέτρος Καλὸν ἐστὶν
ὥδε ἡμᾶς εἶναι. καὶ ἐντεῦθεν νεφέλῃ οὐ γνόφου ἀλλὰ
φωτὸς ἐπεσκίασε. τὸ κεκρυμμένον γὰρ ἀπὸ τῶν
αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν μυστήριον ἐκκαλύπτει-
ται· φωνὴ τοῦ πατρὸς ἐκ νεφέλης τῷ πνεύματος
γένετο, καὶ δόξα διηκεῖς καὶ διαωνίζουσα δείκ-
νται.

Ὁ δὲ Κρίτης Θεοπέσιος Ἀνδρέας Ἐπὶ τὸ ὄρος,
φησὶν, ἀνάγει τὸ ὑψηλὸν τοὺς μαθητὰς ὁ σωτήρ,
τί ποιήσω, ἢ τί διδάξω; τὴν ὑπεραστράπτουσαν
παραδείξων τῆς οἰκείας θεότητος δόξαν τε καὶ
λαμπρότητα. τοῦτο τοῖνυν ἐορτάζομεν σήμερον, τὴν
τῆς φύσεως θέωσιν, τὴν εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλοίωσιν,
τὴν ἐπὶ τὰ ὑπὲρ φύσιν ἐκστασιν καὶ ἀνάβασιν, καθ'
ἣν καὶ τοῦ κρείττονος ἢ ἐκνίκησις ἢ τό γε κυριώ-
τερον εἰπεῖν ἢ ἀνεκλάλητος θέωσις. τοῦτο θαυμά-
ζουσιν ἄγγελοι, τοῦτο δοξολογοῦσιν ἀρχάγγελοι,

τοῦτο πᾶσι τῶν ὑπερκοσμίων ἢ τοιγὰρ διακόσμησις ἀλλως ἐστιωμένη. τεκμήριον ἐναργέστατόν τε καὶ ἀψευδέστατον τίθεται τῆς περὶ ἡμᾶς τοῦ λόγου φιλανθρωπίας. οὐκ ἔστι τῶν ἐν τῇ κτίσει θεωρουμένων ὃ χωρήσει τούτου τὴν ὑπερβολὴν τῆς λαμπρότητος· ὃ γὰρ ὑπερούσιος εἰς οὐσίαν ἀληθῶς ἐλθὼν καὶ ὑπὲρ οὐσίαν οὐσιωθεὶς διὰ σαρκὸς ἡμῖν πεπολίτεται, ὃς δὴ καὶ ὑπερβαλλόντως ἐπὶ τοῦ ὅρους ἐξήστραψεν, οὐ τότε γενόμενος ἑαυτοῦ διαγέστερος ἢ ὑψηλότερος, ἄπαγε, ἀλλ' ὅπερ καὶ πρότερον τοῖς τελουμένοις τῶν μαθητῶν καὶ μουμένοις τὰ ὑψηλότερα κατὰ ἀλήθειαν θεωρούμενος. ἔξω γὰρ σαρκὸς καὶ κόσμου γενόμενοι καθόσον ἐφικτόν, ἐνταῦθα τὰς τῆς μελλούσης καταστάσεως ἦδη ἐξ ὧν ἐπειράθησαν ἐδιδάχθησαν. εἰ γὰρ καὶ μηδενὶ τῶν ἀπάντων ἀκοινωγήτόν ἐστι καθόλου τὸ ἀγαθόν, ἀλλ' οὐχὶ ὅλον ὃ τί ποτέ ἐστιν, ἀλλ' ὅσον καὶ ὅπως τοῖς μετέχουσιν ἐφικτόν χωρητὸν γίνεται. καὶ τοῦτο δι' ἄκραν ἀγαθότητα ταῖς ἀπειροδώρους ἐλλάμψεσιν ὁδεῦον ἐπὶ πάντα καὶ προχέομενον· ἀπόδειξις δὲ τῶν λεγομένων αὐτὸ ἂν εἴη τὸ μακάριον πάθος καὶ πολυμήνητον, ὅπερ ἐπὶ τοῦ ὅρους πεπόνθασιν οἱ ἀπόστολοι, ἵναικα τὸ ἀπρόσιτον καὶ ἄχρονον φῶς τὴν οἰκίαν σάρκα μεταμορφῶσαν τῷ ὑπερβάλλοντι τῆς οἰκίας φωτοβλυσίας ὑπερουσίας ἐλάμπρυνεν. ὦ τοῦ θαύματος· κατ' ἔκστασιν τελειότητα τῆς φύσεως πλίττουσιν ὑπὲρ βαρεῖ καὶ φόβῳ κρατούμενοι, μέσαντες τὰς αἰσθήσεις, πᾶσαν νοερὰν κίνησιν καὶ ἀντίληψιν παντελῶς ἑαυτῶν ἀποσπασαυτες· οὕτω κατὰ τὸν θεῖον ἐκείνον καὶ ὑπερφωτον καὶ ἀόρατον γνόφον τῷ θεῷ συνεγένοντο, τῷ μηδόλως ὁρᾶν τὸ ὅντως ὁρᾶν εἰσδεχόμενοι, καὶ τῷ πάσχειν ἀγνώστως τὴν καθ' ὑπεροχὴν ἀγνωσίαν ποριζόμενοι, καὶ τὴν πάσης νοερᾶς ἐπιστασίας ὑψηλοτέραν ἐργήρουσιν ὑπὲρ μυσταγωγούμενοι. ἔξω πάντων ἐγίνοντο τῶν ὁρωμένων τε καὶ νοουμένων, ἔτι δὲ καὶ ἑαυτῶν, ἵνα τὸ πάσης θεσπείας τε καὶ

ἀφαιρέσεως ἐκβεβηκὸς καθ' ὑπεροχὴν ὑπερούσιον τῇ ἐκφράσει τοῦ λόγου καὶ τῇ ἐπισκιάσει τοῦ πνεύματος καὶ τῇ ἀνωθεν ἐκ τῆς νεφέλης φερομένη φωνῇ τοῦ γεννήτορος δι' ἀγνωσίας καὶ ἀβλεψίας παιδευθῶσι μυστήριον.

Περὶ τοῦ θείου τούτου φωτὸς φησὶν ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ θεολόγος Φῶς ἢ πυραυειχθεῖσα θεότης ἐπὶ τοῦ ὅρους τοῖς μαθηταῖς, μικροῦ στεροτέρα καὶ ὕψους. καὶ αὐθις Ἦξει μὲν ὡς ὁ ἐμὸς λόγος, τοιοῦτος δὲ οἷος ὤφθη τοῖς μαθηταῖς ἢ παρεδείχθη, ὑπερνικώσης τὸ σαρκίον τῆς θεότητος.

Ὁ δὲ ἅγιος Μάξιμος Τοῦτό ἐστι, φησί, τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον, πρεσβεία θεοῦ καὶ πυράλλης πρὸς ἀνθρώπους δι' υἱοῦ σαρκωθέντος καὶ τῆς πρὸς τὸν πατέρα καταλλαγῆς μυσθὸν δωρομένου τοῖς πειθομένοις αὐτῷ τὴν ἀγένητον θέωσιν. ἀγένητον δὲ λέγω θέωσιν τὴν κατ' εἶδος ἐνπρόστατον ἑλλαμψιν, ἣτις οὐκ ἔχει γένεσιν ἀλλ' ἀνεπινόητον ἐν τοῖς ἀξίοις φανέρωσιν. καὶ αὐθις Οὐ πᾶσιν αἰ μετὰ δόξης, φησὶν, ὁ κύριος ἐπιφαίνεται τοῖς παρ' αὐτῷ ἰσταμένοις, ἀλλὰ τοῖς μὲν εἰσαγομένοις ἐν δούλου μορφῇ παραγίνεται, τοῖς δὲ δυναμένοις ἀκολουθῆσαι αὐτῷ ἐπὶ τὸ ὑψηλὸν ἀναβαίνοντι τῆς αὐτοῦ μεταμορφώσεως ὅρος ἐν μορφῇ θεοῦ ἐπιφαίνεται, ἐν ᾗ ὑπῆρχε πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι. καὶ πάλιν ὁ αὐτός Τὸ φῶς, φησὶν, τοῦ προσώπου κυρίου τὸ νικῆσαι τῆς ἀνθρωπίνης αἰσθήσεως τὴν ἐνέργειαν τὸν τρόπον διετίπου τοῖς μακαρίοις ἀποστόλοις τῆς κατὰ ἀπόφασιν μυστικῆς θεολογίας καθ' ἣν ἡ μακαρία καὶ ἁγία θεότης κατ' οὐσίαν ἐστὶν ὑπεράρρητος καὶ ὑπεράγνωστος καὶ πάσης ἀπειρίας ἀπειράκως ἐξηρημένη, οὐδ' ἵχνος ὅλως καταλείψας καὶ ψιλὸν τοῖς μετ' αὐτὴν καταλείψασα. ὁ τοῖς οὐσι γὰρ φησιν ὁ αὐτὸς μὴ κατ' οὐσίαν ὑπάρχων μεθεκτός, κατ' ἄλλον δὲ τρόπον μετέχεσθαι τοῖς δυναμένοις βουλόμενος, τοῦ κατ' οὐσίαν κυρίου παντελῶς οὐκ ἐξίσταται, ὅποτε καὶ αὐτὸς ὁ τρόπος,

καθ' ὃν θέλων μετέχεται, μένει διηκεῶς τοῖς πᾶσιν ἀνέκφαντος.

Φησὶ δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπρόσιτον τῇ φύσει, χωρητὸν δὲ ἀγαθότητι, πάντα μὲν πληροῦν τῇ δυνάμει, μόνοις δὲ ὃν μετεκτὸν τοῖς ἀξίοις· οὐχ ἐνὶ μέτρῳ μετεχομένον, ἀλλὰ κατὰ ἀναλογίαν τῆς πίστεως διαιροῦν τὴν ἐνέργειαν· ἀπλοῦν τῇ οὐσίᾳ, ποικίλον ταῖς δυνάμεσιν· ὅλον ἐκάστῳ παρόν, καὶ ὅλον πανταχοῦ ὄν· ἀπαθῶς μεριζόμενον, καὶ ὁλοσχερῶς μετεχόμενον κατὰ τὴν εἰκόνα τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος, καὶ ἐκάστῳ τῶν δεκτικῶν ὡς μόνη παρὼν διαρκῇ τοῖς πᾶσι τὴν χάριν καὶ ὁλόκληρον ἐπαφίσει. καὶ πάλιν Αἰ μὲν ἐνέργειαι τοῦ θεοῦ ποικίλαι, ἡ δὲ οὐσία ἀπλῆ· ἡμεῖς δὲ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν γνωρίζουμεν λέγομεν τὸν θεόν, τῇ δὲ οὐσίᾳ αὐτοῦ προσεγγίζουμεν οὐχ ὑπισχνόμεθα· αἱ μὲν γὰρ ἐνέργειαι αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς καταβαίνουσιν, ἡ δὲ οὐσία μένει ἀπρόσιτος.

Οὕτω γὰρ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος λέγει, ὅτι οὐδεὶς ἀνθρώπων δύναται θεοῦ οὐσίαν γυμνῇ ἰδεῖν οὐδαμοῦ· ὅθεν πρόδηλον ὅτι οὐ τὴν οὐσίαν τοῦ θεοῦ ἐβλεπον οἱ ἅγιοι ἀλλὰ τὴν δόξαν, ὡς καὶ περὶ τῶν ἀποστόλων γέγραπται ὅτι διαγρηγορήσαντες ὁ Πέτρος καὶ οἱ οὖν αὐτῶν εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ. καὶ αὐτίς ὁ αὐτός Ἀπαθής, φησί, καὶ ἐν τοῖς παθήμασι τῆς σαρκὸς ὁ Χριστός, ὡς θεὸς νικήσας θάνατον καὶ ἀναστὰς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἀνελθὼν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν δόξῃ φησικῇ καὶ οὐκ ἐν χάριτι ἐρχόμενος ἐν τῇ αὐτοῦ θεότητι, ἐμφανῶς ἐλάμπων ἐκ τοῦ ἐκ Μαρίας σώματος αὐτοῦ τοῦ ἁγίου τὴν δόξαν τὴν ἀπόρητον, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους ἔδειξεν ἀπὸ μέρους, διδάσκων ἡμᾶς ὅτι καὶ πρότερον καὶ νῦν ὁ αὐτός ἐστιν, ἀναλλοιώτως ὢν αἰεὶ καὶ μεταβολὴν οὐδεμίαν ἔχων περὶ τὴν θεότητα.

Οὕτω καὶ ὁ μέγας Διονύσιος Ὅταν ἄφθαρτοι, φησί, καὶ ἀθάνατοι γενόμεθα, καὶ τῆς χριστοειδοῦς καὶ μακαριωτάτης ἐφικώμεθα λήξεως, πάν-

τοτε σὺν κυρίῳ κατὰ τὸ λόγιον ἐσόμεθα, τῆς μὲν ὁρατῆς αὐτοῦ θεοφανείας ἐν πανάγνοις θεωρίας ἀποπληρούμενοι φανοτάταις ἡμᾶς μαρμαρυγαῖς περιαναλαζούσης, ὡς τοὺς μαθητὰς ἐν ἐκείτῃ τῇ θειοτάτῃ μεταμορφώσει· τῆς δὲ νοητῆς αὐτοῦ φωτοδοσίας ἐν ἀπαθεί καὶ ἄλλῳ τῷ νῷ μετέχοντες καὶ τῆς ὑπὲρ νοῦν ἐνώσεως ἐν ταῖς τῶν ὑπερφανῶν ἀκτίνων ἀγνώστοις καὶ μακαρίαις ἐπιβολαῖς ἐν θειοτέρᾳ μύσει τῶν ὑπερουρανίων νόων.

Καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἄθλον φησὶν ἀρετῆς θεὸν γενέσθαι καὶ τῷ καθαρωτάτῳ φωτὶ καταστράπτεσθαι, τῆς ἡμέρας ἐκείνης νύκτ' ἐγεγόνει ἢ μὴ διακόπτεται ζόφῳ. ἄλλος γὰρ ταύτην ποιεῖ ἥλιος, ὁ τὸ ἀληθινὸν φῶς ἀπαστράπτων· ὃς ἐπειδὴν ἅπαξ ἐπιφάνισι ἡμῶν, οὐκέτι ἐν δυσμαῖς κρύπτεται, ἀλλὰ πάντα τῇ φωτιστικῇ αὐτοῦ δυνάμει περιπτυσσόμενος διηκεῖς καὶ ἀδιάδοχον τοῖς ἀξίοις τὸ φῶς ἐμποιεῖ, καὶ αὐτοὺς τοὺς μετέχοντας τοῦ φωτός ἐκείνου ἄλλους ἡλίους ἀπεργαζόμενος. τότε γὰρ φησι καὶ οἱ δίκαιοι λάμπουν σὺν ὡς ὁ ἥλιος.

Καὶ ὁ θεῖος Μάξιμος Ἡ ψυχὴ γίνεται θεὸς τῇ μεθεξὶ τῆς θεϊκῆς χάριτος, πασῶν τῶν κατὰ νοῦν τε καὶ αἰσθησιν ἐνεργειῶν αὐτῇ τε παυσανῆ καὶ τὰς τοῦ σώματος φυσικὰς ἐνεργείας συνταπεινῶσας, συνθεωθέντος αὐτῇ κατὰ τὴν ἀναλογουσαν αὐτῷ μεθεξὶ τῆς θεώσεως, ὥστε μόνον τὸν θεὸν διὰ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος τότε φαίνεσθαι, νικηθέντων αὐτῶν τῇ ὑπερβολῇ τῆς δόξης τῶν φυσικῶν γνωρισμάτων.

Καὶ ὁ μέγας Διονύσιος Οὐδεμίαν ὁρῶμεν θέωσιν ἢ ζωὴν ἣτις ἀκριβῶς ἐμφερής ἐστι τῇ πάντων ὑπερκειμένη αἰτίᾳ. καὶ ὁ αὐτὸς ἐρωτώμενος πῶς ὁ πάντων ἐπέκεινα καὶ ὑπὲρ θεαρχίαν ἐστὶ καὶ ὑπὲρ ἀγαθαρχίαν, Εἰ θεότητα, φησί, καὶ ἀγαθότητα νήσεις αὐτὸ τὸ χρῆμα τοῦ ἀγαθοποιοῦ δώρου καὶ τὸ ἀμίμητον μῆγμα τοῦ υπερθέου καὶ υπεραγάθου, καθ' ὃ θεούμεθα καὶ ἀγαθυνόμεθα. καὶ γὰρ εἰ

τοῦτο ἀρχὴ γίνεται τοῦ θεοῦσθαι καὶ ἀγαθύνεσθαι τοῖς θεουμένοις καὶ ἀγαθνομένοις, ὁ πάσης ἀρχῆς ὑπεράρχιος καὶ τῆς οὕτω λεγομένης θεότητος καὶ ἀγαθότητος ὡς θεαρχίας καὶ ἀγαθαρχίας ἔστιν ἐπέκεινα.

Καὶ ὁ Νύσσης θεῖος Γρηγόριος Εἰ τὰ κρίματα αὐτοῦ, φησὶν, ἐξερευνηθῆναι οὐ δύναται, καὶ αἱ ὁδοὶ οὐκ ἐξιχνιάζονται, καὶ ἡ τῶν ἀγαθῶν ἐπαγγελία πάσης ὑπέγκειται τῆς ἀπὸ στοχασμῶν εἰκασίας, πόσῳ μᾶλλον τῷ μέτρῳ κατὰ τὸ ἄφραστόν τε καὶ ἀπροσπέλαστον ἄνω ἔστι καὶ ὑψηλότερον αὐτὸ τὸ θεῖον τῶν περὶ αὐτὸ νοουμένων.

Ἀλλὰ καὶ ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Λαμασκηρὸς πάλιν ἐν τοῖς ἱεροῖς μέλεσιν Ἰνα σὺν δείξης ἐμφανῶς τὴν ἀπόρητον δευτέραν κατέβαινεν, ὅπως ὁ ὕψιστος θεὸς ὀφθῇ ἐστὼς ἐν μέσῳ θεῶν τοῖς ἀποστόλοις ἐν Θαβὼρ Μωσεὶ σὺν Ἡλῆα τε ἀρρήτως ἔλαμψας. καὶ ἐν ἑτέρῳ μέλει Καὶ μικρὸν ὑποκύνψας τῆς σαρκὸς τὸ πρόσλημμα μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, ἐμφαίνων τοῦ ἀρχετύπου κάλλους τὴν εὐπρέπειαν, καὶ ταύτην οὐχ ὀλόκληρον· τὸ μὲν, πληροφορῶν αὐτοὺς ἅμα καὶ φειδόμενος μὴ πως σὺν τῇ ὁράσει καὶ τὸ ζῆν ἀπολέσωσιν, ἀλλ' ὡς ἡδύνατο χωρεῖν τοὺς σωματικούς ὀφθαλμούς περιφέροντες.

Καὶ ὁ μέγας Διονύσιος αὐτῆς Ὁ θεῖος, φησί, γνόφος ἔστι τὸ ἀπρόσιτον φῶς, ἐν ᾧ κατοικεῖν ὁ θεὸς λέγεται, καὶ ἀοράτῳ ὄντι διὰ τὴν ὑπερέχουσαν φανότητα καὶ ἀπροσίτῳ δι' ὑπερβολὴν ὑπερουσίου φωτοχυσίας. οὐχ ὁ θεὸς δέ φησιν ὁ Χρυσόστομος πατήρ, ἀλλ' ἡ χάρις ἐκχεῖται.

Ἐπεὶ δὲ τὸν προσγενόμενον ἐπὶ τῆς θειοτάτης ἐκείνης θείας τοῖς ἀποστόλοις φόβον ἐκείνος αὐτῆς προεβάλλετο, ὡς ἀτελεῖς καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐκείνης δεῖξαι διὰ τούτου τοὺς ἀποστόλους, καὶ τὸ φῶς τοῦτο χαμυζήλον τὸ τηνικαῦτα τούτοις ὁράμενον, ὁ θεότατος καὶ αἰδῖμος βασιλεὺς ὑπὸ τοῦ τοιούτου τότε φωτὸς πάντως καταναγασθεὶς τὴν διάνοιαν, Ἔστι

καὶ φόβος, εἶπεν, οὐ τῶν εἰσαγομένων ἀλλὰ τῶν τελείων, περὶ οὗ φησιν ὁ προφήτης Ὁ φόβος κυρίου ἀγνὸς διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος. καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν Φοβήθητε τὸν κύριον πάντες οἱ ἄγιοι αὐτοῦ. δεῖγμα δὲ τοῦ μὴ τὸν εἰσαγωγικὸν ἀλλὰ τὸν τέλειον ἔχειν τότε φόβον τοὺς ἀποστόλους, τὸ ζητεῖν παραμένειν αἰὲ τῷ ἀπορρήτῳ ἐκείνῳ θεάματι· Ποῦσωμεν γὰρ ὡς φησὶ τρεῖς σκιᾶς, καὶ Καλὸν ἔστιν ἡμᾶς ὡς εἶναι. ὁ γὰρ ἕτερον τρόπον τὸν φόβον ἔχων ἀπ' ἐκείνου προθυμεῖται φεῖγναι ὁ καὶ φοβεῖται. Πέτρος δὲ ἡ κορυφαία τῶν ἀποστόλων ἀκρότης, νομίσας τὸν διαστηματικὸν τοῦτον καὶ πεπερασμένον αἰῶνα παραρρηγῆναι, τὸν δὲ ἀδιάστατον τε καὶ ἄληκτον τοῦ φωτὸς ἐκείνου ἐπιφανῆναι, Καλὸν ἔστιν ἡμᾶς ὡς εἶναι, ἀπὸ διαθέσεως τῆς ψυχῆς ἐνθεαστικῶς ἔλεγεν. ἐκεῖνο γὰρ πάντως εἶδεν ὁ οὐκ ἂν πάντως ἀνθρωπίνῃ φύσει ὁρᾶν δυνηθεῖν, εἰ μὴ πρὸς τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος χάριν ἀνακραθεῖ. τοσούτου γὰρ ἐκείνοι τότε ἠξιώθησαν, ὅσον ἀνθρωπίνῃ φύσει χωρήσειεν ἂν συναιρομένου ταύτῃ τοῦ πνεύματος.

Μηδεὶς δὲ ἡμῶν ἀκούων, αὐτῆς εἶπεν ὁ καὶ τὰ θεῖα σοφὸς βασιλεὺς, ἐφρόσων εἰκὸς ἐξυμνούντων τὸ θεϊότατον ἐκεῖνο φῶς, τὴν τοῦ θεοῦ φύσιν θεατὴν λέγειν ἡμᾶς ὑπολαμβάνετω. εἰ γὰρ καὶ πρὸς τοσούτον ὕψος θεωρίας ἀνέδραμον, χάριν καὶ δόξαν εἶδον θεῖαν ἀλλ' οὐ τὴν φύσιν αὐτὴν τὴν χορηγοῦσαν τὴν χάριν. καὶ γὰρ ἴσμεν ἐκείνην ὑπὸ τῶν θείων λόγιων μεμνημένοι ἀμέθεκτον ἄληκτον ἀόρατον καὶ αὐταῖς ταῖς ὑπερκοσμίαις καὶ ἀνωτάτω δυνάμεσιν, ὡς οὐδ' ἴχνος ὅλως καταλήψεως κἂν ψιλὸν τοῖς μετ' αὐτὴν καταλείψασαν· ἐπεὶ καὶ Γρηγορίων ὁ θεολογικώτατος, ἔστιν ἃ τῶν προφητικῶν θεαμάτων καταλέξας πρότερον, ἐφεξῆς εὐθύς ἐξηγεῖται Ἀλλ' οὔτε οὕτοι περὶ ὧν ὁ λόγος, οὔτε τις ἄλλος τῶν κατὰ τούτους ἔστι ἐν ἱποστήματι καὶ οὐσίᾳ κυρίου, κατὰ τὸ γεγραμμένον Οὐδὲ θεοῦ φύσιν ἢ εἶδεν ἢ ἐξηγόρευ-

σεν. ἐξ ὧν δὴ ῥητῶν καὶ λόγων ἀνέρωσ τοῖς ἱεροῖς ἐπιβάλλον ὁ Βαρλαάμ καὶ ἐπισφαλῶς ἀπηλέγγετό τε καὶ κατησχύνετο.

Ἔτι τὲ εὐρηται ὁ τοιοῦτος Βαρλαάμ πολλὰ καὶ τῶν τῆς ἡσυχίας ἐθίμων ἐγγράφως διαστρέψας καὶ κατηγορήσας, ἅμα δὲ καὶ τῇ συνήθει τοῖτοις μᾶλλον δὲ πᾶσι τοῖς Χριστιανοῖς προσενχὴ ἐπιθέμενος, τῇ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ νιὲ τοῦ θεοῦ ἐλέησόν με. διελάμβανε γὰρ καὶ περὶ ταύτης ἐπ' αὐτῶν τῶν λέξεων οὕτως· Ἐγὼ πολλῶν ὄντων ἃ τις ἂν ἔχοι δικαίως ἐγκαλεῖν τῷ τῆς τοιαύτης διδασκαλίας ὑφηγητῇ, οὐδενὸς ἔλαττον ἡγοῦμαι καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ Χριστιανῶν ἐπιχειρῶν διὰ τῶν εἰσπνοῶν ἀνατρέψει μυστήρια, σνοκοφαντεῖ καὶ τοὺς πατέρας, ὡς ἄπερ ὦν αὐτὸς ἐκδιδάσκει, ταῦτα κάκεινους φρονήσαντας πρότερον. ἐμβρόντητε καὶ μαρέ, τίς πώποτε ἐκείνων ἡγῆσεν καὶ φυλακὴν καρδίας καὶ προσοχὴν τοιαύτην τερατείαν οἶαν σὺ παραδίδως ἀνόμασε; φασὶ δὲ τοῦτον νεομοθετηκέναι τοῖς μύσταυς εὐχῇ χρῆσθαι διαπατὸς οὕτως ἐχούσῃ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ νιὲ τοῦ θεοῦ ἐλέησόν με. καὶ τοῦτον οὗν ἔστι συνιδεῖν ὁποῖος ἦν ὁ τῶν εἰσπνοῶν εὐρετής. τὸ μὲν γὰρ Πάτερ ἡμῶν, φ' διαφεροτέρως οἱ Βωγόμιοι χρῶνται, σὺ νομοθετεῖ· ὥτετο γὰρ οὕτω κατάδηλος ἔσεσθαι. οἷς δ' ὅμως ταύτη μόνῃ τῇ μικρᾷ εὐχῇ διὰ βίον προσανέχειν ἱποτίθεται, τοῦτοις τὰς γε ἄλλας ἀπάσας εὐχὰς βαττολογίαν καταλυμπάνει νομίζεσθαι· οἷς δ' αὖθις πάντων Χριστιανῶν ἐν ταύτῃ τῇ εὐχῇ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ θεὸν ἡμῶν καλοῦντων, οὗτος τὸ Ὁ θεὸς ἡμῶν, εἰς τὸ Τίε τοῦ θεοῦ, μετεῖλε· τοῖτοις τὸ πᾶν τῆς ἐαυτοῦ κακοδοξίας ἡμῶν ἐξεκάλυψε. τῷ γὰρ τῶν Βωγομίων ἀκολούθως δόγματι μεταβάλλει καὶ οὗτος ἐν τῇ εἰρημένῃ εὐχῇ τὸ Ὁ θεὸς ἡμῶν, εἰς τὸ Τίε τοῦ θεοῦ· ἐπεὶ ἄλλην γε αἰτίαν δι' ἣν τὴν τοιαύτην πεποίηκε μεταβολήν, οὐκ ἂν εἴπειν τις ἔχοι.

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ ἀτοπώτατος Βαρλαάμ· τὰ δὲ καὶ αὐτὰ ἀπεναντίας ἔχει πάντως τῇ μακαριστῇ φωνῇ τοῦ θεμελίου τῆς πίστεως Πέτρου τοῦ κορυφαίου τῶν μαθητῶν καὶ τῷ ἐπ' αὐτῇ τοῦ δεσπότου μακαρισμῷ. ὁ μὲν γὰρ εἶπε πρὸς αὐτόν Σὺ εἰ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος· ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν Μακάριος εἰ Σίμων βῆρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως Πιστεύομεν, λέγομεν, εἰς ἕνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα καὶ εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ τὸν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. ἄρ' οὖν σὺ θεὸν εἶναι τὸν Χριστὸν δοξάζομεν, ἐπεὶ πιστεύειν φάμεν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ;

Φησὶ δὲ περὶ τῆς τοιαύτης ἱερᾶς προσευχῆς καὶ ὁ χρυσορρήμων καὶ θεὸς διδάσκαλος Ἰωάννης μονάζουσις ἐπιστελλὼν Σχολάσατε διαπατὸς καὶ παραμείνατε κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν, ἕως οὗ οὐκ ἐκτελεσθῇ ἡμᾶς· καὶ μηδὲν ἕτερον ζητήσητε ἢ μόνον ἔλεος παρὰ τοῦ κυρίου τῆς δόξης· ζητοῦντες δὲ ἔλεος, ἐν ταπεινῇ καὶ ἐλεεινῇ καρδίᾳ ζητεῖτε, καὶ βοᾶτε ἀπὸ πρῶν ἕως ἐσπέρας, εἰ δυνατόν καὶ ὅλην τὴν νύκτα, τὸ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ νιὲ τοῦ θεοῦ ἐλέησον ἡμᾶς. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, βιάσασθε τὸν νοῦν ὑμῶν εἰς τοῦτο τὸ ἔργον ἕως θανάτου. πολλῆς γὰρ βίας χρῆζει τὸ ἔργον τοῦτο, ὅτι στενὴ ἔστιν ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ οἱ βιαζόμενοι εἰσέρχονται ἐν αὐτῇ· βιαστῶν γὰρ ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μὴ χωρίζετε τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ προσμένετε καὶ φυλάττετε αὐτὴν μετὰ τῆς μήμης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε, ἕως οὗ ἐμφανευθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἔσω ἐν τῇ καρδίᾳ· καὶ μηδὲν ἕτερον ἐννοεῖτε ἢ ἵνα μεγαλυνθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, τὸν κανόνα ταύτης τῆς προσευχῆς μὴδέποτε καταπαύσητε ἢ καταφρο-

νήσητε· ἀλλ' εἴτε ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε ὀδεύετε εἴτε τι¹⁾ ποιεῖτε, ἀδιαλείπτως κράζετε Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ νιὲ τοῦ θεοῦ ἐλήρισον ἡμᾶς. ἀδιαλείπτως γὰρ φησιν ὁ θεῖος ἀπόστολος προσεύχεσθε, χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ὁ θεῖος Διάδοχος Ἀπαιτεῖ, φησίν, ἡμᾶς πάντως ὁ νοῦς, ὅταν πάσαι τὰς διεξόδους αὐτοῦ τῇ μνήμῃ ἀποφράξωμεν τοῦ θεοῦ, ἐργον ὀφείλον αὐτοῦ πληροῦν τὴν ἐντρέχειαν. δεῖ οὖν αὐτῷ δίδοται τὸ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, εἰς ὁλόκληρον πραγματείαν τοῦ σκοποῦ· οὐδεὶς γὰρ φησι λέγει κύριον Ἰησοῦν εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίῳ. ὅσοι γὰρ τοῦτο τὸ ἅγιον καὶ ἐνδοξον ὄνομα τῷ βάθει μελετῶσιν ἀεὶ τῆς καρδίας ἀπαύστως, αὐτοὶ καὶ τὸ φῶς αὐτῶν τοῦ νοῦ δύναται ὁρᾶν ποτέ. πάντα γὰρ τὸν ἐπιπολαζόντα ῥύπον τῇ ψυχῇ ἐν αἰσθήσει ἱκανῇ καταφλέγει· καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν φησὶ πῦρ καταναλίσκων. ὅθεν εἰς ἀγαπὴν λοιπὸν πολλὴν τὴν ψυχὴν τῆς ἐαυτοῦ δόξης προσκαλεῖται ὁ κύριος· ἐγγιζόντων γὰρ τὸ ἐνδοξον ἐκεῖνο καὶ πολυπόθητον ὄνομα διὰ τῆς μνήμης τοῦ νοῦ τῇ θέρμῃ τῆς καρδίας, ἔξιν ἡμῖν πάντως ἐμποεῖ τοῦ ἀγαπᾶν τὴν αὐτοῦ ἀγαθότητα. οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ μαργαρίτης ὁ πολύτιμος, ὅντινα πωλήσας τις τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εὐρεῖν δύναται καὶ ἔχειν ἀνεκλάλητον ἐπὶ τῇ αὐτοῦ εὐρέσει χαράν. καὶ μακρὸν ἂν εἴη λέγειν τὰς περὶ τούτου καὶ εἰς τοῦτο τῶν θεοφόρων πατέρων εἰσηγήσεις καὶ προτροπὰς.

Ἰσχυριζομένων τοίνυν τῶν μοναχῶν τῆς πνευματοκινήτου τῶν θεοφόρων διανοίας ἐπιτερεπές τε καὶ θεῖον ἔξ ἀρχῆς εἶναι μελέτημα τὴν εὐχὴν ταύτην, ἅμα δὲ καὶ βουλομένων ἐφεξῆς συνείρειν ὅσα περὶ αὐτῆς ἐν τοῖς τῶν ἁγίων συγγράμμασι κεῖται, οἷόν ἐστι καὶ τὸ εἰρημένον τῷ διὰ λόγων δειμαμένῳ τὴν κλίμακα τῆς πνευματικῆς ἀναβάσεως. μνήμη

γὰρ φησιν Ἰησοῦ κολληθῆτω τῇ προῇ σου, καὶ τότε εἴσῃ ἰσυχίας ἀφέλειαν.

Τοιαῦτα προθυμονυμένων ἐφεξῆς λέγειν τῶν μοναχῶν, ὁ τὰ πάντα θαυμάσιος βασιλεὺς, νῦν δὲ καὶ μακαρίῳ τέλει κατακλείσας τὸν βίον, ὡς χριστὸς κυρίου τὸν ὑπὲρ τοῦ χρίσαντος Χριστοῦ λόγον αὐθις ὑπολαβὼν, Ἀλλ' ἔστω, φησί, καὶ δεδόςθω τῶν κακοδόξων τοῦτο τινα φάναι τὴν ἀρχήν, οὐδὲν παρὰ τοῦθ' ἡμῖν ἐγκλημα, καλῶς χρωμένοις τῷ κακῶς ἐκείνοις νεοσημένῳ²⁾. οὐδὲ γὰρ ἐπειδὴ θεὸν οὐρανοῦ λέγουσιν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀβραάμ³⁾ κακῶς ἐροῦμεν εἰπεῖν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐγὼ σέβομαι. οὐδ' ἐπειδὴ κοσμοποιὸν τοὺν Ἕλληνας φασὶ τὸν θεόν, ἡμεῖς τοῦτον τοῦ κόσμου ποιητὴν οὐκ ἐροῦμεν ἢ τοῦτο λέγοντες. ἐγκληθεῖμεν ἂν δικαίως ὡς κατ' ἐκείνους φρονοῦντες. Ἕλληνες μὲν γὰρ τὴν ὕλην ἀγένητον καὶ τῷ θεῷ συναΐδιον λέγοντες, εἰ καὶ ποιητὴν φασὶ τοῦ κόσμου θεόν, ἀλλ' οὐκ ὡς προαγωγέα τοῦ μήπω πρότερον μηδαμῶς ὄντος, ἀλλ' ὡς τοῦ ὄντος κοσμήτορα, τάξιν μόνον καὶ εἶδος καὶ θέσιν ἐναρμόνιον προστιθέντα τοῖς οὐσι, μικροῦ τῆς κατ' ἀνθρώπους τέχνης μηδὲν πλέον τῇ δυνάμει τοῦ θεοῦ νέμοντες· ἡμεῖς δὲ τὴν εἰς τὸ εἶναι πρόοδον ἐκ μὴ ὄντων τὰ πάντα δεξασθαι πιστεύοντες πρὸς θεοῦ, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν μέσῳ τούτων ἀκριβοῶς γνωσσομεν. οὕτω καὶ θεοῦ υἱὸν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν λέγοντες, ὑμνοῦμεν καὶ ἐπιβωάμεθα αὐτὸν ὡς θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ, καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ θεότητα ὁμολογοῦντες καὶ τὸν αἷτιον τῇ τοῦ υἱοῦ θεότητι προσμαρτυροῦντες. φασὶ δὲ καὶ Μασσαλιανούς καὶ Βωγομίλους τὴν ὑπὸ τοῦ κυρίου τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις παραδεδομένην ἔχουσιν εὐχὴν. τί οὖν; ἀποσχόμεθα ταύτης ἡμεῖς διὰ τοῦτο,

¹⁾ Eiusmodi ad modum codicis expressimus.

²⁾ Ita correctum est ex τό -- νεοσημένον.

³⁾ Super ἀβραάμ notatum est Ἰωνᾶν. Quam in rem cf. Jon. 1, 9. Sed Abrahami verba Gen. 24, 3. tradita respici videntur.

καὶ καταπροδοῦμεν τοῖς κεκλοφόσι κακῶς τὰ ἡμέ-
τερα, καὶ διὰ τοὺς ὑπακρινομένους ἐν λόγοις τὸ
εὐσεβὲς τῶν ὄντως εὐσεβῶν ἡμεῖς ἀποστῶμεν φωνῶν;
ἅπασι τῆς αἰσχίτης κακοβουλίας. ἀλλ' ἐπειδὴ πα-
ράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν
δίκαιον, καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν, μετ' ἐλπίδος ἐπικαλεσόμεθα τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
καὶ σωτηρίας ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπικλήσεως τευξό-
μεθα, κατὰ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ προφήτου Καὶ
ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου
σωθήσεται. καὶ ἐπειδήπερ οὐκ ἔστιν ὄνομα ἕτερον
τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς,
καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν
εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ
Χριστοῦ πᾶν γόνυ κάμψει ἰπουρανίων καὶ ἐπιγείων
καὶ καταχθονίων, μακάριος ὁ διὰ τῆς διψεκοῦς
μελέτης τοῦ πολυκλήτου τούτου ὀνόματος ἔνοικον
ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸν θεόν. εἰς αἰῶνα γὰρ φησιν ἀγαλ-
λάσονται, καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς, καὶ καυχῇ-
σονται ἐν σοὶ οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου. πῶς δ'
οὐκ ἂν γένοιτο πνεύματος ἁγίου πλήρης ὁ τὸ θεῖον
τοῦτο καὶ ὑπερδοξαζόμενον ὄνομα κατέχειν ἐν τῇ
καρδίᾳ σπένδων ἡμέρας καὶ νυκτός, τοῦ κυρίου ἐν
εὐαγγελίοις λέγοντος ὅτι δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς
αἰτοῦσιν αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός.

Ἀνεφάνη οὖν καὶ ἀπηλέγχθη ἐκ τούτων ὁ Βαρ-
λαάμ βλασφημῶς καὶ κακοδόξως λαλῶν περὶ τοῦ
ἐν τῷ Θαβωρίῳ θείου φωτός καὶ ὧν κατὰ τῶν
μοναχῶν περὶ τῆς μελετωμένης αὐτοῖς καὶ προφε-
ρομένης συχνῶς ἱερᾶς εὐχῆς συνεγράφετο. οἱ δὲ
μοναχοὶ ἀπεδείχθησαν ἀνώτεροι τῆς κατηγορίας
αὐτοῦ ὥς στέργοντες καὶ ἐμμένοντες ταῖς περὶ τού-
των τῶν ἁγίων πατέρων ἐξηγήσεσι καὶ παραδόσεσι,
καθὼς καὶ αὐτοὶ ἀριδίλως διωμολόγησαν καὶ διεβε-
βαίωσαντο.

Ἐνθέν τοι καὶ κοινῇ συνοδικῇ ψήφῳ ἅτε κακῶς
καὶ ἐπισφαλῶς τοῖς θεοῖς ἐπιβαλὼν ὁ αὐτὸς Βαρ-

λαάμ ὡς εἴρηται καταψηφισθεὶς, συγγνώμην ἐπὶ
τούτοις δέσθεν ἡτήσατο· καὶ γοῦν ἀποφαινόμεθα,
ὥς εἰ μὲν ἐνδείξεται ἀληθῶς μετάνοιαν καὶ διορ-
θώσεται ἐαυτόν, καὶ οὐδαμῶς οὐκέτι περὶ τῶν τοι-
ούτων λέγων καὶ συγγραφόμενος φωραθείη, εὖ ἂν
ἔχοι· εἰ δ' οὐκ, ἀποκήρυκτος ἔσται καὶ ἀποτετμημέ-
νος τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστο-
λικῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὀρθοδόξου τῶν Χριστιανῶν
συστήματος. ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἕτερος τὶ τῶν ὑπ'
ἐκείνῳ βλασφημῶς καὶ κακοδόξως κατὰ τῶν μονα-
χῶν, μᾶλλον δὲ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς λαληθέντων ἢ
συγγραφέντων φανείη πάλιν τῶν μοναχῶν κατηγο-
ρῶν ἢ ὅλως τούτων ἐν τοῖς τοιούτοις καθαιπτόμενος,
τῇ αὐτῇ καταδίκῃ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος καθ-
υποβαλλόμενος, ἀποκήρυκτος ἔσται καὶ αὐτὸς καὶ
ἀποτετμημένος τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ καθολικῆς
καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὀρθοῦ τῶν
Χριστιανῶν συστήματος. μετ' ἐμβριθείας μέντοι
καὶ πνευματικῆς αὐστηρίας καὶ ἐπιτιμώσεως λέγο-
μεν μηκέτι ἀπὸ τοῦ νῦν δογματίζειν ὅλως τινὰ τῶν
ἀπάντων, κινουντα περὶ τούτων τε καὶ ἄλλων δογ-
ματικῶν λόγων, οὔτε ἐγγράφως δηλαδὴ οὔτε ἀγρά-
φως, ὥς οὐ μικρῶν ἐντεῦθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
θεοῦ ἀνακινητόντων σκανδάλων καὶ συγχύσεως καὶ
ταραχῆς καὶ σάλου καὶ τρικυμίας ἐπιγενομένης ταῖς
ψυχαῖς τῶν ἀκουόντων, καὶ τῶν ἀκραιωτέρων
μάλιστα· δι' ἃ δὴ πάντως καὶ οἱ ἀνωτέρω ἐκτεθει-
μένοι θεῖοι κανόνες τοῖς θεοφόροις πατράσιν ἐξετέ-
θησαν. χάριν γὰρ τοῦ μηκέτι μηδένα ταῖς ὁμοίαις
πλάταις περικτεσεῖν ποιούμενοι πρόνοιαν, καὶ τὸ
παρὸν εἰς ἀσφάλειαν ἐκθέμενοι γράμμα, ταῖς οἰκείαις
ὑπογραφαῖς ὑπεσημηγάμεθα, κατὰ μῆτα Αὐγουστον
τῆς ἐνάτης ἰνδικτιῶνος.

Ἐἶχε καὶ ὑπογεγραμμένον διὰ τῆς πατριαρχικῆς
χειρὸς τὸ Ἰωάννης ἑλέφ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κων-
σταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πα-
τριάρχης.

ἔῃχε καὶ ἑτέρας ὑπογραφὰς ταύτας· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Σάρδεων, ἑξαρχος πάσης Ἀνδίας καὶ ὑπέρτιμος Γρηγόριος· ὁ Ἀνδραχίου ταπεινὸς Γρηγόριος· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Λακεδαιμονίας καὶ ὑπέρτιμος Νεῖλος· ὁ μητροπολίτης Μαδύτων ταπεινὸς Ἰσαάκ· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μηθύμνης καὶ ὑπέρτιμος Μαλαχίας· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Βιτζίνης καὶ ὑπέρτιμος Μακάριος.

ἔῃχε καὶ ὅπισθεν τὸ Ἐδόθη κατὰ μῆνα Αὐγούστου τῆς ἐνάτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ζωμθ' ἔτους¹⁾).

ἔῃχε καὶ ὑπογραφὴν τοῦ Κυζίκου, προγεγραφότος καὶ ταῦτα. Οὐ συνεκλήθη τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ ἀκοῦσαι τὴν ὑπόθεσιν πρὸ τῆς συνόδου· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ συνόδῳ κληθέντος μου καὶ προνεγκόντος τινὰ γράμματα εἰς τὸ ἀναγνωσθῆναι, οὐκ ἀνεγνώσθη. μετὰ δὲ τὴν κρίσιν πάλιν οὐκ ἐκλήθη εἰς τὴν συνδιάσκεψιν τοῦ γραφέντος τόμου· διὰ τοῦτο οὐκ ἠθέλησα ὑπογράψαι εἰς τὸν τόμον ἐν τῷ τόπῳ μου. ἐπεὶ δὲ καὶ συνέβη ἐνεγκεῖν μοι τινὰς μέρη τινὰ ἀπὸ τῶν συγγραμμάτων τοῦ τιμωτάτου ἱερομονάχου κυρίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, ἦσαν δὲ παραμεχαράγματα, ὡς ὕστερον ἰδὼν καὶ ἀναγνὼν τὰ ἐκείνου συγγράμματα ἔμαθον τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἔμαθον ὅτι ἐν πᾶσι σύμφωνά εἰσι τοῖς ἁγίοις ἀκριβῶς κατὰ πάντα· ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀκούσας, καὶ αὐτοὺς συμφώνους εὗρον τοῖς ἁγίοις κατὰ πάντα. διὰ τοῦτο ἰδίᾳ εἰς μαρτυρίαν καὶ ἀσφάλειαν τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων καὶ γεγραμμένων ὑπὸ τε τοῦ τιμωτάτου ἱερομονάχου κυρίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ τῶν λοιπῶν μοναχῶν ὑπέγραψα. διὰ δὲ τῆς αὐτοῦ χειρὸς τὸ ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Κυζίκου ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος πάσης Ἑλλησπόντου Ἀθανάσιος.

ἔῃχε καὶ κάτωθεν προσηρημένον τὸ μετὰ τινος χρόνου γερόμενον γράμμα παρὰ τῶν ἱερωτάτων

ἀρχιερέων περὶ τοῦ συνοδικοῦ τούτου τόμου λέγον οὕτως· Στερόμεν καὶ ἀποδεχόμεθα τὴν περὶ τῆς εὐσεβείας κρίσιν καὶ διάγνωσιν καὶ ἀπόφασιν τῆς μεγάλης ἐκείνης συνόδου, καθ' ἣν προεκάθητο καὶ ὁ τρισμακάριστος καὶ ἅγιος ἡμῶν ἀνθένης καὶ βασιλεὺς· καὶ τὸν ἐπὶ ταύτῃ γεγονότα τόμον ὡς κατὰ πάντα συνήγορον τῆς εὐσεβείας καὶ τὰς ἐν αὐτῷ διαγνώσεις καὶ ἀποφάσεις στερόμεν ἐν πᾶσι καὶ ἀποδεχόμεθα· τὸν δὲ τηρικαῦτα καταδικασθέντα Βαρλαάμ καὶ τοὺς κρίσει ἀληθινῇ καὶ ἀδεκάστῳ ἐλεγχθησομένους συνοδικῶς τὰ ἐκείνου φρονούντας καὶ ἀμετανοήτως ἔχοντας ἐκ ψυχῆς ἀποβαλλόμεθα καὶ ἀποκηρύττομεν.

ἔῃχε τοῦτο τὸ γράμμα καὶ ὑπογραφὰς ταύτας· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Φιλαδελφείας Μακάριος· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Παλαιῶν Πάτρων καὶ ὑπέρτιμος Μητροφάνης· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μηθύμνης καὶ ὑπέρτιμος Μαλαχίας· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ῥωσίου καὶ ὑπέρτιμος Θεόδουλος· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Βάρης καὶ ὑπέρτιμος Μεθόδιος· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης καὶ ὑπέρτιμος Σηλυβρίας Ἡσαΐας· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Διδυμοτείων καὶ ὑπέρτιμος Θεόκλητος.

ἔῃχε καὶ ὅπισθεν τὸ τοιοῦτον γράμμα τὰς ὑπογραφὰς ταύτας· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Κυζίκου Ἀθανάσιος· ὁ μητροπολίτης Μαδύτων ταπεινὸς Ἰσαάκ· ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἀλανίας καὶ Σωτηριουπόλεως καὶ ὑπέρτιμος Λαυρέντιος.

ἔῃχε τὸ ἴσον οὕτως τὸ παρὸν ἴσον ἀντιβληθὲν καὶ κατὰ πάντα ἐξισάζον τῷ πρωτοτύπῳ εὖρεθὲν ὑπεγράφη καὶ παρ' ἐμοῦ δι' ἀσφάλειαν, ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Σμύρνης καὶ ὑπέρτιμος Μακάριος.

Sequitur manu posteriori subscriptum: ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Ἐφέσου Μάρκος· Μάξιμος Λωρόθεος Ἰσαάκος Δαλμάτων²⁾).

¹⁾ Id est anno mundi 6849, sive Christi 1341.

²⁾ Recentior subscriptio testatur hoc codicis fragmentum olim ex libris monasterii Sinaitici

B: folia 110 (numerantur 108, sed quattuor ab initio addenda sunt, duo vero 9 et 10. desunt) in 4°, recenti memoria et ut videtur in monte Sinaitico scripta. Pagg. 1^a—4^a. 1—8. Sunt formulae ad usus liturgicos vel similes compositae, ut *Εἰς πρεσβείαν, καὶ φήμην, ἐπὶ τραπέζης, εἰς τὸν οἰκουμένικὸν πατριάρχην. Μετὰ τὴν φήμην τοῦ ἀρχιεπισκόπου Συναίου ὄρους. Μετὰ τὴν φήμην τοῦ μητροπολίτου Κρήτης.* Pag. 11 sqq. Οἱ ἀπὸ Χριστοῦ πατριαρχήσαντες ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Initium fit a Marco evangelista. Post κοσμάς ὁ καὶ χρηματίας πρότερον κωνσταντινπόλεως posteriori manu addita sunt nomina haec: κοσμάς ἕτερος ὁ ἀπὸ πισσιδίας· ματθαῖος ὁ μετατεθεὶς ἀπὸ τῆς μητροπόλεως λιβύης· κυπριανός· ὁ νῦν γεράσιμος ὁ μετατεθεὶς ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς μετῶν. Rursus recentiori manu additum est παρθένιος. Pag. 15—17. legitur κατάλογος τῶν κατὰ καιροὺς πατριαρχῶν ἀντιοχείας. Primus est: Ὁ ἅγιος πέτρος ἀπόστολος, ἀπὸ χριστοῦ λθ'. Ultima nomina sunt: σιλβέστρος (cui adscribitur annus αψκδ' i. e. 1824). φιλήμων· δανήλ· ἀνθιμος (haec tria addita sunt alia manu). Pag. 27 sqq. αἱ τῶ πατριαρχικῷ θρόνῳ ἀλεξανδρείας ὑποκείμεναι μητροπόλεις καὶ ἐπισκοπαί, αἵτινες διεσώζοντο μέχρι τῆς ἀλώσεως αἰγύπτου ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν. Pag. 30. ἐπιστολὴ α' σιλβέστρου πατριάρχου ἀντιοχείας πρὸς τὸν μητροπολίτην κιτίων κύρ διονύσιον. Eiusdem Silvestri sequuntur epp. aliae tres cum aliorum nonnullis. Pag. 43 sqq. Τῶν θαυμασίων καὶ θείων ἀνδρῶν τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἔτη. Ab Adamo initium fit; ultimo loco de Constantinopoli per Turcas (οἱ ἀγαρινοί) capta refertur. Pag. 51 et seqq. τὰ ἑπτὰ μυστήρια τῆς ἐκκλησίας. αἱ ἑπτὰ ὑποσχέσεις τῆς πίστεως. τὰ ἑπτὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα, et similia. Pag. 57 sqq. ἀνακεφαλαίωσις τῶν ἀγνωτάτων πατριαρχῶν, τῶν ὁροθεσίων, καὶ συναρίθμησις τῶν ἀποστολικῶν θρόνων. Sequuntur similia. Pag. 71—73. legitur χρυσόβουλον τοῦ αὐιδίμου βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, ὃ ἐδωρήσατο εἰς τὸν τοῦ σινᾶ ὄρους ἡγούμενον. Vide infra. Pag. 75 sqq. τὸ καθήκον καὶ ὅρος τοῦ βασιλέως. ἀπὸ τοῦ νομίμου βιβλίον, βασιλείον, κωνσταντίνου καὶ λέοντος, ἀπὸ τοῦ α' τίτλου κεφ. θ', et similia. Pag. 87 sqq. recensentur τὰ ὀφίμια τοῦ παλατίου; item pag. 92 sqq. ὅσοι ἐπεσκόπενσαν ἐν βυζαντίῳ. Horum primus est Andreas apostolus; extremo loco haec leguntur: καὶ γέγονεν ὁ ἀδριανουπόλεως γερμανός· αὐτοῦ δὲ ἐκβληθέντος ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ἰωσήφ ὁ τοῦ γαλησίον ἡγούμενος, ἀνὴρ θαυμαστός τὸν βίον καὶ ὁμολογίας στεφάνῳ κεκοσμημένος.

C: folia 6 in 4° ante aliquot saecula manu Graeca scripta. Fol. 3. incipiunt τοῦ ἁγίου καὶ ὁσιωτάτου πατρὸς ἡμῶν ἰσαὰκ τοῦ ἀναχωρητοῦ· ὁ πρὸς τὸ τέλος τῆς βίβλου αὐτοῦ λόγος κη'· ἦγουν οἱ θρηνοὶ αὐτοῦ οἱ ταλανίζοντες τοὺς ἀτάκτους μοναχοὺς. Supersunt θρηνοὶ α' usque ιθ' et κζ' usque μδ'.

D: folia 48 in 4° saeculi fere sexti decimi. Sunt varia liturgica quae plerumque interpretationem Arabicam in margine adscriptam habent. Litterarum initialium rubro scriptarum magna pars cum arte facta est.

fuisse: τὸ παρὸν βιβλίον ἐστὶν τοῦ ἁγίου καὶ θευβαδίστου ὄρους Σινᾶ, καὶ ὅστις ὑστερήσει ἀπὸ τῆς ἁγίας μονῆς, νὰ ἔχει τὰς ἀράς τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τῆς ἀκαταπλέκτου βάρου. Cuiusmodi obtestationes in codicibus antiquis saepissime inveniuntur; cf. exempli caussa subscriptiones codd. Imp. Par. 52 et 376. a Scholzio exscriptas in Biblisch-kritische Reise p. 4 et 8.

E: folia 8 in 4° saeculi fere 17. Inest κανὼν τριαδικός. ποίημα μητροφάνους· Μίαν σὲ μέλπω τὴν τρισήλιον φύσιν. In fine deest.

Hoc loco apponere placet decretum illud, quod Iustiniani imperatoris esse dicitur, de coenobio montis Sinaitici supra a nobis ex cod. IX. B. pag. 71 sqq. enotatum. Faciemus id vero ita, ut cum codice nostro conferamus textum quem nuper in Dresd. codice A 187. pag. 76 sq. invenimus.

ΧΡΥΣΟΒΟΤΑΟΝ ΤΟΥ ΑΘΙΑΙΜΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ, Ο ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΟΥ ΣΙΝΑ ΟΡΟΣ ΗΓΟΤΜΕΝΟΝ¹⁾

Εἰ δὲ καὶ ἀνδράσι τοῖς περιδεξίοις εἰς ὑπερσίαν τῶν βασιλέων²⁾ ἀρχόντων καταστρα-
τηγήσαι³⁾ ἢ πόλεων διοικήσεις ἐγχειρισθῆναι ἢ λαοὺς ὀδηγήσαι ἢ καὶ ἄλλ' ἅττα τοιαῦτα⁴⁾ πράτ-
τειν δεδομένοις τῷ κράτει τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς φαινόμενα χρήσιμα τιμὴν ἐπιμετρεῖ τὴν προσ-
ήκουσαν τῶν ὑπηκόων⁵⁾ ὅσοι εὐνοώμονες, εἰσηγούμενοι δίκαιοι ἂν εἴεν τὰ τῆς ὑποθήκης τούτων
βλέπειν τὸ πέρας ἐπιδεχόμενα ἀνδράσι σεμνοῖς καὶ βίῳ καὶ τρόπῳ καὶ θεῷ πλησιάζουσιν⁶⁾,
οὐχ ὅσα τῶν κατὰ τὰ ἐκτὸς συντεινόντων ἀλλὰ κρείττω καὶ εἰς ψυχὴν αὐτὴν παραπέμποντα
τὴν ὠφελειαν, μᾶλλον δὲ καὶ τοῦτο κάκεινο περιποιούμενα τούτοις ἐκ τῆς ἀνωθεν δεξιᾶς προ-
βαλλομένης τοῖς αὐτοκράτορι. πῶς οὐκ ἂν εἴη τῶν καθιγόντων ἐπικλητὸς ὥτιον βραβεύειν καὶ
εἰς τέλος ἄγειν ἅπερ αἰτήσαιντο. εἰ δὲ καὶ ἄλλως τῇ δέξει τιμᾶται τὸ εὐλογον, οὐχ ὅπως διὰ
τὴν τούτων⁷⁾ παράκλησιν, ἀλλ' ἤδη καὶ καθ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀξίως ἔχει⁸⁾ γενέσθαι, τηλικαῦτα
καὶ μᾶλλον ταῖς αἰτήσεσι τούτων ἐπαινετέον τοὺς ἀνακτας καὶ παρεκτέον⁹⁾ ἅπερ ἐθέλειεν, ἵν'
εἴεν οὐ μόνον αὐτοῖς ἀλλὰ καὶ τῷ δικαίῳ κατὰ τὸ εἶδος χαρίζομενοι.¹⁰⁾ τοῦτο καὶ ἄρτι τῇ βασι-
λεῖᾳ μου πάρεστιν ἰδεῖν ἐκτελούμενον, δωρουμένη τοῖς ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ τιμὴν τὴν ὑπέρτιμον·
τοῦτο μὲν δι' ἱκεσίαν ἢ ἐπούρησας πρὸς ἐμὲ¹¹⁾ ὁ Πτολεμαῖδος μητροπολίτης ὁ ἱερώτατος καὶ
ὑπέρτιμος· οὐ γὰρ ἔκρινα ὅλως ἄξιον μὴ πειθηρίους τούτω δύναι τὰς ἀκοὰς εὐλογα αἰτουμένῳ
καὶ ἂ μὴ τετελεσμένα τῷ δικαίῳ τινα ζημίαν ἂν¹²⁾ προεξέστησαν· τοῦτο δὲ καὶ διὰ τὸ ἄλλως
ἡγεῖσθαι τὸ τοιοῦτον ὅρος αἰδέσιμον καὶ τιμῆς ἀπάσης ἐπαπολαίνει δίκαιον ὄν¹³⁾, καὶ νομίζειν
μᾶλλον τιμᾶσθαι τὴν βασιλείαν μου ἐκ τῆς πρὸς τοῦτο τιμῆς, ἐπεὶ καὶ δοξάζειν οἶδε θεὸς τοῖς
τούτων δοξάζουσιν. ὅρος γὰρ τοῦτο ὑπερηγμένον τῶν καθ' ἡμᾶς, ὅρος θεῖον καὶ ἀββακὺμ¹⁴⁾
δασὺ καὶ κατὰσκιον ταῖς τῶν ἀγίων¹⁵⁾ ἐργασίας καὶ ἀρεταῖς παντοίας κατάκομον. εἰ δὲ καὶ

¹⁾ Cod. Dresd. 'Ορισμός τοῦ βασιλέως Ἰουστινι-
ανού, ὃν ἐποίησεν διὰ τὸ θεοβιάδιον ὅρος τὸ Σίναιον.

²⁾ Ita cod. Dresd. a prima manu; cod. Lips. et
corrector codicis Dresd. εἰς ὑπερσιαν βασιλέων.

³⁾ Cod. Dresd. καταστρατηγήσαι.

⁴⁾ Cod. Dresd. ἢ ἄλλα τὰ τοιαῦτα; postea idem
δεομένους pro δεδομένοις.

⁵⁾ Cod. Dresd. om. τῶν ὑπηκόων.

⁶⁾ Cod. Lips. πλησιάζουσι.

⁷⁾ τούτων ex cod. Dresd. est; Lips. omittit.

⁸⁾ ἔχει: ita Dresd., non habet Lips.

⁹⁾ Ita Lips. habet; Dresd. παρηγμένον.

¹⁰⁾ Uterque codex χαρίζομενον.

¹¹⁾ Cod. Dresd. πρὸς με.

¹²⁾ τινα ζημίαν ἂν: ita emendanda videbatur
scriptura codicum. Lips. τὴν ζημίαν ἢ, item Dresd.
omisso ἢ. Post in Dresd. est προεξέστησαν.

¹³⁾ ὄν ex cod. Dresd. est; in Lips. deest.

¹⁴⁾ Haec vox derivanda videtur ab αβ (ἀββας)
et αβρα (locus) sive ab huius radice αβρ.

¹⁵⁾ ἀγίων reposuimus pro ἀρετῶν, quod in utro-
que codice scriptum est.

ἀγιάσματος τόπον καλέσαι τις βούλεται καὶ οἶκον τοῦ θεοῦ Ἰακώβ, προσφνὲς μὲν τὸ πρᾶγμα καὶ τῆς ἀληθείας ἄκρως ἐχόμενον καὶ τις θεωροίη τρανώτερον, πλήρης ὁ θεῖος οὗτος οἶκος δόξης πολλῆς, πληρὸν ἔσται καὶ τοῖς ἐσχάτοις τούτοις καιροῖς μέρος τι δόξης¹⁾ ἀπονεμευμένον τοῦτο παρὰ τῆς βασιλείας μου. οὕτω καὶ ἦν εἶχε πάλαι ἰδοι τις ἂν ἐπὶ τὸ μείζον κατὰ τὸν προφήτην προκόπτουσαν.

Ταῦτα γοῦν τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα βούλεται. τιμῇ γὰρ ἡ βασιλεία μου τὸν κατὰ καιροὺς ἐν τῷ Σινᾷ προστησόμενον τῶν ὑπερτίμων τῷ ἀξιώματι, καὶ διορίζεται συναριθμῆσθαι τρίτον²⁾ τοῖς οὕτω τετιμημένοις ἐν ἅπασιν καὶ συνετιμᾶσθαι ἐν ταῖς προόδους, καθέδραις, στάσεσι τε καὶ συνελεύσεσι· ἀμφιένυσθαι δὲ καὶ ἄμφια ὅποια καὶ τῶν ἀρχιερέων, ὅποσοι τὴν τοιαύτην τιμὴν ἐκ τῶν ἑκαθεν χρόνων καὶ νῦν ἀπέλαβον. τὰλλὰ τε πάντα ὅσα τούτοις, καὶ τούτῳ πρόσσεται, κατὰ μηδὲν ἐλαττούμενα. ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐγγένοι καὶ ὁ παρὼν³⁾ ὁρισμὸς τῆς βασιλείας μου. κατὰ μῆνα Πάνεμον ἑλληνιστὶ ἤγουν Ἰούλιον⁴⁾ ἰνδικτίωνος ιδ'.⁵⁾

Cod. Tisch. X. membranaceus foliorum 41 form. maximae, saeculi duodecimi, quavis pagina binis columnis scriptus. Sunt tres homiliae Gregorii Nazianzeni integrae cum initio quartae. Prima est fol. 1: εἰς γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν βασιλείου. Secunda fol. 5: ἐπιτάφιος εἰς τὸν μέγαν ἀθανάσιον. Tertia fol. 24: εἰς τὴν τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἐπισκόπων παρουσίαν. Quarta, cuius una pagina cum dimidia superest, inscribitur: περὶ φιλοπρωχίας καὶ περὶ φιλοπρωχοτροφίας. Codex est bene et accurate scriptus, passim etiam idoneus ad emendandum textum editum; sed nulla harum homiliarum magna difficultate critica laborat.

Cod. Tisch. XI. membranaceus foliorum decem form. maximae, saeculi fere undecimi. Quaevis pagina versus 37 continuos habet. Est fragmentum menologii. Singulae quae supersunt vitae magnam similitudinem earum habent quae editae sunt in Menologio Graecorum etc. Urbini 1727. Folio 1. versu sexto legitur: τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ· ἀθλησὶς τοῦ ἁγίου μάρτυρος προκοπίου τοῦ ἐκ παλαιστίνης etc. Ibidem μετὰ τῷ αὐτῷ κγ. μηνίμῳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου ἰκονίου. Sequitur ibidem τῇ αὐτῇ⁶⁾ ἡμέρᾳ· μηνίμῳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἱερομάρτυρος σισινίου· ἐπισκόπου κυζίκου. Textus plerumque cum editis convenit, non tamen ubique. Ita fol. 1. verso, ubi est τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ· ἀθλησὶς τῶν ἁγίων μαρτύρων ἀρχίππου μαθητοῦ παύλου τοῦ ἀποστ. καὶ φιλήμονος τοῦ στρατιώτου καὶ ἀμφία, statim ab initio in hoc codice legitur ἐμαρτύρησαν ἐν κολοσαῖς (primum scriptum erat κολοσσαῖς) ἦτοι ἐν χάναις πόλει τῆς φρυγίας, in editione vero quam diximus Urbinate I. p. 206. desunt verba ἐν κολ. ἦτοι. Item editio desinit verbo τελειοῦται, codex vero additum habet: ὁμοίως καὶ ἡ ἁγία ἀμφία. Fol. 2. legitur μηνίμῳ

¹⁾ τι δόξης: ita scripsimus pro τῇ δόξης, quod in codicibus nostris est.

²⁾ Cod. Dresd. τρίτος.

³⁾ Cod. Dresd. τὸ παρὸν, ὁρισμός.

⁴⁾ Πάνεμον ἑλλ. ἤγουν: haec eDresd. sumpsimus, Lips. non habet. Dresd. antea κατὰ μῆναν.

⁵⁾ In fine cod. Dresd. additum habet: εἶχε δὲ

καὶ σημεῖον (ita videtur compendium quod adest legendum esse) διὰ ἑνὸς γράμματός τῆς θείας καὶ βασιλικῆς χειρὸς.

⁶⁾ Sic h. l. iota adscripto, quod antea in τῇ αὐτῇ nec adscriptum nec magis subscriptum erat. Pariter scriptura in iis quae sequuntur fluctuat.

τοῦ ὁσίου Θεοδούλου, cf. Menolog. Urb. II. p. 9. Huius memoriae in editis finis est: καὶ ἐτέθη τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐν τῇ κίρκῳ βρόνον ἱαμάτων; codex vero pro βρ. ἱαμ. habet: πολλὰς ἰάσεις παρέχον τοῖς πιστοῖς. Fol. 10. habentur: ἄθλησις τῶν ἁγίων τριῶν παιδῶν· ἀνανία· ἄζαρία· καὶ μσαιή: porro ἄθλησις τοῦ προφήτου δανιήλ: denique ἄθλησις τοῦ ἁγίου μάρτυρος βάκχου τοῦ νέου.

Cod. Tisch. XII. Constat foliis 17 membranaceis, quattuor codicum reliquiis.

A: folia septem in 4°, saeculi decimi. Insunt excerpta varia, quae ad Johannem Lydum sexti saeculi scriptorem referenda esse videntur. Insignia potissimum eo sunt quod eadem fere omnia etiam apud Suidam et Codinum de antiquitatibus Constantinopolitanis exponentem leguntur, itemque minori ex parte in editione fragmentorum Johannis Lydi. Duumviri enim illi unde sua hauserint non satis constat, tamen dudum ex eodem fonte hausisse visi sunt. Cf. Kusteri notas ad Suidam sub Ἀδιαβηνή, sub Ἰουστινιανός, sub Ζεὺς et aliis. Iam vero nil veri est similius quam utrumque ista omnia ex Johanne Lydo depromississe, quamquam libri eius quo usi sunt non supersunt nisi excerpta, ita ut ex nostro codice supplementa editorum petenda sint. Qua de re alii iique intelligentiores viderint; nobis satis erit ipsum textum edere, unaque accurate indicare quae ratio sit inter Suidae et Codini excerpta et textum codicis nostri, qui quidem ipsa aetate illum utrumque antecedit.

Primo loco legitur: περὶ ἀδιαβηνῆς. Eadem apud Suidam sub Ἀδιαβηνή et apud Codinum De origg. Const. ed. Lambec. p. 13. Noster textus sic habet: Ἀὕτη ἡ χώρα κεῖται πρὸ τῆς μεσοποταμίας ὡς ἐπὶ ἀνατολὴν, πέραν τοῦ τίγριδος¹⁾. ἐν αὐτῇ δὲ ἔστιν καὶ²⁾ ἀσφαλτος ἡ λεγομένη νάφθα. λέγεται δὲ ἀδιαβηνή διὰ τὸ εἶναι πλείονας (Suid. πλείους) ποταμούς ἐν αὐτῇ καὶ δυσχερεστέραν ποιεῖν τὴν διάβασιν. ἐκεῖ³⁾ ἔστιν καὶ ἡ νινευή (Suid. et Cod. νινεὶ, cod. Suidae A -η). τοσαύτην δὲ ἀσφάλειαν ποιεῖ τοῖς κτίσμασιν ἡ ἀσφαλτος, ὥστε ταῖς ὀπταῖς πλίνθοις καὶ τοῖς λεπτοῖς λίθοις συμμειῶσα ἰσχυροτέρα γίνεται παντὸς σιδήρου. ἐκεῖσε δὲ ἔστι καὶ τὸ ἄορον⁴⁾ στόμον (Codin. στόμα), ἐξ οὗ δεινὸν πνεῦμα ἀναδίδεται, ὥστε πᾶν μὲν ἐπίγειον ζῶον πᾶν δὲ πτηνόν⁵⁾ ἀποφθεῖρειν καὶ εἰ πρὸς τὸ τυχόν ὀσφρῆσαιτο (Suid.—σαυτο) καὶ εἰ ἐσκεδάννυτο, οὐκ ἂν ὠκίσθη ὁ χώρος ἀλλὰ κατ' ἐνθείαν ἀνεῖσις, καὶ ὀλίγον ἀνερχόμενον πάλιν ἀντανακλᾷται⁶⁾, καὶ ἐκ τούτου τὰ τε (Cod. om.) ἐν ὑψηλοτέρῳ πετόμενα σώζονται καὶ τὰ περὶ νεμόμενα⁷⁾. λέγει δὲ ὁ δῖος τοιοῦτόν τι (Codin. τε) ἐορακέναι (Codin. ἐωρακ.) ἐν ἱερὰ πόλει τῆς ἀσίας, ὅπερ πάντα τὰ ὀσφραινόμενα φθείρει πλὴν τῶν ἐννούχων. ἔστιν δὲ ἐν τῇ ἀδιαβηνῇ καὶ ἡ κτησιφών.

Secundo loco legitur: πόθεν λέγεται αἰγυοστέιον. Cf. Suid. sub Αἰγυοστος; item Codin. De origg. Constant. (ed. Lambec. Paris. 1655.) pag. 16. nr. 32; item Joh. Lyd. de men-

¹⁾ Suid. (ed. Gaisf.) Τίγρητος, cod. BE Τίγριδος.

²⁾ Codin. ἡ abque καί, item codd. Suidae ABE.

³⁾ Suid. et Codin. addunt ποῦ, sed om. codd. Suidae ABE.

⁴⁾ Ita codex, sed e Suida et Codino corrigendum videtur Ἄορον.

⁵⁾ Codin. ὥστε ἐπίγειον ζῶον ἅπαν καὶ πτερινόν.

⁶⁾ Codin. ἀποφθεῖρειν, εἴτερ τύχοι ὀσφρανθῆναι· καὶ οὐ κατ' ἐνθείαν ἐξέρχεται· ὀλίγον δὲ ἀνερχόμενον ἀνεῖσι καὶ πάλιν ἀντανακλᾷται.

⁷⁾ Hac voce finitur Suidae nota. Codinus in ed. Lamb. sic: καὶ τὰ περὶ Ἀσίας ὥσπερ πάντα ὀσφραινόμενα φθείρει πλὴν τῶν ἐννούχων, sed codex Codini Vaticanus pergit λέγει usque εἰνούχων.

sibus (ed. Bekker Bonn. 1837.) pag. 107. nr. 86. Codex noster sic: *Τῇ πέμπτῃ τοῦ ὁκτωβρίου μηνὸς οἱ ρεγεωνάρχαι* (codex ubique ρ, non ῥ) *καὶ σεβαστοφόροι*¹⁾ *ἐχόρευον ἐν τῷ ἀγνουστείῳ*²⁾, *οἷον ἐν τῷ ὀσοπωλείῳ* (codex -πολείῳ)³⁾ *εἰς τιμὴν τιβερίου*⁴⁾. τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον τῶν οἱ ἰδιῶται ἀγνουστεῖον καλοῦσιν⁵⁾. Cum his coniungenda sunt quae tertio loco leguntur cum titulo: *περὶ ἀγνουστείου*· κεφ. β': *Εἰς τὸ ἄσκειον τῆς δάφνης εἰς τὴν μικρὰν αὐλὴν κωνσταντίνος ὁ μέγας ἔστησεν στήλην τῆς ἑαυτοῦ μητρός, ἐξ ἧς ὠνόμασεν τὸν τόπον ἀγνουστεῖον*. Ad haec proxime accedunt quae Suidas⁶⁾ habet; paullo liberius textum suum Codinus conformavit; in Joh. vero Lydo post καλοῦσιν nil amplius editum est.

Quarto loco est: *περὶ ἀτραβατικῶν* κεφ. γ'. Haec in Johanne Lydo non servata⁷⁾ et Suidas et Codinus accurate repetierunt. Textus sic habet: *Ἐν ταῖς ἐρηταῖς καὶ* (Suid. et Codin. addunt *τοῖς*) *ἐπινικίοις καὶ παρόντων πρέσβων ἐνεδύνοντο* (Suid. addit *χιτῶνας καὶ*) *χλαμύδας ποικίλας ἀπὸ χρυσοῦ καὶ πορφύρας ἢ* (ita etiam Codinus; Suid. καὶ) *ἄλλως πῶς* (sic) *πολυτελεῖς· ἐν δὲ ταῖς κοιναῖς συνόδοις ξηραμπελίνας τὸ χρῶμα* (Codin. *τῷ χρῶματι*), *ἃς ἐκάλουν ἀτραβατικάς, ἢ* (apud Suid. et Codin. *ἢ deest*) *ἀπὸ τοῦ χρῶματος· τὸ γὰρ μέλαν ἄτρον καλοῦσιν· ἢ ὅτι μετὰ τὰς τραβαίας* (Suid. *τάς* omittit; Cod. *μετὰ τραβέων*) *ταύταις εἰώθησαν* (Codin. et Suid. *εἰώθασιν*, sed codd. Suidae AVC -θεσαν) *χρησθαι· τραβαία* (corrigere -βαῖαι, ut est apud Suidam; Codin. *τραβέαι*) *δὲ λέγονται αἱ πολυτελεῖς* [χλαμύ]δες.

Quintum locum occupat *τίτλος περὶ ἀγαλμάτων ἱανουαρίον*. Eadem apud Suidam et Codinum leguntur, sed ita ut Codinus, non item Suidas, priora prorsus fere cum nostro codice exhibeat, reliquis multo accuratius a Suida quam a Codino repetitis. Apud Joh. vero Lyd. De mensib. IV, 1. p. 51. ipsa potius res quam singula quaeque verba habentur. Textus sic habet: *Τὸ ἀγαλμα τοῦ ἱανουαρίον ἱστοροῦσι τετράμορφον διὰ τὰς τέσσαρας τροπὰς*⁸⁾. *ἄλλοι* (Codin. *ἄλλ. δέ*, Suid. *οἱ δέ*) *πλάττουσιν αὐτὸν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ* (Codin. om.) *κλεῖδα κατέχοντα* (Codin. *κατέχεν*) *ὡς ἀρχὴν τοῦ χρόνου καὶ ἀνοιξιν τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ θυραῖον* (Codin. *θυρεὸν*, item Joh. Lyd.)· *ἕτεροι δὲ τῇ δεξιᾷ τριακοσίας, τῇ δὲ ἀριστερᾷ ἑξ' κατέχοντα ὥσπερ τὸν ἐνιαυτὸν· ὅθεν καὶ ὁ λογιγῆς* (Joh. Lyd. tacito nomine *ἄλλος δέ*) *αἰωνοῶριον αὐτὸν ἐρμηνεύσαι βιάζεται ὥσυνεἰ αἰῶνος πατέρα*⁹⁾.

Sexto loco legitur: *περὶ ἀγάλματος* (codex *ἀγαλμάτων*) *κρατοῦντος δόρυ*. Idem capitulis

¹⁾ Apud Joh. Lyd. *οἱ σεβαστοφ.* absque *ῥεγ.*, apud Codin. *οἱ ῥεγεονάρχαι* (sic) absque *σεβ.*, apud Suidam vero utrumque legitur.

²⁾ Ita etiam in Suida editum est; apud Joh. Lyd. et Codin. *ἐν τῷ Γουστείῳ*.

³⁾ Ubique *ὀσοπωλείῳ* editum est.

⁴⁾ Ita etiam Joh. Lyd. et Suidas; Codinus vero *εἰς τιμὴν τοῦ βασιλεύοντος κατὰ τὸν καιρὸν*.

⁵⁾ Iisdem prorsus verbis haec apud Joh. Lyd. leguntur excepta voce *νῦν*. Codinus *Ἀγνουστιῶνα* habet. Suidas: *τὸν δὲ τοι. τόπ. οὕτως ἐκάλεισαν ἀπὸ τοῦ Ἀγνούστου*.

⁶⁾ Pergit post *Ἀγνούστου*: *ἔστησε δὲ καὶ ὁ μέγ.*

Κωνστ. *εἰς τὸ ἄσκειπτε* (sed codd. AB *ἄσκειον*) *τ. Λάφν. στήλην* etc. Codinus pergit: *ἐν ᾧ καὶ στήλαι ἔστησαν τοῦ μεγ. Κωνστ. καὶ τῆς αὐτοῦ μητρός, διὸ καὶ ἐπωνόμασε* etc.

⁷⁾ Apud hunc conferri potest De magistr. I, 17. p. 134.

⁸⁾ Ita ad verbum Codinus, nisi quod *Ἰάρου* pro *Ἰανουαρίου* habet. Apud Suidam praeposito titulo *Ἰανουάριος* legitur: *Ἀγαλμα τετράμ. διὰ τὰς τέσσ. τρ.*

⁹⁾ Haec breviora apud Codinum in hunc modum leguntur: *ἕτεροι δὲ τῇ δεξ. χειρὶ κρατεῖν ψήφων* (ψήφους etiam Joh. Lyd. adponit) *τριακόσια, τῇ δὲ ἐκωνίμῳ ἑξήκ. πέντε, ὥσανεἰ πατέρα τοῦ χρόνου*.

titulus apud Codinum est; apud Suidam est: Ἀθηνᾶς ἄγαλμα δόρυ κρατεῖ, et statim pergitur διὰ τὸ σταθερὸν etc. Textus noster paucissimis ab utroque differt: Τῆς δὲ Ἀθηνᾶς ἄγαλμα δόρυ κρατεῖ παρὰ (Suid. et Cod. διὰ) τὸ σταθερὸν καὶ ἀνδρεῖον· ὁμοίως καὶ Ἀσπίδα παρὰ (uterque rursus διὰ) τὸ πᾶσαν ἐπιβουλὴν διὰ τῆς σοφίας ἀπωθεῖσθαι· ἡ αὐτὴ γὰρ ἐστὶ τῷ νῶ. καὶ περικεφαλαιῶν διδάσκειν αὐτῇ διὰ τὸ εἶναι τῆς σοφίας τὸ ἀκρότατον ἀθέατον, καὶ εἰλαῖαν ὡς καθαρωτάτης οὐσίας οὐσης· φαντὸς γὰρ ὕλη ἢ εἰλαία· καὶ γοργόνα (sic; Cod. editus γόργονα, Suid. γοργόνην) διδάσκειν ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτῇ διὰ τὸ ταχὺ τοῦ νοῦ.

Septimum caput inscribitur: περὶ ἀγάλματος κρατοῦντος κιθάραν. Idem titulus et caput apud Codinum habetur; Suidas sic: Ἀπόλλωνος ἄγαλμα κιθάραν ἐπὶ χειρῶν ἔχον (cod. A om.) πλάττουσι τοῦ ἀπόλλωνος ἄγαλμα οἰοῖ etc. Textus noster ita habet: Κιθάραν ἐπὶ χειρῶν πλάττουσι τοῦ ἀπόλλωνος οἰοῖ τὸν ἥμιον τῆν (Codin. om.) τοῦ παντὸς ἀρμονίαν· κερνώμενος (Codin. κερνάμενος) γὰρ τοῖς λοιποῖς ἄστρασι, καὶ τίττει (Suid. κτίζει) καὶ ζωογονεῖ¹⁾.

Octavum est: περὶ ἀγάλματος τοῦ ἐν τῷ αἰγουστειῷ ἐφίππου κρατοῦντος σταυρὸν καὶ σφαῖραν. Haec, quae apud Joh. Lyd. ut editus est non inveniuntur, pari fide apud Suidam et Codinum repetuntur. Scriptum est sic: Κτίσας ὁ μακάριος (Codin. om.) Ἰουστινιανὸς²⁾ τὴν ἀγίαν σοφίαν ἐκάθαρσε (Codin. ἐκαθάρισε) τὴν αἰλὴν καὶ ἐμαρμάρωσεν αὐτὴν τὸ πρὶν (Codin. τὸ πρότερον) οὖσαν γουστειὸν (ita etiam Codinus; Suid. Αἰγουστειὸν), ὃ ἐρμηνεύεται (pro his Codin. ἤρουν) ὀρυπώλειον (Suid. et Codin. πώλειον), καὶ (Codin. διὸ) ἔστησεν τὴν ἐαυτοῦ εἰκόνα (Codin. στίλβην) ἐπὶ κόνος ἔφωσπον· καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ φέρει σφαῖραν, ἐμπεπηγὸς (Suid. add. τοῦ sed id om. codd. AV) σταυροῦ ἐν αὐτῇ καὶ ὑποσημαίνοντος (Codin. om. κ. ὑπ.) ὡς διὰ τῆς εἰς τὸν σταυρὸν πίστεως τῆς γῆς (Codin. add. πάσης) ἐγκρατὴς γέγονεν (Codin. γεγινώς). σφαῖρα (codex -ραν) μὲν γὰρ (Suid. et Codin. om.) ἢ γῆ διὰ τὸ σφαιροειδὲς τοῦ αὐτῆς σχήματος· πίστεως (Suid. et Cod. πίστις) δὲ ὁ σταυρὸς διὰ τὸν ἐν αὐτῷ σαρκὶ προσηλωθέντα (Cod. πρ. σ.) θεόν. τῆν δὲ (Cod. om.) δεξιὰν χεῖρα ἀνατεταμένην ἔχει (Suid. ἔχων) κατὰ ἀνατολὰς στάσει τῶν περσῶν σημαίνων, καὶ μὴ μεταβαίνειν ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς γῆς διὰ τῆς ἀνατάσεως καὶ ἀπώσεως τῆς χειρὸς (Suid. τῶν χειρῶν) βοῶν· στήτε Πέρσαι καὶ μὴ πρόσω χωρεῖτε, οὐ γὰρ συνοίσει ὑμῖν.

Sequitur nono loco: περὶ ἀγάλματος ἔχοντος ψαλίδα χαλκῆν (codex -κῆν, item infra). Haec ex Joh. Lydo nondum edita sunt; iisdem fere verbis redduntur a Codino, paullo liberius a Suida. Τὴν ἥραν λέγουσιν εἶναι τὸν ἄερα· καὶ ἐπεὶ³⁾ ὁ αἶρ καθαίρει, ποιοῦσι τῆς ἥρας (Codin. addit τὸ) ἄγαλμα βαστάζον⁴⁾ ψαλίδα χαλκῆν, ἀπὸ μεταφορᾶς ψαλίδος τῆς ἀποκειρούσης (Codin. τῆς ἄνω κειρούσης) τὰς τρίχας⁵⁾ καὶ καθαρὸν ἀποδεικνύουσης τὸ σῶμα.

Decimo loco legitur: περὶ ἀγάλματος βαστάζοντος πύργους. Exscripsit ista Suidas prioribus tantummodo mutatis; item accurate Codinus omissis paucis. Johannis Lydi nuper fragmentum editum est, ortum ex nostris ut videtur in brevius contractis. Τὴν

¹⁾ Apud Joh. Lyd. cf. p. 73. De mensib. IV, 38. — ἢ Κιθάρανα ὀνόμασαν· ὅθεν Ἑρμῆς κιθάραν δίδωσι μυθικῶς τῷ Ἀπόλλωνι, οἷον ὁ Λόγος τῷ ἡλίῳ τὴν τοῦ παντὸς ἀρμονίαν.

²⁾ Suidas: Ἰουστινιανός. Οὗτος κτίσας etc.

³⁾ Suidas: Ἦρα, ὁ αἶρ. καὶ ἐπεὶ etc.

⁴⁾ Suid. καθαίρει, τὸ εἶδωλον αὐτῆς ἀντιβαστάζει ψ. χ.

⁵⁾ Suid. ἀπὸ μεταφ. τῆς κειρούσης ψαλ. τὰς τρ.

δήμητρα (correctum est -τραν) οἱ παλαιοὶ τὴν γῆν λέγουσιν οἶονεϊ γήμητρα (Codin. καλοῦσι omissis οἱ. γήμ.)· καὶ ἐπεὶ¹⁾ ἔδρα πάσις πόλεως ἢ γῆ ἔστιν (sic) ὡς βαστάζουσα τὰς πόλεις, πλάττεται πυργοφύρος²⁾).

Undecimo loco legitur: *περὶ ἀγάλματος κτένα φέροντος, πολλάκις δὲ καὶ γένη ἔχοντος*³⁾. Haec satis accurate et Suidas et Codinus habent; editio Johannis Lydi non habet. Τῆς ἀφροδίτης τὸ⁴⁾ ἄγαλμα πλάττουσι κτένα φέρον⁵⁾, ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ ταῖς τῶν ρωμαίων γυναιξὶν κνηφὴν λομώδῃ (in codice δη omissum) γενέσθαι, καὶ ξυρουμένων πασῶν γεγόνασιν αὐταῖς οἱ κτένες ἀχρεῖοι· εὐξαμένους δὲ τῇ ἀφροδίτῃ ἀνατριχωθῆναι, τιμῆσαι τε αὐτὴν ἀγάλματι κτένα φέρουσαν⁶⁾. πλάττουσι δὲ αὐτῇ⁷⁾ καὶ γένειον ἔχουσαν (Codin. ἔχειν), ὅτι (Suid. διότι, codex διό) καὶ ἄρρενα καὶ θήλεα ἔχει ὄργανα⁸⁾. αὐτὴν (Suid. ταύτην) γὰρ λέγουσι τὴν (Suid. et Cod. om.) ἔφορον γενέσεως παντός (Cod. τοῦ παντ., Suid. πάσης). καὶ ἀπὸ τῆς ὁσφύος καὶ ἄνω (Cod. ὁσφ. τῆς ἄνωθεν) λέγουσιν αὐτὴν ἄρρενα, τὰ δὲ κάτω θήλεα (Suid. et Cod. -λειαν). πλάττουσι δὲ αὐτὴν καὶ ἔριππον, ὅτι ὁ (Suid. et Cod. om.) αἰνίας (Suid. et Cod. -είας) ὁ υἱὸς αὐτῆς πλεύσας μέχρι τῆς δύσεως, μετὰ τοῦτο ἵππῳ ἐπέρη, καὶ τὴν μητέρα ἐτίμησεν (Cod. -μίσατο) τοιοῦτω ἀγάλματι.

Sequitur duodecimo loco: *περὶ ἀγάλματος βαστάζοντος ἐν τῇ ἄριστερᾷ χειρὶ μῆλα γ' τοῦ Ἡρακλέως. Τὸν Ἡρακλῆα τὸν χρόνον λέγουσιν, ὅς ἐστι τριμερής· ἔαρ, θέρος, καὶ χειμῶν.* Cum his cf. Suidae haec: *Ἡρακλῆος ἄγαλμα βαστάζον ἐν τῇ ἀρ. χ. μῆλα γ' διὰ τὸ, τὸ τριμερὲς τῆς ψυχῆς κεκοσμησθαι αὐτόν.* Item apud Joh. Lyd. De mensibus IV, 46. pag. 81. *Ἡρακλῆς δὲ ὁ χρόνος παρὰ τῷ Νικομάχῳ εἶρηται-- καὶ ἄλλως δὲ τρία (μῆλα), ὅτι τριμερὲς ὁ χρόνος.*

Tertium decimum caput est: *περὶ ἀγάλματος τοῦ διὸς καθημένου γυμνὰ ἔχοντος τὰ ἄνω, τὰ δὲ κάτω ἐσκεπασμένα, κρατοῦντος ἐν τῇ εὐωνύμῳ σκῆπτρον τῇ δὲ δεξιᾷ ἄετόν.* His gemina vide apud Suidam sub Ζεὺς, et apud Codinum, apud quem caput inscribitur: *περὶ ἀγ. τοῦ διός.* Textus sic habet: *Ἀγαλμα πλάττουσι τοῦ διὸς καθημένον⁹⁾, γυμνὰ ἔχον τὰ ἄνω (Cod. ἔχον τὰ μὲν ἄ. γ.), τὰ δὲ κάτω ἐσκεπασμένα. κρατεῖ (Suid. κρατοῦν) δὲ τῇ μὲν εὐωνύμῳ σκῆπτρον, τῇ δὲ δεξιᾷ (Suid. δεξ. δέ, cod. E δὲ δεξ.) ἄετόν προτείνει (Suid. -τεῖνον). καὶ τὸ¹⁰⁾ μὲν καθῆσθαι τὸ ἐδραῖον τῆς δυνάμεως αἰνιττεται, τὸ δὲ τὰ ἄνω γυμνὰ ἔχειν ὅτι φανερόν¹¹⁾ τοῖς νοεοῖς καὶ τοῖς οὐρανίοις τοῦ κόσμου μέρει· τὰ δὲ λοιπὰ σκέπεται (codex male σκέπτει.) ὅτι (Suid. et Cod. διότι) τοῖς χαμαιζύλοις ὁ θεὸς ἄγνωστος. τὸ δὲ τῇ λαῷ σκῆπτρον κατέχειν σημαίνει (Cod. om.) τὸ ἐξουσιαστικόν. τὸ δὲ τῇ ἐτέρᾳ προ-*

¹⁾ Suidas sic: *Δημήτηρ ἔστιν ἡ γῆ οἶονεϊ Γημήτηρ τις οἶσα· ἐπεὶ δὲ etc.*

²⁾ Johannis Lydi huc spectant haec: *ὅτι ἡ Δημήτηρ πόλεως ἔστι καταρκτηκή, οἶονεϊ ἡ Γῆ· ὅθεν καὶ πυργοφύρον αὐτὴν γράφοισι.* Vide De mensibus III, 34. pag. 45.

³⁾ Extrema: *πολλάκις usque ἔχοντος, desunt apud Codinum.*

⁴⁾ Suidas sic: *Ἀφροδίτη. Ταίτης τὸ etc.*

⁵⁾ Codinus: *φέρει, omisso πλάττουσι.*

⁶⁾ Haec eodem modo apud Suidam leguntur; Codinus vero *ἀγάλμασι κτένα φέρουσι.*

⁷⁾ *πλ. δὲ αὐτῇ*: haec in Suida male deesse iam observatum est.

⁸⁾ Codinus: *ἔτι δὲ καὶ ἄρρενος καὶ θηλείας ὄργανα.*

⁹⁾ Suidas sic: *Ζεὺς. Τούτου τὸ ἀγ. ἱστοροῦσι καθημένον.*

¹⁰⁾ Pro τὸ μὲν et ter τὸ δὲ antiquissima manu τῷ μὲν, τῷ δὲ correctum est. Suid. et Cod. confirmant τό.

¹¹⁾ Antiquissima manu additum ἔστι.

τείνειν ἀετὸν ὑποδηλοῖ (Suid. et Cod. δηλοῖ) ὡς (Cod. ὅτι) τῶν ἀεροφόρων πνευμάτων κρατεῖ ὡς ὁ ἀετὸς τῶν μεταρσίων ὀρνέων¹⁾).

Quartum decimum: περὶ ἀγάλματος τῆς γῆς τίμπαλον βαστάζοντος. Cf. Suidam sub 'Εστία et Codin. pag. 15. nr. 31. 'Οτι γυναῖκα (codex γυναικεία) πλάττουσι τὴν ἐστίαν οἷον τὴν γῆν τίμπαλον βαστάζουσαν²⁾, ἐπειδὴ τοὺς ἀνέμους ἢ γῆ ὑφ' ἐαυτῆς (Suid. et Cod. -τὴν) συγρλεῖ.

Quintum decimum est: περὶ ἀγάλματος σελεύκου τοῦ νικάνορος κέρατα ἐν τῇ κεφαλῇ ἔχοντος. Apud Codinum omittitur in titulo σελ. τ. νικ. Suidas sub Σέλευκος sic incipit: Οὗτος ἐπεκέκλητο Νικάνωρ, ὃς τῷ ἰδίῳ νίῳ etc. Scriptum est in nostro codice: Περὶ ἀγάλματος (Cod. Τὸ δὲ ἄγ. τοῦ) σελεύκου τοῦ δι' ἀνδρείαν ὀνομασθέντος νικάνορος (Codin. Νικάτορος) τοῦ δόντος τῷ ἰδίῳ νίῳ (Cod. τῷ νίῳ αὐτοῦ) ἀντιόχῳ τὴν στρατονίαν τὴν ἐαυτοῦ γυναῖκα ἐρασθέντι αὐτῆς καὶ διὰ τὸν πρὸς αὐτῆς (Suid. et Codin. πρ. αὐτὴν) ἔρωτα ἀσθενήσαντι καὶ ἐπιχωρητομένῳ, γρῶσθέντι δὲ ὑπὸ ἐρασιστράτου τοῦ ἱατροῦ, φασὶ (Suid. et Cod. ἱατροῦ. φασὶ δὲ) συνόντα σελευκὸν ἀλεξάνδρῳ τῷ μακεδόνι ταῦρον θνυμένῳ ἀποδράντα μόνον σελευκὸν περιγενέσθαι αὐτοῦ τῶν κεράτων κρατήσαντα· καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἀγάλματι αὐτοῦ περιτιθέασι τῇ κεφαλῇ (Suid. et Cod. ἐν τῇ κεφ. περιτ.) κέρατα.

Sextum decimum: περὶ ἀγάλματος βαστάζοντος μάρσιπον τοῦ ἐρμού. Apud Codinum p. 15. est περὶ ἄγ. Ἐρμού β. μάρσιπον. Apud Suidam vide sub Ἐρμῶν, inde a verbis Λέγονσι δὲ αὐτὸν καὶ τοῦ κέρδους αἴτιον. Noster textus sic: Τοῦ κέρδους αἴτιον λέγονσι καὶ τῶν ἐμπορίων (Cod. καὶ ἐμπορίων) τὸν Ἐρμῶν· ὅθεν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἰστώσι βαστάζον (Cod. -ζειν) μάρσιπον (Suid. et Cod. μάρσιπον, codd. Suidae -σπον). ἀλλὰ καὶ οἱ φοίνικες τοὺς θεοὺς αὐτῶν πλάττουσιν ἐπιφέροντας βαλάντια (adde χρυσᾶ), ὡς τοῦ χρυσοῦ σύμβολον (codex -βούλου) ὄντος δυναστείας· οἱ δὲ Ἕλληνες σιδηροφοροῦντας αὐτοὺς πλάττουσιν ὡς τοῖς ὅπλοις ὑποταττομένων τῶν ἀνθρώπων (Codin. ὑποταττομένους τὸ ἀνθρώπων).

Septimum decimum inscribitur: περὶ αἰγούστου μηνός. Eadem exscripsit Codinus; Suidas vero breviter sic: Αἰγούστος ὁ καῖσαρ - - ἅψ' οὗ καὶ ὁ μὲν Αἰγούστος ἐπικέκληται. In Joh. Lyd. cf. quae p. 171. sub Αἰγούστος nr. 72. leguntur. Ὁ αἰγούστος ὁ ὀκταετής (Codin. ὁ Ὀκταετής) αἰγούστῳ μηνὶ ὑπάτευσεν, καὶ ἐτίμησεν τὸν μῆνα (Codin. ἐτίμη. αὐτὸν) σεξτήλιον τὸ πρὶν λεγόμενον ὀνομάσας αἰγούστον. ἐν αὐτῷ δὲ καὶ ἐτελεύτησεν τῇ ἐννεακαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ (Cod. τῇ 19' τοῦ μηνός). μηνὶ δὲ (Cod. τῷ δὲ) σεπτεμβρίῳ (Codin. om. μ, item postea) ἐγεννήθη εἰκάδι τρίτῃ (Cod. εἰς τὰς κγ'), καὶ τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ (Cod. om.) τοῦ σεπτεμβρίου μηνός (Cod. om.) ἀντώνιον ἐνίκησεν καὶ ἤρξατο τῆς μοναρχίας, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ἀρχὴν ἰνδικτιῶνος (Codin. ἰνδικτου) αὐτὸν (Cod. om.) ποιησάμενος ἦτοι ἀρχὴν χρόνου, ὅθεν ὁ σεπτέμβριος τετίμηται³⁾.

Duodevicesimum caput inscribitur: περὶ αἰγούστου εὐτυχίας. Eadem passim mutata

¹⁾ Ita etiam apud Suidam finitur. Codinus vero addit: [ἀλλὰ καὶ πλάττουσιν αὐτὸν τρεῖς μέλη ἐν τῇ χειρὶ βαστάζειν:] διὰ δὲ τῶν τριῶν μέλων δηλοῖ τρεῖς κλίματα κατέχειν τὴν πᾶσαν διακόσμησιν: quae conferre iuvat cum decimo capite nostri codicis.

²⁾ Suidas· Ἐστία. Γυναῖκα πλάττουσι τὴν etc.

Codinus: Τὴν γῆν λέγονσι Ἐστίαν, καὶ πλάττουσι αὐτὴν γυναῖκα τίμπαλον etc.

³⁾ His extremis textus Codini in editione Imm. Bekkeri multo emendatior legitur quam apud Lambecium, ubi sic habet: καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν ἀρχὴν ἰνδικτου, τιμησάμενος αὐτὸν ἀρχὴν χρόνου, ὅθεν Σεπτέβριος τίταται.

leguntur apud Codinum ed. Bekk. p. 55. (ed. Lambec. p. 30.). In nostro codice ita scriptum est: *Φησὶν ἀππιανὸς δίων τε καὶ ἄλλοι οἱ τὰ ρωμαϊκὰ ἱστορήσαντες*¹⁾ ὡς ὁ καῖσαρ ἀπὸ νικοπόλεως πρὸς τὸ θυρράχιον περὶ²⁾, μεγάλου κλύδωνος γενομένου, καὶ τοῦ κυβερνήτου ἐξαπορίσαντος, ἀγνοοῦντος ὡς³⁾ τὸν καῖσαρα φέρει· ἦν γὰρ κεκαλυμμένος τοῦ μὴ γνωρίζεσθαι· ἀνακαληφόμενος εἶπεν πρὸς τὸν κυβερνήτην *Ἰθι*⁴⁾ πρὸς τὸν κλύδωνα· καῖσαρα φέρεις καὶ τὴν καίσαρος τύχην. ὁ δὲ ἀκούσας θαρρήσας ἐπέρασεν⁵⁾.

Undevicesimo loco legitur: *περὶ ἀγάλματος ἐν πέτρᾳ τῆς ἀραβίας λίθου τετραγώνου ἀν-πάντων*. Exscripserunt Suidas et Codinus. *Θεοσάρης θεὸς σέβεται παρ' αὐτοῖς ἦγον θεὸς ἄρης· τόνδε γὰρ μάλιστα τιμῶσι*⁶⁾· τὸ δὲ ἄγαλμα λίθος ἐστὶ μέγας τετραγώνος ἀτύπωτος, ὕψος ποδῶν τεσσάρων, εὖρος δύο, βάθος ἐνός⁷⁾· ἀνάκειται δὲ ἐπὶ βάσεως χρυσελάτου. τούτῳ θύουσι καὶ τὸ αἶμα τῶν ἱερέων (Cod. τοῦ ἱερείου) προχέουσιν· (Suid. addit καί) τοῦτο αὐτοῖς ἐστὶν ἡ σπονδή. ὁ δὲ οἶκος ἄπας ἐστὶ πολύχρυσος (Cod. ὁλόχρ.)· οἱ τε γὰρ τοῖχοι χρύσειοι (Cod. -σει; Suid. om. οἱ usque χρύς.) καὶ τὰ (Suid. om.) ἀναθήματα πολλὰ ἐστὶν (Cod. εἰσίν, Suid. om.)⁸⁾.

Vicesimum caput inscribitur *περὶ ἀνδρείας*. Non superest integrum; folium enim inter 6 et 7, ut nunc numeranda sunt, desideratur. Quum vero omnia capita reliqua 22 ita sint comparata ut cum similibus Suidae et Codini conferri queant, hoc unum in neutro habet quorsum referatur. Quae autem supersunt, ita habent: *Οἱ τῶρικοι οὐ πόλεως ὄνομά ἐστιν ἀλλὰ τοῦ ἔθνους. ἡ δὲ πόλις ἡ προὔχουσα ἐπὶ κρημνοῦ τέ ἐστι χαλεποῦ, καθάπερ ἅπασαι διὰ τοὺς πολέμους ἦσαν τέως ἐπὶ κρημῶν. τὸ δὲ ὄνομά ἐστιν αὐτῇ οὐρόνιον φωνῇ τῇ λατίνῃ· γείτονες γὰρ εἰσι, καὶ τὰ ὅμορα πάντα χρηταί τῇ ἰταλίῳ γλώττῃ. δύναται μὲν βῆρ ἀνὴρ εἶναι, ὁ δὲ οὐρὸς εἷς. σὺν δὲ φασὶ χρῆμα θεόπεμpton ἐπὶ λύμῃ τὴν —*

Vicesimum primum est: *περὶ ἀγάλματος τοῦ ἐρμου*. Cf. apud Suidam *Ἐρμῆν*, apud Codinum: *περὶ ἀγ. πτερωτοῦ Ἐρμου* in ed. Lambec. p. 15; item Joh. Lyd. De mensib. IV, 52. ed. Bekk. p. 89. *Τὸν ἐρμῆν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀρχαίων* (Cod. add. *Ῥωμαίων*) *κατὰ τὴν αὐτῶν πεπλανημένην θεολογίαν* (Cod. *μυθολογ.*) *νιὸν διὸς λέγουσι καὶ μαίας*⁹⁾· διὸς μὲν οἶδν τοῦ νοῦ, *μαίας* δὲ τῆς φρονήσεως¹⁰⁾· ἐκ νοῦ γὰρ καὶ φρονήσεως ὁ λόγος γεννᾶται¹¹⁾. διὰ τοῦτο καὶ πτερωτὸν αὐτὸν ποιοῦσιν ὡς ταχύν· οὐδὲν γὰρ λόγον ταχύτερον¹²⁾. ὅθεν καὶ ὁμηρὸς ἔφη ἔπεια πτερόεντα, καὶ ὡσεὶ

¹⁾ Haec Codinus sic: *Λέγουσιν οἱ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἱστορήσαντες, Ἀππ. Δι. τε καὶ ἄλλ. τινὲς ἱστορικοί.*

²⁾ Codinus: *ἀπὸ Νικ. εἰς τὸ θυρρ. διαπερὼν.*

³⁾ Cod. *ἀγν.* δὲ ὅτι.

⁴⁾ Cod. *πρ. τὸν κυβερνοῦντα Πάλαμ.*

⁵⁾ Cod. ὥστε τὸν κυβερνήτην ἐπιμελέστερον προστε-
θέντα καὶ τῆς τύχης διδούσης γαλήνην γενέσθαι καὶ
διασωθῆναι.

⁶⁾ Suidas: *Θεὸς Ἄρης· τοῦτέστι θεὸς Ἄρης, ἐν Πέτρᾳ τῆς Ἀραβίας. σέβεται δὲ θεὸς Ἄρης παρ' αὐτοῖς· τόνδε γὰρ etc.* Codinus vero sic: *Θησαυρὸς θεὸς σέβεται, Ἀραβες δὲ μάλιστα τιμῶσι.*

⁷⁾ Codinus *βάθ. ἑν;* antea Suid. et Cod. *δ' et β'.* Suidas vero omittit *βάθ. ἐνός.*

⁸⁾ Codinus h. l. addit: *ἐστὶ δὲ τὸ ἄγαλμα ἐν Πέτρᾳ τῆς Ἀραβίας, καὶ αὐτοῦ σέβονται αὐτόν*, quibus ille ea expressit quae in nostro codice tituli loco scripta sunt.

⁹⁾ Suidas: *Τοῦτον νιὸν Διὸς λέγουσι καὶ Μαίας.* Codinus, exceptis quae indicavi, ad verbum consentit.

¹⁰⁾ Suid. et Cod. *Μαίας, οἶον τοῦ νοῦ καὶ τῆς φρ.*

¹¹⁾ Joh. Lyd. hucusque sic: *Εἰσὶ δὲ οἱ φασὶ Διὸς καὶ Μαίας τὸν Ἐρμῆν εἶναι ἀλληγορικῶς νιόν, νοῦν μὲν εἶναι τὸν Δία, Μαίαν δὲ τὴν φρόνησιν, παῖδα δὲ ἐξ ἀμφοῖν Ἐρμῆν λόγων αἰνιττόμενοι.*

¹²⁾ Consentiant ad verbum Suid. et Codinus; Joh. Lyd. sic: *ἔτι μὴν ὠκύτερον πεπολεῖται τοῦτον*

πτερόν ἢ ἐνόημα¹⁾. πάντων δὲ νεώτατον αὐτὸν ἐργάζονται διὰ τὸ μὴ γηράσκειν τὸν λόγον²⁾. ἀλλὰ καὶ τετραγώνον αὐτὸν ποιοῦσι διὰ τὴν στερεότητα τοῦ ἀληθοῦς λόγου³⁾.

Caput vicesimum secundum est: περὶ ἀγάλματος ἐγνώμοσύνης τῇ δεξιᾷ σκῆπτρον κατέχουσας, τῇ δὲ ἀριστερᾷ βιβλίον. Eadem sed passim mutata Codinus habet, cf. ed. Lambec. p. 15. Ἄγαλμα (Cod. Τὸ ἄγ.) τῆς ἐγνώμοσύνης τῇ δεξιᾷ (Cod. addit χειρὶ) σκῆπτρον κατέχει, ὡς ἰσχυροσύνης (Cod. ὡς ἀγχίνου οὐσίας) τῆς ἐγνώμοσύνης, καὶ τῇ (Cod. τῇ δὲ) ἀριστερᾷ βιβλίον διὰ τὸ τὸν ἐγνώμονα δέεσθαι ἀναμνήσεως, ἥτις διὰ βιβλίων (scriptum est βλίον) γίνεται.

Vicesimum tertium est: περὶ ἀγάλματος πριάπου. Haec similiter et Suid. et Cod. habent. Τῇ δεξιᾷ σκῆπτρον κατέχοντος τὸ ἄγαλμα τοῦ πριάπου, τοῦ ὄρου παρ' (codex παρὸν) αἰγυπτίους κεκλημένον (codex -νος), ἀνθρωποειδῶς (Suid. -δὲς) ποιοῦσιν⁴⁾. ἐν (Codin. om.) τῇ δεξιᾷ σκῆπτρον κατέχον, ὡσανεὶ⁵⁾ παρ' αὐτοῦ φανεῖσαν (Codin. παρὰ τὸ φανῆναι) τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν· ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ κρατοῦν τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ ἐντεταμένον, ὅτι (Suid. διότι) τὰ κεκρυμμένα (Codin. κρυπτά) ἐν τῇ γῇ σπέρματα φανερὰ καθίστησι· τὰ δὲ πτερὰ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως, τὸν δὲ κύκλον τοῦ δίσκου τὴν περιφέρειαν⁶⁾. εἰς (codex εἰ) ταυτὸν γὰρ ἐστὶ τῷ [ἡλίῳ τοῖς] αὐτὸν δοξάζουσιν⁷⁾. Pergitur ita ut quae iam dicta sunt, breviter et concinne repetantur: ὡς γὰρ εἴρηται, ἀνθρωπομορφον ἔχει ἄγαλμα, ἐν τῇ δεξιᾷ σκῆπτρον κατέχον, ἐν δὲ τῇ εὐωνύμῳ αὐτοῦ αἰδοῖον ἐντεταμένον, ἐπὶ δὲ τούτου πτερά· κατὰ μέσον δὲ τῶν πτερῶν δισκοειδὲς κύκλος. Cf. ad haec quae ex Codino adnotavimus.

B: folia septem membr. in 8°, inferioribus partibus ex madore detritis. Continent synaxarium saeculi fere tertii decimi, sed pauca sine difficultate legi possunt. Omnia fere per compendium scripta sunt.

C: folium unum membr. pulcherrimis litteris saeculi duodecimi atramentoque nigerimo scriptum. Fragmentum est continui evangeliorum textus, continens Joh. 12, 35—13, 2. ἵνα μὴ σκοτία ἡμᾶς καταλάβῃ usque εἰς τὴν καρδίαν ἰούδα σύμωνος ἰσκαριώτου. Differt a textu Elzeviriano quod 12, 40. legitur ἰάσομαι, v. 43. a prima manu ὑπὲρ pro ἥπερ, v. 47. ἀκούῃ τῶν ῥημ. καὶ μὴ πιστεύει, 13, 1. ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα.

D: folia duo membr. in 4°, quae videntur ad finem codicis quattuor evangeliorum posita fuisse: inest enim rubro scripta, saeculo ut videtur duodecimo, notitia impensae in

ταρσώσαντες πτεροῖς, τοῦ δεύτετα καὶ τάχος λόγου διὰ τῆς τοιαύτης τέχνης αἰνιττόμενοι.

¹⁾ Suid. et Cod. nil nisi: καὶ Ὅμηρος ἐπ. πτερ.; item Joh. Lyd. ὁ γοῦν ποιητής φησιν ἐπ. πτερ.

²⁾ Eadem apud Suid. et Codinum. Similiter Joh. Lyd. πάντων δὲ νεώτατον ἐργάσαντο ἅτε δὴ μὴ γηράσκοντος τοῦ λόγου.

³⁾ Rursus eadem apud Suid. et Cod. leguntur. Joh. Lyd. εἶτα δὲ τετραγώνον σχήματι Ἕλληνες ἀναπλάττουσι τοῦτον, τεκμήριον μέγιστον παρεχόμενοι λόγον εἶναι τοῦτον καὶ λόγον ἀληθῆ.

⁴⁾ Suid. et Cod. Τὸ ἄγ. τοῦ Πρ. τοῦ Ἰβρου παρ'

Αἰγ. κεκλημένον (Cod. καλουμένον) ἀνθρ. (Cod. ἀνθρωπομορφον) ποι.

⁵⁾ ὡσανεὶ e Suida et Cod. scribendum videbatur pro βαίνει, quod in codice legitur.

⁶⁾ τὰ δὲ etc.: ita etiam Suidas, post κινήσεως addito ex nonnullis codd. δηλοῖ. Codin. ἔχει δὲ καὶ πτερά, κατὰ μέσον δὲ τῶν πτερῶν δισκοειδὲς κύκλος· τὰ μὲν πτερὰ διὰ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως, τοῖς δὲ κύκλοις διὰ τὴν τοῦ δίσκου περιφέρειαν.

⁷⁾ Ita restituenda videbatur corrupta scriptura codicis. Suidas: ταυτὸν γὰρ εἰς ἡλῶ δοξάζουσιν. Codin. ταυτὸν γὰρ εἶναι τῷ ἡλίῳ αὐτὸν δοξάζουσιν.

codicem eiusmodi factae. Quae notitia satis memorabilis est, nisi quod non satis liquet quem numum significet nota sexies repetita, neque alia prorsus clara sunt. Sed id alios dicturos spes est. Textus sic habet: ἡ δὲ καταβληθεῖσα ἔξοδος εἰς τὸ τοιοῦτον ἅγιον τετραενάγγελον, ἔχει οὕτως· εἰς χαρτίᾳ ---¹⁾ δεκατρία· εἰς γραψίμων --- δεκαοκτώ· εἰς κεφαλαίωμα καὶ διὰ λαζουρίου ἀνοιγμα τῶν ἑξωμπλίων ---²⁾ εἰς χρύσωμα τῶν κεφαλαίων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ ἀρχιεπιστοῦ, φλωρία δεκαεπτὰ· ἰστώντα, ἐξάγια δεκατέσσαρα, καὶ ^{καὶ} ἑξῆς³⁾· ἦτοι --- τριακοστατέσσαρα· εἰς μίσθωμα τοῦ χρυσογράφου --- ὀκτώ· εἰς στάχωμα ---⁴⁾ . Ceterum quattuor versus facsimili expressimus tab. II. nr. XII. D.

E: folia quattuor chartacea form. 4. cum fragmentis musicis, saeculi fere decimi quinti vel sexti.

B. SYRIACA.

Cod. Tisch. XII. membranaceus foliorum 130 in 4° maiori. Est bilinguis, quavis pagina duabus columnis, altera Syriace, altera Arabice, scriptus. Continebat olim integra quattuor evangelia; etiamnum supersunt Marci et Lucae libri integri, item Matth. 17, 13—22, 3. (fol. 8. exeunte) 22, 24 (fol. 9.) usque finem evangelii; Joh. 1, 1—8, 58. 10, 41—11, 44. Bis erravit bibliopega in foliorum ordine, collocans Luc. 1, 11—5, 8. (fol. 69—78) post 5, 8—8, 52 (fol. 59—68), et Joh. 8, 41—8, 58 (fol. 130) post 10, 41—11, 44 (fol. 128 et seq.). Syrus textus idem est qui nomine Peschitto sive simplicis inclaruit, nec admodum ab edito differt; Arabicus sine dubio ex Syro translatus est: quae res propterea gravis est, quod nondum satis probari poterat fuisse olim inter Arabes qui evangelia ex Syro in linguam vernaculam transferret. Est textus iste Arabicus boni interpretis, Syriacum fideliter sed non cum improba anxietate reddentis, perraro paraphrasi utentis. Ad definiendam eius interpretationis aetatem facit quod in Luca potissimum et Marco Pharisei dicuntur Mu'tazil; secta vero Mu'tazil dicta exeunte primo hegirae saeculo orta est. Item feria sexta, Graece παρασκευή, eo nomine exprimitur quo Muhamedi sectatores diem sacri conventus insignire consueverunt. Antiquitas ipsius codicis insignis est; videtur enim circa annum 1000. scriptus esse. Syra scriptura simillima est codici a Wisemano in Horis Syriacis facsimili expresso, qui quidem annum Christi 980. subscriptum habet; item autographo Eliae Nisibeni, quod a Frid. Aug. Rosen in Catalogo codd. Syriacorum Musei Britannici expressum in finem saeculi decimi incidit. In nostro quidem codice nulla litterarum forma deprehenditur quae sequioris aevi indicium sit, cuiusmodi Wisemanus l. l. p. 181. in suo codice invenisse sibi videbatur. Arabicus vero textus eiusdem cum Syro aetatis habendus est. Atramentum quidem in Arabica columna plerumque

¹⁾ Ubicumque has tres lineolas posuimus, in codice habetur παρα (semel παρά).

²⁾ Hoc loco deest numerus, spatio vacuo relicto.

³⁾ Ita prorsus in codice est.

⁴⁾ Hoc loco rursus deest numerus.

vividiorum colorem quam in Syriaca habet, sed id non valet ad diversitatem aetatis probandam; passim etiam vix est differentia, ut fol. 25 rect. verss. 9 et 10 ab imo, fol. 52 rect. vers. 12. ab imo, item foll. 34 recto, 39 recto, 45 recto, 58 verso, 59 recto, 62 recto; inprimis rubra interpunctio in utraque eiusdem prorsus coloris est. Arabica quoque scriptura eidem Eliae Nisibeni autographo perquam similis est atque omnino Gothanum Isstachri aliosque duodecimi saeculi codices antiquitate formarum superat.¹⁾ Utramque scripturam et Syriacam et Arabicam accurate repraesentandam curavimus tab. III. loco secundo. Desumptum est hoc specimen a folio 119. verso. Ceterum hic codex ex eodem monasterio Copto deserti Libyae petitus est, unde uberrima antiquissimorum codicum Syriacorum copia brevi post iter meum orientale Londinum ad-
vecta est.

Cod. Tisch. XIII. membranaceus foliorum 12 in 4° maiori. Sunt duo octonarum plagularum fasciculi, sed exteriores utriusque fasciculi plagulae i. e. prima et octava, nona et sedecima, dudum perierunt. Quae vero supersunt folia detrimentum inde ceperunt quod passim cum gypso, quo membrana circumlita est, ipsa scriptura resolvi ac delabi coepit, indeque legendi difficultatem habet. Quaevis pagina triginta tres lineas comprehendere solet, quaevis linea litteras fere triginta quinque habet. Litterae sunt ex earum genere quas Estrangelo vocant, similes inprimis iis quas ex antiquissimo²⁾ evangeliorum codice Vaticano XII, dicto apud Assemanum Nitriensi I. (Bibl. Vatic. Catalog. p. I. tom. II. pag. 27 sqq.), Adlerus exscripsit N. T. verss. Syr. tab. I. Ad hoc litterarum genus accedunt alia remotissimae antiquitatis indicia, ut scriptio verborum continua; ut consonarum semivocalium, puncti diacritici, vocalium accentuumque raritas; ut quod ne librorum quidem initio novam lineam librarius orsus esse deprehenditur. Haec omnia coniuncta eiusmodi sunt ut aetatem codicis mille annos excedere haud improbabile sit³⁾. Scripturae specimen dedimus tab. III. loco tertio, in quo observandum est, quicquid signorum non plene expressimus sed punctis tantum indicavimus, id vel

¹⁾ In his maxime secutus sum clarissimum Gildemeister, qui nuper studiose et subtiliter totum codicem examinavit. Qui ante eum examinaverat, parum sibi constitit: quum enim a. 1845. Syram scripturam ad decimum saeculum referendam dixisset, quattuor annis post adnumerari voluit recentissimis libris Estrangelo caractere scriptis. Addito ad hanc codicis descriptionem accurato scripturae specimine viris rei palaeographicae satis gnavis iudicandi utrum probabilius sit copiam fecimus.

²⁾ Is codex, ut in subscriptione est, anno Christi 548. Edessae a fratre Mar Eusebio Aramaeo in usum coenobii S. Thomae exaratus est.

³⁾ Collega cl. Tuch in commentatione de Lip-

siensi codice Pentateuchi Syri manuscripto, programme auctumnali anni 1849, hanc in rem dicit: „Quod attinet ad definiendam codicis aetatem firmiore quidem caremus fundamento, multis tamen--- movemur ut librum istum saeculo X. haud inferiorem esse existimemus.“ Libellus iste, quem ipsi in describendo codice inprimis secuti sumus, tripartitam disputationem exhibet, sed nondum publicatae sunt nisi priores duae partes; ac prima quidem de scripturae varietate explicatur (p. 3—11), secunda de punctorum diacriticorum et vocalium usu (p. 11—19); tertia vero de accentuum ratione explicatum iri significatum est.

rubro vel subrubente atramento a correctore additum esse. Desumptum est a folio 4. verso. Continet autem codex noster librorum Genesis et Exodi partes has: Gen. 50, 7—Exod. 8, 22. 10, 19—18, 9. Inter Genesis et Exodi libros nullo intervallo distinctos interposita haec leguntur: „Absolutus est liber primus legis. Sequitur liber secundus, exodus filiorum Israel e terra Aegypti.“ Item carmen Mariae Exod. 15, 1. inscribitur: „Laudatio pro liberatione eorum.“ Sectiones tam maiores quam minores distinguuntur. Maiores in margine codicis indicantur duplici numero: altero enim libri Exodi, altero totius Pentateuchi sectiones numerantur. Ad Exod. 1, 1. positi sunt numeri XXXV et I, quorum ex priore apparet librum Genesis, ut in Syriacis codicibus fieri solet, sectionibus XXXIV absolutum esse. Exod. 3, 1. inchoatur altera Exodi et trigesima sexta Pentateuchi sectio; Exod. 4, 19. III. et XXXVII; Exod. 6, 10. IV. et XXXVIII; Exod. 8, 8. V. et XXXIX; Exod. 11, 1. VII. et XLI; Exod. 12, 31. VIII. et XLII; Exod. 14, 5. IX. et XLIII; Exod. 15, 22. X. et XLIV; Exod. 17, 1. XI. et XLV. In hac extrema sectione distinguuntur minores sectiones quinque ad 17, 5. 8. 14. 18, 1 et 5. Neque vero quae nunc in codice scripta inveniuntur omnia ab una eademque manu profecta sunt; sed multa maxime in punctis diacriticis inque vocalium et accentuum signis homo sequioris aevi supplevit; passim etiam suum textum antiquiori suprascripsit, ut Gen. 50, 15. Exod. 1, 11. Ipsum textum quum cl. Tuch conferret cum bibliis Polyglottis Londinensibus et emendatiore Leei editione, quae prodiit 1823, adhibitis insuper codicibus Pocockii et Usserii et Ephraemo, invenit inprimis inter nostrum codicem et Leei editionem de lectione convenire, consentiente plerumque ipso Hebraeo textu, ut Gen. 50, 8 et 13; Exod. 1, 12; 2, 11; 3, 17; 4, 5. 9 (bis). 23. Alia sat multa nostro codici peculiaris sunt, iisque passim solis Hebraea bene exprimi videntur, ut 2, 11. loco tertio; 3, 15; 5, 21. Fit etiam ut solus cum nostro codice Ephraemus faciat, ut 15, 15.

Cod. Tisch. XV. bombycinus foliorum 58 in 8°, ante plura certe saecula scriptus. Insunt hymni Nestorianorum litteris quas dicunt Nestorianis sive Chaldaeis exarati. Qui an et quatenus cum editis conveniant, nondum exploratum est. Specimen scripturae exhibuimus tab. III. loco quarto, desumptum a folio 14. recto.

Cod. Tisch. XVI. membranaceus, constans foliis 23, quorum nec forma nec ratio nec aetas eadem est, quinque codicum reliquiis. Fragmenta quae siglis ABC insignivimus antiquitate superant decem folia siglo E notata; omnium vero antiquissimum est folium unum D siglo notatum, quod quin annorum plus mille sit vix dubitari potest.

A: folia quattuor formae maioris, fragmenta commentarii allegorici mystici in canticum canticorum, ad caput quartum spectantia.

B: folia quattuor formae eiusdem, pars historiae hominis ethnici qui Nisibi urbe Mesopotamiae uxore Christiana in matrimonium ducta et ipse ad fidem Christi transibat.

C: folia quattuor formae maximae, ex evangeliorum codice qui versionis simplicis textum continebat decerpta. Sunt fragmenta evangelii Marci duo, alterum 6, 56—8, 2; alterum 8, 26—9, 27. Ipsam scripturam repraesentavimus tab. III. loco quinto. Inde apparebit quantam similitudinem habeat codicis evangeliorum Florentini Plut. I. 56. ab Adlero l. l. tab. II. expressi, teste epigraphe, suspectae illa quidem fidei, anno Christi 586. scripti, Adlero iudice certe antiquissimi.

D: folium unum maioris formae quavis pagina duplici columna antiquissimis litteris conscriptum. Scriptura prae ceteris similitudinem habet codicis ab Adlero tab. V. non ita quidem curiose exhibiti, cui annus Christi 752. adscriptus est. Curavimus scripturam facsimili exprimendam tab. III. loco quarto. Fragmentum est operis quo philosophia Aristotelis tradebatur, continens categorias novem, decima (*κείσθαι*) membranae lacuna deperdita. Interpres textum suum Graecum magna fide reddidit, ad eundem fere modum quo id fit in versione Novi Testamenti Charklensi. Ita *τὸ πρὸς τι* reddit hoc apud aliquid. Inveniuntur hoc uno folio multa quae ad supplenda lexica faciunt. Siuglarem vero gravitatem hoc fragmentum eo habet quod inter viros doctos nondum notum erat philosophiam Aristotelis etiam ad Syros transisse.

E: folia decem formae maximae, aliquot psalmis et precationibus litteris Syrorum vulgaribus saeculo fere tertio decimo conscripta.

Cod. Tisch. XVII., constans 64 foliis bombycinis formae maioris, sex codicum reliquiis. Sunt haec fragmenta omnia exceptis duobus foliis (c) argumenti liturgici, antiquitatis laude non prorsus destituta.

A: folia 11. Precationes liturgicae cum signis musicis.

B: folia 6. Precationes similes.

C: folia 2. Fragmentum homiliae de Iuda proditore habitae.

D: folia 2. Fragmentum canonis liturgici.

E: folia 11. Liturgica varia.

F: folia 32. Formulae liturgicae, precationes et lectiones biblicae diebus festis et sacris quotidianis praescriptae.

C. COPTICA.

Cod. Tisch. XVIII. bombycinus foliorum 155 formae maioris. Est lectionarium integrum Memphiticum Arabicum, scriptum anno martyrum 1166 i. e. anno Christi 1450.

Cod. Tisch. XIX. bombycinus foliorum 220 in 4°. Est psalmodia Memphitica Arabica integra. Textus Coptus insignis est multis formis Basmuricis.

Cod. Tisch. XX. bombycinus foliorum 156 in 12°. Missale quadragesimale Memphiticum Arabicum integrum.

Cod. Tisch. XXI. bombycinus foliorum 100 in 4° minori. Est liber piarum meditationum, Memphitice adiecta interpretatione Arabica scriptus. Prima folia et extrema desunt. Sed accedit fragmentum alius libri similis, foliorum 6 eiusdem formae.

Cod. Tisch. XXII. bombycinus foliorum 171 in 4°. Insunt liturgiae Basili, Gregorii et Cyrilli et Memphitice et Arabice scriptae. Prima et extrema desiderantur.

Cod. Tisch. XXIII. bombycinus foliorum 144 in 8°. Psalmidia Memphitica recentiore aetate scripta.

Codd. Tisch. XXIV—XXIX. Sunt fragmenta membranacea varia, quorum magna pars remotissimae antiquitatis, i. e. sexti septimi octavi saeculi putanda est, collecta a me in monasterio Copto deserti Nitriensis, ubi cum innumeris fragmentis codicum bombycinorum et chartaceorum ad solum abiecta densoque pulvere conspersa tot per saecula iacuerant. Quamvis ex his fragmentis omnibus nihil fere totum restitui possit, tamen eo sunt pretiosiora quo rariores membranaceos codices Copticos esse constat.

Cod. Tisch. XXIV. membr. foliorum 50 formae maioris, ex parte maximae. Insunt fragmenta martyriorum tredecim cum fragmento vitae Mariae. A: martyrii S. Anatolii folia 2; B: martyrii S. Apa-Amun folium unum; C: martyrii S. Apa-Apoli folium unum; D: martyrii SS. Apa-Hor et Apa-Ambrosii folia 2; E: martyrii S. Apa-Krazon folia 2; F: martyrii S. Apa-Pizimi folium unum; G: martyrii S. Apa-Schenuti folia duo; H: martyrii S. Apa-Sergii folia duo; J: martyrii S. Justi folia octo; K: martyrii S. Macarii folia 13; L: martyrii S. Pachomii folia 2; M: martyrii SS. Paësi et Dorotheae folia 3; N: martyrii S. Thomae folia 9. Accedunt denique vitae Mariae folia duo.

Cod. Tisch. XXV. membr. Sunt folia et foliorum partes vel particulae triginta formae maioris, quae eiusdem de quo iam vidimus martyrologii fragmenta esse videntur; sed quorum vitam vel martyrium tradant nondum definire licuit.

Cod. Tisch. XXVI. membr. foliorum 32 in 4° maiori. Sunt fragmenta martyriorum septem. A: martyrii Abba-Macarii folia octo; B: martyrii Abba-Pimen et cuiusdam archiepiscopi folia quattuor; C: martyrii S. Gennii (ita videtur) folium unum; D: martyrii S. Jacobi folia tria; E: martyrii S. Johannis folia duo; F: martyrii S. Mariae coram praeside Macrino folium unum; G: martyrii S. Theodori Anatolii folia tredecim.

Cod. Tisch. XXVII. membr. Sunt folia vel foliorum partes tredecim in 4°, quibus quorum martyria scripta sint nondum liquet.

Cod. Tisch. XXVIII. membr. foliorum 14 forma maiori, quibus fragmenta continentur quinque haec: A: historiae resurrectionis Jesu Christi ex evangelio Marci 15, 45 sqq.; non superest nisi dimidia folii pars. B: 1 Regg. 21, 5 sqq. folium unum. C: historiae Eliae et Elisae ex 2. Regg. 2 folium unum. D: homiliarum Chrysostomi folia tria. E: excerpta ex Chrysostomo, Cyrillo, Gregorio Nazianzeno, Severo patriarcha, Epiphanio, Eusebio. Folia octo.

Cod. Tisch. XXIX. membr. foliorum 31 in 4° et in 8°. A: folia 14 in 8° cum lectionibus ecclesiasticis et precationibus quae certis anni diebus praescriptae sunt. B: folia 4 in 4°, fragmenta psalmodiae. C: folia 2 in 4°, fragmenta psalterii. D: folia undecim, fragmenta lectionum ecclesiasticarum.

Cod. Tisch. XXX. membr. foliorum 11 in 8° maiori. Est pars psalterii. Folia singula iusto se ordine excipiunt.

D. ARABICA.

Cod. Tisch. XXXI. constans quattuor foliis membranaceis in 4°, quorum bina eiusdem codicis reliquiae sunt. Utrumque fragmentum summa antiquitate insigne est; alterum (A) enim collega clarissimus Fleischer noni fere saeculi esse existimat, alterum (B) an multo posterius sit dubitat. Pertinet illud (A) ad evangeliorum interpretationem lingua vulgi conscriptam necdum inter viros doctos notam. Continetur his duobus foliis Matth. 10, 9—11, 4 et 14, 13—15, 2. Alterum vero foliorum par (B) notas ad evangelia isagogicas continet. 1) legitur posterior pars indicis capitum evangelii secundum Matthaeum. Cap. 22 incipit 21, 33; cap. 23: 22, 15; cap. 24: 23, 1; cap. 25: 24, 1; cap. 26: 26, 1; cap. 27: 26, 30; cap. 28: 26, 57 (?). 2) praeposita inscriptione: De Marco eiusque evangelio, leguntur plura quae traditiones apocryphas redolent. Ita Marcus Levita et quidem ex Aaronis familia ortus fuisse dicitur; postquam autem fidem Christi amplexus esset, dextrum sibi pollicem amputasse, ut ne amplius ad officium templi idoneus esset. Similiter quae de evangelio eius dicuntur apocrypham rationem habent, quemadmodum doctrina quaedam de λόγος in eo deprehenditur. Sequitur tertio loco index capitum evangelii Marci. Supersunt capita priora septem: 1. incipit ab 1, 1; 2. ab 1, 29; 3. ab 2, 23; 4. ab 3, 31; 5. ab 5, 21; 6. ab 6, 30; 7. ab 7, 24. *)

Cod. Tisch. XXXII. bombycinus foliorum 204 in 4° maiori, saeculo fere decimo quinto scriptus. Codex integer est, continens historias apostolorum. Ordo singularum historiarum hic est: 1) Petrus; 2) Paulus; 3) vita Andreae; 4) Andreas et Bartholomaeus; 5) martyrium Andreae; 6) Jacobus Zebedaei; 7) apostolatus Johannis Zebedaei; 8) naenia

*) Clarissimus collega Fleischer de his duobus fragmentis exposuit in Zeitschrift der Deutschen morgenländischen Gesellschaft 1854. pag. 585 sq. Ibi de scripturae ratione haec adnotavit. 1) de A: Die Schrift, etwa aus dem 9. Jahrh. nach Chr. ist ein sich erst aus dem Kâfi herausbildendes steifes Neschi, mit der mir sonst noch nirgends vorgekommenen Eigenthümlichkeit, dass, während der Punkt des ف, wie bei den Asiaten und Aegyptern, über dem Buchstaben steht, das ق durch einen Punkt unter dem Buchstaben bezeichnet wird, also die Gestalt des magrebinischen f hat. 2) de B: - - nach dem neuern Schriftcharakter, einem schon fast ganz ausgebildeten Neschi, jünger als das vorige, obwohl die äusserst sparsame, zum Theil noch nicht richtig unterscheidende Setzung der diakritischen Punkte zu der neuern Gestalt der Consonantenfiguren gewissermassen ein Gegengewicht bildet. Bei den übrigens ganz asiatischen Schriftzügen ist der durchgängige Gebrauch des magrebinischen ب statt ف, und ف statt ق eine bemerkenswerthe Erscheinung.

in Johannem; 9) apostolatus Philippi; 10) martyrium Philippi; 11) apostolatus Bartholomaei eiusque martyrium; 12) apostolatus Thomae eiusque martyrium; 13) apostolatus Matthaei eiusque martyrium; 14) Jacobus Alphaei; 15) Judas; 16) Simon Cleophae; 17) Thaddaeus; 18) vita martyriumque Matthiae; 19) Jacobus qui dicitur frater domini, episcopus Hierosolymae; 20) Marcus; 21) Lucas; 22) vita S. Abanup. Accuratius hic codex nondum examinatus est, nec quaesitum quae ratio his narrationibus intercedat cum actis apostolorum inter Graecos et Latinos vulgatis.

Cod. Tisch. XXXIII. chartaceus foliorum 122 in 4° minori, saeculi fere decimi sexti, continens libellos tres: 1) martyrium S. Isidori cum filio Landaeo, matre Sophia et sorore Euphemia. 2) vitam vesiri Abiah. 3) vitam et mortem S. Antonii, patris omnium monachorum.

Cod. Tisch. XXXIV. bombycinus foliorum 166 in 4°, saeculi fere decimi sexti. Continet homilias ex Graeco ut videtur translatas.

Cod. Tisch. XXXV. bombycinus foliorum 128 in 4°, continens miracula et martyria. Codex non est integer, videturque eo qui praecedit posterior esse.

Cod. Tisch. XXXVI. tribus partibus constans. Prima est foliorum chartaceorum 8 in 4°, continens historiam S. patris Johannis, episcopi et eremitaе monasterii S. Sabae, integram. Secunda eundem numerum foliorum habet, forma paullo minori. Est fragmentum breviarii ecclesiae Coptae. Tertia duobus foliis bombycinis formae maioris constat et historici argumenti est.

Cod. Tisch. XXXVII. bombycinus foliorum 17 formae maioris, saeculi fere decimi tertii. Sunt fragmenta codicis biblici duabus*) partibus compositi, quarum prior textum, altera commentarium continebat. Prior, cuius supersunt folia tredecim, comprehendisse videtur epistulas catholicas, actus apostolorum et Paulinas epistulas. Hunc singulorum librorum ordinem fuisse inde concluditur quod inter 1. Johannis et 1. Cor. 14. folia 70 collocata fuere: qui quidem foliorum numerus multo maior est quam quem epistula ad Romanos cum 1. Cor. 1—13. explere potuerit, quamquam ad actus apostolorum addendos vix satis esse videtur. Textus codicis in epistulis Pauli idem est quem Erpenius edidit; non idem vero in catholicis, nisi quod corrector ex libro simillimo ei quem Erpenius adhibuit, plerasque lectiones editas minio, item nonnullas atramento in margine adscripsit. Ibidem glossae aliquot et indicia librorum Veteris Testamenti in textu allatorum inveniuntur. Supersunt autem fragmenta haec: fol. 12—19. 1 Petr. fin. 2 Petr. tota. 1 Joh. 1, 1—4, 18; fol. 21. 1 Joh. 5, 19—fin. 2 Joh. 1—8; fol. 90. 1 Cor. 14, 16—38; fol. 100. 2 Cor. 7, 5—8, 7; fol. 104. 2 Cor. 11, 9—30; fol. 120. Eph. 6, 13—fin.

Quattuor commentarii folia numeris 21 et 22, 29 et 30 distincta sunt. Pertinent ad Rom. 1, 4—5, 14. et ad 2 Cor. 3, 6—Gal. 2, 11. Rationem is commentarius habuit hanc ut

*) Numerus 21. in his 17 foliis bis invenitur; semel enim in textu, semel in commentario positus est.

praemissa singulis epistulis commentatione isagogica (superest ad epistolam Galatis datam) locos difficiliore exegeticis notis illustraret, immixtis nullis, id quod in Arabe satis memorabile est, asceticis. Primo fragmento explicantur haec: 1, 4. *ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν* (dicit interpres Christum primum ita redisse in vitam ut non amplius moreretur; aliter id factum esse in iis quos prophetae primae legis et apostoli domini in vitam restituissent); 1, 7. *πᾶσιν τοῖς ὄντιν ἐν Ρώμῃ* (haec coniungenda esse cum *Παῦλος* etc.); 1, 11. *ἵνα τι μεταδῷ χάρισμα* etc. (postquam eorum fidem laudasset, dixisse Paulum impertitum se ipsum iis esse donum eius cui fidem habuissent cognoscendi); 1, 13. *ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ* etc. (Paulum his respexisse ad fidem qua Romani iam a Petro imbuti fuissent); 1, 14. *βαρβάρους* (eo nomine significari ceteras gentes praeter Iudaeos et Graecos). Hoc loco caput II. notatur; pergitur autem ad 1, 24. *παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεός* etc. quibuscum coniunguntur quae 1, 26. in eundem sensum scripta sunt. Sequitur, notato capite IV, 2, 16. *ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ* etc. 2, 29. *περιτομή καρδίας* etc. (additur cap. V. sed correctum est IV; similiter igitur antea ex IV. videtur III. corrigendum fuisse.) 3, 1. *τίς ἡ ὠφέλεια* etc. In secundo folio pergitur ad 3, 2. *πολὺ κατὰ πάντα τρόπον* etc. 3, 3 sq. (*πᾶς* istud non ubique a scriptoribus sacris de plenitudine atque universitate dici, quemadmodum illa apud prophetam: Circumdederunt me omnes gentes et in nomine dei dispersi eos, non de omnibus gentibus accipienda esse constet); 3, 27. *ποῦ ὄν ἡ καύχησις* etc. (his verbis Iudaeorum objectionem ipsiusque responsum contineri, etc.) Incipit his altera secundi folii pagina. Commentatio vero isagogica in Pauli ad Galatas epistolam ita fere habet: Numerus capitum huius epistolae Coptice est (ipse numerus desideratur), et numerus *ἡμεράων* 293. Scripsit eam Romae indeque per Titum discipulum suum ad Galatas misit. Causa scribendi haec erat. Ipse eos ad fidem perduxerat iubens eos mandata Jesu Christi servare, missis factis quae lege Christiana abolita essent, ut sabbati religione, circumcissione etc. Jam vero ex Iudaeochristianis prodierant primae legis vindices, iis qui e gentibus fidem amplexi erant mandata Pentateuchi observanda praecipientes. Qui quum ad Galatas venissent, de Paulo detraxerant, et ut fidem ab eo acceptam deponerent operam dederant, dicentes Paulum non ipsum Messiam vidisse nec ex numero discipulorum eius fuisse eumque ipsis invitis a circumcidendo prohibere atque esum carnum victimarum concedere. His similibusque sermonibus multos illi ad se traduxerant, proptereaque iam Paulus hanc scripsit epistolam, qua etc. In iis quae sequuntur commentator inter alia operam dat ut demonstret, Paulum in apostolis quos *τοὺς δοκοῦντας εἶναι τι* dicat nihil reprehendere: id enim clarum fieri verbis additis: *μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον*. Nec magis reprehensionem Antiochiae Petro a Paulo inflictam agnoscit.

Cod. Tisch. XXXVIII. bombycinus foliorum 8 formae maioris, eiusdem cum cod. XXXVII. aetatis. Sunt fragmenta versionis epistularum Pauli e Copto factae aliunde nondum cognitae. Arabica saepe suprascripta habent Copta, passim etiam ubi nomina propria leguntur Graeca, quae et ipsa e libro Copto, ad quem interpretatio instituta est, exscripta

esse videntur. Continent haec octo folia: 1) fol. 39. 2 Cor. 3, 7—4, 16; 2) fol. 59 (?) Eph. 6, 8 usque finem; 3) fol. 63—68. Philipp. 3, 18 usque finem; porro epistulam ad Colossenses totam et 1 Thess. 1, 1—9. Adscribam collationem epistulae ad Colossenses a clarissimo Gildemeister ad editionem meam Novi Testamenti 1849. institutam mihiq̃ue cum multis aliis quibus in hoc catalogo usus sum benevole communicatam.

I, 1. confirmat Ἰησοῦ Χριστοῦ: v. 2. accurate exprimit Κολασαῖς, ibidem addit καὶ κυρ. Ἰησ. Χριστοῦ: v. 3. habet πατρί sine καί: v. 4. exprimit ἡν ἔχετε: v. 6. omittit καί et habet καὶ αὐξανόμενον: v. 7. habet καθώς sine καί, ibidem ὑμῶν: v. 10. exprimit ὑμᾶς et εἰς τὴν ἐπίγν. vel ἐν τῇ ἐπιγνώσει: v. 12. habet τῷ πατρί et ἰκανώσαντι: v. 14. pro ἔχομεν habet accepimus (vide editionis meae commentarium); omittit διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ et habet καὶ τὴν ἄφεσιν: v. 20. δι' αὐτοῦ secundo loco non habet, confirmat ἐν τοῖς: v. 21. confirmat τῇ διανοίᾳ ὑμῶν et ἀποκατήλλαξεν: v. 22. habet ἐν τῇ σαρκὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ et θανάτου αὐτοῦ: v. 23. confirmat δάκονος: v. 24. pro νῦν habet et ego nunc; ibidem omittit μου: v. 25. omittit Παῦλος: v. 27. confirmat τί τὸ et τοῦτον: v. 28. omittit καὶ διδάσκ. πάντα ἄνθρ., ibidem habet Χριστῷ. II, 1. pro θέλω γάρ habet et volo, ibidem καὶ τῶν ἐν Ἱεραι. non habet: v. 2. videtur interpres συμβιβασθέντων legisse; ibidem addit πατὴρ τοῦ Χριστοῦ: v. 4. pro τοῦτο δέ habet et hoc: v. 6. confirmat τ. Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον: v. 7. habet ἐν αὐτῷ ἐν εὐχαρ.: v. 9. confirmat σωματικῶς: v. 11. τῶν ἁμαρτιῶν non habet: v. 13. habet ὑμᾶς primo loco, item habet ὑμᾶς secundum, tum vero ἡμῖν et ἡμῶν: v. 16. confirmat ἡ βρώσει, item habet ἡ νομιμῇ ἡ σαββάτοις: v. 17. confirmat ᾧ: v. 18. omittit μί: v. 19. non addit Χριστόν. III, 4. habet ὑμῶν: v. 5. addit ὑμῶν: v. 6. confirmat ᾧ, et addit ἐπὶ τ. υἱὸς τ. ἀπειθείας: v. 8. confirmat τὰ πάντα vel simile quid; ibidem addit μὴ ἐμπορευέσθω: v. 11. ἄρσεν καὶ θῆλυ non addit; contra καὶ ex more linguae ubivis habet: v. 12. non exprimit οὖν, ibidem καὶ ante ἡγαπημένοι omittit: v. 13. confirmat Χριστός et ὑμῖν, praeterea in fine addit χαρίζετε: v. 14. confirmat τελειότητος: v. 15. habet Χριστοῦ et ἐνί: v. 16. habet θεοῦ pro Χριστοῦ, porro bis addit καί, tum confirmat ταῖς καρδίαις et θεῷ: v. 17. καὶ non omittit; tum habet κυρίου Ἰησ. Χριστοῦ et θεῷ πατρί: v. 18. addit ὑμῶν, item v. 19: v. 20. habet τῷ κυρίῳ et v. 22. κύριον: v. 23. habet ac si faciat domino; ibidem omittit καί: v. 24. ὑμῶν non addit, ibidem habet τῷ κυρ. Χριστῷ: v. 25. habet γάρ, in fine non addit παρὰ τ. θεῷ. IV, 2. confirmat ἐν εὐχαρ.: v. 8. γνῶ et ὑμῶν: v. 9. τ. πιστ. καὶ ἀγαπ., ibidem non addit πραττόμενα: v. 10. confirmat δεξασθε: v. 12. habet Χριστοῦ Ἰησοῦ: v. 13. πόρον vel κόπον, non ζῆλον: v. 15. habet αὐτῶν: v. 16. καὶ tenet: v. 18. non habet ἀμήν. Subscriptum est: ἐγράφη ἀπὸ Ἀθηνῶν διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὀνησίμου καὶ Μάρκου. στίχ. 312. κεφ. 6. Epistula ad Ephesios subscriptum habet: ἐγράφη ἀπὸ Ρώμης διὰ Τυχικοῦ. στίχ. 312. κεφ. 6. Item epistula ad Philippenses: ἐγράφη ἀπὸ Ρώμης διὰ Τιμοθέου καὶ Ἐπαφροδίτου.

E. GEORGIANA.

(Cum Armeniacis et Aethiopicis foliis aliquot.)

Cod. Tisch. XXXIX. membranaceus foliorum 55 in 4°, satis vetustus, continens magnam partem martyrologii ecclesiae Georgianae.

Cod. Tisch. XL. membranaceus foliorum septem et duorum dimidiorum formae maximae, singulari antiquitatis laude insignis. Inest historia Georgiana Arethae et sociorum eius.

Cod. Tisch. XLI. membranaceus foliorum duodecim in 4°, Georgianus. Duo folia psalmos continent. De reliquis decem, quae ad tres codices olim pertinebant, nondum liquet.

Cod. Tisch. XLII. membranaceus foliorum 15, quorum (A) 11 in 4° et quattuor (B) formae maximae sunt, Georgianus. A fragmentum liturgiae est, destinatae primae dominicae mensis Martis; B index est ad missale.

Cod. Tisch. XLIII. constans tredecim variis foliis membranaceis antiquissimis. Tria e psalterio Aethiopico decerpta continent psalmos quinque primos. Alia quattuor palimpsesta sunt, bis Armeniace scripta. De reliquis tria uncialem quandam scripturam Georgianam antiquissimam habent, altera tria Armeniacam.

F. CODICES HEBRAEORUM ARABICI.

Hi codices omnes in possessione Karaitarum Cairinensium erant, atque ipsi Karaitici sunt, exceptis coniectaneis talmudicis nr. 48. signatis. Scripti sunt Arabice litteris Hebraeis. *)

Cod. Tisch. XLIV. bombycinus foliorum 36 forma 8. minori, continens Midrasch quem vocant de Mose sive historiam de Mose apocrypham. Cui libello simillimus est quem nuper cl. Jellinek primum edidit Hebraice in altera parte libri cui titulum fecit: Bet ha-Midrasch (בית המדרש) pag. 1—11. Inde quod ab initio scriptum est: Nunc historiam Mosis incipiamus, concludendum videtur hanc historiam ad collectionem similium traditionum pertinuisse; sed videtur etiam ad usum synagogae destinata fuisse. Historiae initium fit a laude dei conscripta versibus quorum clausulae inter se consonant; tum relato Pharaonis somnio narratur Israelitarum ab interitu liberatio, item quae acciderunt Mosi ab infantia usque dum deus ipsi apparebat divinae legationis ad Pharaonem causa. Praeterea refertur quomodo deus Mosi ostenderit caelos septem, inferos et paradysum; quae piorum et impiorum habitationes uberius describuntur una cum praemiis et poenis. ¹⁾

*) Cf. supra pag. 14; ad eandem enim collectionem hi quoque libri pertinebant, sed sunt a me dono dati bibliothecae univers. Lips.

¹⁾ Accuratius de hoc libello exposuit Adolph Jellinek l. l. (vide supra p. 14.) pag. 360 sqq. Ibi afferuntur etiam tria narrationum singularum exempla ipso textu Arabico. Prima inscribitur: Moses puer prudens; altera: Baculum miracula edens; tertia: Mosis colloquium cum Metatron.

Cod. Tisch. XLV. chartaceus foliorum 86 forma 4. maiori. Est liber ritus Karaitici isque integer, nisi quod periit pars folii in medio libro positi.

Cod. Tisch. XLVI. Constat partibus tribus: Prima est foliorum 10 forma 8. minori, continens quae ad ritus mensis Ab pertinent. Secunda est folium unum cum precibus prophetis. Tertia est calendarium Karaiticum in plures annos (1792—1826) scriptum.

Cod. Tisch. XLVII. chartaceus foliorum 17 forma 4. minori. Fragmentum est operis de historia naturali. Insunt plura accuratiores studio digna.

Cod. Tisch. XLVIII. bombycinus foliorum 16 forma quarta, continens coniectanea talmudica nondum publicata.

G. PAPYRI.

Codices hi papyracei omnes quos numeris XLIX usque LIV. signavimus, a Garofalo natione Graeco in Aegypto superiore ex sepulchris protracti sunt, indeque post subitam Garofali mortem Cairinum advecti. Cairini mihi contigit ut acquirerem. Redux in patriam factus una cum fragmentis Graecis nr. LV. bibliothecae universitatis Lips. dono dedi. Fragmenta vero Graeca nr. LV. insignita maximam partem a Mariette, qui merito nuper Serapeo prope Memphin invento tantam nominis celebritatem nactus est, pro eximia sua erga me benevolentia dono mihi data sunt. Inventa erant prope Sakkaram.

Codd. Tisch. XLIX. L. LI. LII. Sunt fragmenta papyracea Copta. Unum quodque in forma lignea inclusum et vitro munitum est. Primum est versuum 44, secundum versuum 37, tertium versuum 20, quartum versuum 13.

Cod. Tisch. LIII. Fragmentum est codicis papyracei cum scriptura hieroglyphica. Versus supersunt duodecim. In forma lignea inclusum et vitro munitum.

Cod. Tisch. LIV. Codex est papyraceus hieratico textu scriptus. Longitudinem habet cubitorum fere sex. Dolendum est hanc papyrum tanta fragilitate esse ut iam perierint particulae aliquot, ac verendum sit ne etiam plures pereant. Pro universo habitu et ratione magnam similitudinem habet voluminum papyraceorum Herculensium.

Cod. Tisch. LV. constans variis foliis triginta, maximam partem forma quarta minore. Sunt omnia Graece scripta, sed pleraque altera tantum pagina. Imprimis gravia sunt ratione palaeographica, scripturas enim fere quindecim ante oculos ponunt; ipse textus non magni momenti esse videtur. Inter ea quae legi in vocem incidi *ματιοπωλειω*, quae quidem nondum notata est in lexicis, quamquam *ματιοπωλεω* et *ματιοπωλης* habent.

Huic collectioni Manuscriptorum Tischendorffianorum addam appendicis nomine codices octo alios, quinque Abyssinicos, tres Arabicos Drusianos, qui roganti mihi ad id ipsum dono dati sunt, ut ipse rursus bibliothecis Saxonis dono darem. Sex (nr. I. II. V. VI. VII. VIII.) liberalitati debemus

celeberrimi medici Clot-Bey, reliquos duo (III. IV.) viro docto Monacensi Roth filio, quem constat bis iter in Abyssiniam fecisse. Quinque bibliothecae Regiae Dresdensi, tres bibliothecae universitatis Lipsiensis tradidi.

I. Codex Abyssinicus membranaceus foliorum circa 200 formae quartae maioris, satis antiquus et eleganter scriptus, bibliothecae Regiae Dresdensi a me traditus. Continet vitam sanctae Walattae (i. e. filiae) Petri et quae virtutis exercitia sustinuit, item, quae separatim narrantur, eiusdem virginis miracula. Sequuntur traditiones de sanctis duumviris Cyriaco et Johanne. Denique folia adduntur triginta quattuor utraque parte picturas exhibentia, quibus miracula Walattae Petri repraesentantur. Has picturas quarum una quaeque inscriptione illustratur, accuratius nosse iuvabit artis scientes.

II. Codex Abyssinicus membranaceus foliorum 162 formae quartae minoris, bibliothecae universitatis Lipsiensis a me traditus. Scriptus est ad usum liturgicum. Primum laudes leguntur patriarcharum Abrahami, Isaaci, Jacobi et sancti Georgii. Has excipiunt maioremque libri partem efficiunt laudes sanctae trinitatis, Jesu crucifixi, ecclesiae Christianae, prophetarum, apostolorum, martyrum, iustorum. Denique lectiones in dies festos praescriptae et preces singulis anni ecclesiastici mensibus destinatae exhibentur. Sed ad finem libri nonnihil deesse videtur.

III. Codex Abyssinicus membranaceus foliorum 80 formae quartae minoris, nunc bibliothecae Regiae Dresdensis. Continet lectiones biblicas Testamenti utriusque, additis laudibus Mariae et Jesu.

IV. Codex Abyssinicus membranaceus foliorum 91, nunc bibliothecae universitatis Lipsiensis. Scriptus est Amharice sive dialecto Abyssiniae vulgari. Continet, qui titulus pagina quinta legitur, Terguame Fidel, i. e. expositionem alphabeti.

V. Est volumen quod proprie dicis, Abyssinicum membraneum, longitudinem habens cubitorum quinque, altitudinem cubiti fere dimidii. Servatur in bibliotheca Regia Dresdensi. Summo loco pictus est angelus, immanem ille quidem in modum, iacentibus ad pedes eius variis figuris diabolicis. Quam picturam preces excipiunt ad Fanuel angelum diabolorum exactorem et Michaellem archangelum factae. Totum volumen quem usum habuerit non est dubium: amuleti enim naturam obtinebat destinati adversus malos spiritus.

VI. VII. Duo codices Arabici Drusiani bombycini foliorum fere centum formae 4°, quorum alter prorsus idem cum altero continet: quapropter alterum bibliothecae Regiae Dresdensi, alterum bibliothecae universitatis Lipsiensis tradidi. Sunt ex iis libris quibus Drusorum religio traditur: quos postquam diu frustra viri docti cognoscere cupivissent, hoc saeculo in Europam identidem pertulit cura investigatorum. Eiusdem libri quem nos et Dresdam et Lipsiam attulimus exemplaria alia asservantur Romae, Leydae, Parisiis; fortasse etiam alibi. Ea quae continet disertis verbis descripsit Silvestre de Sacy in libro cui titulum fecit: *Exposé de la religion des Druzes*, tom. I. pag. CCCCLXXI—CCCCLXXXII.

Sunt tractatus singuli sex et viginti, quos iudice Silvestre de Sacy maximam partem Hamza scripsit. Inscribitur primus: Epistula quae impii cerebrum diminuit (perfringit). Tertius: Natura divina virtute omni maior. Quartus: Litterae magnae ad feminas. Decimus quintus: Colloquium secretum. Haec verba sunt quae veritatis amans secreto ad creatorem facit.

VIII. Codex Arabicus Drusianus bombycinus formae quartae, duobus iis qui praecedunt maior, nunc bibliothecae Regiae Dresdensis. Huius quoque libri alterum exemplar Silvestre de Sacy possidebat. Exposuit de eo l. l. pag. CCCCLXXX—CCCCXCIV. Distributus est liber in tractatus octo et viginti, quorum plurimi ad Moctanam sive, ut passim nuncupatur, Beda-eddin, qui quarto loco excepit Hamzam summum ministrum, referuntur auctorem. Singulorum tractatum titulos aliquot adscribamus. Inscribitur primus: Primum de septem mandatis Unitariorum. Alter: Hortatio, reprehensio, objurgationes et institutio ad duos Daï quorum fides vacillabat. Decimus quartus: Fons legum verae pietatis, quibus polytheismi placita exstinguuntur. Decimus quintus: Examen et investigatio, ut plene satisfiat officio nostro extirpandi religionem Christianorum, impiorum veritatisque inimicorum.

Ceterum eiusdem libri alia exemplaria Oxonii et Parisiis asservari constat.

EXCERPTA EX CODICIBUS

IN VARIIS EUROPÆ ET ORIENTIS BIBLIOTHECIS A ME EXCUSSIS.

I. Inter viros doctos constat Clementis Romani quae ferunter Homiliarum duo tantum hucusque codices inventos esse. Alter est Parisinus, ad finem mutilus, desinens in verba Homil. XIX, 14. ἡ ἕλη ὁπότε (cf. ed. Dressel. pag. 383, 12.). Eo solo nitebatur editio Cotelerii et qui totum eius de patribus apostolicis opus emendatius repetiit Clerici, item nupera Schwelgeri editio. Nuperrime autem alter accessit, Ottobonianus Vaticanus, ab Alberto Dressel inventus et anno 1853. ad novam homiliarum editionem adhibitus. Is et integer est nec raro lectionis bonitate Parisino praestat. Nihilominus multum abest ut his duobus codicibus acquiescendum videatur aut editione Dresselii criticis rationibus iam sit satisfactum. Habent enim critica circa textum Homiliarum Clementinarum studia eo plus gravitatis quo magis nostra aetate intellectum est librum illum Clementis apocryphum in historia primaevae ecclesiae indaganda maximi faciendum esse. Quae quum ita sint,

magnopere gaudeo codices alios duo a me repertos esse, alterum in Italia, alterum in oriente. Quos quantopere sperandum sit valituros esse cum ad restituendum textum antiquissimum tum ad historiam eius libri illustrandam, satis apparebit ex prioribus primae Homiliae sectionibus locisque aliquot selectis. Dabimus autem ipsum continuum textum quemadmodum et in orientali et in Italico legitur codice, lectiones Homiliarum ex editionibus Cotelarii et Dresselii unaque Epitomes quae plerumque dicitur textum ubi ad comparandum aptus est sub textu notantes.

Titulus libri in orientali codice hunc in modum scriptus est: *Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἱερομάρτυρος Κλήμεντος ἀρχιεπισκόπου Ῥώμης μαθητοῦ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου*. Ad haec propius reliquis libris scriptis accedit scriptura quattuor Epitomes codicum, in quibus est, teste Cotelario: *Βίος τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος (μάρτυρος) Κλήμ. ἐπισκ. Ῥώμ. μαθ. τ. ἁγ. ἀποστ. Πέτρ.* Satis differunt reliqui tres apud Cotelarium Epitomes codices, quorum unus addita haec habet: *Κλήμεντος τῶν Πέτρων ἐπιδημιῶν κηρυγμάτων ἐπιτομή*, quae quidem sola, quod mireris, titulo loco, praemissis duabus epistulis, Homiliarum codices et Parisinus et Vaticanus habent.

Κλήμης Ἰακώβου τῷ κυρίῳ καὶ ἐπισκόπῳ¹⁾ καὶ ἐπισκόπων ἐπισκόπῳ, διέποντι δὲ τὴν ἐν²⁾ Ἱερουσαλὴμ ἁγίαν τῶν Χριστιανῶν³⁾ ἐκκλησίαν καὶ τὰς πανταχῇ θεοῦ προνοίᾳ ἰδρυθείσας καλῶς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐκκλησίας⁴⁾ σὺν τε πρεσβυτέροις καὶ δικαίοις καὶ τοῖς λοιποῖς (orient. λοιποῖς) ἅπασιν ἀδελφοῖς· εἰρήνῃ εἴη πάντοτε.

Γνώριμον ἔστω σοι, κύριέ μου, ὅτι ἐγὼ⁵⁾ Κλήμης Ῥωμαίων πολίτης ὢν καὶ τὴν πρώτην ἡλικίαν σωφρόνως ζῆσαι δινηθείς⁶⁾, τῆς ἐννοίας μου ἐκ παιδὸς ἀπασχολούσης⁷⁾ τὴν ἐν ἐμοὶ ἐπιθυμίαν εἰς τε ἀθυμίας καὶ πόνοους· συνῆν γὰρ μοι λογισμός, οὐκ οἶδα πόθεν τὴν ἀρχὴν λαβὼν, περὶ θανάτου πυκνὰς ποιούμενος ὑπομνήσεις, ὅτι ἄρα⁸⁾ θανὼν οὐκ εἰμὶ, καὶ οὐδὲ μνήμην τις ποιήσει μου ποτὲ⁹⁾, τοῦ ἀπείρου χρόνου πάντων τὰ πάντα εἰς λήθην φέροντος· ἔσομαι δὲ οὐκ ὦν, οὐκ ὄντας εἰδώς, οὐ γινώσκων, οὐ γινωσκόμενος, οὐ γεγὼώς, οὐ γινόμενος¹⁰⁾· καὶ ἄρα τότε¹¹⁾ γέγονεν ὁ κόσμος, καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι τί ἄρα¹²⁾ ἦν. εἰ γὰρ ἦν αἰεί,

¹⁾ καὶ ἐπισκόπῳ: ita etiam Epitome; codd. vero Cot. et Dr. — in inscriptione epistulae Clementis ad Jacobum — omittunt.

²⁾ Ita etiam unus cod. Epitomes; textus vero Epit. apud Cot. τῷ τῇ Ἱερ. ἁγ. τῶν Χρ. ἐκκλ. διέποντι. Codd. Cot. et Dr. omittunt ἐν.

³⁾ τῶν Χριστιανῶν: ita cum Epitome; cod. vero Cot. Ἑβραίων (absque articulo); cod. Dr. plane omittit, quod idem ex Epitomes codice Cotelarius adnotavit.

⁴⁾ Χριστοῦ usque ἐκκλησίας: haec cum Epitome; in Cot. et Dr. codicibus desunt.

⁵⁾ Haec prorsus conveniunt primis verbis Epitomes; in Homiliis vero initium fit ab Ἐγὼ Κλήμης, omissis prioribus.

⁶⁾ Cotel. δεδινημένος; Dress. notat: „Scripserim cum Ottobon. δεδινημένος, sed obstat καὶ copula

praecedens.“ Epit. consentit in hac forma δινηθείς, sed singula verba contra Homiliarum cod. sic collocata habet: διν. ζῆσαι σωφρόνως. Ceterum ab his inde verbis Epitome discedit ab Homiliarum textu, pergens λογισμὸν τε δεξιόμενος οὐκ οἶδα πόθεν ἐπιτελεθόντα μοι καὶ περὶ θανάτου πυκνὰς ποιούμενον ὑπομνήσεις, πόνοις τὸ λοιπὸν καὶ ἀθυμίας συνέζων etc.

⁷⁾ Ita uterque codex noster; Cot. et Dr. ἀπασχολούσης.

⁸⁾ Sic libri mei; Cot. et Dr. ἄρα.

⁹⁾ Hunc libri accentum habent; non μου ποτε.

¹⁰⁾ Ital. om. οὐ γεγον. οὐ γινόμε.

¹¹⁾ Ita rursus cum libris scripsi; Cot. et Dr. ἄρα ποτε.

¹²⁾ Sic uterque noster cum Cotelario; item Epit. τί ἄρα καὶ ἦν. Contra Dress. τί ἔτος ἦν.

καὶ ἔσται· εἰ δὲ γέγονεν, καὶ μετὰ (orient. addit τὴν) λύσει τί ἄρα ἔσται πάλιν, εἰ μὴ τάχα σιγὴ καὶ λήθη· ἢ καὶ¹⁾ τάχα ἔσται τι ὃ πῦν (Ital. τί οὖν) νοῆσαι οὐ δυνατόν. II. Ταῦτά τε καὶ τὰ τούτοις ὅμοια οὐκ οἶδα πόθεν ἀπαύστως ἐνθυμούμενος²⁾ ὁδηγηρὰν εἶχον λήπην τοσοῦτον³⁾ ὡς ὠχριακότεα (Ital. ὠχριοκ.) μετρήσθαι· καὶ τὸ δεινότερον, εἴ ποτε ἀπώσασθαι τὴν φροντίδα ὡς ἀνωφελῇ ἐβουλεύσάμην⁴⁾, ἀκμαιότερόν μοι μᾶλλον τὸ πάθος ἐγένετο. καὶ ἡχθόμην ἐπὶ τούτῳ, οὐκ εἰδὼς σύνοικον καλὴν ἔχων ἔννοιαν⁵⁾, ἀθανασίας ἀγαθῆς⁶⁾ αἰτίαν μοι γινόμενῃ⁷⁾, ὡς ὕστερον τῇ πείρᾳ ἐπέγνω καὶ θεῶ τῷ πάντων δεσπότῃ ἡνυχάριστσα· ὑπὸ γὰρ τῆς κατ' ἀρχὰς θλιβούσης με ἐννοίας εἰς τὴν τῶν πραγμάτων ζήτησιν καὶ εὑρεσιν ἡναγκάσθη ἐλθεῖν, καὶ τότε ἐταλάνιζον οὗς τὴν ἀρχὴν δι' ἄγνοιαν μακαρίζειν ἐκινδύνουν.⁸⁾ III. Ἐκ παιδὸς οὖν ἡλικίας ὣν ἐν τοῖς⁹⁾ τοιοῦτοις λογισμοῖς, χάριν τοῦ μαθεῖν τι βέβαιον εἰς τὰς τῶν φιλοσόφων ἐφοίτων διατριβάς· καὶ οὐθὲν ἕτερον εἴρων ἢ δογμάτων ἀνασκευὰς καὶ κατασκευὰς καὶ ἔρεις καὶ φιλονεικίας καὶ συλλογισμῶν τέχνας καὶ λημμάτων ἐπινοίας¹⁰⁾. καὶ ποτὲ μὲν¹¹⁾ ἐπεκράτει, φέρε λέγειν, ὅτι ἀθάνατος (orient. addit ἦν) ἢ ψυχὴ, ποτὲ δὲ ὅτι θνητὴ. καὶ ὁπότε γοῦν (Ital. οὖν)¹²⁾ ἐπεκράτει λόγος ὅτι ἀθάνατος ἢ ψυχὴ¹³⁾, ἔχαρον· ὁπότε δὲ ὅτι θνητὴ, ἐλπιούμην· πλεῖον δὲ ἡθύμουν¹⁴⁾ ὅτι οὐδ' ὁποτέρων (ita Ital., orient. -τερον) τις τὸν ἐμὸν βεβαιῶσαι νοῦν ἡδύνατο¹⁵⁾. πλὴν ἐν ἐνόουν¹⁶⁾, ὅτι αἱ δόξαι τῶν ὑποθέσεων παρὰ τοὺς ἐκδικούντας ψευδεῖς ἢ ἀληθεῖς ὑπολαμβάνονται, καὶ οὐχ ὡς ἔχουσιν ἀληθείας φαίνονται¹⁷⁾. ἐπιστήσας οὖν ἥδη ποτὲ ὅτι οὐ παρὰ τὰς ἐκδικουμένας ὑποθέσεις ἢ κατάληψις γίνεται, ἀλλὰ παρὰ τοὺς ἐκδικούντας αἱ δόξαι ἀποφαίνονται¹⁸⁾, ἔτι μᾶλλον ὠλιγγίον (Ital. ὠλιγγ.) ἐν τοῖς πράγμασιν. διό ἐκ τοῦ τῆς

¹⁾ ἢ καί: sic rectissime uterque noster. Cot. om. ἦ; cod. Ottob. καὶ ἦ.

²⁾ Ita omnes Homiliarum codices, contra Epitome, per cetera satis consonans, διενθυμούμενος.

³⁾ Ita rursus omnes Homil. codd., contra Epit. ἀπαιστέον εἶχον αἰετὴν λήπην, καὶ τοσοῦτον.

⁴⁾ Consentiant Homil. codices; contra Epit. τὴν περὶ τούτων φροντίδα ὡς μάταιαν ἐλογισάμην.

⁵⁾ ἀκμαιότερον — ἐννοίαν: in his prorsus conveniunt Homil. et Epit.

⁶⁾ ἀγαθῆς: ita mei cum Cotelario; Ottob. ἀγαθὴν. Epit. omittit.

⁷⁾ γινόμενῃ: ita orientalis; Italicus cum Cot. γενομένην; Dress. γενησομένην.

⁸⁾ Cum his, in quibus consentiunt Homil. codices, conferre iuvat textum Epitomes qui sic habet: ὡς ὕστερον ἔγνω ἀπὸ τοῦ τέλους, καὶ θεῶ τῷ πάντων ἡνυχάριστσα ποιητῇ· ὑπὸ γὰρ τῆς κατ' ἀρχὰς με πιεζούσης ἐννοίας ἡναγκάσθη εἰς τὴν τῶν πραγμάτων ἐλθεῖν ζήτησιν· καὶ οὗς τὴν ἀρχὴν δι' ἄγνοιαν μακαρίζειν ἐκινδύνουν, ὕστερον ἐταλάνιζεν οὐκ ἐπανασάμην.

⁹⁾ τοῖς: ita uterque meus; Cot. et Dr. omittunt, item Epitome.

¹⁰⁾ καὶ οὐθὲν — ἐπινοίας: rursus in his plena codicum Homil. consensio; Epit. vero sic: ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐδὲν ἕτερον παρ' αὐτοῖς τὸ σπουδαζόμενον εἴρων ἢ δογμ. ἀνασκ. κ. κατασκ. ἐκιδάς τε κ. συλλ. τέχνη. καὶ δὴ καὶ λημμ. ἐπιν.

¹¹⁾ ποτὲ μὲν — ποτὲ δέ: ita rectissime uterque meus cum Epitome; Cot. ὅτε μὲν et ὅτε δέ, Ottob. ὅτε μὲν et ὅτε δέ.

¹²⁾ Haec praestare videntur lectioni vulgatae: εἰ ποτε οὖν, item lectioni Epitomes καὶ ὅτι μὲν (pergit λόγος ἐπεκρατῶν ἦν).

¹³⁾ Ita nostri codd. cum Epitome; Cot. et Dr. omittunt ἢ ψυχὴ.

¹⁴⁾ In cod. Cotelarii desunt ὅτι θνητὴ usque ἡθύμουν. Nostri vero cum Ottobon. consentiunt, quorum ad scripturam prope accedit Epitome.

¹⁵⁾ Etiam haec, quibuscum Epit. consentit, omnino praestant lectioni Cot. et Dr. quae sic habet: ὅτι οὐδ' ὁποτέρων εἰς τὸν ἐμὸν βεβ. νοῦν ἡδυνάμην.

¹⁶⁾ ἐν ἐνόουν: ita adhibita Ruffini versione (sed hoc tantum intelligebam) scripsi pro eo quod in meis codd. pariterque a Cot. in Epitome editum est, ἐνερόουν. In Homil. Cot. et Dr. ediderunt συνερόουν.

¹⁷⁾ Haec Epitomator sic mutavit ut pro ὑπολαμβάν. scriberet ἀποφαίνοντας, ac pergeret καὶ οὐχ ὡς ἐχ. αἰτὰι ἐφ' ταυτῶν ἀληθείας καταλαμβάνονται, reliqua vero quae in Homiliis sequuntur: ἐπιστήσας usque ἀποφαίνονται omitteret. Quem ad locum cf. Ruffini versio.

¹⁸⁾ Ita nostri, in eundemque modum legendum esse censuit Cotelarius; codd. vero Paris. et Vatic. ἀποφύρονται.

ψυχῆς βάθους ἐστέναζον· οὔτε γάρ τι βεβαιῶσαι οἷός τε¹⁾ ἤμων, οὔτε τὴν τῶν τοιούτων φροντίδα ἀποσεύσασθαι ἐδυνάμην²⁾, καίπερ βουλόμενος, ὡς³⁾ φθάσας εἶπον· ὅτι ἐμὰντῶ πυκνότερον ἡσυχάζειν ἐπιτάσσονται⁴⁾ οὐκ οἷδ' ὅπως⁵⁾ λανθάνοντως μεθ' ἡδονῆς ὁ τῶν τοιούτων μοι⁶⁾ εἰσέλχετο λογισμός. IV. Καὶ πάλιν ἀπορούμενος ἔλεγον ἐμὰντῶ Τί μεταιοπονω, σαφοῦς ὄντος τοῦ πράγματος, ὅτι εἰ μὲν θανὼν οὐκ εἰμί, νῦν ὄντα με λυπεῖσθαι οὐ προσήκειν.⁷⁾ διὸ τηρήσω τὸ λυπεῖσθαι εἰς τὴν τότε⁸⁾, ὅτε οὐκ ὦν οὐ (orient. praetermittit) λυπηθήσομαι. εἰ δ' ἄρα (orient. ἄρα) εἰμί, τί νῦν ἐκ περισσοῦ μοι πρόσσεσι τὸ λυπεῖσθαι; καὶ εὐθέως μετὰ τοῦτο ἕτερός με εἰσέη (orient. εἰσέη) λογισμός⁹⁾. ἔλεγον γάρ Μή τι γε¹⁰⁾ τοῦ νῦν με λυποῦντος ἐκεῖ χεῖρον παθεῖν ἔχω, μὴ βεβιωκὸς εὐσεβῶς, καὶ παραδοθήσομαι¹¹⁾ κατ' ἐνίαν φιλοσόφον λόγους Πυριφλεγέθοντι καὶ Ταρτάρῳ, ὡς Σίσυφος ἢ Τιτύος¹²⁾ ἢ Ἰξίον ἢ Τάνταλος, καὶ ἔσομαι ἐν ἄδου τὸν αἰῶνα κολαζόμενος; πάλιν τε¹³⁾ ἀνθυπέφερον λέγων Ἡ ἀδήλου ὄντος τοῦ πράγματος¹⁴⁾, ἀκινδυνότερόν¹⁵⁾ ἐστὶν μᾶλλον εὐσεβῶς βιωσαί με. καὶ πάλιν¹⁶⁾ Πῶς δυνήσομαι τοῦ δικαίου χάριν εἰς ἀδήλον ἐλπίδα ἀφορῶν τῶν τοῦ σώματος κρατεῖν ἡδονῶν; ἀλλ' οὐδ' οὔτι¹⁷⁾ ποτέ ἐστι δίκαιον καὶ¹⁸⁾ ἀρέσκον θεῶ πεπληροφῶρημι, οὔτε εἰ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος ἢ θνητὴ γνώσκω· οὔτε τις λόγος βέβαιος εὐρίσκεται, οὔτε τῶν τοιούτων λογισμῶν ἡσυχάζειν δύναμαι. V. Τί οὖν χρὴ ποιεῖν ἢ τοῦτο¹⁹⁾· εἰς Αἴγυπτον πορεύσομαι, καὶ τοῖς τῶν ἀδύτων ἱεροφάνταις τε²⁰⁾ καὶ προφῆταις φιλοθήσομαι, καὶ μάγον ζητήσας καὶ εὐρὼν χρήμασι πολλοῖς πείσω ὅπως ψυχῆς ἀναπομπὴν τὴν λεγομένην νεκρομαντίαν²¹⁾ ποιήσῃ, ἐμοῦ ὡς περὶ πράγματός τινος πυνθανομένου²²⁾· ἢ δὲ πεῦσις ἔσται περὶ τοῦ μαθεῖν εἰ ἀθάνατος ἢ ψυχή· ἢ δὲ τῆς ψυχῆς ἀποκρίσις, ὅτι ἀθάνατός ἐστιν, οὐκ ἐκ τοῦ λαλῆσαι ἢ καὶ ἀκοῦσαι ἔσται²³⁾ μοι γινῶναι, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὀφθῆναι μόνον, ἵνα αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδὼν αὐτὴν ἀντάρκη καὶ ἱκανὴν ἀπόφασιν ἔχω ἐκ τοῦ μόνον φανῆναι ὅτι ἔστιν· καὶ οὐκ ἐτι δυνήσεται τὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἴδια τὰ τῆς ἀκοῆς ἀνατρέφαι ἀδηλα ῥήματα²⁴⁾. ὁμως καὶ αὐτὴν ταύτην

¹⁾ τε: ita mei cum Parisino; Ottobon. τ; idem οὐδὲ τὴν pro οὔτε τὴν.

²⁾ In his et iis quae sequuntur ab Homiliarum textu satis differt Epitome.

³⁾ ὡς: ita nostri cum Parisino; Ottobon. omittit.

⁴⁾ Sic uterque noster; Cot. et Dr. ἐπιτάσσοντος. Vide infra ad μοι.

⁵⁾ Ita nostri et Ottob.; Cot. οἷδ' ὅπως.

⁶⁾ μοι: ita nostri et Parisinus; Ottob. με.

⁷⁾ Ita omnes Homil. codices; Epitome προσήκει.

⁸⁾ Ita rursus omnes; Epitome vero τηρικαῦτα pro εἰς τ. τ.

⁹⁾ Hanc Homiliarum lectionem mutavit Epitomator hunc in modum: ἕτερος ἐπεισέη μοι λογισμός.

¹⁰⁾ Μή τι γε: ita nostri cum Ottoboniano, assentiente Epitome; Cot. vero Εἰ μή.

¹¹⁾ Ab hoc inde loco Italicum tantum textum exscripsi.

¹²⁾ Mirum in modum accentus huius nominis fluctuat. Secuti sumus Italicum codicem nostrum; Cot. vero edidit Τίτυος, Dress, Τιτύος.

¹³⁾ Ita cum Cotelario; Ottob. codex καὶ πάλιν τε.

¹⁴⁾ Ita fere cum Epitome, nisi quod ὡς pro ἢ habet. Cot. vero et Dr. sic: λέγων Ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα.

καὶ πάλιν ἔλεγον Εἰ δὲ ἔστιν; ἀδήλου (Cot. οὐ δήλου) οὐκ ὄντος τοῦ πράγμ. ἔλεγον Ἀκινδ.

¹⁵⁾ Ita codex ut passim libri scripti. Cot. et Dr. ἀκινδυνότερον.

¹⁶⁾ Cot. et Dr. omittunt πάλιν. Epit. omittit omnia inter βῶσαι (Epit. βῶσαι) με, καὶ et τῶν τοῦ σώματος.

¹⁷⁾ Cot. et Dr. οὐδὲ τί.

¹⁸⁾ Ita cum Parisino; Ottob. om. καί.

¹⁹⁾ Ita omnino ex auctoritate codicum scribendum est ut non distinguatur post ποιεῖν. Aliter Cot.

²⁰⁾ τε Ital. cum Ottob. addit; Par. om.

²¹⁾ Ita cum Ottoboniano et codice Epitomes. Parisinus vero cum plerisque codd. Epitomes νεκρομαντίαν.

²²⁾ Haec Epitomator sic reddidit: -- πείσω πολλοῖς ψυχῆς ἀναπομπὴν -- ἐργάσασθαι, ἐμοῦ δῆθεν ὡς περὶ πρ. τιν. πυνθάνεσθαι βουλομένου.

²³⁾ Ita cum Parisino; Ottobon. ἔστι cum Epitomes codd.

²⁴⁾ Haec Epitome sic habet: τοῦτο δὲ πάντως οὐκ ἐκ τοῦ ἀποκρίνασθαι ὅτι ἀθ. ἔστιν, ἔστι μοι γν. ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὀφθῆναι μόνον ὅτι ἔστιν· ἰδὼν γὰρ αὐτὴν αὐτοῖς ὁμμασιν ἱκανὴν ἔξω πληροφορίαν, καὶ οὐκ ἐτι πιστότερα ὀφθαλμῶν ὥτα ποιήσομαι.

τὴν σκέψιν ἀντίβαλλον¹⁾ τινι συνήθει φιλοσόφῳ, ὃς συνεβούλευν μοι τοῦτο μὴ τολμήσαι²⁾ κατὰ πολλοὺς τρόπους³⁾. εἴτε γὰρ οὐκ εἰσακούσεται⁴⁾ ἡ ψυχὴ τῷ μάγῳ, σὺ τοῖς ταῦτα ποιεῖν ἀπαγορεύουσιν νόμοις ὡς ἀντιπράξας δυσσυνειδήτως βιάσεις· εἰ δὲ ἐπακούσεται, μετὰ τοῦ δυσσυνειδήτως σε βιοῦν ὀίμαι τὰ τῆς εὐσεβείας σοι μικρὴν προχωρεῖν, οὗ εἵνεκεν καὶ ἐτόλμας⁵⁾. ἐχθραίνειν γὰρ τὸ θεῖον λέγουσιν ἐπὶ τοῖς τῇ λύσει θανάτων σωμάτων σκόλλουσι τὰς ψυχάς⁶⁾. ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀκούσας ὀκνηρότερος μὲν πρὸς τὸ τοιοῦτον ἐγχειρῆσαι ἐγενόμην, τῆς δὲ ἀπ' ἀρχῆς μου οὐκ ἐπανασάμην βουλῆς, ἀλλ' ὡς ἐμποδισθεὶς τῆς ὁρμῆς ἡθύμουν⁷⁾. VI. Καὶ ἵνα μὴ σοι τὰ τοιαῦτα μακρῶς διηγήσωμαι⁸⁾ λόγῳ, ἐν τοσούτοις λογισμοῖς καὶ πράγμασιν ὄντος μου, φήμη τις ἱρέμα ἐπὶ τῆς Τιβερίου Καίσαρος βασιλείας, ἐξ ἐαρινῆς τροπῆς τὴν ἀρχὴν λαμβάνουσα ἡῤῥανεν ἐκάστοτε⁹⁾, καὶ ὡς ἀληθῶς ἀγαθὴ (orient. ἀγαθὴ ἀληθῶς) θεοῦ (orient. omittit) ἄγγελος διέτρεχεν¹⁰⁾ τὸν κόσμον, τὸ τοῦ θεοῦ βούλημα σιγᾶν [ἡ] στέγειν¹¹⁾ μὴ δυναμένη. ἐκάστοτε οὖν πλείων καὶ μεῖζων ἐγένετο¹²⁾, λέγουσα ὡς τίς ποτε ἐν Ἰουδαίᾳ ἐξ ἐαρινῆς τροπῆς λαβὼν τὴν ἀρχὴν Ἰουδαίους¹³⁾ τὴν τοῦ αἰδίου θεοῦ εὐαγγελίζεται βασιλείαν, ἧς ἀπολαύειν λέγει ἵαν τις αὐτῶν προκατορθώσει¹⁴⁾ τὴν πολιτείαν· τοῦ δὲ¹⁵⁾ πιστεῦσθαι αὐτὸν χάριν, ὅτι θεότιτος¹⁶⁾ γέμων ταῦτα πνέει¹⁷⁾, πολλὰ θαυμάσια σημεῖα τε καὶ τέρατα διαπράττεται κελεύσει μόνῃ, ὡς ἔχων ἐξουσίαν¹⁸⁾· κερκούς¹⁹⁾ ποιεῖ ἀκούειν, τυφλοὺς ἀναβλέπειν²⁰⁾, κωλοὺς ποιεῖ περιπατεῖν²¹⁾, χωλοὺς ἀνορθοῖ²²⁾, πᾶσαν νόσον ἀπελαύνει, πάντα δαίμονα φηγαδεύει· ἀλλὰ καὶ λεπροὶ²³⁾ ἐκ διαστήματος μόνον ἐνορῶντες αὐτῷ ἰώμενοι ἀπαλλάσσονται, νεκροὶ δὲ προσφερόμενοι ἐγείρονται, καὶ οὐδὲν ἐστὶν ὃ ἀδυνατεῖ ποιεῖν.

His addam e variis locis excerpta haec.

I, 8. (pag. 31. apud Dress.) in cod. meo orient. haec scripta sunt: Ταῦτα ἐγὼ λέγων περὶ ἄλλων καὶ ἑμαντῶ ὁμίλησα (Cot. et Dr. ὁμίλησα) λέγων Τί ἄλλους μέμφομαι, ἐν τῷ αὐτῷ τῆς ἀμελείας

¹⁾ Ita cum Parisino; Ottobon. ἀντίβαλον.

²⁾ Cot. et Dr. τολμᾶν.

³⁾ Epitomator haec ita expressit: ὅμως φιλοσόφῳ τινὶ τῶν συνήθων καὶ ταύτην ἐκονούμην τὴν γνώμην· ὃ δὲ συνεβούλευν μοι μὴ λυσitteλὲς εἶναι τοῦτο τολμήσαι δυοῖν ἔνεκα.

⁴⁾ Cot. et Dr. addunt φησὶν, item Epit. ἔφη post γάρ.

⁵⁾ Ita cum Cot. et Dr., sed Epitome: οὗ ἔνεκεν τὰ τοιαῦτα ἐτόλμας.

⁶⁾ Epit. sic: ἐπὶ τοῖς σκ.ταῖς ψυχ. μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐκείνων διάλυσιν.

⁷⁾ Haec Epitomator mutavit sic: -- ὀκνηρ. μὲν ἐπὶ τὸ ἐγχειρῆμα ἐγενόμην· ἀλλὰ τῆς προτέρας ἐννοίας ἐκείνης παντάπασιν ἀποστῆναι οὐκ ἡδυνάμην.

⁸⁾ διηγήσωμαι: ita cum Italico etiam orientalis meus; Cot. et Dr. διηγίσσομαι. Epitome: -- μακρὸν ἀποτείνω λόγον.

⁹⁾ Epitome: -- ἡρέμα, Τιβερίου Καίσαρος τὰ Ῥωμαϊκὰ διάποτος σκῆπτρα, ἱερὸς ἦδη ἀρχομένου ἡῤῥανεν ὁπόσας ἡμέρας.

¹⁰⁾ Ita et Ital. et orient. cum Ottoboniano; Parisinus διέτρεχτο. Epitome διήγει.

¹¹⁾ σιγᾶν στέγειν: ita (et Ital. et orient.) cum Pari-

sino. Videtur ἢ post σιγᾶν excidisse. Ottobon. cum Epit. σιγῇ στέγειν.

¹²⁾ Ita Ital. et orient. cum Ottoboniano; Paris. ἐγένετο. Hunc locum Epit. sic expressit: μᾶλλον δὲ καὶ πλείων ἐκάστης ἡμέρας καὶ μεῖζων ἐγένετο.

¹³⁾ Haec: Ἰουδαίους usque ποιῖν ex orientali codice sunt.

¹⁴⁾ Similiter Cot. προκατορθώσει, Ottob. προκατορθώσει. Epitome: ἧς ἀπολ. μελλεῖ (alii λέγει), ἵαν τις αὐτῷ ἀρ(ισ)την διὰ πάντων ἐπιδείξεται πολ.

¹⁵⁾ δέ: Ottobon. omittit.

¹⁶⁾ Ita cum Epitome; Cot. et Dr. θεώτιτος.

¹⁷⁾ πνέει: Epitome διδάσκει.

¹⁸⁾ Cot. et Dr. ὡς παρὰ θεοῦ εἰληφώς τὴν ἐξουσίαν. Epitome sic: πολλ. θανμ. τέρ. τε καὶ σημ. ἐργάζεται, ἐήμασι μόνῳ κωφοὺς ἀκούειν ποιῶν.

¹⁹⁾ Cot. et Dr. addunt γάρ.

²⁰⁾ τυφλ. ἀναβλ. in textu omitta supplentur in margine.

²¹⁾ Ita cum Parisino; Ottob. om. ποιῖ περιπ.

²²⁾ Ottobon. ὀρθοῖ.

²³⁾ Cot. et Dr. λεπροὶ ψωροί. Etiam Epitome om. ψωροί.

υπάρχων ἐγκλήματι¹⁾; ἀλλ' εἰς Ἰουδαίαν ὁρμήσω, πρότερον τὸν ἐμὸν διαθεῖς βίον²⁾. καὶ δὴ οὕτως³⁾ βουλευσαμένου μου πολὺς ὁ τῆς παρολκῆς ἐγένετο⁴⁾ χρόνος, τῶν βιωτικῶν πραγμάτων δυσελέτων ὄντων. πέρας γοῦν συννοήσας ὠδίποτε⁵⁾ τὴν τοῦ βίου φύσιν, ὅτι ἐλπιδι ἐμπλοκῶν⁶⁾ τοὺς σπεύδοντας ἐνεδρεῖει, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὃν ποτε εἰσεκλάπην χρόνον ἐλπίσι δονούμενος, καὶ ὅτι οὕτως ἀσχολούμενοι οἱ ἄνθρωποι ἀποθνήσκουσιν, τὰ πάντα μου ὡς ἔτυχεν ἀφείδεις εἰς Πόρτον⁷⁾ ὄρμησα.⁸⁾

Homil. I, 10. fin. (cf. ed. Dress. p. 34.) εὐκαιρον τοῖς τὸν⁹⁾ ὅλων ἀγροῦσι θεόν. Ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος, ἐκ¹⁰⁾ συμφωνίας ἄτακτος ἠφίσσαν γέλωτα, κατασκευαπῶν καὶ ἀπορεῖν αὐτὸν πειρώμενοι ὡς βάρβαρον τινα δαμονῶντα. ἐγὼ δὲ ταῦτα ὁρῶν, ζήλω οὐκ οἶδ' ὅπως ληφθεὶς, εὐσεβεῖ θυμῷ τοῦ λουπτοῦ σιγῇ οὐκ ἑκατέρουν, ἀλλὰ μετὰ παρησίας ἐβόων λέγων Εὐλόγως ὁ θεὸς ὑμῖν¹¹⁾ ἀκατάληπτον τὴν αὐτοῦ βούλησιν ἔθετο, ἀναξίους προῖδων, ἐξ ὧν¹²⁾ νῦν τοὺς κριτικὸν νοῦν ἔχοντας πληροφορῶν φαίνεται. ἐπεὶ γὰρ νῦν τῆς αὐτοῦ βουλῆσεως κήρυκες ἐξαπεστάλησαν, οὐ γραμματικὴν ἐπαγγελλόμενοι τέχνην, ἀλλὰ¹³⁾ ἀπλοῖς καὶ ἀπανούργοις λόγοις¹⁴⁾ τὴν αὐτοῦ βούλησιν ἐκφαίνοντες, ὡς πάντα¹⁵⁾ νοεῖν τὰ λεγόμενα, καὶ οὐ μετὰ ἔξεως τινας φθονεράς, παρέχειν πᾶσιν ἐαντὴν μὴ βουλομένης¹⁶⁾. πάρεστε ὑμεῖς πρὸς τὸ¹⁷⁾ μὴ νοεῖν τὸ ὑμῖν συμφέρον ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ βλάβῃ γελαῖν τὴν εἰς τὴν etc.

Homil. I, 12. fin. (cf. ed. Dress. pag. 36.) ἄδικοι καὶ θεοστυγεῖς καὶ τὸν σώζοντα λογισμὸν εἰς ἀπιστείαν¹⁸⁾ ἀπασχολοῦντες¹⁹⁾. πῶς συγγνώμῃς τυχεῖν δυνήσεσθε, τὸν τὴν θεοῦ ἐπαγγελλόμενον ὑμῖν εἰπεῖν ὑβρίζοντες, καὶ ταῦτα ἄνθρωπον [ὄν]²¹⁾ ἐχρῆν, εἰ καὶ μηδὲν ἀληθὲς λέγοντα²²⁾, [διὰ] τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς²³⁾ ἀποδεξασθαι προαίρεσιν.²⁴⁾

Homil. I, 14. (cf. ed. Dress. pag. 37) τάχα δὲ καὶ συνουκήσω ὑμῖν τὸν πάντα μου τῆς ζωῆς

¹⁾ Epitome sic: ἐν Ἰσῳ τῆς ἀμελείας ὧν ἐκείνους ἐγκλήματι.

²⁾ Pro his Epitome: καὶ οὐ πρότερον τὸν ἐμὸν διαθεῖς βίον, εἰς Ἰουδαίαν ἀφικνούμαι, μάχης τῶν τοιοῦτων αὐτὸς γενησόμενος.

³⁾ Ita cum Parisino; Ottob. οὕτω.

⁴⁾ Cot. et Dr. ἐγενήθη.

⁵⁾ In ipso codice est ὠδήποτε. Codd. Parisinus et Ottob. ὁ δὴ ποτε. Jam Davisius coniecit ὠδέ ποτε legendum esse.

⁶⁾ Parisinus ἐκπλέκων (Cotelerius coniecit ἐμπλέκων), Ottobon. ἐμπλοκῶν.

⁷⁾ Πόρτον cum Ottoboniano; Coteler. πόρτον. Etiam Epitome πόρτον habet, sed ad eum locum iam Clericus Πόρτον coniecerat.

⁸⁾ Cot. et Dr. ὄρμησα.

⁹⁾ τόν: ita codex noster pro τῶν in codd. Par. et Ottob. Inter variantes lectiones ad geminum Epitomes locum est τὸν τῶν.

¹⁰⁾ ἐκ: ita cum Epitome; Cot. vero et Dr. ὡς ἐκ.

¹¹⁾ ὑμῖν: ita cum Parisino et Epitome; Ottob. ἡμῖν.

¹²⁾ ἐξ ὧν, ita cum Epitome, quae in iis quae paullo anteleguntur magnopere ab Homiliis discedit (καθ' ἅπερ βάρβαρον τινα καὶ μαινόμενον. ἐγὼ δ. τ. ο. διαθερ-

μαίνομαι τὴν ψυχὴν, καὶ ζήλω -- ληφθεὶς, σιγῇ οὐκ ὑπέμενον etc.); Paris. vero ὡς ἐξ ὧν, item ut videtur Ottob.

¹³⁾ Cot. et Dr. ἀλλ'.

¹⁴⁾ λόγοις: ita cum Ottoboniano; apud Cotel. omisum est.

¹⁵⁾ Cot. πάντα ὄντιναοῦν τὸν ἀκούσαντα, Dr. πάνθ' ὄντιναοῦν ἀκούσαντα, item Epit. πάντα ὄντιναοῦν τὸν ἀκούσαντα.

¹⁶⁾ Ita cum Par. et Ottob. cuius in margine est βουλόμενοι.

¹⁷⁾ πρὸς τό cum Cotelerio; Dr. cum Epit. πρὸς τῷ.

¹⁸⁾ Cot. et Dr. ἀπιστίαν.

¹⁹⁾ Ita ut supra; Cot. vero et Dr. rursus ἀπασχολοῦντες.

²⁰⁾ Ita cum Ottoboniano; Cotel. θεότητα.

²¹⁾ ὄν in nostro cod. omisum est.

²²⁾ Ita cum Ottoboniano; Cotel. ἀληθεύοντα. Illud διὰ quod sequitur, nec in nostro nec in reliquis codd. legitur.

²³⁾ Cotel. et Dr. πρὸς ἡμᾶς.

²⁴⁾ Haec omnia longe aliter Epitome habet: Extrema sic: ὃ μεγάλης ἀδικίας, ὅτι μέχρι φθόνου (φόνου) κινδυνεύουσιν οἱ τοῦ θεοῦ κήρυκες, καὶ ταῦτα ὑπὸ τῶν εἰς σωτηρίαν καλομένων ἀνδρῶν.

χρόνον¹⁾· αὐτὸς²⁾ ταῦτα ἀκούσας ἀπεκρίνατο Σὺ εἰ μὲν ἱστορήσαι τὰ ἡμέτερα καὶ μαθεῖν τὸ συμφέρον θέλεις, ἔξαντῆς μοι (cod. με) σύμπλεσον· εἰ δὲ οὐ³⁾ βούλει⁴⁾, ἐλθὼν ἐπιστῆς ἡμῖν; ἐγὼ γὰρ αὖριον πορεύσωμαι⁵⁾ ἐπὶ τὰ ἑμῶν. καὶ διὰ ἀδυσώπητον ἰδὼν συνήλθον αὐτῷ μέχρι τοῦ λιμένος etc.

Homil. I, 17. (cf. ed. Dress. pag. 40.) καὶ εἰ, τί ποτέ ἐστιν δίκαιον καὶ ἀρέσκον⁶⁾ θεῷ· καὶ εἰ γέγονεν ὁ κόσμος⁷⁾, καὶ διὰ τί γέγονε· καὶ εἰ οὐ λυθήσεται, καὶ εἰ λυθήσεται· καὶ εἰ κρείττων ἐσται, ἢ οὐδὲ ἐσται· καὶ ἵνα μὴ τὸ κατ' εἶδος λέγω, ταῦτά τε⁸⁾ καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα μαθεῖν ἤθελον⁹⁾. ὁ δὲ Πέτρος¹⁰⁾ πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνατο Συντόμως σοι, ὦ Κλήμη¹¹⁾, τὴν τῶν ὄντων γνώσιν παρεξομαι· καὶ τὰ νῦν ἔξαντῆς ἄκουσον. XVIII. Ἡ τοῦ Θεοῦ βουλὴ ἐν ἀδήλῳ γέγονε κατὰ πολλοὺς τρόπους τοῖς ἀνθρώποις¹²⁾. τὰ μὲν πρῶτα διὰ τὸ κρατηθῆναι αὐτούς¹³⁾ εἰσαγωγῇ κακῇ, συντροφίᾳ πονηρᾷ, συνθηδείᾳ δεινῇ, ὁμιλίᾳ οὐ καλῇ, προλήψει οὐκ ὀρθῇ· καὶ¹⁴⁾ διὰ ταῦτα πλάνη, ἔπειτα¹⁵⁾ ἀφοβία, ἀπιστία, πορνεία, φυλαργυρία, κενοδοξία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα κακὰ μυρία¹⁶⁾.

Homil. II, 1. (cf. ed. Dress. pag. 45.) καὶ μαθὼν τὸν Πέτρον ἐργηγορότα καὶ τοῖς συνοῦσι περὶ θεολογίας¹⁷⁾ διαλεγόμενον, οἱ ἦσαν δέκα καὶ ἔξι¹⁸⁾, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα¹⁹⁾ ἐκθῆναι ἐβουλεσάμην²⁰⁾ - - καὶ Λάζαρος ὁ ἱερεὺς, ὃν ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν τετραήμερον ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστός²¹⁾.

Homil. II, 21 sq. (cf. ed. Dress. p. 57.) οἱ δὲ τὸν Θεὸν μαρτυρούμενοι μηδὲν ψεύσασθαι ἐξετίθεντο. ὧν²²⁾ πρῶτος ὁ Ἀκύλας ἤρξατο λέγειν οὕτως.

Homil. II, 27. (cf. Dress. pag. 62.) Ταῦτα τοῦ Ἀκύλα εἰπόντος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Νικήτης ἔφη Ἀναγκαῖον ἐστίν, ἀδελφεῖ ἡμῶν Κλήμη²³⁾, τὰ παραλειφθέντα τῷ Ἀκύλᾳ ἐμὲ ὑπομνήσαι²⁴⁾.

¹⁾ Sic codex nostro, addita nota in margine: γρ. βλον. Cot. et Dr. βλον, sed ex Epit. χρόνον assumendum esse iam Davisius monuerat.

²⁾ Cot. et Dr. ὁ δὲ pro αὐτός.

³⁾ Cot. et Dr. μή. Item Epitome XIII.

⁴⁾ Α βούλει priore ad βούλει alterum librarius transilivisse videtur, si videmus textum Cotelerii et Dresselii. Ibi enim sequitur: τὰ ἄλλα σημεῖα τῆς οἰκιστέως μου καὶ ὧν θέλεις ἐγὼ σοι σήμερον ἐρῶ, ἵνα ὅτε βούλει.

⁵⁾ ω supra scriptum habet o. Cot. et Dr. πορεύσομαι.

⁶⁾ καὶ ἀρέσκον (hoc accentu ipse codex): Cot. et Dr. ἢ ἀρέσκον (Dr. ἄρεσκ.)

⁷⁾ Cot. et Dr. γέγονε κόσμος.

⁸⁾ Ita cum Ottoboniano; Paris. om. τε.

⁹⁾ Ita cum Epitome; Cot. et Dr. μαθεῖν εἶπον θέλειν.

¹⁰⁾ Nomen Πέτρος apud Cot. et Dr. deest. Cf. variantes lectiones ad Epit. 16. notatas.

¹¹⁾ Ita cum Epitome; Cot. et Dr. ὦ Κλήμης.

¹²⁾ τοῖς ἀνθρώποις: ita cum Epitome; Cot. et Dr. omittunt.

¹³⁾ Ita rursus cum Epitome, nisi quod πρῶτα μὲν pro τὰ μ. πρ. habet. Cot. vero et Dr. omittunt διὰ τὸ κρ. αἰτ. Atque ille quidem pergit εἰσαγωγῇ κακῇ usque πρόληψις οὐκ ὀρθῇ; in cod. vero Ottoboniano

pergitur εἰσαγωγῇ κακῇ συντροφίᾳ πονηρᾷ, συνθηδείᾳ δεινῇ, ὁμ. οὐ καλῇ, προλήψει οὐκ ὀρθῇ.

¹⁴⁾ καὶ cum Epitome; Cot. et Dr. omittunt.

¹⁵⁾ ἔπειτα cum Epitome; Cot. et Dr. omittunt.

¹⁶⁾ Cot. et Dr. μυρ. κακά. Epitome vero, postquam pro nominativis πλάνη ἀφοβία etc. dativos habuit πλάνη ἀφοβία etc. pergit: καὶ ἄλλοις τοιαῖτοις, ἃ δὴ παθάμιερ.

¹⁷⁾ Ita cum Ottoboniano; Paris θεοσεβείας, quod in nostri codicis margine in hunc modum adscribitur: γρ. καὶ θεοσεβείας. Etiam Epit. 20. θεοσεβείας tuetur.

¹⁸⁾ Cot. et Dr. omittunt καὶ. Epit. ἑκατάδεκα τὸν ἀριθμόν.

¹⁹⁾ Cot. et Dr. addunt ὡς ἕκαστον (Ottob. ἑκάστου) ἐξῆς χρόνου μαθόν. Tum iidem ἐκθεῖναι.

²⁰⁾ Pro his Epitome: ὧν καὶ τὰ ὄν. εἰσι ταῦτα Ζαχαρίας etc.

²¹⁾ Haec admodum conveniunt cum Epitome 20, nisi quod ὁ ante Χριστός omittit; Cot. vero et Dr. ad Λάζαρος nihil addunt praeter οἱ ἱερεῖς.

²²⁾ ὧν: Cot. et Dr. ὡς. Ceterum ab his Epitome satis differt, habet enim οἱ δὲ τ. θ. μ. μηδὲν παρεκκλῖναι τῆς ἀληθείας, οὔτω τὰ κατ' αὐτὸν ἐξετίθεντο. καὶ πρῶτος etc.

²³⁾ Codex Κλήμη. Cot. et Dr. Κλήμης.

²⁴⁾ Cf. ad haec Epit. 28.

Hom. III, 40. (cf. ed. Dress. pag. 100.) εἰ δὲ ὑφ' ἐτέρας δυνάμεως, ζητῆτόν καὶ παντὶ σθένει ἐξεταστέον (ipse cod. ἐξετασθαῖον, sed καὶ π. σθ. ἐξ. secunda manu addita sunt), μή τις αὐτὸν μόνον ἀγαθὸν ὄντα ἐπὶ πᾶσι τοῖς κακοῖς ὑπέλαβεν¹⁾. XLI. Καὶ ὁ Σίμων Πρόδηλος εἰ φεύγων ἀπὸ τ. γρ. - - καὶ ὁ Πέτρος Αὐτός μοι φαίνει²⁾ τοῦτο ποιῶν· ὁ γὰρ τάξιν ζητήσεως φεύγων ἐξέτασιν ἀληθῆ γενέσθαι οὐ βούλεται. ὅθεν ἐγὼ - - (XLII.) Καὶ ὁ Πέτρος Πῶς καὶ τὸν τοῦν τυφλὸς εἶναι ἐδύνατο³⁾ ὁ πρὸ τοῦ γενέσθαι τοῦ φτυτοῦ συμφύτως τῷ κτίσαντι αὐτὸν etc.

Hom. IV, 21. (cf. ed. Dress. pag. 131.) ὥσπερ γὰρ ὁ λυσῶν κῶον τούτους ἀναρεῖ ὥσπερ ἄν ψαῖση, τῆς ἀφανιστάτης λύσεως μεταδιδούς, οὕτως⁴⁾ καὶ τῆς μοιχείας τὸ κρύφιον κακόν⁵⁾. XXII. Ἐκεῖνο δὲ πάντες⁶⁾ ἴσμεν, ὡς ἐπίπαν ἐπὶ τούτῳ τοὺς ἄνδρας ἀνεπισχέτως δυσχεραίνοντας, πολέμους τε⁷⁾ ἐπὶ τούτων⁸⁾ ἐγγεγεμένους, καὶ οἶκον γενομένης ἀνατροπᾶς, καὶ πόλεων ἀλώσεις, καὶ ἄλλα μυρία.⁹⁾

Hom. VII, 1. (cf. ed. Dress. pag. 174.) Τῇ δὲ ἐπαύριον¹⁰⁾ προελθόντι τῷ Πέτρῳ ἀπήντων πλῆσιόχωροί τε οὐκ ὀλίγοι καὶ αὐτῆς Τύρου πάμπολλοι¹¹⁾, καὶ ἐπεφώνον λέγοντες Ὁ θεός, διὰ σοῦ ἡμᾶς ἐλεάτω¹²⁾, διὰ σοῦ θεραπευέτω. ὁ δὲ Πέτρος ἔστη ἐπὶ λίθον τινὸς ὑψηλοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι πᾶσιν ὁρᾶσθαι, καὶ προσαγορεύσας θεοσεβεῖ νόμῳ οὕτως ἤρξατο¹³⁾.

Hom. VII, 12. κατορθώσας¹⁴⁾ καὶ βαπτίσας, ἀπὸ τῶν ἐπομένων αὐτῷ πρεσβυτέρων ἕνα ἐπίσκοπον αὐτοῖς καταστήσας, εἰς τὴν Βύβλον¹⁵⁾ ἐξῆλ. καὶ γενόμενος ἐκεῖ, καὶ μαθὼν ὅτι Σίμων εἰς Τρίπολιν ὤρμησεν¹⁶⁾, δι' ὀλίγων ἡμερῶν αὐτοῖς (ipse codex ἄσσοις) ἐπιμείνας¹⁷⁾ καὶ θεραπεύσας πολλοὺς καὶ ταῖς βίβλοις αὐτοὺς ἐνασχέσας, κατ' ἴχνος τοῦ Σίμωνος εἰς τὴν Τρίπολιν ἐπορεύετο.

Hom. VIII, 8. (cf. ed. Dress. pag. 186.) τοῦ δὲ¹⁸⁾ Μαροῶνου εἰς τὴν ὑπαιθρον κεκηπευμένον τόπον¹⁹⁾ προάγοντος²⁰⁾ εἶποντο οἱ ὄχλοι. ὁ δὲ Πέτρος ἐπὶ τινος βάσεως ἀνδριάντος οὐ πᾶν ὑψηλῆς²¹⁾ ἐπιστάς, ἅμα τῷ (cod. τὸ) τὸν ὄχλον θεοσεβεῖ ἔθει προσαγορεύσαι etc.

Hom. IX, 19. (cf. ed. Dress. pag. 209 sq.) καὶ²²⁾ τῷ δεδωκότι εὐχαριστήσατε²³⁾, εἰς αἰετῶν

¹⁾ Ita cum Epit. 38 fin. Cot. et Dr. ediderunt *ὑπέλαβεν*.

²⁾ Ita codex; Cot. et Dr. *φαίνη*.

³⁾ Ita omnes Homiliarum codices; Epitome vero *ἠδύνατο*.

⁴⁾ οὕτως cum Parisino; Ottob. οἶτω.

⁵⁾ Apud Cot. et Dr. post *κακόν* additur: *κῶν ἀγνοῖται, τῆς διαδοχῆς τὴν ἐκκοπὴν ἐξεργάζεται*. XXII. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν νῦν ἡμῖν παραλείψω.

⁶⁾ πάντες cum Ottoboniano, Paris. *ἅπαντες*.

⁷⁾ τε cum Ottoboniano, Paris. omittit.

⁸⁾ Ita cum Parisino; Ottobon. *ἐπὶ τοῖς*.

⁹⁾ Haec omnia cum antecendentibus et sequentibus pluribus in Epitome praetermissa sunt. Cf. Epit. 51.

¹⁰⁾ Ita cum Epit. 53; Cot. et Dr. sic: *Τῇ* (Cot. om.) *τετάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ τῆς ἐν Τύρῳ ἡμῶν ἐπιδημίας, ὑπὸ τῇ* (Ottob. *τόν*) *ὁρῶν*.

¹¹⁾ Pro his Epitome: καὶ αὐτῆς δὲ τῆς Τύρου πολλοί.

¹²⁾ Cot. et Dr. *ἐλεῖτω*, item Epitome.

¹³⁾ Ab his sic discedit Epitome: *στάς οὖν ὁ Πέτρος* - - *πᾶσι καταφανῆς εἶναι, καὶ προσαγ.* etc.

¹⁴⁾ Paris. *συνεθίσας*, Ottob. *συνεσθίσας*. Epit. 58. *καταρτίσας*.

¹⁵⁾ Sic cum Epitome; Cot. et Dr. *Βύβλον*.

¹⁶⁾ Ita rursus cum Epitome. Cot. et Dr. *ὅτι Σμ.* οὐδὲ μᾶς ἡμέρας αὐτοῖς προσέμενεν, ἀλλ' εὐθέως εἰς Τρίπ. ὤρμ.

¹⁷⁾ δι': Paris. et Ottob. omittunt. Epitome sic: *αὐτὸς βραχὺ παραμείνας αὐτοῖς, et pergit καὶ θερ. τῶν ἐν Βύβλῳ πολλοὺς καὶ τὴν εὐσέβειαν αὐτοῖς ἐκδιδάξας*.

¹⁸⁾ δὲ cum Paris. et Epit. 62; Ottob. omittit. *Μαροῶνον* eodem modo in Epitome editum est; apud Cot. et Dr. *Μαροῶνον*.

¹⁹⁾ Ita codex noster. Paris. et Ottob. *εἰς τὸν* (ex Epit. corrigi voluerunt *τόπον*) *ὑπαιθρον κεκηπευμένον*; Epit. vero *εἰς κεκηπευμένον τόπον καὶ ὑπαιθρον*.

²⁰⁾ *προάγοντος*: ita cum Ottoboniano; Paris. addit *αὐτόν*, quod Epit. praemittit.

²¹⁾ Omnino sic; Epitome *μετεώρον* et *στάς*.

²²⁾ καὶ cum Epitome; Cot. et Dr. *ἀλλά*.

²³⁾ Ita cum Epitome; Cot. et Dr. *εὐχαριστήσατε*, additis μετὰ τοῦ *τῆς εὐρήνης βασιλείας*.

ἀπορρήτων ἀπολαύοντες¹⁾ ἀγαθῶν, ἀπολонуάμενοι²⁾ ἐπὶ τῇ τρισμακαρίᾳ ἐπονομασίᾳ³⁾· καὶ⁴⁾ οὐ μόνον τὰ ἐνδομυχοῦντα ὑμῖν πνεύματα ἀπελάσαι δυνήσεσθε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλων δαιμόνια χαλεπὰ⁵⁾ σὺν τοῖς δεινοῖς πάθεσιν ἀπελάσετε.

Hom. XI, 25. (cf. ed. Dress. pag. 246.) ἐλπίδος τυχεῖν δυνήσῃ ποτέ. ταύτῃ γὰρ μᾶλλον πλείονα ὑφέξεις τὴν⁶⁾ κόλασιν, ὅτι καλὰ ἔργα οὐκ ἐποίησας καλῶς. καλὴ γὰρ ἡ⁷⁾ εὐποία ὅπου ἂν ὡς ὁ θεὸς ἐκέλευσεν γίνηται· σὺ δὲ εἰ οὐ θέλεις ὡς ἐκείνῳ ἔδοξεν βαπτισθῆναι, τῷ σὺ θελήματι ὑπηρετῶν ἐχθραίνεις τῇ ἐκείνου βουλῇ⁸⁾.

Hom. XI, 26. (apud Dress. pag. 247.) ἀμὲν λέγω ὑμῖν⁹⁾, εἰ μὴ ἀναγεννηθῆτε δι' ὕδατος καὶ πνεύματος¹⁰⁾, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος¹¹⁾, οὐ μὴ εἰσελθῆτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. διὸ πρόσελθε τῷ ὕδατι¹²⁾.

Hom. XI, 29. (cf. apud Dress. p. 249.) ὅτι καθαρίζετε τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παρουσίας τὸ ἔσωθεν, ἔσωθεν δὲ γέμει (ῥήπου¹³⁾). Φαρμακία τυφλῆ, καθάρισον πρῶτον τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παρουσίας τὸ ἔσωθεν, ἵνα γίνηται καὶ τὸ ἔσωθεν αὐτοῦ καθαρὸν¹⁴⁾.

Hom. XII, 7. (cf. ed. Dress. pag. 259.) Ἐγὼ δὲ ἀκούσας σύντρομος ἐγενόμην καὶ ἐπίδακρος· ὅλον λόγον εἶπεν ἀνὴρ, οὐ πάντες οἱ τῆς νῦν γενεᾶς ἄνθρωποι τῷ τῆς γνώσεως καὶ εὐσεβείας λόγῳ (cod. λόγοι) ἤττονες¹⁵⁾ τυγχάνουσιν. ὁ δὲ ἰδὼν με σύνδακρον, τῶν δακρύων ἐπύθτετο τὴν αἰτίαν. καὶ γὰρ ἔφην Τί τοιοῦτον ἤμαρτον ἵνα¹⁶⁾ τοιοῦτον εἶπης λόγον¹⁷⁾.

II. Excerptis illis ex Clementis Homiliis, unde simul adiutum iri puto quaerentes quae inter Homilias et Epitomen ratio sit, adiungam fragmentum ipsius Epitomes e codice Parisiensi (nr. 6.) petitum, a textu quem Cotelierius edidit diversissimum. Locis omnibus iis ubi Epitome gemina cum Homiliis habet, tanta fragmenti et Homiliarum similitudo est ut non ad Epitomen sed ad ipsas Homilias pertinere dixeris. Ubi vero Epitomator non

¹⁾ Ita cum Epitome; Parisin. βασιλευνόντες, Otobon. et coniectura Cot. βασιλεύοντες.

²⁾ Cot. et Dr. praemittunt: ἐν δὲ τῷ παρόντι, ἀενάφ ποταμῷ ἢ πηγῇ ἐπελ γε καὶν θαλάσση. Horum nihil cum nostro codice Epitome.

³⁾ Ita noster cum reliquis. Sed Epitome sic: τῇ μακαρίᾳ τῆς τριάδος ἐπικλήσει πρότερον, εἰ τις κηλὶς, εἰ τις σπῖλος ταῖς ὑμετέρας ἐπιπολάζει ψυχᾷς.

⁴⁾ καὶ: Cot. et Dr. omittunt; Epit. οὕτω γάρ.

⁵⁾ Cot. et Dr. ἀλλ' αὐτοὶ μηκέτι ἀμαρτάνοντες καὶ θεῷ ἀνενδοιάστως πιστεύοντες τὰ ἄλλων κακὰ πνεύματα καὶ δαμν. χαλεπὰ, Epitome: ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέροις ἐνοχλοῦντα δαιμόνια.

⁶⁾ Cot. et Dr. omittunt. Habet vero cum nostro codice Epitome, in qua totus locus sic legitur: ἐλπ. ἀγαθῆς τυχεῖν -- πλείονα μᾶλλον. ὑφ. τ. κολ. ὅτι καλοῖς ἔργοις οὐκ ἐχρήσω καλῶς. οὐδὲ γὰρ καλὸν τὸ καλόν, ὃ φασιν, ὅταν μὴ καλῶς γίνηται (sed in var. lect. afferuntur pro καλοῖς ἔργοις nostris propiora.) Cf. Epit. 18.

⁷⁾ Cot. et Dr. omittunt, item var. lect. Epitomes.

⁸⁾ Epit. σὺ δὲ -- ὡς τῷ θεῷ δοκοῦν βαπτ. τῷ σὺ μᾶλλον ὑπηρετῶν θελήματι, ἐχθρ. πάντως τῇ ἐκ. β.

⁹⁾ Ita cum Epitome; Cot. et Dr. ὑμῖν λέγω.

¹⁰⁾ δι' ὕδ. κ. πνεύματος: ita cum Epitome; Cot. et Dr. ὕδατι ζῶντι.

¹¹⁾ Cot. et Dr. sic: εἰς ὄνομα πατρὸς, υἱοῦ, ἁγίου πνεύματος, quae verba omnia Epitome omittit, cf. 18. sub finem.

¹²⁾ Cot. et Dr. διὸ πρόσελθε τῷ ὕδατι. Epit. διὸ πρόσελθε τῷ βαπτίσματι.

¹³⁾ Ita cum Otobon. et Epit. 68; Parisinus ῥήπους.

¹⁴⁾ Ita fere etiam Epit. 68, nisi quod τὸ ἔσω τὸ ἔσωθεν habet. Cot. vero et Dr. extrema sic ediderunt: ἵνα γίνηται καὶ τὰ ἔσω αὐτῶν (Otobon. αὐτοῦ) καθαρὰ.

¹⁵⁾ ἤττονες: ita cum cod. Epitomes; Paris. ἤττον; Otobon. et Epit. ed. ἤττους.

¹⁶⁾ Cot. et Dr. addunt μοι.

¹⁷⁾ Epitome extrema ita habet: σύνδακρον, ἐπυνθάνετο τὴν αἰτίαν. καὶ γὰρ πρὸς αὐτόν Καὶ τί τοιοῦτον ἤμαρτον, φημί, ἵνα καὶ τοιοῦτον ἀκοῖσαι με λόγον.

tam ex his quam e Recognitionibus sua hausit, ibi fragmentum propius quam textus Cotelieri ad Latinam Ruffini interpretationem accedere videtur. Quae eiusmodi sunt ut luculenter probent, etiam Epitomen quae dicitur novis laboribus criticis esse dignissimam, nec posse de Clementinis quae dicuntur eorumque historia satis recte existimari nisi variae rationes cognoscantur quibus Christiani illa homines in rem suam converterint. Quemadmodum autem iam ab eo Epitomes textu quem Cotelierius edidit nonnihil subsidii petatum est ad restituendum Homiliarum textum, ita multo plus petendum erit ubi ipse diligentius e libris scriptis erutus fuerit. Fragmentum vero nostrum eo plus momenti habet quod plura complectitur ex iis quae a Dresselio e solo codice Ottoboniano edita criticam manum prae ceteris flagitant. Ceterum ex re esse visum est varietatem textus tum ex Homiliis tum ex Epitome adscribere.

Scriptura fragmenti prae plerisque codicibus proprium hoc habet quod iota adscripto utitur. Quod ubi est, etiam in editione exprimendum curabimus.

1. Μικρὸν τάχιον διέλω (sic) τὸν λόγον, πᾶσι τὰ κτήματα ἁμαρτήματα. ἡ τούτων δὲ ὅπως δὴ ποτε στήρησις, ἁμαρτιῶν ἐστὶν ἀφαίρεσις. καὶ ὁ γέρον ἐφη Ἀκολουθῶς· καὶ ὁ Πέτρος Δικαιότατα. 2. ἐπεὶ γὰρ τῶν σωζομένων ἐστὶν, ὡς ἐφη, τοῦ μηδενὶ μηδὲν ὑπάρχειν· ὑπάρχει δὲ πολλὰ πολλοῖς κτήματα, τούτου χάριν ἐξ ὑπερβαλλούσης θεοῦ φιλανθρωπίας, ἐπάγονται παιδεῖαι τοῖς μὴ εἰλικρινῶς πολιτευομένοις, ἵνα διὰ τὸ ποσῶς φιλόθεον, διὰ προσκαίρων τιμωριῶν, αἰωνίων σωθῶσι κολάσεων. 3. καὶ ὁ πατήρ Οὐ πολλοὺς ἀσεβεῖς ὁρῶμεν πένητας; παρὰ τοῦτο καὶ οὗτοι τῶν σωζομένων εἰσὶ; καὶ ὁ Πέτρος Οὐ πάντως· οὐ γὰρ ἀποδεκτὴ ἡ τοῦ πένητος πενία, ἐὰν ὀρέγεται ὧν οὐ χρεὶ· ὥστε τινὲς τῇ προαιρέσει πλουτοῦσι χρήμασι, καὶ ὡς πλεονεκτεῖν ἐπιθυμοῦντες τιμωροῦνται. 4. ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῷ πένητι εἶναι τινα, πάντως δίκαιός ἐστι. δύναται γὰρ πτωχὸς μὲν τοῖς χρήμασι εἶναι, ἐπιθυμεῖν δὲ ἢ καὶ πράττειν ὁ προηγουμένως οὐ χρεὶ. ἢ γὰρ εἰδῶλα σέβειν ἢ βλασφημεῖν ἢ πορνεῖν, ἢ ἀδιαφόρως ζῆ, ἢ ἐπιπορνεῖν, ἢ ψευδόμενος, ἢ ἀπίστος βίους. 5. πλὴν ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἐφη, Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 6. καὶ ὁ πατήρ Ἀληθῶς πάνν κατὰ τὴν υπόθεσιν ὁρθῶς ἔχει

1. Hom. XV, 9. (ὡς) μικρὸν τάχιον διέλω τὸν λόγον. πᾶσι τὰ κτ. ἁμ. (haec Ottob. ad modum Epitomes habet). ἡ τούτων ὅπως ποτὲ στήρ. ἁμ. ε. ἀφ. καὶ ὁ πατήρ ε. Ἀκ. ἔχει. Sequuntur alia plura. καὶ ὁ Πέ. Δικ. Epit. CXXVII. (ὡς) μικρὸν πρόσθεν ὑμῖν εἰρηκα. εἰ γὰρ ἐν πᾶσι τὰ κτήματα προξενεῖν οἶδεν ἔχουσιν ἁμαρτήματα, ἡ τούτων (al. add. δὲ) ὅπως ποτὲ στήρ. ἁμ. ε. ἀφ. καὶ ὁ πατήρ ἐφη Ἀκ. ἔχει. καὶ ὁ Πέ. Καὶ δικαιοτάτα.

2. Hom. XV, 9. ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν σωζ. ὅρος ἐστ. ὡς ἐφ. τοῦ (ita cod. uterque; Davis. voluit τοῦ) -- ὑπάρχει (Par. -εχῆ) -- κτήματα καὶ ἄλλως ἁμαρτήματα, τούτου -- ἐπάγεται τὰ πάθη τοῖς -- φιλόθ. προσκαίρους τιμωρίας αἰ. σωθ. κολ. Epit. CXXVII. ἐπεὶ -- τὸ μηδὲν ἔχειν, ὑπάρχει δὲ πολλοῖς κτ., τούτου -- τοῖς μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν θεῷ (al. εἰλικρινῶς) πολ. -- φιλ. προσκαίρους ὑπομένοντες τιμωρίας αἰ. ἀπαλλαγῶσι κολ.

3. Hom. XV, 10. -- τί δέ (Par. δῆ); οὐ -- εἴτα

(Par. om.) παρὰ -- ἡ τοῦ πέν. (Ott. om. ε. π.) -- ἐὰν ὀρέγεται ὧν οὐ χρεὶ (Ott. ὧν μὴ προσῆκεν ὀρεγομένη) -- πλουτοῦσι (Ott. add. πενόμενοι) -- Epit. l. l. -- τί δαί (δέ); οὐ -- εἴτα παρὰ τοῦτο καὶ αἰτιῶς τῆς τῶν σωζ. εἶναι μερίδος φήσομεν (par. ε. οὐ καὶ οὗτοι ε. σωζ. εἰσ.) -- ἀποδ. ἡ πενία ὧν μὴ προσῆκεν ὀρεγομένη. Reliqua omittit.

4. Hom. XV, 10. per omnia consentit, nisi quod σέβει ἢ βλασφημεῖ ἢ πορνεῖν habet. Epit. vero totum locum praetermittit.

5. Epit. εἴτα (al. πλὴν) ὁ κύριος -- τοῦ ζῶντος θεοῦ, μακαρίζων τοὺς πτωχοὺς (haec al. om.) Μακάριοι οἱ πτ. ἐφη τῷ πν. -- Hom. XV, 10. πλὴν ὁ δασκάλας ἡμῶν πιστοὺς πένητας ἐμακάριζει, καὶ αἰτιῶς οὐχ ὡς etc. quae omnino differunt.

6. Hom. l. l. ad verbum consentit; item Epit. nisi quod προαιρέσει εἶχω (sed al. ἐγενόμεν) habet.

τὰ πράγματα φαίνεται· διὸ καὶ προαιρέσεως ἐγενόμην τῇ τάξει παντὸς ἐπακοῦσαι τοῦ λόγου. 7. καὶ ὁ Πέτρος Οὐκ οὐκ τοῦ λοιποῦ σπεύδοντί σοι τὰ κατὰ τὴν ἡμετέραν πίστιν μαθεῖν ὀφείλοντι τῇ τάξει τὸν λόγον ὀφθῆσομαι (sic), ἀπ' αὐτοῦ ἀρχόμενος τοῦ θεοῦ, καὶ δεκνὺς ὅτι αὐτὸν μόνον δεῖ λέγειν θεόν, ἐτέρους δὲ μήτε λέγειν μήτε νομίζειν, καὶ ὅτι ὁ παρὰ τοῦτο ποιῶν αἰωνίως ἔχει κολασθῆναι, ὡς εἰς αὐτὸν τὸν τῶν ὅλων δεσπότην ἀσεβήσας τὰ μέγιστα. 8. καὶ τοῦτο εἰπὼν καὶ τοῖς ὑπὸ παθῶν ὄχλουμένοις καὶ νοσοῦσι καὶ δαιμονῶσι τὰς χεῖρας ἐπιθεῖς καὶ εὐξάμενος καὶ ἰασάμενος ἀπέλυσεν τοὺς ὄχλους· καὶ εἰθ' οὕτως εἰσιὼν, τῶν συνήθων ἁλῶν μεταλαβὼν ἔπνωσεν. 9. ὁρθρου δὲ ἐξῶν ὁ Πέτρος καὶ ἐπιστὰς ἐπὶ τὸν συνήθη τοῦ διαλέγεσθαι τόπον, ὄχλον πολὺν συνεστωῖτα εἶδε· καὶ ἅμα τῷ μέλλειν διαλέγεσθαι αὐτὸν εἰσῆγει τις τῶν αὐτοῦ διακόνων λέγων Σίμων ἀπὸ Ἀντιοχείας εἰσεληλυθὼς ἀπ' αὐτῆς ἐσπέρας, μαθὼν ὑποσχόμενόν σε τὸν περὶ μοναρχίας ποιεῖσθαι λόγον, ἔτομός ἐστι μετὰ Ἀθηνοδώρου τοῦ Ἐπικουρείου διαλεγόμενον (sic) σοι ἐπελθεῖν, πρὸς τὸ ἀντιλέγειν δημοσίᾳ πᾶσι τοῖς ὑπὸ σοῦ ὑπὲρ μοναρχίας λεγομένοις λόγοις. 10. ταῦτα τοῦ διακόνου λέγοντος, ἰδοὺ αὐτὸς εἰσῆγει Σίμων μετὰ Ἀθηνοδώρου καὶ ἄλλων τινῶν ἐτέρων (corrige ἐταίρων)· καὶ πρὸ τοῦ τι τὸν Πέτρον φθιγγέσθαι αὐτὸς προλαβὼν ἔφη 11. Ἐμαθον ὡς ὑπέσχου χθὲς τῷ Φαύστῳ εἰς τὴν σήμερον δεῖξαι τῇ τάξει τὸν λόγον ποιούμενος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀρχόμενος τοῦ τῶν ὅλων δεσπότην, ὅτι αὐτὸν δεῖ μόνον λέγειν θεόν, ἄλλους δὲ μήτε λέγειν μήτε νομίζειν, ὅτι ὁ παρὰ τοῦτο ποιῶν αἰωνίως κολασθῆναι ἔχει. 12. πρὸ πάντων δὲ ἀληθῶς καταπέπληγμαί σου τὴν ἀπόνοιαν, ὅτι ἤλπισας εἰς τὴν σὴν βούλησιν μεταπεῖσαι ἄνδρα σοφὸν καὶ ταῦτα πρεσβύτερον. ἀλλ' οὐκ ἐπιτεύξε τῶν σῶν βουλευμάτων, ταύτη μᾶλλον, παρόντος ἐμοῦ καὶ τοῦ ψευδεῖς σου διελέγχοντος λόγου· ἴσως γὰρ ἐμοῦ μὴ παρόντος ἡπατήθη ἂν ὁ σοφὸς γέρον, ἰδιώτης ὢν τῶν παρὰ Ἰουδαίους δημοσίᾳ πεπιστευμένων βίβλων. 13. καὶ τὸ νῦν τοὺς πολλοὺς ὑπερθῆσομαι λόγους, ἵνα τῆς ὑποσχέσεώς σου τάχιον τὸν ἔλεγχον ποιήσωμαι. διὸ ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν τῶν τὰς γραφὰς εἰδόντων,

7. Hom. XV, 11. -- ἡμετέραν θνησκίαν μαθεῖν, ὀφείλω τῇ -- ἐκθεῖναι, ἀπ' αὐτοῦ etc. in quibus nulum verbum differt. Epit. CXXVIII. -- ἡμετ. πίστιν μαθεῖν προῖοντι (al. μαθ. ὀφείλοντι τῇ τάξει) τὸν λόγ. ἐκθῆσομαι (ita etiam pro ὀφθῆσομαι corrigendum videtur), ἀπ' αὐτ. πρῶτον (al. om.) ἀρχ. -- αὐτὸν (al. ὅτι αὐτὸν) μ. δεῖν. (al. δεῖ) -- καὶ ὅτι παρὰ -- αἰώνια κολασθήσεται, ὡς εἰς αὐτ. τῶν ὅλων ἀσεβ. θεόν.

8. καὶ τοῦτο (Hom. ταῦτα) -- ἐπιθεῖς: consentiunt cum his et Hom. et Epitome. καὶ εὐξάμενος -- ὄχλους: consentit Hom., item var. lect. Epitomes, sed editum est: καὶ τοῦτους εὐχῇ θεραπεύσας τὴν ἐκκλησίαν διέλυσεν. Hom. καὶ εἰθ' -- συνηθεστέων (sed Ottob. συνήθων) --; Epit. εἰθ' (al. καὶ εἰθ') οὕτ. εἰσελθὼν (al. εἰσιὼν) καὶ (al. om.) τῶν etc.

9. Hom. XVI, 1. paucissimis differt: ὁρθρου -- εἶδεν (Par. ἶδεν) -- ἐληλυθὼς ἀπ' (Dav. corrigi volebat ἐπ') -- λόγον (Ottob. λέγων) -- μετὰ (Par. add. γε) -- διαλεγόμενῳ (sed Par. cum nostro male -μίνου) -- ὑπὸ σοῦ ὁπώσποτε ὑπὲρ etc. Epit. Ὅρθρ. δὲ πάλιν (al. om.) ὁ Πέ. ἐξ. καὶ (al. add. ἐπιστὰς) ἐπὶ τ. συν. διαλ. τόπ. στίας (al. om.), ἅτε καὶ πολλῶν συνθεδραμυκῶν ὄχλων (al. cum nostro), ἅμα -- μετὰ γε τοῦ Ἐπικ. Ἀθην. διαλεγόμενῳ σ. ἐ. ὡς ἂν πᾶσι τοῖς ὑ. σ. περὶ

μον. ὑπαγορευομένοις δημοσίᾳ παρὼν αὐτὸς ἀντιλέγοι (al. propius ad nostrum acced.).

10. Hom. -- τινῶν τῶν ἐταίρων (Ott. om. τ. ἐτ.) etc. Epit. CXXX. -- ἰδοὺ καὶ ὁ Σίμ. σὺν Ἀθ. καὶ τισιν ἄλλοις ἐταίροις εἰσῆγει -- τ. Πέ. ὅπως εἰπεῖν, αὐτὸς πρ. Ἐμαθον, φησίν.

11. Hom. XVI, 2. -- ἐχθὲς (Ott. χθὲς) μόνον δεῖ λ. θεόν (ita Ottob., Par. om.) -- ἔχει. Epit. pergit: ὅτι χθὲς ὑπέσχου τῷ Φ. κατὰ τὴν -- ἀπ' αὐτοῦ πρῶτον -- δεῖ μόνον (al. μόν. δεῖ) -- καὶ ὅτι -- αἰωνίαν ὑφείξει τὴν τιμωρίαν.

12. Hom. l. l. πρὸ π. δὲ -- ἀπόνοιαν (ita Ott., Par. πρόνοιαν) -- πεπιστευμένων (Ott. πεπιστωμένων) βίβλ. Epit. l. l. πρὸ π. οὖν -- ἰπόνοιαν, ὅτι ἡλπ. μεταπεῖσαι ἂ. σ. οὕτω -- τῶν ἐλπίδων καὶ τοῦ θελήματος, ἅτε παρόντος -- ἴσως γὰρ ἂν καὶ ἡπάτητο μὴ παρ. ἐμοῦ, ἰδιώτης -- πεπιστωμένων βίβλ.

13. Hom. l. l. καὶ τὸ (Ott. τὰ) -- τῶν (male a Dress. omisum) τὰς -- ψεύδη (ita Ott., Par. ψευδῆς) etc. Epit. l. l. τὰ νῦν δὲ -- ἵνα θαυμάσιόν σου τὴν ὑπόσχεσιν ἀσθενῶς ἔχουσιν διελέγω. λέγε τοιγαροῦν ὁ ὑπέσχου -- ἐθέλοις παραλιπεῖν -- οὕτως ἀπόδειξας ὅτι ψευδῆ τὰ ὑπεσχημένα etc.

ὁ ὑπέσχον λέγειν, ἄρξαι. εἰ δὲ τὸν ἔλεγχον αἰδούμενος ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν ὑπόσχεσιν παραλείπειν θέλεις, ἀντάρκης καὶ οὕτως ἢ ἀπόδειξις ὅτι ψευδής, καθ' ὅτι ἐπὶ τῶν τὰς γραφὰς εἰδόντων εἰπεῖν οὐκ ἐτόλμησας. 14. καὶ νῦν δὲ τί σε ἀναμένω λέγειν, μέγιστον ἔχων μάρτυρα τῆς ὑποσχέσεώς σου τὸν παρεστῶτα γέροντα; καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐμβλέψας τῷ πατρὶ ἔφη Εἰπέ μοι, ἀνδρῶν ἀπάντων τιμώτατε, οὐχὶ οὗτος ὁ ἀνὴρ ὑπέσχετό σοι δεῖξαι σήμερον ὅτι εἰς ἐστὶ θεὸς καὶ οὐ χρὴ ἕτερόν τινα λέγειν ἢ νομίζειν θεόν, ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν αἰωνίως κολασθῆναι ἔχει; 15. καὶ ὁ πατήρ ἔφη Καλῶς ἂν τὴν μαρτυρίαν παρ' ἐμοῦ ἀπήντης, Σίμων, εἰ πρότερον ἤρνεϊτο Πέτρος· νῦν δὲ οὐκ αἰδεσθήσομαι λέγειν ἃ δεῖ λέγειν. οἰμαί σε ὀργῇ πεπρησμένον διαλεχθῆναι θέλειν, ὅπερ ἀνοίκειον σοί τε τοῦτο ποιεῖν καὶ ἡμῖν τοιοῦτον ἐπακούειν, ὅτι μάχην ἔστιν ἰστορῆσαι, καὶ οὐ πρὸς ἀλήθειαν ὠφελεῖσθαι. 16. καὶ νῦν ἐξ Ἑλληνικῆς παιδείας ὡς χρὴ τοὺς ζητοῦντας ποιεῖν εἰδὼς ὑπομνήσω. ἑκάτερος ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ δόγμα ἐκθέσθω, καὶ εἰς ἕτερον οἱ λόγοι γενέσθωσαν· ἐὰν δὲ μόνος Πέτρος ἐκθῇται τὸ ἑαυτοῦ φρόνημα, σὺ δὲ τὸ σὸν σιωπᾷς, ἐκδέχεται τινα λόγον ὑπὸ σοῦ ῥηθέντα θλίβειν τὸ αὐτοῦ καὶ τὸ σὸν φρόνημα, καὶ ἀμφοτέρους ὑμᾶς (cod. ἡμᾶς) ὑπὸ τοῦ λόγου ἡττηθέντας μὴ φαίνεσθαι ἡττημένους, ἀλλὰ τὸν ἐκθέμενον τὸ φρόνημα, τὸν δὲ μὴ ἐκθέμενον ὁμοίως ἡττημένον μὴ πρόδηλον εἶναι, ἀλλὰ καὶ νενικημένοι νομίζεσθαι. καὶ ὁ Σίμων ἀπεκρίνατο Ποιήσω ὡς λέγεις· ἀθυμῶ δὲ μὴ πως ἤδη προεὶλημμένος αὐτοῦ τοῖς λόγοις οὐ φιλαλήθης ἔσθι κριτής. 17. καὶ ὁ πατήρ ἀπεκρίνατο Μὴ με βιάζου ἀκρίτως συνθέσθαι σοι, ἵνα δεῖξω φιλαλήθης εἶναι κριτής· εἰ δὲ τάληθ' ἀκοῦσαι θέλεις, τῷ σῶι φρονήματι μᾶλλον προεὶλημμαι. καὶ ὁ Σίμων Πῶς προεὶληψαι, οὐκ εἰδὼς ὁ φρονῶν (sic); καὶ ὁ πατήρ Τοῦτο ῥαυδιὸν ἐστὶν εἰδέναι, καὶ πῶς, ἀκουσον· ἐλέγξεν ὑπέσχον Πέτρον ἕνα θεὸν λέγοντα εἶναι, ὅτι ψεύδεται· ὁ δὲ ἕνα λέγοντα ἐλέγξαι ἐπαγγελλόμενος, ὡς ἀληθεύων τὸ αὐτὸ οὐ λέγει. εἰ γὰρ τῷ καταπνευδομένῳ τὸ αὐτὸ λέγει, καὶ αὐτὸς ψεύδεται· εἰ δὲ τὰ ἐναντία λέγων ἀποδείκνυσσι, τότε ἀληθεύει. 18. οὐ καλῶς οὖν τὸν ἕνα θεὸν εἶναι ψεύστην λέγεις, εἰ μὴ τι ἂν ὅτι πολλοὺς δοξάζεις θεοὺς. θεοὺς δὲ πολλοὺς εἶναι καὶ ἐγὼ λέγω· τὸ αὐτὸ οὖν

14. Hom. l. l. -- ἀνδρ. πάντων -- π. τ. ποιῶν, ὡς τὰ μέγιστα ἀμαρτάνων αἰ. κ. ἔχει; ἢ γὰρ οὐκ ἀποκρίνη μοι; Epit. l. l. -- τί περιμένω σε λέγειν -- τὸν γέρ. τουτονί; ταῦτα εἰπὼν καὶ τῷ πατρὶ προβλέψας φησὶν -- ὁ τιμώτατος, οὐχὶ οὗτος ὑπέσχετο -- ποιῶν ἀθάνατον εἰσπραχθήσεται τιμωρίαν;

15. Hom. XVI, 3. -- ὁ (Ott. om.) Πέτρος -- πεπρησμέ- μινον (Par. πεπρησμ.) -- σοι (sed Ott. σοί τε) -- τοι- οῦτον (Ott. τοιοῦτον) ἐπακ. (Par. ὑπακ.) etc. Epit. CXXXI. -- ὁ Σίμων -- ὀργῆς πεπλησμένον διαλ. βρούλεσθαι· τοῦτο δὲ οὔτε σοι προσήκει ποιεῖν οὐδ' ἡμῖν οὕτως ἔχοντα ὑπακούειν etc.

16. Hom. l. l. -- καὶ εἰς ἔτ. οἱ λ. γ. (Ott. καὶ ὑφ' ἑτέρῳ κρίνοντι τοὺς λόγους δοτέον) -- Πέ. μόνος -- ἐν- δέχεται -- τὸ αὐτοῦ (Ott. ἑαυτοῦ) -- ὅμ. ἡττημένον (Ott. ἡττομένον) etc. Epit. l. l. ἀλλ' ἑκάτερος (priora omnia omittit) -- ἐκθέσθω καὶ ὑφ' ἑτέρῳ κρίνοντι τοὺς λόγους δοτέον· καὶ οὕτως πάντως ἀναμφολογον τάληθ' εἴρεσθαι. ἤρνετο τῷ Σίμωνι τὸ λεχθέν, καὶ ποιήσειν ὑπέσχετο κατὰ ταῦτα. πλὴν ἀλλὰ δέδοικα, τῷ Φαύστῳ ἔφη, μὴ πως ἤδη προκατεῖλ. τοῖς Πέτρον λόγοις οὐ φ. γίνῃ κρ.

17. Hom. XVI, 4. et Epit. CXXXII. -- ἵνα (Epit. ὡς ἂν) δόξω -- εἰ δὲ (Ott. et Epit. γὰρ) τ. ἀκ. θλίβεις (Ott. et Epit. βούλει μαθεῖν) -- μᾶλλ. πρ. (Epit. πρ. μᾶλλ.) -- φρονῶ -- Πέτρον (Epit. τὸν Πέτ.) -- ὁ δὲ τὸν (Par. om.) ἵνα λέγ. ψεύσματος (Ott. et Epit. om.) πάντες εἴδηλον ὡς ἐκείνος ἀληθεύων, οὐ τὸ αὐτὸ (sed Par. plane cum nostro cod. facit) -- καὶ αὐτὸς (Epit. ed. addit ἄρα) -- τότε (Epit. ἀντικρως) ἀληθεύει.

18. οὐ καλῶς: Hom. et Epitom. rectius οὐκ ἄλλως. Tum Epit. εἰ μὴ (sed al. μὴ τι) ἂν ὅτι πολλ. αὐτὸς δοξάζεις (Hom. cod. Ott. -ζης). Hom. et Epit. -- κἀγὼ (Epit. καὶ ἐγὼ) λέγω (Ottob. et Epit. φημί)· τὸ αὐτὸ (Epit. τῷ αὐτῷ) -- λέγω (ita etiam Par., rectius Ott. λέγων; Epit. λόγῳ) σοὶ μᾶλλ. (pro his Epit. κἀγὼ) προεὶλ. (Epit. προκατεῖλ.) In sqq. καὶ κατὰ usque φρονῶ plane consentiunt cum nostro Hom. codices, contra Epit. sic: καὶ κατὰ τοῦτο περὶ ἐμοῦ σὲ τὸ πα- ράπαν οὐ δεδοικέναι χρὴ ἀλλὰ Πέτρον· τιγχανῶ γὰρ αὐ- τῷ καὶ ἔτι τὰ ἐν. φρονῶν . . . ὅπερ μετὰ cum Par., Ott. ὥσπερ μετὰ; Epit. μετὰ δὲ . . . Epit. πᾶσαν ἀποδι- σ. πρὸλ. . . in ceteris omnes prorsus conveniunt.

σοι πρὸ τῆς ζήτησεως λέγω, σοὶ μᾶλλον προεὐληγμαι. καὶ κατὰ τοῦτο ἀγωνιᾷν περὶ ἐμοῦ οὐκ ὀφείλεις, ἀλλὰ Πέτρος, ὅτι ἀκμήν αὐτῷ τὰ ἐναντία φρονῶ· ὅπερ μετὰ τὴν ὑμετέραν ζήτησιν ἐλπίζω φιλαλήθης ὢν κριτής, πρόληψιν ἀποδυσάμενος, τῷ ἐπικρατοῦντι συνθέσθαι λόγῳ. ταῦτα τοῦ πατρὸς εἰπόντος ἡρέμα βοή τις ἐπαίνου ἐκ τῶν ὄχλων ἐγένετο ἐπὶ τῷ οὕτως τὸν πατέρα διαλεχθῆναι. 19. Καὶ ὁμοῦ ὁ Πέτρος τὸ ἑαυτοῦ περὶ θεοῦ ἐξέθετο φρόνημα· καὶ πολλὰ περὶ μοναρχίας διαλεχθεὶς μετὰ δακρύων, τῇ χειρὶ προσεκαλεῖτο τοὺς ὄχλους· οἷς προσελθούσι τὰς χεῖρας ἐπιτιθεῖς (καὶ) εὐχόμενος παρεκάλει πάντας, καὶ εὐλόγησamen ἅπαντες τὸν θεόν. 20. Ὑπαισέδραμε δέ τις λέγων πρὸς Σίμωνα Ἀππίων ὁ Πλειστονίης σὺν Ἀννουβίῳ ἦκεν ἀρετίως ἀπὸ Ἀντιοχείας. καὶ ταῦτα ἀκούσας Σίμων ἐνθέως ἐξῆλθε τοῦ ὑποδέξασθαι αὐτούς. ὁ δὲ πατήρ ἀκούσας καὶ χαρεὶς ἔφη τῷ Πέτρῳ· Εἴ μοι ἐπιτρέπεις, πορεύομαι καὶ γὰρ προσαγορεύσων Ἀππίωνα καὶ Ἀννουβίωνα, ἐκ πρώτης ἡλικίας φίλους μοι γεγενημένους· τυχὸν (cod. -χὼν) γὰρ Ἀννουβίωνα πείσω Κλήμεντι διαλεχθῆναι περὶ γενέσεως. 21. καὶ ὁ Πέτρος Ἐπιτρέπω, ἔφη, καὶ ἐπαινῶ τὰ φίλων σε πληροῦντα μέρῃ· πλὴν ἐννοεῖ μοι ὡς κατὰ πρόνοιαν θεοῦ πανταχόθεν συντρέχει τὰ πρὸς τὴν σὴν πληροφορίαν, οἰκείαν ἀποτελοῦντα τὴν ἀρμονίαν. τοῦτο δὲ εἶπον διὰ τὴν Ἀννουβίανος χρησίμως σοι γενομένην ἐπιδημίαν. καὶ ὁ πατήρ ἔφη Ἀληθῶς συνορῶ τοῦτο οὕτως ἔχον. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐπορεύθη πρὸς Σίμωνα. 22. καὶ εὐρὼν Ἀππίωνα καὶ Ἀννουβίωνα, προσαγορεύσας αὐτοὺς ἐκαθέσθη. ὁ δὲ Σίμων ἀκούσας ἐπιδημήσαντάς τινας ἐκ προσταγῆς βασιλικῆς ἐπιζητοῦντας αὐτόν, καὶ φάσκοιτας καθότι Καῖσαρ πολλοὺς μάγους ἀνελὼν καὶ τὰ κατὰ τὸν Σίμωνα μαθὼν εἰς ἐπιζήτησιν αὐτοῦ ἐπεμψεν, ὅπως καὶ αὐτὸν ὡς καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ μάγους κολάσῃ, πρὸς Ἀππίωνα καὶ Ἀννουβίωνα ἔφη Φαῖστον πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντος, ἁλὼν αὐτὸν συμμετασχεῖν ἡμῖν ποιήσατε· ἐγὼ δὲ μῶρον (sic) τι σκενάσω, ἵνα δειπνήσας καὶ ἀναλαβὼν τὸ ἴδιον χρίσας πρόσωπον τὴν ἐμὴν πᾶσιν ἔχην δόξην μορφῆν. 23. καὶ τοῦ Σίμωνος ταῦτα εἰπόντος Ἀππίων καὶ Ἀννουβίαν ἔφη Τί οὖν σοι ἐκ τῆς μηχανῆς ταύτης ἔσται κέρδος; καὶ ὁ Σίμων ἔφη Πρῶτον μὲν συλλαβόντες αὐτὸν οἱ ἐμὲ ζητοῦντες

19. Καὶ ὁμοῦ -- ἐπιτ. καὶ (hoc in cod. post additum est) εὐχ. -- τὸν θεόν: ab his discedit Hom. textus (cf. XVI, 5.), sed consentit Epitome, nisi quod μετὰ δακρ. et τ. χεῖρ. τε ἐπιτίθει καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἤρχετο· καὶ ὁμοῦ πάντ. εὐλ. τ. θ. habet.

20. Epit. -- ἀκούσ. ὁ Σίμ. ἔβαιον εὐθέως ὡς τοῖς ἐρημένους ὑποδεξόμενος. Hom. XX, 11. consentit in verbis ὑπαισέδραμ'ε τις usque ἀπὸ Ἀππ., ad quae addit καὶ ξενίζεται παρὰ Σίμωνι. Tum vero rursus Hom. magis quam Epit. cum nostro consentit: -- ἀκούσ. κ. χαρεὶς (pro his Epit. ed. προσελθὼν) ἔφη (Epit. om.) -- ἐπιτρέπ. (Epit. add. ἔφη, κύριέ μοι) πορ. καὶ γὰρ (Hom. om., Epit. καὶ. σὺν αὐτῷ) Ἀππ. (Epit. add. τε) -- μοι (Epit. ed. μου) γεγενημ. (Epit. γενομένους) -- γὰρ (Epit. add. καὶ) -- π. γέν.

21. Hom. et Epit. -- φίλων σε (ex errore ut videtur Dress. τε) -- ἐπιδημίαν (Epit. cod. ἐπευχίαν). καὶ ὁ πατ. ἔφη (Epit. post Ἀληθ. ponit, Hom. om.) συνορῶ (Epit. καὶ γὰρ συνορ.) τ. οὔτως (Epit. οὔτως, Hom. om.) -- πρ. Σίμ. (his exit Hom. XX, 11.)

22. Epit. -- Ἀππ. τε καὶ Ἀνν. καὶ προσαγ. -- ἐπιδημήσειν τινας -- ἀνελὼν, εἶτα καὶ τὰ κατὰ Σίμ. πινθόμενος (al. μαθὼν) -- πέμψεν, ὅπ. κ. α. ὁμοίως (al.

cum nostro) κολάσῃ, πρ. Ἀννουβ. κ. Ἀππ. ἔφη Φαῖστον π. ἡ. ἐλθόντα μετασχεῖν ἁλὼν ποιήσατε σὺν ἡμῖν -- κατασκενάσω (al. σκενάσω) ἵνα δ. κ. ἀλειψάμενος (al. cum nostro) -- πᾶσι δόξ. ἔχ. μορφ. In Hom. cf. XX, 16. ἀκηκῶς ἐπιδημήσειν ποθέν τινας ἐνταῦθα τῇ Λαοδικεῖ ἐκ προσταγῆς βασιλικῆς ζητοῦντας αὐτόν, item XX, 13. καὶ ζητεῖν αὐτὸν φάσκοιτος καθότι Καῖσαρ πολλοὺς μάγους ἀνελὼν καὶ τὰ κατ' αὐτὸν μαθὼν ἐμὲ ἐπὶ τὴν αὐτοῦ ζήτησιν ἐπεμψεν, ὅπως etc. ad verbum consentit usque κολάσῃ. Rursus cf. XX, 16. Φαῖστον δὲ εἰσιόντι τὸν ἴδιον θυμὸν [ἐπίστρεφε] φήσας οὕτως πρὸς ἡμᾶς Ἀλὼν αὐτὸν ἐλθόντα συμμετασχεῖν ὑμῖν ποιήσατε· ἐγὼ δὲ μύρον τι σκενάσω, ἵνα δ. κ. ὅν τι (omnino ex nostro corrige τὸ) ἴδ. χρ. πρ. etc. ad verbum consentit usque δόξει (ita ipse codex) μορφῆν.

23. Epit. -- φασὶ πρὸς αὐτόν Καὶ τί ἄρα σοι κέρδος ἀπὸ τῆς μηχανῆς ταύτης; -- καταλπ. Πέτρῳ προσπειροτήκασιν (al. cum nostro). In Hom. cf. XX, 17. ἐκείνου δὲ ταῦτα προλέγοντος ἔφη Τί νῦν (corrige ex nostro οὖν) σοι ἐκ τῆς τοιαύτ. μηχανῆς (corrige ex nostro ἔσται) κέρδος; Etiam reliqua plane conveniunt; extrema: προσπειροτήκ[ας τῷ Πέτρῳ] συνερ. ex nostro confirmantur.

παύσονται τῆς κατ' ἐμοῦ ζητήσεως· εἰ δὲ καὶ ὑπὸ βασιλικῆς χειρὸς ἀνααιρεθείη, μέγιστον πένθος ἔξουσιν οἱ τούτου πῦδες, οἵτινες ἐμὲ καταλιπόντες προσφύγοντες τῷ Πέτρῳ συνεργοῦσιν. 24. Ἀννουβίων δὲ καὶ Ἀππίων κατ' ἰδίαν τὸν Φαῦστον εὐρόντες τὴν ἐπιβουλὴν ἐξέφηραν. ὁ δὲ Φαῦστος οὐκ ἐπίστευσεν ἀληθῆ εἶναι τὰ λεγόμενα. συνδειπνήσας δὲ ὁ πατὴρ μετὰ Σίμωνος καὶ Ἀππίωνος καὶ Ἀννουβίωνος, ἔλαβεν ἐκ χειρὸς τοῦ Σίμωνος τὸ μῦρον, καὶ τὸ ἴδιον χρίσας πρόσωπον τὴν τοῦ Σίμωνος προσελάβετο μορφήν· πλὴν ἐν μέσῃ γε νυκτὶ ἀναστὰς ὁ Σίμων τὴν ἐπὶ Ἰουδαίαν ἐποιεῖτο φυγὴν. 25. ἡμεῖς δὲ οἱ συνόντες τῷ Πέτρῳ, δι' ὅλης νυκτὸς ἐπαλλήλως πυρθανόμενοι ἐπὶ τε ἡδονῆς καὶ χαρᾶς τῶν λεγομένων ῥήγοντες ἐνυκτερεύσαμεν. ἦδη δὲ πῶς νυκτὸς ὑπαναζομένης Πέτρος ἐμβλέψας ἐμοὶ τε καὶ τοῖς ἀδελφοῖς μου ἔφη Διαπορῶ τί ἔδοξε τῷ ὑμετέρῳ πατρί. καὶ λέγοντος τοῦτο ἦκεν ὁ πατὴρ ἀντόθι, τὸν Πέτρον ἡμῖν περὶ αὐτοῦ διαλεγόμενον καταλαβόν· καὶ ἀθυμοῦντα ἰδὼν προσυγορεύσας ἀπελογίσαστο, τὸ δὲ ἦν αἰτίαν ἔξω κεκοίμῃται. ἡμεῖς δὲ ἐμβλέποντες αὐτῷ ἐξείστηκμεν, τὸ εἶδος Σίμωνος ὁρῶντες, φωτὴς δὲ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀκούοντες Φαῦστου. καὶ δὴ φερόντων ἡμῶν αὐτὸν ἐξεπέπληκτο ὁ πατὴρ ἐπὶ τὸ οὕτως ἀπηγῶς καὶ ἐχθρῶδως αὐτῷ χρῆσθαι. 26. μόνος δὲ Πέτρος τὴν κατὰ φύσιν αὐτοῦ ὁρῶν μορφήν πρὸς ἡμᾶς ἔφη Τίτος ἔνεκα βδελυσσόμενοι ἀπωθεῖσθε τὸν ὑμέτερον πατέρα; ἡμεῖς δὲ καὶ ἡ μήτηρ ἔφαμεν Σίμων ἡμῖν οὕτως φαίνεται, φωτὴν ἔχων τοῦ ἡμετέρου πατρός. καὶ ὁ Πέτρος ἔφη Ὅτι μὲν ἡ ἀμάχεντος αὐτοῦ φωνὴ μόνῃ γνώριμὸς ἔστιν, ἐμοῦ δὲ τοῖς ἀμαχεύτοις ὀφθαλμοῖς καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ ὡς ἔστιν ὁράται, ὅτι μὴ ἔστι (sic) Σίμων ἀλλὰ Φαῦστος ὁ ὑμέτερος πατήρ. τότε δὴ προσεμβλέψας καὶ τῷ πατρί ἔφη Τὸ γνήσιόν σου εἶδος αὐτοῖς οὐ φαίνεται, ἀλλὰ Σίμωνος τοῦ ἀσεβεστάτου καὶ ἡμῖν ἐχθίστου. 27. ταῦτα τοῦ Πέτρου διαλεγόμενον ἐπεισῆε τις τῶν προ-

24. Epit. Ἀππ. δὲ κ. Ἀνν. κ. ἰ. πάντα τῷ Φαῦστῳ διασαφοῦσι καὶ τὴν ἐπ. φησὶν οἰσι. καὶ ὁ Φ. οὐκ ἀληθεῖς εἶναι τοὺς λόγους νομίσας, συνδειπν. τῷ Σίμ. μετὰ γε τῶν ἑταίρων Ἀππ. τε κ. Ἀνν. ἐκ χειρ. τοῦ Σίμ. λαμβάνει τὸ μῦρον, κ. τ. ἰ. ἀλειψάμενος πυρ. -- εὐθὺς ὑπέδυν μορφ. -- γε τῇ ν. διαναστάς -- ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας φυγὴν ἐπ. In Hom. cf. XX, 14. Ἀνν. [γὰρ οἰκεῖός] μοῦ με φιλῶν μυστ. τὴν ἐπιβ. ἐξέφηρεν. καὶ οὐκ ἐπίστευσεν. Item extrema plῆν ἐν etc. ad verbum leguntur XX, 17.

25. Hom. XX, 12. Epit. CXXXVI. ἡμεῖς δὲ οἱ σ.τ.Π. (Ep. ἡ. δ. γε οἱ τ. Π. συν.) -- ἐπαλλ. πυρθ. (Ep. ἀλλήλοις διαμιλοῦντες, sed al. cum nostro) -- ἐνυκτερ. (Ep. δειρνκτ.) -- νυκτὸς (Ep. τῆς νυκτ.) ὑπ. Πέ. (Ep. ὁ Πέ.) -- τε (Ep. om.) -- μου (Ep. om.) -- τί ἔδ. τῷ ὑμ. πα. (Ep. τί ἄρα γε τῷ ὑμ. πα. γέγονε [al. ἔδοξε] -- τοῦτο (Ep. ταῦτα) ἦκ. ὁ π. α. (Ep. ἰδοὺ καὶ ὁ πα. ἦκ.) -- καταλ. (Ep. ἦδη κατ.) καὶ ἄθ. ἰδ. πυρ. (Ep. ἀθινμ. τε ἰδ. καὶ πυρ.) ἀπελογίσαστο (sequens τὸ uterque textus om.) -- ἐξείστηκμεν -- αὐτὸν (ipse cod. Hom. αὐτῶν) καὶ στιγοῦντων (Ep. haec om.) ἔξεπ. ὁ πα. (Ep. ὁ πα. ἔξεπ. (ἐπὶ τῷ ο. ἄ. κ. ἐχθρῶς α. χρ. (Ep. ed. haec omnia om., sed. al. habet ἐπὶ τὸ οὕτ. ἄ. κ. ἐχθρῶδ. α. χρ.)

26. Hom. l. l. et Epit. l. l. -- ὁρῶν μορφήν (Ep. μο. ἐνορῶν) -- ἔνεκα βδελ. ἀπ. τ. ὑμ. πα. (Ep. ἔνεκεν τὸν ὑμ. ἀπωθ. πα. καὶ ἀποστρέφεισθε) ἦμ. δὲ κ. ἡ μ. ἔφ. (Ep. ἦμ. δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ ἡ μήτηρ absque ἔφ.) Σίμ.

(Ep. ὅτι Σίμ.) -- ἔφη (Ep. Οὐ, φησιν) -- μόνῃ γν. ἔστ. (Ep. γν. ἰ. μ.) -- εἰδ. αὐτοῦ ὡς ἔστ. ἱρατόν (Ep. εἰδ. ὁπῶν ἔστι καθορᾶται), ὅτι (Ep. ἐπεὶ) μὴ ἔστ. Σίμ. (Ep. μὴ Σίμ. ἔστ. οὗτος) -- πατήρ (Ep. ὄντως πα.) -- ἔφη (Ep. λέγει) [ἰδ.]ον (Ep. τὸ γνήσιον, atque sicutiam in Hom. omnino scribendum est) -- ἐχθρῶδ. (haec vox in Hom. codice periit).

27. Hom. XX, 13. Epit. CXXXVII. -- ἐληλυθώς (Hom. ex coniectura Dresselii ὑποσταφείς, sed reponere potius ἐληλυθ.) λ. Πέτρ. (Ep. om.) -- κύρ. μου (Ep. add. Πέτρε) -- ὅτε ὑπῆρχε (haec duae voces male in Hom. desunt) -- ποιῶν οὐδὲν ἄλλο σπουδάζων ἢ ὅ σὲ μισήτῳ ἀντοῖς καταστήσας (haec omnia inde ab οὐδὲν in Hom. desunt; sed videntur ibi eadem quae in nostro codice leguntur male exciderint, librario a ποιῶν priore ad posterius transiliente) μάγον τε (pro τε quod in ipso cod. invenerat Dress. σε reposuit; sed omnino τε retinendum est restitutis iis quae exciderunt) -- κ. μαυρ. (Hom. κ. μ. om.) καὶ (Ep. ἐφ' ᾧ καὶ) πρὸς; (Ep. om.) τοσ. αὐτ. μῖσ. παρ. (Ep. pro μῖσ. παρ. habet ἡρέθισε κατὰ σοῦ) ὡς γλ. π. ἀνθρ. τῶν (ita Dress. pro τῇν edidit, sed omnino scribendum est cum nostro τόν) ἐκεῖ (Ep. ὡς γλ. τοὺς ἐκεῖ πάντας) ἐπιδημησάντων σαρκῶν (haec vitiose edita a Dr. possunt ex nostro textu corrigi; Ep. omisso ἐπιδημ. pergit cum nostro τῶν σ. αὐτ., tum addit θηριωδῶς) ἀπ. σ.

ὁδὸν ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας ἑλληθὺς λέγων Πέτρῳ Εἰδέναι σε θέλω, κίριέ μου, ὅτι Σίμων ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ, ὅτε ὑπῆρχε δημοσίᾳ πολλὰ τεράστια ποιῶν, οὐδὲν ἄλλο προσδιελέγετο ἢ σὲ πρὸς αὐτοὺς πρὸς μῖσος ποιῶν, μάγον τε ὀνομάζων καὶ γόητα καὶ μαιφόνον· καὶ πρὸς τοσοῦτον αὐτοὺς μῖσος παρεσκεύασεν, ὥς γλίχασθαι πάντα ἄνθρωπον τὸν ἐκεῖ ἐπιδημήσαντα (cod. additum habet σε) τῶν σαρκῶν αὐτῶν ἀπογεύσασθαι σου. 28. ἡμεῖς δὲ πολλὰ κατὰ σοῦ βρύχουσαν τὴν πόλιν ἐωρακότες, ἤλθομεν τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Καίσαρος πεμφθεὶς βασιλικὸς πρὸς τὸν τῆς ἐπαρχίας ἡγοούμενον εἰς ἀναζήτησιν Σίμωνος, μαθὼν ὅτι φυγὰς εἰς Ἰουδαίαν ἐπορεύθη, καὶ αὐτὸς εἰς ἀναζήτησιν αὐτοῦ ἀπῆλθεν, ἵνα κατὰ τὴν πρόσταξιν Καίσαρος τιμωρήσῃται αὐτὸν. 29. ταῦτα ἀκούσας ὁ Πέτρος ἔφη πρὸς τὸν πατέρα Αἰτὸς ἰδίους ὡσὶν ἀκίχους τῶν προόδων ἀπὸ Ἀντιοχείας ἑλληθύτων καὶ εἰπόντων ὡς ἐκεῖ γεγονὼς Σίμων ἰσχυρῶς τοὺς ὄχλους κατ' ἐμοῦ παρῴξυνε, μάγον καὶ μαιφόνον πλάνον τε καὶ γόητα ἀποκαλῶν. ποιήσον οὖν ὡς ἐγὼ σοι λέγω, καταλιπὼν Κλήμεντα παρ' ἐμοί, καὶ προλαβὼν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἀντιόχειαν μετὰ τῆς συμβίου σου, ἔτι δὲ καὶ Φωαστινίου καὶ Φωαστινιανοῦ τῶν υἱῶν σου· συνέσονται δέ σοι καὶ ἄλλοι τινὲς οὓς ἐγὼ κρίνω δυνατοὺς ὑποურῆσαι τῷ ἐμοῦ θελήματι. μετὰ τούτων ἐν Ἀντιοχείᾳ γενόμενος ἐν ὅσῳ ὁ Σίμων φαίνη (cod. φαίνεται), δημοσίᾳ κήρυξον τὴν σεαυτοῦ μετάνοιαν. 30. ταῦτα τοῦ Πέτρου εἰπόντος Οἶδα, ἔφη ὁ πατήρ, ὃ τι (ita codex) βούλει· διὸ μὴ κάμνε· ἐμοὶ γὰρ οὐχ ἦντον μελήσει ἐκείσε ἐλθόντι διαλεχθῆναι ἃ χρὴ περὶ σοῦ διαλέγεσθαι. 31. καὶ δὴ τοῦ πατρὸς ὑπὸ νύκτα μεθ' ὧν ἐπέλευνε Πέτρος σὺν τῷ Ἀννουβίῳ ὁρμήσαντος ἐπὶ τὴν πλησίον Ἀντιόχειαν ἦλθε. καὶ στάς ἐν μέσῳ τῆς ἀγορᾶς εἶπεν πρὸς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ 32. Ἐγὼ Σίμων

28. Epit. -- πεμφθ. τις βασ. -- εἰς Ἰουδ. ὅχρετο, κ. α. κατὰ ζήτησιν -- αὐτόν. Ex his pauca tantum cum Hom. conveniunt. Cf. XX, 13. post ἀπογεύσ. σου, ubi pergitur: ὅθεν ἡμεῖς οἱ πρόοδοι, rursus post alia πολλὰ κατὰ σοῦ βρύχουσαν τὴν πόλιν ἐωρακότες, κρύφα εἰς τὸ et post alia Κοιμήλιος ἐκατόνταρχος ὑπὸ Καίσαρος πεμφθεὶς πρὸς τὸν τῆς ἐπαρχ. ἡγοούμενον, ὃν ἐν etc. 29. Epit. CXXXIII. et Hom. XX, 18. ταῦτα ἀκ. φησὶ πρ. τ. πατ. ὁ Πέ. (pro his Hom. τοῦ δὲ πατρὸς εἰπόντος Πᾶν etc. ὁ Πέ. ἀνεκρίνατο) Αἰτὸς ἰδίους (Epit. ed. ἰδίας) -- προσδ. (Hom. add. μου) -- ἑλληθ. (Epit. εἰσεληλ., sed al. ἐληλ. al. συνεληλ.) -- ὁ Σίμ. -- κατ' ἐμ. παρ. (Ep. πα. κ. ἐ.) μάγ. (Ep. πλάνον τε) κ. μ. πλ. τε κ. γό. ἀποκ. (Ep. κ. μ. πρὸς δὲ καὶ μάγ. κ. γό. καὶ τὰ τοιαῦτα καλῶν. Hom. vero his addit: ἐπὶ τοσοῦτον ὡς γλίχασθαι πάντας τοὺς ἐκεῖ τῶν ἐμῶν ἀπογεύσασθαι σαρκῶν). ποιήσεις οὖν ὡς ἐγὼ λέγω (pro his Epit. νῦν οὖν ἐξαυτῆς ποιήσον ὃ ἐγὼ σοι ἐντέλλομαι), καταλ. (Ep. καὶ κατ.) καὶ (Epit. om.) προλαβὼν (Hom. προαγαγὼν) ἡμᾶς (Ep. αὐτὸς) ε. τὴν (Hom. om.) Ἀντιόχειαν (Ep. male -χέων) μετὰ (Ep. male κατὰ) τ. συμβ. σ. (Ep. τῆς γυναικὸς Ματθιδίας), ἔτι δὲ Φ. -- σου (Ep. om.) -- οὓς ἐγὼ -- θελήμ. (pro his Epit. οἵτινες δι-τατοὶ ἴσονται ὑποურῆ. μου τῷ βουλῆματι) -- ἐν τῇ Ἀντ. γενόμ. (haec vox in Hom. cod. excidit) -- ὁ (Hom. ὡς) Σίμ. φαίνη (Ep. ἐν ὅσῳ τὴν μορφὴν ἔτι Σίμωνος περιφέρεται) -- μετὰ [μέλειαν] (omnino cum nostro cod. et Epit. Cotelarii scribendum est μετάνοιαν).

30. Hom. XX, 20. ταῦτα τ. Π. ὑποτιθεμένου us-

que διαλέγεσθαι prorsus consentit. Aliter Epit. CXXXIX. ταῦτα τ. Π. εἰπόντος, δέξας ἂν εἰς τὸ νοῆσαι Φαῦτος Οἶδα, ἔφη, κίριέ μου, τί βούλεται τὰ ὅρματα ταῦτα. διὸ μὴ κάμνε· μελήσει γὰρ μοι ἐκείσε γενομένη διατελέσαι τὸ προσταττόμενον.

31. Hom. XX, 21. ad verbum consentit usque Ἀντιόχειαν, tum alia sequuntur. Multo minus consentit Epit. l. l. καὶ δὴ τὰ (al. δῆτα) ὑπὸ νύκτα ὁ πατήρ μεθ' ὧν ἐκ. Π. τῆς πόλεως ἐξορμήσας ἐπὶ τὴν etc. Post verba καὶ στάς -- εἶπ. (Epit. εἴρηκε) πρ. τ. πλ. (Epit. om. τοῦ λαοῦ) rursus consentit Hom. XX, 19. multo magis quam Epitome, et ipse Hom. textus ex nostro cod. corrigendus est.

32. Hom. l. l. Epit. l. l. Ἐγὼ Σίμ. (Epit. repetit h. l. ἐγὼ ὁμολογῶ (ita etiam in Hom. reponendum est pro ὁμολογῶν, Epit. καὶ ὁμολογῶ) ἀδ. καταφεύ[σασθαι τὰ τοῦ Πέ. οὐ γάρ] ἐστι (potius in his cum nostro cod. et Epit. ed. omite τὰ et repone οἶκ pro οὐ γάρ) -- ἔλεγον (Hom. λέγων ἔφθανον ὑπὸ θυμοῦ ἐλαυνόμενος) -- αὐτὸς ἐγὼ (Epit. ἐγὼ αὐτ.) -- τοῦ γὰρ -- ἐστ. οἶτος ἀπόστ. (pro his Hom. sic: τοῦ γὰρ ὑπὸ Θεοῦ πρ. σωτ. κόσμ. ἀπεσταλμένοι ἀληθοῦς προφήτου ἀληθῆς ἐστ. ἀπόστ. -- αὐτὸς (Epit. add. ἐγὼ) συμβ. -- κηρύσσω (omnino e nostro corrige -σαι) -- ἀπολείται (pro his, in quibus tantopere noster cod. et Hom. consentiunt, Epit. sic: σύμβουλος ἡμῖν τὰ γε πρὸς σωτηρίαν τὴν ὑμετέραν καθίσταμαι, καὶ παραινῶ πείθεσθαι τούτῳ καὶ πιστεύειν τῷ ὑπ' αὐτοῦ κηρυττομένῳ Θεῷ, ἐπεὶ πᾶσα etc.)

ταῦτα ὑμῖν κηρύσσω· ὁμολογῶ ἀδίκως καταφύεσθαι Πέτρον· οὐκ ἔστι πλάτος, οὐ μαιφόνος, οὐ γόης, οὐδὲ ὅσα ποτὲ φαῖλα περὶ αὐτοῦ ἔλεγον· δέομαι ὑμῶν, αὐτὸς ἐγὼ ὁ τοῦ πρὸς ὑμᾶς μίσους αἴτιος αὐτῷ γεγονώς, παύσασθε μισοῦντες αὐτόν· τοῦ γὰρ πρὸς σωτηρίαν κόσμου ἐπιφανέντος υἱοῦ τοῦ θεοῦ ἀψευδὴς ἔστιν ἀπόστολος. διὸ καὶ αὐτὸς συμβουλεύω αὐτῷ ὑμᾶς πείθεσθαι περὶ ὧν κηρύσσει, ἐπεὶ πᾶσα ὑμῶν ἡ πόλις ἄρδην ἀπολείται. 33. δι' ἣν δὲ αἰτίαν ὑμῖν ταῦτα ὁμολόγησα, εἰδέναι ὑμᾶς θέλω. ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἄγγελοί με τοῦ θεοῦ τὸν ἀσεβῆ, ὡς ἐχθρόν ὄντα τοῖ τῆς ἀληθείας κήρυκι, δεινῶς ἐμαστίουν. παρακαλῶ οὖν μὴδ' ἂν αὐτὸς ἐγὼ ἄλλοτε ἐλθὼν κατὰ Πέτρον ἐπιχειρῶ λέγειν ἀποδεξισθί με· ἐξομολογοῦμαι γὰρ ὑμῖν, ἐγὼ μάγος, ἐγὼ πλάτος, ἐγὼ γόης. ἀλλὰ μετανοῶ· ἔξεστι γὰρ ἴσως μετανοῖαι ἀπολοῦσαι τὰ πεπραγμένα μοι ἁμαρτήματα. 34. ταῦτα εἰπὼν ὁ πατὴρ δημοσίᾳ, ὡς ἐκ προσώπου Σίμωνος καὶ Πέτρον (cod. -τρον) εὐλόγησας, τὴν πᾶσαν Ἀντιοχείαν πόλιν εἰς πόθον μετέθηκε, καὶ ἐκ τούτου πάντες ἐπιθυμεῖν ἰδεῖν αὐτόν ἐπήγγελλον. ἐνίους καὶ χαλεπαίνοντας αὐτῷ ὡς Σίμωνι, δι' ἣν πρὸς Πέτρον εἶχον ὑπερβάλλουσαν στοργήν, καὶ χεῖρας θέλειν ἐπιβαλεῖν τῷ Φαύστῳ ὡς Σίμωνι. διὸ μήπως ἀναιρεθῇ δεδοικώς, ἐξ αὐτῆς ἐλθὼν πέμψας ἡξίου τὸν Πέτρον, ὅπως αὐτόν ζῶντα ἐπικαταλάβῃ, καὶ τῇ πόλει ἀκμαζούσῃ πόθῃ τοῖ πρὸς αὐτόν εὐκαίρως ἐπιφανῇ. 35. Πέτρος δὲ ταῦτα ἀκούσας πρὸς τὸ ἐκκλησιάζειν πλείστους συναγαγὼν καὶ ἐπίσκοπον καταστήσας, βαπτίσας τε καὶ ἱασάμενος, ἡμερῶν ἐπμείνας τριῶν τῇ Λαοδικείᾳ, ἐπὶ τὴν πλησίον ὁρίσσειν Ἀντιόχειαν ἔσπευσεν. 36. καὶ δὴ τὴν πόλιν καταλαβὼν, ἅπαν τὸ πλῆθος προσδραμὼν μετὰ χαρᾶς ὑπεδέξατο αὐτόν, ὡς ὄντα τῆς ἀληθείας κήρυκα καὶ ἀπόστολον. προσενξάμενος δὲ καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσε, καὶ ἓνα θεὸν ἐν τρισὶν ὑποστάσεσιν εὐαγγελισάμενος καὶ πολλὰ διδάξας αὐτοὺς περὶ μοναρχίας, πρὸς τὴν ξενίαν ἀπήγεμεν. γνόντες δὲ ὁ πατὴρ ἡμῶν τὴν παρουσίαν τοῦ ἀποστόλου, προσδραμὼν κατεφίλησε τὰ ἴχνη αὐτοῦ, παρακαλῶν αὐτόν λαβεῖν τὸ ἅγιον βάπτισμα, ὅπως τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῆς ψυχῆς καὶ τὴν μορφὴν τοῦ σώματος ὁμοῦ διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσμα-

33. Haec rursus multo magis cum Hom. quam cum Epit. conveniunt et eiusmodi sunt unde corrigas Homiliarum textum. Hom. l. l. Epit. l. l. δι' ἣν δὲ -- θέλω (Epit. pro his: ὅτου δὲ χάριν εἰρηκα ταῦτα, καὶ τοῦτο ὑμᾶς εἰδέναι βούλομαι). ταύτης τῆς νυκτός (Ep. ταύτῃ γὰρ τ. ν.) -- τοῦ (Epit. om.) θεοῦ -- ἐπελθὼν (Ep. ἐλθ.) -- ἐπιχειρῶν λέγω (multo rectius Ep. cum nostro), μὴ (Ep. om.) -- ἐγὼ (Epit. ὡς ἐγὼ) μάγος -- ἀλλὰ μετανοῶ (haec Hom. male om.; omnino inserenda sunt)· ἔξεστι -- ἀπολῦσαι (potius cum nostro scribe ἀπολοῦσαι) τὰ προπεπραγμ. (ita melius nostro) μοι ἁμ. (extrema Epit. sic: ἔξ. γ. ἱ. μετ. μοι τὰ κακῶς πεπραγμ. μοι συγχωρηθῆναι).

34. Epit. CXL. ταῦτα εἰπ. -- ἡ ὡς -- εἰς τὸν κείνου πόθ. μετ. Cf. ad haec Hom. XX, 23. πῶς ὁ πατὴρ δημο[σίᾳ] αὐτοῦ μορφῆς κατηγορῶν Πέτρον εὐλογῶν τὴν πᾶσ. Ἀντ. π. εἰς πόθ. μετ. Verba καὶ ἐκ usque ἐπήγγ. (in Epit. κ. πάντ. ἐπιθυμεῖν αὐτοῦ δεινῶς ἔλεγον) respondent his in Hom. XX, 23: καὶ ἐκ τ. πάντας ἐπιθυμεῖν αὐτ. ἰδ. ἀπήγγελλεν (ita ed. Dress. sed ipse codex -γελλο). Sequentia: ἐνίους usque Σίμωνι plane cum Hom. conveniunt; Epit. vero ἱνοῖ δὲ καὶ χαλεπαίνοντες αὐτῷ ἦσαν δῆθεν, οἷα περ

αὐτῷ ἐκείνῳ Σίμωνι ὄντι. Pergit Hom. διὰ τὴν πρ. Πέ. ὑπερβ. στοργ. κ. χεῖρας usque Σίμωνι; Epit. vero διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς περὶ τὸν Πέ. στοργῆς, καὶ χεῖρ. ἐπιβ. ἐπιχειρῶν. Inde a διὰ μήπως usque ἐπιφανῇ ad verbum convenit Hom. nisi quod δεδοικὸς et πέμψαντα ἀξιοῖν habet. Vario modo differt Epit. καὶ ὅς μὴ παρ' αὐτῶν ἀναρ. δεδοικώς -- ἐπικαταλ. ζῶντα, καὶ ἀκμαζ. τῷ πρ. αὐτ. πόθ. τῇ πόλ. εἰκ. ἐπιφ.

35. Hom. l. l. Epit. l. l. Πέ. δὲ ταῦτα (Ep. τοῦτων) -- συναγαγ. (Ep. ed. ἀγαγ.) κ. ἐπ. (Ep. ἐπ. τε) καταστ. (Hom. ἐκ τῶν ἀκολουθῶν κατ.) βαπτ. καὶ ἱασ. (Ep. καὶ ἱασάμ. πολλοὺς καὶ βαπτ.) ἡμερῶν (Ep. -ρας) ἐπ. τριῶν (Ep. τρεῖς) -- ἔσπειναι. (Hac voce terminatur editio Dresselii, sed nonnihil deesse ex iis quae in Epit. et in Recogn. sequuntur credibile fit.)

36. Epit. CXLl. -- ὑπολαβόντα, τὸ πλ. συνδραμ. ἅπαν μ. χαρ. ἵπ. ὡς τῆς -- καὶ χεῖρας αὐτ. ἐπιθ. -- ἐθεράπ., ἓνα τε θεὸν -- μοναρχίας. εἶτα πρὸς τ. ἔ. ἀπ. γν. δὲ ὁ γέγων ὅτι Πέ. παρῆν, προσδραμ. αὐτόν τε τῇ γῇ προσκαταλαβὼν τὰ κείνου κατεσπάζετο ἴχνη, ἀξίῳ τῷ θεῷ τελειοθῆναι βαπτίσματι, ὥστε τὸ ἀρχ. τε τῆς ψ. κάλλ. -- σώματος ἀπολαβεῖν διὰ τοῦ βαπτ. καὶ κοινωρὸς τ. ἀρχ. γενέσθαι τοῦ Χρ. μυστ.

τος ἀπολαβὸν κοινωνὸς τῶν ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν τοῦ Χριστοῦ μωστηρίων γένηται. 37. καὶ ὁ Πέτρος πρὸς αὐτὸν ἔφη Ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶπεν Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, καὶ Κατὰ τὴν πίστιν σου γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν τοῦτον κατήχησεν. ἐσπέρας δὲ γενομένης μεταλαβόντες τροφῆς ὑπνώσαμεν, αἰνούντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. 38. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ἀναστὰς ὁ Πέτρος ὀρθρώτερον καὶ προσενξάμενος μετεκαλέσατο τὸν πατέρα ἡμῶν, ἅμα δὲ καὶ ἡμᾶς, λέγων Σήμερον, ὦ ἀδελφοί, μεγάλη χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ τῇ Θεοδορήτῳ ἀναγεννήσει τοῦ καλοῦ γέροντος Φαύστου. καὶ παραλαβὸν ἡμᾶς ἐξήμεν κατὰ ἀνατολὰς τῆς πόλεως, ἐνθα ὑπάρχουσιν ὕδατα πολλὰ καὶ καθαρὰ, καὶ μόνον τὸν πατέρα ἡμῶν λαβὼν ἰδίᾳ, κατηχήσας τε πολλὰ καὶ διδάξας αὐτὸν τὰ περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς διὰ σαρκὸς αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐπιδημίας, ἐβάπτισεν αὐτὸν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας καὶ εὐλογήσας μετέδωκεν αὐτῷ τῶν ἁγίων καὶ ἀχράντων καὶ ζωοποιῶν τοῦ Χριστοῦ μωστηρίων. 39. καὶ ἦμεν ὁμοῦ οἱ πάντες ἀγαλλιώμενοι ἐν κυρίῳ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐπὶ τῇ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀναγεννήσει, ἔτι τε καὶ τὸν θεῖον λόγον παρὰ Πέτρον ἀκροώμενοι. καὶ ποιησάντων ἡμῶν χρόνον ἐπὶ τοαντό (sic) τινα πᾶσι κατὰδῃλα γέγονε τὰ καθ' ἡμᾶς, καὶ ἐν τοῖς ἀπάντων ἦμεν στόμασι διαπαντός (sic), καὶ ἐθαύμιζον πάντες ἐπὶ πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν ἡμῖν, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ εἰς ἡμᾶς βοήθειαν ἐπὶ τῷ ἀναγνωρισμῷ ἡμῶν, τοὺς μακρῷ χρόνῳ ἀπ' ἀλλήλων χωρισθέντας καὶ τεθνᾶναι (sic) νομισθέντας [ἐμεγάλυνον]. 40. καὶ τοῦτον βοωμένον κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν, μαθὼν τὰ καθ' ἡμᾶς ὁ τῆς Ἀντιοχείας ἡγεμὼν, κατὰ πάντα τὰ συμβεβηκότα τῷ τε πατρὶ ἡμῶν καὶ τῇ μητρί, καὶ ὅτι βασιλικῷ γένους ὑπάρχουσιν, ἀνήγαγε ταῦτα πάντα ἀκριβῶς τοῖς βασιλεῖ Τιβερίῳ. ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς οἶα συνέβη Φαύστῳ τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ συγγενεῖ, ἐκέλευσε τῷ ἡγεμῶνι τῆς Ἀντιοχείας τὸ τάχος ἀποστεῖλαι αὐτὸν ἅμα καὶ τῆς μητρὸς ἡμῶν. δεξάμενος δὲ ὁ ἡγεμὼν τὴν τοῦ βασιλέως κέλευσιν, προσκαλεσάμενος τὸν πατέρα ἡμῶν καὶ τὴν μητέρα μετὰ πολλῆς τιμῆς καὶ δόξης . . .

III.

In codice bibliothecae montis Sinaitici, saeculi fere decimi tertii, plura leguntur quae ad Constitutiones Apostolicas pertinent. Descripsi inde libri VIII. caput 32 et quae sequuntur. Scripturam codicis ita afferam ut quae a textu Cotelerii quemadmodum recognovit doctissimus Ueltzenius differant, verbis latius impressis distinguam.

37. Epit. l. l. καὶ ὁ Πέ. κατηχήσας αὐτὸν εἰρηκῶς τε πολλὰ περὶ σωτηρίας, ἐπὶ τέλει δὲ καὶ τοῦτο εἰπὼν, ὡς ὁ κύρ. -- Θεοῦ τοῖς μαθηταῖς ἐντελλόμενος Ὁ πιστεύσας, ἔφη, κ. βαπτ. σωθήσεται, καὶ Κατὰ -- Θέλεις. ἐπεὶ περὶ ὁ καιρὸς πρὸς ἑσπέραν ἦν, τροφῆς μεταλαβόντας (al. -- ντες) μετὰ τὴν συνήθη εὐχὴν ὁ ὑπνος (al. add. ἡμᾶς) ἐλάμβανε.

38. Epit. CXLII. τῇ δὲ ἐπ. (om. ἡμέρ.) ὀρθρ. πάλιν ἄν. ὁ Πέ. κ. πρ. μετακαλεῖται σὺν ἡμῖν τὸν πατ., καὶ Σήμερ. ὦ ἀδ. λέγει, μεγάλη -- ἐνθα ἦν ὕδ. π. τε καὶ -- πατέρα λαβὼν -- περὶ Θεοῦ -- εὐχαριστ. τε καὶ εὐλ. τῶν ἱερῶν αὐτῷ κοινωνεῖ μυστ.

39. Epit. l. l. -- ὁμοῦ πάντες -- νίκα τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπὶ τε τῇ τ. πατρ. διὰ τ. Θεοῦ πνεύματος ἀναγ. καὶ τῇ ἀκροάσει τῶν Πέτρον λογίων. χρόνον οὖν τινα ἐπὶ τὸ αὐτὸ διαγαγόντων ἡμῶν πᾶσι δῆλα κατέστη -- στόμασι, καὶ πᾶ. ἐθαύμ. -- ἐπὶ τῷ ἄν. ἡμῶν ἐμεγάλυνον (τοὺς μακρῷ usque νομισθ. om.)

40. Epit. CXLIII. τῆς φήμης οὖν πανταχόσε διαθεύσης, ὁ τῆς Ἀντ. ἡγ. πᾶ. τὰ συμβ. ἐπὶ τε τῷ πατρὶ καὶ μητρὶ γνοίς, καὶ ὅτι Καίσαρι κατὰ γένος προσήκουσιν, ἀναφέρει ταῦτα τῷ Τιβ. καὶ ὁ βασ. ἀκούσας κέλευει τὸ τάχ. ἀναπεμφθῆναι αὐτοὺς εἰς Ρώμην. ὃ καὶ γέγονε, καὶ μετὰ πολλ. τιμῆς καὶ δωροφορίας ὁ ἡγεμὼν ἐξ Ἀντιοχείας πρὸς τὸν Καίσαρα Τιβέριον αὐτοὺς ἀποστέλλει.

**ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΚΑΝΟΝΩΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ.**

Οἱ (plura praecedunt apud Cot. et Ue.) πρώτως προσιώντες τῷ μυστηρίῳ τῆς εὐσεβείας διὰ τῶν διακόνων προσαγέσθωσαν τῷ ἐπισκόπῳ ἢ τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ τὰς αἰτίας ἐξεταζέσθωσαν οὐ χάριν προσῆλθον τῷ κυριακῷ λόγῳ. οἱ δὲ προσενέγκαντες μαρτυρεῖτωσαν (Cot. add. αὐτοῖς) ἀκριβῶσαντες τὰ κατ' αὐτούς. ἐξεταζέσθω δὲ ἀκριβῶς ὁ τρόπος καὶ ὁ βίος, καὶ εἰ δοῦλοί εἰσιν ἢ ἐλεύθεροι. 2. Καὶ ἐὰν ἢ τις δοῦλος, ἐρωτάσθω ὁ δεσπότης αὐτοῦ εἰ μαρτυρεῖ αὐτῷ· εἰ δὲ μή, ἀποβαλέσθω, ἕως ἂν ἄξιον εἰ αὐτὸν ἐπιδείξῃ τῷ δεσπότη· εἰ δὲ μαρτυρεῖ αὐτῷ, προσδεχέσθω. ἐθνικοῦ οἰκέτης διδασκέσθω εὐαρεστεῖν τῷ δεσπότη, ἵνα μὴ βλασφημεῖται ὁ λόγος. 3. Εἰ μὲν οὖν ἔχει γυναῖκα ἢ ἡ γυνὴ ἄνδρα, διδασκέσθωσαν ἀρκεῖσθαι ἑαυτοῖς· εἰ δὲ ἄγαμοί εἰσι, μανθανέτωσαν μὴ πορνεύειν ἀλλὰ γαμεῖν ἐν νόμῳ. εἰ δὲ ὁ δεσπότης αὐτοῦ πιστὸς ὢν καὶ εἰδὼς ὅτι πορνεύει, οὐ δίδωσιν αὐτῷ γυναῖκα ἢ τῇ γυναικὶ ἄνδρα, ἀφοριζέσθωσαν. 4. Ἐάν (Cot. add. δέ) τις δαίμονα ἔχῃ, διδασκέσθω μὲν τὴν εὐσέβειαν, μὴ προσδεχέσθω δὲ εἰς κοινωνίαν πρὶν ἂν καθαρῶσθῃ· εἰ δὲ θάνατος κατεπέγχει, προσδεχέσθω. 5. Εἴ τις πορνοβόσκος, ἢ πανσάσθω (Cot. add. τοῦ) μαστροπέειν ἢ ἀποβαλέσθω (sequuntur plura apud Cot.). τῶν ἐπὶ σκηνῆς ἐάν τις προσεῖη (sic) ἀνὴρ ἢ γυνὴ ἢ ἡνίοχος ἢ μονομάχος ἢ σταδιοδρόμος ἢ λουδεμπιστής (codex -στής) ἢ ὀλυμπικός ἢ χοραῖλης ἢ καθαριστής (seq. alia apud Cot.) ἢ αὐλῆσιν ἐπιδεικνύμενος, ἢ πανσάσθωσαν ἢ ἀποβαλέσθωσαν. 6. Στρατιώτης προσίων διδασκέσθω μὴ ἀδικεῖν, μὴ σκοφαντεῖν, ἀρκεῖσθαι δὲ τοῖς διδομένοις ὀψωνίοις· πειθόμενος προσδεχέσθω, ἀντιλέγων δὲ ἀποβαλέσθω. ἀρρητοποιός, κίναυδος, βλάξ, μάγος, ὀχλαγωγός, ἐπαοιδός, λῶταξ, περιάμματα ποιῶν, οἰωνιστής, συμβολοδείκτης, παλμῶν ἐρμηνεύς, φυλαττόμενος ἐν συναντήσῃ λωβὰς (sic) ὄψων ἢ ποδῶν ἢ ὀρνίθων ἢ γαλῶν ἢ ἐπιφωνήσεων ἢ παρακραμάτων συμβολικῶν, χρόνῳ δοκιμαζέσθωσαν· δυσέκνιστος - - ἀποβαλέσθωσαν. 7. Παλλακὴ - - ἀποβαλέσθω - - εἰ μὲν δούλη ἐστίν - - εἰ δὲ ἐλεύθερα, γαμεῖτω - - ὁ (pro εἰ) δὲ μή, ἀποβαλέσθω. 8. Ἑλληνικοῖς - - μετατιθέσθω ἢ ἀποβαλέσθω - - ἰπποδρομικοῖς ἀγῶσιν - - ἀποβαλέσθω. 9. Ὁ μύλων - - εὐνοῖαν (codex ἄνοῖαν) ἔχῃ (Cot. add. περὶ τὸ πρᾶγμα) - - 10. - - λαϊκὸς εἴη. 11. Πᾶς πιστὸς - - πρὸ τοῦ τὸ ἔργον χειρὸν ἐπιτελέσαι - - εἰ δὲ τις λόγος κατηχήσεως γίνεται, προσημνιάτωσαν - - εὐσεβείας. 12. Πιστὸς ἢ πιστὴ - - ἐπιστολαῖς διετάξαμεν.

Inscriptum est Πέτρον καὶ Παύλον τῶν ἀγίων ἀποστόλων διάταξις.¹⁾

XXXIII, 1. Ἐγὼ Πέτρος καὶ (Cot. add. ἐγὼ) Παῦλ. διατάσσομεν ἐργάζεσθαι τοὺς λαοὺς πέντε ἡμέρας, σάββ. δὲ κ. κυρ. σχολαζέτωσαν (Cot. add. ἐν) τῇ ἐκκλησίᾳ - - δημιουργ. τρόπον ἔχειν - - 2. Τὴν - - ὁ συγχωρήσας (Cot. add. ἡ) καὶ ἀναστήσας - - πνεύματος τὴν δοθεῖσαν - - ἐν αὐτῇ (Cot. add. τὴν) ἀπροσδόκητον χάριν τοῖς ἀνθρώποις δεδόσθαι - - λόγον (Cot. add. Ἰησοῦν Χριστὸν) ἐκ - - τῆν τῶν ἀγίων θεοφανείων ἐορτὴν - - 3. Τὰς ἡμέρας - - ἡξίωσαν ἀγίου.

XXXIV, 1.²⁾ Εὐχὰς ἐπιτ. ὁρθρως πρώτη ὥρα τρίτη τε καὶ ἕκτη κ. ἐνν. καὶ ἐσπέρας καὶ ἀλεκτοροφωνίας. ὁρθρον μὲν (Cot. add. εὐχαριστοῦντες) ὅτι ἐφ. ἡμᾶς (Cot. ὑμῖν, non Ue.) - - νύκταν - - ὅτι ἐν αὐτῇ ἀπόφασιν ἀπὸ Πιλάτου ἔλαβεν ὁ κύριος - - ἐσταυρώθη ὁ Χριστός· ἐννάτη (Cot. add.

¹⁾ Proximus titulus in tabula (πίναξ) est: περὶ τοῦ φιλάττειν ἕκαστον τάξιν καὶ λειτουργίαν.

²⁾ Nulla textui inscriptio praeposita est.

δε) ὅτι πάντα ἐκκρίνῃτο -- ἐφ' ἐσπέρας δὲ ἐνχ. ὅτι ἡμῶν (Cot. ἡμῶν, Ue. om.) ἔδωκεν ἀνάπαντι
(Cot. add. τῶν) καθημερινῶν -- τῆς παρονσίας -- 2. Εἰ μὴ -- προσιέναι -- φευκτέος -- οὕτως
καὶ οἱ ἐναγῆς μαινοῦσιν. 3. Εἰ δὲ μῦτε ἐν οἴκῳ ἅμα μῦτε ἐν ἐκκλ. (Cot. add. συναθροισθῆναι) δυνατόν,
ἕκαστος (Cot. add. παρ') ἐαντῷ ψαλλέτω -- ἐὰν ὥσι (ita recte etiam Ue. contra Cot. εἰσί) φησὶν
ὁ κύριος (item Ue., Cot. om.) -- 4. -- κατ' οἴκ. προσερχέσθω (ab hoc προσερχ. scriba transiluit
ad alterum) -- 5. -- δούλοις (ita recte Ue., Cot. δούλοι) -- ἀποβαλέσθωσαν. Jam sequitur
caput XLII. nullo titulo aut nota interposita. Ἐπιτελείσθω (Cot. add. δε) τρίτα -- ἐν ψαλμ. (Cot.
add. καὶ ἀναγνώσει) καὶ προσερχαῖς -- καὶ τριακοστὰ -- ὑπ. μνείας αὐτῶν διδόνθω ἐκ τ. ὑπ. αὐτοῖς
εἰς ἀν. αὐτῶν.

XLIII. XLIV. 1. Ἐν δὲ ταῖς μνήμασι -- πρεσβύτεροι γὰρ -- λέγει γὰρ -- οἶνον (Cot. add. δε) μὴ --
οὐ (Cot. add. μὴ) δύνωνται -- μετὰ τὸν θεὸν -- οὐχ ἵνα μὴ πίωσιν' ὅλως γὰρ οὐκ (ita etiam Ue.,
Cot. καὶ) -- μὴ πίειν οἶνον εἰς -- τοῦ μεθύσον. 2. -- τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἰησ. Χρ. --
εἶρηκε Τίμι -- οὐ τῶν χοροῦζ. ἐν οἴκῳ καὶ κατασκευοῦντων π. π. γίν. XLV. -- προσιένται -- ἐφ' ἐαντοῖς
-- XLVI., 1. Τοῦτο δὲ κοιῇ πᾶσι -- τῇ αὐτῷ δοθείσῃ τάξει -- ὁ ἀκούων γὰρ ὑμῶν, φησὶν ὁ κύριος,
ἐμοῦ -- καὶ ὁ ἐμὲ ἀθετῶν etc.

IV.

Apud Fabricium Harlessiumque Bibliothecae Graecae tomo XII. legitur „Leonis Allatii diatriba de Georgiis, hinc inde contracta, cum notis Fabricii et G. C. Harless.“ Ibi pag. 30. de Georgio monacho nomine Hamartoli claro haec scripta sunt: „Chronicon et ipse scripsit ab exordio mundi ad Michaelē Theophili filium (imperio praefuit ab a. C. 841. ad 867.), quando ipse vitam agebat, ex variis et diversis chronographis et interpretibus sacris contextum; historia quidem non admodum opulentum, sed ad firmanda fidei capita dissertationibus et sanctorum patrum auctoritatibus longiusculum. Pleraque sunt in eo quae in Cedreno, Theophane, Glyca aliisque iisdem pene verbis ac sententiis, paucissimis tamen exceptis descripta: ex hoc autem illos veluti e fonte suo, cum posteriores sint, hausisse nemo ambiget. Historiam ad aliorum scriptorum loca obscura et ardua explananda apprime necessariam nos e Graeca lingua multis abhinc annis vertimus in Latinam. Quae utinam aliquando bono reipublicae litterariae lucem videat!“ (Nota editorum ad haec sic habet: „Nec dum, quod dolendum, lucem vidit, neque Allatio neque alio editore, licet manu exarata in variis bibliothecis ut Caesarea, apud Lambec. VIII. p. 462.“)

Haec quo jure dicta et adnotata sint, apparebit ex aliquot eius chronici exemplis, desumptis ex codice Coisl. 305. saeculi fere decimi (ipse chronici auctor vixit nono saeculo), collato passim cod. Reg. sive Imper. 1706. aliquot saeculis recentiore. Primo loco quae dabimus, eo gratiora theologis fore spes est quum maximam partem ex Clementinis hausta esse appareat. Conferenda autem sunt cum iis quae Cedrenus utpote a Georgio Hamartolo mutuata habet editionis Parisinae pag. (205.) 206 sqq. (edit. Bonn. pag. 360 sqq.)

Μετὰ δὲ Κλαύδιον ἐβασίλευσε Νέρων (1706. add. ὁ) υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιδ'· (1706. addita habet: ὃς πονηρότατος καὶ λάργος ὢν τὴν μητέρα καὶ τὴν μηστὴν ἀνελὼν εὐνοῦχον ἔγημεν· οὗτος ἀνείλε τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον etc.) ἐφ' οὗ Σίμων ὁ μάγος ἐλθὼν ἐν Ῥώμῃ καὶ πολλὰ σημεῖα διὰ γοητείας καὶ φαντασίας τινὰς ἐπιτελῶν (1706. ἐκτελῶν) καὶ ἑαυτὸν θεὸν ὀνομάζων. καὶ τοῦ μεγάλου Πέτρου τὴν Ῥώμην τότε καταλαβόντος καὶ πρὸς τὸν μάγον ἀπελθόντος εὗρε κίνα παμμεγέθη δεδεμένον ἀλύσειν ἐν τῷ πυλῶνι· ὃν ὁ Σίμων δεσμύσας ἐκώλυσεν (1706. ἐκώλυνεν) πάντας οὓς οὐκ ἤθελε πρὸς αὐτὸν εἰσεῖναι. καὶ τοῦτο ἦν πρῶτον θαῦμα τῷ (1706. add. Πέτρῳ τῷ) μέλλοντι πρὸς Σίμωνα εἰσερχεσθαι. ὁ δὲ Πέτρος ἰδὼν τὸν κίνα οὕτω μέγαν καὶ ἀπηργισμένον, καὶ μαθὼν ὅτι πολλοὺς ἀνείλεν ἐπιχειρήσοντας εἰσελθεῖν πρὸ τῆς ἐπιτροπῆς Σίμωνος, κρατήσας ἔλυσεν αὐτὸν λέγων Εἰσελθε πρὸς Σίμωνα καὶ εἰπὲ αὐτῷ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ Πέτρος ὁ δοῦλος Χριστοῦ εἰσελθεῖν σε θέλει. καὶ τοῦ κυρὸς ἐνθὺς δρομαίου εἰσελθόντος καὶ οὕτω λαλήσαντος κατεπλάγησαν οἱ μετὰ Σίμωνος λέγοντες Τίς ἐστι Πέτρος, καὶ τίς ἡ τοσαύτη δύναμις αὐτοῦ; πρὸς οὓς φησὶν ὁ Σίμων Τοῦτο ὑμᾶς μὴ ξενιζέτω· ὅπερ καγὼ ποιήσω· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κίνα καὶ ὡσαύτως προστάξας εἰπεῖν ἀνθρωπίνῃ φωνῇ τῷ Πέτρῳ εἰσελθεῖν. καὶ τοῦτο ποιήσας πάλιν ὁ κύων, εἰσῆλθε Πέτρος πρὸς Σίμωνα· καὶ συμβαλὼν μετ' αὐτοῦ Σίμων εἰς θαυματουργίας, ἐνίκησε Πέτρος ἰάσεις ποιῶν, καὶ πολλοὶ πιστεύσαντες ἐβαπτίσθησαν. καὶ ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ ταραχὴ πολλή (1706. μεγάλη) καὶ σύγχυσις ἔνεκεν Πέτρου καὶ Σίμωνος, ὅτι κατέναντι ἀλλήλων ἐποίουν (1706. add. τὰ) θαύματα. ἅπερ μαθὼν Ἀγρίππας ὁ ἑπαρχος ἀνήγαγε τῷ βασιλεῖ Νέρωνι λέγων Δύο τινὲς εἰσιν ἄνδρες ἐν τῇ πόλει θαύματα ποιῶντες ἀπέναντι ἀλλήλων· ὁ μὲν λέγει ἑαυτὸν εἶναι τὸν Χριστόν· ὁ δὲ ἄλλον εἶναι τὸν καὶ (1706. om.) ἐσταυρωμένον Ἰησοῦν, οὗ (1706. om.) καὶ μαθητὴν ἑαυτὸν εἶναι δυσχυρίζεται. οὓς κελύσας ὁ Νέρων ἀχθῆναι κατενώπιον αὐτοῦ λέγει πρὸς Σίμωνα Σὺ εἰ ὃν λέγουσι Χριστόν; ὁ δὲ φησὶν Ἐγὼ εἰμ. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Πέτρον ἐπερωτήσας εἰ ἀληθῶς οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός, Οὐκ ἔστιν οὗτος, ἔφη Πέτρος, μὴ γένοιτο· ἐγὼ γὰρ ἐκείνου μαθητὴς εἰμ τοῦ σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος καὶ εἰς οὐρανὸν ἀναληφθέντος. ὁ δὲ Νέρων ὡς τερατολόγους ἀμφοτέρους ἐνθὺς ἀτίμως ἐκ προσώπου αὐτοῦ θάπτων ἐξήλασεν. οἱ δὲ διάγοντες ἐν Ῥώμῃ ἐποίουν ἔτι θαύματα κατέναντι ἀλλήλων. καὶ ὁ μὲν Σίμων προστάξας καὶ ἀχθέντος μεγάλου ταύρου εἶπεν λόγον εἰς τὸ ὡτίον αὐτοῦ, (1706. μὰ ὃν τῶν ἡμερῶν προστάξοντος τοῦ Σίμωνος ἀχθῆναι αὐτῷ ταῦρον παμμεγέθη, ἐλάλησεν εἰς τὸ οὗς αὐτοῦ) καὶ παραχρῆμα (1706. παρενθὺς) τέθηγκεν ὁ ταῦρος. ὁ δὲ Πέτρος εὐξάμενος καὶ ἀναστήσας αὐτόν, πάντες μᾶλλον ἐθαύμαζον λέγοντες Τὸ ζωογονῆσαι ὑπὲρ τοῦ θανατῶσαι μεῖζόν ἐστι (1706. add. τὸ) θαῦμα. καὶ μέντοι καὶ ἄλλα σημεῖα πολλὰ ἐποίησαν, καὶ λόγους δογματικούς ἐλάλησαν ἀπέναντι ἀλλήλων, οὐ μόνον ἐν Ῥώμῃ ἀλλὰ καὶ ἐν Συρίᾳ πρότερον, ἅτινα Κλήμης ὁ Ῥωμαῖος καὶ πάνσοφος τε καὶ μαθητὴς Πέτρου (1706. καὶ πάνσ. μαθ. Πέτρου) καὶ συνέκδημος ἐπεξεργαστικώτερον (1706. ἐπεργαστικ.) διηγησάμενος (1706. διηγούμενος) οὕτως ἔφη.

Τοῦ γὰρ Πέτρου¹⁾ ποτὲ διδάσκοντος ἐπὶ λαοῦ περὶ τοῦ μόνου θεοῦ, ὁ Σίμων (1706. Τοῦ μακαρίου Πέ. τοῦ ἀποστόλου διδάσκοντος τὸν λαὸν σέβεσθαι καὶ προσκυνεῖν τὸν ἐπὶ πάντων μόνον ἀληθινὸν θεόν, ὁ Σίμ.) ἔξω τοῦ ὄχλου βοῇ μεγάλη χρησάμενος πρὸς τὸν Πέτρον εἶπεν (1706. ἔξω τ. ὄχλ. ἐστὼς ἐβόησε Τί) Τί ψευδόμενος ἀπατᾷν θέλεις τὸν παρεστῶτά σοι ἰδιώτην ὄχλον, πείθων αὐτὸν θεοὺς μίτε τομίζειν μίτε εἶναι, καίπερ τῶν παρ' Ἑβραίοις βίβλων λεγουσῶν πολλοὺς θεοὺς εἶναι; πλὴν οὖν περὶ οὗ ἔφησθε θεοῦ, δεῖξας

¹⁾ Cf. ad haec Homil. III, 38.

ἐγὼ μὴ αὐτὸν εἶναι τὸν ἀνότατον καὶ παντοδύναμον θεόν, καθὼ ἀπρόγνωστός ἐστι καὶ ἀτελής καὶ ἐνδεής καὶ οὐκ ἀγαθός καὶ πολλοὺς ὑποκείμενος πάθεσι κατὰ τὴν ὑμετέραν γραφὴν, ἕτερος πάντως περιλείπεται προγνωστικός, τέλειος, ἀνενδεής, ἀγαθός, καὶ παντὸς πάθους ἀπηλλαγμένος. ὃν δὲ σὺ φῆς δημιουργὸν καὶ ὑπέρθεον, τοῖς ἐναντίοις ἀντικείμενος ὑπάρχει.

Ἀντίκα γοῦν ὁ καθ' ὁμοίωσιν¹⁾ - - θανάτῳ καταδικάζεται - - ἐπεὶ μὴ πανταχοῦ βλέπει ἐπὶ τῇ τῶν Σοδόμων καταστροφῇ, λέγει Καταβάς ὄψομαι εἰ κατὰ - - καὶ τὸ εἰπεῖν περὶ τοῦ Ἀδάμ - - μήπως - - καὶ φαγὼν ζῆσεται εἰς τ. αἰῶνα, ἀγνοῦντος κ. φθ. ἐστὶ σύμβολον. ὥσπερ καὶ τὸ Ἐνεθυμήθη - - καὶ τὸ Ὁσφράνθη - - καὶ τὸ τέλος τῆς ὑπομ. μὴ προειδότες.

Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη πρὸς αὐτόν (1706. πρ. τὸν Σίμωνα) Εἰ τυφλὸς - - πῶς ἐντελλόμενος ὁ θεὸς εἰδείκνυν αὐτῷ λέγων Ἀπὸ δὲ τοῦ²⁾ - - καὶ ὁ Πέτρος Πῶς - - εἶχον ἀνεωρότας - - δῆλον ἐντεῦθεν· εἶδεν (1706. δῆλον· ἰδοῦσα) - - καὶ (1706. om.) ὥραϊόν ἐστι τοῦ κατανοεῖσθαι (1706. -νοῆσαι) - - καὶ ἔδωκε (1706. add. καὶ) τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς μετ' αὐτῆς (1706. om. μετ' αὐτ.). εἰ οὖν - - γινώσκων εἶχον καλοῦ τε καὶ κακοῦ, ὅψιν δὲ (1706. καὶ ὅτι ὄψιν) ἕκαστον (1706. -στα) - - γινώσκων ἀδιάφθορον παρέσχεν - - τυφλοῦ δόξαν (1706. δίκ. τυφλ.) - - καὶ τὸ (1706. τὸν) πᾶν γινώσκον - - οὕτως οὖν καὶ ὁ Ἀδάμ - - διεγέρθησαν (1706. διεγ.)· τὸ γὰρ Διηνοίχθ. αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ - - ἐγγενομένην (1706. ἐγγινομ.) - - παρενθὺς γὰρ - - πλήττεται.

Καὶ ὁ Σίμων φησὶν Εἰ πρόγνωσιν εἶχεν³⁾ - - καὶ ὁ Πέτρος (1706. add. εἶπεν) - - φησὶ πρὸς τὸν (1706. φησὶ τῷ) Ἀβρ. Γινώσκων γίνωσκε - - δουλώσουσιν αὐτῷ (ita etiam 1706.) ἔτη γ' (1706. τη') - - ἀποστραφίσονται ὧδε.⁴⁾ οὕτω γὰρ ἀναπεπλήρωται αἱ ἁμαρτίαι τῶν Ἀμορραίων ἕως τοῦ νῦν. οὕτω δὲ καὶ πρὸς Μωυσέα φησὶν Ἰδοὺ σὺ κοιμᾶσαι μετὰ τῶν πατέρων σου, καὶ ἀναστὰς ὁ λαὸς οὗτος ἐκπορεύσεται ὀπίσω θεῶν ἄλλοτρίων τῆς γῆς εἰς ἣν εἰσπορεύεται ἐκεῖ, καὶ ἐγκαταλείψουσίν με καὶ διασκοπεύουσιν τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην αὐτοῖς. καὶ ὀργισθήσομαι θυμῷ καὶ καταλείψω αὐτοὺς καὶ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἔσται κατάβρωμα, καὶ ἐσθίουσιν αὐτὸν κακὰ πολλά. οἶδα γὰρ τὴν ποτηρίαν αὐτῶν, ὅσα ποιῶσιν ὧδε σήμερον πρὸ τοῦ εἰσαγαγεῖν με αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν δοῦναι, γῆν ῥέουσιν γάλα καὶ μέλι. καὶ φαγόντες καὶ ἐμπλησθέντες ἐγκαταλείψουσίν με. Τί δέ; οὐχὶ καὶ Μωυσῆς (1706. Μωσ.) - - εἰς τὰ ἔθνη πάντα διασπορὰν - - ὁ δὲ Μωυσῆς καὶ οἱ (1706. om.) ἄλλοι - - προήδειςαν (1706. προεγίνωσκον)· πῶς - - τὰ ἐσόμενα (1706. τὰ μέλλοντα) - - καὶ μὲν (1706. μέντοι) γε καὶ τὸ Ἐπείραζε τ. Ἀβρ. καὶ τὸ Ὁσφράνθη (** et 1706. ὥσφρ.) καὶ ὅσα τοιαῦτα, σιγκαταβατικῶς (1706. σωματικῶς) διὰ - - Μὴ φάγομαι - - πίομαι; ὅθεν ὁ ἐξ αὐτοῦ (1706. ἐξ αὐτ. ὁ) πρὸ τῶν - - ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐρ. ὅτι χρ. τούτ. πάντων (1706. ἀπάντ.) πρὶν αὐτὸν αἰτήσησθε (1706. -σασθαι). καὶ τοῖς (1706. add. μὴ) νομίζουσιν ὅτι μὴ (1706. om.) πάντα - - ἀποδώσει (1706. add. ὑμῖν) ἐν - - διηγόρευεν (1706. -ρευεν) ὁ θεός Ἐλεος (1706. -ον) θέλει (1706. θέλων) καὶ οὐ θυσίας (1706. -ίας ut

¹⁾ Incipit h. l. Homil. III, 39. Convenit autem haec textus pars tantopere cum Cedreni libro ut ea tantum exscribere praestet quae aliquo modo differant vel ad corrigendum Homiliarum textum valere videantur.

²⁾ Cf. ad haec Homil. III, 42.

³⁾ Cf. ad haec Hom. III, 42.

⁴⁾ Sequentia usque dum est Τί δέ; in Cedreno non leguntur; desunt etiam in cod. Imp. 1706. Prima: οὕτω-τοῦ νῦν cum Homil. l. l. conveniunt. Cetera cf. cum Deuter. 31, 16—21.

videtur) -- οἰκτίρμονες ὡς ὁ πατήρ ἡμῶν (nec 1706. add. ὁ) οὐράνιος. διὰ δὲ τοὺς ἀπατ. (1706. add. καὶ ὑπολαμβάνοντες) πολλοὺς -- ἵνα γινώσκωσι (1706. -σκουσι) σὲ -- πρὸς τὸν ἐπερωτήσαντα (1706. ἐρωτ.) Ποία ἐστὶ πρὸ (corrigere πρώτη?) πάντων (1706. ἐστ. πρώτη, omisso πάντων) ἐντολή, ἀπεκρίθη (1706. ἔφη) Πρώτη πάντων ἐντολή ἐστὶν Ἄκουε Ἰσραὴλ, κύριος --.

Ὁ δὲ Σίμ. συν. ὅτι Πέτρος αὐτὸν (1706. ἐαυτὸν) συνάγει (1706. add. ἐν) ταῖς γραφαῖς εἰς -- οὕτως ἦν ἐξησημένος ἐν ταῖς μαγείαις καὶ μεθοδείαις τοῦ σατανᾶ, ὡς (1706. ἐν ταῖς διαβολικαῖς ἐνεργείαις καὶ μαγ. κ. μεθ. ὡς) -- σχεδὸν ἐπὶ ταῖς -- ἵπτατο καὶ ἐκ -- δράκων ἐγένετο καὶ εἰς ἕτερα ζῶα μετεμορφοῦτο· διπρόσωπος ἐγένετο καὶ εἰς (1706. om. ἕτερα ζῶα usque κ. εἰς) χρ. μετεβάλλετο· θύρας -- ἤνοιγε καὶ σιδηρᾶ (1706. σιδηρῶν) δεσμά -- εἰδεῶν (1706. ἰδεῶν) παριστῶν (1706. παρίστα) -- φερόμενα (1706. φέρεσθαι) πρ. ἱπ. ἐποίει βλέπεσθαι (1706. om.) -- τῶν τεθηγκότων -- πολλοὺς δὲ γόητα -- πειρωμένους διαλλάξας -- διαφόροις καὶ δυσίατοις -- πλεῖστα (1706. add. εἰργάσατο) καθυπουργ. αὐτῷ (1706. αὐτῶν) τῶν δαμμ. εἰργάζετο (1706. om.)· κἀντεῦθεν οὐ μόνον ἐαυτὸν εἰς ἑτέρας μορφὰς ἀνθρώπων τε καὶ ἀλόγων, ὡς ἔφη, μετεσχημάτιζεν, ἀλλὰ καὶ οὓς ἤθελεν οὕτως ἐποίει. καὶ γοῦν -- περιθεὶς τῷ μαθητῇ Πέτρῳ Φαύστῳ (1706. Φαύστ. τῷ μαθ. Πέ.) -- πρὸς Πέτρον ἐνώπιον ἡμῶν ἔχων τὴν μορφήν Σίμωνος, καὶ (1706. pro ἐνώπιον usque καὶ habet ἐδιώκετο) ὑπὸ πάντων ἀποσειόμενος καὶ μισούμενος (1706. om. ἀποσ. κ. μισ.) διὰ τ. ἀν. εἰδέαν τοῦ Σίμωνος (1706. ἰδέαν ἦν περιέκετο) ἐμβλέψας (1706. add. δὲ) ὁ Πέ. -- ἰδὼν (1706. add. τοῦτον) λητούμενον καὶ δάκρυσι συνεχόμενον ἔφη -- παραλλαγή (1706. ὑπαλλαγή) -- γέγονε διὰ κακομηχανίας καὶ σατανικῆς ἐπινοίας τοῦ γόητος (1706. om. διὰ usque γόητος)· ὑπὸ γὰρ Καίσαρος ζητούμενος -- ἵνα (1706. add. τοῦ) συσχ. κ. ἀναρ. σου (1706. om.) λύπην -- λαοπλάνου (1706. add. καὶ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας) Σίμωνος -- ἰδίαν σου (1706. om.) παρῆξει (1706. add. σοι) τάχιστα· ὅπερ δὴ καὶ (1706. add. σὺν τῷ λόγῳ) γέγονεν (1706. add. πάντων ἡμῶν θεωρούντων). καὶ ταῦτα μέντοι -- γεγραφήκεν, ὡς ἔφη, Κλήμης ἐν Συρίᾳ (1706. om. ἐ. Συρ.) λεχθῆναι καὶ διαπραχθῆναι (1706. add. ἐν Συρ.).

Ἐν δὲ τῇ Ρώμῃ μετὰ τὸ -- ὡς εἴρηται -- Σὺ ἔφης -- καὶ ἰδὼν αὐτὸν Πέτρος -- ἀπέθανεν. τοῦ δὲ μαρτοῦ αὐτοῦ σώματος τεθέντος ἐνθα καὶ πέπτωκεν, ἐκλήθη ὁ τόπος ἔκτοτε Σιμωνίων (1706. ὁ δὲ τόπος ἔκτοτε ὁ δεξάμενος αὐτοῦ τὸ βέβηλον καὶ παμμίαρον σῶμα ἐκλήθη Σιμωνίων). περὶ οὗ καὶ ἐν ταῖς ἀποστολικαῖς διατάξεσιν¹⁾ ὁ αὐτὸς (1706. ὁ μέγας ἀπόστολος) Πέτρος -- ἐσκέλευσε -- ἐμπειρίας καὶ ἐνεργείας -- διαστρέφειν τὸν λόγον (1706. λαὸν) τ. θε. συμπαρ. (1706. add. μοι) -- Ζαχαρίου τοῦ ποιεῖ τελώνου κ. Βαρν. (1706. add. καὶ Νικίτα) καὶ Ἀκύλα ἀδελφῶν Κλήμεντος τ. Ρωμ. (1706. add. ἐπισκόπου τε καὶ πολίτου) -- διαλεχθεὶς αὐτῷ εἰς τὸν περὶ τοῦ εὐαγγελίου λόγον καὶ τῶν προφ. καὶ -- ἡττήσας (1706. ἡττησα) αὐτ. δυν. τοῦ κυρίου (1706. add. ἡμῶν Ἰησ. Χρ.) καὶ εἰς ἀφ. καταβαλὼν φηγ. κατέστησα, εἰς τὴν Ἰταλίαν -- πολλοὺς ἀνατρέπων -- τὰ τε ἔθνη ἐκστάνων (1706. ἐξιστάνων) -- ἐνεργείᾳ (1706. -γείας)· ὡς (1706. om.) καὶ ποτε -- πάντων δὲ θαυμαζόντων -- ὑπὸ δαμόνων (1706. -νίων) εἰς τοὺς (1706. om.) οὐρανούς -- ἐπιχορηγήσειν (1706. -γείν)· τῶν δὲ δήμων ἐπευφ. αὐτὸν (1706. om.) -- ἰκέτεον (1706. -τευσα) -- καταράξαι (1706. καταράξ.) τὸν λυμαιῶνα (1706. λυμεῶνα) καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν δαμόνων περικόψαι καὶ (1706. om.) ἀτενίσας (1706. add. οὖν) τῷ Σίμ. εἶπον Εἰ -- μετὰ ἧχον -- καὶ (1706. om.) τοῦ ὄχλου -- ὃν (1706. add. ὁ Πέτρος) -- ἀπέσβη (1706. ἀπεσβέσθη) -- ἡμέραν ἐκείνην τοῦ -- οἱ Ρωμαῖοι.

¹⁾ Cf. Constit. Apost. VI, 7, 8, 9.

Quae iam sequuntur in chronico Georgii Hamartoli, ea apud Cedrenum non leguntur.

Σάββατον γὰρ ἦν ἐν ᾧ καὶ προσευχὴ καὶ νηστεία τοῖς πιστοῖς. ἔθος γὰρ ἦν τὸ προσεύχεσθαι τὴν ἐκκλησίαν ὑπὲρ τῶν διδασκάλων ἀγωνιζομένων ἢ θλιβομένων, ὡς ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων γέγραπται ὅτι προσευχὴ ἦν ἐκτελεῖς γενομένη (1706. γινομ.) ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ Πέτρου. ὡς οὖν ἐν (1706. om.) ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου γενομένης τῆς Χριστοῦ νίκης καὶ τῆς πτώσεως τοῦ ἀντιχρίστου (codex Coisl. ἀντιχρήστου) Σίμωνος, ἐπιφανερῶς (ita 1706; Coisl. -ροῖς) σάββασιν τὸ μνημόσυνον ἐκτελοῦντες Ῥωμαῖοι νηστεύουσι καὶ συνάξεις φαιδρὰς ποιῶσι, μέχρι νῦν τὴν παραδόσιν ἐκείνην φυλάττοντες. καὶ γὰρ καὶ ἄλλαι τινὲς ἐκκλησίαι διάφορα παραφυλάττονσιν ἔθνη, καθὼς οἱ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἱστορίας [γραψάμενοι?] ἀνεγράψαντο. παρὰ Σκύθαις μὲν γὰρ, φησὶν, αἱ πόλεις πᾶσαι ἐπίσκοπον ἔχουσιν ἕνα καὶ μόνον. παρὰ δὲ Κυπρίους καὶ Ἀραρίν καὶ ἐν ταῖς κόμαις εἰσὶν ἐπίσκοποι. ὥσπερ οὖν καὶ παρὰ τοῖς ἐν Φρυγίᾳ Νανατιανοῖς καὶ Μορτανισταῖς καὶ παρὰ μὲν τῇ ἐκκλησίᾳ Ῥώμης ἐπὶ μόνον διάκονοι γίνονται· παρὰ δὲ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἀδιάφορος ὁ τοῦτων ἀριθμὸς ἐστίν. καὶ ἐν Ῥώμῃ πάλιν ἅπαξ μὲν (1706. om.) τοῦ ἐνιαυτοῦ λέγεται τὸ ἀλληλοῦν, ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ πάσχα ἡμέρᾳ, καὶ οὐδεὶς ἐπ' ἐκκλησίας διδάσκει ποτέ, οὐδ' αὐτὸς ὁ ἐπίσκοπος. ἐν δὲ Ἀλεξανδρείᾳ διδάσκει μὲν ὁ ἐπίσκοπος ἐπ' ἐκκλησίας, τῶν δὲ εὐαγγελίων ἀναγινωσκομένων οὐκ ἀνίσταται τοῦ θρόνου. καὶ τὴν τεσσαρακοστὴν τῶν νηστειῶν οἱ μὲν ἐβδομάδας ζ' νηστεύουσιν, ὡς οἱ (1706. om.) ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ καὶ Λιβύῃ καὶ Αἰγύπτῳ καὶ πάσῃ τῇ δύσει καὶ Παλαιστίνῃ· ἐν δὲ (1706. add. τῇ) Κωνσταντινουπόλει καὶ περίξ ἄχρι Φοινίκης ἐβδομάδας ζ' νηστεύουσιν· ἄλλοι δὲ τρεῖς μόνας ἡμέρας ἐν ταῖς ἑξ ἢ ἐπὶ σποράδην νηστεύουσιν, ἕτεροι δὲ τρεῖς ἐβδομάδας ἐφεξῆς πρὸ τοῦ πάσχα συνάπτουσιν· (1706. addit ἄλλοι δὲ δύο, ὡς οἱ τὰ Μορτανου φρονούντες) ἐν τισὶ δὲ πόλεσι τῆς Αἰγύπτου πρὸς ἐσπέραν ἡρισθηκότες τῶν μυστηρίων μεταλαμβάνουσι. καὶ ταῦτα μὲν ὁ Σωκράτης¹⁾ ἰστόρησεν ὡς εἰκὸς τότε φυλαττόμενα πάντα· νῦν δὲ πλείστη καὶ κατὰ μέρος ἐναλλαγὴ γέγονεν ἐν (1706. om.) τοῖς εἰρημένοις (1706. om.) ἔθεσιν.

Ista excipiunt ea quae apud Cedrenum statim post ἐπίσημον ἄγουσι Ῥωμαῖοι posita sunt, ad historiam de Simone mago et Petro pertinentia. Ὁ μέντοι Νέρων ἀκούσας ὅτι πεφόνενται Σίμων ὑπὸ Πέτρου καὶ ἀγανακτήσας ἐκέλευσεν αὐτὸν σταυρωθῆναι. ὁ δὲ Πέτρος, παρακαλέσας τὸν ἑπαρχον ἵνα μὴ ὀρθίος σταυρωθῇ ὡς ὁ κύριος, κατὰ κεφαλῆς ἐσταυρώθη, καθὼς ἠξίωσεν ἐκ πολλῆς μετριοφροσύνης. μετὰ δὲ γε τὴν Πέτρον τελευτήν ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει (1706. om. ἐν τ. δ. ε.) καθὼς φησιν Εὐσέβιος, Παῦλος ὁ ἀπόστολος κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἀπολογίαν ἐλθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας δέσμος καὶ ἀπολογησάμενος Νέρωνι ἐπὶ τὴν διακονίαν τοῦ κηρύγματος ἐστάλη (1706. ἀπεστάλη). ἀντεῦθεν ὡς ἔοικεν τὰς τῶν ἀποστόλων πράξεις· ἐπ' ἐκείνον τὸν χρόνον Λουκᾶς περιέγραψε, μέχρις ὅτε (1706. ὅτου) συνῆν τῷ Παύλῳ· καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἐμαρτύρησεν, οὐ συμπαρῆν αὐτῷ, τοῦ ἀποστόλου σαφῶς καὶ τοῦτο (1706. κ. τ. σαφ.) λέγοντος ὅτι οὐδεὶς μοι ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ συμπαρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατελείπον (1706. -λιπον)· μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν. ἦν (corrigendum videtur ut apud Cedrenum editum est τὴν, aut alio modo locus sanandus est) δὴ πρὸς Τιμόθεον δευτέραν ἐπιστολὴν δεσμοῖς κατεχόμενος ἔγραψεν, ὁμοῦ σημαίνων τὴν τε προτέραν αὐτῷ γενομένην ἀπολογίαν πρὸς Νέρωνα, ὃν καὶ λέοντα διὰ τὸ ἀπάνθρωπον καὶ θηριῶδες

¹⁾ Nonnulla quae huc spectant vide apud Socrat. hist. eccl. V, XXII. Sed non ex uno certo Socratis loco haec omnia exscripta sunt.

τοῦ τρόπου καλῶς ὠνόμασε· καὶ τὴν παρὰ πόδας τελείωσιν ἐπάγει φάσκων Ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. ἀλλὰ καὶ ῥύσεται με κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον, ὑπεμφαίνων τὸ παραντίκα μαρτύριον, ὃ καὶ σαφέστερον ἐν τῇ αὐτῇ προσαγορεύει γραφῇ λέγων Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκεν. ἀπολογησάμενος τοῖνυν τὴν πρώτην ἀπολογίαν καὶ ἀνθις ἐπὶ τὴν τοῦ κηρύγματος διακονίαν στείλαμενος, εἶτα πάλιν τὸ δεύτερον ἐπιβὰς τῇ Ῥώμῃ δέσμιος, καὶ ὡσαύτως Νέρωνι παραδοθεὶς τὸν διὰ ξίφους τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀνεδήσατο μὲν Ἰουνίῳ κθ'. καθ' ἣν ἡμέραν καὶ Πέτρος ἐσταυρώθη, καθάπερ καὶ Μάρκος καὶ Λουκᾶς οἱ εὐαγγελισταὶ καὶ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφότης. ὁ οὖν Λουκᾶς ἐπὶ ἐλαίας καρποφόρου σταυρωθεὶς, μὴ εὐρισκομένου ξύλου ξηροῦ πρὸς τὸ γενέσθαι σταυρὸν ἐν τῷ τόπῳ, λαβὼν τις τὸ σῶμα καὶ μεταξὺ πολλῶν μνημείων θάψας ἄδελον ἐποίησε τὸν τάφον. τῶν δὲ μαθητῶν ἀναζητούντων μετέπειτα καὶ μὴ εὐρισκόντων αὐτοῦ τὸν τάφον διὰ τὸ πλῆθος τῶν μνημάτων, καὶ προσευξαμένων αὐτῶν (Coisl. προσευξάμενοι) τῇ νυκτὶ (1706. add. ἐκείνῃ) κοιλούρια (1706. κοιλλοῦρ.) βρεξας (1706. ἔβρεξεν) ὁ θεὸς ἱατρικὰ ἐπάνω τοῦ τάφου, σύμβολα τῆς ἐπιστήμης αὐτοῦ, δῆλον ἐποίησε τὸν τάφον (1706. pro δῆλον etc. καὶ ἐκ τούτου τοῦ σημείου γέγονε γνῶριμος ὁ τάφος.) οὗ τὸ λείψανον Κωνσταντῖος υἱὸς Κωνσταντίνου ἀνακομίσας ἐν Κωνσταντινουπόλει κατέθηκεν ἐν τῷ ναῷ τῶν ἀποστόλων, ὃν περ ὠκοδόμησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ μέγας Κωνσταντῖνος (hoc accentu). Incidunt haec extrema in ed. Cedreni Paris. pag. 212; in editionis Bonnensis pag. 373. Quae vero in codice de Iacobo iusto sequuntur, ea Cedrenus paullo ante (cf. ed. Paris. pag. 205. C; ed. Bonn. pag. 360.) in rem suam convertit, scriptura saepe mutata, omnibusque omissis quae ex Iobi libro aliisque afferuntur. Scripta vero sunt in chronico hunc in modum:

Ὁ δὲ γε (1706. μέγας) Ἰάκωβος ἀγνὸς ὑπάρχων ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὅλον μὲν καὶ σίκερα οὐκ ἔπιεν οὐδὲ ἔπιπνον ἔφαγεν, οὐδὲ βαλανεῖν ἐχρήσατο· τὰ δὲ γόνατα αὐτοῦ ἀπεσκληρότα δίκτην καμύλον γεγόασιν ἐκ τοῦ αἰεὶ κάμπτειν ἐπὶ γόνυ καὶ τῷ θεῷ προσκυνεῖν. ὅθεν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ θαυμαστῆς πολιτείας ἐκαλεῖτο δίκαιος καὶ ὀβλίας (ita Coisl., ὀβλ. 1706.), ὃ ἔστι περιοχὴ τοῦ λαοῦ καὶ δικαιοσύνη. ὅς (ab hac inde voce cod. 1706. omnia omittit usque verba ἐπεὶ οὖν αἰδέσμιος καὶ σεβάσμιος) γε μεγάλων καὶ θείων ὁράσεων ἀξιοῦμενος εἴρακέν ποτε προσφανῶς τὸν διάβολον τὴν κατ' αὐτοῦ γενησομένην μαρίαν καὶ μαιφονίαν τῶν Ἰουδαίων ἀπειλοῦντα (cod. -λῶν) ἐν ἐξαισίῳ καὶ φοβεροτάτῳ σχήματι, περὶ οὗ φησὶν πρὸς τὸν Ἰωβ¹⁾ ὁ θεός, „Ἰδοὺ δὴ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐπ' ὀσφύϊ· ἡ δὲ δύναμις αὐτοῦ ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστροῦ. ἔστησεν οὐρὰν ὡς κυπάρισσον, τὰ δὲ νεῦρα συμπέπλεκται· αἱ πλευραὶ αὐτοῦ χάλκεαι, ἡ δὲ ῥαχὶς αὐτοῦ σιδηρόχνητος. τοῦτό ἐστιν ἀρχὴ πλάσματος κυρίου, πεποιημένον ἐγκαταπαίξιςθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. πέποιθεν δὲ ὅτι προσκρούσει Ἰορδάνης εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐν δὲ τῷ ὀφθαλμῷ αὐτοῦ δέξεται αὐτόν. πᾶν δὲ πλωτὸν συνελθὼν οὐ μὴ ἐνέγκωσι βύρσαν μίαν οὐρᾶς αὐτοῦ, καὶ ἐμ (sic codex) πλοίοις ἀλμύων κεφαλὴν αὐτοῦ. τίς ἀποκαλέψει πρόσωπον ἐνδύσεως αὐτοῦ; εἰς δὲ πτύξιν θώρακος αὐτοῦ τίς ἂν εἰσέλθῃ; πύλας δὲ προσώπου αὐτοῦ τίς ἀνοίξει; κύνες ὀδόντων αὐτοῦ φόβος. τὰ δὲ ἔγκατα αὐτοῦ ἀσπίδες χαλκαῖ· ἐν πτυγμῷ αὐτοῦ ἐπιφάσκειται (descripsi ἐπιφάσκ.) φέγγος· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἶδος ἑωσφόρου, ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύονται λαμπάδες καιόμεναι, καὶ διαριπτοῦνται ἐσχάται πυρός. ἐκ μυκτήρων αὐτοῦ ἐκπορεύεται καπνὸς καμίνου καιομένης, καὶ πυρὶ ἀνθρώπων ἡ ψυχὴ (cod. -χι)

¹⁾ Cf. Iob. cap. XL et XLI. Textus chronici plura habet digna notatione critica.

αὐτοῦ·¹⁾ φλόξ δὲ ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξέρχεται. ἐν δὲ τῷ τραχήλῳ αὐλίζεται δύναμις· ἐμπροσθεν αὐτοῦ
τρέχει ἀπώλεια. ἔστηκε δὲ ὥσπερ ἄκμων ἀνήλατος. ἐὰν συναντήσωσιν αὐτῷ λόγχοι, οὐθὲν οὐ μὴ ποιήσωσιν·
ἤγηται μὲν γὰρ σίδηρον ἄχυρον, χαλκὸν δὲ ὥσπερ ξύλον σαθρόν. καὶ οὐ μὴ τρώσει αὐτὸν τόξον χάλκειον·
ἤγηται μὲν πετροβόλον χόρτον. ὡς καλάμη δὲ λογισθείησαν σφυραί· καταγελαῖ μὲν σεισμοῦ πυρφόρον. ἡ δὲ
στρωμνὴ αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς. ἤγηται μὲν τὴν θάλασσαν ὥσπερ ἐξάλειπτον, τὸν δὲ τάρταρον τῆς ἀβύσσου
ὥσπερ αἰχμάλωτον. οὐκ ἔστιν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον αὐτῷ. οἱ γὰρ δούλοι τοῦ θεοῦ ἄγγελοι πολλὰς ὀνομάζονται
ἐπὶ τῆς θείας γραφῆς διὰ τὸ ἀκούειν αὐτοὺς λόγους παρὰ θεοῦ καὶ ἀναγγέλλειν τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις.
φησὶ γὰρ Ἐσδρας Ἀπέστειλεν ὁ θεὸς πρὸς αὐτοὺς τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφῆτας· αὐτοὶ δὲ ἐξεμακρή-
ριζον τοὺς ἄγγέλους αὐτοῦ. ὡσαύτως καὶ περὶ τοῦ προδρόμου λέγει κύριος Οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται
Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου. καὶ οὐ μόνον ἄγγελοι λέγονται οἱ δίκαιοι, ἀλλὰ
καὶ θεοί, κατὰ τὸν λέγοντα Ἐγὼ εἶπα Θεοὶ ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. ἐπεὶ οὖν²⁾ αἰδέσμιος καὶ
σεβάσμιος καὶ σφόδρα περιβόητος ὑπῆρχεν ὁ ἰσαγγέλως Ἰακώβος, ἐορτῆς γενομένης τοῦ πάσχα καὶ πολλῶν
μυριάδων συνελθόντων ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἰουδαίων, καὶ τοῦτον ἀνενέγκαντες οἱ ἱερεῖς (in margine γραμμα-
τεῖς) ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ διωκεδάσαι βουλόμενοι τὸ κήρυγμα Χριστοῦ, εἶπον μεγάλη τῇ φωνῇ
Ἀξιούμεν σε, δίκαιε, εἰπεῖν τῷ λαῷ ἵνα μὴ πλανῶνται ὀπίσω τοῦ λεγομένου Χριστοῦ· σοὶ γὰρ πάντες
πειθόμεθα, γινώσκοντές σε δίκαιον ὅτι καὶ ἀπροσωπόληπτον. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἔφη Τί με ἐπερωτᾶτε περὶ
τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὐτὸς καθίσταται ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ. οἱ δὲ παράνομοι ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι
ἐκραζαν Ὡ ὦ (hoc accentu)· καὶ ὁ δίκαιος ἐπλανήθη. καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους Κακῶς ἐποίησαμεν τοι-
αύτην μαρτυρίαν καθ' ἑαυτῶν ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ παρασχόντες. καὶ πολλοὶ ἐκ τοῦ λαοῦ ἀκούσαντες ἐπίστευσαν.
καὶ δὴ μακέντες οἱ ἐξάριστοι καὶ τοῦτον κατακρημνίσαντες, κλίνας τὰ γόνατα ὑπὲρ αὐτῶν προσήνετο. καὶ
προσεγγίσας τις τῶν υἱῶν Ῥιχὰβ καὶ ἀκούσας αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς Τί ποιεῖτε; ὁ δίκαιος μᾶλλον ὑπὲρ ὑμῶν
(1706. ἡμῶν) εὐχεται. καὶ δραμῶν τις κναφεὺς ἔδωκεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ τοῦ ξύλου ἐν ᾧ τὰ
ἱμάτια ἐκπιᾶζει (1706. -ζειν εἶωθε), καὶ παραχρημα ἐτελέτησεν ὁ δίκαιος. θάψαντες δὲ αὐτὸν παρὰ τῷ
ναῷ ἀνήγειραν αὐτοῦ τὴν στήλην· μετὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ πικρὰ πόδας Ἱερουσαλὴμ πολιορκεῖται.
φησὶ γὰρ Ἰωσήπος Ταῦτα δὲ συμβέβηκεν Ἰουδαίοις κατ' ἐκδίωξιν Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς
Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ· ἐπειδὴ περ δικαιοτάτον αὐτὸν ὄντα Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν. Οἱ³⁾ τοίνυν Ἰουδαῖοι
μετὰ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἀνάληψιν ἀπολέμῃτοι ἔτι μ' διέμειναν, τοῦ Χριστοῦ μακροθυμοῦντος ἐπὶ τῇ
παρανομίᾳ καὶ θεομαχίᾳ αὐτῶν, ὅπως γνωσимаχήσαντες ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ πλημμελείᾳ ἰσχυρὰν ποιήσονται
τὴν μετάνοιαν. ὅθεν αὐτοῖς φοβερὰ σημεῖα ἐπεδείκνυν τὴν μέλλουσαν καταλαμβάνειν αὐτοὺς ἄλωσιν προμη-
νίσοντα. ἐν γὰρ τῇ τῶν ἀζύμων ἐορτῇ περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς νυκτὸς τοσοῦτον φῶς τὸν ναὸν καὶ τὸν βωμὸν
περιέλαμψεν ἐπὶ ὥραν μίαν ὡς δοκεῖν ἡμέραν γενέσθαι. μετὰ δὲ τοῦτο ἐφάνη ἄστρον ὑπὲρ τὴν πόλιν
ρόμφαίᾳ παραπλήσιον.

¹⁾ Ita codex habet sed ut clarum est vitiose. In
textu Vaticano legitur: καιομένης πυρὶ ἀνθράκων.
ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἀνθράκων.

²⁾ Ab his inde rursus cum Coislin. 305. Imper.
1706. facit; item Cedrenus textus rursus conferen-
dus est, cf. ed. Paris. pag. 205. D.

³⁾ Quae ab hoc inde loco sequuntur, apud Ce-
drenum excipiunt eam quam supra vidimus de
Luca historiam, desinentem verbis ὁ πατὴρ αὐτοῦ
μέγας Κωνσταντῖνος.

Quae apud veteres de epistulis Abgari regis Edesseni et Christi circumferebantur, ea a Cedreno relata sunt historia Christi exposita, cf. ed. Paris. pag. 175; ed. Bonn. pag. 308. A quibus quum satis differat textus chronici, etiam hunc adscribere placet, praemissis iis quae eadem Cedrenus alio nexu (cf. ed. Paris. pag. 191. D; ed. Bonn. pag. 336.) et scriptura passim differente de Tiberii circa Christi honorem studio narrat. *Λὸ καὶ Πιλάτος* (hoc accentu ipse codex) εἰδὼς αὐτοῦ τὸ φιλάλληθες καὶ φιλοδίκαιον τὰ τεράστια Χριστοῦ πάντα καὶ τὰ τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ δόγματα δι' ἐπιτομῆς ἀνεκονώσατο αὐτῷ, καθὼς ἱστορεῖ Τερτυλιανὸς ὁ τῶν Ῥωμαϊκῶν νόμων ἐπιστήμων ἐν τῇ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν ἀπολογία, διεξιὼν καὶ ὅτι μετὰ θάνατον ἀνεβίωσε καὶ ἤδη παρὰ πᾶσι θεὸς εἶναι πιστεύεται, καὶ ὅτι Τιβερίος καταπλαγεὶς ἀνήγγειλε πάντα ἐπὶ τὴν σύγκλητον. ἡ δὲ οὐ προσήκατο πειθαρχεῖν, νόμον παλαιῷ λέγουσα μὴ πρότερον θεοποιεῖσθαι τινα εἰ μὴ ψήφῳ καὶ δόγματι παρ' αὐτῆς ἐγκριθεῖν. ὁ δὲ τὸν μὲν νόμον τοῦτον ἐδέξατο, ἐκέλευσε δὲ μηδένα ἔμποδον γίνεσθαι τοῦ Χριστοῦ τῷ κηρύγματι, καὶ μὲν γε καὶ θάνατον προσηπέλλησε τοῖς κατηγορεῖν τολμῶσι τοῦ κηρύγματος. οὕτω γοῦν τῇ θείᾳ Χριστοῦ δυνάμει ἀθρόως ἡ σύμπασα οἰκουμένη τῆς ἱερᾶς (sic) τοῦ κηρύγματος διὰ τῆς τῶν ἀποστόλων διδασκαλίας πεπλήρωται. ἐξ ὧν Θαδδαίου ἐν Ἐδέσσει τῇ πόλει κηρύσσοντος τὸν λόγον,¹⁾ καὶ ὁ ἐκείσε τοπάρχης, Ἀβγαρος τοῦτομα, δεινῷ πάθει κατεχόμενος καὶ φθειρόμενος, ἀκούσας τὸ ὄνομα Χριστοῦ καὶ τὰς δυνάμεις συμφώνως ὑπὸ πάντων μαρτυρουμένας, ἰκέτης Χριστοῦ διὰ γραμματεφόρου γίνεται, ἀξιῶν τῆς νόσου τυχεῖν ἀπαλλαγῆν, γράψας διὰ τινος Ἀνανίου ταχυδρόμου εἰς Ἱερουσαλὴμ τάδε. „Ἀβγαρος τοπάρχης Ἰησοῦ σωτῆρι ἀγαθῷ ἀναφανέντι ἐν Ἱερουσαλὴμ χαίρειν. Ἦκουσται μοι περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν ἰαμάτων ὡς ἄνευ φαρμάκων καὶ βοτάνων ὑπὸ σοῦ γινόμενων. ὡς γὰρ λόγος, τυφλοὺς ἀναβλέπειν ποιεῖς καὶ χωλοὺς περιπατεῖν, καὶ λεπροὺς καθαρίζεις καὶ ἀκάθαρτα πνεύματα ἐκβάλλεις, καὶ τοὺς ἐν μακρονοσίᾳ βασανιζομένους θεραπεύεις καὶ νεκροὺς ἐγείρεις. ἅπερ ἀκούσας κατὰ νοῦν ἐθέμην τῶν δύο τὸ ἕτερον· ἢ ὅτι σὺ εἰ ὁ θεὸς ἀπ' οὐρανοῦ καταβάς, ἢ υἱὸς ὑπάρχεις τοῦ θεοῦ ποιῶν ταῦτα. διὰ τοῦτο σὺν γράφας ἀξιῶ ἐλθεῖν σε πρὸς με (ita codex) καὶ τὸ συνέχον με πάθος θεραπεῦσαι. καὶ γὰρ ἤκουσα ὅτι καταγογγύζουσιν [σου!] Ἰουδαῖοι καὶ βούλονται σε κακῶσαι· πόλις δέ μοι μικροτάτη ἐστίν, ἥτις ἐξαρκέσει ἀμφοτέροις.“ Ὁ δὲ κύριος ἀναγνοὺς ταῦτα ἀντιγράφει πρὸς αὐτὸν οὕτω. „Μακάριος ὁ πιστεύσας ἐν ἐμοὶ καὶ μὴ εἰσρακέν με. περὶ δὲ σὺ ἔγραψας ἐλθεῖν με πρὸς σέ (ita), δέον ἐστὶ πληρῶσαι πάντα δι' ἃ ἀπεστάλην ἐνταῦθα καὶ ἀναληφθῆναι πρὸς τὸν ἀποστείλαντά με. καὶ οὕτως ἀποστελῶ σοι τινὰ (sic) τῶν μαθητῶν μου, καὶ ἰάσεται σου τὸ πάθος, καὶ ζώῃν σοὶ καὶ τοῖς σὺν σοὶ παρέξει.“ Ταύταις οὖν ταῖς ἐπιστολαῖς ἔτι καὶ ταῦτα συνήπτο τῇ τῶν Σύρων φωνῇ Θαδδαίου πρᾶξαντος μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου. Ὁ τοῖνον Ἀβγαρος ἀκούσας τὴν ἐπιστολὴν κυρίου μᾶλλον εἰς πόθον καὶ πίστιν ἐξήφθη μείζονα, καὶ καὶ ἐν εἰκόνι τὸν Χριστὸν μόνον θεάσασθαι λίαν ἐφίμενος ἀποστέλλει ζωγράφον ὥστε τὸ θεῖον εἶδος ἐκείνου διαχαράξαντα πρὸς αὐτὸν κομίζειν ὡς ταχίστα. τοῦ δὲ διαμαρτῶντος (sic) τοῦ σκόπου διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τοῦ προσώπου χάριν τε καὶ λαμπρότητα, αὐτὸς τῷ οἰκίῳ προσώπῳ ὁθόνῃ ἐπιθεὶς ἐναπομάττει τὸ εἶναι τοῦ ὁμοίωμα καὶ ἐκπέμπει τῷ ἱερῶνι τὸ ποθεινόν. Καὶ μέντοι καὶ πρὸ τούτου πάλιν ἱστόρηται ὡσαύτως, ὅτι περ τοῦ κυρίου τεχθέντος ἐν Βηθλεὲμ ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς εὐφρῇ τινὰ ζωγράφον ἐξέπεμψεν, ὃς τὴν τε τοῦ

¹⁾ Haec rerum coniunctio vulgatae veterum traditioni parum convenit. Ipsum enim Thaddaeum Christus ad Abgarum legasse dicitur.

τεχθέντος καὶ τῆς τεκούσης εἰκόνα διαγράφας πρὸς αὐτὸν ἤγαγεν. εἰ δὲ οὐ πάντα κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ἱστορίαν ἀναγράφεται, οὐ πάντως παρὰ τοῦτο καὶ ἄπιστα. οὐδὲ γὰρ ἄλλα σημεῖα ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἀθετητέον, πολλὰ γε ὄντα ὡς μὴδὲ χωρεῖν τὸν κόσμον καθ' ἐν γραφόμενα.

V.

BREVIS DE LIBRIS PROPHETARUM COMMENTATIO

EX CELEBRI CODICE VENETO UNCIALIBUS LITTERIS OCTAVI VEL NONI SAECULO SCRIPTO.

EN ΤΩ ΑΜΩΣ.

A. Ἡ μετὰ πάσας παιδείας ἐγκατάλειψις τοῦ Ἰσραὴλ εἰς τὸ ἐναντιοῦσθαι θεῷ, τοῦτ' ἔστιν Χριστῷ, μετὰ λιμὸν καὶ σπανομβρίαν καὶ νόσους καὶ καμποβρώσιαν καὶ φθορὰν καὶ Σοδομιτικὴν ἀνατροπὴν, ἐφ' οἷς οὐκ ἐπεστράφησαν. ἐπομένῃ δὲ τῇ ἐναντιώσει πτώσις ἀνεπαρόρθωτος καὶ ὀλίγων ὑπόλειψις, ἀπὸ τοῦ Ἀπαγγεῖλατε ὅτι ταῦτα ἡγάπησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ, λέγει κύριος, ἕως τοῦ Ὑπολειφθήσονται δέκα τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ.

B. Πρόρρησις ἐπιγλυμοῦ γῆς· ὁ καὶ ἐξῆς ἐπαναλαμβάνει πρὸ τοῦ τετάρτου κεφαλαίου, ἀπὸ τοῦ Καὶ ἐπὶ τούτοις οὐ ταραχθήσεται ἡ γῆ, ἕως τοῦ Ὡς τῷ ποταμῷ Αἰγύπτου.

Γ. Σκοτασμός ἐν μεσημβρίᾳ καὶ μεταβολὴ ἑορτῶν εἰς πένθος καὶ ἀφαίρεσις λόγον θεοῦ, ἃ γίνεται διὰ Χριστόν, ἀπὸ τοῦ Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει κύριος ὁ θεός, δύσεται ὁ ἥλιος ¹⁾ μεσημβρίας, ἕως τοῦ Περιδραμοῦνται ζητούντες τὸν λόγον κυρίου καὶ οὐ μὴ εὑρωσιν.

Δ. Ἐξάρσις πονηρῶν βασιλέων καὶ ὑπόλειψις τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ μετὰ σκεδασμὸν παγκόσμιον, ἀπὸ τοῦ Ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τῶν ἁμαρτωλῶν, ἕως τοῦ Οὐδὲ μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς τὰ κακά.

Ε. Ἀνάστασις σκηρῆς Δαυὶδ τῆς πεσούσης καὶ κατάσχεσις γῆς ἐθνῶν ὑπὸ τοῦ Ἰσραὴλ, ἀπὸ τοῦ Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀναστήσω τὴν σκηρὴν Δαυὶδ, ἕως τοῦ Λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα.

Σ. Τέλος διπλῇ καρποφορίᾳ γῆς καὶ κατοικισμῷ τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ γῇ αὐτῶν ἀμετακίνητος καὶ τῶν ἡφανισμένων πόλεων ἀνοικοδόμησις· ἃ ἔσται διὰ Χριστοῦ ἕστερον, τῶν δὲ πνευματικῶς· ἀπὸ τοῦ Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ καταλήψεται ὁ ἀροτριῶν τὸν θερίζοντα, ἕως τοῦ τέλους.

EN ΤΩ ΙΩΗΛ.

A. Ἐν μέσῳ τῶν περὶ κάμπτῃς καὶ ἀκρίδος καὶ βοῦν καὶ ἐρυσίβης λέγεσθαι δοκούντων κεῖται τὸ Μὴ δῶς τὴν κληρονομίαν σου εἰς ὄνειδος τοῦ κατάρξαι αὐτῶν ἔθνη, καὶ τὸ Ἐζήλωσε κύριος τὴν γῆν αὐτοῦ· ἐν οἷς δείκνυνται περὶ ἐχθρῶν ὁ λόγος ὢν, καθ' ὧν καὶ ζηλοῦν λέγεται ὁ θεός ὑπὲρ τοῦ ἰδίου λαοῦ. καὶ μετ' ὀλίγα Τὸν ἀπὸ βορρᾶ ἐκδιώξω ἀφ' ὑμῶν, καὶ ἐξῆς Θάρσει γῆ, χαῖρε καὶ ἐνφραίνον, ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τοῦ ποιῆσαι ὡσπερὶ θαυμασίον καὶ ἐνδόξον σωτηρίας, καὶ τὸ μείζον Τὰ τέκνα Σιών, χαίρετε καὶ ἐνφραίνεσθε ἐπὶ τῷ θεῷ ὑμῶν, ὅτι ἔδωκεν ὑμῖν τὸν ὑποδεικνύοντα δικαιοσύνην, ὃς ἐπιφέρει τὴν ἐξ ἀκαρπίας καρποφορίαν, καὶ πνευματικῶς ἐνεργετῶν κατὰ τὴν εἰς δικαιοσύνην ὁδηγίαν τὴν δι' Ἡλείου (sic) καὶ

¹⁾ Hoc loco tres fere litterae erasae sunt.

σωματικῶς κατὰ τὸ θανμάσιον τῶν καρπῶν. καὶ ἐπὶ τούτοις πόλιν Αἰνέσατε τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, ὃς ἐποίησεν μεθ' ὑμῶν θανμάσια, καὶ οὐ μὴ κατασχυνθῇ ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ τοῦ ἐσχάτου ἐστὶ καιροῦ καὶ εἰς τὸ λείμμα τὸ πιστεῦον, ἀπὸ τοῦ Σαλπίζατε σάλπιγγι ἐν Σιών, ἕως τοῦ Καὶ οὐ μὴ κατασχυνθῇ ἔτι ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα.

Β. Ἐφ' οἷς ἡ τοῦ πνεύματος καθ' ὅλον δωρεά, ἀρξαμένη μὲν ἀπὸ τῆς πρώτης παρουσίας, τελευτούμενη δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ, Καὶ πᾶς μὲν ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται, διὰ τὰ ἔθνη λέγεται· περὶ δὲ τοῦ Ἰσραὴλ ἐπάγεται ὅτι ἐν τῷ ὄρει Σιών καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἔσται ἀνασωζόμενος, καὶ ἐν τοῖς ὑπολειφθεῖσιν οὗς κύριος καλέσει.

Γ. Καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον Ἰσραὴλ ἐθνῶν ἐφόδον πρόρρησις καὶ ἰσχύος Ἰσραὴλ κατὰ ἐθνῶν, ὥστε αἰχμαλωτίζειν καὶ δούλους ποιεῖν· εἶτα ἐπιφανοῦς ἐνεργίας θεοῦ κατὰ τῶν ἐπελευσομένων, μεθ' ἧν λέγει Καὶ ἔσται Ἱερουσαλὴμ ἀγία, καὶ ἀλλογενεῖς οὐ διελεύσονται ἔτι δι' αὐτῆς οὐκέτι. ὅπερ μετὰ τὴν ἐξ αἰχμαλωσίας Βαβυλωνιακῆς ἐπάνοδον οὐ γέγονεν, ὥς ὁ προφήτης προεῖπεν Ὅταν ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλὴμ· ἀλλὰ Χριστῷ πεφυλακταὶ τῷ ἐπισυνάγοντι τοὺς ἐγγενεῖς τῆς Ἱερουσαλὴμ πνεύματι καὶ σώματι.

Δ. Καὶ ἐπάγει καρποφορίαν παράδοξον καὶ τῶν ἀκάρπων βονῶν καὶ ὀρῶν, καὶ πηγὴν ἐξ οἴκου κυρίου προχομένην, ἐρημίαν δὲ χωρῶν τῶν πολεμίων, τῆς δὲ Ἰουδαίας κατοικισμὸν αἰῶνιον καὶ κυρίου κατασκήνωσιν εἰς Σιών, ἀπὸ τοῦ Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀποστάξει τὰ ὄρη γλνκασμόν, ἕως τοῦ τέλους.

ΕΝ ΤΩ ΑΒΔΙΟΥ.

Α. Ἡ κατὰ πάντων ἐθνῶν ἀπειλὴ κατ' ἀρχήν, ἐν οἷς καὶ ἡ κατὰ Ἰδουμαίας, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως τοῦ Ἐκεῖθεν κατὰξω σε, λέγει κύριος. καὶ ἐν τελείᾳ ἡ αὐτῇ· σωτηρία δὲ ἐν τῷ ὄρει Σιών καὶ κατασχεσίς τῶν ἐθνῶν ὑπὸ Ἰσραὴλ καὶ ἀνάλωσις τῶν ἐχθρῶν καὶ εἰς θεὸν ἡ βασιλεία πάντων, ἃ πληροῦται ἐν Χριστῷ· ἀπὸ τοῦ Διότι ἐγγὺς ἡμέρα κυρίου, ἕως τοῦ τέλους.

ΕΝ ΤΩ ΙΩΝΑ.

Α. Ὁ τύπος τοῦ κυρίου ἐν κοιλίᾳ κήτους ζῶν καὶ σώος ἀπὸ κήτους προῖον καὶ κηρύσσω ἀδίκους ὅλεθρον εἰς ἐπιστροφὴν.

ΕΝ ΤΩ ΜΙΧΑΙΑ.

Α. Περὶ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἰσραὴλ καὶ περὶ τοῦ κληρονόμου προφητεία ἐν τῷ λέγεσθαι πόρθησιν αὐτῶν καὶ αἰχμαλωσίαν, λαμβάνοντος ἐξ αὐτῶν θεοῦ στάσιν αὐτοῦ, ὡς ὁ Ἡσαΐας τὴν στάσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀγίαν φησὶν ¹⁾ ἀπὸ τοῦ Αἰήσεται ἐξ ὑμῶν στάσιν αὐτοῦ, μέχρι τοῦ Ἔως τὸν κληρονόμον ἀγάγω σοι.

Β. Ὁ ἐν τῇ ἐπανόδῳ καθηγούμενος τοῦ Ἰσραὴλ βασιλεὺς, καθ' ὃ λέγει ὁ προφήτης Πρὸ προσώπου αὐτῶν διέκοψαν πύλην, καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν πρὸ προσώπου αὐτῶν· ἀπὸ τοῦ Καὶ ἔσται ἐκ τῆς σταγόνης τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἕως τοῦ Ὁ δὲ κύριος ἡγήσεται αὐτῶν.

¹⁾ In codice scriptum est πρόδοσης, quod corruptum esse apparet. Videtur πορθηθήσεσθαι vel simile quid corrigendum esse.

Γ. Ἡ τοῦ ὅρου δόξα καὶ συνδρομὴ πάντων ἐθνῶν ἐπ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῇ τῶν νόμων τῶν ἐκείθεν ἐξιώντων μάθῃ. ὃ ἀπολυθεὶ πρόρρησις εἰρήνης, ἀναιρομένου πολέμου καὶ ὀπλῶν εἰς ὄργανα γεωργικὰ μεταβαλλομένων, καὶ ἀναπαύσεως πάσης ἐσομένης, καὶ γόζου παντός πακομένου, ὅτε λέγεται ἐπισυνάγεσθαι ἢ συντετριμμένην καὶ εὐδεχθήσεσθαι ἢ ἀπωσμένην καὶ ἵσθαι εἰς ἐθνὸς ἰσχυρόν, καὶ βασιλεύσει[ν] ¹⁾ κύριος ἐπ' αὐτούς ἐν ὅρῃ Σιών, καὶ ἡ βασιλεία ἡ πρώτη ἔρχεσθαι ἐπὶ τῇ Σιών τῇ τῶν οὐσῶν ὡς κύριον ἀνιμῶν. ταῦτα δὲ οὕτω (sic). ἀπὸ τοῦ Καὶ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ἕως τοῦ Ἡ ἀρχὴ ἡ πρώτη βασιλεία τῇ θνητῇ Ἱερουσαλὴμ.

Δ. Ὁ ἐκ Βηθλεὲμ ἐξερχόμενος ἄρχων τοῦ Ἰσραὴλ αἰώνιος ὢν, ἐκιδούς τὸν Ἰσραὴλ ἕως ἡ καὶ κατὰ ἐκκλησίαν τῇ τῶν ἱαντῆς λαόν. καὶ τότε ἐπιστραφήσεσθαι λέγει τοὺς λοιποὺς τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπὶ τοὺς υἱούς Ἰσραὴλ καὶ ποιμαίνειν αὐτούς κύριος καὶ δόξαν αὐτοῦ περιθήσεται ἐν τῇ τοῦ πατρὸς ὀνόματι. ἀπὸ τοῦ Καὶ σὺ Βηθλεὲμ ὄσιος τοῦ Ἐφραθᾶ, ἕως τοῦ Μεγαλειοῦσονται ἕως ἄκρων τῆς γῆς.

Ε. Τότε ἔσεσθαι τοὺς ὑπολοίπους (cod. -λίπους) τοῦ Ἰσραὴλ ὡς δρόσον ἐπὶ τὰ ἔθνη, καὶ ὡς λέοντες καὶ σκῆψον ὀλεθρεύοντες τοὺς θλίναντας αὐτόν· ὃ οὕτως γέγονεν οὕτως ἔσται, ἀλλ' ἡ πνευματικὴ γίνεται. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἔσται τὸ ὑπόλειμμα τοῦ Ἰακώβ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἕως τοῦ Καὶ πάντες οἱ ἐχθροὶ σου ἐξολοθρευθήσονται. ²⁾

Σ. Πρόρρησις πακομένης τῆς ὁρῆς τῆς ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ μετὰ τὴν τῶν παιδεύσεων καὶ αἰσχυνθησομένων τῶν ἀλλοφύλων τῶν λεγόντων Ποῦ ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ; καὶ ταπεινωθησομένων ὑπὸ ἐχθροῖς, καὶ ποιμανησομένου τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἰδίᾳ γῇ εἰς αἰῶνα καὶ θαυμάσιον ἔξοντος ἐπάνοδος ὥσπερ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἔξοδος, ἐφ' ἣ θαυμάσιον λέγει τὰ ἔθνη καὶ ἐπικληθήσεται· αὕτη δὲ χάρις Χριστοῦ. ἀπὸ τοῦ Μὴ ἐπὶ χάρι μοι ἡ ἐχθρά μου ὅτι πέπτωμα καὶ ἀναστήσομαι, ἕως τοῦ τέλους.

EN TΩ NAOYM.

Ἡ τελευταία ἐπάνοδος τοῦ Ἰσραὴλ, ἐνθα λέγεται Τὸ οὐς παρήσεται ἐκ τοῦ στόματός σου. ἐπὶ ὅποι καὶ τὸ Ἐόρταξε Ἰούδα τὴν ἐορτὴν σου, διότι σὺ μὴ προσθῶσιν τοῦ διελθεῖν εἰς παλαιάσιν. ἀπὸ τοῦ Καὶ τῶν συντριφῶν τὴν ῥάβδον αὐτοῦ, μέχρι τοῦ Καθὼς ὕβρον τοῦ Ἰσραὴλ. καὶ μετ' ὀλίγα περὶ Αἰγυπτίων προφητεία, ὣν ὁ Ἀντίχριστος κρατήσει, σηματομένης τῆς Ἀλεξανδρείας, ἧς ἡ εὐπορία θάλασσα, Ἡδὴ κίλιν αὐτῆς, καὶ Αἰθιοπία ἰσχύς αὐτῆς καὶ Αἴγυπτος, Φοῦν καὶ Αἰζὼς ἐγένοντο βοιθοὶ σου· καὶ αὕτη (sic) εἰς αἰγυπτιακὴν πορεύεται, καὶ τὰ ἐξῆς. μέλλει ταῦτα. ἀπὸ τοῦ Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ, λέγει κύριος, ἕως τοῦ Καὶ πάντες οἱ μεριστᾶντες αὐτῆς δεθήσονται χειροπέδας.

EN TΩ AMBAKOYM.

Ἡ φῶν τοῦ Ἀμβაკοῦμ λέγεται τῆς κρείττης παρουσίας τοῦ κυρίου, προαισθανομένου τοῦ παρόντος, ὡς φοβερά, καὶ ὡς πρῶτον μὲν τὴν ἀνάστασιν ἐργάσεται, τὸ ἔργον τὸ ἴδιον ἐν τῇ καιρῷ τοῦ κόσμου ἀναζωοποιῶν ἐπὶ ἐν καιρῷ τῆς παρουσίας ὁρῆς· εἰτα ἀποκαλυφθήσεται ἐξ οὐρανοῦ καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ φοβεράν καταστήσει, ἣν ἀπέκρυπεν ἐν τῇ προτέρᾳ παρουσίᾳ τῇ τῶν χειρῶν ἐκτάσει τὰ μέγιστα ἰσχύσας. ἀπὸ τοῦ Κέρει εἰσακέρω τὴν ἀκρόν σου, ἕως τοῦ Καὶ ἔθετο ἀγάπῃ σου κραταιὰν ἰσχύος αὐτοῦ.

¹⁾ In codice est βασιλεύσει.

²⁾ Utraque igitur forma in codice est, et ἐξολοθρεύειν et ἐξολοθρεύειν.

B. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τὴν δόξαν ἐπιδείξει καὶ τὴν κρίσιν ἐπιτελέσει πρὸς σωτηρίαν δικαίων, πρὸς κατάρκισιν ἀσεβῶν. τὰ ἐξῆς ἕως τοῦ τέλους.

ΕΝ ΤΩ ΣΟΦΟΝΙΑ.

A. Προφητεία τοῦ κατασχεθῆσθαι τὴν ἀλλόφυλον γῆν¹⁾ ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τῷ ἐπιστραφῆναι τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν, ὅπου λέγεται τὸ Ἔσται τὸ σχοίνισμα²⁾ τῆς θαλάσσης τοῖς καταλοίποις οἴκου Ἰούδα, καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ τὸ Μωάβ ὡς Σόδομα ἔσται καὶ υἱοὶ Ἀμμὼν ὡς Γόμορρα, καὶ τὸ Οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ μου διαρπῶνται αὐτούς, καὶ οἱ κατάλοιποι ἔθνους μου κληρονομήσουσιν αὐτούς, διότι ὠνείδισαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τὸν λαὸν κυρίου παντοκράτορος· ἐπιφανήσεται κύριος ἐπ' αὐτούς καὶ ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῆς γῆς, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἐκ τοῦ τόπου πᾶσαι αἱ νῆσοι τῶν ἐθνῶν. ταῦτα δὲ οὖν (supra lineam additum nūn, sed id ad emendandum locum non satis videtur) ἀπὸ τοῦ Ζητήσατε τὸν κύριον πάντες ταπεινοὶ γῆς, ἕως τοῦ Πᾶσαι αἱ νῆσοι τῶν ἐθνῶν.

B. Προφητεία παγκοσμίῳ θεοσεβείας, ὅπου τὸ Ἐπιστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλῶσσας εἰς γενεὰς αὐτῶν τοῦ ἐπικαλεῖσθαι πάντας τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ δουλεῖν αὐτῷ ὑπὸ ζυγὸν ἕνα· καὶ μετὰ βραχὺ περὶ τοῦ Ἰσραὴλ Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐ μὴ κατασχυνθῇς ἐκ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων σου ὧν ἡσέβησας εἰς ἐμέ. καὶ πρόρρησις τοῦ ἔσεσθαι ὑπολελειμμένον λαὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ πρῶτον καὶ ταπεινόν, καὶ εὐλαβηθῆσθαι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος κυρίου τοὺς καταλοίπους τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ μὴ ποιῆσειν ἀδικίαν καὶ μὴ λαλήσειν μάταια, καὶ μὴ εὐρεθῆσθαι ἐν τῷ στόματι αὐτῶν γλῶσσαν δολίαν. ἅπερ οὐκ ἔστι τοῦ³⁾ παρόντος αἰῶνος, ὥσπερ καὶ μετ' ὀλίγον τὸ Χαῖρε θυγάτηρ Σιών σφόδρα, καὶ τὰ ἐξῆς μέλλοντα εἶναι ἐν μεταβολῇ τῶν Ἰσραηλιτικῶν κακῶν Λελύτρωται γὰρ σε κύριος ἐκ χειρὸς ἐκχθρῶν (sic) σου· ἐν μέσῳ σου βασιλεύσει κύριος, οὐκ ὄψη κακὰ οὐκέτι. ἀπὸ τοῦ Διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με, λέγει κύριος, εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς μου αἰωνίας, ἕως τοῦ τέλους.

ΕΝ ΤΩ ΑΓΓΑΙΩ.

A. Ἡ ἐπαγγελία τῆς κινήσεως⁴⁾ τοῦ κόσμου καὶ τῆς μετὰ ταῦτα εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀθροίσεως τοῦ κατὰ τὸν κόσμον πλούτου καὶ δόξης τοῦ ναοῦ μείζονος ὑπὲρ τὴν προτέραν· μεθ' ἣν ἐπαγγελίαν, ἀπλήρωτον ὄνσαν ἔτι καὶ νῦν, καὶ εὐρήνην τοῖς κτίζονσι τότε τὸν ναὸν ἐπαγγέλλεται. ἀπὸ τοῦ Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἕως τοῦ Τῷ κτίζοντι τοῦ ἀναστῆσαι τὸν ναὸν τοῦτον.

B. Ἡ ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς ἐπαγγελίας, ἐνθα καὶ δηλοῦται τίς ἡ κίνησις τοῦ κόσμου ὡς βασιλείων καθαιρουμένων καὶ δυνάμεως ἐθνῶν καταβαλλομένης πολεμούντων πρὸς ἄλληλα. λέγεται δὲ καὶ Ζοροβάβελ τότε τὴν μεγίστην ἔξειν παρὰ θεῷ τιμὴν, ὡς αὐτὸς ὢν ὁ εὐδόκητος θεῷ. ὅπερ τύπος εἰς Χριστόν, περὶ οὗ λέγει φωνὴ οὐράνιος Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα. ἀπὸ τοῦ Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἕως τοῦ τέλους.

¹⁾ In codice τὴν pro γῆν scriptum est; ἀλλόφυλον emendatione (τῶν ἀλλοφύλων) non videbatur opus habere.

²⁾ In codice est σχύνισμα.

³⁾ τοῦ scriptus pro τοῦτο quod in codice est. Item postea ὥσπερ pro ὥστε.

⁴⁾ In codice scriptum est σκίνησεως.

ΕΝ ΤΩ ΖΑΧΑΡΙΑ.

Α. Τέσσαρα κέρατα δηλοῦνται διασκορπίζοντα τὸν Ἰούδαν καὶ τὸν Ἰσραὴλ· ταῦτα δὲ ἐστὶν αἱ τέσσαρες βασιλείαι, ἐν αἷς καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ. θεωροῦνται καὶ τέσσαρες τέκτονες περιόπτοντες τὰ τέσσαρα κέρατα, ἃ λέγει ἔθνη ἐπαίροντα κέρας ἐπὶ τὴν γῆν κυρίου τοῦ διασκορπίσαι αὐτήν. ἀπόκειται ἄρα καὶ τῆς τετάρτης βασιλείας περιαιρέσεις διὰ τὴν ἀδικίαν τὴν κατὰ Ἰσραὴλ, ὥστε οὕτω Ἰσραὴλ εἰς ἀνεπίστροφον ἀποβολὴν ἀποβέβληται, ὑπὲρ οὗ τιμωρία προορίζεται. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἶδον, καὶ ἰδὼν τέσσαρα κέρατα, ἕως τοῦ Τὸ ἐπαιρόμενον κέρας ἐπὶ τὴν γῆν κυρίου τοῦ διασκορπίσαι αὐτήν.

Β. Ἀτειχίστως κατοικοσθήσεσθαι Ἱερουσαλὴμ ὁ ἄγγελος προλέγει, τεῖχος δὲ ἔξειν τὸν θεόν, καὶ εἰς δόξαν ὄντα ἐν μέσῳ αὐτῆς. οὔτε δὲ τὸ ἀτειχιστον γέγονεν· τετειχίσται γάρ· οὔτε ἡ θεοῦ κατοίκησις ἐν αὐτοῖς, οἱ ἔμελλον χριστοκτονεῖν, καὶ εὐθὺς δὲ ἔξ ἀρχῆς ἡμέλων (cod. ἡμέλλον) τῶν νόμων καὶ δεινὰ ἔπρασσον. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἰδὼν ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἡμοῖς ἰσχυρεῖ, ἕως τοῦ Καὶ εἰς δόξαν ἔσομαι εἰς μέσον αὐτῶν.

Γ. Ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων τοῦ οὐρανοῦ φησὶν συνάξειν αὐτοὺς εἰς Σιών, κελύων ἀνασώζεσθαι τοὺς κατοικοῦντας Βαβυλῶνα. οὔτε δὲ οἱ ἐν Βαβυλῶνι πάντες ἐπαγγέλθον, οὔτε ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων. ἀπὸ τοῦ Ὡ ὡ φεύγετε ἀπὸ τῆς βορρᾶ, ἕως τοῦ Οἱ κατοικοῦντες θυγατέρα Βαβυλῶνος.

Δ. Μετὰ τὴν δόξαν, φησὶν, ὁ ἄγγελος ἀπέσταλκέν με ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ σκυλεύσαντα ὑμᾶς, καὶ ἐπάγει ὅτι ἔσονται σκῆλα τοῖς δουλεύουσιν αὐτοῖς. ζῆτε (potius ζητεῖται?) ὅν τὰ κατὰ τῶν ἐθνῶν· οὐ γὰρ πεπλήρωται μετὰ τὴν γενομένην ὀλίγην δόξαν τοῦ Ἰσραὴλ. ἀπὸ τοῦ Διότι τὰδε λέγει κύριος παντοκράτωρ Ὅπισω δόξης ἀπέσταλκέν με ἐπὶ τὰ ἔθνη, ἕως τοῦ Καὶ γνῶσεσθε ὅτι κύριος παντοκράτωρ ἀπέσταλκέν με.

Ε. Ἰδὼν ἐγὼ, φησὶν, ἔρχομαι καὶ κατασκοπῶσω ἐν μέσῳ σου, λέγει κύριος, καὶ καταφρεύονται ἔθνη πολλὰ ἐπὶ τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ἔτι καὶ ταῦτα ἀπλήρωτα. ἐπολέμησεν γὰρ τοῖς Ἰσραηλῖταις μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὰ ἔθνη, καὶ οὐ προσέφυγεν αὐτοῖς· οὐδὲ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῶν προεργονικὸς ἦν ἔμελλον ἐργάσασθαι μεγίστην ἀσέβειαν. ἀπὸ τοῦ Τέκπον καὶ εὐφραίνον θύγατερ Σιών, ἕως τοῦ Διότι ἐξηγήρεται ἐκ νεφελῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Σ. Λίθον ἀλληγορήσας τὸν κύριον ὀφθαλμοῖς ἐπὶ τὰ κεκοσμημένον, ἄφρουν ἔσεσθαι τῶν ἁμαρτιῶν τῆς γῆς ἐκείνης ἐπ' αὐτοὺς προαγορεύει, ἥτις ἐν τῷ πάθει γέγονεν, καὶ ἀνάπαισιν τοῦ Ἰσραὴλ ὑποκάτω ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω συκῆς αὐτοῦ. τὰ ἐναντία δὲ νῦν ἀποβέβηκεν· αἰχμάλωτοι γὰρ εἰσιν μετὰ τὸ πάθος, ὥστε εἰς ἐλπίδα τοῦτο ἀπόκειται. ἀπὸ τοῦ Ἄκουε δὴ Ἰησοῦ ἱερεὺς ὁ μέγας, ἕως τοῦ Ὑποκάτω ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω συκῆς.

Ζ. Περὶ τῆς πανταχόθεν ἐπαπόδου τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἀληθοῦς πρὸς θεὸν οἰκειώσεως, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν οὐδὲ γέγονεν· ὅπου τὸ Ἰδὼν ἐγὼ σώζω τὸν λαόν μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ γῆς δυσμῶν, καὶ εἰσάξω αὐτοὺς καὶ κατασκοπῶσω ἐν μέσῳ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ. ἀπὸ τοῦ Τὰδε λέγει κύριος παντοκράτωρ Ἰδὼν ἐγὼ σώζω τὸν λαόν μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν, ἕως τοῦ Ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ.

Η. Προφητεία συνδρομῆς ἐθνῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ λατρείᾳ θεοῦ καὶ δέκα ἀνδρῶν ἐνὸς ἀντιλαμβανομένων Ἰσραηλῆτον πρὸς ἀκολουθήσιν καὶ στηριγμῶν (cod. στηριγμοῦ) τοῦ οἴκου καὶ ἀνεπιβάτου γῆς καὶ τοῦ λαοῦ μαρμέτι ἐξυλασθησομένου. ἀπὸ τοῦ Τὰδε λέγει κύριος παντοκράτωρ Ἐπε ἤξουσιν λαοὶ πολλοί, ἕως τοῦ Διότι νῦν ἔδοξα καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου.

Θ. Προφητεία περὶ Χριστοῦ ταπεινῷ σχήματι μέλλοντος εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰσεῖναι (cod. εἰσεῖναι) ἐπὶ πόλιν καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ λαλήσαντος εἰρήνην τοῖς ἔθνεσιν, καὶ μετὰ ταῦτα λυτρουμένον. τὸ λείψανον τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ δυνάμει διδομένης αὐτοῖς κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐν πολέμῳ οὐδενὸς αὐτῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ καταλειπομένον, θαλάσσης διαουμένης αὐτοῖς (cod. αὐτῆς) καὶ ποταμῶν ξηρανομένων. προσδοκᾷ δὲ δεῖ ταῦτα. ἀπὸ τοῦ Χαῖρε σφόδρα θυγάτηρ Σιών, ἕως τοῦ Καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ καυχῶνται, λέγει κύριος.

Ι. Προφητεία διαλυμένης τῆς πρὸς τὰ ἔθνη διαθήκης καὶ ἐπεγειρομένων ἀλλήλοις τῶν ἀπιστησάντων ἔθνων, διαλυμένης δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τῆς πρὸς τὸν Ἰσραὴλ καὶ ἐπεγειρομένου τοῦ Ἀντιχρίστου, ὅπου τῶν δύο ῥάβδων ὁ τύπος. ἀπὸ τοῦ Διὰ τοῦτο οὐ φείσομαι οὐκέτι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, ἕως τοῦ Καὶ ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ὁ δεξιὸς ἐκτεφλούμενος ἐκτεφλωθήσεται.

ΙΑ. Πρόρρησις πεσομένης τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ὑπὸ ἔθνων καὶ τῶν πολεμίων ταπεινωθησομένων καὶ λειψάνου ἰσχυροῦ μενουῦτος ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ κατακαύσαντος τὰ ἔθνη καὶ βοηθείας Θεοῦ καὶ δόξης τευζομένου καὶ χάριτος δοθησομένης τοῖς πιστεύουσιν, κοπετοῦ δὲ ἥζοντος ἐν ἐπιφανίᾳ Χριστοῦ τοῖς ἀπιστήσασιν καὶ τῇ χριστοκτονίᾳ συντρέχουσι. καὶ πρόρρησις καθάρσεως ἐν ὕδατι διδομένης ἔπεται τούτοις, καὶ πρόρρησις ἀναιρουμένης εἰδωλολατρείας καὶ εἰδώλων καὶ ψευδοπροφητείας πάσης. ἀπὸ τοῦ Ἀἴμα λόγον κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, λέγει κύριος, ἐκτείνων οὐρανόν, ἕως τοῦ Καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐξαρώ ἀπὸ τῆς γῆς.

ΙΒ. Πρόρρησις πάθους Χριστοῦ καὶ κλήσεως ἔθνων καὶ δοκιμασίας τῶν σωζομένων. ἀπὸ τοῦ Ῥομφαία ἐξεγέρθητι ἐπὶ τὸν ποιμένα μου, ἕως τοῦ Καὶ αὐτὸς ἔρει Κύριος ὁ Θεός μου.

ΙΓ. Πρόρρησις πορθήσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ, λειψάνου δὲ μενουῦτος καὶ μετὰ ταῦτα πόλεμον θείον κατὰ τῶν ἔθνων τῶν πολεμισάντων καὶ διαρέσεως τοῦ αἰῶνος ὑπὸ τοῖς ποσὶ τοῦ κυρίου εἰς τέσσαρα μέρη καὶ ἀναπληρώσεως εἰς συνάφειαν τῶν μερισθέντων καὶ προφητεία παρουσίας Χριστοῦ μετὰ τῶν ἀγίων ἀγγέλων καὶ σκοτώσεως τοῦ κόσμου πρὸς μίαν ἡμέραν, ὕδατος ἐξιόντος ἐξ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἄρδοντος διὰ τε χειμῶνος καὶ θέρους πάντα τὰ μέρη τὰ δυτικὰ καὶ ἀνατολικά. ἐξῆς πρόρρησις σεβάσματος Θεοῦ τὰ πάντα καθεξέοντος καὶ Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τῶν ὀρίων αὐτῆς στηρομένης καὶ μηκέτι ἀνάθεμα γεννησομένης. ἀπὸ τοῦ Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται τοῦ κυρίου καὶ διαμερισθήσεται τὰ σκῦλά σου ἐν σοί, ἕως τοῦ Καὶ κατοικήσει Ἱερουσαλὴμ πεποιθότως.

ΙΔ. Ἐξῆς ἀπειλὴ αἰφνιδίον καὶ παραδόξον διαφθορᾶς τῶν πολεμισάντων καὶ πρόρρησις συναγωγῆς πλοῦτον παντὸς εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀναβάσεως ἔθνων εἰς ἑορτασμόν τῆς σκηνοπηγίας, καὶ τιμωρίας (cod. τιμωρία) τῶν μὴ ἀνιόντων, καὶ παντὸς χαλκοῦ παραλείψεως εἰς λεβήτων κατασκευὴν τῶν ἐπὶ τὰς θυνσίας εὐτρεπιζομένων. ἀπὸ τοῦ Καὶ αὕτη ἔσται ἡ πτώσις ἣν κόψει κύριος πάντας τοὺς λαούς, ἕως τοῦ τέλους.

ΕΝ ΤΩ ΜΑΛΑΧΙΗΛ.

Α. Τὸν Ἰακώβ ἡγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα, καὶ μετὰ ταῦτα Ἐπικληθήσεται αὐτοῖς ὄρια ἀνομίας, καὶ λαὸς ἐφ' ὃν παρατίθεται κύριος ἕως αἰῶνος, καὶ ἐφεξῆς τὸ περὶ τῶν ἔθνων ἐν οἷς φησὶν εἶναι θυνσίαν αὐτῷ καθαρὰν καὶ μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς, ἐν δὲ Ἰσραηλίταις μὴ εἶναι θῆλημα αὐτοῦ, προεισαγαγὼν τὴν τὸν Ἡσαὺ καὶ τοὺς Ἰδουμαίους, ἐπήγαγεν τὴν τοῦ Ἰσραὴλ ἐκβολήν, ὥστε εἶναι τύπον αὐτοῦ τὸν Ἡσαὺ καθὰ καὶ παρὰ τῷ Παύλῳ. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως τοῦ Ὑμεῖς δὲ ἐβεβηλοῦτε αὐτό.

*Β. Περὶ τοῦ προδρόμου, ὅπου Ἐγὼ ἀποστελῶ τὸν ἄγγελόν μου, καὶ ἐξῆς περὶ τοῦ κυρίου, Καὶ ἐξ-
αίφνης (cod. ἐξέφνης) ἦξει εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ κύριος, καὶ τὰ ἐξῆς. ἀπὸ τοῦ Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ (cod.
h. l. ἀποστελῶ) τὸν ἄγγελόν μου, ἕως τοῦ Καὶ καθὼς τὰ ἔτη τὰ ἔμπροσθεν.*

*Γ. Τὴν τοῦ προδρόμου ἀποστολὴν ἐν τῷ τέλει λέγει καὶ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ νόμου τοῦ Μωυσέως καὶ
ταῦτα πλησίον τῆς κρίσεως, ἐν ᾗ διαστέλλεται τὰ τῶν ποτηρῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν. ἀπὸ τοῦ Ἐβαρύνετε ἐπ'
ἐμὲ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἕως τοῦ τέλους.*

ΕΝ ΤΩ ΔΑΝΙΗΛ.

*Α. Ἐν τῷ ἐνυπνίῳ τοῦ Ναβουχοδονόσορ δεῖκνται ἡ βασιλεία ἡ αἰώνιος, ἐπὶ γῆς ἀναστησομένη μετὰ
τὰς πρὸ αὐτῆς κατασχούσας τέσσαρας, τὴν Βαβυλωνίαν, τὴν Περσικὴν, τὴν Μακεδονικὴν, τὴν Ῥωμαίαν
καὶ βεβαιῶνται ταῦτα προφητικῶς ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ λέγοντος Ἀληθινὸν τὸ ἐνύπνιον καὶ πιστὴ ἡ σύγκρισις
αὐτοῦ. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν βασιλείων ἐκείνων ἀναστήσει ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἣτις εἰς
τοὺς αἰῶνας οὐ διαφθαρήσεται, ἕως τοῦ Ἀληθινὸν τὸ ἐνύπνιον καὶ πιστὴ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ.*

*Β. Καταρτίθῃσις τῶν τεσσάρων βασιλείων τῶν καθολικῶν, καὶ πρόφησις (sic h. l.) μετὰ ταύτας
ἀναστησομένης τῆς Χριστοῦ βασιλείας τῆς δοθησομένης τοῖς ἀγίοις καὶ καθεξούσης ἅπαντα τὰ ἔθνη, ὥστε
καθεστῶτος ἔτι τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἔθνων μενόντων ὁ σωτὴρ πάρεσται καὶ τὴν βασιλείαν καταστήσεται.
ἀπὸ τοῦ Ἐφρῆξεν τὸ πνεῦμά μου ἐν τῇ ἔξει μου, ἐγὼ Δανιήλ, ἕως τοῦ Ἐως ὧδε τὸ πέρας τοῦ λόγου.*

*Γ. ΥἸ ἐπὶ προλέγει ὁ προφῆτης, φάσκων μετὰ ἔτη ΓΠΓ, ἐν τοῖς τελευταίοις ἑπτὰ ἔτεσιν ἀπο-
λειῶσθαι τὸν Ψευδὸχριστον, ὃ οὐκ ἔστιν ἡ βασιλεία, ἀπολειῶσθαι δὲ μετὰ τρία ἡμῶν ἔτη τῆς ἀνανεώσεως τοῦ
Ἰσραὴλ. ἐπεισελθόντα τῷ ἀνοικοδομονμένῳ ναφ καὶ ἀνελόντα τὰς θυσίας καὶ στήσαντα βδελυγμα ἐρημώσεως
ἐν τῷ ναφ ὧν ἐξῆς ἐστὶν ἡ προειρημένη ἀναίρεσις τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ καὶ παντελὲς ἐρημώσεως
ἅτινα γενέσθαι δεῖ Χριστοῦ παραγνομένου καὶ κατακρίναντος τὴν ἀποστασίαν καὶ καταργούντος τῇ ἐπι-
φανίᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ τὸν Ἀντίχριστον καὶ ἀναιρῶντος αὐτὸν (cod. αὐτῷ) τῷ πνεύματι τοῦ στόματος
αὐτοῦ, καθά φησιν ὁ ἀπόστολος.*

*Δ. Τὰ περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου προδηλουμένον, ὡς ἐν τύπῳ Ἀντιόχῳ τῷ Μακεδόνι, ἔχοντος μὲν τινα
τύπον ἐν Ἀντιόχῳ, κατὰ πολλὰ δὲ διαλλάττοντος, ἐπαναστησομένου πᾶσι σεβάσμασι καὶ ὑποτρέχοντες σχή-
ματι τὴν τοῦ Θεοῦ διαθήκην καὶ παραβαίνοντος, καὶ πολεμούντος πολέμους πολλούς, κρατοῦντος τριῶν
βασιλείων, Αἰγύπτου, Λιβύης, Αἰθιοπίας, πίπτοντος ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ μεθ' ὃν καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν
προαγορεύεται, τῶν μὲν ἐπ' αἰσχύνῃ, τῶν δὲ ἐπὶ δόξῃ. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἀναστήσεται ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ φνιτὸν
βασιλείας, ἕως τοῦ Καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τοὺς αἰῶνας ἔτι. ταῦτα δὲ καὶ ὁ
σωτὴρ πρὸ τῆς μελλούσης ἑαυτοῦ παρουσίας ἐσόμενα προαγορεύει, καὶ τὴν λύτρωσιν τοῖς ἀγίοις. τότε καὶ τὸ
μακάριον τέλος ἐπαγγέλλεται. περὶ τοῦ κολοβοθῆσεσθαι τὰς ἡμέρας τῆς τοῦ Ἀντιχρίστου βασιλείας, ὡς ὁ
σωτὴρ λέγει, δηλοῖ καὶ ὁ Δανιήλ, ἐξαριθμῶν τὰς ἡμέρας τῶν τριῶν καὶ ἡμίσεως ἐτῶν ΧCΥ, καὶ ἐπὶ ταύταις
ἄλλας ΜΕ. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, ἕως τοῦ Καὶ ἀναστήσει εἰς τὸν
καιρὸν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν.*

VI.

Qui inter Epiphanii opera eaque suspectae non modo fidei sed etiam originis a Petavio editus est libellus de prophetarum vitis, is in duobus codicibus Coislinianis, utroque decimi fere saeculi, inventus est. Alter numero CXX, alter numero CCXXIV. a Montefalconio signatur. Qui quum et inter se scriptura valde discrepent et ab editione Petavii longe discedant, non abs re esse visum est utriusque textum plene edere. Edemus autem ita ut codicum scripturam quamvis vitiosam maxime in nominibus propriis lectoribus ante oculos ponamus.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ἸΣ ΠΡΟΦΗΤΩΝ· ΠΟΘΕΝ ΗΞΑΝ ΚΑΙ ΠΟΥ ΕΤΕΛΕΙΩΘΗΣΑΝ. ¹)

(Ἐταῦθα ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα καὶ αἱ προσηγορίαι τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων προφητῶν, καὶ ὁποίας χώρας ἕκαστος αὐτῶν ὑπάρχει καὶ ὅπου ἐτελειώθη, καὶ ἐνθα κατετέθη τὰ τίμα αὐτῶν λείψανα.)

Α. Ὡσιε υἱὸς Βαῖρι ἦν ἐκ Βελεμώθ, φυλῆς Ἰσαχάρ, καὶ θανὼν ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ. καὶ ἔδωκεν τέρας ἥξειν (cod. ἥξαι) τὸν κύριον ἐπὶ τῆς γῆς, εἰάν, φησὶν, ἡ δρὺς ἡ ἐν Σιλωὰμ μερισθῇ εἰς ἑβ' ἀντῆς καὶ γένωνται δρῦες ἑβ'.

(Ε.²) Ὡσηέ· οὗτος ἦν ἐκ Βαλεμώθ, τῆς φυλῆς Ἰσαχάρ, ὃς πολλὰ προεφήτευσεν κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ. καὶ ἔδωκε τέρας ἥξειν τὸν κύριον ἐπὶ γῆς ἀνθρώποις συναναστρεφόμενον. ὅτε δὲ δύη ὁ ἥλιος ἐν Σηλώμ καὶ μερισθῇ ἡ δρὺς ἡ ἐν Σιλωὰμ ἀπ' ἀντῆς εἰς δώδεκα μέρη, γενηθήσονται δώδεκα δρῦες.)

Β. Ἀμῶς (sic) ἦν ἐκ Θεκουέ, καὶ ἀνηρέθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ Ἀμασίον, πλῆξας αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ κατὰ τὸν κρόταφον. καὶ ἔτι ἐμπνέων ἦλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ μεθ' ἡμέρας 7 τελευτήσας ἐτάφη ἐκεῖ.

(Σ. Ἀμῶς ἦν ἐκ Θεκουέ, καὶ Ἀμασίον αὐτὸν σιγῶς τυμπανίσαντος, τέλος ἀνείλεν αὐτὸν Ἀμῶς ὁ υἱὸς αὐτοῦ ῥομφαίᾳ, πλῆξας αὐτοῦ τὸν κρόταφον. καὶ ἔτι ἐμπνέων ἦλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ μεθ' ἡμέρας δύο ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.)

Γ. Μιχαίας υἱὸς Ἰεραμῶς ὁ Μωραδίτης γέγονεν ἐκ φυλῆς Ἐφραΐμ, καὶ πολλὰ ποιήσας τῷ Ἀχαάβ, ὑπὸ Ἰωραμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἀνηρέθη κρημῶ, ὅτι ἤλεγχεν αὐτὸν ἐπὶ ταῖς ἀσεβείαις τῶν πατέρων αὐτοῦ· καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ.

(Ι. Μιχαίας ἦν ἀπὸ Μωραθὶ ἐκ φυλῆς Ἐφραΐμ. οὗτος πολλὰ ποιήσας τῷ Ἀχαάβ, ὑπὸ Ἰωραμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἀνηρέθη κρημῶ ῥομφαίᾳ, ὅτι ἤλεγχεν αὐτὸν ἐπὶ ἀσεβείαις πατέρων αὐτοῦ· καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ μόνος, σύνεργος τοῦ πολυανδρίου Ἐνμαχίμ (corr. est -χίμ).)

Δ. Ἰωὴλ υἱὸς Βαθουήλ ἦν ἐκ φυλῆς Ρουβὶμ ἐξ ἀγροῦ Θεβορῶν· καὶ θανὼν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη ἐκεῖ.

(Ζ. Ἰωὴλ ἦν ἐκ φυλῆς τοῦ Ρουβὶμ ἀγροῦ τοῦ Βεθωρῶν· καὶ ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.)

Σ. Ἀβδιοῦ ἦν ἐκ γῆς Σνχέμ, ὁ καὶ τρίτος πεντηκόνταρχος οὗ ἐφείατο Ἡλίας· καὶ κατέβη πρὸς

¹) Hic titulus in cod. CXX. habetur, nisi quod pro Ἐπιφανίου, quod iam praecessit, τοῦ αὐτοῦ positum est. Textum codicis CCXXIV. ubique lunulis inclusum apponemus.

²) In codice CCXXIV. singulorum prophetarum ordo hic est: Α. Ἡσαίας, Β. Ἰερεμίας, Γ. Ἰεζεκιήλ, Δ. Δανιήλ, Ε. Ὡσηέ etc.

Ὀχοζίαν· μετὰ δὲ ταῦτα ἀπολείπων τὴν λειτουργίαν τοῦ βασιλέως προσήγγενεν· καὶ θανάον ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ.

(*Η. Ἀβδιοῦ ἦν ἐκ γῆς Σνῆμ, ἀγροῦ Βηθαρχαάμ. οὗτος ἦν μαθητὴς Ἡλίας, καὶ πολλὰ ὑπομείνας δι' αὐτὸν περισώζεται. οὗτος ἦν ὁ τρίτος πεντηκόνταρχος, οὗ ἐφείσαστο Ἡλίας· καὶ κατέβη πρὸς Ὀχοζίαν· καὶ μετὰ ταῦτα ἀπολείπων τὴν λειτουργίαν τοῦ βασιλέως προσήγγενεν· καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ.*)

Ε. Ἰωνᾶς υἱὸς Ἀμαθῆ ἦν ἐκ γῆς Καριαθιαρίμ πλησίον Ἀζώτου πόλεως κατὰ θάλασσαν· καὶ ἐκβρασθεὶς ἐκ τοῦ κήτους καὶ ἀπελθὼν εἰς Νηνεὺ καὶ ἀνακάμψας οὐκ ἔμεινεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, ἀλλὰ παραλαβὼν τὴν μητέρα αὐτοῦ παρώκησεν τὴν Σοὺρ χώραν τῶν ἁλλοφύλων. ἔλεγεν γὰρ ὅτι οὕτως ἀφελῶ ὄνειδος μου, ὅτι ἐφυσάμην προφητεύσας κατὰ Νηνεὺ τῆς πόλεως. ἦν δὲ τότε ἐλέγχων Ἡλίας τὸν Ἀχαάβ, καὶ καλέσας λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἔφυγεν. καὶ ἐλθὼν εὗρε τὴν χώραν μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς· οὐ γὰρ ἠδύνατο μένειν μετὰ ἀπεριτμήτων. καὶ εὐλόγησεν αὐτήν, καὶ θανόντα τὸν υἱὸν αὐτῆς Ἰωνᾶν πάλιν ἐκ νεκρῶν ὁ θεὸς διὰ τοῦ Ἡλίου ἀνέστησεν· ἠθέλησεν γὰρ δεῖξαι αὐτῷ ὅτι οὐ δύναται ἀποδράσαι (sic, alter cod. -ά-) θεόν. καὶ μετὰ τὸν λιμὸν ἐλθὼν ἐν τῇ γῇ Ἰούδα ἐν Σαὰρ καὶ θανάον ἐτάφη ἐκεῖ. καὶ ἔδωκεν τέρας ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ λέγων Ὅτε ἴδωσιν λίθον βοῶντα οἰκτρῶς, ἐγγίξει τὸ τέλος· ὅτε δὲ ἴδωσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ πάντα τὰ ἔθνη, τότε ἡ πόλις ἐδαφισθίσεται.

(*Θ. Ἰωνᾶς ἦν ἐκ γῆς Καριαθιαρίμ πλησίον Ἀζώτου πόλεως Ἑλλήνων κατὰ θάλασσαν· καὶ ἐκβρασθεὶς ἐκ τοῦ κήτους καὶ ἀπελθὼν εἰς Νινευὴ καὶ ἀνακάμψας εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ οὐκ ἔμεινεν, ἀλλὰ παραλαβὼν τὴν μητέρα αὐτοῦ παρώκησεν τὴν Ἰοὺρ χώραν ἁλλοφύλων ἔθνων. ἔλεγεν γὰρ ὅτι οὕτως ἀφελῶ τὸ ὄνειδος μου, ὅτι ἐφυσάμην προφητεύσας κατὰ Νινευὴ τῆς πόλεως τῆς μεγάλης. ἦν δὲ τὸ τηλικαῦτα Ἡλίας ἐλέγχων τὸν οἶκον Ἀχαάβ, καὶ καλέσας λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἔφυγεν. καὶ ἀπελθὼν εὗρε τὴν χώραν μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, καὶ ἔμεινε παρ' αὐτοῖς· οὐ γὰρ ἠδύνατο μένειν μετὰ ἀπεριτμήτων. καὶ εὐλόγησεν αὐτήν διὰ τὴν ξενοδοχίαν αὐτῆς· ἦν γὰρ γνωστικὴ αὐτὴν ἐκ πολλοῦ. θανόντα δὲ τὸν υἱὸν αὐτῆς Ἰωνᾶν πάλιν ἤγειρεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ Ἡλίου, δεικνὺς αὐτῷ ὅτι οὐδὲ θανάον δύναται ἀποδράσαι θεόν. καὶ ἀναστὰς Ἰωνᾶς μετὰ τὸν λιμὸν ἦλθεν εἰς γῆν Ἰούδα· θανούσαν δὲ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἔθαψε κατὰ τὴν ὁδὸν ἐχόμενα τῆς βαλάνου Δεβόρρας. καὶ κατοικήσας ἐν γῇ Σαὰρ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ σπηλαίῳ Καινεζιοῦ κριτοῦ γενομένου μᾶς φυλῆς ἐν ἡμέραις τῆς ἀναρχίας. καὶ ἔδωκεν τέρας ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐφ' ὅλην τὴν γῆν· ὅταν ἴδωσι λίθον βοῶντα οἰκτρῶς, ἐγγίξει τὸ τέλος· καὶ ὅτε ἴδωσιν Ἱερουσαλὴμ πάντα τὰ ἔθνη, ὅτι ἡ πόλις ἠφανίσθη ὅλη ἕως ἐδάφους, καὶ μετατεθήσονται οἱ λίθοι αὐτῆς κατὰ θυμὰς ἡλίου, ἐκεῖ ἔσται ἡ προσκίνησις τοῦ εἰλημμένου.)*

Ζ. Ναοὺμ υἱὸς Ἐλκεσαίου ἦν ἀπὸ Ἰεσβὴ φυλῆς Συμεών, καὶ μετὰ τὸν Ἰωνᾶν τῇ Νινευὶ τέρας ἔδωκεν, ὅτι ὑπὸ ὑδάτων καὶ πυρὸς ὑπογείου ἀπολεῖται. ὅπερ καὶ γέγονεν· ἡ γὰρ περιέχουσα αὐτὴν λίμνη κατέκλυσεν (sic, rectius alter) ἐν σεισμῷ, καὶ πῦρ ἐκ τῆς ἐρήμου ἐξῆλθεν καὶ τὸ ὑψηλότερον αὐτῆς ἐνεπύρησεν μέρος. καὶ θανάον ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ.

(*ΙΑ. Ναοὺμ ἦν ἀπὸ Ἐλκεσὲμ πέραν τοῦ Βηταβαρήμ φυλῆς Συμεών. οὗτος μετὰ Ἰωνᾶν τῇ Νινευὶ τέρας ἔδωκεν, ὅτι ὑπὸ ὑδάτων γλυκίων καὶ πυρὸς ὑπογείου ἀπολεῖται. ὁ καὶ γέγονεν· ἡ γὰρ περιέχουσα αὐτὴν λίμνη κατέκλυσεν αὐτήν ἐν σεισμῷ, καὶ πῦρ ἐπελθὼν ἐκ τῆς ἐρήμου τὸ ὑψηλότερον αὐτῆς μέρος ἐνέπρησεν. ἀπέθανε δὲ ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ.)*

σωματικῶς κατὰ τὸ θαυμάσιον τῶν καρπῶν. καὶ ἐπὶ τοῦτοις πάλιν Αἰνέσατε τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, ὃς ἐποίησεν μεθ' ὑμῶν θαυμάσια, καὶ οὐ μὴ κατασχνῇ ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ τοῦ ἐσχάτου ἐστὶ καιροῦ καὶ εἰς τὸ λείμμα τὸ πιστεῦον, ἀπὸ τοῦ Σαλπίζατε σάλπιγγι ἐν Σιών, ἕως τοῦ Καὶ οὐ μὴ κατασχνῇ ἔτι ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα.

Β. Ἐφ' οἷς ἡ τοῦ πνεύματος καθ' ὅλον δωρεά, ἀρξαμένη μὲν ἀπὸ τῆς πρώτης παρουσίας, τελεωμένη δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ, Καὶ πᾶς μὲν ὃς ἂν ἐπισκεπτόμενος τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται, διὰ τὰ ἔθνη λέγεται· περὶ δὲ τοῦ Ἰσραὴλ ἐπάγεται ὅτι ἐν τῷ ὄρει Σιών καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἔσται ἀνασωζόμενος, καὶ ἐν τοῖς ὑπολειφθεῖσιν οὗς κύριος καλέσει.

Γ. Καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον Ἰσραὴλ ἐθνῶν ἐφόδον πρόρρησις καὶ ἰσχύος Ἰσραὴλ κατὰ ἐθνῶν, ὥστε αἰχμαλωτίζειν καὶ δούλους ποιεῖν· εἶτα ἐπιφανοῦς ἐνεργίας θεοῦ κατὰ τῶν ἐπελευσόμενων, μεθ' ἣν λέγει Καὶ ἔσται Ἱερουσαλὴμ ἁγία, καὶ ἀλλογενεῖς οὐ διελεύσονται ἔτι δι' αὐτῆς οὐκέτι. ὅπερ μετὰ τὴν ἐξ αἰχμαλωσίας Βαβυλωνιακῆς ἐπάνοδον οὐ γέγονεν, ὡς ὁ προφήτης προεῖπεν Ὅταν ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰούδα καὶ Ἱερουσαλὴμ· ἀλλὰ Χριστῷ πεφυλάκται τῷ ἐπισυνάγοντι τοὺς ἐγγενεῖς τῆς Ἱερουσαλὴμ πνεύματι καὶ σώματι.

Δ. Καὶ ἐπάγει καρποφορίαν παράδοξον καὶ τῶν ἀκάρεων βουνῶν καὶ ὄρεων, καὶ πηγὴν ἐξ οἴκου κυρίου προγεομένην, ἐρημίαν δὲ χωρῶν τῶν πολεμίων, τῆς δὲ Ἰουδαίας κατοικισμὸν αἰώνιον καὶ κύριον κατασκήνωσιν εἰς Σιών, ἀπὸ τοῦ Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀποστάξει τὰ ὄρη γλυκασμόν, ἕως τοῦ τέλους.

EN TΩ ΑΒΔΙΟΥ.

Α. Ἡ κατὰ πάντων ἐθνῶν ἀπειλὴ κατ' ἀρχήν, ἐν οἷς καὶ ἡ κατὰ Ἰδουμαίας, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως τοῦ Ἐκεῖθεν κατὰξω σε, λέγει κύριος. καὶ ἐν τέλει ἡ αὐτή· σωτηρία δὲ ἐν τῷ ὄρει Σιών καὶ κατασχεσις τῶν ἐθνῶν ὑπὸ Ἰσραὴλ καὶ ἀνάλωσις τῶν ἐχθρῶν καὶ εἰς θεὸν ἡ βασιλεία πάντων, ἃ πληροῦται ἐν Χριστῷ· ἀπὸ τοῦ Διότι ἐγγὺς ἡμέρα κυρίου, ἕως τοῦ τέλους.

EN TΩ ΙΩΝΑ.

Α. Ὁ τύπος τοῦ κυρίου ἐν κοιλίᾳ κήτους ζῶν καὶ σωὸς ἀπὸ κήτους προϊὼν καὶ κηρύσσων ἀδίκους ὄλεθρον εἰς ἐπιστροφὴν.

EN TΩ ΜΙΧΑΙΑ.

Α. Περὶ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἰσραὴλ καὶ περὶ τοῦ κληρονόμου προφητεία ἐν τῷ λέγεσθαι πόρθησιν αὐτῶν καὶ αἰχμαλωσίαν, λαμβάνοντος ἐξ αὐτῶν θεοῦ στάσιν αὐτοῦ, ὡς ὁ Ἡσαΐας τὴν στάσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἁγίαν φησὶν ¹⁾ ἀπὸ τοῦ Λήψεται ἐξ ὑμῶν στάσιν αὐτοῦ, μέχρι τοῦ Ἔως τὸν κληρονόμον ἀγάγω σοι.

Β. Ὁ ἐν τῇ ἐπανόδῳ καθηγούμενος τοῦ Ἰσραὴλ βασιλεὺς, καθ' ὃ λέγει ὁ προφήτης Πρὸ προσώπου αὐτῶν διέκοψαν πύλιν, καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν πρὸ προσώπου αὐτῶν· ἀπὸ τοῦ Καὶ ἔσται ἐκ τῆς σταγόνης τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἕως τοῦ Ὁ δὲ κύριος ἡγήσεται αὐτῶν.

¹⁾ In codice scriptum est πόρθησις, quod corruptum esse apparet. Videtur πορθηθήσεσθαι vel simile quid corrigendum esse.

Γ. Ἡ τοῦ ὅρους δόξα καὶ συνδρομὴ πάντων ἐθνῶν ἐπ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὴν τῶν νόμων τῶν ἐκείθεν ἐξιόντων μάθησιν. ὃ ἀκολουθεῖ πρόρρησις εἰρήνης, ἀνακουμένον πολέμου καὶ ὅπλων εἰς ὄργανα γεωργικὰ μεταβαλλομένων, καὶ ἀναπαύσεως πάσης ἐσομένης, καὶ φόβου παντὸς παυομένου, ὅτε λέγεται ἐπισυνάγεσθαι ἢ συντετριμμένη καὶ εἰσδεχθήσεσθαι ἢ ἀπωσμένη καὶ ἔσεσθαι εἰς ἔθνος ἰσχυρόν, καὶ βασιλεύσει[ν] ¹⁾ ὁ κύριος ἐπ' αὐτούς ἐν ὄρει Σιών, καὶ ἡ βασιλεία ἡ πρώτη ἔρχεσθαι ἐπὶ τὴν Σιών τὴν νῦν οὖσαν ὡς πύργον ἀνυμώδη. ταῦτα δὲ οὕτω (sic). ἀπὸ τοῦ Καὶ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ἕως τοῦ Ἡ ἀρχὴ ἡ πρώτη βασιλεία τῇ θυγατρὶ Ἱερουσαλὴμ.

Δ. Ὁ ἐκ Βηθλεὲμ ἐξερχόμενος ἄρχων τοῦ Ἰσραὴλ αἰώνιος ὢν, ἐκιδούς τὸν Ἰσραὴλ ἕως ἡ καὶ νῆ ἐκκλησία τέκη τὸν ἑαυτῆς λαόν. καὶ τότε ἐπιστραφήσεσθαι λέγει τοὺς λοιποὺς τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ καὶ ποιμαίνειν αὐτοὺς κύριον καὶ δόξαν αὐτοῖς περιθήσειν ἐν τῇ τοῦ πατρὸς ὀνόματι. ἀπὸ τοῦ Καὶ σὺ Βηθλεὲμ οἶκος τοῦ Ἐφραθᾶ, ἕως τοῦ Μεγαλυνθήσονται ἕως ἁκρῶν τῆς γῆς.

Ε. Τότε ἔσεσθαι τοὺς ὑπολοίπους (cod. -λίπους) τοῦ Ἰσραὴλ ὡς δρόσον ἐπὶ τὰ ἔθνη, καὶ ὡς λέοντα καὶ σκῆμνον ὀλεθρεύοντα τοὺς θλίψαντας αὐτόν· ὁ οὔτε γέγονεν οὔτε ἔσται, ἀλλ' ἡ πνευματικὸς γίνεται. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἔσται τὸ ὑπόλειμμα τοῦ Ἰακώβ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἕως τοῦ Καὶ πάντες οἱ ἐχθροὶ σου ἐξολοθρευθήσονται. ²⁾

Σ. Πρόρρησις πανομένης τῆς ὁργῆς τῆς ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ μετὰ τὴν νῦν παιδεύσειν καὶ αἰσχυνομένην τῶν ἀλλοφύλων τῶν λεγόντων Πού ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ; καὶ ταπεινωθησόμενον ὑπὸ ἐχθροῖς, καὶ ποιμανθησόμενον τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἰδίᾳ γῇ εἰς αἰῶνα καὶ θαυμάσιον ἔξοτον ἐπάροdon ὥσπερ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἔξοdon, ἐφ' ᾧ θαυμάσιον λέγει τὰ ἔθνη καὶ ἐκπλαγῆσεσθαι· αὕτη δὲ χάρις Χριστοῦ. ἀπὸ τοῦ Μὴ ἐπίχαιρέ μοι ἡ ἐχθρά μου ὅτι πέπτωκα καὶ ἀναστήσομαι, ἕως τοῦ τέλους.

ΕΝ ΤΩ ΝΑΟΥΜ.

Ἡ τελευταία ἐπάροδος τοῦ Ἰσραὴλ, ἐνθα λέγεται Τὸ οὐς παρήσεται ἐκ τοῦ στόματός σου. ἔτι ὅπου καὶ τὸ Ἐόρταξε Ἰούδα τὰς ἐορτάς σου, διότι σὺ μὴ προσθῶσω τοῦ διελθεῖν εἰς παλαιώσεις. ἀπὸ τοῦ Καὶ νῦν συντρέψω τὴν ῥάβδον αὐτοῦ, μέχρι τοῦ Καθὼς ὕβριν τοῦ Ἰσραὴλ. καὶ μετ' ὀλίγα περὶ Αἰγυπτίων προφητεία, ὣν ὁ Ἀντίχριστος κρατήσῃ, σημαινομένης τῆς Ἀλεξανδρείας, ἧς ἡ εὐπορία θάλασσα, Ἰδωρ κήληρ αὐτῆς, καὶ Αἰθιοπία ἰσχύς αὐτῆς καὶ Αἴγυπτος, Φοῦντ καὶ Αἰβυες ἐγένοντο βοηθοὶ σου· καὶ αὕτη (sic) εἰς αἰχμαλωσίαν πορεύσεται, καὶ τὰ ἐξῆς. μέλλει ταῦτα. ἀπὸ τοῦ Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ, λέγει κύριος, ἕως τοῦ Καὶ πάντες οἱ μεριστᾶνες αὐτῆς δεθήσονται χειροπέδας.

ΕΝ ΤΩ ΑΜΒΑΚΟΥΜ.

Ἡ φθὴ τοῦ Ἀμβακούμ λέγεται τῆς κριτικῆς παρουσίας τοῦ κυρίου, προαισθανομένου τοῦ προφήτου, ὡς φοβερά, καὶ ὡς πρῶτον μὲν τὴν ἀνάστασιν ἐργάσεται, τὸ ἔργον τὸ ἴδιον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ κόσμου ἀναζωοποιῶν ἔτι ἐν καιρῷ τῆς παρουσίας ὁργῆς· εἰτα ἀποκαλυφθήσεται ἐξ οὐρανοῦ καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ φοβεράν καταστήσει, ἣν ἀπέκρυπεν ἐν τῇ προτέρᾳ παρουσίᾳ τῇ τῶν χειρῶν ἐκτάσει τὰ μέγιστα ἰσχύσας. ἀπὸ τοῦ Κύριε εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου, ἕως τοῦ Καὶ ἔθετο ἀγάπῃ σου κραταιὰν ἰσχύος αὐτοῦ.

¹⁾ In codice est βασιλεύσει.

²⁾ Utraque igitur forma in codice est, et ἐξολοθρεύειν et ἐξολοθρεῖν.

B. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τὴν δόξαν ἐπιδείξει καὶ τὴν κρίσιν ἐπιτελέσει πρὸς σωτηρίαν δικαίων, πρὸς κατάκρισιν ἀσεβῶν. τὰ ἐξῆς ἕως τοῦ τέλους.

ΕΝ ΤΩ ΣΟΦΟΝΙΑ.

A. Προφητεία τοῦ κατασχεθήσεσθαι τὴν ἀλλόφυλον γῆν¹⁾ ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τῷ ἐπιστραφεῖν αὐτῶν ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῶν, ὅπου λέγεται τὸ Ἔσται τὸ σχοίνισμα²⁾ τῆς θαλάσσης τοῖς καταλοίτοις οἴκου Ἰούδα, καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ τὸ Μωάβ ὡς Σόδομα ἔσται καὶ νιοὶ Ἀμμὼν ὡς Γόμορρα, καὶ τὸ Οἱ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ μου διαρπῶνται αὐτούς, καὶ οἱ κατάλοιποι ἔθνους μου κληρονομήσουσιν αὐτούς, διότι ὠνεΐδισαν καὶ ἐμεγάλυνθησαν ἐπὶ τὸν λαὸν κυρίου παντοκράτορος· ἐπιφανήσεται κύριος ἐπὶ αὐτούς καὶ ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῆς γῆς, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἐκ τοῦ τόπου πᾶσαι αἱ νῆσοι τῶν ἐθνῶν. ταῦτα δὲ οὖν (supra lineam additum nūn, sed id ad emendandum locum non satis videtur) ἀπὸ τοῦ Ζητήσατε τὸν κύριον πάντες ταπεινοὶ γῆς, ἕως τοῦ Πᾶσαι αἱ νῆσοι τῶν ἐθνῶν.

B. Προφητεία παγκοσμίῳ θεοσεβείας, ὅπου τὸ Ἐπιστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλωσσαι εἰς γενεὰς αὐτῶν τοῦ ἐπικαλεῖσθαι πάντας τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ δουλεύειν αὐτῷ ὑπὸ ζυγὸν ἕνα· καὶ μετὰ βραχὺ περὶ τοῦ Ἰσραὴλ Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐ μὴ κατασχυνθῇς ἐκ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων σου ὧν ἠσέβησας εἰς ἐμέ. καὶ πρόρρησις τοῦ ἔσεσθαι ὑπολελειμμένον λαὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ πρᾶον καὶ ταπεινόν, καὶ εὐλαβηθήσεσθαι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος κυρίου τοὺς καταλοίπους τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ μὴ ποιήσειν ἀδικίαν καὶ μὴ λαλήσειν μάταια, καὶ μὴ εὐρεθήσεσθαι ἐν τῷ στόματι αὐτῶν γλωσσαν δολίαν. ἄπερ οὐκ ἔστι τοῦ³⁾ παρόντος αἰῶνος, ὥσπερ καὶ μετ' ὀλίγον τὸ Χαῖρε θυγάτηρ Σιών σφόδρα, καὶ τὰ ἐξῆς μέλλοντα εἶναι ἐν μεταβολῇ τῶν Ἰσραηλιτικῶν κακῶν Ἀελέτρωται γάρ σε κύριος ἐκ χειρὸς ἐκχθρῶν (sic) σου· ἐν μέσῳ σου βασιλεύσει κύριος, οὐκ ὄψη κακὰ οὐκέτι. ἀπὸ τοῦ Διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με, λέγει κύριος, εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς μου αἰωνίας, ἕως τοῦ τέλους.

ΕΝ ΤΩ ΑΓΓΑΙΩ.

A. Ἡ ἐπαγγελία τῆς κινήσεως⁴⁾ τοῦ κόσμου καὶ τῆς μετὰ ταῦτα εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀθροίσεως τοῦ κατὰ τὸν κόσμον πλοῦτου καὶ δόξης τοῦ ναοῦ μείζονος ὑπὲρ τὴν προτέραν· μεθ' ἣν ἐπαγγελίαν, ἀπλήρωτον οὖσαν ἔτι καὶ νῦν, καὶ εὐρήνην τοῖς κτιζούσι τότε τὸν ναὸν ἐπαγγέλλεται. ἀπὸ τοῦ Ἐτι ἅπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἕως τοῦ Τῷ κείνῳ τοῦ ἀναστῆσαι τὸν ναὸν τοῦτον.

B. Ἡ ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς ἐπαγγελίας, ἐνθα καὶ δηλοῦται τίς ἡ κίνησις τοῦ κόσμου ὡς βασιλείῳ καθαρουμένων καὶ δυνάμεως ἐθνῶν καταβαλλομένης πολεμούντων πρὸς ἄλληλα. λέγεται δὲ καὶ Ζοροβάβελ τότε τὴν μεγίστην ἔχειν παρὰ θεῷ τιμὴν, ὡς αὐτὸς ὢν ὁ εὐδόκητος θεῷ. ὅπερ τύπος εἰς Χριστόν, περὶ οὗ λέγει φωνὴ οὐράνιος Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα. ἀπὸ τοῦ Ἐτι ἅπαξ ἐγὼ σείω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἕως τοῦ τέλους.

¹⁾ In codice τῇ pro γῇ scriptum est; ἀλλόφυλον emendatione (τῶν ἀλλοφύλων) non videbatur opus habere.

²⁾ In codice est σχοίνισμα.

³⁾ τοῦ scripsimus pro τοῦτο quod in codice est. Item postea ὥσπερ pro ὥστε.

⁴⁾ In codice scriptum est σκίνησεως.

ΕΝ ΤΩ ΖΑΧΑΡΙΑ.

Α. Τέσσαρα κέρατα δηλοῦνται διασκορπίζοντα τὸν Ἰούδαν καὶ τὸν Ἰσραήλ· ταῦτα δὲ ἐστὶν αἱ τέσσαρες βασιλεῖαι, ἐν αἷς καὶ ἡ Ῥωμαϊκή. θεωροῦνται καὶ τέσσαρες τέκτονες περικόπτοντες τὰ τέσσαρα κέρατα, ἃ λέγει ἔθνη ἐπαίροντα κέρας ἐπὶ τὴν γῆν κυρίου τοῦ διασκορπίσαι αὐτήν. ἀπόκειται ἄρα καὶ τῆς τετάρτης βασιλείας περιαιρέσεις διὰ τὴν ἀδικίαν τὴν κατὰ Ἰσραήλ, ὥστε οὕτω Ἰσραήλ εἰς ἀνεπίστροφον ἀποβολὴν ἀποβέβληται, ὑπὲρ οὗ τιμωρία προώρισται. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου καὶ εἶδον, καὶ ἰδὼν τέσσαρα κέρατα, ἕως τοῦ Τὸ ἐπαυρόμενον κέρας ἐπὶ τὴν γῆν κυρίου τοῦ διασκορπίσαι αὐτήν.

Β. Ἀτειχίστως κατοικασθήσεσθαι Ἱερουσαλὴμ ὁ ἄγγελος προλέγει, τεῖχος δὲ ἔξω τὸν θεόν, καὶ εἰς δόξαν ὄντα ἐν μέσῳ αὐτῆς. οὔτε δὲ τὸ ἀτειχιστον γέγονεν· τετείχισται γάρ· οὔτε ἡ θεοῦ κατοικήσεις ἐν αὐτοῖς, οἱ ἔμελλον χριστοκτονεῖν, καὶ ἐνθὺς δὲ ἔξ ἀρχῆς ἡμέλων (cod. ἡμέλλον) τῶν νόμων καὶ δεινὰ ἐπρασσον. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἰδὼν ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ ἰστίκει, ἕως τοῦ Καὶ εἰς δόξαν ἔσομαι εἰς μέσον αὐτῶν.

Γ. Ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων τοῦ οὐρανοῦ φησὶν συνάξειν αὐτοὺς εἰς Σιών, κλεῖων ἀνασώζεσθαι τοὺς κατοικοῦντας Βαβυλῶνα. οὔτε δὲ οἱ ἐν Βαβυλῶνι πάντες ἐπαγγέλοντο, οὔτε ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων. ἀπὸ τοῦ Ὡ φεύγετε ἀπὸ τῆς βορρᾶ, ἕως τοῦ Οἱ κατοικοῦντες θυγατέρα Βαβυλῶνος.

Δ. Μετὰ τὴν δόξαν, φησὶν, ὁ ἄγγελος ἀπέσταλκέν με ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ σκυλεύσαντα ὑμᾶς, καὶ ἐπάγει ὅτι ἔσονται σκύλα τοῖς δουλεύουσιν αὐτοῖς. ζητεῖτε (protius ζητεῖται?) οὖν τὰ κατὰ τῶν ἐθνῶν· οὐ γὰρ πεπλήρωται μετὰ τὴν γενομένην ὀλίγην δόξαν τοῦ Ἰσραήλ. ἀπὸ τοῦ Διότι τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ Ὅπισω δόξης ἀπέσταλκέν με ἐπὶ τὰ ἔθνη, ἕως τοῦ Καὶ γνώσεσθε ὅτι κύριος παντοκράτωρ ἀπέσταλκέν με.

Ε. Ἰδὼν ἐγώ, φησὶν, ἔρχομαι καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ σου, λέγει κύριος, καὶ καταφενύξονται ἔθνη πολλὰ ἐπὶ τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ἔτι καὶ ταῦτα ἀπλήρωτα. ἐπολέμησεν γὰρ τοῖς Ἰσραηλῖταις μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὰ ἔθνη, καὶ οὐ προσέφυγεν αὐτοῖς· οὐδὲ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῶν προσεγνώκως ἦν ἔμελλον ἐργάσασθαι μεγίστην ἀσέβειαν. ἀπὸ τοῦ Τέρπου καὶ εὐφραΐνου θύγατερ Σιών, ἕως τοῦ Διότι ἐξεγήγερται ἐκ νεφελῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Σ. Λίθον ἀλληγορίσας τὸν κύριον ὀφθαλμοῖς ἐπὶ τὰ κεκοσμημένον, ἄφεςιν ἔσσεσθαι τῶν ἁμαρτιῶν τῆς γῆς ἐκείνης ἐπ' αὐτοὺς προαγορεύει, ἧτις ἐν τῷ πάθει γέγονεν, καὶ ἀνάπαισιν τοῦ Ἰσραήλ ὑποκάτω ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω σκῆς αὐτοῦ. τὰ ἐναντία δὲ νῦν ἀποβέβηκεν· αἰχμάλωτοι γὰρ εἰσιν μετὰ τὸ πάθος, ὥστε εἰς ἐλπίδα τοῦτο ἀπόκειται. ἀπὸ τοῦ Ἄκουε δὴ Ἰησοῦ ἱερεὺς ὁ μέγας, ἕως τοῦ Ὑποκάτω ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω σκῆς.

Ζ. Περὶ τῆς πανταχόθεν ἐπανόδου τοῦ Ἰσραήλ καὶ ἀληθινῆς πρὸς θεὸν οἰκειώσεως, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν οὐδὲ γέγονεν· ὅπου τὸ Ἰδὼν ἐγὼ σώζω τὸν λαόν μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ γῆς δυσμῶν, καὶ εἰσάξω αὐτοὺς καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ. ἀπὸ τοῦ Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ Ἰδὼν ἐγὼ σώζω τὸν λαόν μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν, ἕως τοῦ Ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ.

Η. Προφητεία συνδρομῆς ἐθνῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ λατρείᾳ θεοῦ καὶ δέκα ἀνδρῶν ἐνὸς ἀντιλαμβανομένων Ἰσραηλῖτου πρὸς ἀκολουθήσιν καὶ στηριγμῶν (cod. στηριγμοῦ) τοῦ οἴκου καὶ ἀνεπιβάτου γῆς καὶ τοῦ λαοῦ μηκέτι ἐξίλασθησιν. ἀπὸ τοῦ Τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ Ἐτι ἤξουσιν λαοὶ πολλοί, ἕως τοῦ Διότι νῦν ἑώρακα τοῖς ὀφθαλμοῖς μου.

Θ. Προφητεία περὶ Χριστοῦ ταπεινῶ σχήματι μέλλοντος εἰσεῖναι (cod. εἰσεῖναι) ἐπὶ πᾶλλον καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ λαλήσαντος εἰρήνην τοῖς ἔθνεσιν, καὶ μετὰ ταῦτα λυτρουμένον. τὸ λείψανον τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ δυνάμεως διδομένης αὐτοῖς κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐν πολέμῳ οὐδενὸς αὐτῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ καταλειπομένων, θαλάσσης διαιρουμένης αὐτοῖς (cod. αὐτῆς) καὶ ποταμῶν ξηραυνομένων. προσδοκᾷ δὲ δεῖ ταῦτα. ἀπὸ τοῦ Χαΐρε σφόδρα θνηγάτηρ Σιών, ἕως τοῦ Καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ καυχῆσονται, λέγει κύριος.

Ι. Προφητεία διαλυομένης τῆς πρὸς τὰ ἔθνη διαθήκης καὶ ἐπεγειρομένων ἀλλήλοις τῶν ἀπιστησάντων ἔθνων, διαλυομένης δὲ μετὰ ταῦτα καὶ τῆς πρὸς τὸν Ἰσραὴλ καὶ ἐπεγειρομένου τοῦ Ἀντιχρίστου, ὅπου τῶν δύο ῥάβδων ὁ τύπος. ἀπὸ τοῦ Διὰ τοῦτο οὐ φείσομαι οὐκέτι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, ἕως τοῦ Καὶ ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ ὁ δεξιὸς ἐκτεφυλούμενος ἐκτεφυλωθήσεται.

ΙΑ. Πρόρρησις πεσομένης τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ ὑπὸ ἔθνων καὶ τῶν πολεμίων ταπεινωθησομένων καὶ λειψάνου ἰσχυροῦ μενούντος ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ κατακαύσαντος τὰ ἔθνη καὶ βοηθείας Θεοῦ καὶ δόξης τευζομένου καὶ χάριτος δοθησομένης τοῖς πιστεύουσιν, κοπετοῦ δὲ ἥζοντος ἐν ἐπαφάνᾳ Χριστοῦ τοῖς ἀπιστήσασιν καὶ τῇ χριστοκτονίᾳ συντρέχουσι. καὶ πρόρρησις καθάρσεως ἐν ὕδατι διδομένης ἔπεται τούτοις, καὶ πρόρρησις ἀναιρουμένης εἰδωλολατρείας καὶ εἰδώλων καὶ ψευδοπροφητείας πάσης. ἀπὸ τοῦ Λήμμα λόγον κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ, λέγει κύριος, ἐκτείνων οὐρανόν, ἕως τοῦ Καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἔξαρώ ἀπὸ τῆς γῆς.

ΙΒ. Πρόρρησις πάθους Χριστοῦ καὶ κλήσεως ἔθνων καὶ δοκιμασίας τῶν σωζομένων. ἀπὸ τοῦ Ῥομφαία ἐξεγέρθητι ἐπὶ τὸν ποιμένα μου, ἕως τοῦ Καὶ αὐτὸς ἐρεῖ Κύριος ὁ Θεός μου.

ΙΓ. Πρόρρησις πορθέσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ, λειψάνου δὲ μενούντος καὶ μετὰ ταῦτα πόλεμον θείου κατὰ τῶν ἔθνων τῶν πολεμυσάντων καὶ διαιρέσεως τοῦ αἰῶνος ὑπὸ τοῖς ποσὶ τοῦ κυρίου εἰς τέσσαρα μέρη καὶ ἀναπληρώσεως εἰς συνάφειαν τῶν μερισθέντων καὶ προφητεία παρουσίας Χριστοῦ μετὰ τῶν ἀγίων ἀγγέλων καὶ σκοτώσεως τοῦ κόσμου πρὸς μίαν ἡμέραν, ὕδατος ἐξόντος ἐξ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἄρδοντος διὰ τε χειμῶνος καὶ θέρονος πάντα τὰ μέρη τὰ δυτικὰ καὶ ἀνατολικά. ἐξίς πρόρρησις σεβάσματος Θεοῦ τὰ πάντα καθέξοντος καὶ Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τῶν ὁρίων αὐτῆς στησιμομένης καὶ μηκέτι ἀνάθεμα γενησομένης. ἀπὸ τοῦ Ἰδὸν ἡμέραν ἔρχονται τοῦ κυρίου καὶ διαμερισθήσεται τὰ σκῦλά σου ἐν σοί, ἕως τοῦ Καὶ κατοικήσει Ἱερουσαλὴμ πεποιδότως.

ΙΔ. Ἐξίς ἀπειλὴ αἰφνιδίου καὶ παραδόξου διαφθορᾶς τῶν πολεμυσάντων καὶ πρόρρησις συναγωγῆς πλοῦτον παντὸς εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀναβάσεως ἔθνων εἰς ἐορτασμόν τῆς σκηνοπηγίας, καὶ τιμωρίας (cod. τιμωρία) τῶν μὴ ἀνιώντων, καὶ παντὸς χαλκοῦ παραλείψεως εἰς λεβήτων κατασκευὴν τῶν ἐπὶ τὰς θυσίας ἐντρεπιζομένων. ἀπὸ τοῦ Καὶ αὕτη ἔσται ἡ πτώσις ἣν κόψει κύριος πάντας τοὺς λαούς, ἕως τοῦ τέλους.

ΕΝ ΤΩ ΜΑΛΑΧΙΑ.

Α. Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα, καὶ μετὰ ταῦτα Ἐπικληθήσεται αὐτοῖς ὅρια ἀνομίας, καὶ λαὸς ἐφ' ὃν παρατίταται κύριος ἕως αἰῶνος, καὶ ἐφεξῆς τὸ περὶ τῶν ἔθνων ἐν οἷς φησὶν εἶναι θυσίαν αὐτῷ καθαρὰν καὶ μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς, ἐν δὲ Ἰσραηλίταις μὴ εἶναι θέλημα αὐτοῦ, προεισαγαγὼν τύπον τὸν Ἡσαὺ καὶ τοὺς Ἰδουμαίους, ἐπήγαγεν τὴν τοῦ Ἰσραὴλ ἐκβολήν, ὥστε εἶναι τύπον αὐτοῦ τὸν Ἡσαὺ καθὰ καὶ παρὰ τῷ Παύλῳ. ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως τοῦ Ὑμῖς δὲ ἐβεβηλοῦτε αὐτό.

*Β. Περὶ τοῦ προδρόμου, ὅπου Ἐγὼ ἀποστελῶ τὸν ἄγγελόν μου, καὶ ἐξῆς περὶ τοῦ κυρίου, Καὶ ἐξ-
αίφνης (cod. ἐξέφνης) ἦξει εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ κύριος, καὶ τὰ ἐξῆς. ἀπὸ τοῦ Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστελῶ (cod.
h. l. ἀποστελῶ) τὸν ἄγγελόν μου, ἕως τοῦ Καὶ καθὼς τὰ ἔτη τὰ ἔμπροσθεν.*

*Γ. Τὴν τοῦ προδρόμου ἀποστολὴν ἐν τῷ τέλει λέγει καὶ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ νόμου τοῦ Μωυσέως καὶ
ταῦτα πλησίον τῆς κρίσεως, ἐν ᾗ διαστέλλεται τὰ τῶν ποτηρῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν. ἀπὸ τοῦ Ἐβαρύνετε ἐπ'
ἐμὲ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἕως τοῦ τέλους.*

ΕΝ ΤΩ ΔΑΝΙΗΛ.

*Α. Ἐν τῷ ἐνυπνίῳ τοῦ Ναβουχοδονόσορ δέκνται ἡ βασιλεία ἡ αἰώνιος, ἐπὶ γῆς ἀναστησομένη μετὰ
τὰς πρὸ αὐτῆς κατασχοῦσας τέσσαρας, τὴν Βαβυλωνίαν, τὴν Περσικὴν, τὴν Μακεδονικὴν, τὴν Ῥωμαίαν
καὶ βεβαιῶνται ταῦτα προφητικῶς ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ λέγοντος Ἀληθινὸν τὸ ἐνύπνιον καὶ πιστὴ ἡ σύγκρισις
αὐτοῦ. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν βασιλείων ἐκείνων ἀναστήσει ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἣτις εἰς
τοὺς αἰῶνας οὐ διαφθαρήσεται, ἕως τοῦ Ἀληθινὸν τὸ ἐνύπνιον καὶ πιστὴ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ.*

*Β. Καταρίθμησις τῶν τεσσάρων βασιλείων τῶν καθολικῶν, καὶ πρόφησις (sic h. l.) μετὰ ταύτας
ἀναστησομένης τῆς Χριστοῦ βασιλείας τῆς δοθησομένης τοῖς ἁγίοις καὶ καθεξούσης ἅπαντα τὰ ἔθνη, ὥστε
καθεστῶτος ἔτι τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐθνῶν μενόντων ὁ σωτὴρ πάρεσται καὶ τὴν βασιλείαν καταστήσεται.
ἀπὸ τοῦ Ἐφραξεν τὸ πνεῦμά μου ἐν τῇ ἔξει μου, ἐγὼ Δανιὴλ, ἕως τοῦ Ἐως ὧδε τὸ πέρας τοῦ λόγου.*

*Γ. Υἶ ἐτι προλέγει ὁ προφήτης, φάσκων μετὰ ἔτη ΓΠΓ, ἐν τοῖς τελευταίοις ἑπτὰ ἔτεσιν ἀπο-
λεισθαι τὸν Ψευδόχριστον, ὃ οὐκ ἔστιν ἡ βασιλεία, ἀπολεισθαι δὲ μετὰ τρία ἤμισιν ἔτη τῆς ἀνανεώσεως τοῦ
Ἰσραὴλ. ἐπεισελθόντα τῷ ἀνοικοδομουμένῳ ναῷ καὶ ἀνελόντα τὰς θυσίας καὶ στήσαντα βδέλγμα ἐρημώσεως
ἐν τῷ ναῷ ὧν ἐξῆς ἐστὶν ἡ προειρημένη ἀναίρεσις τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ναοῦ καὶ παντελὲς ἐρημώσεως.
ἅπαντα γενέσθαι δεῖ Χριστοῦ παραγινόμενου καὶ κατακρίναντος τὴν ἀποστασίαν καὶ καταργούντος τῇ ἐπι-
φανίᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ τὸν Ἀντίχριστον καὶ ἀναιρῶντος αὐτὸν (cod. αὐτῷ) τῷ πνεύματι τοῦ στόματος
αὐτοῦ, καθά φησιν ὁ ἀπόστολος.*

*Δ. Τὰ περὶ τοῦ Ἀντιχρίστου προδηλουμένου, ὡς ἐν τύπῳ Ἀντιόχῳ τῷ Μακεδόνι, ἔχοντος μὲν τινα
τύπον ἐν Ἀντιόχῳ, κατὰ πολλὰ δὲ διαλλάττοντος, ἐπαναστησομένου πᾶσι σεβάσμασι καὶ ὑποτιρέγοντες σχή-
ματι τὴν τοῦ θεοῦ διαθήκην καὶ παραβαίνοντος, καὶ πολεμούντος πολέμους πολλούς, κρατοῦντος τριῶν
βασιλείων, Αἰγύπτου, Αἰθιοπίας, πίπτοντος ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ μεθ' ὃν καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν
προαγορεύεται, τῶν μὲν ἐπ' αἰσχύνῃ, τῶν δὲ ἐπὶ δόξῃ. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἀναστήσεται ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ φυτὸν
βασιλείας, ἕως τοῦ Καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων τῶν πολλῶν ὡς οἱ ἀστέρες εἰς τοὺς αἰῶνας ἔτι. ταῦτα δὲ καὶ ὁ
σωτὴρ πρὸ τῆς μελλούσης ἐαυτοῦ παρουσίας ἐσόμενα προαγορεύει, καὶ τὴν λύτρωσιν τοῖς ἁγίοις. τότε καὶ τὸ
μακάριον τέλος ἐπαγγέλλεται. περὶ τοῦ κολοβοθῆσεσθαι τὰς ἡμέρας τῆς τοῦ Ἀντιχρίστου βασιλείας, ὡς ὁ
σωτὴρ λέγει, δηλοῖ καὶ ὁ Δανιὴλ, ἔξαριθμῶν τὰς ἡμέρας τῶν τριῶν καὶ ἡμίσεως ἑτῶν **ΑCΥ**, καὶ ἐπὶ ταύταις
ἄλλας **ΜΕ**. ἀπὸ τοῦ Καὶ ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως τοῦ ἐνδελεχισμοῦ, ἕως τοῦ Καὶ ἀναστήσει εἰς τὸν
καιρὸν σου εἰς συντέλειαν ἡμερῶν.*

VI.

Qui inter Epiphanii opera eaque suspectae non modo fidei sed etiam originis a Petavio editus est libellus de prophetarum vitis, is in duobus codicibus Coislinianis, utroque decimi fere saeculi, inventus est. Alter numero CXX, alter numero CCXXIV. a Montefalconio signatur. Qui quum et inter se scriptura valde discrepent et ab editione Petavii longe discedant, non abs re esse visum est utriusque textum plene edere. Edemus autem ita ut codicum scripturam quamvis vitiosam maxime in nominibus propriis lectoribus ante oculos ponamus.

ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ 15 ΠΡΟΦΗΤΩΝ· ΠΟΘΕΝ ΗΞΑΝ ΚΑΙ ΠΟΥ ΕΤΕΛΕΙΩΘΗΣΑΝ. 7)

(Ἐταῦθα ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα καὶ αἱ προσηγορίαι τῶν ἀγίων καὶ ἐνδόξων προφητῶν, καὶ ὁποίας χώρας ἕκαστος αὐτῶν ὑπάρχει καὶ ὅπου ἐτελειώθη, καὶ ἔνθα κατετέθη τὰ τίματα αὐτῶν λείψανα.)

Α. Ὡς ἐνὶ Βεῖρι ἦν ἐκ Βελεμώθ, φυλῆς Ἰσαχάρ, καὶ θανὼν ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ. καὶ ἔδωκεν τέρας ἥξειν (cod. ἦξαι) τὸν κύριον ἐπὶ τῆς γῆς, ἑάν, φησὶν, ἡ δρὺς ἡ ἐν Σιλωὰμ μερισθῇ εἰς ἡβ' ἀπ' αὐτῆς καὶ γένωνται δρῦες ἡβ'.

(Ε. 2) Ὡς ἐν Βαλεμώθ, τῆς φυλῆς Ἰσαχάρ, ὅς πολλὰ προσηγήτευσεν κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ. καὶ ἔδωκε τέρας ἥξειν τὸν κύριον ἐπὶ γῆς ἀνθρώποις συναναστρεφόμενον. ὅτε δὲ δὴ ὁ ἥλιος ἐν Σηλωὰμ καὶ μερισθῇ ἡ δρὺς ἡ ἐν Σιλωὰμ ἀπ' αὐτῆς εἰς δώδεκα μέρη, γενηθήσονται δώδεκα δρῦες.)

Β. Ἀμῶς (sic) ἦν ἐκ Θεκουέ, καὶ ἀνῆρέθη ὑπὸ τοῦ νιού Ἀμασίον, πλῆξας αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ κατὰ τὸν κρίταφον. καὶ ἔτι ἐμπνέων ἦλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ μεθ' ἡμέρας 7 τελευτήσας ἐτάφη ἐκεῖ.

(Σ. Ἀμῶς ἦν ἐκ Θεκουέ, καὶ Ἀμασίον αὐτὸν συγγενὴς τυμπανίσαντος, τέλος ἀνείλεν αὐτὸν Ἀμῶς ὁ νιός αὐτοῦ ῥομφαίᾳ, πλῆξας αὐτοῦ τὸν κρίταφον. καὶ ἔτι ἐμπνέων ἦλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ μεθ' ἡμέρας δύο ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.)

Γ. Μιχαίας νιός Ἰεραμῶς ὁ Μωραθίτης γέγονεν ἐκ φυλῆς Ἐφραΐμ, καὶ πολλὰ ποιήσας τῷ Ἀχαάβ, ὑπὸ Ἰωρὰμ τοῦ νιού αὐτοῦ ἀνῆρέθη κρημῶ, ὅτι ἤλεγχεν αὐτὸν ἐπὶ ταῖς ἀσεβείαις τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ.

(Ι. Μιχαίας ἦν ἀπὸ Μωραθὶ ἐκ φυλῆς Ἐφραΐμ. οὗτος πολλὰ ποιήσας τῷ Ἀχαάβ, ὑπὸ Ἰωρὰμ τοῦ νιού αὐτοῦ ἀνῆρέθη κρημῶ ῥομφαίᾳ, ὅτι ἤλεγχεν αὐτὸν ἐπὶ ἀσεβείαις πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ μόνος, σύνεγγυς τοῦ πολυανδρίου Ἐμμαχεῖμ (corr. est -χίμ).)

Δ. Ἰωὴλ νιός Βαθουήλ ἦν ἐκ φυλῆς Ῥουβὶμ ἐξ ἀγροῦ Θεβορῶν καὶ θανὼν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη ἐκεῖ.

(Ζ. Ἰωὴλ ἦν ἐκ φυλῆς τοῦ Ῥουβὶμ ἀγροῦ τοῦ Βεθωρῶν καὶ ἀπέθανε ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐτάφη ἐκεῖ.)

Σ. Ἀβδίου ἦν ἐκ γῆς Σνχέμ, ὁ καὶ τρίτος πεντηκόνταρχος οὗ ἐφείσατο Ἡλίας καὶ κατέβη πρὸς

1) Hic titulus in cod. CXX. habetur, nisi quod pro Ἐπιφανίου, quod iam praecessit, τοῦ αὐτοῦ positum est. Textum codicis CCXXIV. ubique lunulis inclusum apponemus.

2) In codice CCXXIV. singulorum prophetarum ordo hic est: Α. Ἡσαίας, Β. Ἰερεμίας, Γ. Ἰεζεκὴλ, Δ. Δανιήλ, Ε. Ἰσηὲ etc.

Ὁχοζίαν· μετὰ δὲ ταῦτα ἀπολείπων τὴν λειτουργίαν τοῦ βασιλέως προσφώνητευσεν· καὶ θανὼν ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ.

(*Η. Ἀβδιού ἦν ἐκ γῆς Σύνέμ, ἀγροῦ Βηθαρχαάμ. οὗτος ἦν μαθητὴς Ἡλίας, καὶ πολλὰ ὑπομείνας δι' αὐτὸν περισώζεται. οὗτος ἦν ὁ τρίτος πεντηκόνταρχος, οὗ ἐφείσατο Ἡλίας· καὶ κατέβη πρὸς Ὁχοζίαν· καὶ μετὰ ταῦτα ἀπολείπων τὴν λειτουργίαν τοῦ βασιλέως προσφώνητευσεν· καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ.*)

Ε. Ἰωνᾶς υἱὸς Ἀμαθῆ ἦν ἐκ γῆς Καριαθιαρίμ πλησίον Ἀζώτου πόλεως κατὰ θάλασσαν· καὶ ἐκβρασθεὶς ἐκ τοῦ κήτους καὶ ἀπελθὼν εἰς Νηνεὺ καὶ ἀνακάμψας οὐκ ἔμεινε εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, ἀλλὰ παραλαβὼν τὴν μητέρα αὐτοῦ παρώκησεν τὴν Σοὺρ χώραν τῶν ἄλλοφύλων. ἔλεγεν γὰρ ὅτι οὕτως ἀφελῶ ὄνειδος μου, ὅτι ἐψευσάμην προφητεύσας κατὰ Νηνεὺ τῆς πόλεως. ἦν δὲ τότε ἐλέγχων Ἡλίας τὸν Ἀχαάβ, καὶ καλέσας λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἔφηνεν. καὶ ἔλθων εὗρε τὴν χώραν μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς· οὐ γὰρ ἠδύνατο μένειν μετὰ ἀπεριτμήτων. καὶ εὐλόγησεν αὐτήν, καὶ θανόντα τὸν υἱὸν αὐτῆς Ἰωνᾶν πάλιν ἐκ νεκρῶν ὁ θεὸς διὰ τοῦ Ἡλίας ἀνέστησεν· ἠθέλησεν γὰρ δεῖξαι αὐτῷ ὅτι οὐ δύναται ἀποδράσαι (sic, alter cod. -ά-) θεόν. καὶ μετὰ τὸν λιμὸν ἔλθων ἐν τῇ γῇ Ἰούδα ἐν Σαὰρ καὶ θανὼν ἐτάφη ἐκεῖ. καὶ ἔδωκεν τέρας ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ λέγων· Ὅτε ἴδωσιν λίθον βοῶντα οἰκτρῶς, ἐγγίξει τὸ τέλος· ὅτε δὲ ἴδωσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ πάντα τὰ ἔθνη, τότε ἡ πόλις ἐδαφισθίσεται.

(*Θ. Ἰωνᾶς ἦν ἐκ γῆς Καριαθιαρίμ πλησίον Ἀζώτου πόλεως Ἑλλήνων κατὰ θάλασσαν· καὶ ἐκβρασθεὶς ἐκ τοῦ κήτους καὶ ἀπελθὼν εἰς Νινευὴ καὶ ἀνακάμψας εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ οὐκ ἔμεινε, ἀλλὰ παραλαβὼν τὴν μητέρα αὐτοῦ παρώκησεν τὴν Ἰὼρ χώραν ἄλλοφύλων ἔθνων. ἔλεγεν γὰρ ὅτι οὕτως ἀφελῶ τὸ ὄνειδος μου, ὅτι ἐψευσάμην προφητεύσας κατὰ Νινευὴ τῆς πόλεως τῆς μεγάλης. ἦν δὲ τὸ τηρικαῦτα Ἡλίας ἐλέγχων τὸν οἶκον Ἀχαάβ, καὶ καλέσας λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἔφηνεν. καὶ ἀπελθὼν εὗρε τὴν χώραν μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, καὶ ἔμεινε παρ' αὐτοῖς· οὐ γὰρ ἠδύνατο μένειν μετὰ ἀπεριτμήτων. καὶ εὐλόγησεν αὐτήν διὰ τὴν ξενοδοχίαν αὐτῆς· ἦν γὰρ γνώσκων αὐτήν ἐκ πολλῶν. θανόντα δὲ τὸν υἱὸν αὐτῆς Ἰωνᾶν πάλιν ἤγειρεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ Ἡλίου, δεικνὺς αὐτῷ ὅτι οὐδὲ θανὼν δύναται ἀποδράσαι θεόν. καὶ ἀναστὰς Ἰωνᾶς μετὰ τὸν λιμὸν ἦλθεν εἰς γῆν Ἰούδα· θανατοῦσαν δὲ τὴν μητέρα αὐτοῦ ἔθαψε κατὰ τὴν ὁδὸν ἐχόμενα τῆς βαλάντου Δεβόρρας. καὶ κατοκήσας ἐν γῇ Σαὰρ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ σπηλαίῳ Καϊνεζιού κριτοῦ γενομένου μᾶς φυλῆς ἐν ἡμέραις τῆς ἀναρχίας. καὶ ἔδωκε τέρας ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐφ' ὅλην τὴν γῆν· ὅταν ἴδωσι λίθον βοῶντα οἰκτρῶς, ἐγγίξει τὸ τέλος· καὶ ὅτε ἴδωσιν Ἱερουσαλὴμ πάντα τὰ ἔθνη, ὅτι ἡ πόλις ἠφρανίσθη ὅλη ἕως ἐδάφους, καὶ μετατεθήσονται οἱ λίθοι αὐτῆς κατὰ θυμὰς ἡλίου, ἐκεῖ ἔσται ἡ προσκλήσις τοῦ εἰλημμένου.)*

Ζ. Ναοὺμ υἱὸς Ἐλκεσαίου ἦν ἀπὸ Ἰεσβὴ φυλῆς Συμεών, καὶ μετὰ τὸν Ἰωνᾶν τῇ Νηνεὺ τέρας ἔδωκεν, ὅτι ὑπὸ ὑδάτων καὶ πυρὸς ὑπογείου ἀπολεῖται. ὅπερ καὶ γέγονεν· ἡ γὰρ περιέχουσα αὐτὴν λίμνη κατέλυσεν (sic, rectius alter) ἐν σεισμῷ, καὶ πῦρ ἐκ τῆς ἐρήμου ἐξῆλθεν καὶ τὸ ὑψηλότερον αὐτῆς ἐνεπύρηνεν μέρος. καὶ θανὼν ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ.

(*ΙΑ. Ναοὺμ ἦν ἀπὸ Ἐλκεσέμ πέραν τοῦ Βηταβαρήμ φυλῆς Συμεών. οὗτος μετὰ Ἰωνᾶν τῇ Νινευὴ τέρας ἔδωκεν, ὅτι ὑπὸ ὑδάτων γλυκέων καὶ πυρὸς ὑπογείου ἀπολεῖται. ὁ καὶ γέγονεν· ἡ γὰρ περιέχουσα αὐτὴν λίμνη κατέλυσεν αὐτὴν ἐν σεισμῷ, καὶ πῦρ ἐπελθὼν ἐκ τῆς ἐρήμου τὸ ὑψηλότερον αὐτῆς μέρος ἐνέπρησεν. ἀπέθανε δὲ ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ.)*

Η. Ἀμβακονὺμ ἦν ἐξ ἀγροῦ Βιδζουχάρ, φυλῆς Συμεών. καὶ ἶδεν πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας περὶ τῆς ἀλώσεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐπένθησεν σφόδρα· καὶ ὅτε ἦλθεν Ναβουχοδονόσορ ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἔφηνεν εἰς ὁστρακίνην, καὶ ἦν πάροικος ἐν γῇ Ἰσμαήλ. ὡς δὲ ἐπέστρεψαν οἱ Χαλδαῖοι καὶ οἱ κατὰλοιποι οἱ ὄντες ἐν Ἱερουσαλὴμ κατέβησαν εἰς Αἴγυπτον, ἦν οὗτος (cod. οὕτως) παροικῶν τὴν γῆν αὐτοῦ καὶ λειτουργῶν θερισταῖς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ὡς δὲ ἔλαβεν τὸ ἔδεσμα ἀπενέγκαι τοῖς ἐργάταις, προσφήτηνυσεν τοῖς ἰδίοις εἰπὼν Πορεύομαι εἰς γῆν μακράν, καὶ ταχέως ἐλεύσομαι. ἐὰν δὲ βραδύνω, ἀπενέγκατε τοῖς θερισταῖς τὸ ἄριστον αὐτῶν. καὶ γενόμενος ἐν Βαβυλῶνι καὶ δούς τὸ ἄριστον τῷ Δανιήλ, ἐπέστη τοῖς θερισταῖς ἐσθίουσι, καὶ οὐδενὶ εἶπεν τὸ γεγονός· συνῆκεν δὲ ἐκ τούτου ὅτι τάχιον ἐπιστρέψει ὁ λαὸς ἐκ Βαβυλῶνος. καὶ πρὸ δύο ἐτῶν τῆς ἐπιστροφῆς θανὼν ἐτάφη ἐκεῖ ἐν ἀγρῷ. ἔδωκεν δὲ τέρας τοῖς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, ὅτι ὄψονται ἐν τῷ ναφ̄ φῶς καὶ οὕτως ἰδῶσιν τὴν δόξαν τοῦ ναοῦ. καὶ περὶ τῆς συντελείας τοῦ ναοῦ προεῖπεν ὅτι ὑπὸ ἔθνους δυτικοῦ γενήσεται, καὶ τότε τὸ ἄπλωμα, φησὶν, τοῦ Διαβήρ (sic) εἰς μικρὰ διαρραγήσεται, καὶ τὰ ἐπίκρανα τῶν δύο στύλων ἀφαιρεθήσεται, καὶ οὐδεὶς γινώσκειται πῶς ἔσονται· ταῦτα δὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀπενεχθήσονται ὑπὸ ἀγγέλου, ὅπου ἐν ἀρχῇ ἐπάγη ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου, καὶ τοῖς ἐπὶ τέλει γνωσθήσεται κύριος.

(ΙΒ. Ἀμβακονὺμ ἐκ φυλῆς ἦν Συμεών ἐξ ἀγροῦ Βηθωαχάρ. οὗτος εἶδεν πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Ἱερ. καὶ τοῦ ναοῦ, καὶ ἐπένθησε σφόδρα. καὶ ὅτε ἦλθεν ὁ Ναβουχοδονόσορ εἰς Ἱερ., ἔφηνεν --- Ἰσμαήλ. ὡς δὲ ἐπέστρεψαν οἱ Χαλδαῖοι καὶ οἱ κατὰλοιποι οἱ ὄντες ἐν Ἱερ. κατέβησαν εἰς Αἴγυπτον, ἦν παροικῶν τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ ἐλειτούργει τοῖς θερισταῖς τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ. ὡς δὲ ἔλαβε τὸ ἔδεσμα, προσφήτηνυσεν τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ εἰπὼν --- ἀπενέγκατε τὸ ἄριστον τοῖς θερισταῖς. καὶ γενόμενος --- δούς τὸν (sic) ἄριστον τῷ Δανιήλ, ἐπέστη τοῖς θερισταῖς ἐσθίουσι, καὶ οὐδενὶ εἶπεν τὸ γενόμενον· συνῆκε δὲ ὅτι τάχιον ἐπιστρέψει ὁ λαὸς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς εἰς Βαβυλῶνα. καὶ πρὸ β' ἐτῶν τῆς ἐπιστροφῆς ἀποθνήσκει, καὶ ἐτάφη ἐν ἀγρῷ ἰδίῳ μόνος. ἔδωκε δὲ τέρας --- φῶς, καὶ οὕτως ὄψονται τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· καὶ περὶ συντελείας τοῦ ναοῦ προεῖπεν ὅτι ὑπὸ ἔθνους δυτικοῦ ῥαγήσεται. τότε καὶ τὸ ἄπλωμα τοῦ Διαβήρ, φησὶν, εἰς μικρὰ ῥήγματα ῥαγήσεται, καὶ τὰ ἐπίκρανα τῶν δύο στύλων ἀφαιρεθήσονται, καὶ οὐδεὶς γινώσκειται πῶς ἔσονται· αὐτὰ δὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀπενεχθήσονται ὑπὸ ἀγγέλου, ὅπου ἐν ἀρχῇ ἦν ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου· ἐν αὐτοῖς γνωσθήσεται ἐπὶ τέλει κύριος, τοῖς διωκομένοις ὑπὸ τοῦ ὄψεως, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἦν.)

Θ. Σοφονίας υἱὸς Χουσή ἦν ἐξ ἀγροῦ Σαβαραθά, φυλῆς Συμεών· προσφήτηνυσεν δὲ περὶ τῆς πόλεως καὶ περὶ τοῦ τέλους τῶν ἐθνῶν καὶ τῆς αἰσχύνης τῶν ἀσεβῶν. καὶ τελευτήσας ἐτάφη ἐν ἀγρῷ αὐτοῦ.

(ΙΓ. Σοφονίας ἦν ἐκ φυλῆς Συμεών ἐξ ἀγροῦ Σαβαραθά. οὗτος προσφήτηνυσεν περὶ τῆς πόλεως καὶ περὶ τέλους ἐθνῶν καὶ αἰσχύνης ἀσεβῶν. καὶ θανὼν ἐτάφη ἐν ἀγρῷ αὐτοῦ.)

Ι. Ἀγγαῖος νέος ἦλθεν ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ φανερώς περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ λαοῦ προσφήτηνυσεν, καὶ ἶδεν ἐκ μέρους τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ. καὶ θανὼν ἐτάφη ἐνώπιον τοῦ τάφου τῶν ἱερέων ἐνδόξως.

(ΙΔ. Ἀγγαῖος μικρὸς ἦλθεν ἐκ Βαβυλῶνος --- προσφήτηνυσεν, καὶ εἶδεν ἐκ μέρους τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ. καὶ θανὼν ἐτάφη πλησίον τοῦ τάφου τῶν ἱερέων ἐνδόξως· ἦν γὰρ καὶ αὐτὸς ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ.)

ΙΑ. Ζαχαρίας υἱὸς Βαραχίου ἦλθεν ἀπὸ Χαλδαίων εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἥδη προβεβηκώς, κακεῖ τῷ λαῷ πολλὰ προσφήτηνυσεν καὶ τέρατα ἔδωκεν εἰς ἀπόδειξιν. ὅς καὶ τῷ Ἰωσεδεκ εἶπεν ὅτι γεννήσεις υἱόν, καὶ

ἐν Ἱερουσαλὴμ ἱερατεύσει· καὶ τὸν Σαλαθιὴλ ἐπὶ νιφ̄ εὐλόγησεν καὶ τὸ ὄνομα Ζοροβάβελ ἐπέθηκεν· καὶ ἐπὶ Κύρου τέρας ἔδωκεν εἰς νῆκος, καὶ περὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ προηγόρευσεν ἣν ποιήσει ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν· καὶ περὶ τέλους ἐθνῶν καὶ Ἰσραὴλ καὶ τοῦ ναοῦ καὶ ἀργίας προφητῶν καὶ ἱερέων προεφῆτευσεν. ἀπέκτεινεν δὲ αὐτὸν Ἰωᾶς βασιλεὺς Ἰουδα μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου, παραινούντα αὐτῷ τε καὶ τῷ λαῷ ἀπέχεσθαι τῆς ἀσεβείας καὶ ἐπιστρέφειν πρὸς θεόν· καὶ λαβόντες αὐτὸν οἱ ἱερεῖς ἔθαψαν μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἀπὸ τότε ἐγίνοντο τέρατά τε ἐν τῷ ναῷ πολλὰ φαντασιώδη. καὶ οὐκ ἴσχυον οἱ ἱερεῖς ἰδεῖν ὀπτασίαν ἀγγέλων θεοῦ οὔτε δοῦναι χρησμούς ἐκ τοῦ Λαβήρ οὔτε διὰ τῶν δῆλων ἀποκριθῆναι ἐν τῷ λαῷ ὡς τὸ πρὶν.

(IE. Ζαχαρίας ἦλθεν ἐκ γῆς Χαλδαίων, ἥδη προβεβηκώς, κακεῖ τῷ λαῷ πολλὰ προεφῆτευσεν καὶ τέρατα ἔδωκεν εἰς ἀπόδειξιν. οὗτος εἶπεν τῷ Ἰωσεδὲκ ὅτι γεννήσει υἱόν, καὶ ἐν Ἱερ. ἱερατεύσει. οὗτος καὶ τὸν Σαλαθιὴλ ἐπὶ νιφ̄ ἠλόγησε, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ζοροβάβελ ἐπέθηκε· καὶ ἐπὶ Κύρου - - ποιήσει ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ περὶ τέλους ἐθνῶν, καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν σφόδρα. τὰ δὲ τῆς προφητείας εἶδεν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ [περὶ] τοῦ ναοῦ καὶ ἀργίας προφητῶν καὶ ἱερέων καὶ περὶ διπλῆς κρίσεως ἐξέθετο¹⁾. καὶ ἀπέθανεν ἐν γήρει (corr. est γήρᾳ) μακρῷ ἐκλείπων, καὶ ἐτάφη σὺν ἐγγυι τοῦ Ἀγγαίου.)

IB. Μαλαχίας μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ λαοῦ τίκεται ἐν Σωχά, ὃς νέος ὢν βίον εἶχεν καλὸν πάνν. καὶ ἐπειδὴ πᾶς ὁ λαὸς ἐτίμα αὐτὸν ὡς ἄγιον, ἐκάλεσαν αὐτὸν Μαλαχίαν, ὃ ἐστὶν ἄγγελος. ἦν γὰρ καὶ τῷ εἶδει εὐπρεπής καὶ τῷ λόγῳ πληρωτής (corrige πληρωθεὶς?)· ὅσα γὰρ εἶπεν αὐτοῖς ἐν προφητείᾳ, αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ὁφθεὶς ἄγγελος κυρίου ἐβεβαίωσεν. καὶ ἔτι νέος ὢν ἐτελειώθη, καὶ ἐτάφη ἐν ἀγρῷ αὐτοῦ.

(IS. Μαλαχίας· οὗτος τίκεται ἐν Γοφᾶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ λαοῦ, καὶ ἔτι πάνν νέος ὢν καλὸν βίον ἔσχηκε. καὶ ἐπειδὴ πᾶς ὁ λαὸς ἐτίμα αὐτὸν ὡς ὅσιον καὶ πρῶτον, ἐκάλεσαν αὐτὸν Μαλαχίαν, ὃ ἐρμηνεύεται ἄγγελος· ἦν γὰρ καὶ τῷ εἶδει εὐπρεπής· ἀλλὰ καὶ ὅσα εἶπεν αὐτὸς ἐν προφητείᾳ, αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ὁφθεὶς ὡς ἄγγελος θεοῦ ἐπεδεντέρωσεν, ὡς ἐγένετο ἐν ἡμέραις τῆς ἀναρχίας, ὡς γέγραπται ἐν σαφᾶρ φωτήμ, τουτέστιν ἐν βίβλῳ κριτῶν. καὶ ἔτι νέος ὢν προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ ἐν ἀγρῷ αὐτοῦ.)

IG. Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμὼς ἦν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ· ἀναιρεθεὶς δὲ ὑπὸ Μανασσῆ, πρισθεὶς εἰς δύο, ἐτάφη ὑποκάτω δρυὸς Ῥωρήλ, πλησίον τῆς διαβάσεως τῶν ὑδάτων ὧν ἀπόλεσεν (sic) Ἐζεκίας χάσας αὐτά. καὶ ὁ θεὸς τὸ σημεῖον τοῦ Σιλωάμ διὰ τὸν προφήτην ἐποίησεν, ὅτι πρὸ τοῦ θανεῖν ὀλιγορήσας ἠΰξατο πιεῖν ὕδωρ, καὶ εὐθέως ἀπεστάλη αὐτῷ ἐξ αὐτοῦ. καὶ διὰ τοῦτο ἐπεκλήθη Σιλωάμ, ὃ ἐστὶν ἀπεσταλμένος. καὶ Ἐζεκίας ἐπὶ τῶν εὐχῶν τούτου ἐποίησεν τοὺς λάκκους καὶ τὰς κολυμβήθρας. μικρὸν γὰρ ἦν ὕδωρ ἐξεληλυθός, ὅτε ἦν ὁ λαὸς ἐν συγκαλεισμῷ ἀλλοφυλῶν· καὶ ἵνα μὴ διαφθαρή ἡ πόλις ὡς μὴ ἔχουσα ὕδωρ, ἐποίησεν τοῦτο. καὶ ὅταν ὦν ἤρχοντο οἱ πολέμοι ἀντλήσαι, οὐκ ἤρχετο ὕδωρ· ὅταν δὲ Ἰουδαῖοι ἤρχοντο, ἤρχετο καὶ τὸ ὕδωρ. ὅθεν ἕως τοῦ νῦν αἰφνίδιον ἐξέρχεται τὸ ὕδωρ, ἵνα δευχθῇ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπειδὴ διὰ τοῦ Ἡσαίου τοῦτο γέγονεν, μνήμης χάριν καὶ ὁ λαὸς πλησίον αὐτὸν ἔθαψεν ἐνδόξως, ἵνα διὰ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ (in marg. additur καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ) ὡσαύτως ἔχωσιν τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ὕδατος, ὅτι χρησμός ἐδόθη αὐτοῖς περὶ τούτου. ἔστιν δὲ ὁ τάφος ἐχόμενα τοῦ τάφου τῶν βασιλέων ὅπουθεν τοῦ τάφου τῶν ἱερέων ἐπὶ τὸ μέρος τὸ πρὸς νότον. Σολομὼν γὰρ ἐποίησεν τοὺς τάφους τοῦ Δαυὶδ διαγράφαντος κατὰ ἀνατολὰς τῆς Σιών, ἣτις ἔχει εἰσοδὸν ἀπὸ Γαβαῶ (sic), μήκοθεν τῆς πόλεως σταδίων κ'· καὶ ἐποίησεν σκολιὰν σύνθεσιν

¹⁾ His parum concinne scriptis multo praestat alterius codicis scriptura.

ἀνυπονόητον, καὶ ἔστιν ἕως τοῦ νῦν τοῖς πολλοῖς ἀγνοουμένη. ἐκεῖ εἶχεν ὁ βασιλεὺς τὸ χρυσίον τὸ ἐξ Αἰθιοπίας καὶ τὰ ἀρώματα. καὶ ἐπειδὴ Ἐζεκίας ἔδειξεν τοῖς ἔθνεσι τὸ μυστήριον Δαυὶδ καὶ Σολομῶντος, καὶ ἐμίμνηεν ὅσα πατέρων αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ὁ θεὸς ἐπαράσατο εἰς δουλείαν τὸ σπέρμα αὐτοῦ τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, καὶ ἄκαρπον ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

(Α. Ἡσαΐας ὁ μέγας προφήτης ἦν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, θνήσκει δὲ πρὶς τοὺς ὑπὸ Μανασὴ βασιλέως υἱοῦ Ἐζεκίου, καὶ ἐτέθη ὑποκάτω δρυὸς Ῥωγὴλ ἐχόμενα τῆς διαβάσεως τῶν ὑδάτων ὧν ἀπώλεσεν Ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς καταχώσας αὐτά. καὶ ὁ θεὸς τὸ σημεῖον τοῦ Σιλωάμ ἐποίησε διὰ τὸν προφήτην, ὅτι πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν ὀλιγορήσας ἤρξατο πιεῖν ὕδωρ, καὶ εὐθιῶς ἀπεστάλη αὐτῷ ἐξ αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐκλήθη Σιλωάμ, ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. καὶ ἐπὶ τοῦ Ἐζεκίου δὲ πρὸ τοῦ ποιῆσαι αὐτὸν τοὺς λάκκους καὶ τὰς κολυμβήθρας, ἐπὶ τῇ εὐχῇ τοῦ Ἡσαίου μικρὸν ὕδωρ ἐξεκλήνθη, ὅτι ἦν ἡ πόλις ἐν συγκλεισμῷ ἀλλοφύλων, καὶ ἵνα μὴ διαφραγῇ ἡ πόλις ὡς μὴ ἔχουσα ὕδωρ. ἡρώτων γὰρ οἱ πολέμοι πόθεν πίνουσι· διὸ καὶ ἐχαράκωσαν τὴν πόλιν, καὶ παρεκαθέζοντο τῷ Σιλωάμ. ὅταν οὖν ἤρχοντο σὺν τῷ Ἡσαίᾳ οἱ Ἰουδαῖοι, ἄφνω ἐξήρχετο τὸ ὕδωρ· ἐπὶ δὲ οἱ ἀλλόφυλοι ἤρχοντο, οὐκ ἐξήρχετο τὸ ὕδωρ. διὸ καὶ ἕως σήμερον αἰφνιδίως ἐξέρχεται, καὶ κατὰ τὴν ὥραν ἣν ἤρχετο Ἡσαΐας τότε σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, ἵνα δειχθῇ τὸ μυστήριον. καὶ ἐπειδὴ διὰ τοῦ Ἡσαίου τοῦτο γέγονε, μνήμης αὐτοῦ χάριν καὶ ὁ λαὸς πλησίον τοῦ Σιλωάμ ἐπιμελῶς ἔθαπεν αὐτὸν καὶ ἐνδόξως· ὅπως διὰ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ ἔχουσιν ὡς αὐτὸς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ὕδατος· ὅτι καὶ χρησμός ἐδόθη αὐτοῖς περὶ τοῦ ὕδατος. ἔστι δὲ ὁ τάφος αὐτοῦ ἐχόμενα τοῦ τάφου τῶν βασιλέων ὀπισθεν τοῦ τάφου τῶν ἱερέων ἐπὶ τὸ μέρος τὸ πρὸς νότον. Σολομῶν γὰρ ἐποίησε τοὺς τάφους τοῦ Δαυὶδ διαγράφαντος κατὰ ἀνατολὰς Σιών, ἧτις ἔχει εἴσοδον ἀπὸ Γαβαὼν μόκοθεν τῆς πόλεως σταδίους κ'· καὶ ἐποίησε σκολιὰν καὶ σύνθετον τὴν εἴσοδον καὶ ἀνυπονόητον τοῖς πολλοῖς. καὶ ἔστιν ἕως τῆς σήμερον τοῖς πολλοῖς ἀγνοουμένη τῶν ἱερέων καὶ ὅλων τῶν λαῶν. ἐκεῖ εἶχεν ὁ βασιλεὺς τὸ χρυσίον τὸ ἐξ Αἰθιοπίας καὶ τὰ ἀρώματα. καὶ ἐπειδὴ Ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς ἔδειξε τὸ μυστήριον Δαυὶδ καὶ Σολομῶντος τοῖς ἔθνεσι τοῖς Βαβυλωνίοις καὶ ἐμίμνηεν τὰ ὅσα τοῦ τόπου τῶν πατέρων αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ὁ θεὸς συνεχώρησεν εἰς δουλείαν ἔσεσθαι τὸ σπέρμα αὐτοῦ, τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, καὶ ἄκαρπον αὐτὸν ὁ θεὸς ἐποίησεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης.)

ΙΔ. Ἱερεμίας ἦν ἐξ Ἀναθώθ, καὶ ἐν Τάφραις τῆς Αἰγύπτου λίθους βλήθεις ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀποθνήσκει. κεῖται δὲ πλησίον τῆς οἰκίας Φαραώ, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐδόξασαν αὐτὸν ἐνεργητερόν τε δι' αὐτοῦ ἤρξατο γάρ, καὶ αἱ ἀσπίδες αὐτοῦ ἔασαν καὶ τῶν ὑδάτων οἱ θῆρες, οὓς καλοῦσιν οἱ Αἰγύπτιοι Μεμφώθ, Ἕλληνες δὲ κροκοδείλους, οἱ (cod. οἰών) ἦσαν αὐτοῦ θανατοῦντες· καὶ ἐξαμύνον τοῦ προσήγου ἐκωλύθησαν ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης τὸ γένος τῶν ἀσπίδων, καὶ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ὡσαύτως τὸ εἶδος τῶν θηρίων. καὶ ὅσοι εἰσὶν πιστοὶ θεοῦ, ἕως τοῦ νῦν εὐχονται ἐν τῷ τόπῳ ὅπου κεῖται, καὶ λαμβάνοντες τοῦ χοῦ τοῦ τόπου δῆγματα ἀσπίδων θεραπεύουσιν καὶ τὰ θηρία τοῦ ὕδατος φηγαδεύουσιν. ἡμεῖς δὲ ἠκούσαμεν ἐκ τῶν παιδῶν Ἀντιγόνοῦ καὶ Πτολεμαίου γηρόντων τινῶν, ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἐπιστάς τῳ τάφῳ τοῦ προφήτου καὶ ἐπιγνὼνς τὰ εἰς αὐτὸν μυστήρια, εἰς Ἀλεξάνδρειαν μετέστησεν αὐτοῦ τὰ λείψανα, περιστεύας αὐτὰ ἐνδόξως· καὶ ἐκωλύθη ἐκ τῆς γῆς τὸ γένος τῶν ἀσπίδων, καὶ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ὡσαύτως τὰ θηρία.

Οὗτος ὁ προφήτης σημεῖον δέδωκε τοῖς ἱερεῦσιν Αἰγύπτου, ὅτι δεῖ σεισθῆναι τὰ εἰδωλα αὐτῶν καὶ συμπεσεῖν τὰ χειροποίητα αὐτῶν, ὅταν ἐπιβῇ ἐν Αἰγύπτῳ παρθένος λοχεύουσα βρέφος θεοειδές. διὸ καὶ ἕως νῦν τιμῶσιν παρθέρον λοχοῦν (sic) καὶ βρέφος ἐν γάτρῃ τιθέστες προσκυνοῦσιν. καὶ Πτολεμαῖος τῷ

βασιλεῖ πυνθανομένῳ τὴν αἰτίαν ἔλεγον ὅτι πατροπαράδοτον ἡμῖν ἐστὶν μυστήριον, ὑπὸ ὁσίου προφήτου τοῖς πατρίσιν ἡμῶν παραδοθέν, καὶ ἐκδεχόμεθα τὸ πέρας τοῦ μυστηρίου ἡμῶν.

Οὗτος δὲ πρὸ τῆς ἀλώσεως τοῦ ναοῦ ἤρπασεν τὴν κιβωτὸν τοῦ νόμου καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἐποίησεν αὐτὰ καταποθῆναι ἐν πέτρᾳ, λέγων τοῖς παρεστῶσιν Ἀπεδήμυσεν κύριος ἐκ Σιών εἰς οὐρανόν, καὶ πάλιν ἐλεύσεται ἐν δυνάμει. καὶ σημεῖον ὑμῖν ἔστω τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ὅτε ξύλον πάντα τὰ ἔθνη προσκυνήσωσιν. τὴν δὲ κιβωτὸν ταύτην οὐδεὶς ἐκβάλλει εἰ μὴ Ἀαρὼν· καὶ τὰς ἐν αὐτῇ πλάκας οὐδεὶς ἀναπτύσσει ἱερέων ἢ προφητῶν εἰ μὴ Μωσῆς ὁ ἐκλεκτός τοῦ θεοῦ. καὶ ἐν τῇ ἀναστάσει πρῶτον ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἀναστήσεται, καὶ ἐξελεύσεται ἐκ τῆς πέτρας καὶ τεθήσεται ἐν ὄρει Σινᾶ, καὶ τότε πάντες οἱ ἅγιοι συναχθήσονται ἐκεῖ, ἐκδεχόμενοι τὸν Χριστόν. ἐν δὲ τῇ πέτρᾳ ἐσφράγισεν τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, καὶ γέγονεν ὁ τύπος ὡς γλυφὴ σιδήρου, καὶ νεφέλῃ ἐσκέπασεν τὸ ὄνομα, καὶ οὐδεὶς νοεῖ τὸν τόπον ἕως τῆς συντελείας. καὶ ἔστιν ἡ πέτρα ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅπου πρῶτον ἡ κιβωτὸς γέγονεν μεταξὺ τῶν δύο ὁρέων ἐν οἷς κεῖται Μωσῆς καὶ Ἀαρὼν· καὶ ἐν νυκτὶ νεφέλῃ ὡς πῦρ γίνεται κατὰ τὸν τύπον τὸν ἀρχαῖον, ὅτι οὐ μὴ παύσῃται ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ νόμου αὐτοῦ. καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς τῷ Ἰερεμίᾳ χάριν, ἵνα τὸ τέλος τοῦ μυστηρίου αὐτοῦ αὐτὸς ποιῇ, ὅπως γένηται κοινῶς Μωυσέως.

(Β. Ἰερεμίας ἦν ἐξ Ἀναθώθ, καὶ ἐν Τάφναις Αἰγύπτου - - ἀποθήσκει. κεῖται δὲ ἐν τόπῳ τῆς οἰκίσεως Φαραῶ, ὅτι Αἰγύπτιοι - - ἠΐστατο γὰρ, καὶ αἱ ὀλοθρεύουσιν αὐτοὺς ἀσπίδες ἀπέθανον, καὶ τῶν ὑδάτων οἱ θῆρες, οὓς καλοῦσι μὲν Αἰγύπτιοι Νεφῶθ, Ἕλληνες δὲ κροκοδείλους. καὶ ὅσοι εἰσὶ πιστοὶ θεοῦ, ἕως σήμερον εὔχονται ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, καὶ λαμβάνοντες τοῦ χόου τοῦ τόπου δῆγματα ἀσπίδων θεραπεύουσιν. ἡμεῖς δὲ ἠκούσαμεν ἐκ τῶν παιδῶν Ἀντ. καὶ Πτολ. ἀνδρῶν γεγηρακότων, ὅτι Ἀλέξανδρος - - τὰ λείψανα, περιθείς αὐτὰ ἐνδόξως κύκλῳ· καὶ οὕτως ἐξωλοθρεύθησαν ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης τὸ γένος τῶν ἀσπίδων, καὶ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ὡσαύτως. καὶ τότε ἐνέβαλε τοὺς ὄφεις τοὺς λεγομένους ἀργολαίους, ὁ ἐστὶν ὀφιομάχους, οὓς ἤρεγκαν ἐκ τοῦ Ἀργου τοῦ Πελασγικοῦ, ὅθεν καὶ ἀργολαῖοι καλοῦνται, τοντέστιν Ἀργους ἀριστεροί· λαὸν γὰρ λέγουσι πᾶν εὐώνυμον.

Οὗτος ὁ Ἰερεμίας σημεῖον δέδωκε τοῖς ἱερεῦσιν Αἰγύπτου, ὅτι δεῖ σεισθῆναι τὰ εἰδῶλα αὐτῶν καὶ πεσεῖν διὰ σωτήρος παιδίου ἐκ παρθένου γεννωμένου ἐν φάτῃ, καὶ διὰ τοῦτο ἕως τῶν θεοποιουσὶ παρθένον λοχόν (sic), καὶ βρέφος ἐν φάτῃ τιθέντες προσκυνοῦσι. καὶ Πτολεμαῖος δὲ τῷ βασιλεῖ πυνθανομένῳ τὴν αἰτίαν ἔλεγον ὅτι πατροπαράδοτον ἐστὶ τὸ μυστήριον, ὑπὸ - - παραδοθέν· καὶ ἐκδεχόμεθα, φησί, τὸ πέρας τοῦ μυστηρίου αὐτοῦ.

Οὗτος ὁ προφήτης πρὸ τῆς - - καταποθῆναι ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ εἶπεν τοῖς παρεστῶσιν Ἀπεδήμυσεν κύριος ἐν Σινᾶ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ πάλιν ἐλεύσεται νομοθετῆσαι ἐν Σινᾶ ἐν δυνάμει. καὶ σημεῖον - - ὅτι ἂν ξύλον - - προσκυνήσωσιν. εἶπεν δὲ ὅτι τὴν κιβωτὸν ταύτην οὐδεὶς ἐκβάλλει εἰ μὴ Ἀαρὼν μόνος ὁ ἱερεὺς, καὶ τὰς - - ἀναπτύξει οὐκέτι, οὐχ ἱερέων οὐ προφητῶν, εἰ μὴ Μωσῆς - - πρώτη ἡ κιβωτὸς ἀναστήσεται, καὶ ἐξελεύσεται καὶ τεθήσεται ἐν ὄρει Σινᾶ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι πρὸς αὐτὸν συναχθήσονται, ἐκδεχ. κύριον καὶ τὸν ἔχθρον φεύγοντες ἀνελεῖν αὐτοὺς ἐθέλοντα. ἐν δὲ τῇ - - καὶ ἐγένετο ὁ τύπος - - καὶ νεφέλῃ φωτεινῇ ἐσκέπασε - - νοήσει τὸν τόπον, οὐδὲ ἀναγνῶναι αὐτὸ δύναται ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης. ἔστι δὲ ἡ πέτρα ἐν τῇ - - ὁρέῳ ὅπου κεῖται Μωσῆς τε καὶ Ἀαρὼν. καὶ ἐν νυκτὶ ὡς πυρίνη νεφέλῃ γίνεται ἐπὶ τὸν τόπον κατὰ τὸν τύπον τὸν ἀρχαῖον.

ΙΕ. Ἰεζεκιήλ υἱὸς Βουζζὴ ἦν ἐν Σαριρά, ἐκ τῶν ἱερέων· καὶ ἀποκτείνας αὐτὸν ἡγούμενος τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ γῇ τῶν Χαλδαίων ἐπὶ τῆς αἰχμαλωσίας, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ εἰδώλων σεβάσμασιν, ἔθαψαν αὐτὸν ἐκεῖ ἐν ἀγρῷ Μαοὺρ, ἐν τῷ τάφῳ Σὴμ καὶ Ἀρφαξάδ, πολλὰ προφητεύσαντα τοῖς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. καὶ ἔστιν ὁ τάφος σπήλαιον διπλοῦν, ὅτι καὶ ὁ Ἀβραάμ εἰς Χεβρὼν πρὸς τὴν ὁμοιότητα αὐτοῦ ἐποίησεν τὸν τάφον Σάρρας. διπλοῦν δὲ λέγεται ὅτι ἐλικνωδὲς ἐστὶν καὶ ἀπόκρυφον ἐξ ἐπιπέδου ὑπερφῶν.

Ἔδωκε δὲ τέρας τῷ λαῷ ὥστε προσέχειν τῷ ποταμῷ Χοβάρ, καὶ ὅτε ἐκλείπει, ἐλπίζειν τὸ δρέπανον τῆς ἐρημώσεως εἰς πέρας τῆς γῆς, καὶ ὅτε πλημμυρήσῃ, τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐπάνοδον. καὶ γὰρ ἐκεῖ κατοίκει ὁ ὄσιος, καὶ πολλοὶ πρὸς αὐτὸν συνήρχοντο, ὥστε φοβεῖσθαι τοὺς Χαλδαίους μὴ ἀντάρῳσι. διὰ καὶ ἐπλήθυνον αὐτοῖς εἰς ἀναίρεσιν· καὶ ἐποίησεν στήναι τὸ ὕδωρ, ἵνα ἐκφύγῳσιν εἰς τὸ πέραν· καὶ οἱ τολμήσαντες τῶν ἐχθρῶν ἐπιδιώξαι κατεποντίσθησαν. οὗτος διὰ προσευχῆς αὐτομάτως αὐτοῖς δαψιλῇ τροφὴν ἰχθύων παρέσχετο, καὶ πολλοῖς ἐκλιπύουσιν ζωὴν ἐχαρίσατο. οὗτος ἀπολλυμένου τοῦ λαοῦ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν προσήλθεν τοῖς ἡγουμένοις, καὶ διὰ τεραστίων φοβηθέντες ἐπάσαντο. τότε ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι διαπεφωνήκαμεν, ἀπόλωτο ἡ ἐλπίς ἡμῶν· καὶ ἐν τέρασιν τῶν ὁστέων τῶν νεκρῶν αὐτοὺς ἔπεισεν ὅτι ἔσται ἐλπίς τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος. οὗτος (cod. οὕτως) ἐκεῖ ὡν ἐδείκνυν τῷ λαῷ Ἰσραὴλ τὰ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῷ ναῷ γινόμενα. οὗτος ἡρπάγη ἐκεῖθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ εἰς ἔλεγχον τῶν ἀπίστων. οὗτος κατὰ τὸν Μωσῆν ἶδε τὸν τύπον τοῦ ναοῦ, οὗ τὸ τεῖχος καὶ τὸ περίτειχος πλατύ, καθὼς εἶπεν Δαυὶδ ὅτι κτισθήσεται. οὗτος ἔκρινεν ἐν Βαβυλῶνι τὴν φυλὴν τοῦ Γάδ, ὅτι ἡσέβον εἰς κύριον διώκοντες τοὺς τὸν νόμον φυλάσσοντας, καὶ ἐποίησεν τοὺς ὄφεις ἀναλίσκειν τὰ βρέφη καὶ πάντα τὰ κτήνη αὐτῶν, λέγων ὅτι δι' αὐτοὺς οὐκ ἐπιστρέφει ὁ λαὸς εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ. ἐξ ὧν καὶ ἀνηρέθη.

(Γ. Ἰεζεκιήλ ἐστὶν ἐκ γῆς Σαριρά, ἐκ τῶν ἱερέων· καὶ ἀπέθανεν ἐν γῇ Χαλδαίων ἐπὶ τῆς αἰχμαλωσίας, πολλὰ προφητεύσας τοῖς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. ἀπέκτεινε δὲ αὐτὸν ὁ ἡγούμενος τοῦ λαοῦ Ἰσραὴλ ἐκεῖ, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ εἰδώλων σεβάσμασι· καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐν ἀγρῷ Μαοὺρ ἐν τῷ τάφῳ Σὴμ καὶ Ἀρφαξάδ πατέρων Ἀβραάμ. καὶ ἔστιν ὁ τάφος σπήλαιον διπλοῦν, ὅτι καὶ Ἀβραάμ ἐν Χεβρὼν πρὸς τὴν -- λέγεται ὅτι ἐλικτόν ἐστι καὶ ἀπόκρυφον ἐξ ἐπιπέδου ἐν ὑπερφῶν· καὶ ἐστὶν ἐπὶ γῆς ἐν πέτρᾳ κρημνόμενον.

Οὗτος ὁ προφήτης τέρας ἔδωκε τῷ λαῷ ὥστε προσέχειν τῷ ποταμῷ Χοβάρ· ὅτε (cod. ὅτι) ἐκλείπει, ἐπελθεῖν τὸ δρέπανον τῆς ἐρημώσεως εἰς πέρας (cod. τέρας) τῆς γῆς, καὶ ὅτε πλημμυρήσῃ, τὴν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπάνοδον. καὶ γὰρ -- πρὸς αὐτὸν συνήρχοντο. καὶ ποτε πλείθους συνόντος αὐτῷ ἔδωσαν οἱ Χαλδαῖοι τοὺς Ἑβραίους μὴ ἀντάρῳσι· καὶ ἐποίησεν ὁ προφήτης διαστήναι τὸ ὕδωρ, ἵνα ἐκφύγῳσιν εἰς τὸ πέραν γενόμενοι· οἱ δὲ τολμήσαντες τῶν ἐχθρῶν (corr. est τὸν ἐχθρὸν) καταδιώξαι κατεποντίσθησαν. οὗτος διὰ προσευχῆς αὐτομάτως αὐτοῖς δαψιλῇ τροφὴν ἰχθύων παρέσχε, καὶ πολλῶν ἐκλιπύοντων ζωὴν ἐλθεῖν ἐκ θεοῦ παρεκάλεσεν. οὗτος ἀπολλυμένου τοῦ λαοῦ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν προσήλθεν τοῖς ἡγουμένοις, καὶ σημεῖα ποιήσας ἔθρανσε τοὺς πολεμίους, καταπλήξας αὐτοὺς οὐρανύθεν. τότε γὰρ ἔλεγεν ὁ Ἰσραὴλ ὅτι διαπεφωνήκαμεν, ἀπόλωλεν ἡ ἐλπίς ἡμῶν· καὶ ἐν τέρασιν τῶν ὁστέων τῶν νεκρῶν αὐτοὺς ἔπεισεν ὅτι ἔστιν ἐλπίς τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ὧδε [καί] ἐπὶ τοῦ μέλλοντος. οὗτος ἐκεῖ ὡν ἐδείκνυν τῷ λαῷ Ἰσραὴλ τὰ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῷ ναῷ γινόμενα. οὗτος ἡρπάγη ἐκεῖθεν καὶ ἦλθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν εἰς ἔλεγχον τῶν ἀπειθουσίντων θεῷ. οὗτος κατὰ τὸν Μωσῆν εἶδε τὸν τύπον τοῦ ναοῦ καὶ τὸ τεῖχος καὶ τὸ περίτειχος καὶ τὴν πύλιν ἐν ἣ κύριος εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ ἔσται ἡ πύλη κεκλεισμένη. οὗτος ἔκρινεν ἐν Βαβυλῶνι τὴν φυλὴν Δὰν καὶ τοῦ

Γὰρ, ὅτι ἡσέβουν εἰς κύριον διώκοντες -- ἐποίησεν αὐτοῖς τέρας μέγα, ὅτι οἱ ὄφεις ἀνήλκον τὰ βρέφη αὐτῶν διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν. καὶ προείρηκεν ὅτι δι' αὐτοὺς οὐκ ἐπιστρέψει ὁ λαὸς εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν Μηδείᾳ ἔσονται ἕως συντελείας πλάνης αὐτῶν. καὶ ἐξ αὐτῶν ἦν ὁ ἀνελὼν αὐτόν· ἀντέκειτο γὰρ αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.)

15. Δανιήλ¹⁾ ἦν ἐν (cod. ἐκ) Βεθόρων (sic) τῇ ἀνωτέρᾳ φυλῇ Ἰούδα -- καὶ ὑπὲρ τοῦ Ναβουχο-δονόσορ πολλὰ ᾔψατο παρακ. αὐτ. Βαλτ. τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὅτε γέγονεν -- κτήνος δὲ ὅτι ὑποζύγιον ἦν τοῦ Βελίαρ. κ. ὑπ. καὶ ὡς μὲν βοῦς ἦσθιεν χόρτον -- φύσεως τροφή -- καὶ νοῶν εὐθέως ἐδάκρυεν, καὶ παρεκάλει -- οἱ δὲ ὄφθ. αὐτοῦ γεγόνασιν -- ἐπὶ τὰ μῆνας. καὶ τὸ μαστίριον τῶν ἐπτὰ -- ἀνομίας αὐτοῦ· ἀπέδωκεν πάλιν αὐτῷ ὁ θεὸς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. καὶ οὕτε ἄρτον -- ἐξίλεώσασθαι τὸν θεόν. διὰ τοῦτο ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Βαλτάσαρ -- ἀπεριτμήτων. καὶ τοῖς μετέπειτα δὲ -- μόνος αὐτὸς θεῷ προσήχετο. τὸ δὲ δεύτερον -- καπνισθῆσθαι τὸ ἐκ βορρᾶ, τότε ἦξει -- ὅτε δὲ ὡς πυρὶ καίεται, τότε τὸ τέλος πάσης -- ρεύσωσιν ὕδατα -- γῆν αὐτῶν· ἐὰν δὲ αἷμα ρεύσωσιν -- τῇ γῇ.

(Δ. Δανιήλ· οὗτος μὲν ἦν ἐκ φυλῆς Ἰούδα τῶν ἐξεχόντων τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας. ἀλλ' ἔτι νήπιος ὢν ἦλθον ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς γῆν Χαλδαίων. ἐγεννήθη δὲ ἐν Βεθωρῶν τῇ ἀνωτέρᾳ, καὶ ἦν ἀνὴρ σάφρων, ὥστε θαυμάζειν τοὺς Ἰουδαίους πιστεύοντας εἰς αὐτὸν εἶναι σπάδοντα. οὗτος πολλὰ ἐπένησεν ἐπὶ τὸν λαὸν καὶ τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν νηστείας ἥσκησεν· ἀπὸ πάσης βρώσεως ἐπιθυμητῆς, σπέρματα γῆς ἐσθίων· καὶ ἦν ἀνὴρ ξηρὸς μὲν καὶ σπανὸς τὴν εἰδέαν, ἀλλ' ὡραῖος ἐν χάριτι ὑψίστου. οὗτος πολλὰ ᾔψατο ὑπὲρ τοῦ Ναβ. παρακαλοῦντος -- ὅτε ἐγένετο ὡς θηρίον καὶ κτήνος -- ἐμπρόσθια, ὡς βοῦς, ἔχων τὸ σχῆμα καὶ κεφαλῇ, καὶ οἱ πόδες σὺν τοῖς ὀπισθίοις λέοντος. καὶ ἀπεκαλύφθη τῷ ὁσίῳ περὶ αὐτοῦ τὸ μαστίριον τοῦτο, ὅτι κτήνος γέγονε διὰ τὴν ἄλογον αὐτοῦ φιληδονίαν καὶ σκληροτραχηλίαν· καὶ ὅτι ὡς βοῦς ὑποζύγιον γέγονε τῷ Βελίαρ, λέων δὲ διὰ τὸ ἀρπακτικὸν καὶ τυραννικὸν καὶ θηριώδες τοῦ τρόπου αὐτοῦ. ταῦτα γὰρ ἔχουσιν οἱ θανάσαι ἐν νεότητι, τυντέσι τὸ κτηνώδες· ἐν ὑστέρῳ δὲ θῆρες γίνονται, ἀρπάζοντες, ὀλοθρεύοντες, ἀναιροῦντες, τυραννοῦντες, ἀσεβοῦντες, πατάσσοντες· τὰς δὲ τούτων ἀμειβὰς παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ θεοῦ ἀπολαμβάνοντες. ἔγωγ οὖν διὰ τοῦ θεοῦ ὁ ὅσιος, ὅτι ὡς βοῦς ἦσθιεν χόρτον καὶ ἐγένετο αὐτῷ ἀνθρωπίνης (ἀνθρωπ.) φύσεως τροφή ὁ χόρτος. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ναβ. μετὰ τὴν πέψιν τῆς τροφῆς ἐν καρδίᾳ ἀνθρώπου γεγόμενος ἐκλαίει καὶ ἡξίου κύριον νύκτα καὶ ἡμέραν τεσσαρακοστίαις δεόμενος. ὡς δὲ ἐπεγένετο αὐτῷ, καὶ ἐλάνθανεν ὅτι γέγονεν ἄνθρωπος, ἤρχει ἡ γλῶσσα αὐτοῦ τοῦ λαλεῖν, καὶ νοῶν εὐθέως ἐδάκρυεν· οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἦσαν ὡς νεκρὸν κρέας ἐκ τοῦ κλαίειν. πολλοὶ γὰρ ἐξιόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐθεώρουν αὐτόν· ὁ δὲ Δανιήλ μόνος οὐκ ἤθελεν αὐτὸν ἰδεῖν, ὅτι πάντα τὸν χρόνον τῆς ἀλλοιώσεως αὐτοῦ ἐν προσευχῇ ἦν ὑπὲρ αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ὅτι πάλιν ἄνθρωπος γενήσεται, καὶ τότε ὁφθαλμοὶ αὐτοῦ· καὶ ἡπίστουν αὐτῷ. ὁ Δανιήλ οὖν τὰ ἐπτὰ ἔτη, ἃ εἶπεν ἐπτὰ καιροῦς, προσευχόμενος πρὸς τὸν ὑψίστον ἐποίησεν ἐπτὰ μῆνας γενέσθαι. καὶ τὸ μαστίριον τῶν ἐπτὰ καιρῶν ἐτελέσθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἀποκατέστη ἐν ἐπτὰ μισί²⁾· τὰ δὲ λοιπὰ ἐξ ἑτῆ καὶ ε' μῆνας ὑπέπιπτε τῷ θεῷ καὶ ὠμολόγει τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ)

¹⁾ Haec recensio tantopere convenit cum textu eo quem Petavius appendicis loco tom. II. pag. 243. ex Augustano codice edidit, ut ea tantum ex Coisliniano codice exscribam quae ab illo differunt.

Differunt autem pleraque sic ut editis praestare clarum sit.

²⁾ Ita restituenda est vitiosissima scriptura a Petavio edita: ὅτι ἀποκατέστησεν ἐπτὰ μισίτης. ἐξ οὗν ἑτη καὶ ἐξ μῆνας etc.

καὶ πᾶσαν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ. καὶ μετὰ τὴν ἄφασιν τῆς ἀνομίας αὐτοῦ ἀπέδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· καὶ οὔτε ἄρτον οὔτε κρέας ἔφαγεν οὔτε οἶνον ἔπιεν, ἐξομολογούμενος τῷ κυρίῳ ὅτι Δαν. προσέτ. ἐν ὀσπρίοις βρεκτοῖς καὶ χλόαις ἐξιλ. κύριον. διὰ τοῦτο -- ἀλλ' ὁ νέος οὐκ ἠθέλησεν, εἰπὼν Ἰσραὴλ μοι ἀφεῖναι (cod. ἀφῆναι) με κληρονομίαν πατέρων καὶ κολληθῆναι με κληρ. ἀπερ. καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ βασιλεῦσι Περσῶν ἐποίησε τεράστια, ὅσα γραφῇ οὐ παρεδόθη. καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ βασιλικῷ μόνος ἐνδόξως. καὶ αὐτὸς ἔδωκε τέρας ἐν -- Βαβυλῶνος, ὅτι ὅτε καπνισθήσεται τὸ ἐκ βορρᾶ, τότε ἦξει τὸ τέλος τ. Βαβ.· ὅταν δὲ ὡς πῦρ καίηται, τότε -- ἐν τῷ νότῳ ῥεύσῃ ὕδατα, ἐπιστρέψει ὁ λαὸς -- αἷμα ῥεύσῃ, φόνος ἔσται τοῦ Βελίαρ ἐν πάσῃ τῇ γῇ. καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ ὁ ὅσιος ἐν εἰρήνῃ.

A.¹⁾ Νάθαν προφήτης ἦν τοῦ Δανιδ ἐκ Γαβαῶν, καὶ αὐτὸς ἦν ὁ διδάξας αὐτὸν νόμον κυρίου. καὶ εἶδεν ὅτι Δανιδ ἐν τῇ Βηρσαβὲ παραβίσκεται, καὶ ἔσπευσε τοῦ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀναγγεῖλαι αὐτῷ· ἐνεπότισε δὲ ὁ Βελίαρ, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν εὔρε νεκρὸν κείμενον γυμνὸν ἐσφαγμένον, καὶ ἐπέμεινεν ἐκεῖ. καὶ ὅτε ἔγνω ὅτι ἐποίησε τὴν ἁμαρτίαν ὁ Δανιδ, ὑπέστρεψε πενθῶν· καὶ ὡς ἀνείλε τὸν ἄνδρα Βηρσαβὲ, ἐπεμψε κύριος ἐλέγξαι αὐτόν. καὶ αὐτὸς πάνν γηράσας (cod. πάνη γυρίσας) ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ.

B. Ἀχιὰ ἦν ἀπὸ Σηλώμ, ὅπου ἦν ἡ σκηνὴ τὸ παλαιόν, ἐκ πόλεως Ἡλεί. οὗτος εἶπεν περὶ Σολομῶνος ὅτι προσκρούσει τῷ κυρίῳ· καὶ οὗτος ἤλεγξε τὸν Ἰεροβοάμ, ὅτι δόλω πορεύσεται μετὰ κυρίου. καὶ εἶδεν ζεύγος βοῶν πατοῦν τὸν λαὸν καὶ κατὰ τῶν ἱερέων ἐπιτρέχον· προεῖπεν δὲ καὶ τῷ Σολομῶντι ὅτι αἱ γυναῖκες αὐτὸν ἐξαπατήσουσι καὶ πᾶν τὸ γένος αὐτοῦ. καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη σύνεγγυς τῆς δρυὸς Σηλώμ.

Γ. Ἰωάβ ἦν ἐκ γῆς Σαμαρείας, ὅντινα ἐπάταξεν ὁ λέων καὶ ἀπέθανεν, ὅτε ἤλεγξε τὸν Ἰεροβοάμ ἐπὶ ταῖς δαμάλεσι· καὶ ἐτάφη ἐν Βεθὴλ σύνεγγυς τοῦ ψευδοπροφήτου τοῦ πλανήσαντος αὐτόν.

Δ. Ἀζαρίας ἦν ἐκ γῆς Συβαθᾶ, ὃς ἀπέστρεψεν εἰς Ἱερουσαλὴμ τὴν αἰχμαλωσίαν Ἰουδα· καὶ θανὼν ἐτάφη ἐν ἀγρῷ αὐτοῦ.

E.²⁾ Ἡλίας (Ἡλίας δὲ) ὁ Θεσβίτης ἦν ἐκ γῆς Ἀράβων, φυλῆς Ἀραὼν, οἰκῶν ἐν Γαλαάδ, ὅτι ἡ Θεσβίς δόμα ἦν τοῖς ἱερεῦσι. καὶ (ἱερεῦσιν· ὅτε δὲ ἐμελλ. τίκεσθαι) ὅτε ἐμελλε τεχθῆναι, Συβαὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ (ἶδεν Σοχαβὰ ἢ μήτηρ αὐτοῦ) εἶδεν ὅτι ἄνδρες λευκοφανεῖς αὐτὸν προσηγόρευον, καὶ ὅτι ἐν πυρὶ ἐσπαργάνον αὐτόν (καὶ ἐν τῷ πυρὶ αὐτ. ἐσπαργ.), καὶ φλόγα πυρὸς ἐδίδουν αὐτῷ φαγεῖν. καὶ ἐλθὼν (ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἀσώμ) ἀνήγγειλεν ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ χρησμὸς Μὴ δειλία (ὁ χρ. Θάρσει)· ἔσται γὰρ ἡ οἰκίαις αὐτοῦ φῶς, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ἀπόφασις, καὶ κρινεῖ τὸν Ἰσραὴλ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ πυρὶ. (Addita habet eadem prorsus cum cod. Augustano Petavii: καὶ γὰρ ζηλωτὴς καὶ φύλαξ -- καὶ χαρισμάτων (sic emendanda est scriptura Aug. cod. χρῖσμ.) θείων -- ὁ δὲ τούτου φοιτητὸς (cod. φντ.) Ἑλισσαῖος ἦν ἐξ etc. nulla distinctione facta.)

Σ. Ἑλισσαῖος ἦν ἐξ Ἀβελμαούλ (Ἀβελμουήλ), γῆς τοῦ Πουβίμ (add. φυλῆς Λενί, υἱὸς Ἰωσαφάτ.) ἐπὶ τούτου γέγονεν τέρας, ὅτι ἦνίκα (καὶ οὗτος δὲ ἦνίκα) ἐτέχθη ἐν Γαλαάδ, ἡ δάμαλις ἢ χρυσὴ (ἢ χρ.

¹⁾ Hunc in modum solus pergit cod. Coisl. 224. Alter post Danielelem duas tantum vitas habet, Eliae et Elissaei. Vide infra sub E et ζ. Ceterum numeri vitarum in Coisl. 224., ut edidimus, rursus ad A. B. etc. redeunt.

²⁾ Vitas Eliae et Elissaei alter quoque codicum Coislinianorum continet; qui quibus differret, additamentis ipsi textui immixtis significavimus.

δάμ.) ὅξυ ἐβόησεν, ὥστε ἀκουσθῆναι ἐν Ἱερουσαλὴμ. καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς διὰ τῶν δόλων, ὅτι προφήτης ἐτίχθη ἐν Ἰσραὴλ, ὃς καθελεῖ τὰ γλυπτὰ αὐτῶν καὶ τὰ χωνευτὰ αὐτῶν. καὶ θανὼν ἐτάφη ἐν Σαμαρείᾳ. (χωνευτὰ. καὶ γὰρ ἐπαναπανασάμενον ἐπ' αὐτὸν τὸ πν. διπλοῦν γέγονεν ἐν αὐτῷ διπλᾷ ἐν πνεύματι καὶ τὰ χαρίσματα καὶ τὰ ἐνεργήματα· ὅθεν οὐ μόνον ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἐθνευματουργεῖ, ἀλλὰ καὶ θανὼν καὶ ταφεὶς ἐν Σαμαρείᾳ, ἐρρίφη νεκρὸς μονόζωος ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ, καὶ εὐθὺς ἀνέζησεν ὁ νεκρός.¹⁾)

Ζ. Ζαχαρίας ἦν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, υἱὸς Ἰωδαὲ τοῦ ἱερέως. ὃν ἀπέκτεινεν Ἰωᾶς ὁ βασιλεὺς Ἰουδα ἐχόμενα τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἐξέχεεν τὸ αἷμα αὐτοῦ ὁ οἶκος Δαυὶδ ἀνὰ μέσον τοῦ Ἐλάμ. καὶ λαβόντες αὐτὸν οἱ ἱερεῖς ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ἔκτοτε ἐγένετο τέρατα φαντασίας ἐν τῷ ναῷ, καὶ οὐκ ἴσχον οἱ ἱερεῖς ἰδεῖν ὀπτασίαν ἀγγέλων θεοῦ οὔτε δοῦναι χρησμούς ἐκ τοῦ Λαβήρ οὔτε ἐρωτῆσαι ἐν τῷ Ἐφροὺδ οὔτε διὰ δόλων ἀποκριθῆναι τῷ λαῷ ὡς τὸ πρίν.²⁾)

Η³⁾. Ἀνθρωπος τοῦ θεοῦ ὁ ἐλθὼν ἐκ γῆς Ἰουδα εἰς Ἱερουσαλὴμ πρὸς Ἱεροβοὰμ Ἰαδὼν ἐκαλεῖτο. οὗτος προεφίτευσεν περὶ Ἰωσία τοῦ βασιλέως Ἰουδα, ὅτι τὰ ὅσα τῶν ἱερέων (cod. -ρῶν) τοῦ Βάαλ (cod. βάλ) κατακαύσει ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἐνθα Ἱεροβοὰμ ἐθνεῖν τῇ Βάαλ. καὶ προφητεύοντος αὐτοῦ ἐξετίεινεν ὁ βασιλεὺς τὴν χεῖρα αὐτοῦ συλλαβεῖν αὐτόν, καὶ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ τοῦ βασιλέως παραντίκα.

Θ. Καὶ ἄλλοι δὲ προφῆται ἐγένοντο κρηπτοί, ὧν τὰ ὀνόματα ἐκφέρονται ἐν ταῖς γενεαλογίαις αὐτῶν, ἐπὶ βιβλῶν ὀνομάτων Ἰσραὴλ· ἐγράφεοντο γὰρ πᾶν γένος Ἰσραὴλ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν προφητῶν καὶ ὁσίων ἀνδρῶν, καὶ ὁ θάνατος αὐτῶν καὶ τὰ ἀξιώματα αὐτῶν, καὶ πότε ἀπέθνησκον· καὶ ἦν εἰς μνημόσυνον τῶν ἱερέων καὶ βασιλέων καὶ προφητῶν καὶ τῶν μεριστῶν καὶ ὁσίων ἀνδρῶν.

Ι. Σίμων ὁ υἱὸς τοῦ Κλωπᾶ, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ κυρίου, σκυοφανηθεὶς ὑπὸ τῶν αἱρέσεων κατηγορήθη ἐπὶ Ἀττικῷ ὑπατικῷ. καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας αἰκιζόμενος ἐμαρτύρησεν, ὡς πάντας ὑπερθιναμάσαι καὶ τὸν ὑπατικόν, πῶς οὐκ ἔτῳ τυγχάνων ὑπέμεινε τὰς αἰκίας· καὶ ἐκέντησεν αὐτὸν σταυρωθῆναι.

Καὶ ταῦτα μὲν μέχρι τούτων. παρακαλῶ δὲ τοὺς ἐντυγχάνοντας τῷδε τῷ πονήματι ἡγῶν τῷ ἱστορικῷ διηγήματι, εὐχὰς ἡμῖν ἀντιδοῦναι τοῦ κόπου· νομίζω γὰρ οὐ μικρὰν τυγχάνειν τὴν ἐκ τούτων ὠφελείαν, τὸ μὴ ἀγνοεῖν τὴν τῶν ἁγίων τούτων πολιτείαν τε καὶ τελείωσιν, ὅτι μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων, καὶ διότι ἡ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τῶν ὁμοδόλων τιμὴ ἀπόδειξιν ἔχει τῆς πρὸς τὸν κοινὸν δεσπότην εὐνοίας.

VII.

Huic suppositicio Epiphanii libello ea adiungam quae in eodem cod. Coislin. nr. 224. fol. 14. leguntur de adamante gemma summi Hebraeorum pontificis: ista sunt enim et ipsa in Epiphanii scriptis iisque genuinis a Petavio edita ad calcem libelli de XII gemmis. Vide tom. II. p. 230 sq. Exscribam autem e cod. Coisl. tantum ea quae ab edito textu aliquo modo differunt.

Ὁ λίθος ὁ ἀδάμας ἐμφερὴς ἐστὶν τῷ ἀέρι. ὃν ἐφόρει ὁ ἀρχιερεὺς ὅτε -- τοῦ πάσχα καὶ τῇ ν' καὶ τῇ σκηνοπηγίᾳ -- τὴν ἐπωμίδα. ἤρχετο δὲ ἡ ἐπωμὶς κατώτερον -- καὶ ἡμίσεως τὸ -- ἐπάνωθεν τῶν μαζῶν ἐν

¹⁾ His exit libellus in codice Coisl. 120. Quae sequuntur vitae, ex altero solo haustae sunt.

²⁾ Cf. haec extrema cum extremis vitae Zachariae pag. 113.

³⁾ Quae iam sequuntur usque finem, ea in editione Petavii non habentur. Eorum loco ibi leguntur tria alia brevissime concepta: ὁ βλος τοῦ Σιμεὼν, ὁ βλος Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ, ἐπὶ λόγος.

ᾧ δύο ἀσπ. συνέρραπτο -- ἀδάμας τὴν φύσιν ἀερίζων. ἐπάνω δὲ τῶν ὤμων οἱ ἱβ' λίθοι, ὧν τὰ ὀνόματά εἰσι τὰδε. Σάρδιον, τοπάζιον. τὸ δὲ τοπάζιον¹⁾ ἐρυθρόν ἐστιν τῷ²⁾ εἶδει ὑπὲρ τὸν ἄνθρακα καλούμενον, ἐν τόπῳ τῆς Ἰνδίας εὐρισκόμενον, ἐν καρδίᾳ λίθου λατομουμένου τυγχάνον. ἔχει δὲ οὗτος ὁ λίθος δοκιμὴν τοιάυτην· τριβόμενος ἐν ἀκόνῃ ἱατρικῇ οὐκ ἐρυθρόν ἀποδίδωσι τὸν χυλὸν ἢ τὸν γλύν, ἀλλὰ γαλακτώδη³⁾ πληροὺς δὲ κρατῆρας πολλούς. καὶ ὁ αὐτὸς τῇ περιφερείᾳ καὶ τῷ σταθμῷ ἴσος εὐρίσκεται. χρησιμεύει δὲ τὸ ἐξ αὐτοῦ λειανόμενον (sic, forma epica) πρὸς ὀφθαλμιῶντας καὶ ὕδρωπιῶντας καὶ πρὸς τοὺς ἀπὸ σταφυλῆς θαλάσσης μαينوμένους⁴⁾. σμάραγδος· αἰγύριον⁵⁾· ἀχάτης· ἀμέθυστος· χρυσόλιθος· βηρύλλιον· ὀνύχιον· ἱασπις· ἄνθραξ· σάπφειρος. τρις⁶⁾ δὲ ὡς εἴρηται -- πετάλον· εἰ ἐν ἁμαρτίαις εὐρέθησαν, εἰ ἐν ταῖς ἐντολαῖς, καὶ εἰ δεδώκει, φησὶν, ἀποφασιν ὁ θεός, ἐτρέπετο ἡ χροὰ τοῦ λίθου καὶ ἐγένετο μέλας -- ἐγένετο αἱμάτινος -- τὸν λαὸν τοῦτον καὶ ἐξελέτωσαν -- καὶ ὅσοι εἰς μάχαιραν -- ὡς χυλὸν λαμπρὸς -- λελύτρωται σε -- οὐκ ὅψει -- λαμπρὸς ἐγένετο ὁ λίθος -- ὅτε καὶ ἐμβραδύνοντος -- μὴ ἔσται -- καὶ ἐξελεθ. αὐτοῦ γνόντες ὅτι -- δεδοξασμ. τὸ πέταλον ἐφάνη.

VIII.

Fragmentum est Irenaei ex libro quinto adversus haereses, quod ut in Catenis aliquot est inventum, ita iam ab Anastasio in Quaestionibus in scripturam sacram exscriptum est. Evulgavit Anastasii textum Gretserus in Quaest. nr. 74. Sed ad eum emendandum egregie facit idem de quo iam vidimus antiquissimus cod. Coisl. 120. cuius folio 186. locus Anastasii vel potius Irenaei hunc in modum legitur.

Ὅτι εἰς τρεῖς τάξεις καὶ καταστάσεις διαμετρήσονται οἱ σωζόμενοι. Εἰρηναῖον ἐκ τοῦ κατὰ αἰρέσεων ε' λόγον.⁶⁾

Φησὶν γὰρ Ἡσαΐας Ὅν τρόπον οὐρανὸς καινὸς καὶ γῆ καινή, ἃ ἐγὼ ποιῶ, μένει ἐνώπιόν μου, λέγει κύριος, οὕτως στήσεται τὸ σπέρμα ὑμῶν⁷⁾ καὶ τὸ ὄνομα ὑμῶν. καὶ Ἰωάννης ἐν τῇ ἀποκαλύψει φησὶν Ἰδὼν οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινὴν ἰδὼν καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης λεγούσης Ἰδοὺ ἡ σικνή τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σικνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθεν. καὶ ἰδὼν τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ ἔχουσαν τὴν δόξαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους αὐτῆς λίθῳ τιμῷ κεκοσμημένοι καὶ ἡ πλατεῖα χρυσίον καθαρὸν, ὡς ὕελος διαυγές· καὶ ναὸν οὐκ ἰδὼν ἐν αὐτῇ, ὅτι κύριος ναὸς αὐτῆς ἐστίν. καὶ οὐ μὴ εἰσελθῇ εἰς αὐτὴν πᾶν κινὸν καὶ πᾶς ποιὼν βδέλυγμα καὶ

¹⁾ Haec de topazio conferenda sunt cum iis quae de topazio leguntur II, 226. A et B; item II, 233. B et C.

²⁾ Codex τῷ. Similiter infra ἐν τόπῳ, ἐν καρδίᾳ, τῷ λαῷ, τῇ περιφερείᾳ et alia.

³⁾ Ita etiam II, 233. legitur; contra II, 226. est μαρμαρινομένους.

⁴⁾ Ita ex cod. descripsi. Petavius II, 226. edidit λιγύριον, cum nota: „forte λιγυρίριον.“

⁵⁾ Ab hoc inde loco pergitur cum textu edito: p. 231. A.

⁶⁾ Cf. Irenaei opp. ab Ad. Stieren ed. tom. I. p. 818 sq. Ceterum quaeritur an quae ex Johanne afferuntur ad Anastasium potius quam ad Irenaeum referenda sint.

⁷⁾ Hoc loco in codice interpungitur.

ψεύδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς. καὶ ἡ πόλις οὐ χρειαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ, ὅτι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν· καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἐκεῖ ἔτι, ὁ γὰρ κύριος φωτισεῖ ἐπ' αὐτούς· καὶ βασιλεύουσιν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. τότε γὰρ οἱ μὲν καταξιοθέντες τῆς ἐν οὐρανῷ διατριβῆς ἐκεῖσε χωρήσουσιν, οἱ δὲ τῆς τοῦ παραδείσου τρυφῆς ἀπολαύσουσιν, οἱ δὲ τὴν ἀγίαν γῆν καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς πόλεως καθέξουσιν σὺν (cod. σύμ) πᾶσι τοῖς περὶ αὐτὴν ἀγαθοῖς ἐπιχορηγημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· πανταχοῦ γὰρ ὁ σωτὴρ ὁραθήσεται, καθὼς ἄξιοι ἔσονται οἱ ὁρῶντες αὐτόν. εἶναι δὲ τὴν διαστολὴν ταύτην τῆς οἰκίσεως (cod. οἰκηώσεως) τῶν τὰ ρ' καρποφορούντων καὶ τῶν τὰ ξ' καὶ τῶν τὰ λ'· ὧν οἱ μὲν εἰς τοὺς οὐρανούς ἀναληφθήσονται, οἱ δὲ ἐν τῷ παραδείσῳ διατρίψουσιν, οἱ δὲ τὴν πόλιν κατοικήσουσιν. καὶ διὰ τοῦτο εἰρημέναι τὸν κύριον ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου μονὰς εἶναι πολλάς· τὰ πάντα γὰρ τοῦ Θεοῦ, ὃς τοῖς πᾶσιν τὴν ἀρμόζουσαν οἶκισιν παρέχει.

IX.

In papyris Coptis Taurinensibus, unde nuper textum Coptum Actorum Pilati ad editionem meam evangeliorum apocryphorum (cf. Prolegg. p. LXXII.) adhibui, inventa etiam sunt fragmenta sermonis „Theophili archiepiscopi“ (Alexandrini ut videtur), dudum deperditi, et mecum a cel. Peyron communicata. Cuius Theophili scripta (cf. Cave Script. ecclesiast. hist. litterar. pag. 178 et 179.) quum tantum non omnia perierint, ex interpretatione Amadei Peyron adscribam quicquid ab initio eius sermonis legitur, usque dum lacuna unius folii sequitur, item singula plura ex partibus reliquis.

EXEGESIS SANCTI THEOPHILI ARCHIEPISCOPI, QUAM DIXIT DE CRUCE ET LATRONE.

„Sol iustitiae apparuit in oriente, illuminavit eos qui erant in tenebris et umbra mortis. Rex iustitiae tulit diadema regni; inimici eius humiliati sunt sub pedibus eius. Suavis eius odor bene olet super altare salutis; cessavit foetor in odore unguenti eius. Leo robustus surrexit ex silva; ferae omnes absconderunt se in antris suis. Medicus sanctus venit ad nos cum suis medicinis vitae; o vos omnes qui laboratis, accipite medicinam gratis. Laetitia totius mundi effusa est; qui dolent, omnes laetentur cum eo. Quemadmodum enim civitas quam inimicus rex obsidebit et includet eam, tunc qui in ea versantur sunt in magna afflictione afflicti, dolentes et clamantes: quando rex potestatem habens in ea audierit magnam audaciam qua ausus est in ea interficere cives suos, tunc congregat copias suas omnes, curat ut incendant sagittas hostium; postquam vero docuerit copias suas bellum gerere cum hostibus, ita ante eos cum gaudio, sciens profligaturum se esse eos magna victoria. Ita dominus noster Jesus Christus quum vidisset verum hostem totius humani generis seu diabolum occupasse universum mundum, afflixisse omnes multis peccatorum speciebus eosque dispersisse in plagis multis, scilicet in servitio idolorum, rapinis, vanitatibus, adulteriis, blasphemis, homicidiis, detrectationibus, ebrietatibus, comessionibus,

rixis, invidiis, odiis, indignationibus, iris, incantationibus, magiis, pollutionibus, astu, fraudibus, superbia, iuramentis falsis, impuritatibus, fornicationibus, astutiis, et his similibus, quae sunt laquei diaboli, quibus insidiatur humano generi ut illud perdat et dispergat: euge eum vidimus qua ratione rex Christus bellum gessit cum eo, donec eripuerit ab eo animas et fecerit liberas. Incipiamus nunc penetrare in magnum thesaurum plenum fructuum vitae, qui est magnum mysterium sanctum ligni crucis, in quod cum amore adscendit deus verus Jesus Christus. Quum descendit in hunc mundum, venit ad populum Israel praedicavitque ei dicens Poenitemini, appropinquavit enim regnum aeternum. Ipsi vero non attenderunt eius consiliis sanctis. Post haec fecit virtutes omnes suae divinitatis in medio eorum innumerabiles, caecos videre fecit, claudos ambulare, surdos audire, leprosos mundavit, mortuos resuscitavit, daemones eiecit, paralyticos reddidit firmos, peccata eis remisit, publicanos ad poenitentiam adduxit, manus siccas extendit, pauperes evangelizavit, adulteris peccata remisit easque purificavit sua divinitate et effecit uti virgines. Nam ut fornicariam illam mulierem dignam reddidit magnae huius gratiae quod manus eius ungerent pedes sui creatoris, statim illa particeps fuit puritatis divinitatis eius, statim vox dei pervenit ad eam Fides tua te salvam fecit, vade in pace. Post haec omnia ab ipso facta in medio eorum non crediderunt ei, sed eum comprehenderunt et tradiderunt ut crucifigeretur. Quum vero introductus fuisset in aulam pontificis, contumelia pro honoribus affecerunt eum. Tunc scriptura impleta est dicens Constituerunt mala mihi pro bonis, et odio persecuti sunt pro amore meo. Quanta sunt mala quae creatori suo fecit populus homicida: terribilia sunt dictu et creditu; lingua mea tremit, oculus meus lacrimas effundit, spiritus meus gemit, anima mea turbatur in iis dicendis. Deum comprehenderunt, dominum ligaverunt, regem gloriae cruci affixerunt, Jesum Christum ligaverunt, clavis confoderunt manus creatoris sui, percusserunt alapis faciem domini sui, pugnis ceciderunt caput eius, coronam spineam posuerunt super caput eius, induerunt eum clamyde purpurea, dederunt ei bibere acetum et fel. Haec omnia ipsi fecerunt. Cum eo crucifixerunt duos latrones, quorum alter erat indignus manifestatione divinitatis eius; deum allocutus est impropere eum Si tu es Christus, salva te et nos. Alter ipsi respondit obiurgans eum iracunde Non times dominum? Accipimus nos quod dignum est peccatis nostris quae fecimus, hic autem nullum admisit peccatum. Et dixit Jesu Memento mei quando eris in regno tuo. Respondit ei Jesus cum magna laetitia Amen amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso. Porta paradisi clausa a tempore quo Adam peccavit; sed aperiam illam hodie, introducam te in eum, quia agnovisti sublimitatem capitis mei supra crucem. Particeps mecum fuisti doloris crucis, particeps mecum eris cum gaudio regni mei. Glorificasti me in medio hominum carnalium peccatorum: ego etiam te glorificabo in medio angelorum. Fuisti adhaerens mihi supra crucem, adhaerens mihi in tua voluntate cordis: ego etiam te amabo, et pater meus amabit te, et angeli tibi ministrabunt in sancta coena. Fuisti antea homicidarum

socius: ecce feci te socium meum, qui sum vita omnium. Antea ambulabas in desertis¹⁾ eorum cum filiis tenebrarum: ecce te ambulare facio mecum, qui sum lux totius mundi. Consilia antea inibas cum homicidis: ecce feci te socium meum, qui sum creator. Haec vero omnia tibi gratis do, quia confessus es divinitatem meam in medio eorum qui me negabant. Ipsi enim viderunt virtutes omnes quas feci, nec mihi crediderunt, tu vero qui es fur, raptor, homicida, latro, avarus, destructor“ -----²⁾ „creavit nos propter res huius mundi. Sunt enim nunc quidam negantes deum propter substantias; avaritia enim excaecat oculos eorum qui eam diligunt. Ille etiam accipit partem, nam hic etiam vendidit dominum pro triginta argenteis.“

Ab hoc inde loco excerpta tantum eorum afferam quae Coptice scripta in papyris supersunt. Post plura alia, in quibus de Christo pendente de cruce exponitur, pergitur sic: „Videte dilecti mei, observate misericordiam dei mundi. Qui vestit creaturam omnem, nudatus fuit suis vestibus, positus fuit nudus super lignum crucis. Sed sol servus prudens operuit dominum suum tenebris, quae factae sunt donec obtenebravit oculos eorum, ne viderent magnum mysterium iacens in ligno crucis, quia id non merebantur. Qui enim dignus erat ut videret horam illam, vidit complementum mysterii divinitatis eius. Quis vero dignus fuit magna hac gloria in hora illa? Videamus eum. Pater vidit de coelo. Latro etiam positus supra sublimitatem crucis vidit omnia quae contigerunt, et gavisus, laetatus est quia ea vidit. Quis vero eum vidit? Cohors angelorum circumstans crucem hymnis eum celebrabant. Pater vidit de coelo glorificans unigenitum suum; aer omnis exultabat, quia corpus creatoris sui pendebat. Terra omnis laetatur, quia sanguis regis sui effusus est super eam et mundavit eam. Arbores omnes florent, quia dominus pependit supra lignum crucis, lignum immortalitatis, lignum incorruptibilitatis, lignum remissoris peccatorum, lignum sanatoris, lignum vivificatoris, lignum fructificantis, lignum plenum requiei, lignum plenum laetitiae, lignum plenum gaudii, lignum plenum gratiae, lignum plenum salutis, lignum plenum laudis, lignum plenum omnis gratiae a Christo Jesu, qui pependit in ligno crucis.“ Per multa continuatur laus crucis, ut „Crux est scala sancta quae elevat homines ad coelum. Crux est vestis sancta quam ferunt Christiani.“ „Crux est laetitia sacerdotum qui sunt in domo domini.“ „Crux est pater orphanorum custodiens eos.“ Postea pergitur: „Vidistis quanta sit magnitudo crucis, eius virtus et magnum auxilium quod fuit omni creaturae. Quando enim homo expandit manus suas ad typum crucis et orat cum fide, angeli turbantur inter se donec concedatur ei ipsius petitio. Zacharias oravit, Gabriel ivit ad eum eique concessit eius petitionem. Johannes - - - (deest unus versus) „Petrus oravit: angelus eum adiit, vincula ferrea dissolvit, porta ferrea ipsius aperta est.“ Allatis aliquot exemplis similibus additur „Quare oremus omni tempore sine inter-

¹⁾ Hoc cum dubii significatione expressit Peyronius.

²⁾ Hoc loco excidit folium papyraceum unum, Peyronio teste.

ruptione in omni loco et salvabimur in temptatione omni. Dixit enim apostolus Orate sine intermissione. Qui a daemone vexati sunt, oratio eos sanat. Salvator ait Hoc genus eiici nequit nisi in oratione et ieiunio. Quapropter“ - - - . Desunt cetera, sed ut videtur pauca.

X.

Ex eodem Coisl. cod. CCXXIV. unde iam plura allata sunt supra, descripsimus hanc nominum Hebraicorum interpretationem, quae eiusdem generis est cum iis quae tanquam fragmenta lexicī Origeniani in operum Hieronymi volumine III. a Vallarsio edita sunt. Hac vero ipsae partes eiusdem ut videtur libri ibi non leguntur; atque ea quae tantum Latine pag. 98 sqq. et pag. 117 sqq. nominum Hebraicorum in Apostolorum Actis et in Apocalypsi scriptorum interpretatio legitur, multis quidem locis ad Graecum hunc textum accedit, sed nec paucis ab eo discedit. Ceterum cum hoc Parisiensi codice conferendus est Vindobonensis a Lambecio tom. III. nr. XXXIV. descriptus, in quo simillima habentur.

Ἑρμηνεία ἐβραϊκῶν ὀνομάτων τῶν ἐν ταῖς πράξεσι τῶν (Vindob. addit ἀγίων) ἀποστόλων
ἐμφορομένων κατὰ στοιχεῖον ἡρμηνευμένη (Vindob. -μένων.)

A		Ἀρίσταρχος	ἐξεγείρων στέφανον ταπεινώ- σεως
Ἀλφαῖος	μάθησις		
Ἀραβία	ὁμαλὴ πεδινή	Ἀγρίππας	συστρέφων ἐξαίφνης
Ἀνανίας	χάρις κυρίου ἢ χάρις αὐτῶν	Ἀδραμαντίνος	αἶροντι μετεώρως· ἢ αἶροντι ὕψηλως
Ἀμφίς	κραταῖος		
Ἀινέας	ἀποκρινόμενος	Ἀππίον φόρος	ἐλευθέρα καρποφορία· ἐπι- κρατῶν· καρποφορῶν
Ἀγαθος	ἄγγελος εὐαγγελισμοῦ· ἢ ἄγγε- λος θλίψεως· ἢ ἄγγελος συν- οχῆς	Ἀκελδαμά	χώρα αἵματος
Ἀμφίπολις	λαὸν στόματι περιπεπωκότεα	Ἄννας	χαριστάμενος
Ἀπολλωνία	παιδιὰ ¹⁾ αὐτῶν ἢ εἰσαγωγή αὐτῶν	Ἄζωτος	πυρὸς ἀδελφιδούς
Ἀθήναι	κατάκοποι· ἢ ταπειναί· ἢ και- ρῶ διασκεδαζόμεναι	Ἀττάλεια	καυρὸς κυρίου
Ἀρειος πάγος	περιτρογομένη ²⁾ ἐορτή	Ἀρτεμῆς	ἐξεγείρουσα νόσον
Ἀχαΐα	ἀδελφὴ κοιτώσα	Ἀδρία	συνοχὴ κακῶν
Ἀντίπατρις	χαρισαμένων ἄνεσις		
		B	
		Βαρθολομαῖος	νῆος κρεμάσας ὕδατος
		Βαρνάβας	νῆος παρακλήσεως

¹⁾ Corrigendum est παιδεία, quemadmodum apud Hieronymum est: „disciplina vel synagoga (?) eorum.“

²⁾ Videtur in hac voce vitium latere. Apud Hieronymum est: „primitiva solemnitas.“

<i>Βαρσαββάν</i>	<i>υἱὸν ἐπιστρέψαντα</i>		
<i>Βλάστος</i>	<i>ἔχων ἐμπορίαν</i>	<i>Θεόφιλος</i>	<i>ἀναφέρων ἢ ἐπιστρέφων</i>
<i>Βαρησοῦν</i>	<i>ποιῶντα κακίαν ἢ κακῶς</i>	<i>Θευδᾶς</i>	<i>αἰχμαλωτίζων</i>
	<i>ποιῶντα</i>	<i>Θεσσαλονικεύς</i>	<i>σπένδων σκῶν στηρίζειν</i>
<i>Βέραια</i>	<i>υἱὸς αὐτῆς</i>	<i>Θωμᾶς</i>	<i>δίδυμος ἢ ἄβυσσος</i>
<i>Βιθυνία</i>	<i>θυγάτηρ ἀνομφελής</i>	<i>Θνάτειρα</i>	<i>καταφωτιζομένη</i>
<i>Βερνίκη</i>	<i>ἐκλεκτῶς σαλενομένη</i>		
		<i>K</i>	
<i>Γ</i>		<i>Καππαδόκαι</i>	<i>λαποῦμενοι κυρία</i>
<i>Γαλιλαία</i>	<i>κατακυλιστή</i>	<i>Κρήτη</i>	<i>κλήσεως τελεσμός</i>
<i>Γαλιλαίων</i>	<i>κατακυλισθέντων τροχῶν</i>	<i>Κυρηναίων</i>	<i>κληρονομοῦντων</i>
<i>Γαμαλιήλ</i>	<i>ἀμειψαμένον θεοῦ ἢ ἀπο-</i>	<i>Καισάρεια</i>	<i>κτησίς ἄρχοντος</i>
	<i>διδόντος θεοῦ</i>	<i>Κορνήλιος</i>	<i>ἐπιγνούς περιτομήν</i>
<i>Γάιος</i>	<i>κηθεῖς</i>	<i>Κολώνεια</i>	<i>ἀνάκαμψις αὐτῶν ἢ ὑψηλή</i>
			<i>ἢ μεγάλη</i>
<i>Δ</i>		<i>Κόρινθος</i>	<i>πολιτεία αὐτοῦ</i>
<i>Δαυὶδ</i>	<i>πεποθήμενος ἢ ἱκανὸς χειρὶ</i>	<i>Κυρήνη</i>	<i>κληρονομοῦσα</i>
<i>Δαμασκός</i>	<i>αἵματος ποτισμός</i>	<i>Κύνρος</i>	<i>σκυθρωπός</i>
<i>Δέρβη</i>	<i>λαλητή ἢ λαλιά</i>	<i>Κιλικία</i>	<i>ἐκκλησία θρήνων</i>
<i>Διονύσιος</i>	<i>διακεκριμένος ἢ διακρινόμε-</i>	<i>Κανδάκης</i>	<i>ἐνδιηλλαγμένης</i>
	<i>νος</i>	<i>Κλαύδιος</i>	<i>ἐλπίς εὐωδίας</i>
<i>Δάμαρις</i>	<i>σιωπῶσα κεφαλὴ</i>	<i>Κρίσπος</i>	<i>γνούς ἢ ἐπιγνούς</i>
<i>Δημήτριος</i>	<i>ἱκανῶς ἐκδιδῶν</i>		
<i>Δερβαῖος</i>	<i>λαλητός</i>	<i>Δ</i>	
<i>Δροισίλλη</i>	<i>γένους εἰρηνικοῦ</i>	<i>Δευτέης</i>	<i>προσκειμένος</i>
<i>Δίσκοροι</i>	<i>εὐειδεῖς σκεπάσαι ἢ Διὸς υἱοί</i>	<i>Δύδαν</i>	<i>ὠφελείαν</i>
		<i>Λιβερτίνων</i>	<i>τῶν κτιζόντων ἢ ἀχρυσου-</i>
			<i>όντων</i>
<i>E</i>		<i>Λούκιος</i>	<i>αὐτὸς ἀπιστῶν</i>
<i>Ἑλαμίται</i>	<i>προβεβλημένοι ἢ προεβλήθη-</i>	<i>Λυκαονίαν</i>	<i>τοῦ ἀναστῆσαι</i>
	<i>σαν</i>	<i>Λυδία</i>	<i>ὠφελιθεῖσα</i>
<i>Ἑλύμας</i>	<i>ἀποστάτης ἢ ἀποστατῶν</i>	<i>Λυκία</i>	<i>διακρούουσα</i>
<i>Ἑραστος</i>	<i>ἀδελφός μου βλέπων</i>	<i>Λύστρας</i>	<i>γεννῆσαι εὐπρεπής</i>
<i>Εὐτυχής</i>	<i>ἐξιστάμενος</i>	<i>Λυσίας</i>	<i>γεννώμενος</i>
<i>H</i>		<i>M</i>	
<i>Ἡρώδης</i>	<i>δέρματος δόξα ἢ δερμάτινος</i>	<i>Μαρία</i>	<i>κυρία ἢ φωτισθεῖσα ἢ φωτί-</i>
	<i>φύσις</i>		<i>ζουσα</i>
<i>Ἡσαΐας</i>	<i>σωτηρία κυρίου</i>	<i>Ματθαῖος</i>	<i>δεδορημένος ἢ δοματισθείς</i>

Μῆδοι	ἐκμετροῦντες· ἢ μεμετροημένοι
Μαδιάμ	διάκρισις
Μάρκος	ὑψηλοῦ ἐντολή
Μακεδονία	ἀρχαία
Μῦλτος	γέννησις
Μερά (sic)	πικρότης
Μεσοποταμία	σπειρομένη· ἢ σιτήνη
Μολόχ	βασιλέως ὑμῶν ¹⁾
Μυσία	ψηλάφησις
Μιτυλήνη	ἀποικισμός
Μινάσων	παρακαλῶν

N

Ναζαραῖος	καθαρός
Νικόλαος	ἀφροσύνη ἐκκλησίας
Νεάπολις	σαλεύειν θαυμαστή
Νικάνωρ	ιστάς λόχον
Νίγερ	ἀναβαίνων

Π

Παμφυλία	νεύσασα ἀπὸ πτώσεως
Πιλάτος (hoc acc.)	στόμα σφουροκόπων· ἢ στόμα χαλκίων
Πρόχορος	καρπὸν συνάγων
Πάσχα	διάβασις
Πέργη	χάσμα
Πύθων	στόμα ἀβύσσου
Πτολεμαῖς	ἀπενεχθεῖσα εἰς μέτρον
Πόρκιος	διαίρων σκληρότητα αὐτῶν
Πάρθοι	διακοπῆς τελείας· ἢ διακόπτοντες τελείως
Πόντιος	κλίτων βουλὴν
Παρμενᾶς	διακόπτων πλησμονήν
Πάφος	λέρωσις πεπτακώτων
Πρίσκυλλα	ἐπιγινώσκουσα

Πάταρα	διαχωρισμός
Πόπλιος	σκηρὴ αὐτοῦ
Ποτιόλων	κλίνοντας

P

Ῥωμαῖοι	ὑψούμενοι· ἢ βροντάζοντες
Ῥαιφράν (sic)	ποιήσεως ὑμῶν
Ῥώμη	ὑψηλὴ βροστή
Ῥώδη (sic)	ὄρωσα
Ῥήγιον	νομὴ αὐτῶν
Ῥόδος	ὄρασις

Σ

Σαμάρεια	φυλάσσοι
Σίμων	θεὸς λύπη· ἢ ἀκύνων λύπην
Σολομών	εἰρηνεύων· ἢ ἐρμηνεύων
Σαμουήλ	ὄνομα αὐτοῦ θεοῦ ²⁾ ἢ αὐτὸς θεός
Σάπφειρα	δεγνόμενη γραμματεία βιβλίνα
Στέφανος	κανὼν ὑμῶν· ἢ ἐνθύτης
Συγέμ	ὠμίαςις μέτρον ³⁾
Σαῦλος	πειρασμός ἀνανεύσας
Σαρωνᾶς	ἄδων λύπη· τινὲς δὲ Ἀσσά- ρωνα φασίν, οὐχὶ Σαρωνά, ὅπερ κρεῖττον
Σιδώνιος	θήρευμα ἀνωφελές
Σιλεύκεια	ἄρασα ἐαυτήν
Σαούλ	αἰτητός· ἢ αἶτημα
Σαλαμίνη	σκιά σάλου· ἢ σωτηρία κρίσεως
Σίλας	ἀποσταλείς
Σωσθένης	σώζων αὐτούς
Σεκούνδος	ἐπαίρων
Σεβαστῆς	κυκλευούσης
Σύρις	συναρχή

¹⁾ In cod. scriptum est ὑμῶν. Reposui ὑμῶν, quemadmodum apud Hieronymum est: „rex vester.“

²⁾ Fortasse corrigendum est θεός, ut apud Hieronymum est: „nomen eius deus.“

³⁾ Hieronymus simpliciter: „Sichem, humeri.“

Σαμοθράκη	ἀκοή ἀποκαλύψεως	Φ	
Σόπατρος	δηγούμενος	Φίλιππος	στόμα λαμπάδος
Σικάριοι	μεθύοντες	Φαρισαῖοι	διακεχωρισμένοι
Σαμώνη ¹⁾	ὄνομα οἰκητηρίου	Φοινίκη	νεῦσιν· ἢ ἐνευσεν
Συράκουσα	τείχισμα εὐφροσύνης· ἢ φραγ- μός	Φῆστος	στόμα πολλῶν
		Φρυγία	κατεστιγμένον στίφος (hoc acc.)
T		Φαραώ	ἀποπετάσας αὐτόν
Τίμων	ἀριθμῶν· ἢ πλειότης	Φήλιξ	πιώσις ποιήματος
Τύριοι	συνέχοντες		
Ταβέρναι	ὀρατῶν αὐτῶν· ἢ ἀγαθῆς ὀράσεως· τινὲς δὲ ταβέρνας τὰ πανδοχεῖα ²⁾ φασίν	X	
Ταβιθά	δορκάς	Χαλδαίων	ὡς δαιμονίων
Τέρτυλλος	εὐδοκῶν	Χαρράν	ὀρύσσοντι αὐτόν
		Χαναάν	μετάβολος

Ἑρμηνεία τῶν προφητικῶν ὀνομάτων.

Ὁσηέ	σκιάζων	Σοφονίας	ἀνιστῶν προσώποις ³⁾
Ἀμώς	σκληρός· ὁ δὲ τοῦ Ἡσαΐου πατὴρ ἄλλως ἐρμηνεύεται	Ἀγγαῖος	ἐορτή· ἢ ἐορταί
Μιχαίας	γένους δούλος	Ζαχαρίας	νικητὴς λέων
Ἰωήλ	αὐτὸς ἰσχύς	Μαλαχίας	βασιλεὺς
Ἀβδιὺ	δουλεύων· ἢ δούλος ἐξομολο- γούμενος	Ἰερεμίας	παροχὴ ὕδατος
Ἰωνᾶς	περιστερά	Ἰεζεκιήλ	κράτος θεοῦ
Ναούμ	πατὴρ ἐγείρων	Δανιήλ	κρίσις ἀπὸ ἰσχυροῦ
		Ἡσαΐας	σκιασμός

Ἑρμηνεία ἐβραϊκῶν ὀνομάτων τῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει ἐμφερομένων κατὰ στοιχεῖον.

Ἀρμαγεδών	ἐξέγερσις τοῦ δόματος· ἢ ἐξέγερσις εἰς τὰ ἔμπροσθεν	Βαλάκ	ἀναρρήσων δύο ὄρους· ἢ ἀνακόπτων δύο ὄρους
Ἀλλυλούϊα	αἰνεῖτε τὸν θεόν· ἢ ὁ κύριος ἐρχεται, αἰνεῖτε αὐτόν	Γάδ	πειρατήριον· ἢ πειρασμός
Βαλαάμ	ματαιότης λαοῦ· ἢ μάταιος λαός	Γώδ (sic)	δῶμα
		Λημύτριος	ἐκανῶς ἐκδιώζεται· ἢ ἐκανῶς ῥάβδῳ καταβαλεῖ

¹⁾ Sic. Similiter Hieronymus: „Samonem.“ Sed spectatur locus Actor. 27, 7. ubi est κατὰ Σαμῶνην.

²⁾ Ita codicis scriptura emendanda videbatur. Ibi enim scriptum est παντό.

³⁾ Apud Hieronymum est „specula domini“, item in Graeco fragmento codicis Vaticanus (III, 683.) σκοπία κυρίου.

Ἐφραῖος	βούλημά μου ἐν αὐτῇ	Μαγώγ	τὸ δῶμα· ἡ ἡ ἀπώλεια· ἡ ἡ
Εὐφράτης	καρποφορῶν		καταστροφή· ἡ ὁ ἀπολλύων
Θανάτεια	τῶν κάτω ἐπικρατοῦσα· ἡ	Νικολαῖται	ἐκκλησία ἀρρωστοῦσα· ἡ ἐκ-
	καταφωτίζουσα		κλησίας ἀφροσύνη
Ἰεζάβελ	ῥύσις αἵματος· ἡ ῥέονσα αἷμα	Νεφθαλείμ	συναναστρέφων
Ἰωσήφ	προστιθείς	Πέργαμος	διαιροῦν· ἡ διακόπτον φά-
Ἰούστος	φειδόμενος· ἡ δίκαιος		ραγγα ¹⁾)
Ἰωήλ	ἐναρξάμενος θεῶ· ἡ ὦν θεοῦ	Ῥουβεὶμ	ἴδετε νῖον· ἡ ἴδετε μεταξύ μου
Ἰάσων	ποθῶν [·ῆ] ποιήσας τὴν ἐν-	Σμύρνα	μελωδίας αὐτῶν
	τολήν	Σάρδεις	ἀρχοῦσαι εὐωδίας
Λαοδίκεια	βουλὴ προσφυλῆς κυρίῳ	Συμεών	ἀκούων λύπης
Λευίτης	προσκέιμενος	Φιλαδέλφεια	σώζουσα
Μανασῆς (sic)	ἐπιλανθάνομενος		

Ἡ χροά καὶ ἡ ἰδέα ἐνὸς ἐκάστου λίθου τῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποκαλύψει.

A. ἱάσις· μελανίζουσα πράσινος, ἔχουσα φλέβας τετραστοίχους²⁾):

B. χαλκηδών· ὡς πῦρ λύχνος (sic)· οὗτος δὲ ἐν τῇ τοῦ Ἀαρὼν ἐπωμίδι ἀνθραξ ἐμφέρεται³⁾):

Γ. σμάραγδος· πράσινος χλοῖζων, πῶς φύσιν κατὰ χροάν ὑπερβαίνων:

Δ. σάπφειρος· καλλιῆνος, ὡραίας ἔχων σπιλάδας χρυσίου ὡς ἐν στίγμασιν:

Ε. σαρδάνυξ· δέχροος, ὑπάρχων ὡς αἷμα καὶ ὄνυξ:

Σ. σάρδιον· αἱματίζον ὡς αἷμα, ὑπέρυθρον φοινικῶδες:

Ζ. χρυσόλιθος· ἔχων σπιλάδας χρυσίου ἀνγαζούσας ὡς ἐν ῥαντίσματι:

Η. βήρυλλος· χλοῖζων, πρασίζων· εὐρίσκεται δὲ ἐν θαλάσῃ:

Θ. τοπάζιον· ἐρυθρὸν τῷ εἶδει· τὸ δὲ τὸ οὐκ ἔστιν ἄρθρον, ὡς τινὲς φασιν⁴⁾):

Ι. χρυσόπρασος· πράσινος, ὑποχλωρίζων, ἔχων σπιλάδας χρυσᾶς:

ΙΑ. ὑάκινθος· οὐρανόχροος, οὐρανίζων, ἀερῶδης, ὑπομελανίζων, νεφελώδης:

ΙΒ. ἀμέθυστος· ὥσπερ οἶνος ἦτοι οἶνόχροος, ὑπερρυθρίζων οὐ βαθύς· ὁ αὐτὸς δὲ λέγεται καὶ ἀμέθυστος:

Ἐρμηνεῖα ὀνομάτων τῶν δ' μεγάλων ποταμῶν ἀπὸ τοῦ παραδείσου ἐξερχομένων.

Τίγρις· ἐπίταγμα ὀξύντητος πνεύματος:

Εὐφράτης· αὐθέντου φωτίζοντος πνεύμα:

Φεισὼν· διὰ τὸ φείσασθαι τὸν θεὸν τῆς ἀνθρω-
πότητος:

Γήων· ὅτι ἀπὸ γῆς ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον.

¹⁾ Apud Hieronymum est *Pergamo*, *dividenti cornua eorum vel dissecanti vallem*. Videtur igitur post *διακοῦν* aliquid excidisse.

²⁾ *τετραστοίχους*: sic in codice est. Cf. Stephani Thesaur. sub vocibus *τετράστιχος* et *τετράστοιχος*.

³⁾ Ita, quamquam per compendium, scriptum videtur; sed scriptura non satis apparet.

⁴⁾ In his nonnihil vitiosum esse videtur.

XI.

In codice membranaceo bibl. Imper. Paris. nr. 296, non mediocri antiquitatis laude, inveniuntur fol. 68. recto et seq. excerpta quaedam libelli archaeologici, cuius quod sciam nec auctor nec argumentum innotuit. Longe maximam partem in „deliramentis apocryphis“ ponenda esse haud dubium est. Laborant magna scripturae vitiositate; nihilominus insignia sunt vocibus multis alibi nondum inventis iisque ex parte certe haud improbabili-
liter effectis. Eiusmodi sunt καῦκος, quod saepe repetitur, γοῦρδον, στρογγυλογένειος, ῥαντοπόλιος, λιγνομάγουλος. Inscripta sunt: Ἐκ τῶν ΕΛΠΙΟΤ τοῦ Ῥωμαίου ἀρχαιολογουμένων ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας· περὶ χαρακτήρων σωματικῶν. Primo loco est: περὶ Ἀδάμ. Sequitur: περὶ μορφῆς ἐκάστου τῶν προφητῶν. Primus est Iesaias. Secundus Ieremias. Ἱερεμίας γέρον καὶ αὐτὸς μικρὸν ὀξύτερον ἔχων τὸ γένειον ὑπὲρ τὸν Ἡσαΐαν. Tertius Ezechiel. Ἰεζεκιήλ μακροκέφαλος, λιγνοπρόσωπος, καὶ μικρὸν ἐπιμήκης τὸ γένειον ἔχων. Quartus Daniel: Δανιήλ· σπάδων ἐνεδῆς λίαν. Quintus Baruch (ibi est inter alia ἔχων γοῦρδον ἐκ προσθέν· ita prorsus). Sextus Malachias: Μαλαχίας· νέος ἐνεδῆς, στρογγυλοπρόσωπος, ὡς μὴ (ita prorsus, item infra) τὴν τρίχων ἔχων, πλατυκέφαλος, καῦκος. Septimus Zacharias: Ζαχαρίας· νέος καῦκος, ἐνεδῆς, μειδιῶν καὶ χαροπὸν ἔχων τὸ πρόσωπον, παρὰ μικρὸν ἰσόκυρος. Octavus Sophonias: Σοφονίας· ὁμοίως (sic) τῷ Ἰωάννῃ τῷ θεολόγῳ μικρὸν τὸν πώγωνα στρογγυλίζων. Nonus Haggaeus: Ἀγγαῖος· γηρεὸς στρογγυλογένειος, τρίχας (sic). Decimus Habacuc: Ἀμβρακούμ· στρογγυλογένειος, οὐ τελείως καῦκος, ὡς μὴ (ut supra) τὴν τρίχων τοῦ μετώπου ἔχων, ῥαντοπόλιος καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπὶ τὴν γενειάδα. Undecimus Nahum: Ναούμ· στρογγυλογένειος, ἐπίλητος πρὸς τοῖς μαγούλοις, ὡς μὴ (ut supra) ὑψηλὴν ἔχων τὴν τρίχων τοῦ μετώπου, μακροκέφαλος etc. Duodecimus Ionas: Ἰωνᾶς· φαλακρός, στρογγυλογένειος, σιμογένειος, γέρον. Tertius decimus Ioel: Ἰωήλ· πλατυμέτωπος, στρογγυλογένειος, λιγνομάγουλος, μακροκέφαλος, καῦκος. Quartus decimus Abdias: Ἀβδιὸν· μαυροκέφαλος, ὁμοίος τῷ ἀποστόλῳ Ἰακώβῳ. Quintus decimus Michaeas. Sextus decimus Hoseas.

Prophetas excipiunt haec de Iesu Christo: Περὶ τοῦ δεσποτικῆς χαρακτήρος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα περὶ αὐτοῦ οἱ παλαιοὶ ἱστορηταὶ γεγράφασιν. Εὐήλκτα, σύντονον, εὐόφθαλμον, ἐπίρρινον, οὐλότριχα, ἐπίκνον, εὐχρον, τὴν γενειάδα μελαινὰ ἔχοντα, σιτόχρον, τῷ εἶδει κατὰ τὴν μητρὶαν ἐμφάνειαν, μακροδάκτυλον, εὐφωρον, ἰδύλογον, πρῶτατον, ἥσυχον, μακρόθυμον, ἀνεξίκακον καὶ τὰ παραπλήσια τῆς ἀρετῆς πλεονεκτήματα περιφέροντα· ἐν οἷσπερ ἰδιώμασι ὁ θεανδρικός αὐτοῦ χαρακτὴρίζεται λόγος, ἵνα μὴ τροπῆς ἀποσκίασμα καὶ παραλλαγῆς ἀλλοιώσις ἐν τῇ θεῇ τοῦ λόγου ἐνανθρωπήσει φοραθεῖ κατὰ τοὺς Μανιχαίων λήρους, καὶ ὡς φαντασίας ἰνδαλμα λογισθεῖ τὸ ἀληθές (cod. τὸν ἀληθεῖ) καὶ ἀναλλοιώτον· τὸ γὰρ ἀληθές ἐν τῷ ὁμοιώματι δείκνυτο (sic) τὸ ἀρχέτυπον ἐν τῇ εἰκόνι, τὸ ἐκάτερον ἐν ἐκατέρῳ παρὰ τὸ τῆς οὐσίας διάφορον· καὶ διὰ αἰσθητῶν συμβόλων ἐπὶ τὰς ἀπλὰς τῶν νοημάτων ἀναγνώμεθα (sic) θεωρίας.

Sequitur: Πέτρον ἀποστόλου. Ὁ ἅγιος ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ Πέτρος ἦν τῇ εἰδέᾳ διμοιραῖος (sic), ἀναφάλας, κονδόθριξ, λεγκός, ἔπωχος, οἰνοπαεῖς (cod. οἰνοπαγής) ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, ὀλοπόλιος

τὴν κάραν καὶ τὸ γένειον, εὐπώγων, μακρόχρονος, σύνοφρος, ἀνακαθήμενος, φρόνιμος, ὀξύχολος, εὐμετάβλητος, δειλός, φθεγγόμενος ὑπὸ πνεύματος ἁγίου.

Item Παύλου ἀποστόλου. Ὁ δὲ ἀπόστολος Παῦλος ἦν τῇ εἰδέᾳ κονδοειδής, μικρομεγέθης, ἀναφάλας, ψιλὸς τῇ κεφαλῇ, ἀγγυλαῖος ταῖς κνήμας, μξοπόλιος τὴν κάραν καὶ τὸ γένειον, εὐρύς (cod. εὐροῖς), ὑπόγλαυκος, σύνοφρος, λευκόχρους, ἀνθηροπρόσωπος, εὐπώγων, εὐεκτικός, ὑπογελῶντα ἔχων τὸν χαρακτήρα, φρόνιμος, ἡθικός, εὐόμλος, γλυκὺς, χάριτος πλήρης, ὑπὸ πνεύματος ἁγίου ἐνθουσιαζόμενος.

Sequuntur Διονύσιος (Ἦν ὁ μακάριος Διονύσιος τὸν σωματικὸν τύπον τὸ μέγεθος μέσος, ἰσχνός, λευκός, ἱπώχρος, ὑπόσμιος τὴν ῥίνα, ταῖς ὀφρύσιν ἀνασπασμένος etc.), τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Ναζιανζοῦ, τοῦ ἁγίου Βασιλείου Καππαδοκίας, Γρηγορίου Νύσσης, Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας, Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Εὐσταθίου Ἀντιοχείας, τοῦ ἁγίου Ταρασίου, τοῦ ἁγίου Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως.

XI.

Codex Actuum Apostolorum, de quo supra relatum est pag. 5 et seq. num. VII.¹⁾, textu ille quidem praestans cum antiquissimis codicibus nostris mirum in modum conveniente, nuperrime transiit ad thesauros Musei Britannici. Gratum facturi nobis videbamus viris rei Novi Testamenti criticae studiosis adscribendis hoc ipso loco lectionibus eius codicis omnibus quibus in re critica aliquid momenti esset. Scripturae specimen a subscriptione desumptum exhibuimus tabula III. num. VIII.

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
I.		11. εἶπον	εἶπαν
1. ὁ Ἰησοῦς	confirmat	ἐμβλέποντες	βλέποντες
3. τεσσαράκοντα	τεσσεράκοντα	13. ἀνέβ. εἰς τὸ ὑπερ.	εἰς τὸ ὑπερ. ἀνέβ.
4. παρήγγ. αὐτοῖς	confirmat	Ἰάκωβ. καὶ Ἰωάνν.	Ἰωάνν. καὶ Ἰάκωβ.
5. βαπτισθ. ἐν πνεύμ.	ἐν πνεύμ. βαπτισθ.	14. καὶ τῇ δεήσει	omittit
6. ἐπηρώτων	confirmat	Μαρία	Μαριάμ
7. εἶπε δὲ	εἶπεν ²⁾ δὲ	καὶ σὺν τοῖς	confirmat
8. μοι	confirmat	15. καὶ ἐν	confirmat
καὶ ἐν πάσῃ	καὶ πάσῃ ³⁾	μαθητῶν	confirmat
10. ἐσθῆτι λευκῇ	ἐσθίσουσιν λευκαῖς ⁴⁾	ἦν τε	confirmat

¹⁾ Ibi in eo erratum est quod versu secundo 6, 17. pro 7, 17. scriptum est. Praeterea, ut iam indicatum est, in exhibenda subscriptione plura correcta dedimus, ut πνευματοκίνητος pro πνευματοκίνητος, ἱερὰ pro ἱερᾶ, αὐτῇ pro αὐτῇ, Ἰακῶβ pro Ἰακῶβ, (Ἰωάννου male expressum est pro Ἰω.), δὲ pro δια.

²⁾ εἶπεν δέ, non εἶπε δέ, in codice est. Hac de re summam infra dicetur.

³⁾ In codice est πάση, non πάσῃ. Eadem codicis ratio ubique est; iota enim nec subscriptum nec adscriptum habet.

⁴⁾ ἐσθίσουσιν: ita codex. De similibus vitis infra summam explicabitur. Nec enim in variis lectionibus locum habebunt nisi quae in verbis propter aliam causam referendis inveniuntur.

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
15. εἰκοσιν	εἰκοσι	12. θέλοι	θέλει
16. ἴδει	confirmat	13. χλευάζοντες	διαχλευάζοντες
γραφὴν ταύτην	om. ταύτην	14. Πέτρος	ὁ Πέτρος
τὸν Ἰησοῦν	confirmat	ἅπαντες	πάντες
17. σὺν	ἐν	16. Ἰωήλ	confirmat
18. τοῦ μισθοῦ	μισθοῦ	17. καὶ ἔσται	confirmat
19. Ἀκελδαμά	Ἀχελδαμάχ	20. πρὶν ἢ	πρὶν
20. αὐτοῦ	αὐτῶν	τὴν ἡμέραν	confirmat
ἔρημος	ἡρημωμένη	21. ὅς ᾤν	confirmat
λάβοι	λαβέτω	22. ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδε-	
21. ἐν ᾧ	ὧ	δειγμ.	ἀποδεδ. ἀ. τοῦ θεοῦ
ἔως	ἄχρι	καθὼς καὶ	καθὼς
γενέσθαι σὺν ἡμ.	σὺν ἡμ. γενέσθ.	23. ἔκδοτον λαβόντες	ἐκδοτον
23. Βαρσαβᾶν	Βαρσαββὰν (hoc acc.)	χειρῶν	χειρός
24. εἶπον	εἶπαν	ἀνείλετε	ἀνείλατε
ἐκ τούτ. τῶν δύο	ὃν ἐξέλ. ἐκ τούτ.	24. θανάτου	confirmat
ἕνα ὃν ἐξελέξω	τῶν δύο ἕνα	25. προωρόμην	confirmat
25. τὸν κληρον	confirmat	26. εὐφράνθη	ἠὐφράνθη
ἐξ ἧς	ἀφ' ἧς	ἡ καρδία μου	confirmat
26. αὐτῶν	αὐτοῖς	ἐπ'	confirmat
II.		27. ἄδου	ἄδην
1. ἅπαντες	πάντες	30. τὸ κατὰ σάρκα ἀνα-	
ὁμοθυμαδὸν	ὁμοῦ	στήσειν τὸν Χριστόν	omittit
2. καθήμενοι	confirmat	τοῦ θρόνου	τὸν θρόνον
3. ἐκάθισεν	καὶ ἐκάθισεν	31. ὅτι οὐ	ὅτι οὐτε
4. ἅπαντες	πάντες	κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐ-	
αὐτοῖς ἀποφθέγγ.	ἀποφθ. αὐτοῖς	τοῦ	ἐγκατελείφθη
6. ἤκουον	ἤκουεν	εἰς ἄδου	εἰς ἄδην
7. ἐξίστ. δὲ πάντες	confirmat	οὐδέ	οὐτε
πρὸς ἀλλήλους	omittit	33. τοῦ ἁγίου πνεύμ.	τοῦ πν. τοῦ ἁγίου
οὐκ	οὐχ	νῦν ὑμεῖς	ὑμεῖς
πάντες	confirmat	ὑμεῖς βλέπετε	confirmat
οὗτοί εἰσιν	εἰσὶν οὗτοι	36. κύριον	καὶ κύριον
8. ἐγενήθημεν	ἐγενήθημεν	Χριστὸν αὐτὸν	confirmat
11. μεγαλεῖα	confirmat	ὁ θεὸς ἐποίησεν	ἐποίησεν ὁ θεὸς
12. διυπόρουν	confirmat	37. κατενύγησαν	κατηνύγησαν

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
37. τῇ καρδίᾳ τί ποιήσομεν	τὴν καρδίαν τί ποιήσωμεν	11. Ἰωάννην πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτ. πρ. αὐτ. πᾶς ὁ λαός	τὸν Ἰωάννην Σολομώντος Σολομώντος
38. Πέτρος δὲ ἔφη πρ. αὐτ. Πέτρ. δὲ πρ. αὐτ. Μετα- Μεταν.	νοήσατέ φησιν	12. Πέτρος τοῦ περιπατεῖν	ὁ Πέτρος τοῦτο περιπατεῖν
ἐπὶ τῷ ἀμαρτιῶν	confirmat τῶν ἀμαρτιῶν ὑμῶν	13. καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ	confirmat
39. ὅσους	confirmat	ὑμεῖς ἡγήσασθε αὐτὸν	ὑμεῖς μὲν ἡγήσασθε
40. διεμαρτύρητο	διεμαρτύρητο	16. ἐπὶ τῇ πίστει	τῇ πίστει
41. παρεκάλει	παρεκάλει αὐτούς	18. προφ. αὐτοῦ παθ. τὸν προφ. παθ. τὸν Χριστ. αὐ-	
ἀσμένους ἀποδεξάμ.	ἀποδεξάμενοι	Χριστὸν	τοῦ
τῇ ἡμέρᾳ	ἐν τῇ ἡμέρᾳ	20. προκεκηρυγμένον	προκεχειρισμένον
42. καὶ τῇ κλάσει	τῇ κλάσει	Ἰησοῦν Χριστόν	confirmat
43. ἐγένετο	confirmat	21. πάντων	τῶν
πολλά τε	πολλά δέ	ἀπ' αἰῶνος	ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ
ἐγένετο	confirmat	22. μὲν γὰρ	μὲν
44. πάντες δέ	καὶ πάντες δέ	πρὸς τοὺς πατέρας	omittit
45. καὶ τὰ κτήματα	omittit τὰ	ἀναστήσει	ἀναστήσῃ
46. κλαῖντες δέ	omittit δέ	ὁ θεὸς ὑμῶν	confirmat
47. τῇ ἐκκλησίᾳ	omittit	λαλήσῃ	λαλήσει
III.		23. ἂν	ἐάν
1. ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος Πέτρος δὲ	confirmat; aliter 10, 3.	ἐξολοθρευθήσεται	confirmat
ἐννάτην		24. ὅσοι	confirmat
2. πρὸς τὴν θύραν	ἐπὶ τὴν θύραν	προκατήγγειλαν	κατήγγειλαν
3. ὃς ἰδὼν Πέτρον κ. Ἰω. ** ἰδὼν τε τὸν Πέτρ. κ. Ἰω-	άν. omittit reliquis;	25. υἱοί	οἱ υἱοί
μελλόντας εἰσελθεῖν	* omnia omittit	διέθετο ὁ θεὸς	διέθετω (sic) ὁ θεός
εἰς τὸ ἱερὸν		ὑμῶν	ὑμῶν
λαβεῖν	confirmat	τῷ σπέρματι	ἐν τῷ σπέρματι
6. εἶπεν δὲ Πέτρος	confirmat	26. ὁ θεὸς ἀναστήσας	confirmat
ἔγειραι καὶ περιπάτει	ἔγειρε κ. περιπ.	Ἰησοῦν	omittit
7. ἤγειρεν	ἤγειρεν αὐτόν	ὑμῶν	confirmat
αἱ βάσεις	αἱ βάσεις αὐτοῦ	IV.	
8. καὶ αἰνῶν	καὶ αἰνόν	2. τὴν ἐκ	confirmat
9. αὐτὸν πᾶς ὁ λαός	πᾶς ὁ λαὸς αὐτόν	3. ἔθεντο	confirmat
10. τε	δέ	4. ὁ ἀριθμός	confirmat
οὗτος	αὐτός	ὡσεὶ χιλιάδες	χιλιάδες
11. τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ	αὐτοῦ		

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
6. καὶ Ἄγγεον τὸν ἀρχ. καὶ Ἄγγεον ὁ ἀρχιερεὺς		34. ἀποστελῶ	ἀποστείλω
καὶ Καϊάφαν καὶ καὶ Καϊάφας καὶ		35. δικαστήν	δικαστήν ἐφ' ἡμῶν
Ἰωάννην κ. Ἀλέξανδρον Ἰωάννης κ. Ἀλέξανδρος		ἀρχοντα	καὶ ἀρχοντα
7. ἐν τῷ μέσῳ confirmat		ἀπέστειλεν	ἀπέσταλκεν
Inde ab Ἀρχοντες 4, 8. codex deficit usque		ἐν χειρί	σὺν χειρί
ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας 7, 17.		36. γῇ Αἰγύπτου	γῇ Αἰγύπτῳ
VII.		τεσσαράκοντα	μ'
17. ὥμοσεν confirmat		37. εἰπὼν	εἶπας
18. ἄχρως confirmat		αὐτοῦ ἀκούσεσθε	omittit
ἕτερος absque ἐπ' Αἴγ. confirmat		39. ἡμῶν	ὑμῶν
19. πατέρας ἡμῶν confirmat		ἀλλ'	confirmat
ποιεῖν ἐκθετα τὰ βρέφη ποιεῖν τὰ βρέφη αὐτῶν ἐκ		ταῖς καρδίαις	confirmat
αὐτῶν θετα		40. γέγονεν	confirmat
20. πατὴρ αὐτοῦ πατὴρ		41. εὐφραίνοντο	ἐφραίνοντο
21. ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ		42. τεσσαράκοντα	μ'
ἀνεῖλετο ἀνέλατο		παρεδ. αὐτοῖς	παρεδ. αὐτοῖς
22. πάσῃ confirmat		43. θεοῦ ὑμῶν	confirmat
24. ἰδοὺ τινα ἰδὼν τινᾶν (sic)		Ῥεμφάν	Ῥεμφᾶ
25. ἀδελφούς αὐτοῦ confirmat		44. ἐν τοῖς	τοῖς
αὐτοῖς σωτηρίαν σωτηρίαν αὐτοῖς		ἐοράκει	confirmat
26. τῇ δὲ τῇ τε		46. τῷ θεῷ	confirmat
συνήλασεν συνήλασεν		48. χειροποιήτοις ναοῖς	χειροποιήτοις
ἔστ' ὑμεῖς ἔστί		50. ταῦτα πάντα	confirmat
27. ἡμᾶς ἡμῶν		51. τῇ καρδίᾳ	confirmat
28. σύ omittit		ὥς	confirmat
χθὲς confirmat		52. γεγένησθε	ἐγένεσθε
30. τεσσαράκοντα h. l. confirmat		55. εἶδεν	confirmat
ἄγγελος κυρίου ἄγγελος		56. ἀνεργημένους	δυναργημένους
φλογὶ πυρός confirmat		58. ἱμάτια αὐτῶν	confirmat
31. ἐθαύμασε ἐθαύμαζεν		60. τὴν ἀμαρτ. ταύτην	confirmat
κυρίου πρὸς αὐτόν κυρίου		VIII.	
32. καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ		2. ἐποίησαντο	ἐποίησαν
ὁ θεὸς Ἰακώβ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ		5. δὲ	* τε, ** δὲ
33. ἐν ᾧ ἐφ' ᾧ		εἰς πόλιν τῆς Σαμα-	
34. εἶδον confirmat		ρείας	confirmat
αὐτῶν confirmat		6. τε	δὲ

Elz.	Cod.
7. πολλῶν	πολλοὶ
μεγάλῃ φωνῇ	φωνῇ μεγάλῃ
ἐξήρχετο	ἐξήρχοντο
8. καὶ ἐγένετο	ἐγένετο δὲ
χαρὰ μεγάλη	πολλὴ χαρὰ
9. ἐξιστεῶν	ἐξιστάων
10. πάντες ἀπὸ	confirmat
ἡ μεγάλῃ	ἡ καλουμένη μεγάλῃ
12. τὰ περὶ	περὶ
τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ	Ἰησοῦ Χριστοῦ
13. σημεῖα κ. δυνάμεις	confirmat
μεγάλας γινόμενας	confirmat
14. τὸν Πέτρον	Πέτρον
16. οὕτω	οὐδέπω
κυρίου Ἰησοῦ	confirmat
17. ἐπετίθουν	ἐπετίθεσαν
18. θασάμενος	ιδὼν
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον	confirmat
19. ἄν	ἐάν
21. ἐνώπιον	ἐναντίον
22. θεοῦ	κυρίου
25. διαμαρτυράμενοι	confirmat
ὑπέστρεψαν	ὑπέστρεφον
Ἱερουσαλὴμ	Ἱεροσόλυμα
εὐηγγελίσαντο	εὐηγγελίζοντο
26. ἐπὶ	omittit
αὕτη ἐστὶν ἔρημος	αὕτη ἔρημος
27. τῆς βασιλείας	βασιλείας
ὅς ἐληλύθει	confirmat
28. καὶ ἀνεγίνωσκε	confirmat
τὸν προφήτην Ἡσαΐαν	confirmat
30. προσδρ. δὲ	προσδρ. τε
τὸν προφήτην Ἡσαΐαν	confirmat
32. κείροντος	confirmat
33. ἐν τ. ταπειν. αὐτοῦ	confirmat
τὴν δὲ	confirmat

Elz.	Cod.
37. εἶπε δὲ ὁ Φῖλ. usque	
τὸν Ἰησ. Χρ.	omittit
40. Καισάρειαν	Καισάρειαν ¹⁾
IX.	
2. τῆς ὁδοῦ ὄντας	ὄντας τῆς ὁδοῦ
3. καὶ ἐξαίφν.	ἐξαίφν. τε
περιήστραψεν αὐτὸν	αὐτὸν περιήστραψεν
5. ὁ δὲ κύριος εἶπεν	* ὁ δὲ εἶπεν, ** ὁ δὲ
5. 6. σκληρόν σοι πρὸς	
κέντρα usque ὁ κύριος	
πρὸς αὐτόν	ἀλλὰ
6. τί	ὅτι
7. ἔννοι	ἐννοί
ἀκούοντ. μὲν τ. φ. μ. δὲ	
θεωρ.	ἀκ. δὲ τ. φ. μ. θεωρ.
8. ὁ Σαῦλος	Σαῦλος
ἀνεωγμένων	ἠνεωγμένων
οὐδένα	confirmat
10. ὁ κύριος ἐν ὁράμ.	confirmat
11. ἀναστάς	confirmat
12. εἶδεν	ἶδεν
ἐν ὁράματι ἄνδρα	ἄνδρα
ὀνόματι Ἀνανίαν	Ἀνανίαν ὀνόματι
χεῖρα	χεῖρας
13. ὁ Ἀνανίας	Ἀνανίας
ἀκήκοα	ἤκουσα
ἐποίησε τοῖς ἀγ. σου	τοῖς ἀγ. σ. ἐποίησεν
15. μοί ἐστιν	ἐστιν μοι (sic)
ἐθνῶν	ἐθνῶν τε
18. ἀπέπεσον	ἀπέπεσαν
ἀπὸ τῶν ὀφθ. αὐτοῦ	confirmat
ὥσει	ὥς
19. ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦλος	ἐγένετο δὲ
20. τὸν Χριστὸν	τὸν Ἰησοῦν
ἐληλύθει	ἐλήλυθεν

¹⁾ Contra 9, 13. confirmat codex Καισάρειαν.

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
24. παρατήρουν τε	παρατηροῦντο δὲ καὶ	πολλοὶ ἐπίστευσαν δὲ ἡμ. ἱκαν. μεῖν. αὐτ. δὲ αὐτὸν μεῖν. ἡμ. ἱκαν.	ἐπίστευσαν πολλοὶ
25. αὐτὸν οἱ μαθηταὶ καθῆκαν διὰ τοῦ τεί- διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν χους	οἱ μαθητ. αὐτὸν ¹⁾ αὐτὸν	X. 1. τις ἦν	τις
26. παραγεγόμενος δὲ ὁ Σαῦλος	παραγεγόμε. δὲ ἐν Ἱερουσαλ.	σπειρήσῃς τὸν θεόν	confirmat τὸν κύριον
εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπειρώατο	ἐπείραζεν	2. ποιῶν τε	ποιῶν
27. εἶδεν τοῦ Ἰησοῦ	confirmat confirmat	εἶδεν	confirmat
28. ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ παρῆρσιαιζόμενος	εἰς Ἱερουσαλὴμ παρρησιαζόμενος	3. ὥσει ἐννάτην	ὥς περὶ ἐνάτην
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ	τοῦ κυρίου	4. ἐνώπιον	ἐμπροσθεν
30. ἐξαπέστειλαν αὐτὸν	confirmat	καὶ αἱ ἐλεημοσίαι	omittit αἱ
31. αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι φόβῳ τοῦ κυρίου	ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία φόβ. κυρίου	5. εἰς Ἰόππην ἄνδρας Σίμωνα	ἄνδρας εἰς Ἰόππην Σίμωνά τινα
32. Λύδδαν	confirmat	ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος	confirmat
33. Αἰνείαν ὀνόματι ἐπὶ κραβάτῳ	ὀνόματι Αἰνείαν ἐπὶ κραβάττου	6. αὐτὸς λαλήσει σοι τί σε δεῖ ποιεῖν	omittit
34. ὁ Χριστὸς	confirmat	7. τῷ Κορνηλίῳ	αὐτῷ
35. εἶδον Λύδδαν	confirmat confirmat	οἰκετῶν αὐτοῦ	οἰκετῶν
Σάρωνα	Σαρωνὰν	8. αὐτοῖς ἅπαντα	ἅπαντα αὐτοῖς
36. Ταβιθά ἀγαθῶν ἔργων	Ταβηθα confirmat	9. ἐκείνων bis	αὐτῶν bis
37. ἐγένετο δὲ αὐτὴν ἔθνηκαν	omittit δέ ἔθνηκαν αὐτὴν	10. ἐπέπεσεν	ἐγένετο
ἐν ὑπερώῳ	confirmat	11. καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν καταβαῖνον δεδεμένον καὶ καθιέ-	confirmat ἐπὶ τὴν γῆν
38. Λύδδης μὴ ὀκνήσαι	Λύδδας μὴ ὀκνήσῃς	μενον	confirmat
ἕως αὐτῶν	ἕως ἡμῶν	ἐπὶ τῆς γῆς	ἐπὶ τὴν γῆν
40. ἔξω πάντας	confirmat	12. τῆς γῆς καὶ τὰ ἐρπ. κ. ἐρπ. τῆς γῆς τὰ τετράποδα καὶ τὰ	κ. ἐρπ. τῆς γῆς
θεῖς	καὶ θεῖς	θηρία	τὰ τετράποδα
42. τῆς Ἰόππης	confirmat	τὰ πετεινὰ	πετεινὰ
		14. κοινὸν ἢ	confirmat
		15. ἐκαθάρτισεν	ἐκαθάρτισεν
		16. καὶ πάλιν	καὶ εὐθὺς
		17. καὶ ἰδοὺ	ἰδοὺ
		ἀπὸ	ὑπὸ

¹⁾ Sed αὐτον ex αὐτου ipsa prima manu antequam accentus apponeretur correctum est.

Elz.	Cod.
Σίμωνος	τοῖ Σίμωνος
19. ἐνθυμουμένου	διενθυμουμένου
εἶπεν αὐτῷ τὸ πν.	εἶπεν τὸ πν. αὐτῷ
ἄνδρες τρεῖς	confirmat
ζητοῦσιν	ζητοῦνταις (sic)
20. ὅτι ἐγώ	omittit ἐγώ
21. Πέτρος	confirmat
τούς ἀπεστ. ἀπὸ τ.	
Κορν. πρ. αὐτόν	omittit
22. εἶπον	εἶπαν
23. ὁ Πέτρος	ἀναστάς
τῆς Ἰώππης	Ἰώππης (sic)
24. καὶ τῇ	τῇ δὲ
εἰσῆλθον	εἰσῆλθεν
συγγενεῖς αὐτοῦ	συγγενεῖς
25. εἰσελθεῖν	τοῦ εἰσελθεῖν
26. αὐτὸν ἤγειρεν	ἤγειρεν αὐτόν
καὶ ἐγὼ αὐτὸς	καὶ ἐγὼ αὐτὸς
28. καὶ ἐμοὶ	καί μοι
ὁ θεὸς ἔδειξεν	confirmat
29. ἀναντιρρήτως	ἀναντιρρήτως
30. νηστεύων καὶ	omittit
ἐννάτην ὥραν	ἐνάτην
32. ὃς παραγενόμ. λαλή-	
σει σοι	omittit
33. παραγενόμενος	παραγενόμενος
ὑπὸ τοῦ θεοῦ	ὑπὸ θεοῦ
34. τὸ στόμα	confirmat
36. ὃν ἀπέστειλεν	ἀπέστειλεν
37. ἀρξάμενον	confirmat
38. Ναζαρέτ	confirmat
39. ἡμεῖς ἐσμεν	ἡμεῖς
ὃν	ὃν καὶ
ἀνεῖλον	ἀνείλαν
42. αὐτὸς	confirmat
44. ἐπίπεσεν	confirmat

Elz.	Cod.
45. ὅσοι	confirmat
τοῦ ἁγίου πνεύματος	confirmat
46. ὁ Πέτρος	Πέτρος
47. καλῶσαι δύναται τις	δύνατ. καλ. τις
καθὼς	ὥς
48. τε	δὲ
βαπτισθ. ἐν τῷ ὀνόμ. ἐν τῷ ὀνόμ. τ. κυρ. Ἰησοῦ	
τοῦ κυρίου	Χριστοῦ (sed ** om. 'Ιησ. Χρ.) βαπτισθ.

XI.

2. καὶ ὅτε	ὅτε δὲ
Ἱεροσόλυμα	Ἱερουσαλὴμ
3. πρὸς ἄνδρ. ἀκροβ.	εἰσῆλθες πρ. ἄνδρ. ἀκροβ.
ἔχοντ. εἰσῆλθες	ἔχοντ.
4. ὁ Πέτρος	Πέτρος
5. καταβαῖνον σκευὸς τι	σκευὸς τι καταβαίνων (sic)
ἄχρως	confirmat
7. ἤκουσα δὲ	ἤκουσα δὲ καὶ
8. πᾶν κοινὸν	κυνὸν (item post κύνου, similiterque alibi)
9. ἀπεκρίθη δέ μοι	ἀπεκρίθη δὲ
φωνή ἐκ δευτέρου	confirmat
ἐκαθάρισεν	ἐκαθέρισεν
10. πάλιν ἀνεσπίασθη	ἀνεσπίασθη πάλιν
12. μοι τὸ πνεῦμα	τὸ πνεῦμά μοι
αὐτοῖς μηδὲν διακρι-	αὐτοῖς μηδὲν διακρι-
νόμενον	ναντα
13. τε	δὲ
εἰπόντα αὐτῷ	εἰπόντα
Ἰώππην ἄνδρας	Ἰώππην
16. κυρίου	τοῦ κυρίου
17. ἐγὼ δὲ τις	ἐγὼ (sic)
18. ἐδόξαζον	ἐδόξασαν
ἄρα γε	ἄρα
ἔδωκεν εἰς ζωὴν	εἰς ζωὴν ἔδωκεν
19. ἐπὶ Στεφάνῳ	confirmat

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
20. εἰσελθόντες	ελθόντες	ἡγοίχη	ἡγοίχη
ἐλάλουν	ἐλάλουν καὶ	εἰς τὴν πόλιν	ἐπὶ τὴν πόλιν
Ἑλληνιστὰς	confirmat	11. γενόμε. ἐν ἑαυτῷ	ἐν ἑαυτ. γενόμε.
21. πιστεύσας	ὁ πιστεύσας	ἐξεῖλετο	ἐξεῖλατο
22. τῆς ἐν	τῆς οὐσης ἐν	12. συνιδὼν τε	συνιδὼν δὲ
Ἱεροσολύμοις	Ἱερουσαλήμ	Μαρίας	τῆς Μαρίας
διελθεῖν	omittit	13. τοῦ Πέτρου	αὐτοῦ
25. εἰς Τάρσον ὁ Βαρνάβας	confirmat	15. εἶπον	εἶπαν
εὐρὼν αὐτὸν	εὐρὼν	ἐλεγον	confirmat
ἤγαγεν αὐτὸν	ἤγαγεν	ὁ ἄγγ. αὐτ. ἐστ.	confirmat
26. αὐτοῖς	αὐτοῖς	16. εἶδον	confirmat
αὐτοῖς ἐνιαντὸν	confirmat	17. διηγήσατο αὐτοῖς	διηγήσατο
28. ἐσήμηνεν	confirmat	αὐτὸν ἐξήγαγεν	ἐξήγαγεν αὐτὸν
μέγαν	μεγάλην	δὲ	τε
ὅστις καὶ ἐγένετο	ἦτις ἐγένετο	19. τὴν Καισάρειαν	Καισάρειαν
Κλαυδίου Καίσαρος	Κλαυδίου	21. καὶ καθίσας	καθίσας
29. ἠύπορεῖτο	confirmat	23. τὴν δόξαν	confirmat
XII.		25. ἐξ Ἱερουσαλήμ	εἰς Ἱερουσαλήμ
1. Ἡρώδης ὁ βασις.	ὁ βασις. Ἡρώδης	καὶ Ἰωάννην	confirmat
2. μαχαίρᾳ	μαχαίρῃ	ἐπικληθέντα	ἐπικαλούμενον
3. καὶ ἰδὼν	ἰδὼν δὲ	XIII.	
ἡμέραι	αἱ ἡμέραι	1. ἦσαν δὲ τινες	ἦσαν δὲ
5. ἐκτενὴς	ἐκτενεῖς (sic)	2. τὸν τε	confirmat
γινομένη	γενομένη	τὸν Σαῦλον	Σαῦλον (librarius scrip- turus erat τὸν ante Σαῦλον, sed antequam absolvisset delevit.)
ὑπὲρ	περὶ		
6. ἐμελλεν	ἤμελλεν		
αὐτὸν προάγειν	προαγαγεῖν αὐτὸν		
7. ἐξέπεσον	ἐξέπεσαν		
8. τε	confirmat		
περιζῶσαι	ζῶσαι		
οὕτως	οὕτως		
9. ἠκολούθει αὐτῷ	ἠκολούθει		
γινόμενον	γενόμενον		
διὰ τοῦ ἄγγ.	confirmat		
10. διελθόντες δὲ	διελθόντες		
ἦλθον	confirmat		

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
9. καὶ ἀτενίσας	ἀτενίσας	37. ὁ θεὸς ἤγειρεν	ἤγειρεν
11. τοῦ κυρίου	κυρίου	39. καὶ ἀπὸ	confirmat
δὲ	τε	τῷ νόμῳ	om. τῷ
ἐπέπεσεν	ἔπεσεν	41. ἐγὼ ἐργάζομαι	ἐργάζομαι ἐγὼ
13. τὸν Παῦλον	Παῦλον	ἔργον ᾧ	ἔργον ὃ
14. εἰσελθόντες	ἐλθόντες	42. ἐκ τῆς συναγωγ. τῶν	
15. εἰ	εἴ τις	Ἰουδαίων	αὐτῶν
λόγος ἐν ὑμῖν	ἐν ὑμῖν λόγος	παρεκάλουν τὰ ἔθνη	παρεκάλουν
17. τούτου Ἰσραήλ	confirmat	43. προσλαλοῦντες αὐτοῖς	confirmat
Αἰγύπτῳ	Αἰγύπτου	ἔπειθον αὐτούς	ἔπειθον αὐτοῖς
18. ἐτροποφόρησεν	confirmat	ἐπιμένειν	προσμένειν
19. καὶ καθελὼν	καθελὼν	44. δὲ	confirmat
κατεκληροδότησεν	κατεκληρονόμησεν	ἐρχομένῳ	confirmat
αὐτοῖς τὴν γῆν	τὴν γῆν	τοῦ θεοῦ	τοῦ κυρίου
20. κ. μετὰ ταῦτα ὡς ἔτ. ὡς ἔτ. τετρ. κ. πεντ. καὶ	μετ. ταῦτα ἔδωκεν	45. ἰδόντες δὲ	ἰδόντες
τετρ. κ. πεντ. ἔδωκεν	μετ. ταῦτα ἔδωκεν	λεγομένοις	λαλουμένοις
τοῦ προφήτου	προφήτου	ἀντιλέγοντες καὶ	omittit
21. βασιλεία	βασιλείαν	46. δὲ	τε
Βενιαμὴν	Βενιαμείμ (sic)	εἶπον	εἶπαν
τεσσαράκοντα	μ	ἐπειδὴ δὲ	ἐπεὶ δὲ
22. αὐτοῖς τὸν Δα.	confirmat	47. ἐντέλλεται	ἐντέλλεται
23. ἤγειρε τῷ Ἰσραήλ	ἤγαγεν	48. τοῦ κυρίου	confirmat
σωτῆρα Ἰησοῦν	confirmat	50. παρώτρυναν	παρώτρυναν
24. παντὶ τῷ λαῷ Ἰσρ.	confirmat	γυναῖκας καὶ τὰς	γυναῖκας τὰς
25. ὁ Ἰωάννης	Ἰωάννης	τὸν Βαρνάβαν	Βαρνάβαν
τίνα με	τί μαι (sic)	51. τῶν ποδῶν αὐτῶν	τῶν ποδῶν
26. ἐν ὑμῖν	ἐν ἡμῖν	52. οἱ δὲ	confirmat
ὑμῖν ὁ λόγος	ἡμῖν ὁ λόγος	XIV.	
ἀπεστάλη	ἐξαπεστάλη	2. ἀπειθοῦντες	ἀπειθήσαντες
27. ἐν Ἱερουσαλὴμ	Ἱερουσαλὴμ	3. καὶ διδόντι	καὶ διδόντος
29. ἐτέλεσαν	confirmat	7. ἦσαν εὐαγγελιζ.	εὐαγγελιζ. ἦσαν
ἅπαντα	πάντα	8. αὐτοῦ ὑπάρχων	αὐτοῦ
31. οἵτινές εἰσιν	οἵτινες νῦν εἰσὶ	περιεπεπατήκει	περιεπάτησεν
32. αὐτῶν ἡμῖν	confirmat	9. ἤκουε	ἤκουσεν
33. ἐν ψαλμῷ τῷ δευτ. γέγρ. ἐν ψαλμ. γέγρ. τῷ δευτ.		πίστιν ἔχει	ἔχει πίστιν
35. διό	* διότι, ** διό	10. τῇ φωνῇ	φωνῇ

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
ἀνάστηθι	confirmat	22. ἐμένειν	ἐνμένειν
ἤλατο	ἤλατο	23. πρεσβυτ. κατ' ἐκκλ.	κατ' ἐκκλ. πρεσβ.
11. δὲ	confirmat	25. ἐν Πιέργῃ	εἰς τὴν Πιέργην
ὁ Παῦλος	confirmat	τὸν λόγον	τὸν λόγον τοῦ κυρίου
Λυκαονιστὶ	Λυκαονιστῇ	27. συναγαγόντες	συνάγοντες
12. τὸν μὲν	τὸν	ἀνήγγειλαν	ἀνήγγελλον
Δία	Δίαν	28. διέτριβον δὲ ἐκεῖ	διέτριβον δὲ
13. ὁ δὲ	τότε ὁ	οὐκ ὀλίγον	ὀλίγον
πρὸ τῆς πόλεως αὐ-	πρὸ (scriptum est πρω)	XV.	
τῶν	τῶν πυλῶν τῆς πόλεως	1. περιτέμνησθε	περιτεμνῆτε
ἤθελον	ἤθελον	Μωυσέως	τῷ Μωυσέως
14. αὐτῶν	confirmat	2. γεν. οὖν	γεν. δὲ
εἰσεπήδησαν	ἐξεπήδησαν	καὶ συζητήσεως	καὶ ζητήσεως
15. τὸν θεὸν τὸν ζῶντα	θεὸν ζῶντα	3. διήρχ. τὴν	διήρχ. τὴν τε
17. καίτοιγε	* καίτοι, ** καίτοιγε	4. Ἱερουσαλὴμ	Ἱεροσόλυμα
ἱαντὸν	confirmat	ἀπεδέχθησαν	παρεδέχθησαν
ἀγαθοποιῶν	ἀγαθοουργῶν	ὑπὸ τῆς ἐκκλ.	ἀπὸ τῆς ἐκκλ.
οὐρανόθεν ἡμῖν	οὐρανόθεν (scriptum est συνυνοθεν)	ὁ θεὸς ἐπ. μετ' αὐτ.	ἐπ. μετ' αὐτῶν ὁ θεὸς
ὑετοῦς διδοῦς	διδούς ὑετοῦς	6. δὲ	τε
18. 19. αὐτοῖς. ἐπῆλθον	αὐτοῖς, ἀλλὰ πορεύεσθαι	7. δὲ συζητήσεως	τε ζητήσεως
δέ	ἐκαστον εἰς τὰ ἴδια. δια-	ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελ.	ἐν ὑμῖν ἐξελ. ὁ θεὸς
	τριβόντων δὲ αὐτῶν καὶ	8. δοὺς αὐτοῖς	δοὺς
	διδασκόντων ἐπῆλθον	9. οὐδὲν	confirmat
19. καὶ πείσαντες τοὺς	καὶ διαλεγόμενων αὐτῶν	11. κυρίου	τοῦ κυρίου
ὄχλους	παρηρησία ἀνέπεισαν τοὺς	Ἰησοῦ Χριστοῦ	Ἰησοῦ
	ὄχλους ἀποστῆναι ἀπ'	12. ἐξηγουμένων	ἐξηγουμένου
	αὐτῶν, λέγοντες ὅτι οὐ-	14. ἐπὶ τῷ ὀνόματι	τῷ ὀνόματι
	δὲν ἀληθεῖς λέγουσιν ἀλλ'	17. ταῦτα πάντα	ταῦτα
	ἅπαντα ψεύδονται	18. γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός	
ἔσθρον	confirmat	ἐστὶ τῷ θεῷ πάντα	
νομίσαντες	νομίζοντες	τὰ ἔργα αὐτοῦ	γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος
τεθνάναι	τεθνηκέναι	20. ἀλλὰ	ἀλλ'
20. αὐτὸν τῶν μαθ.	τῶν μαθ. αὐτὸν	ἀπὸ τῶν	τῶν
21. εὐαγγελισάμενοι	confirmat	καὶ τοῦ πνικτοῦ	καὶ πνικτοῦ
καὶ Ἰκόν. κ. Ἀντίοχ.	κ. εἰς Ἰκόν. κ. εἰς Ἀντ.	τοῦ αἵματος	αἵματος
		22. τῷ Παύλῳ	confirmat

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
ἐπικαλούμενον	καλούμενον	7. ἐλθόντες	ἐλθόντες δὲ
Βαρσαβάν	Βαρσαββάν (hoc acc.)	κατὰ τὴν	εἰς τὴν
23. διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε confirmat		πορεύεσθαι	πορευομένην
καὶ οἱ ἀδελφοὶ	ἀδελφοὶ	τὸ πνεῦμα	* τὸ πν. Ἰησοῦ, ** om. Ἰησ.
24. λέγοντες περιτέμεσθ.		8. Τρωάδα	Τρωάδα
καὶ τηρ. τὸν νόμον omittit		9. διὰ τῆς	confirmat
διαστείλάμεθα	διαστείλάμεθα	ᾧφθῃ τῷ Παύλῳ	τ. Παύλ. ᾧφθῃ
25. ἐκλεξαμένους	ἐκλεξαμένους	ἀνὴρ τις ἦν Μακεδὼν ἀνὴρ Μακ. τις ἦν	
28. τῷ ἁγίῳ πνεύμ.	τῷ πνεύμ. τῷ ἁγίῳ	παρακαλῶν	καὶ παρακαλῶν
τῶν ἐπάναγκ. τούτων	τούτων τῶν ἐπάναγκ.	10. εἰς τὴν	εἰς
29. καὶ πνικτοῦ	καὶ πνικτῶν	ὁ κύριος	ὁ θεός
30. ἦλθον	κατήλθον	11. ἀναχθέντες οὖν	ἀναχθέντες δὲ
32. Ἰούδας δὲ	Ἰούδ. τε	ἀπὸ τῆς	ἀπὸ
ἐπεστήριξαν	confirmat	τῇ τε	τῇ δὲ
33. ἀποστόλους	ἀποστείλαντας αὐτοὺς	12. ἐκεῖθεν τε	καὶ ἐκεῖθεν
36. Παύλ. πρὸς Βαρν.	πρὸς Βαρν. Παύλ.	τῆς Μακεδονίας	Μακεδονίας
τοὺς ἀδελφούς ἡμῶν	τοὺς ὀδελφούς	κολωνία	κολώνεια (sed corr. est κολώνεια)
πᾶσαν πόλιν	confirmat	ταύτη τῇ	confirmat
37. ἐβουλεύσατο	ἐβούλετο	13. πόλεως	πόλεως
τὸν Ἰωάννην	καὶ τὸν Ἰωάννην	οὗ ἐνομιζέτο προσεσχὴ ἐνομιζομεν προσεσχὴν	(omisso οὗ)
καλούμενον	ἐπικαλούμενον	15. μέναιτε	μένετε
38. συμπαραλαβεῖν	συμπαραλαμβάνειν	16. εἰς	εἰς τὴν
39. ἐγένετο οὖν	ἐγένετο δὲ	πύθωνος	πύθωνα
40. τοῦ θεοῦ	τοῦ κυρίου	ἀπαντῆσαι	ὑπαντῆσαι
XVI.		17. κατακολονθήσασα	παρακολονθήσασα
1. καὶ Ἰύστραν	καὶ εἰς Ἰύστραν	ἡμῖν ὁδόν	ὑμῖν ὁδόν
γυναικὸς τινος	γυναικὸς	18. ὁ Παῦλος	confirmat
3. ἅπαντες	confirmat	παραγγέλλω	παραγγέλω (hoc. acc.)
τὸν πατέρα αὐτοῦ	ὅτι Ἑλλήν ὁ πατήρ	19. τὸν Σίλαν	confirmat
ὅτι Ἑλλήν	αὐτοῦ	20. εἶπον	εἶπαν
4. παρεδίδον	παρεδίδουσαν	22. περιρρήξαντες	περιρρίζαντες
τῶν πρεσβυτέρων	πρεσβυτέρων	23. τε	δὲ
Ἱερουσαλὴμ	Ἱεροσολύμοις	24. εἰλκῶς	λακῶν
5. αἱ μὲν οὖν ἐκκλ.	αἱ μὲν οὖν αἱ ἐκκλ.	26. ἀναρχιθησάν τε	ἡνομήθησαν δὲ
6. διελθόντες	διήλθον		
τὴν Γαλατικὴν	Γαλατικὴν		

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
27. μάχαιραν	* τὴν μάχαιραν, ** omit- tit τὴν	λέγοντ. ἕτερ. εἶναι	ἕτερ. λέγοντ. εἶναι
ἔμελλεν	ἤμελλεν	10. εὐθέως διὰ τῆς νυκτ.	εὐθέως
28. σεαντῶ κακόν	σεαντὸν κακόν	Βέροισιν	confirmat
29. τῷ Σίλῳ	confirmat	τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν	confirmat
30. προσαγαγόν	προσαγαγόν	11. τὸ καθ'	καθ'
31. εἶπον	εἶπαν	13. σαλεύοντες	σαλεύοντ. καὶ ταράσσοντες
Ἰησοῦν Χριστὸν	Ἰησοῦν	14. ὥς	ἔως
32. σὺν πᾶσιν	συμπᾶσι (sic)	ὑπέμενον δὲ	ὑπέμενάν τε
34. οἶκον αὐτοῦ	οἶκον	15. καθιστῶντες	ἀποκαθιστάνοντες
ἡγαλλιάσατο	confirmat	ἤγαγον αὐτὸν	ἤγαγον
36. ἀπεσταλάκασιν	ἀπέστειλαν	Τιμόθεον	τὸν Τιμόθεον
37. ἔφη πρὸς	πρὸς	16. θεωροῦντι	θεωροῦντος
ἔβαλον	confirmat	18. τινὲς δὲ	τινὲς δὲ καὶ
38. ἀνήγγειλαν	ἀπήγγειλαν	τῶν Στωϊκῶν	Στωϊκῶν
καὶ ἐφοβήθησαν	ἐφοβήθησαν δὲ	αὐτοῖς εὐηγγ.	εὐηγγ. αὐτοῖς
39. ἐξελεθόντες	ἀπελεθόντες ἀπὸ	19. τε	δὲ
40. εἰς τὴν	πρὸς τὴν	λαλουμένην	λεγομένην
ιδόντες τοὺς ἀδελφ.	ιδόντες παρεκ. τοὺς ἀδελ-	20. βουλώμεθα	βουλώμεθα
παρεκ.	φούς	τί ἂν θέλοι	τίνα θέλει
XVII.		21. εὐκαίρουν	ἡνκαίρουν
1. Ἀπολλωνίαν	τὴν Ἀπολλωνίαν	καὶ ἀκούειν καιν.	confirmat
ἡ συναγωγὴ	συναγωγὴ	22. ἐν μέσῳ	confirmat
2. εἰσῆλθεν	εἰσῆλθον	23. ὃν et τοῦτον	ὃ et τοῦτον (sic)
διελέγετο	διελέξατο	καταγγέλλω	καταγγέλω (sic)
3. ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς	Χριστὸς Ἰησοῦς	24. κύριος ὑπάρχων	ὑπάρχων κύριος
4. Ἕλληνας	καὶ Ἕλληνας	25. ἀνθρώπων	ἀνθρωπίνων
5. ζηλώσαντες δὲ οἱ ἀπει-ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδ.		κατὰ πάντα	καὶ πάντα
θοῦντες Ἰουδ. καὶ κ. προσλαβ.		26. ἐξ ἐνὸς αἵματος	ἐξ ἐνὸς
προσλαβ.		πᾶν τὸ πρόσωπον	παντὸς προσώπου
τινὰς ἀνδρας	ἀνδρας τινας	προτεταγμένους	προτεταγμένους
ἐπιστάντες τε	καὶ ἐπιστάντες	27. τὸν κύριον	τὸν θεόν
ἀγαγεῖν	προαγαγεῖν	καὶ εὗροιεν	confirmat
6. ἔσθον	confirmat	καίτοιγε οὐ	καίγε οὐ
τὸν Ἰάσονα	Ἰάσονα	Post ὥς καὶ τινες 17, 28. codex deficit usque	
7. πράττουσιν	πράσσουσιν	23, 9; ubi rursus incipit a verbis οὐδὲν	
		κακὸν εὐρίσκομεν.	

Elz.	Cod.
XXIII.	
9. μὴ θεομάχομεν	omittit
10. γενομένης στάσεως	confirmat
εὐλαβηθεῖς	φοβηθεῖς
καταβάν	confirmat
ἄγειν	confirmat
11. θάρσει Παῦλε	confirmat
οὕτω σε	confirmat
12. τινὲς τῶν Ἰουδαίων	συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι
συστροφὴν	
τεσσαράκοντα	μ', item v. 21.
13. πεποιηότες	ποιησάμενοι
14. εἶπον	εἶπαν
μηδενός	confirmat
15. ὅπως αὔριον	ὅπως
αὐτὸν καταγάγη	καταγάγη αὐτὸν
πρὸς ὑμᾶς	εἰς ὑμᾶς
16. τὴν ἐνέδραν	confirmat
17. ἑκατοντάρχων	confirmat; non -αρχῶν
ἔφη τὸν	εἶπεν τὸν
ἀπάγαγε	ἄπαγε
τί ἀπαγγεῖλαι	ἀπαγγεῖλαί τι
18. νεανίαν	νεανίσκων
20. εἰς τὸ συνέδρ. καταγ. τὸν Παῦλ. καταγ. εἰς τὸ	συνέδρ.
τὸν Παῦλον	
μέλλοντες	μέλλον
21. ἔτοιμοί εἰσιν	εἰσὶν ἔτοιμοι
νεανίαν	confirmat
22. παραγγείλας	παραγγείλας αὐτὸν
23. δύο τινὰς	τινὰς δύο
ἑκατοντάρχων (hoc	
acc.)	confirmat
δεξιολάβους	confirmat
25. περιέχουσαν	ἔχουσαν
27. ἐξειλόμην αὐτὸν	ἐξειλόμην
28. δὲ	confirmat

Elz.	Cod.
γινῶναι	ἐπιγινῶναι
κατήγαγ. αὐτ. εἰς τὸ	
συνέδρ. αὐτῶν	omittit
29. μηδὲν δὲ	μηδὲν
ἐγκλημα ἔχοντα	ἔχοντα ἐγκλημα (sic)
30. μέλλειν ἔσεσθαι	ἔσεσθαι
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων	ἐξ αὐτῶν
ἐξουτῆς	omittit
τὰ πρὸς αὐτὸν	confirmat
ἐπὶ σοῦ	omittit
ἔρῳσο	confirmat
31. διὰ τῆς νυκτός	διὰ νυκτός
32. πορεύεσθαι	ἀπέρχεσθαι
34. ἀναγνούς δὲ ὁ ἡγεμὼν ἀναγνούς δὲ	
35. ἐκέλευσέ τε	κελεύσας
αὐτὸν ἐν τ. πρ. τοῦ ἐν τῷ πρ. τοῦ Ἡρ. φυλ. αὐ-	
Ἡρ. φυλάσσεσθαι τόν	
XXIV.	
1. τῶν πρεσβυτέρων	πρεσβυτ. τινῶν
3. κατορθωμάτων	διορθωμάτων
4. ἐγκόπτω	confirmat
5. στάσις	στάσεις
6. 7. 8. ἐκρατήσαμεν, κ.	ἐκρατήσαμεν, omissis re-
κατὰ τὸν ἡμ. νόμον	liquis
usque ἔρχ. ἐπὶ σέ	
8. παρ' οὗ	confirmat
9. συνεθέτετο	συνεπέθετο
10. δὲ	τε
εὐθυμότερον	εὐθύμως
11. γινῶναι	ἐπιγινῶναι
ἢ δεκαδύο	δώδεκα
ἐν Ἱερουσ.	Ἱερουσ.
12. ἐπισύστασιν	ἐποστασίας (sic)
οὔτε κατὰ τὴν	οὔδε κατὰ τὴν (his accen-
	tibus)
13. οὔτε	οὐδὲ

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
δύναται	δύναται σοι	XXV.	
νῦν	νυνὶ	1. τῇ ἐπαρχίᾳ	τὴν ἐπαρχίαν
14. καὶ ἐν τοῖς	καὶ τοῖς ἐν τοῖς	2. δὲ	τε
15. ἔσεσθαι νεκρῶν	ἔσεσθαι	ὁ ἀρχιερεὺς	οἱ ἀρχιερεῖς
16. δὲ αὐτὸς	καὶ αὐτὸς	τῶν Ἰουδαίων	τῆς πόλεως
ἔχειν	confirmat	4. ἐν Καισαρείᾳ	εἰς Καισάρειαν (v. 6. -σά- ριαν
πρὸς τὸν	confirmat	5. δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησὶν ἐν ὑμῖν, φησὶν, δυνατοὶ	
17. πλείον. παρεγ. ἔλεημ.	πλείον. ἔλεημ.	ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ	ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον
ποιήσ. ε. τ. ἔθν. μου	ποιήσ. ε. τ. ἔθν. μου παρεγ.	6. πλείους ἢ δέκα	οὐ πλείους ὅκτω ἢ δέκα
18. ἐν οἷς	ἐν αἷς	7. περιέστησαν	περιέστησαν αὐτῷ
τινὲς	τινὲς δὲ	αἰτιάματα	αἰτιώματα
19. δεῖ	ἔδει	φέροντες	καταφέροντες
με	ἐμὲ	8. ἀπολογουμένου αὐτοῦ	τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου
20. εἴ τι	τί	9. τοῖς Ἰουδαίοις θέλων	θελ. τοῖς Ἰουδαίοις
εὗρον ἐν ἐμοὶ	εὗρον	κρίνεσθαι ἐπ' ἐμοῦ	κρίθειναι (sic) ἐπὶ ἐμοῦ
21. ἐκράξα	ἐκέκραξα	10. ἠδίκησα, ὥς κ. σὺ	ἠδικαίως· καὶ σὺ (sic)
ἐστῶς ἐν αὐτοῖς	ἐν αὐτοῖς ἐστῶς (hoc acc.)	11. εἰ μὲν γὰρ	εἰ μὲν οὖν
ὑφ' ὑμῶν	ἐφ' ὑμῶν	αὐτοῖς	confirmat
22. ἀκούσας δὲ ταῦτα	ἀνεβάλετο δὲ αὐτοῖς	12. συλλαλήσας	συλλαλήσας
ὁ Φήλιξ ἀνεβάλετο αὐ-	(sic) ὁ Φήλιξ	13. ἀσπασόμενοι	confirmat
τοὺς		15. δίκην	confirmat
εἰπὼν	εἰπας (hoc acc.)	16. εἰς ἀπώλειαν	omittit
23. διαταξάμενός τε	διαταξάμενος	17. συνελθόντων οὖν αὐ-	
τὸν Παῦλον	αὐτὸν	τῶν	confirmat
ὑπηρετεῖν ἢ προσέρχεσ-	ὑπηρετεῖν	18. ἐπέφερον	ἔφερον
θαι		ὑπενόουν ἐγὼ	ἐγὼ ὑπενόουν ποτηρῶν
24. τῇ γυναικὶ αὐτοῦ	τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ αὐτοῦ	20. εἰς τὴν περὶ	τὴν περὶ
Χριστὸν	Χριστὸν Ἰησοῦν	τούτου	τούτων
25. μέλλοντος ἔσεσθαι	μέλλοντος	εἰς Ἱερουσαλὴμ	εἰς Ἱερουσόλυμα
μεταλαβὼν	λαβὼν	21. πέμψω	ἀναπέμψω
26. ἅμα δὲ καὶ	ἅμα καὶ	22. ἔφη	omittit
ὅπως λύσῃ αὐτὸν	omittit	ὁ δὲ Ἀῤῥιον	confirmat
27. τε	*τε, **δέ	23. τοῖς χιλιάρχοις	χιλιάρχοις
χάριτας	χάριτα	τοῖς κατ' ἐξ. οὔσι	τοῖς κ. ἐξοχῇ
ὁ Φήλιξ κατέλειπεν	ὁ Φήλιξ κατέλειπεν	καὶ κελεύσαντος	κελεύσαντος

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
24. πᾶν	ἅπαν	ὁ δὲ	ὁ δὲ κύριος
ἐπιβοῶντες	βοῶντες	16. εἰδες	confirmat
ζῆν αὐτὸν	αὐτὸν ζῆν	17. καὶ τῶν	καὶ ἐκ τῶν
25. καταλαβόμενος	κατελαβόμεν	εἰς οὓς νῦν	εἰς οὓς ἐγώ
θανάτου αὐτοῦ	θανάτου	σὲ ἀποστέλλω	ἐξαποστελῶ σε
καὶ αὐτοῦ δὲ	αὐτοῦ δὲ	18. ἐπιστρέψαι	ἀποστρέψαι
πέμπειν αὐτὸν	πέμπειν	τῆς ἐξουσίας	confirmat
26. σχῶ	ἔχω	20. πρῶτον	πρῶτόν τε
γράφαι	γράψω	καὶ Ἱεροσολύμοις	confirmat
XXVI.		εἰς πᾶσαν	confirmat
1. ἐπιτρέπεται	ἐπιτέτραπται	ἀπαγγέλλων	ἀπὶγγέλλον
ὑπὲρ σεαυτοῦ	περὶ σεαυτοῦ	21. με οἱ Ἰουδαῖοι	οἱ Ἰουδαῖοί με
ἀπελογεῖτο ἐκτ. τὴν ἐκτ. τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο		ἐν τῷ	ὄντα ἐν τῷ
χεῖρα		22. παρὰ τοῦ	ἀπὸ τοῦ
2. μέλλων ἀπολογ. ἐπὶ σοῦ ἐπὶ σου μέλλων σήμερ. ἀπο-		μαρτυρούμενος	μαρτυρούμενος
σήμερον	λογ.	23. μέλλει καταγγέλλειν	μέλλειν καταγγέλλειν (sic)
3. δέομαί σου	δέομαι	τῷ	τῷ τε
4. τὴν ἐκ νεότητος	ἐκ νεότητος	24. ἔφη· Μαίρη	φησὶν· Μαίρει (sic)
ἐν Ἱεροσολ.	ἐν τε Ἱεροσολ.	25. ὁ δὲ	ὁ δὲ Παῦλος
πάντες οἱ	πάντες	ἀλλ' ἀληθείας	ἀλλὰ ἀληθείας
5. θρησκείας	confirmat	26. τι τοῦτων οὐ πείθ. οὐδὲν τι τούτων οὐδὲν πείθομαι	
6. πρὸς τοὺς πατέρας	εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν	28. ἔφη	omittit
7. ἐγκαλ. βασιλεῦ Ἀγρίπ. ἐγκαλ. ὑπὸ Ἰουδαίων, βασι-		γενέσθαι	ποιῆσαι
πα ὑπὸ τῶν Ἰουδ. λεῦ		29. ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν	ὁ δὲ Παῦλος
8. τί ἄπιστον (non τί;		εὐξαίμην	εὐξαίμην (sic)
ἄπιστον)	confirmat	ἐν πολλῷ	ἐν μεγάλῳ
10. καὶ πολλοὺς	καὶ πολλοὺς τε	30. καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐ-	
φυλακαῖς	ἐν φυλακαῖς	τοῦ ἀνέστη	ἀνέστη τε
12. καὶ πορευόμενος	πορευόμενος	31. ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ἢ δεσμῶν ἄξιόν τι πράσσει	
τῆς παρὰ	τῆς	32. ἐπεκέκλητο	confirmat
13. περιλάμπαν	περιλάμπαντα	XXVII.	
14. δὲ	τε	2. μέλλοντες	μέλλοντι
ἡμῶν εἰς	ἡμῶν ἐπὶ	τοὺς κατὰ	εἰς τοὺς κατὰ
φωνὴν λαλοῦσαν πρὸς φωνὴν λέγουσαν πρὸς με		3. τε	δὲ
με κ. λέγουσαν		φίλους	τοὺς φίλους
15. εἶπον	εἶπα	πορευθέντα	πορευθέντι

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
5. Μύρα	Μύραν	μηδὲν	confirmat
6. ἑκατόνταρχος	ἑκατοντάρχης	προσλαβόμενοι	confirmat
Ἀλεξανδρίνον	Ἀλεξανδριόν	34. προσλαβεῖν	μεταλαβεῖν
ἐνεβίβασεν	confirmat	ὑμετέρας	confirmat
7. ἐν ἱκαναῖς	ἐν ἐκείναις	ἐκ τῆς	ἀπὸ τῆς
8. Λασαία	Λασεία	πесεῖται	ἀπολείται
10. φόρτου	φορτίου	35. εἰπὼν	confirmat
11. ἑκατόνταρχος	ἑκατοντάρχης	εὐχαρίστησεν	ἡὐχαρίστησεν
ἐπέιθετο μᾶλλον	μᾶλλον ἐπέιθετο	37. ἦμεν	ἦμεθα
τοῦ Παύλου	Παύλου \	ἐν τ. πλ. αἰ πᾶσαι ψυχ.	αἰ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τ. πλ.
12. πλείους	πλείονες	διακ. ἐβδ. εἴς	σοῖς
κἀκεῖθεν	ἐκεῖθεν	39. ἐβουλεύσαντο	ἐβούλοντο
13. Ἄσσον	ἄσσον	δύναιτο	confirmat
14. εὐροκλίδων	εὐροκλίδω (sic)	40. ἀρτέμωνα	ἀρτέμωνα
16. Κλαύδην	Κλαῦδα	41. ἐπόκειλαν	ἐπέκυλα (sic)
17. βοηθείας	βοηθείας	ἔμεινεν	confirmat
18. δὲ	confirmat	βίας τῶν κυμάτων	confirmat
19. ἐρρύψαμεν	ἔρριψαν	42. διαφύγει	διαφύγη
20. πᾶσα ἐλπίς	ἐλπίς πᾶσα	43. ἑκατόνταρχος	ἑκατοντάρχης
21. δὲ	τε	τε	δὲ
23. τῇ νυκτὶ ταύτῃ	ταύτῃ τῇ νυκτί	XXVIII.	
ἄγγελος τοῦ θεοῦ οὗ		1. ἐπέγνωσαν	ἐπέγνωμεν
εἰμί	ἄγγελος κυρίου οὗ εἰμί	2. δὲ	τε
27. ἐγένετο	ἐπεγένετο	παρεῖχον	confirmat
28. bis ὀργυῖας	bis ὀργῦας	ἀνάψαντες	ἄψαντες
29. τε	δὲ	3. πληθος	τι (sed per errorem τὲ scriptum est) πληθος
μήπως	μή που	ἐκ τῆς	ἀπὸ τῆς
εἰς τραχεῖς	κατὰ τραχεῖς	ἐξελθούσα	confirmat
ἐκπέσωσιν	confirmat	καθῆψεν	confirmat
ἤρχοντο	confirmat	4. εἶδον	confirmat
30. πρώρας	confirmat	κρεμάμ. τὸ θηρίον	τὸ θηρ. κρεμάμ.
μελλ. ἀγκύρας	ἀγκύρ. μελλ.	ἐλεγ. πρὸς ἀλλήλους	πρ. ἀλλήλ. ἐλεγ.
31. εἶπεν ὁ	εἶπεν δὲ ὁ	5. ἀποτινάξας	ἀποτηναξάμενος (sic)
32. οἱ στρατιῶται ἀπέκο- ἀπέκοψαν		6. μεταβαλλόμενοι	μεταβαλόμενοι
ψαν		θεὸν αὐτὸν εἶναι	αὐτὸν εἶναι θεόν
33. ἔμελλεν ἡμέρα	ἡμ. ἡμελλεν		

Elz.	Cod.	Elz.	Cod.
7. <i>Πουλίφ</i>	<i>Πουπλίω</i>	<i>κατηγορήσαι</i>	<i>κατηγορεῖν</i>
8. <i>δυσεντερία</i>	confirmat	21. <i>εἶπον</i>	<i>εἶπαν</i>
9. <i>τούτου οὖν</i>	<i>τούτου δὲ</i>	<i>οὔτε γρ.</i>	* οὐδὲ γρ., ** οὔτε γρ.
<i>ἔχοντες ἀσθεν. ἐν τῇ ἐν τῇ νήσ. ἔχοντ. ἀσθεν.</i>		<i>περὶ σοῦ ἐδεξάμ.</i>	confirmat
<i>νήσφ</i>		22. <i>ἐστὶν ἡμῖν</i>	<i>ὑμῖν (sic) ἐστὶν</i>
10. <i>τὴν χρειάν</i>	confirmat	23. <i>ἔχον</i>	<i>ἦλθον</i>
11. <i>Ἀλεξανδρίνφ</i>	<i>Ἀλεξανδρινῶ</i>	<i>διαμαρτυρούμενος</i>	<i>διαμαρτυρούμενος</i>
14. <i>ἐπ' αὐτοῖς</i>	<i>παρ' αὐτοῖς</i>	<i>τὰ περὶ</i>	<i>περὶ</i>
<i>εἰς τὴν Ῥώμην ἦλθον.</i>	<i>ἦλθ. εἰς τ. Ῥώμ.</i>	25. <i>ἡμῶν</i>	<i>ὑμῶν</i>
15. <i>ἐξῆλθον</i>	confirmat	26. <i>λέγον</i>	confirmat
<i>ἡμῖν</i>	<i>ἡμῶν</i>	<i>εἰπὲ</i>	<i>εἶπον (hoc acc.)</i>
<i>ἄχρῖς</i>	<i>ἄχρι</i>	<i>ἀκούσετε</i>	<i>ἀκούσητε</i>
16. <i>ἦλθον</i>	<i>εἰσῆλθον</i>	<i>συνῆτε</i>	<i>συνεῖτε</i>
<i>ὁ ἐκατόνταρχ. usque ἐπετράπη τῷ Παύλ.</i>		<i>κ. βλέποντες βλέπετε</i>	omittit
<i>τ. δ. Παύλ. ἐπετράπ.</i>		27. <i>ἐπιστρέψουσιν</i>	<i>ἐπιστρέψουσιν</i>
17. <i>τὸν Παῦλον</i>	<i>αὐτὸν</i>	<i>ιάσομαι</i>	<i>ιάσωμε (sic)</i>
<i>ἔλεγεν</i>	<i>εἶπεν</i>	<i>ἔστω ὑμῖν</i>	<i>ὑμῖν ἔστω</i>
<i>ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ</i>	<i>ἐγὼ, ἄνδρ. ἀδελφ.</i>	<i>ἔμεινεν</i>	<i>ἐνέμεινεν</i>
<i>ποιήσας</i>	<i>πράξας</i>	Subscriptum est: <i>πράξεις τῶν ἀποστόλων.</i>	
18. <i>ἐβούλοντο</i>	confirmat		

Praeterea haec de scriptura codicis adnotanda sunt. *ν* ἐφελκυστικόν, ut in antiquissimis codicibus fieri solet, plerumque etiam ante consonam scriptum est. Saepissime inter se confunduntur *ει, η, ι*, quemadmodum est Ἀγρίππας, Χριστόν (3, 18), Χρηστianoίς, Δεῖρβην, Σαμοθράκιν, παντί pro πάντι, καταλεημμένος, ἀναβαινήν, ἐκλαλεῖσαι, εἰσφαλίσσαιο, κριθεῖναι, ἐσθίσεις, κατίντησαν: item *υ* et *οι*, ut fit in λυμόν, κατάλυποι, *αι* et *ε*, ut est μαί pro μέ. Rara sunt eiusmodi ut ἔπεψα, ἐκπεφθόντες, συμβολίον, item πολλύ. 16, 2. est ἐλλύστρις pro ἐν Ἰύστρ. Accentus plerique ad leges grammaticorum positi sunt; passim vero ab iis discessum est ut in his: πράξαι, σημάναι, κωλύσαι, κηρύξαι, ὑβρίζαι, κατηγοροῖ, Ἰσραηλίται, Ἑλαμίται, χρειάν, Μακεδόνας, Ἰουδαίον, θύσον, ψύχος. Item scribitur Φίλιξ, Παύλον, Σολομών, Κίς. Confirmat ἔξωσεν, πρῶρα, εἶπον pro εἰπόν. Inprimis vero accentus vocibus encliticis impositos adnotavi. Ita scribitur εἴ τι ἐστίν, χαρίζεσθαι τινά, καὶ ἐσμέν, ἔτοιμοι ἐσμέν, μάρτυρες ἐσμέν, οὗτος ἐστίν, ὡς ἐστιν, ἔστιν γὰρ, ἐκλογῆς ἐστιν μοι, αὐτοῦ ἐστίν, ὑμῖν ἐστίν, πρὸς με, παρὰ σοῦ, πρὸς σέ, δια σοῦ, ἐπὶ τινων, ἡμέραν τέ. 2, 25. 10, 2. est δια παντός; 24, 16. διὰ παντός. 25, 24. est καὶ φησιν ὁ ψῆστος; 10, 31. καὶ φησιν Κορνήλιε. 12, 18. est τί ἄρα; 11, 18. ἄρα γε; 8, 30 et 17, 27. ἄρά γε; 8, 22. εἴ ἄρα. Compendia scripturae quae in codice sunt nihil singulare habent; in lectionibus praeter numeros omnia plene scripsimus.

XIII.

LIBER THEONIS SMYRNAEI DE ASTRONOMIA IN CODICE
VENETO, ITEM VERSUS ALEXANDRI AETOLI.

Ex paucis demum annis inter viros doctos innotuit textus libri de astronomia a Theone Smyrnaeo Platonico conscriptus. Primum enim ille editorem nactus est Th. H. Martinum, facultatis litterarum in academia Rhedonensi decanum, anno 1849.¹⁾ Praevenit vir clarissimus libro suo quam ipse iam sex annis ante meditatus eram vel ut rectius dicam praeeparaveram editionem. Quod feliciter accidit; nec enim, opinor, is Theonis liber editorem earum quas tractat rerum peritorem nancisci facile poterat. Tamen ad edendum librum ipse Martino aliqua certe ex parte instructor eram. Inveneram enim et descripseram auctumno anni 1843. Theonis textum in codice Veneto, cuius lectio Parisiensi, quamvis sit simillima, anteponenda est propterea quod ex Veneto Parisiensem fluxisse tantum non certum est. Quod antequam probem, breviter explicandum est de editione Martini, duce ipso Martino. Hausit ille textum suum e Parisiensi codice, antea Tolosano, quem idoneis de caussis non ante saeculum sextum decimum scriptum esse existimat, cf. editionis Martini pag. 30. Nec autem improbabiler docet (cf. ibidem pag. 31.), Parisiensem codicem transcriptum esse totum ex codice Mediolanensi Ambrosiano, qui quidem primum anno 1644. per Ismaelem Bullialdum, Arithmeticae Theonis editorem, innotuit, cf. ibidem pag. 25 sqq. Praeter hoc codicum par, teste Martino pag. 24, nullus alius inventus est eiusdem Theonis libri codex. Ait l. l. „An sit etiam tertius aliquis, valde dubitamus.“

Nihilominus adest tertius, indeque, ut iam supra significatum est, textum edere dudum nobis propositum erat. Est Venetiis in bibliotheca Marciana, numero nisi fallor 307. signatus. Qua sit ratione, qua aetate, in schedis notatum non reperi. Qua vero textus bonitate sit, facile iudicari potest collato textu Parisiensi, quo solo uti licuit Martino editori. Maxima quidem inter utrumque intercedit affinitas, conspicua non in universa tantum textus indole, sed in ipsis scripturae vitiis et lacunis. Rursus vero sunt quae in Parisiensi libro male habeant, recte in Veneto; neque desunt quorum ea ratio sit ut facile intellegas quomodo scriptor Parisiensis codicis in describendo Veneto errare potuerit. Quarum rerum exempla afferam exscribendis e nostro codice per priora capita omnibus iis quae vel a Parisiensi differunt vel ab editore in notis tractata sunt.

Ceterum quod de Parisiensi codice diximus, idem fere in Mediolanensem quadrare videtur. Sed ex hoc nihil exscriptum est praeter Alexandri versus, nec per hos ipsos ubique satis accurate indicata est Mediolanensis libri scriptura.

¹⁾ Libri titulus est: Theonis Smyrnaei Platonici liber de astronomia cum Sereni fragmento. Textum primus edidit, Latine vertit, descriptioni-

bus geometricis, dissertatione et notis illustravit Th. H. Martin. Accedunt etc. Parisiis e republicae typographeo impensis publicis 1849.

Pag. 140. Venetus recte habet καὶ περιπολήσεις, Parisiensis κατὰ περιπολήσεις, Martino restituyente καί. Ibidem Venetus μετέωρον, unde in Paris. est μετεώρον. Martinus vero μετέωρον restituit. Ibidem nota 4. Paris. εὑρίσκεται, corrigente Martino εὑρίσκετο ἄν. Hoc ipsum Venetus codex praebet absque ἄν. Ibidem uterque codex τῶν πρὸς τούτων. Emendavit Mart. τῶν πρ. τοῦτον. Pergit vero Ven. ἀπὸ γῆς, Par. ἀπὸ τῆς, restituyente Martino ἀπὸ τῆς γῆς. Paullo post in utroque est ἡ, omissa γῆ. Contra ἔω recte est in Veneto, in Par. ἔως. In iis quae subsequuntur Ven. sic: αἱ τῶν ἀντῶν ἄστρον ἐπιτολαί, in Par. vero teste Martino ἀντῶν praetermissum est. Pag. 142. in utroque est κλήμασι, item ἀντιπερυσταμένον, νοτειοτέροις, νοτείων, παραπλησίον. Contra Ven. προῖοῦσι, Par. προΐουσι; Ven. ter αἰεί, Par. αἰί; Ven. τῶν ὀπισθεν, Par. τῶν ὀπισθεν; Ven. πρότερον, ut emendavit Martinus, Par. πρότερα; Ven. παντάπασιν ἀφανῇ, Par. παντάπασιν ἀφανῇ. Pag. 144. inter utrumque convenit de πλεῖον, ἡρεμίαν*), δι' ὑποβεβλημένοι, γονίας, ἐκατέρως. Pro eo vero quod in Par. est ἐπὶ τὸ μέσον, Ven. liber habet ἐπὶ τοῦ μέσον. Martinus mavult ἐπὶ τὸ μέσον, tamen ἐπὶ τοῦ μέσον ferendum censet. Pag. 146. Ven. recte πλοῖον habet, Par. πλεῖον. Tum vero uterque ὄψει, καὶ τὸ, εἰσρεῖν, κυλότερα, τῆς et ἐπιφανείας, ἀνάγομεν, ἐπιζεύζομεν. Versu 14. Par. οὕτως· πέφυκε, Ven. οὕτως· πέφυκε. Versu 19. Par. ἐπὶ μὲν τοῦ μέσον, Ven. ἐπὶ μὲν τοῦ μέσον. Pag. 148. Ven. recte habet τοῦ, quod pro τὸ in codice Parisiensi scripto Martinus edidit. Uterque vero ἀπόσχη, τό (nota 10.), ὃ (nota 11.), ζμ ἦ (Par. ζμ ἦ) exhibet. In reliquis Ven. recte πεδίων χθαμαλότητα (Par. παιδίων χθαμαλότητα), item ἀνωμαλίας et τόν, non cum Par. ἀνομαλίας et τό. Pag. 150. Ven. recte δισχλίων et εὐρηκέναι, non δισχλ. et εὐρεκέναι. Conveniunt in καί pro ἰβ (nota 7.) et ὑπερμετρούτων. Versu 8. Ven. habet κατασκευάσωμεν τὰνταῦθα, Par. κατ. ἐταῦθα; Ven. ἔγγιστα δέκα δυσίν, Par. ἔγγιστα δὲ κάτισιν. Versu 12. in Ven. codice non satis liquet utrum κεχρηαίως an κεχρηαίως legendum sit; Par. male κεχρηαίως. In iis quae sequuntur memoratu inprimis dignum est quod pag. 154. v. 5. in Par. codice legitur μη 5'. Hoc enim vitium inde ortum videtur quod in Veneto codice λη 5' ita scriptum est ut dubitare possis, prima littera utrum μ an λ sit. Pag. 158. (nota 8.) Paris. codex αἰσθητόν male pro αἰσθητήν habet; in Veneto utrumque per errorem scriptum est hunc in modum: αἰσθητόν αἰσθητήν.

Pergam ad celebres versus Alexandri Aetoli de stellis errantibus, quos ex hoc ipso Theonis Smyrnaei opere, codice Mediolanensi ut videtur adhibito, primum edidit Thomas Galeus Anglus in Addendis ad Parthenium pag. 49. Post Galeum repetiit Fabricius; saeculo fere post Schneiderus et Naekius. Horum duumvirorum coniecturis non mediocriter emendatos Augustus Meineke inseruit Analectis Alexandrinis suis. Denique edidit Martinus in libro Theonis, ubi suum illi dudum locum nacti sunt. Ipsi vero ad duos codices, quibus viri docti hucusque solis usi sunt, non tantum tertium addimus Theonis codicem,

*) Quae in spiritu ponendo errata sunt, non amplius adnotabo, nec magis ubi Parisiensis scriptura iota subscriptum male habet, ut in ἰσοκρατῆ:

scilicet de suo illud scriba exemplaris Parisiensis addidit.

de quo iam iam exposuimus, verum etiam quartum, Marcianum et ipsum, sed reliquis tribus omnibus praestantiorum. Comparatus iste ita est ut coniecturas editorum quos nominavi doctorum saepe confirmet, passim etiam novi aliquid idque bonae ut videtur frugis addat, licet plura vitia cum reliquis codd. communia habeat. Adscribam textum eorum versuum totum ut est in cod. Veneto 203, lectionibus reliquorum codicum et emendationibus editorum sub textu appositis.

Ἀλεξάνδρου Αἰτωλοῦ περὶ τῶν πλανητῶν.

Ἵψου δ' ἄλλοθεν ἄλλος ὑπέρτατον¹⁾ ἔλαχε²⁾ κήλον·

Ἀγχοτάτη μὲν διὰ Σελήναι³⁾ περὶ γαῖαν,

Δεύτερος αὖ Στίλβων χελνοδόου⁴⁾ Ἑρμείου,⁵⁾

Τῷ δ' ἐπι⁶⁾ φωσφόρος ἐστὶ φαινότατος Κυθρεΐης,

Τέταρτος⁷⁾ αὐτὸς⁸⁾ ὑπερθεὶς ἐπ' Ἡέλιος⁹⁾ φέρεθ' ἵπποις,

Πέμπτος δ' αὖ πυρόεις φθονίου Θρηΐκος Ἄρης,¹⁰⁾

Ἐκτος δ' αὖ Φαέθων Διὸς ἀγλαὸς ἴσταται ἀνὴρ,¹¹⁾

Ἑβδομος [αὖ] Φαίωνα¹²⁾ Κρόνον¹³⁾ ἀγρόθι τελλεται ἀστήρ¹⁴⁾

Πάντες δ' ἐπτατόνιοι λήρης φθόγγοις συνωδοί¹⁵⁾

Ἀρμονίην στείχουσι¹⁶⁾ διαστάσει ἄλλος ἐπ' ἄλλῃ.¹⁷⁾

5

10

¹⁾ Sic codd. omnes quattuor; sed Martinus monente Meinekio mavult ὑπέρτατον.

²⁾ Versus ratio postulat ἔλαχε. Sed codd. omnes ἔλαχε.

³⁾ Hanc scripturam codex noster habet, iam a Meinekio post alios de coniectura editam; reliqui codices Σελήνα.

⁴⁾ Ita solus codex noster; reliqui χελνώου. Ad marginem Grotius scripsit χελνοδόου idque receperunt Galeus et Schneiderus. Rectius praeunte Naekio Meinekios et Martinus ediderunt χελνοδόου.

⁵⁾ Ita dudum de coniectura editum est, sed reliqui codd. omnes Ἑρμείου habent.

⁶⁾ Ita recte iam coniecit Naekios, item Schneiderus omisso δ'. Reliqui vero codd. τῶν ἐπι tuentur.

⁷⁾ Sic solus ut videtur codex noster; alter Venetus et Parisiensis τέταρτος.

⁸⁾ Alter Venetus αὐτός, item Parisiensis. Hinc Galeus edidit αὐτός. Noster αὐτός.

⁹⁾ Ita codex ut iam edi consuevit, sed alter Ven. et Paris. ἡέλιος.

¹⁰⁾ Haec est scriptura nostri codicis. In altero Veneto et Parisiensi pro φθονίου scriptum est φ....ου (apud Grotium φ....ου), quattuor fere litterarum spatium relicto. E coniectura praeunte Galeo plerique ediderunt φωστήρ. Pro Θρηΐκος

Ἄρης reliqui codd. Θρηΐκος Ἄρης, probantibus editoribus.

¹¹⁾ Hac voce noster codex a scriptura reliquorum ἀστήρ male discedit.

¹²⁾ αὖ in nostro codice pariter atque in reliquis deest. Rectissime vero habet Φαίωνα, quod pro φαίωνα, ut in reliquis scriptum est, iam reposuerunt editores, nisi quod Schneidero ψυχρόν legendum videbatur.

¹³⁾ Ita noster; ex reliquis editum est Κρόνον.

¹⁴⁾ ἀστήρ in codice scriptum est, ut cum Schneidero Meinekios edidit. Contra alter Venetus et Parisiensis ἀστὴρ, quod mavult Martinus. Cum Grotio Galeus, Fabricius, Naekios ἀστὴρ.

¹⁵⁾ Haec scriptura haud spernenda videtur. Reliqui codd. σύνωδον, unde editores συνωδοί correxerunt.

¹⁶⁾ Ita codex noster; reliqui στοιχοῦσι. Quum apud Heraclitum scriptum sit, προσέχουσι, Meinekios legendum censet προχέουσι, assentiente Martino. Schneiderus vero suspicatus est poetam scripsisse στείχουσι, id quod in ipso cod. nostro est.

¹⁷⁾ Differt haec scriptura a reliquis codicibus eo quod non ἐπ' ἄλλῃ sed ἐπ' ἄλλῃ habet. Pro διαστάσει Galeus et Schneiderus ediderunt διασταδόν. Meinekios Heraclitum secutus scripsit διαστάς ἄλλος ἀπ' ἄλλου. Martinus sic: „Voces ἐπ' ἄλλῃ pro-

- Γαῖα μὲν οὖν ὑπάτη τε βαρεῖά τε μεσόθι ναίει.¹⁾
 Ἀπλανέων δὲ σφαῖρα συνημμένης ἐπλετο νήτης.²⁾
 Μέσσην δ' ἡέλιος³⁾ πλακτῶν⁴⁾ θέσιν ἔσχεθεν⁵⁾ ἄστρον.
 Τοῦ δ' ὑπο⁶⁾ δὴ ψυχρὸς μὲν ἔχει διὰ τέσσαρα⁷⁾ κύκλων⁸⁾.
 15 Κεῖνον δ' ἡμίτονον Φαίτων ἀνίησι χαλασθεῖς,
 Τοῦ δὲ τόσον⁹⁾ Φαέθων ὅσον¹⁰⁾ ὄβριμος¹¹⁾ Ἄρεος¹²⁾ ἀστήρ,
 Ἡέλιος δ' ὑπὸ¹³⁾ τῆσι¹⁴⁾ τόνον τερψίμβροτος¹⁵⁾ ἴσχει,
 Αἴγλης δ' ἡελίου¹⁶⁾ τρημίτονον Κυθρεῖης¹⁷⁾.
 20 Ἡμίτονον δ' ὑπὸ τῷ¹⁸⁾ Στίλβων φέρεθ' Ἑρμείας¹⁹⁾,
 Τόσον δὲ²⁰⁾ χρωσθεῖσα φύσιν πολυκαμπία²¹⁾ μῆνη.
 Κέντρον δ' ἡελίου²²⁾ θέσιν δι[ὰ πέντ'] ἔλαχε²³⁾ χθών,
 Αὐτῇ²⁴⁾ πεντάζωνος ἀπ' ἡέρος εἰς φλογόεν πῦρ²⁵⁾
 Ἀρμωσθεῖς ἀκτίσι²⁶⁾ πυρὸς κρυερῶσι²⁷⁾ τε πᾶχνας.

cul dubio mutandae sunt; de voce διασάσει, non-nihil dubii superest an servari possit.“

¹⁾ Haec codicis scriptura proxime abest ab emendatione editorum: μεσσόθι ναίει. Alter vero codex Venetus cum Par. et Mediolan. μέσηθιναίη.

²⁾ Ita codex noster, reliqui συνημμένη ἐπλ. νότης. Cum Galeo et Schneidero Meinekius edidit συνημμένη ἐπλ. νώτοις, Martinus vero pro νώτοις correxit νήτη.

³⁾ Ita recte noster, dummodo μέσσην pro μέσην restituatur. Reliqui μέσην δ' ἥλιος.

⁴⁾ Ita codd. omnes; editores vero πλακτῶν.

⁵⁾ Sic noster codex solus; reliqui ὑπέρσχεο, unde editores coniecerunt ἔσχ' ὑπέρ.

⁶⁾ Pro ὑπό reliqui ἀπό.

⁷⁾ τέσσαρα codex habet, quamquam ρα periit. Alter Venetus τεσσάρω, hinc Par. et Mediol. τεσσάρων. Editores τέσσαρα.

⁸⁾ Pro κύκλων rectius reliqui κύκλος.

⁹⁾ Ita recte solus codex noster; reliqui τῷ δὲ τάσιν.

¹⁰⁾ Φαίθων ὅσον: ita reliqui codices praeter nostrum, in quo est Φαέθωνος ἥν, ita ut ἥν ad ὄβριμος trahatur.

¹¹⁾ ὄβριμος: hanc codicis nostri scripturam de coniectura ediderunt Galeus et Meinekius. Reliqui codd. praebent ἔβριμος.

¹²⁾ Ita in codice nostro scriptum est; in altero Veneto et Parisiensi Ἄρεος.

¹³⁾ Ita recte iam ediderunt plerique, sed reliqui codd. omittunt δ'.

¹⁴⁾ Ad reliquos codd. corrigendum erit τοῖσι.

¹⁴⁾ Haec nostri codicis scriptura est. Eandem confirmat alter Venetus. In Parisiensi vero legitur τερψίμβροτος.

¹⁵⁾ Ita codex noster; alter Venetus δ' ἡελίους, ultima littera non satis distincta. Reliqui codd. δ' ἡέλιος ἥ.

¹⁶⁾ Κυθρεῖης in omnibus codd. scriptum est, non Κυθρεῖη. Hinc postea in nostro τῷ, non τῇ.

¹⁷⁾ Ita codex noster, ut iam indicavimus; reliqui τῇ.

¹⁸⁾ Ipse codex Ἑρμείαν. Reliqui libri Ἑρμείας.

¹⁹⁾ Pro δέ, quod omnes libri scripti tuerentur, edi solet τε.

²⁰⁾ Ita recte in nostro cod. legitur, in reliquis πολυκαμπία.

²¹⁾ Haec rectissime noster; reliqui κέντει δ' ἡέλιος.

²²⁾ Cod. noster διέλαχε; alter Venetus δία (sic) ἔλαχε, Par. διὰ ἔλαχε. Placuit Naekii coniectura, ε' i. e. πέντ' ante ἔλαχε excidisse statuentis. Alii aliter. Cf. Martini librum pag. 188. nota 5.

²³⁾ Ita noster codex, item alter Venetus. Parisiensis ut videtur αὐτῇ.

²⁴⁾ ἀπ' ἡέρος εἰς: ita noster codex. Ven. et Par. ἀπηρείης, idque (ἀπ' ἡερίης) servarunt Galeus, Schneiderus, Meinekius, adnotante Schneidero se non intellegere versum. Martinus mavult ὑπ' ἡερί ἥς.

²⁵⁾ Ita cum reliquis scripsimus. In cod. nostro est ἀρμωσθεῖσα κτήσιν, in altero Veneto ἀρμωσθεῖσα ἀκτίσι.

²⁶⁾ Reliqui libri praebent κρυερῶσι, idque ab editoribus servatum est.

<i>Οὐρανὸν ἐξάτονον</i> ¹⁾ <i>τόνον ἔσχεθε</i> ²⁾ <i>τὸν διὰ πάντων</i> ³⁾	25
<i>Τοῦτ' ⁴⁾ τοι σειρήν' ὁ ⁵⁾ Διὸς παῖς ἤρμωσεν Ἑρμῆς,</i>	
<i>Ἐπτάτονον κίθαριν, θεομήτορος εἰκόνα κόσμον.</i> ⁶⁾	27

Ceterum istum textum Venetum, cuius scriptura tantopere praestat codicibus iam ante excussis, ante multos annos ex longo itinere redux cum Godofredo Hermannno communicavi. Misit Hermannus a se transcriptum ad Meinekium qui ephemeridibus philologicis inseruit. Pauca tamen Hermannus ex schedis meis non satis recte transcripserat, ut *πάλλεται* pro *τέλλεται* versu 8, item *αἴγλο* pro *αἴγλης* versu 18.

XIV.

EVANGELISTARIUM CARPENTORACTENSE.

A viro clarissimo Gustavo Haenel in eo quem 1830. edidit Catalogo librorum manuscriptorum, indeque a Scholzio in Prolegomenis editionis Novi Testamenti 1836. notatum est in bibliotheca Carpentoractensi codicem Graecum Novi Testamenti exstare, litteris uncialibus sexti saeculi scriptum. Quod etsi non accuratissimo ipsius codicis examine niti credebam, tamen eiusmodi erat ut, qui totus essem in requirendis antiquissimis sacri textus monumentis, officio meo defuturus mihi viderer nisi adirem bibliothecam Carpentoractensem et quem insignem litterarum sacrarum thesaurum habere tradebatur in rem Novi Testamenti criticam converterem. Cum igitur ineunte anno 1843. Basilea Massiliam proficiscebar, brevi post iter Romanum suscepturus, nec impensae nec tempori peperci ut ad usum libri Carpentoractensis pervenirem. Mox vero, quantus in cl. Haenelii Catalogo error esset, satis intellexi. Codicem enim illum tanta ab eo laude ornatum nihil aliud quam evangelistarium continere vidi idque saeculi fere noni. Delineavi facsimile quod vocant: vides id lapidi nunc incisum extrema parte tabulae nostrae secundae. Liber signatus est in bibliotheca numero 101, foliis constans 281 formae maximae, quavis pagina duplici columna versuum plerumque 25 scriptus. Scriptura satis est accurata, accentibus et spiritibus haud negligenter positis. Ab initio plura perierunt; incipit enim ab evang. Joh. 16, 28. Textus cum antiquissimis libris scriptis nostris paullo magis convenit quam pleraque quae supersunt evangelistaria uncialibus litteris exarata. Hoc apparebit ex iis

¹⁾ Ita libri omnes. Martinus edidit *Οὐρανὸς ἐξάτορος*. Quam in rem quae scripsit vide apud ipsum pag. 189. notis 7 et 8.

²⁾ Ita uterque Venetus; Parisiensis *ἔσχεθε*, quod quomodo ex alterius Veneti scriptura fieri potuerit, ipso loco inspecto facile intellegitur.

³⁾ Reliqui libri *τῶν διὰ πάντων*. Editores plerique corrigendum censuerunt *τὸν διὰ πασῶν*, Galeus solus *τόνον ἔσχετ' ἐτῶν διὰ πάντων*.

⁴⁾ Ita codicis nostri scriptura confirmat conjecturam Schneideri, Naekii, Meinekii, Martini. Reliqui libri *τοῦτ'.*

⁵⁾ Ipsi codices praebent *σειρήν' ὁ*. Schneiderus proposuit *σειρήν' ὁ*. Meinekius cum Naekio *σειρήνα*.

⁶⁾ De hoc versu consentiunt codices, nisi quod Parisiensis *κίθαριν* habere dicitur. Pro *θεομήτορος* Meinekius *θεομήτορος* legi voluit.

quae excerpimus lectionis exemplis. Quae antequam exhibeamus, mentio faciunda est subscriptionis ultimo folio positae: quae etsi non eadem qua totus codex manu scripta est, tamen satis antiqua est et ad cognoscendam huius evangelistarii historiam idonea. Habet enim ita: Προσηγήθη τὸ παρὸν εὐαγγέλιον ἐν τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Θκον τῆς Ἀμμου τῆς οὕτω ἐπονομαζομένης (in cod. ἐσπονομ. est, nisi fallor), τοῦ Γερίου· παρὰ Ἐπιφανίου μαγίστρου τοῦ Πασχάλη καὶ κτήτορος τῆς αὐτῆς μονῆς· κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τῆς διοικούσης πεντεκαδικατῆς ἰνδ. τοῦ εἴχ' ἔτους· οἱ ἐντυγχάνοντες τούτῳ (cod. τοῦτο), εὐχεσθε αὐτῷ διὰ τὸν ---- (cetera desiderantur). Pertinet igitur haec subscriptio ad donationem codicis anno 1092. factam.

Exempla autem lectionis ita delegimus, ut primum ea tantum quae a recepto quem vocant textu differrent adnotaremus, postea vero nonnulla adderemus in quibus evangelistarum cum illo textu consentit.

I.

Mt. V. 21 sqq. semper est ἐρεθήθῃ, non ἐρέθῃ 5, 28. ἐπιθυμῆσαι αὐτήν 5, 44. καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς 5, 47. τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον VII, 14. τί στενὴ ἡ πύλη 7, 22. οὐ τῷ σφ' ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν. Eodem modo 15, 7. legitur καλῶς ἐπροφήτευσεν. Aliter vero est 11, 13. ubi legitur ἕως Ἰωάννου προεφίτευσαν. Mt. VIII, 8. μόνον εἰπὲ λόγῳ IX, 5. ἀφέρονται (ante ἀφένονται) σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγχε καὶ 9, 17. ἀμόφτεροι συντηροῦνται 9, 18. ἀρχῶν εἰσελθὼν προσεκύνει X, 10. νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε 10, 10. ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ (absque ἐστίν) 10, 12. secunda manu additum: λέγοντες· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ 10, 13. εἰσελθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν 10, 19. ὅταν δὲ παραδώσωσιν ὑμᾶς 10, 28. καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων XI, 8. ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων εἰσὶν 11, 10. ἰδοὺ ἐγὼ 'ποστελῶ 11, 16 sq. ὁμοία ἐστὶν παιδίῳ καθημένῳ ἐν ἀγοραῖς καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἐταίροις αὐτῶν καὶ λέγουσιν· ἠυλόησαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ᾤκησασθε· ἐθρήνησαμεν καὶ οὐκ ἐκόησασθε XIII, 15. μήποτε εἰδῶσιν τ. ὀφθ. καὶ τ. ὡσὶν ἀκούσωσιν κ. τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν καὶ ἰάσονται αὐτούς 13, 27. πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια 13, 30. δῆσατε ἀντὰ δεσμούς 13, 44. καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει XIV, 18. ἐπὶ τοὺς χόρτους, λαβὼν XV, 32. ἡμέραι τρεῖς προσμένονσιν μοι XIX, 29. ἡ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ, ἐκατονταπλ. λήψεται XXII, 37. ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ (recentius additum est τῇ) ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου XXIII, 8. εἰς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός: corrector vero ε. γ. ε. υ. ὁ διδάσκαλος, ὁ Χριστός 23, 30. ἡμεθα XXV, 2. πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνημοι (sic) καὶ αἱ πέντε μαραὶ 25, 48. ἐσθίη δὲ καὶ πίνη. Marc. V, 3 est οὐδεὶς ἐδύνατο. Luc. III, 32. τοῦ Βοός, 35. τοῦ Σερούχ et τοῦ Φάλεγ VII, 4. ἄξιός ἐστιν ὃ παρέξη τοῦτο XII, 16. ἠυλόρησεν ἡ χώρα et v. 32. ἠυδόκησεν ὁ πατήρ ὑμῶν Ioh. VII, 39. οὐ ἤμελλον et ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω VII, 52. post ἐγγερεται statim pergitur: Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν λέγων (8, 12.) Praeterea notavi ἐνεθήκοντα, χρεοφειλέται, τὰ δίδραγμα, Σολομών, Σολομώντος, τί πρὸς σέ.

II.

Mt. VII, 29. ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς VIII, 28. εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν XII, 29. εἰ μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαπάσει XIII, 33. ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρον 13, 44. εὐρίσκει σχολάζοντα σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον

13, 52. μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν XVI, 3. καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα. XIX, 16. Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον XX, 30. ἐλέησον ἡμᾶς κύριε υἱὸς δαδ. XXI, 28. ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο XXII, 32. οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. Luc. III, 32. τοῦ Ὁβηθ IV, 27. Νεμεὺν ὁ Σύρος et 31. εἰς Καπερναούμ VIII, 26. εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν. Ioh. VII, 52. προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγγράται.

XV.

In clarissima bibliotheca ducali quae Guelpherbyti floret ex longo tempore celeberrimus est codex Originum Isidori. Celebritatis autem caussa non in his Isidori Originibus¹⁾ posita est, sed in iis quae sub Isidori textu scripta latent. Est enim codex rescriptus isque compactus ex variorum antiquissimorum codicum reliquiis, quarum pro summa similium monumentorum raritate nihil magis in laudem pervenit fragmentis Gothicis epistolae Pauli ad Romanos. Eruit haec fragmenta e litura palimpsesta forasque dedit ante annos fere centum vir ad promovendas litteras curiosissimus Franciscus Antonius Knittel.²⁾ Quibus Gothicis fragmentis laude proximae sunt reliquiae duorum codicum Graecorum quibus olim quattuor evangeliorum textus continebatur. Etiam ad has eruendas edendasque Knittellii cura pertinebat: nisi quod plures paginas plane non legit, alias multis lacunis relictis, denique permulta quae edidit parum accurate, certe parum feliciter tractavit. Propterea nuper ipsi, quicquid eorum Novi Testamenti codicum et aetate et textu praestantissimorum superest, maximo cum studio pertractavimus: cuius studii eventum habuimus tantum ut nova quam dabimus editio nomine principis nuncupanda videatur. Sed ea de re nunc non explicatius dicendum est; dicemus enim propediem alibi. Perigimus autem ad reliquias eiusdem palimpsesti codicis partes, ad quas nonnihil curae contulimus.

Graece quidem scripta non sunt nisi Galeni fragmenta. Quae quot et quibus foliis inveniantur, iam e libro Knittellii satis disci potest. Longe eorum plurima, si cum aliis comparantur libris palimpsestis vel etiam cum partibus Graecis Novi Testamenti in eodem codice scriptis, non difficillima ad legendum sunt. Scripturae specimen a Knittelio exhibitum quum ab ipso codice nimium discedat, faciundum curavimus aliud et tabulae nostrae quartae praeposito numero VII. inserendum. Exarasse puto Galeni codicem cuius illa fragmenta supersunt, hominem sexti vel septimi saeculi.

Latinae vero scripturae quattuor distinguendae sunt. Prima est qua interpretatio continetur textui Paulino Gothico apposita, folia occupans quattuor. Hanc eadem tabula

¹⁾ Scripturae specimen exhibuit Mabillon in libro de re diplomatica pag. 351. tab. 4. nr. 1. Litterarum genus Saxonicum vocat; aliis Toletanum dicitur, in Hispania olim celebratissimum.

²⁾ Libro suo hunc titulum fecit: Ulphilae versionem Gothicam nonnullorum capitum epistolae Pauli ad Romanos. Venerandum antiquitatis monu-

mentum pro amisso omnino atque adeo deperdito per multa saecula ad hunc usque diem habitum. E litura codicis cuiusdam ms. rescripti qui in augusta apud Guelpherbytanos bibliotheca adservatur una cum variis variae litteraturae monumentis huc usque ineditis eruit commentatus est datque foras Franc. Ant. Kn. (1762.)

quarta repraesentavimus numero V. Ipsum textum infra apponemus, quoniam non modo litterarum pallentium plus quam Knittelio assequi sed nonnulla etiam quae ille iam legit paullo rectius legere nobis contigit. Cf. fol. CCLXXVII. vers. v. 14 et 27; fol. CCLVI. vers. v. 8. 9. 10. 13. 14. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 26; eiusdem recti v. 1; fol. CCLV. versi v. 1; recti 1. 10. 12; fol. CCLXXX. recti v. 3. 13. 17.

Duobus locis prima lectio mutata est: fol. 255. versi versu 4, ubi d littera lineae superscripta est, forma quidem paullo minori, eandem tamen nisi fallor aetatem referente. Fol. eiusdem recti versu 10. ex vestrum correctum est nostrum, manu satis antiqua, sed non ipsa prima ut videtur. Knittelius nihil nisi quod ab emendatione est viderat. Praeterea eodem folio versu 12. aescā est ut edidimus, alibi esca. Item, ut iam recte Knittelius ediderat, voluntas, in ira, spernes, eet. € quod ad finem folii 280. adpinximus plane Graecam habet formam. Videtur ex numeris esse quibus quaterniones codicis numerabantur.

Altera est fragmentorum libri Iob folia octo occupantium, exhibita a nobis eadem tabula numero IV. Textus est Hieronymi interpretis, ab editis non ita diversus. Lectionis specimen infra dabimus, indicantes una quae quovis folio continentur.

Tertia viginti duo folia occupat, in quibus textus legitur libri Iudicum; certe enim quicquid legimus ad istum librum pertinet. Ea vero quae legimus infra addemus. Sunt etiam haec a textu Hieronymi. Scripturam expressimus tabula IV. numero III.

Quarta quae restat, prae reliquis omnibus latet, nec erit facile qui plene legat. Pertinent ad hanc omnia ea folia quae fugerunt aciem Knittellii, tria (211. 216. 276.) dicentis „semisepulta“, alia septem (214. 217. 281. 319. 320. 321. 322.) „sepulta“, alia denique praetereuntis silentio. Aliquot ex his folia chemicis adhibitis clariora reddere nobis licuit; nihilominus magna remanebat difficultas legendi. Inter alia legimus folio 211. verba haec, cum epist. ad Rom. cap. VII. conferenda:

peccatū ei dominabitur· neque sub lege est·
cessat enim circa eum auctoritas legis quia
liberatus est a peccato· quos enim reos te

(v. 25.) sed ipsius dī providentiam secuti su

(v. 26.) mus per xpm.

(v. 27.) Nescitis cui exhibetis vos servos ad obaud

Concludendum ex his videtur, fragmenta ista ad commentarium vel potius ad homiliam in epistolam ad Romanos scriptam pertinere. Scripturae ratio ea est ut Latinis prioribus, quas nescio an quinto et sexto saeculo adscribam, aetate paullulo cedere videantur.

Iam igitur dabimus loco primo (A) fragmenta versionis Latinae textui Gothico appositae, secundo (B) et tertio (C) fragmentorum libri Iob et libri Iudicum specimina.

FOLIUM CCLXXVII.

FOLIUM RECTUM.

et scientiae dī
 quam scrutabilia sunt
 iudicia eius
 5 et investigabiles
 viae eius
 — 7 Quis enim cognobit
 7 sensum dñi
 7 aut quis illi
 10 7 consiliarius fuit
 7 aut quis
 7 prior dedit illi
 7 et reddetur ei
 7 quoniam ex illo
 15 7 et per ipsum
 7 et in ipso omnia
 7 ipsi gloria
 in saecula. amen.
 — Obsecro itaq. vos fratres
 20 per misericordiam dī
 ut exhibeatis corpora vestra
 hostiam vivam scam
 placentem dō
 rationabile
 25 obsequium vestru
 nolite configurari
 27 huic mundo

ROM. XI, 33 — XII, 2.

FOLIUM VERSUM.

in novitate
 sensus vestri
 ut probetis
 quae sit voluntas dī 5
 quod bonum
 et beneplacitum
 et perfectum
 — Dico enim per gratiam dī
 quae data est mihi 10
 omnib. qui sunt inter vos
 non plus sapere
 quam oportet sapere
 sed sapere ad prudentia
 et unicuique 15
 sicut divisit ds
 mensuram fidei
 sicut enim
 in uno corpore
 multa membra 20
 habemus
 membra autem omnia
 non eundem
 actum habent
 ita multi unum corpus 25
 sumus in xpo
 singuli autem alter 27

ROM. XII, 3 — 5.

20*

FOL. CCLVI. INVERSUM.

FOLIUM VERSUM.

coram dō
 sed etiam coram
 hominibus
 — Si fieri potest
 5 quod ex vobis est
 cum omnib· hominib·
 pacem habentes
 non vos ipsos
 defendentes
 10 karissimi
 sed date locum irae
 — Scribtum est enim
 7 mihi vindictam
 7 ego retribuam dicit dñs
 15 7 Si esurierit inimicus tuus
 7 ciba illum
 7 et si sitierit
 7 potum da illi
 7 hoc enim faciens
 20 7 carbones ignis
 7 congeres
 7 super caput eius
 7 noli vinci a malo
 7 sed vince
 25 7 in bono malum
 — Omnis anima potestatib·
 27 sublimibus subdita sit

ROM. XII, 17 — XIII, 1.

FOLIUM RECTUM.

non est enim potest[as]
 nisi a dō
 quae autem sunt
 a dō ordinatae sunt
 itaque qui resistit 5
 potestati
 dī ordinationi resistit
 qui autem resistunt
 ipsi sibi
 damnationem adqui 10
 nam principes runt
 non sunt timori bono
 sed malo operi
 vis autem
 non timere potestate 15
 bonum fac
 et habebis laudem ex illa
 dī enim minister est tibi
 in bonum
 si autem malum feceris ti 20
 non enim sine causa me
 gladium portat
 dī enim minister est
 vindex
 in ira 25
 ei qui malum agit
 ideoq· subditi estote 27

ROM. XIII, 1 — 5.

FOLIUM CCLV. INVERSUM

FOLIUM VERSUM.

ut et vi[vorum]
 et mortuorum
 dominetur
 — Tu autem qui^d iudicas
 5 fratrem tuum
 aut tu quare spernes
 fratrem tuum
 omnes enim stabimus
 ante tribunal xpi
 10 7 Scribunt enim
 7 vivo ego dicit dñs
 7 quoniam mihi flectet om
 7 et confitetur ne genu
 7 omnis lingua dō
 15 — Itaq. unusquisq. nostru
 pro se rationem
 reddet dō
 non ergo amplius
 invicem iudicemus
 20 sed hoc iudicate magis
 ne ponatis
 offensionem fratri
 aut scandalum
 — Scio et confido in dño ihu
 25 quia nihil commune
 per se ipsum
 27 nisi ei qui existimat

ROM. XIV, 9 — 14.

FOLIUM RECTUM.

quid commune [esse]
 illi commune est
 nam si propter escam
 frater tuus contrista
 tur
 iam non secundum cari
 5 noli esca tua tatem ambulas
 illum perdere
 pro quo xps mortuus est
 non ergo blasfemetur
 bonum^{no} vestrum
 10 non est enim regnum dī
 aescā et potus
 sed iustitia eet pax
 et gaudium
 in spū sco
 15 qui enim in his
 servivit xpo
 placet dō
 et probatus est
 hominibus
 20 — Itaque
 quae pacis sunt
 sectemur
 et q. aedificationis sunt
 in invicem custodiamus
 25 noli propter escam
 destruere opus dī
 27

ROM. XIV, 14 — 20.

FOLIUM CCLXXX.

FOLIUM RECTUM.

— — — — —
 improperantium
 tibi caeciderunt super m[e]
 — Quaecumq. enim
 5 praescripta sunt
 ad nostram doctrina
 scripta sunt
 ut per patientiam
 et consolationem
 10 scribaturarum
 spem habeamus
 d̄s autem patientiae
 et solacii
 det vobis id ipsum sapere
 15 in alterutrum
 secundum xpm ihm
 ut unianimes in uno ore
 honorificetis d̄m
 et patrem d̄ni
 20 n̄i ihu xpi
 propter quod suscipite
 invicem
 sicut et xps
 suscepit vos
 25 in gloriam d̄i
 — Dico enim xpm ihm
 27 ministrum fuisse

ROM. XV, 3—8.

FOLIUM VERSUM.

— — — — —
 propter veritatem d̄i
 ad confirmandas
 promissiones patru
 gentes autem
 5 propter misericordia
 honorare d̄m
 — Sicut scriptum est
 7 propter hoc confitebor
 7 in gentibus d̄ne tibi
 7 et nomini tuo
 7 cantabo
 — Et iterum dicit
 7 laetamini gentes
 7 cum plebe eius
 15 — Et iterum dicit
 7 laudate omnes gentes d̄nm
 7 et magnificate eum
 7 omnes populi
 — Et iterum eseias ait
 20 7 et erit radix iesse
 7 qui exsurget
 7 regnare gentibus
 7 in eo gentes sperabunt
 — Ds autem spei
 25 repleat vos
 omni gaudio
 27

ROM. XV, 8—13.

— e —

FOLIUM CCLXXXIV.

FOLIUM RECTUM.

— — ens autem — — — — —
 usque quo loqueris talia et spiritus
 multiplex sermone oris tui.
 numquid $\overline{ds}$ supplantat iudicium
 5 et omni $\overline{ps}$ subvertit quod iustum est.
 Etiam si filii tui peccaverunt ei et
 dimisit eos in manu iniquitatis
 suae. tu tamen si diluculo con
 surrexeris ad $\overline{dm}$. et omnipoten
 10 tem fueris depraecatus.
 si mundus et rectus incesseris
 statim evigilabit ad te et pacatu
 reddet habitaculum iustitiae tuae.
 In tantum ut priora tua fuerint
 15 parva et novissima tua multi
 plicentur nimis. interroga eni
 generationem pristinam et dili
 genter investiga patrum memoria.
 Hesterni quippe sumus et ignora
 20 mus quoniam sicut umbra dies
 nostri sunt super terram.
 Et ipsi docebunt te. loquentur tibi
 et de corde suo proferent eloquia.
 24 numquid virere potest scirpus

FOLIUM VERSUM.

absque humore. aut crescere carec
 tum sine aqua. cum adhuc sit
 in flore nec carpatur manu an
 te omnes herbas arescit.
 sic viae omnium qui obliviscuntur 5
 $\overline{dm}$ et spes ipocritae peribit.
 non ei placebit vaecordia sua
 et sicut tela araneorum fiducia
 eius. innitetur super domum
 suam et non stabit. fulciet eam 10
 et non consurget. umectus vi
 videtur antequam veniat sol
 et in ortu suo germen eius egre
 dietur. super acervum petraru
 15 radices eius densabuntur et in
 ter lapides commorabitur.
 si absorbuerit eum de loco suo ne
 gabit eum et dicet non novi te.
 haec est enim laetitia viae eius
 ut rursum de terra alii germi 20
 nentur. $\overline{ds}$ non proiciet sim
 plicem nec porriget manum ma
 lignis donec impleatur risu os
 tuum et labia tua iubilo. 24

Quae mira in his — si excipis fol. rect. v. 3. *sermone*, v. 4. *et*, v. 14. *ut priora* — consensio cum editis est, ea satis probat quanta antiquitatis laude excellat textus libri Iob Romae editus. Septem foliis reliquis haec continentur: fol. CCLXXXV. Iob. 3, 6—4, 2; fol. rectum incipit a verbis: *sideat non computetur in diebus*; extrema sunt: *cessaverunt a tumultu et ibi requi*; pergit fol. versum: *everunt fessi robore et quondā*, usque: *sermonem tenere quis possit*. Fol. CCLXXXVII. Iob. 4, 3—5, 1; fol. rectum: *ecce docuisti multos et manus las* — *visionis nocturnae quando solet*; fol. versum: *sopor occupare homines pavor* — *voca ergo si est qui tibi responde* || *at et ad aliquem scorum conver* || *tere*. Fol. CCCXXVI. Iob. 5, 2—5, 24; fol. rectum: *Vere stultum interficit iracundia* — *eorum quod coeperant*; fol. versum: *qui adpraehendit sapientes in astu* — *tuum et bestiae terrae pacifi* || *cae erunt tibi et scies quod*. Fol. CCCXXXII. Iob. 5, 24—6, 14; fol. rectum: *pacem habeat tabernaculum tuum* — *aut mugiet bos cum ante praese* || *pe plenum steterit*; fol. versum: *Aut poterit comedi insulsum quod* — *derelinquet fratres mei prae* || *terierunt me sicut torrens qui*. Fol. CCCXXVII. Iob. 6, 15—7, 4; fol. rectum: *raptim transit in convallibus* — *veritatis cum e vobis nullus* || *sit qui possit arguere*.¹⁾ Fol. CCCXXXIII. Iob. 7, 4—7, 21; fol. rectum: *vesperam et replebor doloribus* — *numquid mare sum ego aut cetus* || *quia circumdediti me carcere*; fol. versum: *si dixero consolabitur me lectulus* — *dormiam et si mane me quae* || *sieris non subsistam*. Fol. CCLXXXVI. Iob. 8, 22—9, 20; fol. rectum: *qui oderunt te induentur confusi* — *non videbo si abierit non intelle* || *gam eu* fol. versum: *si repente interroget quis respon* — *ero os meum condemnabit me* || *si innocentem ostendere*.²⁾ *pravu*.³⁾

¹⁾ Non additum est *me*.

²⁾ Sic, non *ostendero*. Item paullo ante *intellegam eum* ab editis differt ubi *eum* deest.

³⁾ Vacuo hoc spatio ita uti placet ut mentionem iniciam codicis evangeliorum Latini Taurinensis, septimi ut videtur saeculi, cuius indolem mihi olim scire cupienti vir cl. Amad. Peyron plura lectionis exempla misit. Sunt ea ita comparata ut saepe confirment codices versionis Hieronymi praestantissimos Amiatinum et Fuldensem, passim vero ab emendatore nescio quo profecta videantur, quippe quae ab editione Romana pariter atque a plerisque antiquis codicibus discedant. Praeterea singulare hoc est quod passim Marci textui supra lineam adscripta sunt quae locis Matthaei geminis leguntur. Ex capitibus Marci quattuor haec cum lectionibus Amiatinis conveniunt: 1, 2. ecce mitto *absque* ego, *ibidem desunt verba* ante te; v. 2. *est* et egrediebantur ad illum, *item* Iordane flumine; v. 19. in navi componentes retia; v. 27. quae doctrina haec. 2, 5. peccata *sine* tua; v. 22. vinum novellum; v. 23. cum sabbatis *sine* dominus, *item* coepissent praegredi. 3, 29. non habet remissionem. 4, 1. ut in navem ascendens, v. 4. volucres *sine* caeli, v. 6. non haberet radicem, v. 11. est scire mysterium; v. 29. et cum se produxerit. Alterius generis sunt: 1, 16., ubi ad „Simonem“ supra lineam additur: „qui dicitur Petrus;“ v. 19. ubi ad „in navi“ eodem modo additur „cum zebedeo patre ipsorum;“ item 2, 23. ad „spicas“: „et manducare,“ item 2, 26. ante „sacerdotibus“: „solis.“ Tertii generis sunt: 1, 30. ei de ipsa, v. 36. persecutus est, v. 40. domine, si vis, v. 41. extendens 2, 24. faciunt discipuli tui sabbatis 3, 9. ut in navicula sibi deservirent, v. 26. dispersit erit et non potest stare 4, 10. cum eo erant discipuli parabolas v. 26. si faciat homo sementem, v. 34. sine parabolis autem.

FOLIUM CCLXXXIII.

FOLIUM RECTUM.

Noluit
 efraim etiam non interfecit
 chananeum qui habitabat
 in gazer
 5 sed habitabit cum eo zabulon
 non delebit habitatores
 caetron et naalon
 sed habitabit chananeus in
 medio eius factusque est ei
 10 tributarius
 aser quoque non delevit habi-
 tatores achacho et sidonis
 alabh et achazib et albha
 et afech et rohob
 15 habitavitque in medio chana-
 nei habitatoris illius terrae
 nec interfecit eum
 18 neptali non interfecit habitatores

FOLIUM VERSUM.

Bethsemes et bethanath
 et habitavit inter chananeu
 habitatorem terrae
 fueruntque ei bethsemitae
 et baethanitae tributarii 5
 artavitque amorreus filios
 dan in montem
 nec dedit eis locum ut ad pla-
 niora descenderent
 habitavitque in montem 10
 hares quod interpretatur
 testaceo
 in ahilon et sadalin
 et aggravata est manus domus
 ioseph factusque est ei 15
 tributarius
 fuit autem terminus amorrei
 ab ascensu scorpionis petra 18

FOLIUM CCLXXXII.

FOLIUM RECTUM.

Necionem caderet
 sisara autem fugiens perve
 nit ad tentorium iahel
 uxoris aber cinaei
 5 erat enim pax inter iabin
 regem asor et domum
 aber cinaei
 egressa igitur iahel in occur
 sum sisarae dixit ad eum
 10 intra ad me domine mi intra
 qui ingressus tabernaculum
 eius et opertus ab ea pallio
 dixit ad eam
 da mihi obsecro paululum
 15 aquae quia valde sitio
 quae aperuit utrem lactis
 et dedit ei bibere et operuit
 18 illum dixitque sisara ad ea

FOLIUM VERSUM.

Sta ante ostium tabernaculi
 et quum venerit aliquis inter
 rogans te et dicens
 numquid hic est aliquis
 respondebis nullus est 5
 tulit itaque iahel uxor aber
 clavum tabernaculi
 assumens pariter malleum
 et egressa absconse et cum
 silentio posuit supra tem 10
 pus capitis eius clavum
 percussumque malleo defixit
 in cerebrum usque ad terra
 qui soporem morti socians
 defecit et mortuus est 15
 et ecce baraac persequens
 sisaram veniebat
 egressaque iahel in occursum 18

FOLIUM CCLXXXIX.

FOLIUM RECTUM.

Dixitque ei gedeon
 obsecro dñe si nobiscum est
 dñs quum^r apprehenderunt
 nos haec omnia
 5 ubi sunt mirabilia eius quae
 narraverunt patres
 nostri atque dixerunt
 de aegypto eduxit nos dñs
 nunc autem dereliquit nos
 10 et tradidit in manibus
 mazian
 respexitque ad eum dñs et ait
 vade in hac fortitudine tua
 et liberabis israhel
 15 de manu mazian
 scito quod miserim te
 qui respondens ait
 18 obsecro dñe mi in quo liberabo

FOLIUM VERSUM.

Israhel
 Ecce familia mea infirma est
 in manasse
 et ego minimus in domo
 patris mei 5
 dixitque ei dñs ego ero tecum
 et percuties mazian
 quasi unum virum
 et ille si inveni inquit gratiam
 coram te 10
 da mihi signum quod tu sis
 qui loqueris ad me
 ne recedas hinc donec re
 vertar ad te
 15 portans sacrificium et offe
 rens tibi
 qui respondit ego praestola
 bor adventum tuum 18

XV.

In eadem bibliotheca Guelpherbytana alius est liber palimpsestus antiquissimus, bis Latine scriptus.¹⁾ Scriptura quae priore deleta membranam occupavit opus continet quod Prosperi Aquitani esse vulgo olim creditum est, quum potius sit Iuliani Pomerii Arelatensis, inscriptum de vita contemplativa. Quam scripturam recte saeculo septimo adscribere solent. Ea vero multo antiquior est prior scriptura, a nobis specimine expressa tabula IV. numero II. Ista quin quinti saeculi sit, haud dubito. Continet fragmenta lectionarii, lectionibus quum e Veteri tum e Novo desumptis Testamento. Singulis lectionibus passim interpositae sunt notae, quibus cantus lectioni intericiendus indicari videtur. Ita fol. 71. rect. inter Hebr. 13, 21: *ds autem pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum ovium in sanguine testamenti aeterni dñm nostrum ihm aptet vos in omni bono ut faciatis voluntatem eius, faciens in vobis quod placeat coram se per ihm xpm cui gloria in saecula saeculorum*, et Ioh. 10, 9. In tempore illo ait dñs ihs discipulis suis: *Ego sum ostium per me si quis introierit salvabitur*, interposita sunt verba haec: *exaltavi electum de populo meo*. Item fol. 74. verso post verba: *sed haec loquutus sum vobis ut cum venerit hora eorum reminiscamini quae* (si recte vidi) *ego dixi vobis*. Ioh. 16, 2., antequam sequitur: *Lectio isaiæ prophetae haec dicit dñs*, interiecta est nota: *iustus maiore*. Rursus aliae notae textui similiter interpositae rationem liturgicam habent aliam, ut fol. 71. verso inter verba: *et nemo potest rapere de manu patris mei ego et pater unum sumus*, Ioh. 10, 30 et ea quae sequuntur: *Lectio esaiæ profetae haec dicit dñs levate in excelsum oculos vestros*, interposita leguntur verba: *inponit sacerdos memoriale*. Sunt haec, ni fallor, eiusmodi ut adiuvent indagantes quae antiquissima ecclesiae Latinae liturgia fuerit. Quam ad rem codex Guelpherbytanus eo est gravior quum ipsum Gallicanum lectionarium aetate superare proptereaque antiquissimum librorum eius generis exemplum esse videatur. Non dubium est quin totum codicem ea qua in excutiendis libris palimpsestis opus est patientia subtilitateque pertractaturis multo plures inveniendae sint notae liturgicae. Ita ad tres iam relatas accedit quarta folii 73. versi versu 20; item quinta fol. 77. vers. ab initio.

Textus lectionum mirum hoc habet quod, quum plerumque cum Hieronymo interprete consentiat, passim ab eo magna cum licentia discedit. Quam ad rem valuisse videtur lectionarium natura; in libris enim ecclesiasticis praesertim antiquissimis non tanta quanta in codicibus continui textus anxietas obtinuit integritatis textus conservandae. Tamen pro ea qua lectionarium Guelpherbytanum est cognatione cum quibusdam Italiae quam vocant versionis testibus plura quae ab Hieronymi usu diversa habet ab antiquiore recensione pendere videntur. Quae lectionarii ratio quo melius iudicari possit, adscribam aliquot paginas integras, item plures locos et lectiones in quibus memorabile aliquid inest. Pagina folii LXXVII. sic habet:

¹⁾ Breviter iam de eo et de utraque eius scriptura exposuit Knittelius in Commentarii sui ad Ulphilae textum appendice I. l. pag. 507 — 509. Codicem dicit LXXVI. Weissenburgensem. De quo quae scripsit, pleraque recte habent.

non derelinques animam meam

In tempore illo cum adpraehendissent principes sacer
 dotum scribae et farisaei $\overline{dnm}$ $\overline{ihm}$ ut eum morti tra
 derent· expuerunt in faciem eius et colaphis eu
 ceciderunt· alii autem palmas in faciem ei dede
 runt dicentes prophetiza nobis $\overline{xpe}$ quis est qui te
 percussit· petrus vero sedebat foris in atrio
 et accessit ad eum una ex ancillis et dixit· et tu cum
 $\overline{ihu}$ galilaeo eras· ad ille negavit coram omnibus
 dicens nescio quid dicis neque intellego· exeunte
 autem illo ianuam vidit eum unus ex servis prin
 cipis sacerdotum cognatus eius cuius abscidet
 petrus auriculam· nonne ego te vidi in horto cu
 illo· et iterum negavit cum iuramento non novi
 hominem· et post pusillum accesserunt qui ibi
 stabant et dixerunt petro vere ex illis es tu·
 nam et loquella tua similis est· tunc coepit de
 votare et iurare quod non novisset hominem·
Et continuo gallus cantavit· et respexit eum $\overline{dns}$ $\overline{ih̄s}$
 et memoratus est petrus verbum $\overline{ihu}$ quod dixe
 rat· prius quam gallus cantet ter me negabis·
Et egressus foras amarissime ploravit· mane au
 tem facto consilium inierunt omnes principes sa
 cerdotum et seniores populi adversus $\overline{dnm}$ $\overline{ihm}$
 ut eum morti traderent· et adduxerunt eum
 ad¹⁾ caipha in praetorium· erat autem mane·

¹⁾ Sic in schedis meis.

Quemadmodum in hac lectione textus Matthaei ex Iohanne interpolatus atque ex utroque nova quasi narratio contexta est, ita quae lectio fol. 73. et rect. et vers. ex priorē ad Timotheum epistula desumpta est, varios eius et alterius epistulae locos in novum ordinem redactos exhibet. Habet enim sic:

ait dñs dñs

Fidelis sermo et omni acceptione dignus· quia si quis
episcopatum desiderat· bonum opus desiderat·
Oportit¹⁾ ergo episcopum inreprehensibilem esse
unius uxoris virum· castum· vigilantem· sobrium
pudicum prudentem ornatum hospitem· doctore
non vinolentum· non percussorem· sed modestu
non litigiosum· non superbum non cupidum· non
avarum· suae domui bene propositum· filios
habentem subditos· cum omni castitate· Si quis
autem domui suae praeesse nescit· quomodo eccl²⁾
siae dī diligentiam habebit·
tu autem sollicite cura te ipsum probabilem exhibere
dō operarium inconfusibilem recte tractantem
verbum veritatis· adtende lictioni exhortatio
ni adque doctrinae· noli negligere gratiam quae
in te est quae dabitur per prophetiam cum inpo
sitione manuum· haec meditare· in his esto ut pro
fectus tuos manifestus sit omnibus· manus cito
nemini inposueris neque communicaveris pecca
tis alienis· adtende tibi et doctrinae· insta in illis
hoc enim faciens et te ipsum salvum facies et qui te
audiunt· Si enim bene ministraveris· bonum gra
dum adquires· et multam fiduciam in fide quae est
in xpō ihu dño nostro·

¹⁾ Eiusmodi formas iste codex saepe habet. Cf. antea v. 12. *absidet*, infra *dicet*.

²⁾ Ita in codice scriptum est. Item v. 15. *lectioni*, v. 16. *adque et negligere*, v. 18. *meditare*, v. 19. *tuos*.

Cf. haec ad I. Tim. 3, 1—5. II. 2, 15. I. 4, 13—15. 5, 22. 4, 16. 3, 13.

Fol. 73. verso Ioh. 21, 15—17. sic legitur:

In tempore illo ait $\overline{\text{dñs}} \overline{\text{ihs}}$ petro· Symon iohannis
 amas me· dicit illi utique $\overline{\text{dñe}}$ · ait illi pasce agnos meos
 dicet ei iterum· symon iohannis amas me· ait illi utiq'
 $\overline{\text{dñe}}$ tu scis quia amo te· dicit ei pasce oves meas
 dicit ei tertio· symon iohannis amas me· contris
 tatus est petrus quia dixit ei tertio amas me¹⁾
 Et dicit ei $\overline{\text{dñe}}$ tu omnia scis· tu nosti quia amo te·

Fol. LXXVII. recto legitur Matth. V, 22 sqq. Ibi v. 22. deest *ignis*, v. 23. est *offeret*, v. 24. *vade prius reconciliari*, v. 27. *moecaberis* posteaque *moecatus*, v. 28. *dico vobis quoniam omnis*, v. 29. *proice*: ita hoc verbum cum similibus semper; v. 30. *expedit tibi*. Versus 31. et 32. praeteriti sunt. Versu 33. est *non iurabis*. De lectione e Iohannis capite 10. sumpta fol. 71. iam supra dixi. Inde notabilia inprimis haec sunt: v. 12. non omittit *autem* invitis Amiatino et Fuldensi codicibus, v. 15. habet *et ego cognosco patrem*, ibidem *meis* non omittit; v. 16. *audiunt*, item *fit unus grex*. Fol. LXXIV. verso legitur Ioh. 15, 17—25. 16, 1—4. Versu 17. est *ut diligatis invicem sicut dilexi vos*, v. 20. *sermone*, item *prosequuti*, v. 22. *loquutus eis fuissem*, v. 25. *ut impleatur*, item *scriptus*, item *me habuerunt*. 16, 2. *se obsequium*, v. 4. *quae ego dixi vobis*. (Antea v. 3. non omittit *vobis*.) Fol. LXXXV. legitur Ioh. 20, 26 sqq. Versu 26. est *pax vobiscum*; v. 28. omittit *Thomas*, v. 29. est *dicit ei dominus Iesus*. Fol. XC. legitur 1. Cor. 7, 29 sqq. Versu 29. est *ut qui habent*, v. 32. *qui sene uxore*, v. 33 sq. *quomodo placeat uxori· et virgo quae innupta est cogitat quae*, item *sancta et corpore*; v. 35. verba: *et quod facultatem — obsecrandi* praetermittuntur. Versu 37. est *potestatem autem habet*. Fol. LXXXIX. legitur 1. Cor. 15, 51—58. Versu 51. est *resurgimus*; v. 52. *canit enim et*; v. 53. *incompactellam*. Orthographica sunt: *immortalitatem*, *immobiles*, *absorta*. Fol. LXXXVIII. est Col. 3, 1 sqq. Ibi legitur v. 1. *consurrexistis Christo* et v. 3. *abscondita est*. Fol. XIX. legi Eph. II, 10—17. Ibi v. 12. est *in mundo*, v. 15. *in semet ipsum*. Cum hoc folio cf. LXXXII, ubi idem epistulae ad Ephesios locus habetur. Fol. LXXVIII. legitur Hebr. XII, 28—XIII, 10. indeque usque XIII, 17. 21. pergitur folio LXXI. Versu 1. est *maneant absque in vobis*; v. 9. *enim est gratia stabiliri*, v. 21. *voluntatem eius*, item *cui gloria*. De orthographicis notabilia haec: *regnum immobilem*, *emitamini*, *conubium*, *beneficientiae*. Fol. LXXXV. legitur Iacob. I, 2 sqq. Ibi v. 4. est *habeat*, v. 5. *sapientiam*, sed antea invitis Amiat. et Fuld. codd. retinetur *in temptationes varias*. Locum Actorum IV, 9—12. folio LXXIX. scriptum plene addam:

¹⁾ Inde a *contris* usque *amas me* omnia super rasuram rescripta sunt.

redarguimur in benefacto hominis languidi in quo
 hic sanatus sit· notum sit omnibus vobis et omni
 plebi *isrl* quia in nomine *ihu xpi* nazorei quem
 vos crucifixistis quem *ds* suscitavit a mortuis·
 in ipsius nomine virtutes operamur et in hoc
 iste adstat coram vobis sanus· hic est lapis qui re
 probatus est a vobis aedificantibus qui factus
 est in capud anguli et non est in alio ullo salus
 neque enim est aliut nomen sub caelo datu
 hominibus in quo oportit nos salvos fieri

Ceterum eadem textus indoles est locis ex Vetere Testamento allatis. In iis locus
 Iesai. 40, 26 sqq. folio LXXIV. scriptus multas ob caussas memorabilis est.

Levate in excelso oculos vestros et videte eum qui e
 ducit in numero milia hominum et omnes ex nomi
 ne vocat· quare dices iacob et loqueris *isrl*
 abscondita est via mea a *dno*· et a *do* meo iudiciu meu
 5 transibit· numquid nescis aut non audisti· *ds* sem
 piternus *dns* qui creavit terminos terrae non defi
 ciet neque laborabit· nec est investigatio sapientiae
 eius· qui dat lassis virtutem et his qui non sunt for
 titudinem et rubur multiplicat· deficient pueri
 10 et laborabunt· et iuvenes in infirmitate cadent·
 qui autem sperant in *dnm* mutabunt fortitudine
 adsumunt pinnas sicut aquilae· current et non la
 borabunt· ambulabunt et non deficient· taceant
 ad me insulae et gentes mutent fortitudinem·
 15 adcedant et tunc loquantur· simul ad iudicium
 propinquemus· et vos servi mei quos eleli¹⁾ ne ti
 meatis quia vobiscum ego sum et ne declinetis

¹⁾ Sic, vitio scribentis, pro *elegi*.

quia ego dñs vester confortavi vos et auxiliatus
 sum vestri et suscepi vos de terra· ecce confun-
 dentur et erubescunt omnes qui pugnant adver- 20
 sum vos· et erunt quasi non sunt et peribunt
 viri qui contradicunt vobis· quaerites eos et non
 invenietis viros rebellantes vobis· erunt quasi
 non sint· et velut consumptio homines bellan-
 tes adversum vos· quia ego dñs dñs adpraehen- 25
 dens manum vestram· posui vos quasi plaus-
 trum triturans novum habens rostra serran-
 tia· vos ergo ne timeatis neque paveatis quia ego 28
 custodivi vos 29

XVI.

DE EVANGELIORUM CODICE GRAECO GUELPHERBYTANO XVI, 16.

Esse in bibliotheca Guelpherbytana etiam Graecum evangeliorum codicem, dudum inter viros doctos notum est. In codicum indicem receperunt et Griesbachius et Scholzius numero 126. insignitum, saeculo adscriptum undecimo, quod non improbo; addidit quoque Scholzius ex Alexandrino eum genere esse: sed lectiones codicis paucissimae tantum Knittelio auctore inter viros criticos hucusque innotuerunt. Propterea nuper nactus otii aliquid operam dedi ut qua esset indole, quo pretio, cognoscerem accuratius. Nec reperi indignum cura critica: eiusmodi enim est ut multa contineat ex antiquissimis fontibus derivata. Tamen non omnia quae a plerisque testibus differunt antiquitatem magis quam negligentiam produnt, atque insuper recentiorum temporum ratio locis multis cum antiquiore mixta est. Inprimis notabilia sunt quae cum paucis tantum testibus iisque antiquis communia habet, cuiusmodi est Matth. 28, 7. καθὼς εἶπεν ὑμῖν, qua in lectione duos modo Latinos codices, Graecum nullum assentientes habet. Adscribere autem placet textus specimina quae excerpimus omnia. Quibus lectionibus longe plerisque manu quadam satis recenti lectio recepta quam vocant in margine adscripta est.

Matth. I, 18. confirmat γέννησις II, 6. habet ἐξ οὗ γὰρ 8. προσανήσω αὐτόν 11. habet εἶδον 12. om. δ' ἄλλης ὁδοῦ III, 3. habet τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου 4. αὐτὸς δὲ Ἰωάννης III, 8. καρπὸν ἄξιον IV, 4. γέγραπται ὅτι οὐκ, ibidem confirmat ἄνθρωπος absque articulo 18. om. ὁ Ἰησοῦς 22. habet ἀφέντες τὰ δίκτυα V, 23. καὶ ἐκεῖ 27. om. τοῖς ἀρχαίοις 31. habet ὅτι ὁς ἂν ἀπολύσει 44. τοῖς μωσοῦσιν 47. τοῖς φίλοις et τὸ αὐτό VI, 18. om. ἐν τῷ φαραῶ VII, 14. habet τί στερῇ VIII, 15.

δακνόνει αὐτῷ 25. προσελθόντες οἱ μαθηταί IX, 14. οἱ δὲ σοὶ μαθηταί 27. om. αὐτῷ 36. habet ἐρμυμένοι X, 4. ὁ (sic) καὶ παρέδωκεν 8. om. νεκροὺς ἐγείρετε 10. habet ῥάβδους 25. ἐπενάλεσαν et οἰκειακούς 28. ἀποκτενόντων 39. ὁ εὐρ. τ. ψ. αὐτ. σῶσαι 42. ψυχροῦν a prima manu XI, 15. παιδίους ἐν ἀγοραῖς καθημένους et τοῖς ἑτέροις 21. χωρίζιν et βηθσαιδᾶ (hoc. acc.) XII, 3. ἐπείρασεν absque αὐτός 6. μείζον 8. ἐστὶν τοῦ absque καὶ 13. confirmat ἀποκατεστάθη 21. τῷ σφ̄ ὀνόματι 29. διαρπάσῃ 32. ἐν τῷ νῦν αἰῶνι 35. om. τῆς καρδίας et τὰ ante ἀγαθὰ 44. καὶ ἐλθόν 45. καὶ τότε πορ. κ. λαμβάνει 47. om. versum XIII, 1. ἐλθόν 14. αὐτοῖς, item ἡ προφητεία absque Ἑσαῖον 33. ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων 35. ἀποκεκρυμμένα 40. καίεται XIV, 26. ἐπὶ τῆς θαλάσσης 28. om. πρὸς σέ XV, 5. τὴν μητέρα absque αὐτοῦ 25. προσελθοῦσα προσεκίνησεν 32. ἡμέραι XVI, 28. τῶν ὧδε ἐστῶτων XVII, 2. ἐγένοντο XVIII, 6. εἰς τὸν τράχηλον 11. ζητῆσαι καὶ σῶσαι 29. καὶ ἀποδώσω σοι 31. ἐαντῶν XIX, 9. μὴ ἐπὶ absque εἰ 19. τὸν πατέρα absque σου, tum ὡς ἐαντόν 26. om. τοῦτο, item om. ἐστὶν 28. ἐπὶ δῶδ. θρόνων XX, 2. καὶ συμφωνήσας et ἐργατῶν αὐτοῦ 3. om. τὴν et ἐν τῇ ἀγορᾷ 9. ἀπελθόντες 23. ἡτοίμ. παρὰ τοῦ 25. om. καὶ οἱ μεγ. κατεξουσ. αὐτῶν XXI, 8. τὰ ἱμάτια αὐτῶν 21. ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως 26. om. οὖν 36. ἐποίησαν ὡσανῶς absque αὐτοῖς XXII, 10. πάντας οὓς 16. τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου 23. om. οἱ XXIII, 30. bis ἡμεθα XXIV, 2. ὃς οὐ καταλυθ. 9. πάντων τῶν ἐθνῶν 15. confirmat ἐστοῖς 17. τὰ ἐκ τῆς 20. μηδὲ σαββάτω 24. om. μεγάλα 30. om. τοῦ νιού 32. ἐκφύη 36. καὶ ἄρας 45. ὃν κατ. ὁ κύρ. αὐτόν 49. ἐσθίει δ. κ. πίνει 51. ὑπηρετῶν pro ὑποκριτῶν XXV, 1. τοῦ νυμφῶνος 3. λαμπάδ. αὐτῶν 7. om. ἐκείναι 9. μή ποτε οὐκ ἀρκέσει 44. om. αὐτῷ XXVI, 33. Εἰ πάντες et ἐγὼ δὲ 35. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, omisso εἶπον 36. γεσσημανεῖ 48. Ὃν ἐὰν 50. ἐφ' ὃ 52. ἐν μαχαίρ. ἀποθατοῦνται 63. εἰ σὺ omisso εἰ 74. καταθεματίζειν XXVII, 30. ἐτυπτον τὴν 33. γολγοθᾶ (hoc. acc.) ὃ ἐστὶν 35. om. ἵνα πληρωθῇ usque κλῆρον 46. ἡλλ, ἡλλ, λιμὰ σαβαχθανεῖ 64. νυκτὸς κλέψουσιν XXVIII, 7. καθὼς εἶπεν ὑμῖν pro ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν 10. καὶ ἐκεῖ 19. om. οὖν. Subscripta habet haec: συνεγράφει τὸ κατὰ ματθαῖον ἄγιον εὐαγγέλιον μετὰ ὅκτω χρόνους τῆς χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἀναλήψεως· ἐξεδόθη εἰς ἡλίμ φωνῇ τῇ ἐβραϊδῇ· στίχοι, βχ̄.

Multo pauciora lectionis exempla ex evangelis reliquis excerptimus. Marci evangelium inscriptum habet: ἀρχὴ τοῦ κατὰ μάρκον ἁγίου εὐαγγελίου. I, 5. est ἐξεπορεύοντο, ibidem om. πάντες 13. om. ἐν τῇ ἐρήμῳ 14. om. ὁ ante Ἰησοῦς 15. habet λέγων absque καὶ 28. μετὰ δὲ Ἰακώβον II, 7. οὕτως, non οὕτω 14. λευί III, 5. τὴν χεῖρα absque σὺν, item ἀπεκατεστάθη 20. συνέρχονται 29. βλασφημῆσει IV, 4. om. τοῦ οὐρανοῦ 7. εἰς τὴν γῆν καλὴν 8. ter ἐν 9. om. αὐτοῖς 13. καὶ πῶς γνώσεσθε τὰς παραβολὰς 15. om. δέ 18. om. οὗτοί εἰσιν 30. παραβάλλομεν 33. ἐδύνατο V, 3. ἐδύνατο 4. αὐτ. ἴσχυσε 6. προσεκύνει αὐτῷ 11. πρὸς τῷ ὄρει 16. οἱ ἰδότες 40. εἰσπορεύονται et in fine κατακείμενον VI, 11. om. ὑμᾶς 17. ἐν φυλακῇ 18. ἔχεν γυναῖκα VII, 35. ἀνεώχθησαν VIII, 24. ἀνθρώπ. ὅτι ὡς 25. confirmat ἀποκατεστάθη et ἅπαντας 26. εἰς οἶκον αὐτοῦ IX, 50. ἀρτίσεται X, 27. παρὰ θεῷ et δυν. ἐστ. παρὰ τῷ πιστεύοντι θεῷ 28. ἡρξ. δὲ ὁ Πέτρ. λέγειν XI, 18. ἀπολέσωσιν 31. διὰ τί absque οὖν XII, 1. ἐν παραβ. λέγων 14. om. ἀνθρώπων.

Luc. I, 2. om. γενόμενοι II, 28. ἐδέξατο αὐτόν III, 23. ὡς ἐτῶν, ibidem ἡλεί 24. μελεῖ 25. ἐσλεί, ναγγέ 26. σεμεί 27. 28. 31. ῥησά, ῥρ, μελαί: his accentibus 28. μελεῖ 29. λευεῖ 31. δαεῖμ (sic)

32. *νασσών* 33. *ἀμναδάμ*, item *τ. ἀράμ τ. ἰωράμ* 35. *σερούχ*, item *φαλέγ* IV, 9. *Εἰ υἱός* 18. *εὐαγγελί-
σασθαι et εἵνεκεν* 38. *πενθερά* δέ V, 13. *εὐθ. ἐκαθαρίσθη ἡ λέπρ. ἀπ' αὐτ.* 25. *ἐφ' ὃ* 36. *τὸ ἀπό* VII, 9.
οὔτε 37. *ἐν τῇ πόλ.* *τις ἦν* VIII, 8. *καρπ.* *ἐπταπλασίονα* IX, 58. *κλίνει* XI, 26. *ἐλθόντα* XVIII, 2.
ἐν τῇ πόλει XXII, 12. *ἀνάγειον* XXIII, 35. *ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός.*

Ioh. I, 10. om. καὶ ὁ κόσμ. δ. α. ἐγέν. 29. om. ὁ Ἰωάνν. 38. om. δέ 49. om. ὁ ante Ἰησοῦς
II, 16. *μὴ ποιῆτε* 17. *καταφάγεται* 18. om. *οὖν οἱ* III, 12. *πιστεύσητε* 15. *ἔχει* IV, 3. om. *πάντων* 25.
μεσίας 28. om. *ἀντὶς* 35. om. *ἔτι*, ibidem habet *τετράμηνος* 40. *ἔμειναν* 47. *ἔμελλεν* V, 19. om. *ἂν*
34. habet *παρὰ ἀνθρώπων* 35. *ἀγαλλιαθῆναι* VI, 10. *ἀνέπεσαν*, ibidem om. *οὖν* 39. *ἀναστήσω αὐτὸν*
τῇ ἐσχ. ἡμ. 42. om. Ἰησοῦς 45. *διδασκοὶ θεοῦ et ἀκούων* 70. om. ὁ Ἰησοῦς 71. *ἔμελλεν* VII, 12. *ἄλλοι*
ἔλεγον 39. ὁ pro οὗ 40. *τῶν λόγων* VIII, 6. *ἔγραψεν* 7. *πρῶτον ἐπ' αὐτ. λίθ. βαλ.* 8. *ἔγραψεν* 9. *ἐν μέσῳ*
οὔσα 10. om. *ἡ γυνή* 11. *κρινῶ* hoc accentu.

XVII.

In pluribus itineribus meis ad pervestigandos bibliothecarum libros mss. susceptis operam etiam dedi excutiendis Philonis Iudaei codicibus. Feci id potissimum auctore et suasore Christ. Gottl. Leber. Grossmanno, quo nemo est qui plus studii aut amoris, plus diligentiae aut sagacitatis posuerit in tractandis Philonis operibus. Quam Grossmannus longissimo ex tempore novam operum scriptoris istius gravissimi editionem praeparat, ea ex collationibus meis codicum fere triginta ubique terrarum dispersorum non modo apparatus habebit locupletissimum et textum prioribus editionibus multo correctiorem¹⁾, verum etiam aucta erit ineditis nonnullis quae in Italia reperire mihi contigit. Quae inedita spes est iam propediem lucem visura esse Grossmanno viro S. Ven. et editore et interprete. Nunc ipsum vero nobis visum est edere quae nuper Cairini in bibliotheca patriarchae Alexandrini excerpimus ex codice saeculi decimi sententias antiquorum scriptorum collectas continente. Sunt enim haec eiusmodi ut haud raro nec sine probabilitatis specie ab editis differant. Quod quo facilius iudicari possit, adponemus plerumque editionis Mangeianae lectiones. In iis quibus nullum editionis locum adscripsimus, nescio an sit quod lucem nondum viderit; plura unde decerpta sint, qui Philonis opera penitus nota habent facile dicent.

1. *Αἱ ἐκ χρημάτων καὶ κτημάτων ἐπιθυμίαι τοὺς χρόνους ἀναλίσκουσι· χρόνον δὲ φεῖδεσθαι καλόν.* Cf. Phil. opp. ed. Mang. II. pag. 474. Ibi vero est: *Αἱ γὰρ χρημ. κ. κτημ. ἐπιμέλεια* etc.

2. *Τὰ καλὰ καὶν φθόνῳ πρὸς ὀλίγον ἐπισκασθῇ χρόνον, ἐπὶ καιρῷ λυθέντα αὐτὶς ἀναλάμπει.* Cf. l. I. II. pag. 672. Ser. XCIX. Ibi est: *Τὰ καὶ ἀν φθόνῳ πρ. ὀλ. ἐπισκασθέντα χρόν.* etc.

3. *Μεῖζον ἀνθρώπῳ κακὸν ἀφροσύνης οὐδὲν ἔστιν, τὸ ἴδιον τοῦ λογιστικοῦ γένους τὸν νοῦν ζημιωθέντι.* Cf. l. I. II. pag. 648. P. 363. A. Ibi est - - *ἔστι, τοῦ ἰδίου τοῦ λογισμοῦ γένους τὸν νοῦν ζημ.*

¹⁾ Ad rem criticam in operibus Philonis recte factitandam perquam grave est quod inveni codicem unde princeps editio fluxit. Qui quum ex recentissimis sit, apparet Mangeium textum a Turnebo editum male fecisse tanti ut non facile nisi ex plurium auctoritate testium mutandum censeret. Ceterum, ut id obiter addam, non debebat Mangeius Francofurtensem editionem sequi pro principe: ab hac enim illa saepe ita discedit ut auctoritatem plane nullam habeat.

4. Ἐγγρονίζον ἔθος φύσεως κραταιότερόν ἐστιν· καὶ (ed. addit τὰ) μικρὰ μὴ κολυόμενα ἀμαρτήματα (ed. omittit ἀμαρτ.) φέεται καὶ ἐπιδίδεται πρὸς μέγεθος συναξάγοντα (ed. αὐξάγοντα). Cf. l. l. II. pag. 674. *Περὶ συνηθείας* etc.

5. Οὐχ ὡς τὸ ἐκουσίως ἀμαρτάνειν ἐστὶν ἄδικον, οὕτως τὸ ἀκουσίως καὶ κατὰ ἄγνοιαν εὐθὺς δικαίον· ἀλλὰ τάχα πον μεθόριον ἀμφοῖν δικαίον καὶ ἄδικον, τὸ ὑπὸ τινων καλούμενον ἀδιάφορον. ἀμάρτημα γὰρ οὐδὲν ἔργον δικαιοσύνης. Cf. l. l. II. pag. 651. P. 526. B.

6. Οἱ ἱαντῶν μόνον ἔνεκα πάντα πράττοντες φιλαντίας (ed. φιλαντίαν) μέγιστον κακὸν ἐπιτηδεύουσιν. Cf. l. l. II. pag. 662. ab initio.

7. Τοῦ φαύλου ἕτερα μὲν τὰ ἐνθύμια, ἕτερα δὲ τὰ ῥήματα, ἄλλαι δὲ αἱ πράξεις, διάφορα δὲ πάντα καὶ μαχόμενα. Cf. l. l. pag. 663. extr. Ibi pro ἄλλαι editum est *πολλάι*, et extrema sic habent: *διάφ. δὲ καὶ μαχόμεν. πάντα πᾶσιν.*

8. Φρόνησις τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἄρχει· μόνος ὁ σοφὸς ἐλεύθερός τε καὶ ἄρχων, κἂν μυρίους τοῦ σώματος ἔχῃ δεσπότας. Cf. l. l. I. pag. 252. § 41. exeunte - - - ὅτι ὁ σοφὸς μόνον ἐλεύθερός τε κ. ἄρχ. καὶ ἂν μυρίους etc.

9. Φίλον ἡγήσειν τὸν βοηθεῖν καὶ ἀντωφελεῖν ἐθέλοντα, κἂν μὴ δύνῃται. Cf. l. l. II. pag. 659. P. 788. Φίλους . . . ἐθέλοντας, καὶ ἂν μὴ δύνονται.

10. Τοιοῦτος γίνου περὶ τοὺς σοὺς οἰκέτας οἷον εὐχῇ σοὶ τὸν θεὸν γενέσθαι· ὡς γὰρ ἀκούομεν ἀκουσθησόμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ (ed. om. ὑπὸ τ. θ.), καὶ ὡς ὁρῶμεν ὁρασθησόμεθα ὑπ' αὐτοῦ (ed. ὑπὸ αὐτοῦ)· προσεγγέσωμεν (rectius editum est *προσενέγκ.*) οὗν τοῦ ἐλέου τὸν ἔλεον, ἵνα τῷ ὁμοίῳ τὸ ὁμοιον ἀντιλάβωμεν. Cf. l. l. pag. 672. Ser. LVII.

11. Οὐδὲν οὕτως εὐάγων εἰς εὐνοίαν ὡς ἡ τῶν (ed. om. τῶν) εὐεργημάτων εὐφημία. Cf. l. l. II. pag. 671. Ser. XLIII.

12. Ἀποστρέφου τῶν κολάων τοὺς ἀπατηλοὺς λόγους· εξαμβλάνοντες γὰρ τοὺς τῆς ψυχῆς (ed. om. τ. ψυχ.) λογισμοὺς οὐ συγχωροῦσιν τῶν πραγμάτων τὴν ἀλήθειαν· ἡ γὰρ etc. *Extrema usque creíttona ab editis non differunt.* Cf. l. l. II. pag. 671. Ser. LII.

13. Πλούτου κάλλος (ed. πλ. γὰρ τὸ κάλλ.) οὐκ ἐν βαλαντίοις, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν χρηζόντων ἐπικουρίᾳ. Cf. l. l. II. pag. 61. lin. 42.

14. Ὁ σπονδαῖος ὀλιγοδείης, ἀθανάτου καὶ θνητῆς φύσεως μεθόριον (rectius ineditis μεθόριος), τὸ μὲν ἐπιδεὲς ἔχων διὰ σῶμα θνητόν, τὸ δὲ μὴ πολυδεὲς (ed. πολυτελές) διὰ ψυχὴν ἐπιεμένην ἀθανασίας. Cf. l. l. II. pag. 377. lin. 12.

15. Ἀμύχανον τὰ μεγάλα πρὸ τῶν μικρῶν παιδενθῆναι. Cf. l. l. II. pag. 90. lin. 38. ubi est *τελεσθῆναι* pro *παιδενθ.* Quaerenti utrum praestet adhibenda sunt quae proxime praecedunt.

16. Ἀξίως οὐδεὶς (ed. οὐδὲ εἰς) τὸν θεὸν τιμᾷ, ἀλλὰ δικαίως μόνον· ὅποτε οὐδὲ τοῖς γονεῦσιν usque οἷον τε τούτους. Cf. l. l. I. pag. 89. lin. 20 sq.

17. Οἱ γονεῖς μεταξὺ θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως (φύσεως in ed. ex coniectura adpositum est) εἰσὶ (hoc accentu codex) μετέχοντες ἀμφοῖν· ἀνθρωπίνης μὲν, ὡς ἔστι δῆλον, ὅτι καὶ γεγόνاسι καὶ φθαρήσονται· θείας δ' ὅτι (ed. δὲ ὅτι) γεγενήκασι καὶ τὰ μὴ ὅσα εἰς τὸ εἶναι παρήγαγον. καὶ ὅπαρ (ed.

ὅπερ γὰρ) οἶμαι θεὸς πρὸς κόσμον, τοῦτο (ed. οὕτως) πρὸς τέκνα γονεῖς· ἐπειδὴ ὡς ἐκεῖνος τῷ μὴ ὑπάρ-
χοντι ὑπαρξιν κατεργάσατο, καὶ οὗτοι μιμούμενοι καθ' ὅσον οἶονται (corrigen- dum cum ed. οἶόν τε, sed
etiam in cod. Barocc. 143. scriptum est οἶονται, vide II, 199. notam d.) τὴν ἐκείνου δύναμιν τὸ
γένος ἀθανατίζουσιν. Cf. de parentibus colendis apud Mai. 9. et 10.

18. Τὸν ὁμνῶντα μάτην ἐπ' ἀδίκῳ (ed. ἐπὶ ἀδίκῳ) θεὸς (Mai. ed. θεὸν) ὁ τὴν φύσιν ἴλεος (ita
codex; ed. ἴλεως) οὔποτε τῆς αἰτίας ἀπαλλάξει δυσκάθαρτον καὶ μαρὸν ὄντα, καὶ (ed. καὶ ἄν) διαφύγη
(ed. διαφύγοι et διαφεύγη) τὰς ἀπ' (ed. ἀπὸ) ἀνθρώπων (Mai. ed. ἀνθρώπου) τιμωρίας· διαδιδράσκειται
δ' οὐδέποτε (Mai. διαδιδράσκειται δ' οὐδ.). Cf. de parent. colend. ap. Mai. 28 et 29; item ap. Mang.
II. p. 672. Ser. LXXXVII.¹⁾

19. Τίνα ἕτερον εὖ ποιήσουσιν οἱ τῶν συγγενεστάτων καὶ τὰς μεγίστας παρασχομένων (ed. παρ-
εσχημένων) δωρεὰς ὀλιγοῦντες, ὧν ἔναι δι' ὑπερβολὴν οὐδ' ἀμοιβὰς ἐνδέχονται. πῶς γὰρ (ed. rectius
add. ἄν) ὁ γεννηθεὶς ἀντιγεννησάι δύναται usque οὐ δυνάμενον. Cf. I. I. II. pag. 199. lin. 32 sqq.

20. Τῷ μὲν ἀγροῖα τοῦ κρείττονος διαμαρτάνονται συγγνώμη παρεσέρχεται (ed. δίδεται, sed cum
nostro facit cod. Barocc. 402.)· ὁ δὲ ἐξέπληδες (item cod. Barocc. 402; sed. ed. ἐξ ἐπιστήμης)
ἀδικῶν ἀπολογίαν οὐκ ἔχει. Cf. I. I. II. pag. 518. lin. 29.

21. Φοβηθῶμεν οὐχὶ νόσον τὴν ἕξωθεν ἀλλ' (ed. ἀλλὰ) ἀμαρτήματα δι' αὐτὴν (ed. διὰ αὐτὴν) ἢ νόσος,
καὶ (ed. om.) νόσον ψυχῆς, οὐχὶ σώματος. Cf. I. I. II. pag. 674. Περὶ ἀμαρτίας.

22. Εἰκότως μελέτην μὲν θανάτου, σκῆν δὲ καὶ ὑπόγραμμον τῆς ἀνθις ἐσομένης (ed. ἐπομένης)
ἀναβιώσεως τὸν ὕπνον οἱ τὰ ἀληθῆ πεφρονηκότες ἀπεφάνησαν usque ἐξ ὁλοκλήρου. Cf. I. I. II. pag. 667.
Περὶ ὕπνου.

23. Ὁ μὲν τὸν πόνον φεύγων φεύγει (ed. add. καὶ) τὰ ἀγαθὰ· ὁ δὲ (ed. δ' αὖ) τλητικῶς καὶ
ἀνδρείως ὑπομένων τὰ δυσκατέρητα σπεύδει πρὸς μακαριότητα. Cf. I. I. II. pag. 162 sq.

24. Ἀναιδὲς βλέμμα καὶ μετέωρος ἀνὴρ καὶ συνεχὴς κίνησις ὀφθαλμῶν (ed. ὀφθαλμῶν) καὶ βράδισμα
σεσοβημένων καὶ τὸ ἐπὶ μηδενὶ τῶν φαύλων ἐνθουσιᾶν σημεῖα ψυχῆς ἐστὶν (ed. ἐστὶ ψυχῆς) αἰσχίστης, τοῖς
ἀφανεῖς τῶν οἰκείων ὄνειδων τύπους (ed. τόποις, quod corruptum esse apparet) ἐγγραφοῦσιν τῷ
φανερῷ σώματι. Cf. I. I. II. pag. 652. P. 658.

25. Οὐκ ἔστιν παρὰ θεοῦ (ed. ἔστι παρὰ θεῷ) οὔτε πονηρὸν ὄντα ἀπολέσαι τὸν ἀγαθὸν μισθὸν
περὶ ἐνὸς ἀγαθοῦ μετὰ πλειόνων κακῶν πεπραγμένου, οὔτε πάλιν ἀγαθὸν ὄντα ἀπολέσαι τὴν κόλασιν καὶ
μὴ λαβεῖν αὐτὴν ἢ μετὰ πλειόνων ἀγαθῶν, εἴαν τι (ed. λαβ. αὐτ. εἰ μετὰ πλ. ἀγ. ἐν τινι) γένηται πονηρὸν
(ed. πονηρέων)· ἀνάγκη γὰρ usque τὸν θεόν. Cf. II. pag. 649. P. 349. A. Hoc quidem loco
editus textus nostro anteferendus videtur.

¹⁾ Hac occasione data in textu eiusdem de parentibus colendis libri ab Ang. Maio primum edito
locum cum aliis multis ab ipso vitiose ex codice descriptum corrigam. Edidit enim ille §. 9. Ἄλλ' οὐχ
οὕτως ἐστὶ τις ἀνόητος ὡς ἕνεκα τῶν ἐλαττόνων κτείνων τοὺς αἰτίους, ἐπὶ τοῖς μελίσσιν — εἰ μὲν μῆλον δὲ ἀσέβημα τοῦ
πρὸς γονεῖς κατηγορουμένου καὶ ὑβριζομένου τὸ περὶ τὴν ἱεράν πρόσκλησιν θεοῦ γεγνημένον ἐκ ψευδορκίας — [ἐπαικεία
χρησιάζεται]. Quem in modum quae male legendo corruperat, frustra studuit coniectura sanare. Scribendum
enimvero ita: Ἄλλ' οὐχ οὕτως ἐστὶ τις ἀνόητος ὡς ἕνεκα τῶν ἐλαττόνων κτείνων τοὺς αἰτίους ἐπὶ τοῖς μελίσσιν εἰ.
μῆλον δὲ ἀσέβημα τοῦ πρὸς γονεῖς κατηγορουμένου καὶ ὑβριζομένου τὸ περὶ τὴν ἱεράν πρόσκλησιν θεοῦ γεγνημένον
ἐκ ψευδορκίας.

26. Οἱ ἄνθρωποι πέρας τιμωριῶν εἶναι νομίζουσιν τὸν (ed. om.) θάνατον· ἐν δὲ τῇ θεῇ δικαστηρίῳ μόνος οὕτως (cod. οὕτως) ἐστὶν (ed. ἐστ. οὕτ.) ἀρχή. Cf. I. I. II. pag. 419. lin. 25.

27. Τῆς Φίλωνος γυναικός. Ἡ Φίλωνος γυνή ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τινος (ed. om. ὁ τ.) ἐν συνόδῳ πλειόνων γυναικῶν, διὰ τί μόνη τῶν ἄλλων οὐ φορεῖ χρυσοῦν κόσμον (ed. κόσμ. χρ.), ἐφη Ἀντάρκης κόσμος ἔστι (hoc acc.) γυναικὶ ἢ τοῦ (ed. om. τοῦ) ἀνδρός ἀρετή. Cf. I. I. II. pag. 673. Ser. CXXIII.

Ab editis nihil differunt quattuor haec: 28. Τῶν πολιτικῶν ἐὰν usque οὐκ ἔχοντα II, 661. 29. Ἀναισχοντία μὲν ἴδιον φαῖλον usque καὶ ἀσχηκταθέτως II, 672. Ser. LXXIX. 30. Ἀνάγκη ἀπειρία καὶ (nisi quod ed. καὶ ἀπειρ. καὶ habet; nescio an καὶ prius rectius desit) usque διασάζεσθαι I, 85. 31. Συγγνώμην αἰτούμενος ἀμαρτημάτων usque γίνεται ἀπαλλαγὴ II, 670. Ser. VIII.

Reliqua sunt: 32. Ἀποπον γὰρ ἀμαρτήμασιν ἐνόησεν εἶναι τοὺς τοῖς ἄλλοις τὰ δίκαια βραβεύειν ἀξιοῦντας. καὶ τὸ μὲν δωροδοκεῖν ἐπὶ ἀδίκῳ παμποτήρῳ ἐστὶν ἀνθρώπων ἔργον, τὸ δ' ἐπὶ δίκαιῳ ἐφ' ἡμισυᾷ ποτηρομένον. 33. Δοκεῖ γάρ μοι μηδὲν οὕτως ὁ θεὸς ἐμφανὲς ἀπεργάσασθαι μίμημα ὡς ὄψιν λογισμοῦ. 34. Ἐγκρατείας μὲν ἴδιον ὑγίεια καὶ ἰσχύς· ἀκρασίας δὲ ἀσθένεια καὶ νόσος γειννώσα θανάτῳ. 35. Κακίας ἔξοδος ἀρετῆς εἴσοδος ἐργάζεται, ὡς καὶ τούναρτίον ὑπεκστάτος ἀγαθοῦ τὸ ἐφεδρεῖον κακὸν εἰσέρχεται. 36. Ὁ ἀληθεύς πρεσβύτερος οὐκ ἐν μήκει χρόνου ἀλλ' ἐπαινετῶ καὶ τελείῳ βίῳ θεωρεῖται. 37. Ὁ μὲν θεὸς οὐδενὸς δεῖται· ὁ βασιλεὺς δὲ μόνου θεοῦ. μμοῦ τοίνυν τὸν οὐδενὸς δεόμενον καὶ δαυιλεῖον τοῖς αἰτοῦσι τὸν ἔλεον, μὴ ἀκριβολογούμενος περὶ τοὺς σοὺς ἰκέτας ἀλλὰ πᾶσι παρέχων τὰς πρὸς τὸ ζῆν αἰτήσεις. πολὺ γὰρ κρεῖττόν ἐστι διὰ τοὺς ἀξίους ἔλεειν καὶ τοὺς ἀναξίους, καὶ μὴ τοὺς ἀξίους ἀποστρεφεῖν διὰ τοὺς ἀναξίους. 38. Πέφυκεν ὁ ἄφρων ἐπὶ μηδενὸς ἐστάναι πράγματος, καὶ ἔστιν αὐτῷ ζωὴ πᾶσα κρεμαμένη, βάσιν ἀκράδατον οὐκ ἔχουσα. 39. Πέφυκεν ὁ ἄφρων αἰεὶ ἐπὶ τὸν ὄρθον λόγον κινούμενος ἡρεμία καὶ ἀναπαύσει δυσμενὲς εἶναι. 40. Πλέον ἀγάπα βασιλεῦ τοὺς λαμβάνειν παρὰ σοῦ χάριτας ἱκετεύοντας ἢ περ τοὺς σπουδάζοντας δωρεάς σοι προσφέρειν. τοῖς μὲν γὰρ ὀφειλέτης ἀμοιβῆς καθίστασαι· οἱ δὲ σοὶ τὸν ὀφειλέτην ποιήσουσιν τὸν οἰκειούμενον τὰ εἰς αὐτοὺς γνωόμενα καὶ ἀμειβόμενον (ita corrigendum duxi pro -μενα) ἀγαθαῖς ἀντιδόσεσιν τὸν φιλόανθρωπόν σου σκοπόν. 41. Χαίρειν ἐπὶ ταῖς ἐτέρων ἀτυχχαῖς εἰ καὶ δίκαιόν ποτε, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώπων.

XVIII.

In antiquis libris scriptis a viro clarae memoriae Zachar. Conr. de Uffenbach olim congestis iisque post ex legato Ioh. Christoph. Wolfii in bibliothecam publicam civitatis Hamburgensis translatis insignem locum obtinere fragmenta uncialibus litteris scripta epistulae ad Hebraeos, inter viros doctos dudum constat. Iam enim Bengelius, Wetstenius, Griesbachius in codicum Novi Testamenti catalogum receperunt (vide apud Griesb. codd. epist. Paul. nr. 53.) ac passim in rem criticam converterunt, atque anno 1800. singulari libello tractavit Henr. Phil. Conr. Henke¹⁾. Nuper contulit etiam vir cl. Sam. Prid. Tregelles, suaque mecum communicavit. Equidem fragmentis istis in prioribus editionibus

¹⁾ Est libellus academicus Ant. Aug. Henr. Lichtenstein Theol. doctorem renunciandi caussa Helmstadii 1800. scriptus, cuius in titulo legitur: *Inest codicis Uffenbachiani, qui epistulas ad Hebraeos fragmenta continet, recenset et specimen aere excusatum.*

meis Novi Testamenti nondum eum quo digna sunt locum adsignavi nec magis singularem curam adhibui. Quam iniquitatem quo plenius corrigerem, anno superiore ipse profectus sum Hamburgum ut cum ad codicem evangeliorum H, qui criticis dici solet, tum ad Uffenbachiana epistolae ad Hebraeos fragmenta novum studium conferrem. Ac de illo quidem evangeliorum codice, qui multo saepius lectionis bonitate excellit quam ex imperfecta Wolfii collatione disci potuit, nunc non attinet dicere; dicam in nova quae sub prelo est editione mea Novi Testamenti critica. Uffenbachiana vero fragmenta, olim insignita inter Uffenbachianos codices nr. 2, nunc nr. 50. inter Hamburgenses, haud indigna videbantur quae tota transcriberentur pleneque ederentur. Quam editionem ex schedis meis ante menses aliquot paranti contigit ut Londini viderem fragmenta utriusque ad Corinthios epistolae, adnexa Harleiano codici 5613 (Plut. XXXIV. H), de quibus iam Griesbachius in editione sua Novi Testamenti secunda pag. XXV. sub cod. 64. adnotavit haec: „Comparans quae de hoc fragmento abhinc annis 37 inschedis meis notavi cum elegantissima fragmenti Uffenbachiani (supra nr. 53) descriptione Henkiana, summam utrarumque membranarum similitudinem non mirari non possum. Utraque fragmenta ad eundem codicem deperditum pertinuisse, saltem ab eodem librario scripta esse videntur. Certe pares omnino sunt et aetate et praestantia.“ Qua de re Griesbachium non errasse intellexi. Quamquam enim inter utraque fragmenta hoc interest quod Hamburgensia versibus 45, Londinensia versibus 38 quavis pagina scripta sunt, tamen reliqua omnia tantopere conveniunt ut dubitari nequeat ab eodem ea homine et eadem aetate et ad idem exemplum exarata esse. Utraque enim textum habent duabus columnis versibusque eiusdem longitudinis distinctum, totum rubro non atramento scriptum, scripturam nulla re diversam, compendia scripturae eadem, eandem accentuum spirituumque rationem, iota semel adscriptum¹⁾ alibi vero omissum, eandem interpunctionem cum iisdem quos vocant arabescis²⁾, atque idem etiam textus ingenium. Accedit idque maxime singulare ac grave est, quod Londinensia folia idem in inscriptione alterius epistolae ad Corinthios dictum habent quod in Hamburgensibus praepositum legitur ad Hebraeos epistolae: *ἐπιστολὴ αὐτῆς ἐν πύλαις*. Quae quum ita sint, utraque fragmenta eiusdem plane corporis membra videntur esse, quamvis differat versuum numerus: passim enim in antiquis libris similis invenitur versuum varietas, quemadmodum in codice Ephraemi Syri rescripto paginis plerisque versus unus et quadraginta vel quadraginta vel quadraginta duo scripti sunt, in epist. vero Petri priore quadraginta sex.

Ceterum quod attinet illud *ἐπιστολὴ αὐτῆς ἐν πύλαις*, quod et epistula ad Hebraeos et altera ad Corinthios in titulo expressum habent, non equidem Henkio assentior de caractere scripturae quasi codicillari intellegenti³⁾. Potius ita existimo, fuisse olim continuo epistolae

¹⁾ In Hamburg. foliis est *ω*, ἢ *δ* *δ* *δ* XIII, 21; in Londin. *ε* *ε* *ε* *ε* *ε* 2 Cor. 1, 1.

²⁾ Vide imprimis signa 7 7 7 et: —

³⁾ Vide l. l. p. VI. *ὁ πύλας* enim - - - in re scriptoria de codicillis usitari, codicillos vero imperatorum et orientalium quidem praecipue, puniceis purpureisque atque deauratis literis vel signari vel

textui praepositam epitomen quam argumentum dicere solent. Quod quamquam postea maluerunt omittere, tamen inscriptio mansit.

Breviter autem dicam quae ratio sit inter ipsas membranas veteres et editionem nostram. Singulas voces parvo intervallo seiunximus: id cum ad maiorem facilitatem legendi tum ad codicis similitudinem factum est, quamquam ibi intervalla modo magis modo minus apparent, saepe etiam nulla sunt. Unumquemque versum ut in codice scriptus est reddidimus: hinc singulae textus scripti columnae duas in editione paginas efficiunt. Compendia vocum ea quae linea transversa insiguntur, ut *θν*, *πρα*, *χν*, *πνο*, *σριας*; *οννοι*, *αρον*, *ημι*, *χειρω*, diligenter retinuimus; quae vero passim syllabae, exeunte maxime versu, compendio scribuntur absque linea transversa, ut *τω*, *των* (cf. tab. nostr. column. 2. vers. 3.), *προς*, *ου*, *ος* (in *αδελφος*), *ης* (in *διαθηκης*). *ους* (in *αγγελους* et *λειτουργους*)¹⁾, *και*, eas plene edidimus. Accentuum et spirituum signa quantopere ad similitudinem codicis a nobis conformata sint, observato etiam loco quo sunt posita, quamquam ea in re scriptura non constat sibi, collato facsimili nostro perspicuum erit. Curiose etiam providimus ne accentus aut spiritus poneretur ubi in ipso codice deest. Nec raro enim desunt; quod cum a scribentis negligentia tum a lege certa vel consuetudine profectum est, quemadmodum praepositiones et coniunctiones aliquot plerumque vacant signo. Iis tantum locis foliorum Londinensium (cf. 2 Cor. 10, 16 sqq. 11, 8 sqq., 20 sqq.) ubi dubitari nequit quin signum a librario positum post evanuerit, restituendum curavimus. In interpunctione exprimenda omnis opera data est ut recte distinguerentur puncta pro loco quo collocata sunt diversa: modo enim ad caput litterae praecedentis positum est, modo ad medium modo ad pedem, quorum quod sit discrimen constat. In Londinensibus fragmentis ubi spatium vacuum reliquimus, scriptura periit prorsus; nisi quod aliquot locis propterea cerni nequit quod membrana non satis pellucida obtegatur. Nihil eiusmodi in Hamburgensibus accidit; istis enim multo plus detrimenti Londinensia passa sunt, agglutinata illa quidem tanquam per se inutilia codici chartaceo recentiori in fronte et ad finem.

Ceterum codicem cuius haec ad nos fragmenta pervenerunt saeculo nono scriptum puto. Scriptura aliquam similitudinem habet rationis Graecae Copticae. Quam in rem confer facsimile quod dedimus tab. IV. loco I. cum tabulae nostrae I. nr. IX. vel potius cum tab. III. nr. IV. in Monum. sacr. ined. Nov. Coll. vol. I. Cf. etiam quae l. l. in Prolegg. pag. XXXIV sq. de ea scriptura diximus.

perscribi etiam solitos esse docemur: ut itaque librarius noster, dum epistolam ad Hebraeos a capite ad calcem non summa tantum cura et arte, verum etiam cinnabari vel minio, quod plane insolitum erat in huius generis et omnino privatis libris, describendum sumebat ac titulos praeterea, quod pellucidum adhuc est, aureo liquore obducebat, quasi honoris causa hoc a se factum, totumque librum *ὡς ἐν πινυκι*, tamquam *γράμμα βασιλεως*, sive ad rescripti sacri instar, exhibitum esse, significasse videatur.⁴⁾

¹⁾ Etiam Hebr. 1, 4 in *αυτους*, quo loco falsus est Henkies, cui pro *αυτους* videbatur *αυτος* scriptum esse. Rara sunt vitia, ut *ἀφλάγγηρος* 186, 35.

+ ἐΓΡΆΦΗ ΑΠΟ Τῆ ΓΑΛΙΑΣ ΔΙΑ ΤΙΜΟΘΕΟΥ: —

+ Ἡ ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΚΤΕΘΕΪΣΑ ὩΣ ΕΝ ΠΙΝΑΚΙ: —

Α ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΤΡΟΠΩΣ ΠΑ-
 ΛΙ Ὁ ΘΣ ΑΛΛΗΕΑΣ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΑΣΙΝ ΕΝ
 ΤΟΙΣ ΠΡΟΦΗΤΑΙΣ. ΕΠ ΕΣΧΑΤΟΥ ΤΩΝ
 ΗΜΕΡΩΝ ΤΟΥΤΩΝ ΕΛΛΗΗΣΕΝ ΗΜΙ-
 ΕΝ ΥΙΩ· ΟΝ ΕΘΗΚΕ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΝ ΠΑΝ
 ΤΩΝ· ΔΙ' ΟΥ ΚΑΙ ΕΠΟΙΗΣΕ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ 5
 Β ὩΣ ΑΠΑΥΓΑΣΜΑ ΤΗΣ ΔΟΞΗΣ ΚΑΙ ΧΑ-
 ΡΑΚΤΗΡ ΤΗΣ ΥΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ· ΦΕ-
 ΡΩΝ ΤΕ ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΤΩ ΡΗΜΑΤΙ ΤΗΣ ΔΥ-
 ΝΑΜΕΩΣ· ΔΙ' ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΝ 10
 ΤΩΝ ΑΜΑΡΤΙΩΝ ΠΟΙΗΣΑΜΕΝΟΣ· ΕΚΑ-
 ΘΙΣΕΝ ΕΝ ΔΕΞΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΩΣΥΝΗΣ
 ΕΝ ΥΨΗΛΟΙΣ· ΤΟΣΟΥΤΩ ΚΡΕΙΤΤΟΝ ΓΕ-
 ΝΟΜΕΝΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ· ὩΣ ΔΙΑΦΟ-
 ΡΩΤΕΡΟΝ ΠΑΡ ΑΥΤΟΥΣ ΚΕΚΛΗΡΟΝΟΜΗ 15
 ΚΕΝ ὌΝΟΜΑ· ΤΙΝΙ ΓΑΡ ΕΪΠΕΝ ΠΟΤΕ
 7 ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ· ΥΙΟΣ ΜΟΥ ΕΪ ΕΓΩ
 7 ΣΗΜΕΡΟΝ ΓΕΓΕΝΝΗΚΑ ΣΕ· ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ
 7 ΕΓΩ ΕΣΟΜΑΙ ΑΥΤΩ ΕΙΣ ΠΑΤΕΡ· ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ
 7 ΕΣΤΑΙ ΜΟΙ ΕΙΣ ΥΙΟΝ :: ὍΤΑΝ ΔΕ ΠΑΛΙΝ 20

HEBR. I, 1 — 6.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

7 Ἦ Εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν
 οἰκοῦμένην· λέγει· καὶ προσκυ
 7 νήσά τωσαν ἅγῳ. πάντες ἄγγε
 7 λοι θῷ· καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἄγγελους
 25 7 λέγει· ὁ ποιῶν τοὺς ἄγγελοὺς ἅγ
 7 τοῦ πνεύματα. καὶ τοὺς λεγοῦντοὺς
 7 ἅγῳ πυρὸς φλογα· πρὸς δὲ τὸν
 7 υἱόν· ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶ
 7 να τοῦ αἰῶνος· καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐ
 30 7 θύτης ῥάβδος τῆς βασιλείας σου·
 7 ἡγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίση
 7 σας ἄνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισεν σε ὁ
 7 θεὸς ὁ θεὸς σου· ἔλαϊον ἀγαλλιάσεως πα
 7 ρα τοὺς μετόχοὺς σου· καὶ σὺ κατ' ἀρ
 35 7 χὰς κέ τὴν γῆν ἐθεμελίωσας· καὶ
 7 ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐνοὶ
 7 ἅγῳι ἀποδοῦνται σὺ δὲ διαμε
 7 νεῖς· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον πα
 7 λαιωθήσονται· καὶ ὡσεὶ περιβό
 40 7 λαιον ἐλίζεις ἅγῳι καὶ ἀλλαγῇ
 7 σονται· σὺ δὲ ὁ ἅγῳς εἶ καὶ γὰρ ἔτη
 42 7 σου οὐκ ἐκλείψουσιν· πρὸς τίνα

HEBR. 1, 6—13.

 CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

7 ΔΕ ΤΩΝ ἈΓΓΕΛΩΝ ΕἶΡΗΚΕΝ ΠΟΤΕ
 7 ΚΑΘΟΥ ΕΚ ΔΕΞΙΩΝ ΜΟΥ. ἜΩΣ ἈΝ ΘΩ
 7 ΤΟΥΣ ΕΧΘΡΟΥΣ ΣΟΥ ὙΠΟΠΟΔΙΟΝ ΤΩΝ
 7 ΠΟΔΩΝ ΣΟΥ· ΟΥΧΙ ΠΑΝΤΕΣ Εἰς ΛΕΙ
 ΤΟΥΡΓΙΚΑ ΠΝΕΥΜΑΤΑ Εἰς ΔΙΑΚΟΝΙ
 5 ΑΝ ἈΠΟΣΤΕΛΛΟΜΕΝΑ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΛ
 ΛΟΝΤΑΣ ΚΑΗΡΟΝΟΜΕῖΝ ΣΡΙΑΝ· Εἰ
 ΓΑΡ Ὁ ΔΙΑΓΓΕΛΩΝ ΛΑΛΗΘΕΙΣ ΛΟΓΟΣ
 ΕΓΕΝΕΤΟ ΒΕΒΑΙΟΣ· ΚΑΙ ΠᾶΣ ΠΑΡΑΒΑΣΙΣ
 10 ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟῇ ἘΛΑΒΕΝ ἘΝΔΙΚΟΝ ΜΙ
 ΣΘΑΠΟΔΟΣΙΑΝ· ΠΩΣ ἩΜΕΙΣ ΕΚΦΕΥΖΟ
 ΜΕΘΑ ΤΗΛΙΚΑΥΤΗΣ ἈΜΕΛΗΣΑΝΤΕΣ ΣΡΙΑ
 ΑΣ· ἭΤΙΣ ἈΡΧΗΝ ΛΑΒΟΥΣΑ ΛΑΛΕΪΣΘΑΙ
 ΔΙΑ ΤΟΥ ΚΥ· ὙΠΟ ΤΩΝ ἈΚΟΥΣΑΝΤΩ
 15 Εἰς ΗΜᾶΣ ΕΒΕΒΑΙΩΘΗ· ΣΥΝΕΠΙΜΑΡΤΥ
 ΡΟΥΝΤΟΣ ΤΟΥ ΘΥ ΣΗΜΕΙΟΙΣ ΚΑΙ ΤΕΡΑΣΙ
 ΚΑΙ ΠΟΙΚΙΛΑΙΣ ΔΥΝΑΜΕΣΙ ΚΑΙ ΠΝΣ
 ἈΓΙΟΥ ΜΕΡΙΣΜΟΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ἈΥΤΟΥ ΘΕ
 ΛΗΣΙΝ· ΟΥ ΓΑΡ ἈΓΓΕΛΟΙΣ ὙΠΕΤΑΞΕ ΤΗΝ
 Δ. ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΝ ΤΗΝ ΜΕΛΛΟΥΣΑΝ ΠΕ
 20 ΡΙ ΗΣ ΛΑΛΟΥΜΕΝ· ΔΙΕΜΑΡΤΥΡΑΤΟ ΔΕ
 7 ΠΟΥ ΤΙΣ ΛΕΓΩΝ· ΤΙ ΕΣΤΙΝ ἌΝΘΡΩΠΟΝ ὍΤΙ ΜΙ

HEBR. I, 13— II, 6.

 CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

23 *

7 ΜΝΗΣΚΗ ἈΥΤΟΥ· ἢ Υἱὸς ἈΝΘΥ ὅτι ἐπὶ
 7 σκέπτῃ ἈΥΤΟΝ· ἡλᾶττωσας ἈΥΤΟΝ
 25 7 ΒΡΑΧΥ ΤΙ ΠΑΡ ΑΓΓΕΛΟΥΣ· ΔΟΞΗ ΚΑΙ ΤΙ
 7 ΜΗ ἔΣΤΕΦΑΝΩΣΑΣ ἈΥΤΟΝ. ΚΑΙ ΚΑΤΕ
 7 ΣΤΗΣΑΣ ἈΥΤΟΝ ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶ
 7 ΣΟΥ· ΠΑΝΤΑ ὑΠΕΤΑΞΑΣ ὑΠΟΚΑΤΩ
 τῶν ποδῶν ἈΥΤΟΥ· ἐν τῷ γὰρ ὑ
 30 ποτάξει ἈΥΤῷ τὰ ΠΑΝΤΑ, ΟΥΔΕΝ ἄΦΗ
 ΚΕΝ ἈΥΤῷ ἀνυπότακτον· Νῦν δὲ
 οὔπω ὀρώμεν ἈΥΤῷ τὰ ΠΑΝΤΑ ὑΠΟ
 τεταγμένα· τὸν δὲ ΒΡΑΧΥ ΤΙ ΠΑΡ ἈΓ
 γέλους ἡλᾶττωμένον· βλέπομεν
 34 ἰΝ ΔΙΑ τὸ Πάθημα τοῦ ΘΑΝΑΤΟΥ ΔΟΞΗ
 ΚΑΙ ΤΙΜὴ ἔΣΤΕΦΑΝΩΜΕΝΟΝ. ὅπως χω
 ρὶς ΘΥ ὑΠΕΡ ΠΑΝΤὸς ΓΕΥΣΗΤΑΙ ΘΑΝΑ
 ΤΟΥ· ἔπρεπε γὰρ ἈΥΤῷ δι' ὅΝ τὰ ΠΑΝ
 τα. ΚΑΙ Δ. [ΙΟΥ] τὰ ΠΑΝΤΑ· ΠΟΛΛΟΥΣ
 40 ΥἱΟΥΣ εἰς ΔΟΞΑΝ ἈΓΑΓΟΝΤΑ· τὸν ἈΡ
 ΧΗΓΟΝ τῆς ΣΡΙΑΣ ἈΥΤῶΝ ΔΙΑ ΠΑΘΗ
 ΜΑΤΩΝ ΤΕΛΕΙΩΣΑΙ· ὅτε γὰρ ἈΓΙΑΖΩΝ
 ΚΑΙ Οἱ ἈΓΙΑΖΟΜΕΝΟΙ. ἐξ ἑΝὸς ΠΑΝΤΕΣ
 δι' ἣΝ Αἰτίαν οὐκ ἔΠΑΙΣΧΥΝΕΤΑΙ
 45 ἈΥΤΟῖς ἈΔΕΛΦΟῖς ΚΑΛΕΙΝ· ΛΕΓΩΝ·

HEBR. II, 6—12.

 CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

ἈΠΑΓΓΕΛΩ Τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελ-
 φοῖς μου· ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὕ-
 μνήσω σε· καὶ πάλιν ἐγὼ ἔσομαι πε-
 ποιῶς ἐπ' αὐτῷ· καὶ πάλιν· ἰδοὺ
 ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ
 θεός· ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινώ-
 νηκεν αἷματος καὶ σαρκός· καὶ αὐτὸς
 παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν·
 ἵνα δια τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν
 το κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου· τοῦ
 τέστιν τὸν διάβολον· καὶ ἀπαλλάξῃ
 τοὺς τοὺς ὅσοι φόβῳ θανάτου· δια-
 παντὸς τοῦ ζῆν ἐνοχοὶ ἦσαν δοῦ-
 λείας· οὐ γὰρ δήπου ἀγγέ-
 λων ἐπιλαμβάνεται· ἀλλὰ σπέρμα
 τος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται· ὅθεν
 ὥφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς
 ὁμοιωθῆναι· ἵνα ἐλεήμων γένηται
 καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν
 εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ
 λαοῦ· ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτός πει-
 ρασθεὶς· δύναται τοῖς πειραζομένοις
 βοηθεῖν· ὅθεν ἀδελφοὶ ἅγιοι κλή-

HEBR. II, 12 — III, 1.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

25 σεως ἐποῦντιοῦ μέτοχοι· κατανόη
 σατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς
 ὁμολογίας ἡμῶν τῶν πιστῶν ὄντα
 τῷ ποιήσαντι αὐτόν· ὥς καὶ Μωσῆς
 ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· πλείονος γὰρ
 δόξης οὗτος παρὰ Μωσῆν ἡζίωται·
 30 καθόσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴ
 κοῦ ὁ κατασκευάσας αὐτόν· πᾶς γὰρ
 οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος·
 ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας θεὸς καὶ Μω
 σῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐ
 35 τοῦ ὥς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν
 ἀληθευομένων· ἡ δὲ ὥς υἱὸς
 ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· ὅς οἶκος ἐσμὲν
 ἡμεῖς ἐὰν τὴν παρρησίαν καὶ τὸ
 κάγχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους
 40 βεβαίαν κατέσχωμεν· διὸ κα
 5 ὁ θεὸς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· σήμε
 7 ρον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσῃ
 7 τε· μὴ σκληρύνῃτε τὰς καρδίας ὑ
 7 μῶν ὥς ἐν τῷ παραπικρασμῷ
 45 7 κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν

HEBR. III, 1—8.

 CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

7 ἡ ἐρήμῳ· οὐκ ἐπείρασάν με οἱ πῖρες
 7 ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ· καὶ εἶδον
 7 τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα ἔτη· διὸ
 7 προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ· καὶ εἶ
 7 πονεῖ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ αὐ
 7 τοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου·
 7 ὥς ὥμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου εἰ εἰσελεύ
 7 σονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου·
 βλέπετε ἄδελφοὶ μήποτε ἔσται ἐν
 7 τινὶ ὑμῶν· καρδίᾳ πονηρᾷ ἀπι
 7 στίας ἐν τῷ ἀποστήναι ἀπὸ τοῦ
 7 ζῶντος· ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυ
 7 τοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν· ἄχρι
 7 οὐκ τὸ σήμερον καλεῖται· ἵνα μὴ
 7 σκληρυνθῇ τίς ἐξ ὑμῶν ἀπὸ τῆς
 7 τῆς ἁμαρτίας· μέτοχοι γὰρ τοῦ χυ
 7 γεγόναμεν εἰάν περ τὴν ἀρχὴν τῆς
 7 ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαί
 7 αν κατέσχωμεν· ἐν τῷ λέγεσθαι σή
 7 μερον εἰάν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκού
 7 σῃτε· μὴ σκληρύνῃτε τὰς καρδί
 7 ας ὑμῶν ἐν τῷ παραπικρασμῷ·

5

10

15

20

HEBR. III, 8 — 15.

 CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

ΤΙΝΕΣ ΓΑΡ ἈΚΟΥΣΑΝΤΕΣ ΠΑΡΕΠΪΚΡΑ
 ΝΑΝ· ἈΛΛ' Οὐ ΠΑΝΤΕΣ Οἱ ἔΞΕΛΘΟΝ
 25 ΤΕΣ ἔΞ ΑἰΓΥΠΤΟΥ ΔΙΑ ΜΩΣΕΩΣ· ΤΙ
 ΣΙ Δὲ ΠΡΟΣΩΧΘΙΣΕ ΤΕΣΣΑΡΆΚΟΝΤΑ
 ἔΤΗ· ΟὐΧΙ ΤΟΙΣ ἈΜΑΡΤΗΣΑΣΙΝ· ὩΝ
 Τὰ ΚῶΛΑ ἔΠΕΣΕΝ ἘΝ Τῇ ἔΡΗΜῳ; ΤΙ
 ΣΙ Δὲ ὩΜῶΣΕΝ Μὴ Εἰσελεύσεσθαι
 30 εἰς τὴν ΚΑΤΆΠΑΥΣΙΝ ἈΥΤΟῦ· Εἴ Μὴ
 ΤΟΙΣ ἈΠΕΙΘΗΣΑΣΙ· ΚΑὶ ΒΛέΠΟΜΕΝ
 ὅΤΙ ΟὐΚ ΗΔΥΝΗΘΗΣΑΝ Εἰσελθεῖν
 ΔΙΑ ΠΙΣΤΪΑΝ· ΦΟΒΗΘῶΜΕΝ ΟὖΝ
 ΜΗΠΟΤΕ ΚΑΤΑΛΕΙΠΟΜΕΝΗΣ ἑΠΑΓ
 35 ΓΕΛΙΑΣ Εἰσελθεῖν εἰς τὴν ΚΑΤΆ
 ΠΑΥΣΙΝ ἈΥΤΟῦ· ΔΟΚΕῖ ΤΙΣ ἔΞ Ὑ
 ΜῶΝ ὙΣΤΕΡΗΚΕΝΑΙ· ΚΑὶ ΓΑΡ ἔΣΜΕΝ
 ἑΥΗΓΓΕΛΙΣΜΕΝΟΙ· ΚΑΘ᾽ ὍΤΙ ΚΑΚΕῖ
 ΝΟΙ· ἈΛΛ' ΟὐΚ ὩΦΕΛΗΣΕΝ Ὁ ΛΟΓΟΣ
 40 Τῆς ἈΚΟΗΣ ἐΚΕΙΝΟΥΣ Μὴ ΣΥΓΚΕ
 ΚΕΡΑΣΜΕΝΟΥΣ Τῇ ΠΙΣΤΕΙ ΤΟΙΣ ἈΚΟΥ
 ΣΑΣΙΝ· Εἰσερχόμεθα ΟὖΝ εἰς τὴν
 ΚΑΤΆΠΑΥΣΙΝ· Οἱ ΠΙΣΤΕΥΣΑΝΤΕΣ
 ΚΑΘῶΣ ΕἶΡΗΚΕΝ Ὡς ὩΜΟΝ ἘΝ Τῇ
 45 ὍΡΓῃ ΜΟΥ Εἴ Εἰσελεύσονται εἰς τὴν

HEBR. III, 16 — IV, 8.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

ΒΟΛΗΘΗΣΕΤΑΙ· ΚΑΙ ΟΥΤΩΣ ΦΟΒΕΡΟΝ ἦΝ
 Τὸ ΦΑΝΤΑΖΟΜΕΝΟΝ· ΜΩΣΗΣ ΕἶΠΕΝ ἘΝ
 ΦΟΒΟΣ ΕἶΜΙ ΚΑΙ ἘΝΤΡΟΜΟΣ· ἈΛΛὰ ΠΡΟ-
 ΛΗΛΥΘΑΤΕ ΣΙΩΝ ὍΡΕΙ· ΚΑΙ ΠΟΛΕΙ ΘΥΖΩ-
 ΤΟΣ ἸΑΗΜ ἘΠΟΥΝΙΩ· ΚΑΙ ΜΥΡΙΑΣΙΝ ἌΓΓΕ- 5
 ΛΩΝ ΠΑΝΗΓΥΡΕΙ· ΚΑΙ ἘΚΚΛΗΣΙΑ ΠΡΩ-
 ΤΟΤΟΚΩΝ ἈΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ἘΝ ΟΥΝΟΙΣ
 ΚΑΙ ΚΡΙΤῆ ΘΩ ΠΑΝΤΩΝ· ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑ
 ΣΙ ΔΙΚΑΙΩΝ ΤΕΤΕΛΕΙΩΜΕΝΩΝ· ΚΑΙ ΔΙ-
 ΛΘΗΚΗΣ ΝΕΑΣ ΜΕΣΙΤΗ ΙΥ· ΚΑΙ ΑἵΜΑΤΙ ΡΑΝ 10
 ΤΙΣΜΟΥ· ΚΡΕΙΤΤΟΝ ΛΑΛΟΥΝΤΙ ΠΑΡΑ ΤὸΝ
 ἌΒΕΛ· ΒΛΕΠΕΤΕ ΜΗ ΠΑΡΑΙΤΗΣΗΣΘΕ ΤὸΝ
 ΛΑΛΟΥΝΤΑ· Εἴ ΓΑΡ ἘΚΕῖΝΟΙ ΟΥΚ ἘΦΥΓΟ·
 ἘΠΙ ΓῆΣ ΠΑΡΑΙΤΗΣΑΜΕΝΟΙ ΤὸΝ ΧΡΗΜΑΤΙ-
 ΖΟΝΤΑ· ΠΟΛΛῶ Μᾶλλον ἩΜΕῖΣ Οἱ ΤὸΝ Ἀ 15
 ΠΡΟΥΝΟΥ ἈΠΟΣΤΡΕΦΟΜΕΝΟΙ· Οὔ ΦΩΝῆ ΤὴΝ
 ΓῆΝ ἘΣΑΛΕΥΣΕ ΠΟΤΕ· Νῦν Δὲ ἘΠῆΓΓΕΛ-
 ΤΑΙ ΛΕΓΩΝ ὍΤΙ ἘΤΙ ἌΠΑΞ ἘΓὼ ΣΕΪΣΩ Οὔ-
 ΜΟΝΟΝ ΤὴΝ ΓῆΝ· ἈΛΛὰ ΚΑΙ ΤὸΝ ΟΥΝΟΝ
 Τὸ Δὲ ἘΤΙ ἌΠΑΞ ΔΗΛΟΪ ΤῶΝ ΣΑΛΕΥΟΜΕ- 20
 ΝΩΝ ΜΕΤΆΘΕΣΙΝ Ὡς ΠΕΠΟΙΗΜΕΝΩΝ.
 ἵΝΑ ΜΕΪΝῆ Τὰ Μὴ ΣΑΛΕΥΟΜΕΝΑ
ΚΓ ΔΙὸ ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ ἈΣΑΛΕΥΤΟΝ ΠΑΡΑΛΑΜ

HEBR. XII, 20—28 .

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

ΒΛΗΝΟΝΤΕΣ· ΕΧΩΜΕΝ ΧΑΡΙΝ ΔΙ' ἧς ΛΑΤΡΕΥ
 25 ΟΜΕΝ ΕΥΑΡΕΣΤΩΣ ΤΩ ΘΩ ΜΕΤΑ ΕΥΛΑΒΕΙ
 ΛΣ· ΚΑΙ ΑΙΔΟΥΣ· ΚΑΙ ΓΑΡ ὁ Θς ἡΜΩΝ ΠΥΡ
 ΚΑΤΑΝΑΛΙΣΚΟΝ· ἡ ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ ΜΕΝΕ
 ΤΩ· Τῆς ΦΙΛΟΖΕΝΙΑΣ ΜΗ ΕΠΙΛΑΝΘΑΝΕ
 ΣΘΕ. ΔΙΑ ΤΑΥΤΗΣ ΓΑΡ ἔΛΑΘΟΝ ΤΙΝΕΣ ΞΕ
 30 ΝΙΣΑΝΤΕΣ ἈΓΓΕΛΟΥΣ· ΜΙΜΝΗΣΚΕΣΘΕ
 ΤΩΝ ΔΕΣΜΙΩΝ ὥς ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΟΙ. ΤΩ
 ΚΑΚΟΧΟΥΜΕΝΩΝ. ὥς ΚΑΙ ἈΥΤΟΙ ὄΝΤΕΣ
 ἘΝ ΣΩΜΑΤΙ· ΤΙΜΙΟΣ ὁ ΓΑΜΟΣ ἘΝ Πᾶσι ΚΑΙ
 ἡ ΚΟΙΤΗ ἈΜΙΑΝΤΟΣ· ΠΟΡΝΟΥΣ ΓΑΡ ΚΑΙ
 35 ΜΟΙΧΟΥΣ ΚΡΙΝΕΙ ὁ Θς· ἈΦΛΑΡΓΥΡΟΣ ὁ ΤΡΟ
 ΠΟΣ ἈΡΚΟΥΜΕΝΟΣ ΤΟΙΣ ΠΑΡΟΥΣΙΝ· ἈΥ
 ΤΟΣ ΓΑΡ ΕΪΡΗΚΕΝ Οὐ ΜΗ ΣΕ ἈΝΩ ΟὐΔ Οὐ
 ΜΗ ΣΕ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΩ· ὥστε ΘΑΡΡΟΥΝ
 ΤΑΣ ΛΕΓΕΙΝ· Κς ἔΜΟΙ ΒΟΗΘΟΣ ΚΑΙ Οὐ ΦΟ
 40 ΒΗΘΗΣΟΜΑΙ ΤΙ ΠΟΙΗΣΕΙ ΜΟΙ ἌΝΘρ· ΜΗΝ
 ΜΟΝΕΥΕΤΕ ΤΩΝ ἡΓΟΥΜΕΝΩΝ ὙΜΩΝ
 Οἵ ΤΙΝΕΣ ἑΛΆΛΗΣΑΝ ὙΜΙΝ ΤΟΝ ΛΟΓΟΝ
 ΤΟΥ ΘΥ· ὧΝ ἈΝΑΘΕΩΡΟΥΝΤΕΣ ΤΗΝ Ἐκ
 ΒΑΣΙΝ Τῆς ἈΝΑΣΤΡΟΦῆς ΜΙΜΕΪΣΘΕ ΤΗΝ
 45 ΠΙΣΤΙΝ· Ἰς Χς ΧΘΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ὁ ἈΥ

HEBR. XII, 28 — XIII, 8.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

ΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΙΩΝΑΣ· ΔΙΔΑΧΑΙΣ
 ΠΟΙΚΙΛΑΙΣ ΚΑΙ ΖΕΝΑΙΣ ΜΗ ΠΑΡΑΦΕΡΕ
 ΣΘΕ· ΚΑΛΟΝ ΓΑΡ ΧΑΡΙΤΙ ΒΕΒΑΙΟΥΣΘΑΙ
 ΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑΝ· ΟΥ ΒΡΩΜΑΣΙΝ ΕΝ ΟΙΣ ΟΥ
 ΚΩΦΕΛΗΘΗΣΑΝ ΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΗΣΑΝΤΕΣ· Ε 5
 ΧΟΜΕΝ ΘΥΣΙΑΣ ΤΗΡΙΟΝ· ΕΞ ΟΥ ΦΑΓΕΙΝ ΟΥ
 Κ' ΕΧΟΥΣΙΝ ΟΙ ΤΗ ΣΚΗΝΗ ΛΑΤΡΕΥΟΝΤΕΣ
 ΩΝ ΓΑΡ ΕΙΣΦΕΡΕΤΕ ΖΩΩΝ ΤΟ ΑΙΜΑ ΠΕΡΙ
 ΑΜΑΡΤΙΑΣ ΕΙΣ ΤΑ ΆΓΙΑ ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΕ
 ΩΣ· ΤΟΥΤΩΝ ΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑΚΑΙΕΤΑΙ 10
 ΕΞΩ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΟΛΗΣ· ΔΙΟ ΚΑΙ ΙC ΙΝΑ
 ΑΓΙΑΣΗ ΔΙΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ ΤΟΝ ΛΑ
 ΟΝ· ΕΞΩ ΤΗΣ ΠΥΛΗΣ ΕΠΑΘΕΝ· ΤΟΙΝΥΝ
 ΕΞΕΡΧΩΜΕΘΑ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ ΕΞΩ ΤΗΣ
 ΠΑΡΕΜΒΟΛΗΣ ΤΟΝ ΟΝΕΙΔΙΣΜΟΝ ΑΥΤΟΥ 15
 ΦΕΡΟΝΤΕΣ· ΟΥ ΓΑΡ ΕΧΟΜΕΝ ΩΔΕ ΜΕΝΟΥ
 ΣΑΝ ΠΟΛΙΝ· ΑΛΛΑ ΤΗΝ ΜΕΛΛΟΥΣΑΝ Ε
 ΠΙΖΗΤΟΥΜΕΝ· ΔΙ' ΑΥΤΟΥ ΟΥΝ ΑΝΑ
 ΦΕΡΩΜΕΝ ΘΥΣΙΑΝ ΑΙΝΕΣΕΩΣ ΔΙΑ ΠΑ
 ΤΟΣ ΤΩ ΘΩ ΤΟΥΤΕCΤΙ ΚΑΡΠΟΝ ΧΕΙΛΕ 20
 ΩΝ ΟΜΟΛΟΓΟΥΝΤΩΝ ΤΩ ΟΝΟΜΑΤΙ ΑΥ
 ΤΟΥ· ΤΗΣ ΔΕ ΕΥΠΟΙΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙ

HEBR. XIII, 8—16.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

24°

ΛΣ ΜΗ ΕΠΙΛΑΝΘΑΝΕΣΘΕ· ΤΟΙΑΥΤΑΙ ΓΑΡ
 ΘΥΣΙΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΪΤΑΙ Ο ΘΣ·
 25 **ΚΑ** ΠΕΙΘΕΣΘΕ ΤΟΙΣ ΗΓΟΥΜΕΝΟΙΣ ΥΜΩΝ ΚΑΙ
 ΚΑΙ ΥΠΕΪΚΕΤΕ· ΑΥΤΟΙ ΓΑΡ ΑΓΡΥΠΝΟΥ
 ΣΙΝ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ ΥΜΩΝ ΩΣ ΛΟΓΟ
 ΑΠΟΔΩΣΟΝΤΕΣ· ΙΝΑ ΜΕΤΑ ΧΑΡΑΣ ΤΟΥΤΟ
 ΠΟΙΩΣΙ ΚΑΙ ΜΗ ΣΤΕΝΑΖΟΝΤΕΣ ΑΛΛΥΣΙΤΕ
 30 ΛΕΣ ΓΑΡ ΥΜΙΝ ΤΟΥΤΟ· ΠΡΟΣΕΥΧΕΣΘΕ
 ΠΕΡΙ ΗΜΩΝ ΠΕΙΘΟΜΕΘΑ ΓΑΡ ΟΤΙ ΚΑ
 ΛΗΝ ΣΥΝΕΙΔΗΣΙΝ ΕΧΟΜΕΝ· ΕΝ ΠΛΑ
 ΚΑΛΩΣ ΘΕΛΟΝΤΕΣ ΑΝΑΣΤΡΕΦΕΣΘΑΙ· ΠΕ
 ΡΙΣΣΟΤΕΡΩΣ ΔΕ ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΤΟΥΤΟ ΠΟΙ
 35 ΗΣΑΙ· ΙΝΑ ΤΑΧΙΟΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΘΩ Υ
 ΜΙΝ· ΟΔΕ ΘΣ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ Ο ΑΝΑΓΑΓΩ
 ΕΚ ΝΕΚΡΩΝ ΤΟΝ ΠΟΙΜΕΝΑ ΤΩΝ ΠΡΟΒΑ
 ΤΩΝ ΤΟΝ ΜΕΓΑΛ· ΕΝ ΑΪΜΑΤΙ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
 ΑΙΩΝΙΟΥ ΤΟΝ ΚΤΗ ΗΜΩΝ ΙΝ· ΚΑΤΑΡΤΙΣΑΙ
 40 ΥΜΑΣ ΕΝ ΠΑΝΤΙ ΕΡΓΩ ΑΓΑΘΩ ΕΙΣ ΤΟ
 ΠΟΙΗΣΑΙ ΤΟ ΘΕΛΗΜΑ ΑΥΤΟΥ ΠΟΙΩΝ
 ΕΝ ΗΜΙΝ ΤΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΕΝΩΠΙΟΝ
 ΑΥΤΟΥ ΔΙΑ ΙΥ ΧΥ· ΩΙ ΗΔΟΞΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ
 ΑΙΩΝΑΣ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ ΑΜΗΝ· ΠΑ
 45 ΡΑΚΑΛΩ ΔΕ ΥΜΑΣ ΑΔΕΛΦΟΙ ΑΝΕΧΕΣΘΕ

HEBR. XIII, 16 — 22.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΣ· ΚΑΙ
 ΓΑΡ ΔΙΑ ΒΡΑΧΕΩΝ ἔΠΕΣΤΕΙΛΑ ὙΜΙΝ·
 ΓΙΝΩΣΚΕΤΕ Τὸν ἈΔΕΛΦὸν ἡΜῶν
 ΤΙΜΟΘΕΟΝ ἈΠΟΛΕΥΜΕΝΟΝ· ΜΕ

Θ ὉΥ ἘΑΝ ΤΑΧΙΟΝ

5

ἔΡΧΗΤΑΙ ὍΨΟΜΑΙ

ὙΜΑΣ· ἈΣΠΑΣΑ

ΣΘΕ ΠΑΝΤΑΣ ΤΟΥΣ

ἩΓΟΥΜΕΝΟΥΣ

ὙΜῶΝ ΚΑΙ

10

ΠΑΝΤΑΣ

ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ· ἈΣΠΑ

ΖΟΝΤΑΙ ὙΜΑΣ Οἱ ἈΠὸ

ΤΗΣ ἸΤΑΛΙΑΣ· Ἡ ΧΑΡΙΣ ΜΕΤΑ

ΠΑΝΤΩΝ ὙΜῶΝ ἈΜΗΝ·

15

> > > > >

HEBR. XIII, 22—25.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA HAMBURGENSIA.

5 σαλπίζει γὰρ· καὶ οἱ νεγροὶ ἐγεροῦσθαι ἄφθαρτοι· καὶ ἡμεῖς ἀλλαγῆσθαι
 μεθ'· δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐν
 10 δύσασθαι ἀφθαρσίαν· καὶ τὸ θνητὸν
 τοῦτο ἐν δύσασθαι ἀθανασίαν· ὃ
 τ' ἂν δὲ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐν δύσῃται
 ἀθανασίαν· τότε γενήσεται ὁ λόγος
 ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος
 εἰς νῆκος· ποῦ σοῦ θάνατε τὸ νῆκος·
 15 ποῦ σοῦ ἄδη τὸ κέντρον· τὸ δὲ κέν
 τρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ
 δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος·
 τῷ δὲ ὅτι χάρις τῷ δίδόντι ἡμῖν
 τὸ νῆκος διὰ ἰϋ χϣ τοῦ κϣ ἡμῶν·
 20 ὥστε ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ· ἑδραῖ
 οὖν γίνεσθε· ἀμετακίνητοι· περι
 σέγοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κϣ πάν
 25 τοτε· εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν
 οὐκ ἐστὶ κενὸς ἐν κω·

I. COR. XV, 52—58.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
FRAGMENTA LONDINENSIA.

Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους
 ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
 γαλατίας· οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιή
 σατε κατὰ μίαν σαββάτων· ἕ
 καστος ὑμῶν παρ' εαυτῷ τιθέτω
 θησαυρίζων ὅτι ἐὰν ἐγὼ δωῇ.
 25 ἵνα μὴ ὅτ' ἂν ἔλθω τότε λογίαι
 γίνωνται· ὅτ' ἂν δὲ παραγένω
 μαι, ὅς ἐστιν δοκιμάσχητε, δι' ἐπ
 στολῶν τοῦτοὺς πέμψω ἅπε
 νεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς
 30 ἱεροῦσαλήμ· ἐὰν δὲ ἄξιον ᾖ
 τοῦ καμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ
 πορεύσονται· ἐλεύσομαι δὲ
 πρὸς ὑμᾶς, ὅτ' ἂν μακεδονί
 ἂν διέλθω· μακεδονίαν γὰρ
 35 διέρχομαι· πρὸς ὑμᾶς δὲ τυ
 χὸν καταμενῶ ἢ παραχειμά
 σω ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε
 38

I. COR. XVI. 1—6.

 CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA LONDINENSIA.

Οὐκ ἔὰν πορεύομαι· οὐ θέλω γὰρ ὑ-
 μᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἔλ-
 πίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖ-
 ναι πρὸς ὑμᾶς ἔὰν ὁ κς ἐπιτρέψῃ·
 5 ἐπιμενῶ δὲ ἐν ἐφέσῳ ἕως τῆς
 πεντηκοστῆς· θύρα γάρ μοι ἄνε-
 ωγε μεγάλη καὶ ἐνεργῆς· καὶ ἄν-
 τι κεῖμενοι πολλοί· ἔὰν δὲ ἔλ-
 θῃ τιμόθεος· βλέπετε ἵνα ἄφθως
 10 γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον
 κύ ἐργάζεται ὡς ἐγώ· μή τις
 οὖν ἅυτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμ-
 ψατε οὖν ἅυτὸν ἐν εἰρήνῃ· ἵνα ἔλ-
 θῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ ἅυτὸν
 15 μετὰ τῶν ἀδελφῶν· περὶ δὲ
 ἅπολλῷ τοῦ ἀδελφοῦ· πολλὰ
 παρεκάλεσα ἅυτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς
 ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν·
 καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα

I. COR. XVI, 6—12.

 CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA LONDINENSIA.

ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς· ἐλεύσεται δὲ
ὅταν εὔκαι — — — — —

20

— — — — —
κραταιοῦσθε· πάντα ὑμῶν ἐν ἁ
γάπῃ γινέσθω· παρακαλῶ δὲ
ὑμᾶς ἄδελφοί· οἶδατε τὴν οἰ
κίαν στεφανᾶ ὅτι ἔστιν ἀπαρ
χὴ τῆς ἁχαίας· καὶ εἰς διακονί
αν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτοῦς·
ἵνα ὑμεῖς ὑποτάσσῃσθε τοῖς τοιοῦ
τοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι
καὶ κοπιῶντι· χαίρω δὲ ἐπὶ
τῇ παρουσίᾳ στεφανᾶ· καὶ φοῦρ
τοῦ νατοῦ καὶ ἁχαϊκοῦ· ὅτι τὸ
ὑμέτερον ὑστέρημα ἑαυτοὶ ἄνε
πλήρωσαν· ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ
ἐμὸν πᾶν καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγι
νώσκετε ὅγν τοῦς τοιοῦτοῦς·
ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησί

25

30

35

38

I COR. XVI, 12—19.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
FRAGMENTA LONDINENSIA.

25

ΛΙ ΤΗΣ ἈΓΙΑΣ· ἈΣΠΑΖΟΝΤΑΙ ὙΜᾶς ΠΟΛ
 Λὰ ἘΝ ΚΩ ἈΚΥΛΑΣ ΚΑΙ ΠΡΙΣΚΑ ΣΥΝ
 Τῇ ΚΑΤ' ΟἶΚΟΝ ἈΥΤῶΝ ἘΚΚΛΗΣΙΑ·
 ἈΣΠΑΖΟΝΤΑΙ ὙΜᾶς Οἱ ἈΔΕΛΦΟὶ
 5 ΠᾶΝΤΕΣ· ἈΣΠΑΣΑΘΕ ἈΛΛΗΛΟΥΣ
 ἘΝ ΦΙΛΗΜΑΤΙ ἈΓΙῶ· Ὁ ἈΣΠΑΣΜΟΣ
 Τῇ ἘΜῇ ΧΕΙΡὶ ΠΑΥΛΟΥ· Εἴ ΤΙΣ Οὐ
 ΦΙΛΕῖ ΤὸΝ ΚΝ' ἩΤΩ ἈΝΑΘΕΜΑ·
 ΜΑΡΑΝΑΘΑ· Ἡ ΧΑΡΙΣ ΤΟΥ ΚΥ ΙΥ
 10 ΧΥ ΜΕΘ ὙΜῶΝ· Ἡ ἈΓΑΠΗ ΜΟΥ ΜΕ
 Τὰ ΠᾶΝΤΩΝ ὙΜῶΝ ἘΝ ΧΩ ΙΥ· —
 > > > > > > > > >
 Ἡ ΠΡὸς ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β' ἘΠΙΣΤΟΛΗ
 ἘΚΤΕΘΕΪΣΑ Ὡς ἘΝ ΠΙΝΑΚΙ· —
 15 ΠΑΥΛΟΣ ἈΠΌΣΤΟΛΟΣ ΧΥ ΙΥ ΔΙΑ ΘΕΛΗ
 ΜΑΤΟΣ ΘΥ· ΚΑΙ ΤΙΜΟΘΕΟΣ Ὁ ἈΔΕΛΦΟΣ
 Τῇ ἘΚΚΛΗΣΙΑ ΤΟΥ ΘΥ Τῇ ΟὔΧΗ ἘΝ ΚΟ
 ΡΙΝΘΩ ΣΥΝ ΤΟΙΣ ἈΓΙΟΙΣ Πᾶσι ΤΟΙΣ
 ΟὔΣΙΝ ἘΝ ὉΛῇ Τῇ ἈΧΑΪΑ· ΧΑΡΙΣ Υ

I. COR. XVI, 19 — II. COR. I, 2.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA LONDINENSIA.

ΜΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ ΑΠΟ ΘΥ ΠΡΟΣ ΗΜΩ
ΚΑΙ ΚΥ ΙΥ ΧΥ — — — — — ΚΑΙ

20

— — — — —
ΤΩΝ ΟΙΚΤΙΡΜΩΝ ΚΑΙ ΘΣ ΠΑΣΗΣ
ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΣ· Ο ΠΑΡΑΚΑΛΩΝ
ΗΜΑΣ ΕΠΙ ΠΑΣΗ ΤΗΙ ΘΑΛΙΨΕΙ· ΕΙΣ ΤΟ
ΔΥΝΑΣΘΑΙ ΗΜΑΣ ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΝ
ΤΟΥΣ ΕΝ ΠΑΣΗ ΘΑΛΙΨΕΙ ΔΙΑ ΤΗΣ ΠΑ
ΡΑΚΛΗΣΕΩΣ ΗΣ ΠΑΡΕΚΑΛΟΥΜΕ
ΘΑ ΑΥΤΟΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΘΥ· ΟΤΙ ΚΑΘΩΣ
ΠΕΡΙΣΣΕΥΕΙ ΤΑ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΥ
ΕΙΣ ΗΜΑΣ· ΟΥΤΩΣ ΔΙΑ ΤΟΥ ΧΥ ΠΕ
ΡΙΣΣΕΥΕΙ ΚΑΙ Η ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ ΗΜΩ·

25

30

ΕΙΤΕ ΔΕ ΘΛΙΒΟΜΕΘΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ Υ
ΜΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΡΤΑΣ·
ΕΙΤΕ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕΘΑ· ΥΠΕΡ ΤΗΣ
ΥΜΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝΕΡ
ΓΟΥΜΕΝΗΣ ΕΝ ΥΠΟΜΟΝΗ ΤΩΝ ΑΥΤΩ
ΠΑΘΗΜΑΤΩΝ ΩΝ ΚΑΙ ΗΜΕΙΣ ΠΑΣΧΟ

35

38

II. COR. I, 2—6.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
FRAGMENTA LONDINENSIA.

25 *

ΜΕΝ ΚΑΙ Ἡ ἑλπίς ἡμῶν βεβαία ὕ
 πὲρ ὑμῶν· εἰδότες ὅτι ὥς κοινῶ
 νοί ἐστε τῶν παθημάτων. οὕτως
 καὶ τῆς παρακλήσεως· οὗ γὰρ θε
 5 λομέν ὑμᾶς ἄγνοεῖν ἄδελφοί
 ὑπὲρ τῆς θαλίψεως ἡμῶν τῆς γε
 νομένης ἐν τῇ ἁσία ὅτι καθ' ὑ
 περβολὴν ὑπὲρ δύνάμιν ἐβα
 ρήθημεν· ὥστε ἐξαπορηθῆναι
 10 ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ἅλλ' ἑαυτοὶ ἐν ἑ
 αυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου
 ἐσχίκαμεν· ἵνα μὴ πεποιθότες
 ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἅλλ' ἐπὶ τῷ
 θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκροὺς
 15 ὅς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρυ
 σατο ἡμᾶς καὶ ῥύετε εἰς ὃν ἠλπίκα
 μεν· καὶ ἔτι ῥύσετε συνὑπουργοῦν
 τῶν καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ
 δεήσει· ἵνα ἐν πολλῷ προσώπῳ

II. COR. I, 6—11.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA LONDINENSIA.

Τὸ εἶς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν
 εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.
 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη — —
 τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως
 ἡμῶν ὅτι ἐν ἀγιώτητι καὶ εἰς
 κρινεῖα τοῦ θῦ. καὶ οὐκ ἐν σοφίᾳ
 σαρκικῇ. ἀλλ' ἐν χάριτι θῦ ἀνε
 στράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ. πε
 ρισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς· οὐ
 γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν. ἀλλ'
 ἢ ἅ ἀναγινώσκετε. ἢ καὶ ἐπιγι
 νώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ
 ἕως τέλους ἐπιγινώσescοε. κα
 θὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπο μέ
 ρους ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν
 καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ
 ἡμέρᾳ τοῦ κυ ἡμῶν ἰγ' xγ'. καὶ
 τάγῃ τῇ πεποιηθήσει ἐβουλόμη
 πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν ἵνα

II. COR. I, 11—15.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA LONDINENSIA.

5 CÓΜΕΘΑ. ἈΛΛὰ ΚΑΤὰ Τὸ ΜΈΤΡΟΝ
 ΤΟῦ ΚΑΝÓΝΟC ὅCΟΥ ἑΜΈΤΡΗΣΕΝ ἡΜῖ
 ὁ ὅC ΜΈΤΡΟΥ ἑΦΙΚΈCΘΑΙ ἄΧΡΙ ΚΑὶ
 ὙΜῶΝ· Οὐ Γὰρ ὥC Μὴ ἑΦΙΚΝΟΥΜΕ
 10 ΝΟΙ ΕἰC ὙΜᾶC ὙΠΕΡΕΚΤΕΐΝΟΜΕΝ ἑ
 ΑΥΤΟΥC· ἄΧΡΙ Γὰρ ΚΑὶ ὙΜῶΝ ἑ
 ΦΘΆCΑΜΕΝ ἑΝ Τῶ ΕὔΑΓΓΕΛίῳ
 ΤΟῦ ΧΥ· ΟὐΚ ΕἰC Τὰ ἄΜΕΤΡΑ ΚΑΥΧΨ
 ΜΕΝΟΙ ἑΝ ἄΛΛΟΤΡίΟΙC ΚΌΠΟΙC· ἑΛ
 15 ΠΊΔΑ ἑΧΟΝΤΕC· ἄΥΞΑΝΟΜΈΝΗC ΤῆC
 ΠΊCΤΕΩC ὙΜῶΝ ἑΝ ὙΜῖΝ ΜΕΓΑ
 ΑΥΝΘῆΝΑΙ ΚΑΤὰ ΤὸΝ ΚΑΝÓΝΑ ἡ
 ΜῶΝ ΕἰC ΠΕΡΙCCEΪΑΝ ΕἰC Τὰ ὙΠΈρ ἑ
 ΚΕῖΝΑ ὙΜῶΝ ΕὔΑΓΓΕΛΪCΑCΘΑΙ·
 20 ΟὐΚ ἑΝ ἄΛΛΟΤΡίῳ ΚΑΝÓΝΙ ΕἰC Τὰ
 ἑΤΟΙΜΑ ΚΑΥΧῆCΑCΘΑΙ· ὁ Δὲ ΚΑΥ
 ΧΨΜΕΝΟC· ἑΝ Κῶ ΚΑΥΧΆCΘΨ· Οὐ Γὰρ
 ὁ ἑΑΥΤὸΝ CΥΝΙCΤΆΝΩΝ ἑΚΕῖΝΟC ἑ
 CΤΙ ΔΌΚΙΜΟC· Ἀ[ΛΛΑ] ὃΝ ὁ ΚC CΥΝΪCΤΗCΙ

II. COR. X, 13 — 18.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA LONDINENSIA.

Ὅφελον ἀνείχεσθαι μοι μικρόν τι
 — — — ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθαι
 — — — — — — — — — —
 — — — γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρ —
 νον ἀγνὴν παραστήσαι τῷ χῶ·
 φοβοῦμαι δὲ μή πως ὡς ὁ ὄφεις
 ἐζηπάθησεν ἔγαν ἐν τῇ πανοῦρ
 γία αὐτοῦ. οὕτως φθαρῇ τὰ νο
 ῆματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότη
 τος τῆς εἰς χῆ· εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχό
 μενος ἄλλον ἢ κηρύσσει ὃν οὐ
 κ' ἐκηρύξαμεν· ἢ τῖνα ἕτερον
 λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε· ἢ
 εὔαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξα
 σθαι καλῶς ἀνείχεσθαι· λογί
 ζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέ
 ναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλῳ
 εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ
 ἄλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἄλλ' ἐν παν

20

25

30

35

38

II COR. XI, 1—6.

 CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA LONDINENSIA.

ΤΙ ΦΑΝΕΡΩΣΑΝΤΕΣ ΕΑΥΤΟΥΣ ΕΝ
 ΠΑΣΙΝ ὙΜΑΣ· Ἡ ἁΜΑΡΤΙΑΝ ΕΠΟΙ
 ΗΣΑ ΕΜΑΥΤΟΝ ΤΑΠΕΙΝΩΝ. ἵΝΑ
 ὙΜΕΙΣ ὙΨΩΘΗΤΕ. ὍΤΙ ΔΩΡΕΑΝ
 5 ΤΟ ΤΟΥ ΘΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΕΥΗΓΓΕ
 ΛΙΣΑΜΗΝ ὙΜΙΝ· ἌΛΛΑΣ ΕΚΚΛΗ
 ΣΙΑΣ ΕΣΥΛΗΣΑ· ΛΑΒΩΝ ΟΨΩΝΙΟ
 ΠΡΟΣ ΤΗΝ ὙΜΩΝ ΔΙΑΚΟΝΙΑΝ·
 ΚΑΙ ΠΑΡΩΝ ΠΡΟΣ ὙΜΑΣ ΚΑΙ ὙΣΤΕ
 10 ΡΗΘΕΙΣ ΟΥΚ ΑΤΕΝΑΡΚΗΣΑ ΟΥΘΕ
 ΝΟΣ· ΤΟ ΓΑΡ ὙΣΤΕΡΗΜΑ ΜΟΥ ΠΡΟΣ
 ΑΝΕΠΛΗΡΩΣΑΝ Οἱ ἈΔΕΛΦΟὶ ΕΛ
 ΘΟΝΤΕΣ ΑΠΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ. ΚΑΙ ΕΝ
 ΠΑΝΤΙ ἈΒΑΡΗ ΕΜΑΥΤΟΝ ὙΜΙΝ
 15 ΕΤΗΡΗΣΑ ΚΑΙ ΤΗΡΗΣΩ· ΕΣΤΙΝ Ἀ
 ΛΗΘΕΙΑ ΧΥ ΕΝ ΕΜΟΙ· ὍΤΙ Ἡ ΚΑΨΧΗ
 ΣΙΣ ΑΨΤΗ ΟΥ ΦΡΑΓΗΣΕΤΑΙ ΕΙΣ ΕΜΕ
 ΕΝ ΤΟΙΣ ΚΛΙΜΑΣΙ ΤΗΣ ἈΧΑΪΑΣ·
 — — — ὍΤΙ ΟΥΚ — — —

II. COR. XI, 6—11.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA LONDINENSIA.

— — — Ν· Ὁ ΔΕ — — — —

20

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

οἱ γὰρ
 ΤΟΙΟΥΤΟΙ ΨΕΥΔΑΠΟΣΤΟΛΟΙ· ἔρ
 γάται δόλιοι· ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙ
 ΖΟΜΕΝΟΙ Εἰς ἈΠΟΣΤΟΛΟΥΣ ΧΥ·
 καὶ οὐ θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ
 ὁ ΣΑΤΑΝᾶς ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΖΕ
 ΤΑΙ Εἰς ἄγγελον φῶτός· οὐ μέ
 γα οὖν εἰ καὶ οἱ ΔΙΑΚΟΝΟΙ αὐτοῦ
 ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ ὡς ΔΙΑ
 ΚΟΝΟΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ· ὧν τὸ τέ
 λος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶ·
 πάλιν λέγω μή τις με δόξη
 ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε
 κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με·
 ἵνα καὶ ὁ μικρόν τι καύχη

25

30

35

38

II. COR. XI, 12—16.

CODEx EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA LONDINENSIA.

26

σωμαί· ὁ λαλῶ. οὐ λαλῶ κατὰ
 κν. ἅ -- ὥς ἐν ἁφροσύνῃ. ἐν ταύ
 τη τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως
 ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴ
 5 σάρκα. καγὼ καυχῆσμαι· ἡδέ
 ως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἁφρόνων
 φρόνιμοι ὄντες· ἀνέχεσθε γὰρ
 εἴ τις ὑμᾶς καταδοῦλοι· εἴ τις
 κα — — — τις λαμβάνει· εἴ τις
 10 ἐπαίρεται· εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρό
 σωπον δέρει· κατὰ ἁτιμίαν λέγω
 ὥς ὅτι ἡμεῖς ἡσθηνήσαμεν· ἐν ᾧ
 δ' ἄν τις τολμᾷ· ἐν ἁφροσύνῃ λέ
 γω· τολμῶ καγὼ· ἑβραῖοι εἰσι.
 15 καγὼ· ἰσραηλῖται εἰσι. καγὼ·
 σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι. καγὼ· δι
 ἀκονοὶ χυ εἰσι. παραφρονῶν λα
 λῶ. ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περὶ
 σοτέρως· ἐν πληγαῖς ὑπερβαλ

II. COR. XI, 16—23.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA LONDINENSIA.

ΛΟΝΤΩΣ· ἘΝ ΦΥΛΑΚΑῖΣ ΠΕΡΙΣΣΟ
ΤΕΡΩΣ· ἘΝ ΘΑΝΑΤΟΙΣ ΠΟΛΛΑΚΙΣ·

20

— — ΚΟΝΤΑ ΠΑΡὰ ΜΙΑΝ ἙΛΑ
ΒΟΝ· ΤΡΙΣ ΕΡΡΑΒΔΙΣΘΗΝ· ἌΠΑΞ
ἘΛΙΘΑΣΘΗΝ· ΤΡΙΣ ἘΝΑΓΑΓΗΣΑ·
ΝΥΧΘΗΜΕΡΟΝ ἘΝ Τῷ ΒΥΘῷ
ΠΕΠΟΙΗΚΑ· ὍΔΟΙ ΠΟΡΙΑΙΣ ΠΟΛ
ΛΑΚΙΣ· ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ΠΟΤΑ
ΜῶΝ· ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ΛΗΣΤῶΝ·
ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ἘΚ ΓΕΝΟΥΣ·
ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ἘΞ ἔΘΝῶΝ· ΚΙΝ
ΔΥΝΟΙΣ ἘΝ ΠΟΛΕΙ· ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ
ἘΝ ΕΡΗΜΙΑ· ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ἘΝ
ΘΑΛΑΣΣΗ· ΚΙΝΔΥΝΟΙΣ ἘΝ
ΨΕΥΔΑΔΕΛΦΟΙΣ· ἘΝ ΚΟΠῳ
καὶ ΜΟΧῳ· ἘΝ ΑἰΓΡΥΤΙΝΙΑΙΣ
ΠΟΛΛΑΚΙΣ· ἘΝ ΛΙΜῷ καὶ ΔΙ
ΨΕΙ· ἘΝ ΝΗΣΤΕΙΑΙΣ ΠΟΛΛΑΚΙΣ·

25

30

35

38

II. COR. XI, 23—27.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
FRAGMENTA LONDINENSIA.

26*

ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι.
 χωρὶς τῶν παρεκτός· ἡ ἐπι
 σύστασίς μου ἡ καθ' ἡμέραν·
 ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκ
 5 κλησιῶν· τίς ἄσθενεῖ καὶ
 οὐκ ἄσθενῶ· τίς σκανδαλί
 ζεται· καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦ
 μαι· εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ
 τῆς ἄσθενείας μου καυχῆ
 10 σομαι· ὁ θεὸς καὶ πᾶρ τοῦ κυ
 ἡμῶν ἰγ' οἶδεν· ὁ ὧν ἐγ
 λογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας,
 ὅτι οὐ ψεύδομαι· ἐν δα
 maskῶ ὁ ἐθνάρχης ἀρέτα
 15 τοῦ βασιλέως· ἐφροῦρει
 τὴν δαμασκηνῶν πόλιν
 πιάσαι με θέλων· καὶ διὰ
 θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχα
 λᾶσθην διὰ τοῦ τείχους

II. COR. XI, 27—33.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
FRAGMENTA LONDINENSIA.

καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.
 Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφ — — —

20

ἀποκαλύψαις κτ'. οἱ — — —
 ἐν ᾧ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσά-
 ρων. εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶ-
 δα. εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐ-
 κ οἶδα. ὁ θεὸς οἶδεν ἄρπαγέντα
 τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐ-
 ρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον
 ἄνθρωπον. εἴτε ἐν σώμα-
 τι. εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώμα-
 τος οὐκ οἶδα. ὁ θεὸς οἶδεν ὅτι
 ἤρπᾳ γη εἰς τὸν παράδεισον
 καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ
 οὐκ ἔζον ἂν ᾧ λαλῆσαι· ὑπὲρ
 τοιοῦτοῦ καυχῆσθαι· ὑπὲρ
 δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχῆσθαι
 εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου

25

30

35

38

II. COR. XI, 33 — XII, 5.

CODEX EPISTULARUM PAULINARUM M
 FRAGMENTA LONDINENSIA.

XIX.

In codice Guelpherbytano Latino saeculi octavi vel noni Pompeji grammaticam continente duo ad finem folia Graecis litteris uncialibus eiusdem saeculi scripta sunt. Continentur iis quattuor hymni sacri, quorum duo priores vitiosissime scripti sunt. Alter his incipit: *υπο την συν: ευσπλαχνια: καταφευγομεν: θεωτοκαι: τας ημων: ηκαισιας* (i. e. *ικεσίας*) *μι παριδς.* Alter paullo longior priore hoc initium habet: *δοξα εν νηυστοις: θεω· και επι γης· ειρινη εν ανθρωποις: ευδοκια* [...] *ενουμεν σε· ευλογουμεν σε: προσκυνουμεν σε [:] δοξαλογουμεν σε: ευχαριστουμεν συν,* et hunc finem: *ω καθιμενος εν δεξια του πατρος ελειςον ημας· ωτη* (i. e. *ὅτι*) *συν ει μονος αγιος· συν ει μονος κυριωσ ιω χς· εις δοξαν θεου πατρος αμεν.* Uterque ab usu liturgico satisque inde notus est. Videtur eos monachus Graecus non ad exemplum scriptum descripsisse, sed memoriter litteris mandasse: hinc pleraque ad pronuntiandi consuetudinem, non ad grammaticas leges composuit. Alteri duo ab hac vitiositate scripturae alieni sunt et sine dubio ex antiquiore fonte fluxerunt. Alter est Mariae hymnus ex Lucae evangelio 1, 46—55. desumptus, alter Zachariae Luc. 1, 68—79. Unde quum nonnihil frugis redundet ad rem textus sacri criticam¹⁾, utrumque hymnum ut in codice est h. l. adponemus. Ceterum utrumque, addito insuper tertio, qui inscribitur *προσευχή σμεων τοῦ προεβότου*, ex Luc. 2, 29—32, invenimus nuper Oxonii in psalterio bibliothecae Bodlejanae signato D. 4. 1. (120. Bodl.) Mixtae sunt in eo codice scripturae minuscula et uncialis; hymni vero nostri toti uncialibus litteris exarati sunt, nisi quod scholia textui interposita sunt minusculis formis. Vir clarissimus Coxe, qui edendis nuper librorum scriptorum Oxoniensium catalogis egregie meruit de bonis litteris, rectissime psalterium istud ad nonum saeculum retulit. Leguntur hymni foliis 313 et 314. Duo priores hos titulos habent: *ὡδή μαρίας τῆς θεοτόκου. ἐκ τοῦ κατὰ λουκᾶν εὐαγγελίου*, et *προσευχὴ ζαχαρία τοῦ πρὸς τοῦ προδρομοῦ.* Textum, si pauca excipis, cum Guelpherbytano codice communem habet. 1, 48. scriptum est *μεγαλειᾶ ὁ δυνατός. και* etc. 1, 50. *εἰς γενεὰν και γενεὰν* 1, 53. *ἐξαπ. καινούς* 1, 55. *ἀβραάμ* et *ἕως αἰῶνος* 1, 69. *ἐν τῷ οἴκῳ* 1, 70. *τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος* 1, 73. *ὥμωσεν* 1, 74. *ἐκ χειρ. τῶν ἐχθρ. ἡμῶν* 1, 75. *ἡμέρ. τῆς ζωῆς ἡμῶν* 1, 76. *και σὺ παιδίον* 1, 77. *ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν ἡμῶν* 2, 30. *εἶδον.* Scholiorum exempla haec sunt. Ad verba *μνησθῆναι διαθήκης ἀγίας αὐτοῦ* notatur: *ἰσυχίον· αὕτη γὰρ ἦν ἡ διαθήκη ἣν διέθετο πρὸς αὐτούς ὁ κύριος περὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ.* Item ad verba *διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν*: *ἰσυχίον· τὴν σωτηρίαν πᾶσιν ἐφανέρωσεν ἰωάννης εἰπὼν* (sic)· *ἴδε ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ· ἄφρασιν δὲ ἁμαρτιῶν ἐκίχρυνεν λέγων· μετανοεῖτε.*

Reliquum est ut textum adscribamus Guelpherbytani codicis²⁾.

¹⁾ Cf. 1, 49. 50. 51. 55. Praeterea a Graeco homine alienae videntur formae *ιστραελ* et *αβρααμ*. Item cf. 1, 69. (74. *αφοβως* negligentia scribentis excidisse videtur; certe enim in nullo alio cod. deest) 75. 77.

²⁾ Cumulas interpunctiones in priore tantum hymno plene edidimus.

ΜΕΓΑΛΥΝΕΙ· Η ΨΥΧΗ ΜΟΥ· ΤΟΝ
 ΚΝ· ΚΑΙ ΗΓΑΛΛΙΑΣΕΝ· ΤΟ ΠΝΕΥ
 ΜΑ ΜΟΥ· ΕΠΙ ΤΟ ΘΩ· ΤΩ ΣΩΤΗ
 ΡΙ ΜΟΥ· ΟΤΙ ΕΠΕΒΛΕΨΕΝ· ΕΠΙ
 ΤΗΝ ΤΑΠΙΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΔΟΥΛΗΣ·
 ΑΥΤΟΥ· ΙΔΟΥ ΓΑΡ· ΑΠΟ ΤΟΥ ΝΥΝ·
 ΜΑΚΑΡΙΟΥΣΙΝ ΜΕ ΠΑΣΑΙ ΛΙΓΕΝΕ
 ΑΙ· ΟΤΙ ΕΠΟΙΗΣΕΝ ΜΟΙ· ΜΕΓΑΛΙΑ·
 ΟΔΥΝΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΓΙΟΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ
 ΑΥΤΟΥ· ΚΑΙ ΤΟ ΕΛΕΟΣ· ΑΥΤΟΥ
 ΕΙΣ ΓΕΝΕΑΝ· ΚΑΙ ΓΕΝΕΑΝ· ΤΟΙΣ ΦΟΒΟΥ
 ΜΕΝΟΙΣ ΑΥΤΟΝ· ΕΠΟΙΗΣΕΝ ΚΡΑΤΟΣ
 ΕΝ ΒΡΑΧΙΟΝΙ ΑΥΤΟΥ· ΔΙΕΣΚΟΡΤΙΣΕΝ
 ΥΠΕΡΙΦΑΝΟΥΣ· ΔΙΑΝΟΙΑΣ ΚΑΡΔΙΑΣ
 ΑΥΤΩΝ· ΚΑΘΕΙΛΕΝ ΔΥΝΑΣΤΑΣ·
 ΑΠΟ ΘΡΟΝΩΝ· ΚΑΙ ΥΨΩΣΕΝ· ΤΑ
 ΠΙΝΟΥΣ· ΠΙΝΩΝΤΑΣ ΕΝΕΠΑΗΣΕΝ
 ΑΓΛΩΩΝ· ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΟΥΝΤΑΣ· ΕΞΑ
 ΠΕΣΤΕΙΛΕΝ ΚΑΙΝΟΥΣ· ΑΝΤΕΛΑ
 ΒΕ ΤΟ ΙΣΡΑΕΛ· ΠΕΔΟΣ ΑΥΤΟΥ
 ΜΝΗΣΘΗΝΑΙ· ΕΛΕΟΥΣ· ΚΑΘΩΣ ΕΛΑ
 ΗΣΕΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΑΤΕΡΑΣ ΗΜΩΝ·
 ΤΩ ΑΒΕΡΑΑΜ· ΚΑΙ ΤΩ ΣΠΕΡΜΑΤΙ
 ΑΥΤΟΥ ΕΩΣ ΑΙΩΝΟΣ †

ΕΥΛΟΓΗΤΟΣ ΚΣ Ο ΘΣ ΤΟΥ ΙΗΛ· ΟΤΙ Ε
 ΠΕΣΚΕΨΑΤΟ ΚΑΙ ΕΠΟΙΗΣΕΝ ΑΥ
 ΤΡΩΣΙΝ ΤΩ ΛΑΩ ΑΥΤΟΥ· ΚΑΙ ΗΓΕΙ
 ΡΕΝ ΚΕΡΑΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΗΜΙΝ ΕΝ ΟΙ
 5 ΚΩ ΔΑΔ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΣ ΑΥΤΟΥ· ΚΑΘΩΣ
 ΕΛΑΛΗΣΕΝ ΔΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ
 ΤΩΝ ΑΠΛΙΩΝΟΣ ΠΡΟΦΗΤΩΝ ΑΥΤΟΥ·
 ΣΩΤΗΡΙΑΝ ΕΞ ΕΧΘΡΩΝ ΗΜΩΝ· ΚΑΙ
 ΕΚ ΧΕΙΡΟΣ ΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΜΙΣΟΥΝΤΩΝ
 10 ΗΜΑΣ· ΠΟΙΗΣΑΙ ΕΛΕΟΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΡΩΝ
 ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΜΝΗΣΘΗΝΑΙ ΔΙΑΘΗΚΗΣ ΑΓΙ
 ΑΣ ΑΥΤΟΥ· ΟΡΚΟΝ ΟΝ ΩΜΟCΕΝ ΠΡΟΣ ΑΒ
 ΡΑΑΜ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΗΜΩΝ ΤΟΥ ΔΟΥΝΑΙ ΗΜΙΝ
 ΕΚ ΧΕΙΡΟΣ ΤΩΝ ΕΧΘΡΩΝ ΗΜΩΝ ΡΥC
 15 ΘΕΝΤΑΣ· ΛΑΤΡΕΥΕΙΝ ΑΥΤΩ ΕΝ ΟCΙΟ
 ΤΗΤΙ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟCΥΝΗ ΕΝΩΠΙΟΝ ΑΥΤΟΥ
 ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΗΜΕΡΑΣ ΗΜΩΝ· ΚΑΙ CΥ ΠΑΙ
 ΔΙΟΝ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΥΨΙCΤΟΥ ΚΛΗΘΗΣΗ
 ΠΡΟΠΟΡΕΥCΗ ΓΑΡ ΠΡΟ ΠΡΟCΩΠΟΥ ΚΥ
 20 ΕΤΟΙΜΑCΑΙ ΟΔΟΥC ΑΥΤΟΥ· ΤΟΥ ΔΟΥΝΑΙ
 ΓΝΩCΙΝ ΣΩΤΗΡΙΑC ΤΩ ΛΑΩ ΑΥΤΟΥ
 ΕΝ ΑΦΕCΕΙ ΑΜΑΡΤΙΩΝ ΗΜΩΝ ΔΙΑ CΠΛΑ
 ΧΝΑ ΕΛΕΟC ΘΥ ΗΜΩΝ·
 ΕΝ ΟΙC ΕΠΕCΚΕΨΑΤΟ ΗΜΑC ΑΝΑΤΟΛΗ Ε
 25 ΞΥΨΟΥC· ΕΠΙΦΑΝΑΙ ΤΟΙC ΕΝ CΚΟΤΙ ΚΑΙ
 CΚΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ ΚΑΘΗΜΕΝΟΙC
 ΤΟΥ ΚΑΤΕΥΘΥΝΑΙ ΤΟΥC ΠΟΔΑC ΗΜΩΝ
 28 ΕΙC ΟΔΟΝ ΕΙΡΗΝΗC †

XXI.

DE CODICE EPISTULARUM PAULINARUM AUGIENSI.

Inter antiquissimos epistularum Paulinarum codices Graecos locum non ultimum is tenet qui a monasterio Augiae Maioris in Helvetia Augiensis nuncupari litteraque F apud viros criticos insigniri consuevit. Qui postquam ex longo iam tempore privatorum hominum factus erat, in manus pervenit celeberrimi Richardi Bentleji; a quo quum ad fratris filium et ipsum nomine avunculi Richardi dictum transisset, anno 1786 collegio Sanctae Trinitatis Cantabrigiensi legatus est. Hinc ex Augiensi codice dudum Cantabrigiensis factus est.

Hoc de codice qui olim exposuerunt, Wetstenius, Semlerus, Michaelis, Herb. Marsh, Hugius alique, ii omnes magnum in modum errarunt. Nimirum ipsum codicem nemo nisi Wetstenius viderat isque praeter morem negligentissime tractaverat. Hinc qui post eum scripserunt, non poterant non cum eo errare. Negligentia enim Wetstenii inprimis in excerptis lectionibus codicis variantibus conspicua erat. Quam collationem quum juvenis annorum quattuor et viginti anno 1717 Heidelbergae suscipiebat, nondum a Bentlejo didicerat quanta ea in re diligentia, quanta religione opus esset. Pendebat autem iudicium de codice a collatione Wetstenii tanto magis, quum quae ratio esset quae affinitas inter Augiensem et Boernerianum Dresdensensem, quae quidem quaestio viros criticos diu et maxime exercuit, sciri non posset nisi accurate collato utriusque textu.

Quae quum ita se haberent, anno huius saeculi 42. adii Cantabrigiam ut accuratum codicis Augiensis examen instituerem. Institui autem in celebri S. Trinitatis collegio eximia cum liberalitate exceptus. Cuius liberalitatis memoria egregie nuper renovata est: quod enim ante menses aliquot secundum iter Cantabrigiense feci, id ex magna sociorum eiusdem collegii benevolentia singulare ornamentum suavitatemque habuit. Examen autem codicis fieri non potuit nisi cum constanti recordatione Richardi Bentleji. Ille enim, quem constat codicum Novi Testamenti et conquirendorum et excutiendorum studiosissimum fuisse, insignem hunc epistularum Paulinarum codicem non tantum a familia Wetstenia, ad quam brevi ante a Ludovico Christiano Miegio Heidelbergensi transierat, anno 1718 emit atque maximi fecit, sed etiam totum cum exemplari Novi Testamenti anno 1675 Oxonii impresso magna cum diligentia contulit. Hinc codicem perlustrans una perlustravi collationem Bentleji, qua quum imperfectissima Wetstenii collatio ¹⁾ dudum magnopere emendari posset, tamen nondum quisquam ante nos usus erat.

Quam autem labore meo suppellectilem criticam nactus sum, eam quantum ex re erat iam adhibui ad editionem meam Novi Testamenti Lipsiae anno 1849 publicatam, illustrata insuper in prolegomenis affinitate Augiensis et Boerneriani codicis. Quod utrum-

¹⁾ Exempla vitiorum Wetstenii infra non dabimus. Esse vero innumera conferenti nostra cum notationibus Wetstenii facile apparebit. Ceterum Latina ille vix attigit.

que hoc loco supplere in animo est, atque ita quidem ut primum accuratius dicam quanta inter utrumque lectionis vel, quod etiam plus est, scripturae consensio sit. Est ea vero tanta ut dubitari nequeat quin Graecus utriusque codicis textus ex eodem exemplari fluxerit. Neque enim in iis tantum plerisque conveniunt unde sensus scripturae pendet et grammatica scriptoris ratio¹⁾, quamvis saepe discedant a reliquis testibus antiquis omnibus, verum etiam eiusmodi communia habent quae a legibus Graeca scribendi abhorrent vel etiam singulari aliquo vitio laborant nec aliter quam a socordia aut ignorantia describentium explicari possunt. Prioris generis exempla non afferam, horum enim largissimam copiam commentarius eius editionis nostrae quam supra diximus continet. Alterius vero haec sunt:

Rom. 3, 21. *Νυν' δε* (pro *νυνι δε*) 3, 29. *ουχε και εθνων* 4, 14. *καικαινωται η πιστις* 4, 16. *βαβυλαιαν την επαγγελειαν παντι* 5, 6. *ασθενων αιτι* (pro *ετι*) *κατα*, item v. 8. *ει αιτι* 5, 17. *λαμβορτες* (pro *λαμβανορτες*) 6, 5. *συνφυγοι* (pro *συμφυτοι*) et *αμα και* (pro *αλλα και*) 6, 21. *εσται* 7, 1. *γενωσκεισιν* 8, 2. *ελευθερωσενσαι* 8, 17. *ει δε τεκνα και κληρονομοι* ----- *δε χρυ*. Hunc in modum in Augiensi codice scriptum est, spatio vacuo litterarum fere quindecim ante *δε* relicto, quod expletum est in Latino textu exadversum posito. In Boerneriano vero locus sic habet: *ει δε τεκνα και κληρονομοι δε χρυ*²⁾. 10, 15. *πως δε εκηρυσσουσιν* 15, 1. *αρεσκον* (pro *-σκειν*) 1. Cor. 7, 30. bis *κληρονοτες* (pro *κλεινοτες*) 13, 13. *μνει δε* 14, 10. *ει τυχον* (pro *-χοι*) 15, 15. *εγγεν* (pro *εγειρεν*) 15, 37. *ειτυχου· ειτου* (pro *ει τυχοι σιτου*) 2. Cor. 1, 8. *εξαπορεθηναι* 1, 14. *καθαπερι* (pro *καθαπερ*) 5, 19. *αστιζομενος* (pro *λογιζομενος*³⁾) 5, 21. *ενομια* (pro *γενομεθα*) 6, 9. *ως αποθησκομιντεςνοι και ετι* (pro *ως αποθησκοντες και ετι*) 8, 4. *δυομενοι* (pro *δεομενοι*) 9, 4. *ευρουσιν* 10, 3. *περιπατουντας* (pro *-τουντες*) 11, 32. *πισαι* (pro *πιασαι*) 12, 1. *εις τα* (pro *τας*) 12, 7. *των αποκαλη* (pro *-λησεων*). In B exeunte versu positum est; hinc videtur ipsam versuum rationem hoc certe loco ex vetustiore exemplari accurate repetisse. 12, 12. *αλλε* (pro *αλλα*) Gal. 4, 8. *τοις μη φησαι ουσαι θεοις* 4, 24. *εντες* (pro *οντες*) Eph. 1, 7. *κατα του πλουτος* 2, 12. *αυν* (pro *αθσοι*) 5, 19. *αλλουντες* in Augiensi, *αλλουντες* in Boerneriano (pro *λαλουντες*) 5, 31. *αντιειτον* (pro *αντι του*) Philipp. 1, 12. *Ενωσκειν* (pro *Γνωσκειν*) 3, 1. *αδελφοι μοι* 3, 11. *των εκ νεκρων* 3, 16. *εφθασμεν* (pro *εφθασαμεν*) 4, 13. *εν τω ενδυν με χριστου* Col. 2, 18. *καταβραβεντω* 4, 2. *Η προσευχη* (pro *Τη προσευχη*) 1. Thess. 3, 3. *ασιενεσθαι* 4, 9. *θω διδακτοι* 1. Tim. 3, 4. *προσισταμενον* 5, 16. *επαρκεισθω* (pro *επαρκεισθω*) 2. Tim. 2, 11. *συνζωομεν* (pro *συνζησομεν*) 2, 26. *σιν προχοτη* (pro *πρασπη*) 2, 26. *εκ το* (pro *εις το*) 3, 9. *εκδημος* (pro *εκδηλος*).

¹⁾ Huc pertinent etiam insolentiores formae hae, in utroque magna cum constantia positae: *προλημψις*, *λημψονται*, *ελογειται*, (tamen Philem. 18. *ελλογα* praebent), *σινμαρτυρει*, *σιννοτεναζει*, *σαλπινξ*, *ενκετερισαι*, *εκθροι*, *αποκτεννει*, *γυμνιτευομεν*. Postremam hanc formam etiam Bentleyus in exemplari suo diligenter notavit, nec igitur ab itacismo explicuit, quippe quem ex codice non exciperet.

²⁾ Etiam scripturae compendia in utroque codice conveniunt, in quibus a more plerisque recepto recedunt *ην* ex *χρυ* cum similibus.

³⁾ Confusae sunt litterae antiqua scriptura simillimae ΛΟΓΙ et ΑCΤΙ.

Haec quam ad probandam communem originem vim habent, eam non amittunt locis iis quibus scribendi vitia in altero sunt, in altero plane non vel certe non prorsus eadem sunt. Huiusmodi enim locis auctores codicum proprio Marte errasse existimandi sunt. Huc haec exempla pertinent: Rom. 4, 8. Augiensis vitiose habet *ονν αντους*, Boernerianus recte *ονν οντος* 4, 18. A *γενασθαι* B *γενεσθαι* 5, 2. A *καυχωμετα* B *καυχωμεθα* 5, 15. *οντος και το* B *οντως και το* 5, 16. A *κατακρημα* B *κατακρημα* 5, 17. A *εν ενει* B *εν ενι* 5, 18. A *παραπτομα* et *οντος και* B *παραπτομα* et *οντως και* 6, 1. A *ερευμεν* B *ερουμεν* 6, 2. A *οτινες* et *ειπει* B *οτινες* et *επει* 6, 4. A *νεκων* B *νεκρων* 6, 5. A *αναστασεως* B *αναστασεως* 6, 6. A *παλλαιος* B *παλαιος* 6, 15. A *υπακοη* B *υπακοη* 7, 7. A *ερευμεν* B *ερουμεν* ¹⁾ 7, 2 et 3. A *αναρς* ter et *αναρ*, B *ανδρς* et *ανδρ*. Alter igitur litteras α et δ confudit, non item alter: nisi mavis statuere ab altero vitiosam scripturam quam invenisset correctam, ab altero servatam esse. 8, 15. A *δουλεγιας* B *δουλειας* 1 Cor. 5, 19. A *αρασσομενος* B *δρασσομενος*: ut Rom. 7, 2. sq. Item 6, 6. A *κρινατε* B *κριναιτα* (debebat esse *κρινεται*) 10, 15 et 11, 27. A *κοιους* et *κοιο* B *κοποις* et *κοπω* 16, 2. A *επιστολον* B *επιστολων* 2. Cor. 5, 6. A *επιδημουντες* B *επιλημουντες* Gal. 5, 25. deest in A *Ελ*, in B positum est locumque suum ineunte versu obtinet. 6, 1. A *πειρασθη* B *πειρασθη* (vulgata lectio est *πειρασθης*) 6, 13. A *περιτεμνημι* B *περιτεμνημενοι* Eph. 4, 14. A *εν τητι κυβια* B *εν τη κυβια* 6, 6. A *ανδρω παρεσκοι* B *ανθρω παρεσκοι* 1. Tim. 2, 1. A *ταπακαλει* B *ταρακαλει*. Qua in re non praetereundum est quod quibus locis vitiosa codicis Augiensis scriptura emendationem superscriptam habet, iis in Boerneriano emendata tantum scriptura invenitur. Ita Rom. 4, 1. A *εξ εργων* B *εξ εργων* 4, 8. A *πεπιτομην* B *περιτομην* 4, 17. A *καθως* B *καθως* 4, 19. A *σωμα* B *σωμα* 5, 1. 2. 19. A *εσχκαμεν*, *δοξεις*, *οντος* B *εχκαμεν*, *δοξης*, *οντως* 8, 36. A *στενχαωρια* (in marginē *στεναχωρια*) B *στενχαωρια*.

Inprimis vero notabiles sunt lectiones maioris momenti quibus alter ab altero differt. Sunt eae ni fallor eiusmodi ut uter antiquiorem scripturam expresserit plerumque dubitari possit. Ad Rom. 3, 21. A *δικαιοσυνη του θεου* B *δικαιουνη θεου* 4, 1. A *αλλα ου* B *αλλ ου* 5, 16. A *και ουκ ως* B *και ουχ ως* 6, 16. A *παρεισταται* B *παρειστανται* 6, 20. A* *δουλειγτε*, ** *δουλουγτε* ²⁾ B *δουλουγτε* 7, 18. A *ουκ ευρισκω* B *ουχ ευρισκω* 8, 15. A *κραζομεν* B *κραζομεν* 9, 3. A *ειναι ανθεμα* B *αναθεμα ειναι* 9, 4. A *και επαγγελια* B *και ηπαγγελια* 9, 17. A *ενδειξομαι* B *ενδειξωμαι* 9, 19. A *μεμφεται* B *μεμφεται* 9, 31. A *εις νομον ÷ δικαιοσυνης ουκ εφθογεν* ³⁾ B *εις νομον ουκ εφθογεν* 12, 4. A *πραξιν χει* ⁴⁾ B *χει πραξι* 14, 10. A *τι κρινεις* B *τι γαρ κρινεις* 15, 5. A *ιησουν χριστον* B *χριστον ιησουν* 15, 7. A *καθως και χριστος* B *καθως και ο χριστος* 15, 24. A *εμπλησθω* B *εμπλησθω* 16, 8. A *τον αγαπητον* B *τον αγαπητον μου* I. ad Corinth. 1, 10. A *ιησου χριστου κυριου* B *ιησου χριστου του κυριου* 2, 6. A *ου αιωνος* B *ου του αιωνος* 2, 15. et 16. A *ανακριναι* et *συνβιβασαι* B *ανακρινει* et *συνβιβασει* 4, 6. A *μετασχηματισα* B *μετάσχηματισα* 4, 19. A *αυτων των παφουσειωμενων*

¹⁾ In antiquiore exemplari unde uterque descriptus est videtur scriptum fuisse: *ερευμεν* supra-scripto ο syllabae *εν*. Hinc alter recte legit *ερουμεν*, alter litteram ο post *εν* inseruit.

²⁾ Corrigendo ex Ε non tam Ο quam Θ per incuriam effectum est.

³⁾ Sic, ut in Boerneriano. Bentlejus legerat *εφθαγεν*.

⁴⁾ Indicatur signis appositis verba transponenda esse.

Β αυτων των πεφυσιωνητων 7, 6. Α κατα συγγνωμον Β κατα συγγνωμ^η 10, 15. Α κρινετε Β κρινεται 11, 12. Α ουτως και αηρ Β ουτως και ο αηρ 11, 31. Α εαντον Β εαντους 13, 3. Α οιδα Β ουδα 14, 4. Α ο λαλει Β ο λαλει t λαλων 14, 23. Α εαν συνελθη Β εαν ^{συν} ελθη 14, 25. Α αναγγελλων Β απαγγελλων 15, 3. Α αμαρτιων · η · υμων Β αμαρτιων ημων 15, 21. Α δια his, Β priore loco δια, altero δι 15, 24. Α θεω και πνευματι Β θεω και πατρι¹⁾ 15, 39. Α* αλλα²⁾ αλλη Β αλλ αλλη 15, 51. Α κοιμηθησωμεθα Β κοιμηθησομεθα 16, 5. Α δε διερχομαι Β γαρ διερχομαι 16, 19. Α παρ ους Β παρ οis Π. ad Corinth. 3, 3. Α πλαξεν καρδιας Β πλαξεν καρδιαis 7, 2. 4. 5. 6. Α υμας, θλιψει υμων, υμων, υμας Β ημας, θλιψ. ημων, ημων, ημας 7, 12. Α υμων την υπερ υμων Β ημων την υπερ ημων 7, 14. Α η καυχησις υμων Β η καυχησις ημων 8, 22. Α αδελφον υμων Β αδελφον ημων 10, 6. Α η υπακοη ημων Β η υπακοη υμων 11, 12. Α και υμς Β και ημς Subscriptum est in Α ετελεσθη προς κορινθιους · β · αρχεται προς γαλατας, in Β vero omissus est · β · numerus. Ad Eph. 1, 20. Α εηργησεν εν τω Β εηργησ } εν τω 2, 3. Α σαρκος υμων Β σαρκος ημων 2, 5. Α* οντας Β οντας ημας 2, 15. Α εν αυτω εina κοινον Β εν αυτω εις εναi κοινον 2, 22. Α θεου Β του θεου 5, 29. Α καθως και χριστος Β καθως και ο χριστος 6, 20. Α παρησιασμαι ex - σωμαi factum videtur; in Β est παρησιασμαι. Ad Philipp. 1, 8. Α σπλαγχτοις ιησουν χριστου Β σπλανχτοις χριστω ιησου 2, 16, Α εις ημερας Β εις ημεραν 3, 7. Α αλλιτινα Β ατινα 4, 18. Α ευαρεστην Β ευαρεστον. Ad Coloss. 1, 16. Α επι γης Β επι της γης 2, 15. Α εν αυτω Β εν αυτω 3, 13. Α εαντους Β εαντοις. 3, 19. Α Ο ανδρες (debebat esse Οι) Β Ω ανδρες. Videntur librarii iam in communi exemplo suo Ο pro Οι invenisse, ita ut Α immutatum repetierit, Β ω correxerit. I. ad Thess. 2, 4. Α απο του θεου Β υπο του θε. 2, 10. Α προς αγιος Β π^ως οσιως. Vide infra. 3, 6. Α προς υμας Β προς ημας (Latine est υnos) 4, 3. Α υμας απο · πασι · της πορνιis Β υμας απο: πασι: πορνιας 4, 13. Α Μν (sic³⁾) θελομεν Β Ου θελομεν 5, 8. Α νηφομεν Β νηφωμεν 5, 24. Α Ο πιστος et ποιησαι Β πιστος et ποιησει. II. ad Thess. 2, 2. Α μηδε δια π^να μητε δια λογον μηδε Β μητε δια π^νς μητε δια λογον μητε 2, 4. Α ινα θ^ν καθεισαι Β ω^ς ινα θ^ν καθεισαι 2, 8. Α του σωματος Β του στοματος 2, 11. Α ψευδει Β τω ψευδει 2, 13. Α απω κω Β υπο κω 3, 4. Α παραγγελλωμεν Β παραγγελλομεν. I. ad Tim. 3, 12. Α τεκνων καλων Β τεκνων καλωs 5, 21. Α του θεου και ιησουν χριστου Β του θεου και χριστου ιησου II. ad Tim. 3, 8. Α και αυτοι Β και ουτοι 3, 16. Α παιδιαν εν Β παιδιαν την εν. Ad Tit. 2, 2. Α νηφαιλους Β νηφαιλουs 2, 9. Α δουλους Β δουλουs δ^ς 3, 5. Α των δικαιοσυνη Β των εν δικαιοσυνη.

Iam alibi notavi lacunas quattuor Graeci textus in utroque codice easdem esse, duas alteras in priore ad Corinthios epistula, alteras in epistula ad Colossenses et in epistula ad Philemonem, quemadmodum etiam in utroque epistula ad Hebraeos Graece deest. Accedit lacuna inter versum 4 et 5 capitis secundi alterius ad Timotheum epistolae, nisi quod ibi multo plus spatii in Augiensi quam in Boerneriano relictum est. Contra vero post Rom. 14, 23. in Boerneriano vacuum spatium est, non item in Augensi; nec magis

¹⁾ Confusa igitur sunt ΠΝΙ et ΠΡΙ.

²⁾ Alterum α erasum est, ut iam lectio codicis Α cum Β conveniat.

³⁾ Non recte igitur Wetstenius retulit μή pro ού.

Augiensis codex post epistolam ad Philemonem titulum epistolae ad Laodicenses cum Boerneriano communem habet. Etiam notas in margine scriptas Boernerianus codex proprias habet. Contra singulare in Augiensi codice hoc est, quod saepe maiores litterae ineunte nova sectione adhibendae non positae sunt, spatium vero quod artifex earum litterarum occupare debebat, vaeuum relictum est. Cf. Rom. 5, 4. [E]t γαρ 5, 18. [A]ρα ον 5, 20. [N]ομος δε. Passim etiam accidit ut recentiore manu littera quae a prima deerat suppleretur, neque tamen maiore sed vulgari forma. Hoc factum est Rom. 6 19. [α]ρθρωπειων 7, 1. [η] αγροικε.

Atque haec quidem omnia de Graeco codicis Augiensis textu, cui exadversum Latinus appositus est. De quo antequam dicamus, redeundum est paucis ad Bentleyi collationem. Haec ubique ipsius Bentleyi manu margini editionis Oxoniensis 1675. adscripta est, nec nomine tanti viri critici indigna est. Pauca enim Bentleyi aciem fugerunt, quemadmodum Rom. 9, 15. non animadvertit μωνσει pro μωνση, nec 10, 15. quod των ante ευαγγελιζομενων deest, nec 13, 12. αποβαλωμεθα pro αποθωμεθα, nec 15, 16. quod deest ενπροσδεκτος, nec 15, 22. ενεκοπιη pro ενεκοπιωμη, nec 15, 33. ητω additum, nec 16, 8. quod deest μου. Item I. Cor. 10, 7. praetermisit πειν pro πειν; 15, 28. non vidit post τότε deesse και, nec Gal. 4, 19. τεκθα pro τεκνια notavit. Per errorem vero Rom. 9, 31. εφθαχεν notavit pro εφθοχεν, I. Cor. 11, 22. πειν pro πειν, II. Cor. 1, 10. και επι ρυεται pro και οτι ρυεται. Passim vero etiam notas adscripsit ut ad υπερι ημων Rom. 8, 34: videtur ortum ex duplici lectione περι ημων, υπερ ημων. Ad Rom. 14, 15 et 20. απολλυν — καταλυν. Nota: in Latino est noli perdere, noli destruere. Item ad versum 21: η σκανδ. η ασθεν. in quibusdam deest. Nota ergo v. 13. η σκάνδαλον. Ad lacunam inter 1. Cor. 3, 8 et 16. Vide pag. 39. Defuit folium in Autographo: nam utrobique et hic et 39. et ⁹⁴ 1) par est spatium. Nec vero Exscriptus est ex Cod. Claramontano: quia et iste et Germanensis utroque loco integer est. R. B. Similiter post εν χρω, quibus verbis Philem. 20. codex exit, adnotavit: Folium ultimum deerat in Autographo. Ad Philipp. 3, 6. N. B. ζήλος sic Clementis Romanus utitur. Ad 1. Thess. 2, 10. ubi scriptum est ο θεος προς αγιος και δικαιος, haec notavit: προς. forte erat πρ⁹⁵) ως. Ad quas de lectionibus codicis notas accedunt duae aliae de ipso codice pariter editioni Oxoniensi illatae. Prior habetur ante initium prioris ad Corinthios epistolae. Epae Pauli collatae ad vetustissimum Ms. Codicem, Nostrum. R. B. Altera primo editionis folio legitur in hunc modum: Deinde ⁹⁶) hic liber collatus est cum Vetusto Codice Paulinarum Epp. Literis Capitalibus, sine accentibus, plus 800 annorum, descripto vero ex Codice egregio, qualis nullus hodie

¹) Hunc numerum supra lineam post adscripsit. Spectat ad Col. 2, 1—8.

²) Sed ΠΑΤΗΡ nusquam ΠΡ, sed ubique ΤΗΡ per compendium scribitur.

³) Nimirum praecedat nota de collatione eiusdem editionis cum „vetusto Lectionario 800 annorum in Bibl. Regiae Societatis Londini Literis Capitalibus scripto (num. 31. in catalogo).“

exstat: Porro is codex nunc (1718) est Richardi Bentleji. Praeterea duas notas manu Bentleji scriptas ipse codex habet: Altera ad finem posita est: Monasterium Augiae in Belgis, ubi institutus est Goddæschalcus. Altera in fronte codicis posita duas antiquiores excipit, manu scriptas eorum qui ante Bentlejum codicem possederant. Prima est: Georgii Michaelis Wepferi, Schaphusiani. Secunda: Ludovici Christiani Miegii. Iam sequitur Bentleji haec: Emptus hic codex Richardo Bentlejo A. Dei MDCCXVIII.¹⁾ Hanc rursus excipit notitia codicis anno 1839. adscripta. Duarum vero notarum antiquiorum, quae supersunt ad calcem libri, alteram accurate iam retulit Wetstenius N. T. II. p. 8. „Hic liber est“ etc. Altera ab ipso codicis auctore scripta videtur, hunc in modum comparata: In domine universorum qui nullam habes indigentiam.

Denique nonnihil de Latino ²⁾ utriusque codicis textu dicendum est. Is in Boerneriano inter lineas scriptus est, in Augiensi alteram, cuiusvis paginae columnam efficit. Multo verò gravius in ipso textu discrimen est, quamquam id non satis recte olim indicavi, in Augiensi non aequè ac in Boerneriano italàm sed veterem vulgatam inesse dicens. Nimirum multo quidem plura in Augiensi codice cum interpretatione Hieronymi, quemadmodum ex antiquis codicibus prodit, conveniunt quam in Boerneriano; sed alia haud pauca ab Hieronymo discedunt, eaque vel cum Boernerianis lectionibus, maxime iis quibus signum t praefixum est conspirant, vel certe prope ad easdem accedunt, vel denique soli Augiensi codici propria esse videntur, quippe quae nondum aliunde innotuerint. Ita, ut aliquid exemplorum afferamus, legitur Rom. 3, 22. omnes qui credunt 3, 23. egent gloria 3, 25. propitiationem 3, 30, iustificavit 4, 4. ei autem qui non operatur 4, 5. in eum qui iustificat impium 4, 6. cui deus reputat ad iustitiam 4, 9. in circumcisione, *item* in praepotio 4, 11. signaculum iustitiae, *ibidem* ut fieret pater, *item* ad iustitiam 4, 14. et exinanita 4, 17. qui vivificat, *item* et vocat, *item* tanquam essentialia, *item* ut fieret pater 4, 18. dictum est ei 4, 23. propter eum quia 4, 24. qui suscitavit Iesum dominum nostrum 5, 2. accessum habemus 5, 5. sanctum qui datus est nobis 5, 7. quis et audeat (*scriptum est* audiat) 5, 8. Christus pro impiis mortuus est 5, 9. salvabimur 5, 14. etiam in non peccantes 6, 9. mors illi non dominabitur 7, 7. concupiscentiam non cognovi nisi 7, 8. sine lege enim peccatum non erat 7, 11. occidit me 7, 19. quod odio malum illud ago 8, 11. si autem spiritus eius, *ibidem* per inhabitantem 8, 18. quod non sint condignae 8, 20. Vanitati autem, *ibidem* sed propter eum qui subiecit in spe 9, 1. testimonium reddente mihi 9, 11. aut egissent aliquid boni aut mali 9, 23. et ostendere divicias 9, 29. quasi Sodoma, *item* quasi Gomorra 10, 15. quomodo autem predicabunt 10, 20. inventus sum in me non quaerentibus, in manifesto factus sum 11, 2. quomodo postulabat deum 11, 5. et nunc in hoc tempore 11, 7. quod

¹⁾ Latinis scriptorem adsuetiorem quam Graecis fuisse, concluderis etiam inde quod passim Graecis Latinas immiscuit litteras, ut Rom. 9, 15. scriptum est ΕCΑΥ et ΙΑCΟΒ.

²⁾ Cf. de hac re litteras R. Bentleji ad Jo. Jac. Wetstenium datas in Prolegomenis Novi Testamenti Wetsteniani pag. 153.

quaerebat Israel non invenit 11, 16. delibatio sancta, et massa (*abeque* est) 11, 22. in eos quidem qui cadunt 11, 36. in saecula saeculorum (in Boerner. codice voci saecula adpositum est Graece *εως αιώνων*) 13, 6. tribula penditis 14, 2. alius quidem credit manducare omnia 14, 10. aut tu quare spernis fratrem tuum in manducando 14, 14. ei qui aestimat 14, 16. blasphemetur bonum vestrum 14, 22. tu fidem tenes 14, 23. si manducavit 15, 14. pleni estis caritate, *ibidem* ut invicem possitis.

A qua ratione satis singulari illa quidem, si affinitatem excipis qua Augiensis codex per Latinum quoque textum cum Boerneriano sine dubio coniunctus est, nec epistula ad Hebraeos¹⁾ aliena est. Ita ibi legitur 2, 1. supereffluamus 2, 3. in nobis confirmata 2, 5.

¹⁾ Praemissum est huic epistolae argumentum, quod egregie cum eo textu convenit quem e codice Amiatino edidi in Novo Testamento Amiatino (1850 rursusque 1854) pag. 353. Inscriptum est: Incipit (Scrib. -pi) argumentum in epistolam ad hebreos. Subscriptum: Explicit argumentum. Incipit ipsa epistola ad hebreos. Convenit Augiensis textus cum Amiatino etiam in his: in hac epistola (Am. epistula) scribendo. Differunt tantummodo haec: Aug. simili modo etiam, Am. simili modo iam; Aug. Hanc epistolam ergo fertur apostolum, Am. Hanc ergo epistolam fertur apostolus; Aug. post discensum be. apost. pauli, Am. post excessum be. apost.; Aug. composuit, Am. conscripsit.

Praeterea ad eandem ad Hebraeos epistolam appendix addita est eaque duos commentatores nacta est. Prior cum Orig. hom. 2. in Levit. composuit, alter haec notavit: „imo potius conveniunt iis quae Cumianus habet in *) l. de Paenitentiarum mensura, qui auctor vixit anno 640, et iis quae extant Bibl. Patr. XII. p. 42. Mentio huius appendicis iam a Wetstenio Nov. Test. tom. II. pag. 9. facta est. Quem vero textum attulit, eum miro modo tacitus contraxit. Legitur enim in codice uno fere post Cumiani mortem saeculo scripto hunc in modum:

Post illam generalem baptismi gratiam et illud pretiosissimum martyrii donum, quod sanguinis ablutione conquiritur, multi sunt penitentiae fructus per quos ad expiationem criminum pervenitur. Non enim tantum simplici illo penitentiae nomine salus aeterna repromittitur, de qua beatus apostolus Petrus: „Penitemini igitur et convertimini, ut deleantur vestra peccata“, et Iohannes baptista vel ipse dominus: „Penitentiam agite, appropinquabit enim regnum caelorum“, sed etiam per caritatis affectum peccatorum moles obruitur; „caritas enim operit multitudinem peccatorum“. Similiter etiam per elemosinarum fructum vulneribus nostris medela praestatur, quia „sicut aqua extinguit ignem, sic elemosina extinguit peccatum“. Ita et per lacrimarum profusionem conquiritur ablutio delictorum: „Lavabo enim per singulas noctes lectum meum, lacrimis meis stratum meum rigabo“. Denique subinngit ostendens non inaniter eas fuisse profusas: „Discedite a me omnes qui operamini iniquitatem, quum exaudivit dominus vocem fletus mei“. Nec non per criminum confessionem eorum abolitio conceditur: „Dixi enim, pronuntiabo adversus me in iustitiam meam domino, et tu remisisti impietatem cordis mei“. Et iterum: „Narra tu iniquitates tuas primus, ut iustificeris“. Per afflictionem quoque cordis et corporis admissorum scelerum remissio similiter obtinetur; nam „Vide“, inquit „humilitatem meam et laborem meum et dimitte omnia peccata mea“. Praecipueque per emendationem morum. „Auferte“, inquit, „malum cogitationum vestrarum ab oculis meis, quiescite agere perverse, discite bene facere, quaerite iudicium, subvenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam, et venite et arguite me, dicit dominus: et si fuerint peccata vestra ut coccinum, velut nix dealbabitur; si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana erunt“. Interdum etiam intercessionem sanctorum impetratur venia delictorum. „Qui enim scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petit (*sic*), et dabit ei vitam deus peccanti non ad mortem“. Et iterum: „Infirmatur quis ex vobis, inducat presbyteros ecclesiae et orent super eum, unguentes eum oleo in nomine domini: et oratio fidei salvabit infirmum, et

*) Anno 1842. (anno enim 1855. retractandi consilium, quo Cantabrigiam veneram, exsequi nequibam, quum codex Falmuthum misens esset) ista manu recenti eaque Angli cuiusdam scripta male legeram: Cumianus Rabani. Tregelles in libro: An introduction to the textual criticism etc. 1856. p. 198. auctoritate J. A. Hortii correxit: Cumianus Fota (sive Fata) in. Naperrime vero F. H. Scrivener in Codicis Angliensis editione (1859.) p. XXV. scriptum esse docuit: Cumianus habet in.

quidam dicens 2, 9. mortis eius 2, 10. per passiones 2, 17. propitiaret, *item* est ipse temptatus 3, 2. domo illius 3, 5. dicenda sunt 3, 9. probaverunt opera mea 3, 12. cor malignum 3, 13. cognominetur 3, 14. fermam retineatis 3, 18. non intrare 4, 2. sermo auditus non amixtis fidei eorum ex his quae 4, 3. qui credimus 4, 4. quievit 4, 15. pro similitudine carnis.

Quae exempla attulimus, iis qui cum lectionibus Boerneriani codicis codicumque Hieronymi nec non cum apparatu critico Sabatarii conferre voluerint, satis erunt ad significandam universam Latini textus rationem.

Atque haec quidem iam anno 1855. scripta sunt. Quam autem tum futuram esse speravi et Graeci et Latini textus editionem, eam Frid. Henr. Scrivener vir clariss. dudum scite accurateque absolvit atque anno 1859. Cantabrigiae foras dedit*). Praetereaque iam anno 1857. paranti mihi editionem Novi Testamenti septimam, qua est erga me benevolentia, plagularum libri sui copiam fecerat, quo factum est ut plena lectio eius codicis, prout institutum meum ferebat, in apparatus recipere.

allevabit eum dominus; et si in peccatis sit, dimittentur ei. Nonnumquam misericordiae ac fidei merito labes excoquitur vitiorum ---“ Extrema sunt: atque obliviscens ea quae posteriora sunt, id est carnalia vitia, ad ea quae in ante sunt extendetur, hoc est spiritalia dona atque virtutes.

*) Quo in libro quum clarissimus editor passim respiceret in Anecdosis meis de eodem codice dicta, quae tandem quod de Latino textu minus recte in Prolegg. ed. Ni Ti 1849. propositum erat repeti poterat p. XXVIII., rectoribus quae eadem de re in Anecdosis p. 214. scripseram neglectis?

In appendice eiusdem libri cl. Scrivener exhibuit „a full collection of fifty Mss.“ etc., in quibus quum sit etiam qui nuper a me ad Mus. Brit. transiit (hinc est apud nos lo^u i. e. ex Tischendorfiano Londinensis) Actorum codex, nonnullis locis scripturam eius a me non animadversam didici: 2, 37. *ἐπὶ δὲ* 9, 11. * *ταρσέν* 9, 13. om. σου (13, 5. *τὲ* pro *δὲ*, item *δὲ* pro *τὲ* 17, 4. 17, 10. * 23, 10.) 24, 12. ** *ἀποστασίαν* 26, 21. om. *οἱ* 27, 37. *σοῦς* (pro *σοῦς*). Praeterea ille 3, 11. *σολομῶντος* et 16, 17. *ἡμῖν ὁδόν*, ego *σολομῶντος* et *ὑμ. ὁδόν*: rursus 9, 26. et 26, 12. equidem *ἐν* pro *εἰς* et *πορευομ.* pro *καὶ πορ.*, non item ille. Reliquis vero locis quibus Scriveneri collatio ab Anecd. p. 130 sqq. differt, iis omnibus iam in ed. Ni Ti septima ex mea ipsius collatione verum hausi, quum in Anecdosis vel minus accurate scriptum esset (scribendum erat 2, 3. 12. 46. Elz. *ἐκἀθισέν τε, ἂν θέλοι, κλῶντ. τε* 3, 2. cod. *ἐπὶ τὸ αὐτό. πῆ δὲ* 3, 11. Elz. *πρ. αὐτ.* etc. cod. *πᾶς ὁ* etc. 3, 21. Elz. *πάντ.* sec. 10, 48. ** *Ἰ. Χρ.* omisso *τ. κυρ.* 16, 39. bis *ἐξελεῖν* 16, 40. Elz. *ἰ. τ. ἀ. π. αὐτ.* 24, 11. cod. *εἰς ἑρ.* 25, 7. Elz. *γέρ. κα. τ. πα.* 26, 4. ed. 1849. *ἐκ* et *ἐν* *τε*, Elz. et cod. *τὴν ἐκ* et *ἐν* 28, 7 et 8. cod. *πουπλ.*), vel non notata consensio codicis et ed. meae Ni Ti 1849., ad quam instituta collatio (4, 5. *τοὺς πρ. κ. τοὺς γρ.* 7, 22. om. *ἐν* sec. et add. *αὐτοῦ* 7, 37. om. *κυρ.* et *ὑμ.* 8, 1. *π. δὲ* pro *π. τε* 9, 3. *ἐκ* pro *ἀπό* 9, 18. om. *παραχρ.* 9, 29. *ἀνελ.* αὐτ. 9, 31. *οἰκοδομουμένη* etc. 12, 20. om. *ὁ ἡρώδ.* 15, 34. om. vers. 16, 18. om. *τῷ* 16, 24. *ἡσφ.* αὐτ. 27, 16. *ἰσχ. μόλ.* 28, 30. om. *ὁ παῦλ.*), vel denique neglecta collationis transcriptio (3, 12. *τοῦτο* pro *τούτῳ* 3, 21. etc. *μωῦσης* 9, 42. *ἡμ. ἱκαν. μὲν.* 11, 3. *εἰσῆλθεν* et *συνέγαγεν* 15, 4. *ὑπὸ* 16, 18. om. *τῷ* 26, 26. *οὐθὲν* 27, 37. om. *αἱ*). Accentuum quidem rationem Ser. neglexit aliquoties ubi aliquid momenti habet, ut 17, 23. 23, 17. 24, 12. 26, 23. Recte vero videtur vidisse (cf. p. LXIX.) annum subscriptum non tam esse 6562 (— *νιβ*) = 1054, quam 6562 (— *νβ*) = 1044, praesertim quum huic anno, non item illi, indictio 12. simul adscripta conveniat.

XXII.

Quo ex codice saeculi decimi Cahirensi supra pag. 171. sqq. plures Philonis Judaei locos exscripsimus, in eodem amplissima sententiarum collectio ad modum Stobaei est instituta. Tituli sive capita scribuntur 71, quorum primum est: *περὶ βίου ἀρετῆς καὶ κακίας*, alterum *περὶ φρονήσεως καὶ βουλῆς*, ultimum *περὶ ὅτι οὐκ αἰεὶ τὸ πλεῖον ἄριστον*. Quum homo Christianus instituerit, ne ea quidem neglecta sunt quae e scripturis sacris (τοῦ εὐαγγελίου, τοῦ ἀποστόλου, σολομῶντος, σιράχ etc.) aut a scriptoribus ecclesiasticis ad singula capita afferri possent. Nihilominus non modo celeberrimi scriptores antiqui, quorum opera aetatem tulerunt, magno cum studio excerpta sunt, sed etiam rariora nomina quae Stobaei florilegium similesque alias collectiones exornant plurima per totum librum comparent. Cuius generis obiter perlustrando fere centum adnotavimus, in quibus sunt: *ἀγάθωνος, ἀγαπητοῦ, αἰσώπων, ἀναχάρσιδος, ἀνταγόρου* (sic), *ἀντισθένης, ἀντιφάνους, ἀντιφῶντος, ἀρκεσίλαου, ἀριστωνίμου, ἀριστείδου, βαβρίου, βιάντος, βίωνος, γαῖου, γλαύκωνος, γοργίου, διφίλου, δημάδου, δημόνακτος, διογένους, δημοκρίτου, ἐνῆνου, ἐνκλείδου, ἐπιχάρμου, ζήνωνος, ζαλένκου, θεόγνιδος, θεάγους, θαλοῦ, ἵπποθόωντος, κάττωνος, κλεάνθους, κλειτάρχου, κλεοβούλου, κριτίου, κυρίσκου, κυψέλου, μενάνδρου, μετέλλου, μενεδήμου, μητροδώρου, μοσχίωνος, μουσωνίου, ναυκράτους, νικοκλέους, νικοστράτου, ξανθίππου, πύρρου, πειρίθου, πνθαγόρου, πιττάκου, ῥηγίνου, σεκούνδου, στρατονίκου, σωτίωνος, σωστράτου, σιμωνίδου, τίμωνος, τροφίλου, ὑπερίδου, φαβορίνου, φιλήμονος, φιλοξένου, φιλωνίδου, φιλιππίδου, φωκίωνος, φιλιστίωνος, χάρητος, χαρικλείας, χείλωνος, χρυσίππου, χωρικίου*. Adponamus vero etiam nonnihil exemplorum ex iis quas exscripsimus sententiis, quamvis non sit otium accuratius de singulis videndi. *)

A. *Μενάνδρου*.

1. *Ἄπαντα δοῦλα τοῦ φρονεῖν καθίσταται*. Cf. Stob. 3, 11.
2. *Ἐβρις καὶ οἶνος ἀποκαλύπτειν εἰώθασιν φίλους τὰ ἥθη τῶν φίλων*. Cf. Fragm. 354. Meinek. (Ant. Meliss. 68, p. 116.)
3. *Ὁ πολὺς ἄκρατος ὀλίγ' ἀναγκάζει φρονεῖν*.
οὐ γὰρ τὸ πλεῖον, ἀν' σκοπῇ τις, τοῦ ποιοῦ ποιεῖ παροινεῖν, τοῦ πίνοντος δ' ἡ φύσις. Cf. Stob. 18, 4 et 5.
4. *Χαλεπὸν ὅτ' ἂν τις ὧν πίνει πλέον λαλῇ, μηδὲν κατειδώς, ἀλλὰ προσποιούμενος*. Cf. Stob. 18, 19.
5. *Ὡς τρισάθλοι* etc. (*μεγάλα pro μέγα*). Cf. Stob. 22, 11.¹⁾
6. *Κρεῖττον εἰεῖσθαι ψεῦδος ἢ ἀληθὲς κακόν*. Cf. Stob. 12, 5.
7. *Τρισάθλιόν γε* etc. Cf. Stob. 98, 53.

*) Videbit, ut spero, Conr. Bursian, collega clariss., qui schedas nostras perlustravit ac passim libri Stobaeani et reliquorum locos adscripsit.

¹⁾ Ubi nihil dubiae lectionis in ed. Lips. a. 1823. adnotatum est, textum Cahirenssem nolimus plene repetere.

8. Εἰρήνη γεωργὸν καὶ πέτραις τρέφῃ (sic) καλῶς,
πόλεμος δὲ εἰ καὶ (sic: εἰ καὶ) πεδίῳ κακῶς ἔσθ'. Cf. Stob. 55, 9.
9. Οὐκ ἔστιν ἀνοίας οὐδὲν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τολμηρότερον. Cf. Stob. 4, 35.
10. Ὅτι ἂν φύσει τὸ κάλλος etc. (ἐπικωμῶ). Cf. Stob. 65, 2.
11. Κατὰ πόλλ' ἂν ἔστιν οὐ καλὸν εὐρημένον
τὸ γινῶθαι σεαυτὸν (sic)· χρησιμώτερον γὰρ ἦν
τὸ γινῶθαι τοὺς ἄλλους. Cf. Stob. 21, 5.
12. Σὺ μὲν παραινεῖς τὰ πάντα ὅσα σοι πρέπαι·
ἐμὲ δὲ ποιεῖν καθήκον οὐχ ὁ σὸς λόγος,
εὖ ἴσθ' ἀκριβῶς, ὁ δ' ἴδιος πείθει τρόπος. Cf. Stob. 37, 5.
13. Οὐθεὶς ποτηρὸν πρᾶγμα χρηστὸς ὢν ποιῇ. Cf. Stob. 37, 1.
14. Τοὺς τὸν ἴδιον δαπανῶντας ἀλογίστως βίον
τὸ καλῶς ἀκούειν ταχὺ ποιῇ πᾶσιν κακῶς.*) Cf. Stob. 15, 1.
15. Ἀμήχανον μακρὰν συνήθειαν ἐν βραχεὶ λύσαι χρόνον. Cf. Stob. 43, 31.
16. Τὸ γὰρ σύνθετος οὐδαμῶς παροπτέον. Cf. Stob. 44, 5.
17. Χρηστοῦ πρὸς ἀνδρὸς μηδὲν ὑπονόει κακόν.
δίκαιος ἀδικεῖν οὐκ ἐπίσταται τρόπος. Cf. Stob. 9, 9.
18. Μισῶ ποτηρόν, χρηστὸν ὅταν εἴπῃ λόγον. Cf. Sent. sing. v. 352. Meinek.
19. Τὰ ὅσα σου μὴ πᾶσιν ὑπεχε [τοῖς?] λόγοις·
λόγος κακὸς κακῶν γὰρ ¹⁾ ἔργων ἡγεμόν.
20. Πλεονεξία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν etc. Cf. Stob. 10, 3.
21. Εὐήθεια ²⁾ μοι φαίνεται δηλουμένη
τὸ νοεῖν μὲν ὅσα δεῖ, φυλάττεσθαι δ' ἃ δεῖ. Cf. Stob. 4, 28.
22. Ψυχὴν ἔχειν δεῖ πλουσίαν etc. Cf. Stob. 93, 1.
23. Μακάριος ὅστις οὐσίαν — καλῶς. Cf. Stob. 94, 7.
24. Ὅστις ὑπέχει χρυσίῳ τὴν χεῖρα, καὶ μὴ φῆι (sic), ποτηρὰ βουλεύεται. Cf. Stob. 10, 20.
25. Οὐ πώποτε' ἐζήλωσα etc. Cf. Stob. 16, 7.
26. Ἰσχυὲς νοῦν οὐκ ἔχουσα τάφῳ τοὺς ἐμπίπτοντας παραδίδωσιν. Sic.
27. Χρυσὸς μὲν οἶδεν δοκιμάζεσθαι πυρί·
ἡ δὲ πρὸς φίλους εὖνοια καιρῷ κρίνεται. Cf. Men. fr. inc. 143 (662) Mein.
28. Ὁ καιρῷ εὐτυχοῦντα κολακεύων φίλον καιροῦ φίλος πέφνκει, οὐχὶ τοῦ φίλου. Cf. Men.
fr. inc. 145 (664) Mein.
- 28^b. ³⁾ Ἄφροσι μὴ χρωῖ φίλοις, ἐπεὶ κληθήσῃ καὶ σὺ παντελῶς ἄφρων.

*) Istos Menandri versus excipiunt haec: Πλούσιον δὲ ἄσποντον θεασάμενος ἐλαίας ἐσθλόντα καὶ ὕδωρ πίνοντα ἔφη· εἰ οὕτως ἡρίστας, οὐκ ἂν οὕτως ἐδείκνυεις.

¹⁾ In codice scriptum est: λόγος γὰρ κακ. κακ. ἔργ. ἡγ. ²⁾ Εὐήθεια: ita codex. ³⁾ Quae hoc numero comprehendimus, quum subiuncta sint sententiae quae praecessit Menandri nomine signatae, et ipsa pro Menandri sententiis venditari videntur. At vix recte.

Φίλος ἀληθὴς ὁ κοινωνῶν καὶ ταῖς συμφοραῖς τοῖς φίλοις.

Ὅπου χρεῖαν ἐλέγχει τραχύντης ὁδοῦ καὶ φίλον εὖνον αἱ συμφοραὶ διακρίνουσιν.

Μυστήριόν σου μὴ κατείπης τῷ φίλῳ, καὶ οὐ φοβηθήσῃ αὐτὸν ἐχθρὸν γινόμενον.

29. Ὅταν ἕτερός σοι μὴδὲ ἐν πλέον διδῶ etc. Cf. Stob. 3, 23.
30. Πλούτος ἀλόγιστος προσλαβὼν ἐξουσίαν
καὶ τοὺς φρονεῖν δοκοῦντας ἀνοήτους ποιεῖ. Cf. Stob. 92, 8.
31. Οὐδὲν διαβολῆς ἐστὶν ἐπιπονώτερον·
τὴν ἑτέρῳ γὰρ κειμένην ἁμαρτίαν
ἀεὶ μέμψιν ἰδίαν αὐτὸν ἐπάναγκες λαβεῖν. Sic. Cf. Stob. 42, 4.
32. Ὅστις δὲ διαβολαῖσι πείθεται, ταχὺ etc. Cf. Stob. 42, 6.
33. Οὐδεὶς ἐπ' αὐτοῦ τὸ κακὸν συνορᾷ, πάμφιλε,
σαφῶς· ἑτέρου δ' ἀσχημονοῦντος ὄψεται. Cf. Stob. 23, 3.

B. Εὐριπίδου.

1. ἐξ ἀνδρομάχης. Οὐ τοι λείψανα etc. Cf. Stob. 1, 2.
2. Ἐχρὼν γὰρ ἡμᾶς σύλλογον ποιουμένους
τὸν φόντα θορηγεῖν εἰς ὅς' ἔρχεται κακά·
τὸν δ' αὖ θανόντα καὶ πόνων πεπαιγμένον
χαίροντας εὐφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμων. Cf. Stob. 120, 22. (Fragm. 452. N.)
3. Σοφὸν γὰρ εὐβούλευμα (sic) τὰς πολλὰς χεῖρας
νικᾷ· σὺν ὅλῳ δ' ἁμαθία πλέον κακόν. Cf. Stob. 54, 5. (Fragm. 220. N.)
4. Θράσσει μὲν οὐδεὶς οὐδέπω, πόνον δὲ καὶ
γενναϊότητι καὶ ἐπεικεῖα ἀρετὴν ἐπεκτίσατο. Sic.
5. Ὡ γῆρας, οἷαν ἐλπίδα ἡδονῆς ἔχεις·
καὶ πᾶς τις εἰς σὲ βούλεται ἀνθρώπων μολεῖν·
λαβὼν δὲ πείραν μεταμέλειαν λαμβάνει,
ὥς οὐδὲν ἐστὶν (sic) χεῖρον ἐν θνητῷ γένει. Cf. Stob. 116, 6. (Fragm. 1065. N.)
6. Οὐδὲν ἢ εὐγένεια πρὸς τὰ χρήματα·
τὸν γὰρ κάκιστον πλούτος εἰς πρώτους ἄγει. Cf. Stob. 92, 1.
7. Τὸ γὰρ λέγειν εὖ δεινὸν ἐστὶν, εἰ φέροι τινὰ βλάβην. Sic.
8. Ἀπαντες ἐσμέν εἰς τὸ ρουθετεῖν σοφοί·
αὐτοὶ δ' ὅταν ποιῶμεν οὐ γινώσκουμεν. Cf. Stob. 23, 5.
9. Ἐν τοῖς κακοῖς δεῖ τοὺς φίλους εὐεργετεῖν·
ὅταν γὰρ ἡ τύχη καλῶς διδῶ τί χρὴ φίλου;
ἀρκεῖ γὰρ ὁ θεὸς αὐτὸς ὠφελεῖν θέλων. Sic.
10. Αἰδὼς γὰρ ὀργῆς πλεῖον ὠφελεῖ βροτοῖς. Cf. Stob. 31, 1.
11. Ὡσπερ δὲ θνητὸν καὶ τὸ σῶμ' ἡμῶν ἔφν,

- οὕτω προσήκει μηδὲ τὴν ὀργὴν ἔχειν
ἀθάνατον, ὥς (sic) τις σωφρονεῖν ἐπίσταται. Cf. Stob. 20, 17.
12. Ὅστις γὰρ ἐπὶ τὸ πλεῖον ἔχειν πέφυκ' ἀνὴρ,
οὐδὲν φρονεῖ δίκαιον οὐδὲ βούλεται
φίλοις ἄμικτός ἐστι καὶ πάσῃ πόλει. Cf. Stob. 10, 7.
13. Εὐριπίδου ἀντιόπη. Εἰ δ' εὐτυχῶν τις καὶ βίον κεκτημένος,
μηδὲν δ' ὁμοσι (sic) τῶν καλῶν πευράσεται,
ἐγὼ μὲν αὐτὸν οὐποτ' ὄλβιον καλῶ,
φύλακα δὲ μᾶλλον χρημάτων εὐδαίμονα. Cf. Stob. 16, 4.
14. Ὅστις δὲ τοὺς τεκόντας ἐν βίῳ σέβει,
ὁ δ' ἐστὶ καὶ ζῶν καὶ θανὼν θεοῦ (sic) φίλος. Cf. Stob. 79, 2.
15. Οὐκ ἐστὶ παισὶ τούτου κάλλιον γέρας,
ἢ πατρὸς ἐσθλοῦ καγαθοῦ πεφυκέναι,
καὶ τοῖς τεκοῦσιν ἀξίαν τιμὴν νέμειν. Cf. Stob. 79, 3.
16. Ἀσύνετος ὅστις ἐν φόβῳ μὲν ἀσθενής,
λαβὼν δὲ μικρὸν τῆς ψυχῆς φρονεῖ μέγα. Cf. Stob. 4, 10.
17. Οὐκ ἐστὶν εὐρεῖν βίον ἄλυπον οὐδενί. Sic.
18. Ὡς χρυσέ, δεξιόμα κάλλιστον βροτοῖς,
ὥς οὐδὲ μήτηρ ἡδονὰς τοιάσδ' ἔχει,
οὐ καὶ παῖδες ἀνθρώποισιν, οὐδὲ φίλος πατήρ·
οὐδ' ἡ Κύπρις τοιοῦτον ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν,¹⁾
οὐθ' ἔρωτας μυρίους αὐτὴν τρέφει.²⁾ Cf. Stob. 91, 4.
19. Εὐριπίδου ἀντιόπη. Τὸ δ' ἀσθενές μου καὶ τὸ θῆλυ σώματος
κακῶς ἐμέμφθης· εἰ γὰρ εὖ φρονεῖν ἔχω,
κρεῖσσον τόδ' ἐστὶ καρταροῦ βραχίονος. Cf. Stob. 3, 12.
20. Ἐπίσταμαι δὲ καὶ πεπεύραμαι etc. Cf. Stob. 91, 7.
21. Ὅταν δὲ κρηπὶς μὴ καταβληθῇ γένους
ὀρθῶς, ἀνάγκη δυστυχεῖν τοὺς ἐγγόνους. Cf. Stob. 90, 4.
22. Φεῦ, φεῦ, παλαιὸς etc. Cf. Stob. 90, 5.
23. Βέβαιον οὐδέν ἐστιν etc. Cf. Stob. 105, 47. ubi Διφίλον dicitur.

C. Σωκράτους ἐκ τοῦ περὶ ὀργῆς.

Τοῖς σοφοῖς ἀντὶ ὀργῆς usque ἐπήει. Item Ὡσπερ πλοῖα γενναῖα, οὐχ ὅσα usque ἀνδρεῖοι.
Cf. Stob. 20, 53. 54. Οἱ δελφῖνες μέχρι τοῦ κλύδωνος — οὐκ ἐξοκείλουνσι — περιμένονσιν, καὶ τοὺς
φίλους εἰς — ἀπείασι. Cf. Stob. 14, 10.

¹⁾ οὐθ' ἢ et ὁρᾶν: ita codex.

²⁾ Rursus dedimus scripturam codicis: οὐθ' ἔρωτ. et αὐτὴν τρέφει.

D. Ὑπερίδου (altero loco -ρείδου).

Δεῖ τὸν ἀγαθὸν ἐπιδείκνυσθαι, ἐν μὲν τοῖς λόγοις ἃ φρονεῖ, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἃ ποιεῖ. (Cf. Meinek. Stob. IV. p. 288.) Διὰ δύο προφάσεις τῶν ἀδικημάτων ἄνθρωποι ἀπέχονται, ἢ διὰ φόβον ἢ δι' αἰσχύνην.

E. Ἀριστοφάνους.

Εἰρήνῃ βαθύπλουτε καὶ ζευγάριον βοικόν·
εἰ γὰρ ἐμοὶ πανσαμένῳ τοῦ πολέμου γένοιτο
σκάψαι τ' ἀποκλάσαι (cod. -ᾱ-) καὶ λουσαμένῳ διεκύνσαι
τῆς τρυγὸς ἄρτον λιπαρὸν καὶ ῥάφανον φέροντι. Cf. Stob. 55, 2. (Fragm. 163. Bergk. 106.)

F. Αἰσχύλου.

Κάτοπτρον εἶδους etc. Cf. Stob. 18, 13.

G. Σοφοκλέους.

Φτεῦ, τοῦ θανάτου etc. Cf. Stob. 126, 3.
Κλέπτων δ' ὅτ' ἄν τις ἐμφανῶς ἐφρευρεθῇ,
σιγᾶν ἀνάγκη, καὶ καλὸν φέρῃ στόμα.
αἰδῶς γὰρ ἐν κακοῖσιν etc. Cf. Stob. 24, 4 et 13, 9.
Ὡ πλοῦτε καὶ τυραννίς καὶ τέχνη τέχνης
ὑπερφέρουσα τῷ πολυζήλῳ βίῳ,
ὅσος παρ' ὑμῖν ὁ φθόρος φυλάσσεται. Cf. Stob. 49, 10.
Ζῆν αἰσχροῦς αἰσχρὸν τοῖς etc. Cf. Stob. 17, 1.
Ἐκ τῶνδε μέντοι τῶν τρόπων usque porreitur. (Cf. Ajax 1246—1254.) His adnectitur
versus qui Chaeremonis dicitur Stob. 3, 17:
Ὁ γὰρ φρονῶν εὖ πάντα συλλαβὼν ἔχει.

H. Ἰαμβλίχου ἐκ τῆς ἐπιστ. τῆς περὶ σοφρ. Πᾶσα μὲν γὰρ ἀρετὴ τὸ θνητ. πᾶν ἀτιμάζει, τὸ
δὲ ἀθάν. ἀσπάζεται· πολὺ δὲ διαφερόντως etc. Cf. Stob. 5, 61.

I. Ἡροδότου.

Ἀγάθυρσοι ἀβρότατοι — οἰκίῳι — ἔχθει χρ. ἐς ἀλλήλους. Cf. Stob. 44, 43.

K. Βαβυρίου.

Δέον τὰ τέλη τῶν πραγμάτων ἡμᾶς προορᾶν, καὶ οὕτως τὴν τούτων ἐγχείρησιν ποιῆσθαι.

L. Κλήμεντος ῥώμης.

Ὁ γὰρ μισεῖ τις διὰ τὴν ἐπιουσαν τῇ ἡλικίᾳ σύνεσιν, τοῦτο διὰ τὴν πολυχρόνιον τῶν κακῶν συνή-
θειαν πράττειν συναναγκάζεται, δεινὴν σύννοσον τὴν ἁμαρτίαν παραληφώς. Ista in epistulis Cle-
mentis, quemadmodum editae sunt, non reperiuntur.

M. Ἰγνατίου.

Τέλειοι ὄντες τέλεια φρονεῖτε. Θέλονται γὰρ ὑμῖν εὖ πράττειν θεὸς ἔτοιμος εἰς τὸ παρέχειν.

N. τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου ἐκ τῆς πρὸς Βίκτορα ἐπιστολῆς.

Ἐν ᾧ ἂν τις δύναιτο εὖ ποιεῖν τοὺς πλησίον, ἢ μὴ ποιῇ; ἄλλοτερος τῆς ἀγάπης τοῦ κυρίου νομισθήσεται. Cf. Iren. Opp. ed. Stieren I. p. 827. ubi editum est τοῖς (sed cod. Monac. τοὺς) πλησίον, item καὶ οὐ (cod. Monac. καὶ μὴ) ποιῇ.

O. Κλήμεντος.

Ὅσα περὶ ὕπνου λέγουσι, τὰ ἀντὰ χρόνῳ καὶ περὶ θανάτου ἐξακούειν· ἕκαστος γὰρ δηλοῖ τὴν ἀποστασίαν τῆς ψυχῆς etc. Cf. Strom. IV. ed. Pott. p. 628. ubi editum est ἀπόστασιν pro ἀποστασίαν. — Πᾶς γὰρ οἰνωθεὶς ἀτὴρ κατὰ τὴν τραγῳδίαν usque εἶπεν κακῶς. Cf. Paedag. II. ed. Pott. p. 181.

XXIII.

In nuperrimo itinere meo orientali nullam bibliothecam excussi quin libros palimpsestos omni cum studio anquirerem. Itaque factum est ut non modo duodecim eiusmodi libros vel librorum fragmenta Petropolin adferrem, de quibus breviter iam alibi¹⁾ expositum est, sed plures etiam alios cognoscerem hominum doctorum curis haud indignos. Inter hos est codex monasterii S. Sabae ad mare mortuum siti, multis ille quidem nominibus insignis. Commentarium enim in prophetas continet, duodecimo saeculo scriptum²⁾, quem ad conficiendum sex codicum antiquiorum reliquiae sunt adhibitae. Horum duo primum uncialem scripturam octavi fere saeculi habuerant, et alter quidem duobus saeculis post super uncialem iam acceperat minusculam; reliqui quattuor vel saeculo nono exeunte vel decimo primum scripti erant; unus vero eorum iam duplici scriptura insignis erat, antequam ad eam quae est de prophetis scripturam adhiberetur. Folia bis rescripta per totum codicem numeravi undecim, quorum quinque ter minusculis formis, sex primum uncialibus scripta sunt.

Maxima autem foliorum pars ex eorum est numero, quae sub textu prophetico unam tantum scripturam eamque uncialem octavi saeculi praebeant. Huiusmodi plus 120 sunt. Quorum priorem scripturam argumenti patristici fuisse ea probant quae passim erui, ut *η του πλουτου της χρηστοτητος αυτου ... εστιν εις θνησιαν τω θω ... τους γαρ πτωχους εξελεξατο ο υς ... ελθων δε ο πηρ αυτου ... ιωαννης* (ad quaternionem κβ' pertinent) — *των αδελφων εκαστον τα εκ της οικιας εργασιας επιφερομενον ... προσευχης μεταποιουσι* (quatern. ιγ') — *απεστηλεν μοι την*

¹⁾ Cf. librum quem sic inscripsimus: Notitia editionis codicis biblicorum Sinaitici auspiciis imperatoris Alexandri II. susceptae. Accedit catalogus codicum nuper ex oriente Petropolin perlatorum. Item Origenis scholia in Proverbia Salomonis partim nunc primum partim secundum atque emendatius edita. Lips. 1860. De libris palimpsestis ibi relatum est pag. 48 sq. Quae ibi p. 49. ineunte fragmenta sexti saeculi tractavi, pluribus scripturae exemplis additis, ad Sap. Salom. et Sententias Siracidis pertinent, ut primus vidit Ewaldus, vir S. Ven.

²⁾ Iste commentarius, quantum memini, integer est, nisi quod quaternio γ' (octo foliorum) desideratur.

τροφήν· λέγει αὐτῷ ὁ φαρυμαθ* (quatern. ις') — ἤκουσθε το παραγγέλμα ... το πνα το αγιον
παρκαζει πως εν τη καταμονας (ια').

Ad haec aetate proxime accedunt folia sex, primum uncialibus formis eiusdem
saeculi octavi (Ορισωμεθα ον των ... quat. κγ'), tum minusculis scripta.

Tertio loco ea ponamus folia, quae philosophici fuisse videntur argumenti; inveni
enim locum ubi τὸ ὄν, τὸ οὐκ ὄν et tertium aliquid sibi invicem opponuntur. Iste locus in
iis est foliis quae triplicem scripturam minusculam prae se ferunt. Alibi scriptum vidi
λείψης λέγεται, qua de voce vide Handwörterb. der Gr. Spr. von Jacobitz u. Seiler. II. p. 1786.

Accedunt quarto loco reliquiae alius scripturae minusculae, unde τοις πρεσβυτεροις
et ως δε επ[επισεν] το πνα επ αντους notavi.

Quinto loco commemoranda sunt folia triginta (quat. β' 2, quat. δ' 2, quat. ε' 2,
quat. ς' 2, quat. ζ' 1, quat. η' 1, quat. θ' 2, quat. ι' 2, quat. ιβ' 2, quat. ιγ' 4, quat. ιδ' 3,
quat. ιε' 3, quat. ιη' 2, quat. ιθ' 2) litteris elegantibus decimi saeculi scripta, in quibus
fragmenta operum Gregorii Nazianzeni supersunt. Quat. ε' legi: ὅσα ἐνδιάθηκα· δι'
ἐπὶ τῶν ἡρώϊκων. Θεῖος ἐν λογίσις ἀεὶ γλώσση τε νόος τε etc. Item quat. ς' titulum: κατὰ τῆς
σαρκός.

Prae illis vero omnibus accuratius notanda sunt fragmenta sexti codicis, cuius
supersunt folia quindecim, continentis tragoedias Euripidis. Ac trium quidem, Orestis,
Phoenissarum, Andromachae, aliquot locos exscripsimus. Nec aliunde reliqua fragmenta
certe pleraque derivata esse apparebit, si quis notas meas accuratius cum editis comparare
voluerit. Quae a nobis Hierosolymis, quam in urbem codicem pertulimus, notata sunt,
observato singulorum foliorum ordine indicabimus.

Fol. 1. — οὗτος τί πάσχεις (v. 1.) — πρὸς θεῶν σε λίσσομαι (v. 2.).

Fol. 2. rect. χρὴν γὰρ θανεῖν [ν]ιν ἐξ ἐμῶν πέμπει δέ με μαστὸν πνυθούντα· θηροσὶν ἄθλιον
βοράν etc. Phoeniss. 1618 sqq.

Eodem verso: νεκρῶν δὲ τῶνδε· τὸν μὲν εἰς δόμους χρεὼν ἤδη κομίζειν· τὸν δὲ δ' ὅς περσῶν
πόλιν πατρίδα etc. Phoeniss. 1643 sqq.

Fol. 3. καλῶς θανόντες ἢ καλῶς σεσωσμένοι.

Fol. 4. — — — ἐξήγγειλέ μοι (v. 1.) οὐχ ἢ πρόσοψις ἀλλὰ τάρχα (v. 2.) —

Fol. 5. rect. σοὶ μὲν οὖν ἔγωγ' ἀμύνειν· ἀξιώτερος γὰρ εἰ. Orest. 1526.

Eodem verso: τὸν ἐλένης γόνον διώκων etc. Ibidem 1549.

Fol. 6. rect. πείλοπος ἐπὶ προπάτορος ἔδραν. Orest. 1441.

Eodem verso: οἱ δὲ πρὸς θρόνους ἔσω μολόντες. Ibidem 1407.

Fol. 7. ἐλάμονα· ἀμφὶ λέκτρων (v. 1.) — — διδύμων (v. 2.) — — γνῶθι (v. 3.) — —

Fol. 8. πένθος γὰρ (v. 1.) — — δρασ (v. 2.) — — δ (v. 3.) — — μοχθ (v. 4.) — —

*) Editum est in Actis SS. Jul. tom. II. p. 698 sqq. martyrium Paternuthii, Copretis et Alexandri,
ut ex Fabricii Bibl. Gr. X. p. 305. hausimus.

Fol. 9. γέρον γὰρ πηλὺς (v. 1.) — σοὶ δ' ἦν τις (v. 2.) —

Fol. 10. θησεὺς τὴν ἡμάρτησιν εἰς σ' ἁμαρτίαν· μὴ δρῶς ἔγωγε κείνων ὀφθαίην κακῶς.

Fol. 11. χωρήσεται τις πνθικὴν πρὸς ἐστίαν. Androm. 1069.

Fol. 12. αἷς πρῶτα μὲν δεῖ χρημάτων (v. 1.) — ποσὶν (v. 2.) — λαβεῖν (v. 3.) — κἄν (v. 4.) — ἢ χρηστὸν (v. 5.) — γυναιξὶν (v. 6.) —

Fol. 13. εἰ γὰρ γυναῖκες εἰς τόδ' ἤξουσιν θράσους. Orest. 559.

Fol. 14. rect. ἔτι μὲν ἐμπνέει etc. verso πότνια πότνια τῷξ etc. Orest. 155 sqq. 174 sqq. Scholiorum textui adiectorum exemplum hoc est: οἰκιστὴς ὁ χορὸς τὰς συμφορὰς καὶ συναχθῆναι γενομένον (sic) ἐξεβόησε τὸ ὦ τάλας. διὸ φησὶν ὁλεῖς εἰ βλέφαρα κινήσεις.

Fol. 15. δυσδαίμων δ' ἔρις ἄλλα. Phoeniss. 825. κἀκεῖ γὰρ ἦν τις πόλεμος Εὐμώλπου δορός. Ibidem 868.

Ceterum istum librum palimpsestum iam ante nos viderat H. O. Coxe, clariss. bibl. Bodl. custos. In libro suo: Report to Her Majesty's government on the Greek Manuscripts yet remaining in libraries of the Levant, Lond. 1858. p. 55. Nr. 22. his verbis mentionem eius fecit: „Codex palimpsestus et rescriptus trium scripturam librorum exhibens; quorum prior et antiquior sec. forsitan VII. litteris uncialibus usus est, hodie tamen vix enucleandis; secundus Euripidis Orestem et Phoenissas tragoedias, nec non Gregorii Theologi poemata aliquot, sec. XI. ineunte exaravit; tertius, ut supra diximus, commentarium super prophetas.“

XXIV.

In eiusdem monasterii libris perlustrandis in codicem incidimus, cuius ligatura agglutinatas habet epistulas duas encyclicas patriarcharum manu scriptas. Alteram scripsit Γερμανὸς ἐλέφ' θεοῦ πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως ἱεροσολύμων, alteram Σωφρόνιος -- πατριάρχης τῆς ἁγίας πόλεως καὶ παλαιστίνης. Prioris initium est: Οἱ ἀπανταχοῦ ὄντες πανιερώτατοι μητροπολίται καὶ ὑπέρτιμοι καὶ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι οἱ ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ τῆς ἡμῶν μετριότητος· καὶ ἐντιμώτατοι καὶ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ τε καὶ ἱερεῖς καὶ ὅσοι τοῦ ἱεροῦ καταλόγουν ὄντες, item alterius: Ὅσοι τε τοῦ ἱεροῦ καταλόγουν. Inventum indicavi fratribus duobus, suadens ut pretiosa ἀντίγραφα ex ligatura curiose solverent.

XXV.

Plures libros palimpsestos vel Graecos vel Ibericos deteximus in monasterio S. Crucis prope Hierosolyma. *) In codice Graeco liturgico form. quat. med. duorum antiquiorum librorum fragmenta latent, quorum alter litteris uncialibus saeculi VII. scriptus erat, alter minusculis saeculi X. De priore erui: τῆς κατὰ προλήμψην, de altera: λη περὶ τοῦ ποῦ.

*) Huius collegii novem tantum codices indicavit clar. Coxe in eo quem modo vidimus libro p. 53 sqq. Multo plures nobis examinare contigit. In iis quos Coxius praeteriit etiam est codex membr. form. quat. omnium Novi Testamenti librorum, item, de quo iam dixi in nuperrima editione V. T. iuxta LXX p. LVIII, psalterium uncialibus litteris saeculi IX. scriptum.

In alio codice sub recentiore scriptura Graecae litterae unciales saeculi VIII. apparent. Cuius scripturae antiquioris exempla duo haec sunt: *πολλακις τις να μη εις οφθαλμον λαβη την πληγην, τιμον μελος, δεχεται δερμα νπερ*: — *η κοπρια η παντος θρονου βασιλικου σεμνοτερα*· *απο μεν γαρ του θρονου . . . βασιλικου ουδεν* — — *κερδος αλλα προσκαιρος τερψις*.

XXVI.

In libris patriarchae Alexandrini codex est chartaceus saeculi XIV. Sophoclis tragoedias Ajacem et Electram cum scholiis continens. Textui tragoediarum praemissa est poetae vita (*βίος σοφοκλέους*), cuius scriptura inprimis convenit cum codice Jenensi, quem ad editionem vitarum scriptorum Graecorum minorum A. Westermann, collega clarissimus, adhibuit. Quod ut doceam, indicabo quibus locis codex bibl. patriarchalis a textu Westermanni differt. Initium vitae facit verbis *Καλλιπίδου υποκριτοῦ ἀπὸ ἐργασίας ἐξ ὁποῦντος ἤκοντος*, quae ipsa cum codice Jenensi conveniunt; vide apud Westermannum pag. 130. ineunte. Versu 62. cod. patr. habet *περὶ τοὺς* cum codd. Jen. et Paris. pro *παρὰ τοὺς*, v. 63. *πέμψαντος* (cum cod. Jen.) *σοφοκλεῖ σταφυλῆν, λαβόντα αὐτὸν*, ibidem cum Jen. et Par. *ῥάγα* (sic) *εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ* *ἔτι ὁμφακ.*, v. 66. *ἀναγινώσκοντα*, ibidem confirmat *νοήματι*, v. 67. cum Jen. *ἢ ὑποστιγμ.*, ibidem invitis reliquis omnibus *τοῦ λόγου οὐκ ἔχοντος* *πρ. ἀνάπανσιν*, v. 68. *ἄγαν ἀποτειναι* cum Jen., ibidem cum eodem *καὶ τὴν ψυχ. σὺν τ. φωνῇ*, v. 69. *οἱ δὲ*, ibidem cum Jen. omittit *τοῦ δράματος*, v. 72. *τοιόν* cum Jen. pro *τείχους*, ibidem *φασὶ δὲ ὅτι*, v. 74. confirmat *χωρον* codicis Jen., ibidem cum Jen. et Paris. habet *τετειχισμένων*, ibidem *κατὰ* pro *κατ'*, v. 75. omittit cum Jen. *κατ' ὄναρ*. Ad finem p. 132. habet v. 5. *θηρὸς* cum Jen. et *ἐπεκαθέζετο*, ibidem *ἄλλοι* cum vulg., v. 6. omittit cum Jen. *τὸ στόμα*, ibidem *δὲ καὶ* cum Jen. et alio Paris., v. 7. *ἀθήνηθεν* confirmat invito Jen., sed *φρόνιον* cum eodem tenet.

Argumentum Electrae sic scriptum est. *Ἵπόκειται ὧδε ὁ τροφεὺς, δεικνὺς τῷ ὀρέσῃ τὰ ἐν ἄργει. μικρὸν γὰρ ὄντα αὐτὸν κλέψασα ἢ ἡλέκτρα, ἥνίκα ὁ πατήρ αὐτῆς ἐσφάζετο, δίδωσι τῷ τροφεῖ, φοβουμένη μὴ καὶ αὐτὸν ἀποκτείνωσι σὺν τῷ πατρί. ὁ τροφεὺς δὲ ἐστὶν ὁ πρόλογίζων, πρεσβύτερος ὢν, καὶ ὑπεκθέμενος τὸν ὀρέσῃ εἰς τὴν φωκίδα πρὸς τὸν στρόφιον. εἴκοσι δὲ ἐτῶν γενόμενος ἀφίκετο μετὰ τοῦ παιδαγωγοῦ εἰς τὸ ἄργος, ἐν ᾧ καιρῷ ὑπεδείκνυ αὐτῷ τὰ ἐν ἄργει. — Ἀπειρόκαλον δὲ ἐστὶ τὸ λέγειν ὅτι ὃν τρόπον κατὰ μέρος τὰ τῆς ἰθάκης ἢ ἀθηναῖ ἐδειξε τῷ ὀδυσσεῖ, οὕτως ἔδει καὶ τὸν παιδαγωγὸν τῷ ὀρέσῃ δεῖξαι· τῷ μὲν γὰρ ἀγνωστοῦνται δείκνυσιν ὁ παιδαγωγὸς, τῷ δὲ ἀπιστοῦντι ἢ ἀθηναῖ.*

In textu Electr. 162. codex habet *δέξετ'* (pro *δέξεται*) *ἐνπατριδων*, v. 168. ὁ δ' *ἐλάθετο* pro ὁ δὲ *λάθεται*, v. 170. *ἔρχετ' ἀγγελίας* pro *ἔρχεται ἀγγ.*, v. 171. *αἰεὶ* pro *αἰεὶ*. Item Aj. v. 119. ad εὐρώδην *Τροίαν* addit (quod ex scholio fluxisse videtur) *ἡγεμόεσσαν*, et v. 118. habet *ἐπάγων ἄταν* pro *ἄτ. ἐπ.* Quae in editis ad finem argumenti Ajacis leguntur, *τρωτὸν ἔμεινε*, pro iis codex praebet *ἄτρωτον οὐ διέμεινε*. Ibidem antea pro *ἤκοιεν ἐπὶ τὰ τοι. νοήμ.* habet *ἐμπίπτουσιν ἐπὶ* etc.

Scholorum exempla sunt: *Μαθεῖν ὅτον· οἱ ἀττικοὶ ἀντὶ τοῦ ὑποτακτικοῦ ἄρθρου τῆς γενικῆς τῶν γενικῶν τοῦ οὐ καὶ τῆς δοτικῆς τοῦ ᾧ τὸ ὅτον λέγουσιν καὶ τὸ ὅτῳ, προστιθέντες τὸ τοῦ καὶ*

τὸ τῷ. τούτοις δὲ ἀκολουθοῦντες οἱ ποιηταὶ καὶ ἐπὶ τῶν πλεόνων ἐνίστα τοῦτο ποιῶσιν, οἷον ὅταν ἀντὶ τοῦ ὄντιναι, καὶ ὅτεοις ἀντὶ τοῦ οἴστισιν. ἐπὶ δὲ τῶν αἰτιατικῶν οὐδέποτε τοῦτο ποιῶσιν, οὔτε οἱ ποιηταὶ οὔτε οἱ ῥήτορες. — Πείραν τιν' ἐχθρῶν: ἐκ τοῦ πειρῶμαι γίνεται. φημὲν δὲ πειρῶμαί σε καλεῖν ἀντὶ τοῦ διὰ πείρας καταλαμβάνω σε καλεῖν· καὶ πειρῶμαι τῆς σῆς γνώμης ἀντὶ τοῦ θελω διὰ πείρας ταύτην καταλαβεῖν· καὶ πειρῶμαι βλάπτειν σε ἀντὶ τοῦ ἐπιχειρῶ. ἀφ' ὧν πείρα, ἣν δίδωσί τις τινὶ ἢ λαμβάνει, καὶ ἡ ἐπιχείρησις, ὡς ἐνταῦθα. — Ἄνδρὶ δυσμενεῖ: διττῶς τοῦτο· ἢ γὰρ ὅτι ἀνθίστατο αἷας ὀδυσεῖ καὶ ἐφιλονεῖαι ζητῶν τὰ τοῦ ἀχλύεως ὄπλα λαβεῖν, καλεῖ αὐτὸν δυσμενῆ· ἢ ὅτι τῷ ἀποτυχεῖν αὐτὸν τῶν ὀπλων μακρὴς ἐξέτει αὐτόν τε καὶ τοὺς ἀτρείδας ἀποκτείναι, ὡς οὗτος φησὶν (hoc accentu) ὁ ποιητής. — Ἐχει περάνας: ἀντὶ τοῦ ἐπέρανεν ὁ αἷας ἀπροσδόκητον πρᾶγμα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς νυκτὸς ταύτης· ὁ οὐδαὶς ἀπὸ τῶν ἑλλήνων προσεδόκησεν ἄν. ἔστι δὲ ἀττικὴ ἡ σύνταξις.

XXVII.

In codice Patmio saeculi X. plura leguntur excerpta commentariorum Hippolyti Romani. Quorum ut pauciora iam in Fabricianam operum Hippolyti editionem recepta sunt, ita plura nondum innotuerunt nisi ex ultimo volumine novae patrum bibliothecae Maianae, quod Romae anno 1854. prodiit. Quae ex cod. Patm. hausimus, hoc loco plene describemus, non modo ad confirmandam editorum fidem, quod ipsum in fragmentis eiusmodi grave est, sed etiam quoniam scriptura ab editis satis differt, nec raro ita ut ad restituendum supplendumque ipsius Hippolyti textum valeat. Ceterum ad primum scholion etiam codicem Coisl. 120. (de quo iam supra pag. 110. dictum est) et (ex comm. bibl. Vind. Lambecc. ut edidit Kollar. tom. VIII. p. 829.) cod. Vind. adhibuimus.

Nr. 1.

Ἰηπολύτου ἐκ τῶν (Fa. et Coisl. τοῦ) εἰς τὰ ἄσματα (ita etiam Vind., Fabr. et Coisl. τὸ ἄσμα) τῶν ἁσμάτων.

Καὶ ποῦ πᾶσα ἡ πλουσία αὐτῇ γνώσις; ποῦ δὲ τὰ μυστήρια ταῦτα καὶ (ita etiam Coisl. et Vind.; Fa. om.) ποῦ αἱ βίβλοι; ἀναφέρονται γὰρ (ita Fa. Coisl. Vind., solus Patm. om.) μόναι αἱ παρομίαι καὶ ἡ σοφία καὶ ὁ ἐκκλησιαστής καὶ τὸ ἄσμα τῶν (ita Fa. Coisl. Vind., sed Patm. om.) ἁσμάτων. τί οὖν; ψεύδεται ἡ γραφή; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ πολλὴ μὲν τις ὕλη γεγένηται (ita Coisl. et Vind., item Patm. - ἐννηται, Fa. γέγονε) τῶν γραμμάτων, ὡς δηλοῖ τὸ λέγειν ἄσμα (Fa. add. τῶν, non item Coisl. et Vind.) ἁσμάτων. σημαίνει γὰρ ὅτι ὅσα (ita Patm. et Vind., Fa. ὁ, Coisl. plane om.) περιεῖχον αἱ πεντακισχίλια φῶδαι (Coisl.** add. ὁ) ἐν τῷ ἐνὶ διηγήσατο. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Ἐζεκίου τὰ μὲν τῶν βιβλίων (Fa. et Coisl. βιβλίον) ἐξελέγησαν, τὰ δὲ (Coisl. add. καὶ) περὶφθόθησαν· ὅθεν φησὶν ἡ γραφή, αὐταὶ αἱ παρομίαι Σολομῶντος αἱ ἀδιάκριτοι, ἃς ἐξεγράψαντο (item Coisl. et Vind., Fa. ἐγράψαντο) οἱ φίλοι Ἐζεκίου (solus cod. Patm. -ία) τοῦ βασιλέως. πόθεν δὲ ἐξελέξαντο ἀλλ' ἢ ἐκ τῶν βιβλίων (Vind. βιβλίον) τῶν ἐγκειμένων ἐν αἷς λέγει (Fa. add. ταῖς) τρισχίλιας (Coisl. ἐν ταῖς — sed

ταῖς ex αἷς effectum manu emendatrice — τρισχιλίας etc.) παραβολαῖς καὶ πεντακισχιλίας ῥῥαῖς¹⁾; ἐξ αὐτῶν οὖν τούτων οἱ φίλοι Ἐζεκιίου σοφοὶ ὑπάρχοντες ἐξελέξαντο τὰ (Vind. om.) πρὸς οἰκοδομὴν (Fa. add. τῆς, non item Coisl. et Vind.) ἐκκλησίας.

Nr. 2.

Post haec odd. Patm. et Coisl. novam inscriptionem habent: Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου ἐκ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἱστορίας, qua praetermissa Fabr. (ex Anastasio) et cod. Vind. ea quae sequuntur ad Hippolyti locum qui praecedat trahunt. Sunt autem haec: Τὰς δὲ βίβλους τοῦ Σολομῶντος τὰς περὶ τῶν παραβολῶν καὶ ῥῥων, ἐν (cod. Patm. αἰν) αἷς περὶ φυτῶν καὶ παντοίων ζώων φυσιολογίας, χρυσίων πετεινῶν τε καὶ νηκτῶν, καὶ ἱαμάτων πάθους παντός (Fa. et Vind. πάντως), γραφεύσας αὐτῷ ἀφανεῖς ἐποίησεν Ἐζεκιίας διὰ τὸ τὰς θεραπειῶν τῶν τοσημάτων ἐνθεν κομίζεσθαι τὸν λαὸν καὶ περιορᾶν (Coisl. περ. καὶ παρορᾶν) αἰτεῖν (pro αἰτεῖν Fa. et Vind. αὐτῶν) παρὰ θεῷ τὰς ἰάσεις.

Nr. 3.

Quem Eusebii locum excipit titulus: Τί ἐστιν ἡ σοφία οἰκοδομήσασα ἑαυτῇ οἶκον¹⁾ addita nota nominis Hippolyti. Legitur autem ipsum scholium hunc in modum: Χριστὸς ἡ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς σοφία καὶ δύναμις τὴν ἑαυτοῦ σάρκα· ὁ λόγος γὰρ σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν²⁾. — καὶ ὑπῆρξεν στύλος ἐπὶ τὴν τοῦ ἁγίου³⁾ πνεύματος ἑβδομάδα⁴⁾· ὥς φησιν Ἡσαΐας, καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἐπὶ πνεύματα τοῦ θεοῦ⁵⁾. — ἔσφαξεν δὲ τὰ ἑαυτῆς θύματα τοὺς προφῆτας κατὰ καιρὸν ἀναιρουμένους παρὰ τῶν ἀπίστων⁶⁾ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ βοῶντας, ἑκατά σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. — ἐκέρασεν⁷⁾ εἰς κρατῆρα τὸν ἑαυτῆς οἶνον· εἰς τὴν παρθένον· τὴν ἑαυτοῦ θεότητα ἐνώσας τῇ σαρκὶ ὡς οἶνον ἄκρατον, ὃ σωτήρ ἐγεννήθη ἐξ αὐτῆς ἀσυνγύτως θεὸς καὶ ἄνθρωπος. καὶ ἡτοιμάσατο τὴν ἑαυτῆς⁸⁾ τράπεζαν· τὴν ἐπίγνωσιν τῆς⁹⁾ τριάδος καταγγελλομένην. — ἀπέστειλεν τοὺς ἑαυτῆς δούλους· συγκαλοῦσα μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος, ὃς ἐστιν

¹⁾ In cod. Patm. et Vind. est τρισχιλίας παραβολὰς κ. πεντακισχιλίας ῥῥαῖς.

²⁾ Fabr. τοῦ ἁγίου Ἰππολύτου πάπα Ῥώμης εἰς τὸ· Σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον.

³⁾ Haec multo auctiora (e cod. Taur.) Fabr. et (a Sim. de Magistr. in act. mart.) Lagardius sic: ἡ σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον καὶ ὑπῆρξε στύλος ἐπὶ τὴν νέαν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἁγίαν σάρκα. στύλους ἐπὶ τὴν ἑβδομάδα τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπ' αὐτήν (Mai. ἐπ' αὐτῇ) ἀναπανομένου ἐσήμετε. (Haec omnia solus Lag. praemittit. Exscripsit vero eadem e catenis A. Maius Nov. pp. bibl. II. p. 73., ubi additur: καθὼς Ἡσαΐας μαρτυρεῖ λέγων· ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα.) Χριστὸς γὰρ (Fa. om.) φησὶν, ἡ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς σοφ. κ. δύν. ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον, τὴν ἐκ παρθένου σάρκωσιν, καθὼς προείρηκεν, ὁ λογ. σά. ἐγέν. κ. ἐσχ. ἐ. ἡμῖν, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ σοφὸς προφήτης· ἡ πρὸ τοῦ πλῶτος, φησί, καὶ παρεκτικῇ ζωῆς, ἡ ἀπειρος σοφία τοῦ θεοῦ ᾠκοδόμησε τὸν

οἶκον ἑαυτῇ ἐξ ἀπειράνδρου μητρὸς, νεὼν γούν (Sim. de Mag. γῆν) σωματικῶς περιθήμενος.

⁴⁾ Fa. et Lag. παναγίου. ⁵⁾ Ibidem εὐδῖαν.

⁶⁾ Ad haec addunt (aliena ab Hipp.) Fa. et Lag. ἄλλοι δὲ λέγουσιν εἶναι στύλους ἐπὶ τὰ ἐπὶ τῆς θείας τάγματα τὰ διὰ τῆς ἱερᾶς αὐτοῦ καὶ θεοπνεύστου διδασκαλίας τὴν κίλιν βαστάζοντα, ἦγον τοὺς προφῆτας, τοὺς ἀποστόλους, τοὺς μάρτυρας, τοὺς ἱεράρχας, τοὺς ἀσκητάς, τοὺς ὁστούς καὶ τοὺς δικαίους. ⁷⁾ Haec illi sic exaggerata: τὸ δὲ ἔσφ. τὰ ἐ. θύμ., τοὺς προφ. φησί καὶ μάρτυρας τοὺς κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν καθ' ἐκάστην ὑπὸ τ. ἀπίστ. ὥσπερ ἄγνας ἀναιρ. ὑπὲρ etc. ⁸⁾ Fa. et Lag. καὶ ἐκέρ. ⁹⁾ Lag. (ex errore) ἑαυτοῦ. ¹⁰⁾ Fa. et Lag. τ. ἁγίας τρ. κατεπαγγ. praeterea addunt: καὶ τὸ τίμιον καὶ ἄχραντον αὐτοῦ σῶμα καὶ αἷμα, ᾧ περ ἐν τῇ μυστικῇ καὶ θείᾳ τραπέζῃ καθ' ἐκάστην ἐπιτελοῦνται θυόμενα εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀειμνήστου καὶ πρώτης ἐκείνης τραπέζης τοῦ μυστικοῦ θείου δειπνου.

ἄφρων, ἐγκλινάτω πρὸς με, τοὺς ἀποστόλους εἰς τὸν σύμπαντα κόσμον προσκαλουμένους πάντα τὰ ἔθνη εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ¹⁰⁾. — καὶ¹¹⁾ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἶπεν τοῖς μήπω κεκτημένοις τὴν δύναμιν τοῦ ἁγίου πνεύματος¹²⁾, ἔλθετε φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων¹³⁾, καὶ πίνετε οἶνον ὃν ἐκέρασα¹⁴⁾ ὑμῖν τὴν θείαν αὐτοῦ σάρκα καὶ τὸ αἷον¹⁵⁾ αὐτοῦ αἷμα δέδωκεν ἡμῖν ἐσθίειν καὶ πίνειν εἰς ἄφρασιν ἁμαρτιῶν.

Nr. 4.*)

Τῇ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώμεναι, τῇ ἁμαρτίᾳ¹⁾, ἡ πορνεία, φθόρος²⁾, εἰδωλολατρεία, καὶ αὗται³⁾ αἱ τρεῖς οὐκ ἐνεπύλασαν⁴⁾ αὐτήν· οὐ γὰρ ἐμπιπλάται⁵⁾ αἰεὶ διὰ τῶν πράξεων τούτων νεκροῦσα ἡ ἁμαρτία τὸν ἄνθρωπον⁶⁾. ἡ δὲ τετάρτη⁷⁾ οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν Ἰκαρόν, ἡ κατὰ πάντων⁸⁾ πονηρὰ ἐπιθυμία⁹⁾. ὥσπερ γὰρ ἐν μὲν ἐστὶν τὸ σῶμα, ἔχει δὲ μέλη πολλὰ¹⁰⁾, οὕτως¹¹⁾ καὶ ἡ ἁμαρτία μία οὖσα πολλὰς καὶ ποικίλας ἐπιθυμίας ἔχει¹²⁾. ὅθεν τοῦτο διδάξει βουλόμενος διὰ παραδειγμάτων ἐπάγει λέγων¹³⁾ Ἰαίδης καὶ ἔρως γυναικὸς καὶ τάρταρος καὶ γῆ μὴ¹⁴⁾ ἐμπιπλαμένη ὕδατος· καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν Ἀρκεῖ. ὃν γὰρ τρόπον ὁ ἄδης οὐ διαλείπει δεχόμενος ψυχὰς ἀνθρώπων, οὐδὲ ὁ ἔρως τῆς ἁμαρτίας παύσεται ἐκπορνεύων καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων διαφθείρων¹⁵⁾. τῆς¹⁶⁾ δὲ αὐτῆς ἐννοίας ἔχονται ὁ τε τάρταρος καὶ τὰ λοιπά.

Ὁφθαλμὸν καταγελῶντα¹⁾ πατὴρ καὶ ἀτιμάζοντα γῆρας μητρός, βλασφημοῦντα τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐξουθενοῦντα Χριστὸν τὴν²⁾ τοῦ Θεοῦ σοφίαν· ἐκκόψαισαν³⁾ αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φαράγων, τὰ ἀκάθαρτα καὶ πονηρὰ πνεύματα, τὸ διορατικὸν τῆς ἀφροσύνης ὄμμα· καὶ καταφάγοισαν⁴⁾ αὐτὸν νεοσσοὶ αἰετῶν, καταπάτημα⁵⁾ ἔσονται τοῖς ποσὶν τῶν ἁγίων.

Τρία ἐστὶν ἀδύνατά μοι νοῆσαι καὶ τὸ δ' οὐκ ἐπιγινώσκω⁶⁾· ἵχνη ἀετοῦ πετομένου, τοῦ Χριστοῦ τὴν ἀνάληψιν· καὶ ὁδοὺς ὄψεως ἐπὶ πέτρας, ὁ διάβολος οὐχ εὗρεν ἵχνος ἁμαρτίας ἐν τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ· καὶ τρίβους νηὸς πομπούρου, τῆς ἐκκλησίας ὡς ἐν πελάγει τῷ βίῳ τούτῳ τῇ εἰς Χριστὸν

¹⁰⁾ Fa. et Lag. sic: τὸ δὲ ἀπέστ. τ. ἐ. δούλ. ἡ σοφία, ὁ χριστὸς δηλονότι, συγκαλ. με. ὑψ. κηρ. ὅς ἐ. ἀ. ἐκκλ. πρ. με φάσκουσα, τοὺς ἱεροὺς ἀποστ. πρόδῃλον τοὺς εἰς τ. σύμπ. κό. διαδραμόντας καὶ προσκαλέσαντας τὰ ἐ. εἰς τ. κελίνου ἐπὶ γν. ἀληθῶς τῷ ὑψηλῷ καὶ θείῳ τούτων κηρύγματι. ¹¹⁾ Fa. et Lag. τὸ δὲ καλ. ¹²⁾ Fa. et Lag. τὴν τοῦ ἁγ. πν. δύν. δηλονότι. ¹³⁾ Fa. et Lag. τὸν ἐμὸν ἄρτον. ¹⁴⁾ Cod. ἐκέρασα. Fa. et Lag. κέρασα. ¹⁵⁾ Fa. et Lag. τίμιον. Ibidem post ἡμῖν addunt φησίν.

*) Quae sequuntur omnia inde a τῇ βδέλλῃ usque τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, in Fabricii et Lagardii libris desiderantur. Protulit nuper, ut iam indicatum est, e catenis Vaticanis Ang. Maius. Quorum nihil animadvertit P. A. de Lagarde, quum „Hippolyti Romani quae feruntur omnia Graece“ a. 1858. editurum se in libri titulo professus esset. Quantopere vero scriptura Romana ex codice Patmio emendanda sit, facile patebit.

¹⁾ Mai. τῇ ἁμαρτ. ἀγαπώμ. ἀγαπήσει. ²⁾ Mai. ὁ φθόν. (sed ipse editor correxit φόν.) καὶ εἰδ.

³⁾ Mai. om. καὶ αὐτ. ⁴⁾ In codice est ἐνεμπλήσιν. ut etiam cod. Alex. habet; Mai. οὐ ἐνεπύλασαν.

⁵⁾ Hoc acc. ipse codex. Mai. ἐμπλήσιν. ⁶⁾ Mai. addit: μηδέποτε ἡλλοιωμένη ἀλλὰ πάντοτε ἐπαύξουσα. ⁷⁾ Mai. ἡ γὰρ τετ. φησίν. ⁸⁾ Mai. κατὰ πάντα. ⁹⁾ Mai. add. τετάρτην λέγων τὴν μετὰ πάντων ἐπιθυμίαν ἐσήμανεν. ¹⁰⁾ Mai. μέλ. δ. πο. ἔχ. ¹¹⁾ Mai. οὕτω. ¹²⁾ Mai. ἐν αὐτῇ ἔχ. δι' ὧν ἐπίβουλος τῶν ἀνθρώπων γίνεται. ¹³⁾ Mai. διὰ παρ. δὴ φησιν. ¹⁴⁾ Mai. οὐ. ¹⁵⁾ Mai. οὐδένα γὰρ τρόπ. ὁ ἄδ. οὐ δι. δεχ. ψ. ἀνόντων ἀνθρ. οὐδὲ ὁ ἔρ. τ. ἁμ. ὡς γυναικὸς παύεται ἐκπ., προδότης τῆς αὐτοῦ ψυχῆς ὅστις γενόμενος. ¹⁶⁾ Mai. ὡς τάρταρος δὲ αἰετ. ἐν etc. quibus nihil in textu Patm. respondet.

¹⁾ Mai. negligentissime: ὁφθαλμὸς καταγελῶν τὰ τοῦ πα. (pergens x. ἀτιμάζοντα). ²⁾ Mai. corrupte: βλ. τ. θε. καὶ μητέρα ξηουθ. Χριστοῦ τὴν. ³⁾ Mai. ex errore ἐκκόψαισαν. ⁴⁾ Mai. καταφάγοισιν. ⁵⁾ Mai. καὶ καταπατήμενα. ⁶⁾ Mai. τέταρτον pro δ'.

ἐλπίδι διὰ τοῦ σταυροῦ κυβερνωμένης· καὶ ὁδοὺς ἀνδρὸς ἐν νεότητι, τοῦ ἐκ πνεύματος ἁγίου καὶ τῆς παρθένου γεγεννημένου· ἰδοὺ γὰρ φησὶν ἀνὴρ, ἀνατολὴ ὄνομα αὐτοῦ⁷⁾).

Τοιαύτη ὁδὸς μοιχαλίδος, ἣ ὅταν πρᾶξῃ, ἀποτινυμένη οὐδὲν φησιν πεπραχέναι⁸⁾ ἄτοπον· τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἀναστροφὴ τῆς ἐκκλησίας πιστευούσης Χριστῷ, ἣ μετὰ τὸ πορνεῦσαι ἐν⁹⁾ τοῖς εἰδώλοις ἀποταξαμένη τοῦτοις καὶ τῷ διαβόλῳ καὶ ἀπολουσαμένη τὰς ἁμαρτίας καὶ λαβοῦσα ἄφεςιν οὐδὲν φησιν πεπραχέναι ἄτοπον.

Διὰ τριῶν σείεται ἡ γῆ, διὰ πατρὸς καὶ¹⁰⁾ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος· καὶ τὸ δ' οὐ δύναται φέρειν τὴν ἐσχάτην ἐπιφάνειαν τοῦ σωτήρος¹¹⁾. — Ἐὰν οἰκέτις¹²⁾ βασιλεύσῃ. Ὁ Ἰσραὴλ ἐν Αἰγύπτῳ δούλος γενόμενος καὶ ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας¹³⁾ βασιλεύσας. καὶ ἄφρων πλησθῇ¹⁴⁾ σιτίων· τὴν γῆν ἐξ ἐτοιμοῦ λαβὼν καὶ φαγὼν καὶ ἐμπλησθεὶς ἀπελάττισεν. καὶ παιδίσκη ἐὰν ἐκβάλῃ¹⁵⁾ τὴν ἐαυτῆς κυρίαν· ἡ κυριοκτύπος συναγωγὴ σταυρώσασα τὴν σάρκα τοῦ Χριστοῦ ἔξω τῆς πύλης¹⁶⁾. καὶ γυνὴ μοιχὴ ἐὰν τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ· ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ¹⁷⁾.

Τέσσαρά ἐστιν ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς, ταῦτα δὲ ἐστὶν σοφώτερα τῶν σοφῶν· οἱ μύρμηκες, οἷς οὐκ ἐστὶν ἰσχύς, ἐτοιμάζονται θέρους τὴν τροφήν· τὰ¹⁸⁾ ἔθνη διὰ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἐτοιμάζουσιν ἑαυτοῖς τὴν αἰώνιον ζωὴν δι' ἔργων ἀγαθῶν. καὶ οἱ χωρογρόλλιοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρὸν ἐποίησαν ἐν πέτραις τοὺς ἐαυτῶν οἴκους· τὰ ἔθνη ἐπὶ τῇ πνευματικῇ πέτρᾳ Χριστῷ ὀικοδομῶνται, ἥτις ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. ἀσκαλαβώτης χερσὶν ἐρειδόμενος καὶ ἐνάλωτος ὢν, οὗτος οἰκεῖ ἐν ὀχυρώμασιν βασιλέων· ὁ ληστής ἐν τῇ ἐκτάσει τῶν χειρῶν τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ ἐπεριδόμενος οἰκεῖ ἐν τῷ παραδείσῳ, τῷ ὀχυρώματι τῶν δύο¹⁹⁾ βασιλέων, πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος.

Ἀβασίλευτον ἡ ἀκρίς, καὶ ἐκστρατεύει ἀφ' ἐνὸς κελύσματος εὐτάκτως. ἀβασίλευτα ἦσαν τὰ ἔθνη, ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας γὰρ ἐβασιλεύοντο· νῦν δὲ πιστεύσαντα²⁰⁾ τῷ θεῷ στρατεύονται τὴν ἐπουράνιον στρατείαν.

Τρία ἐστὶν ἃ εὐδὼς πορεύεται, καὶ τὸ δ' ὃ καλῶς διαβαίνει· ἄγγελοι ἐν οὐρανοῖς, ἅγιοι ἐπὶ τῆς γῆς, ψυχὰι δικαίων ὑπὸ γῆν· καὶ τὸ δ', ὁ θεὸς λόγος σαρκωθεὶς διέβη καλῶς μήτραν παρθένου, ἀνάπλασιν τοῦ Ἀδὰμ ποιοῦμενος· διέβη²¹⁾ ἐν κόσμῳ, κήρυξ ἀληθείας γενόμενος· διέβη ἐν ἁδῇ, τὰς ψυχὰς τῶν πεπεδημένων λύσαι τοῦ δέσμον βουλευόμενος· διέβη πύλας οὐρανῶν, ἀπαρχὴ ἀναστάσεως καὶ ἀναλήψεως πᾶσιν γενόμενος.

Σκύμνος λέοντος ἰσχυρότερος κτηνῶν· Χριστὸς ὑπὸ Ἰακώβ ἐν τῷ Ἰούδα²²⁾ προφητεύμενος. Ἀλέκτωρ περιπατῶν ἐν θιγλείας εὐψυχος²³⁾. Παῦλος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις προθύμως κηρύσσων τὸν λόγον τοῦ θεοῦ²⁴⁾. Τράγος ἡγούμενος αἰπολίου· ὁ ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ κόσμου σφαγιασθεὶς²⁵⁾. Καὶ βασι-

⁷⁾ Huius loci textus prorsus idem est apud Maium. ⁸⁾ Mai. negligenter: οὐδ. φησὶ πεπραχθῆναι. ⁹⁾ Mai. omittit. ¹⁰⁾ Mai. om., postea plene scriptum habet τὸ τέταρτον. Item infra. ¹¹⁾ Mai. τοῦ Χριστοῦ. ¹²⁾ Mai. οἰκέτης. ¹³⁾ codex ἐπαγγελίας. ¹⁴⁾ Mai. πλησθεὶς. ¹⁵⁾ Mai. ἐκβάλῃ. ¹⁶⁾ Mai. om. male verba ἔξω τ. πύλης. ¹⁷⁾ Ista omnia: καὶ γυνή — τ. Χρ. apud Mai. desi-

derantur. ¹⁸⁾ Mai. male καὶ τὰ. ¹⁹⁾ Sic cod. Patm., rectius ut videtur Mai. τριῶν. ²⁰⁾ Mai. πιστεύσαντες. ²¹⁾ Ab hoc altero διέβη ad quartum transiit catena apud Maium, ita ut verba διέβη ἐν κόσμῳ usque βουλευόμενος apud eum desint. ²²⁾ Mai. ἐν τ. Ἰ. ὑ. Ἰακ. ²³⁾ Mai. εὐψυχος. ²⁴⁾ Mai. Χριστοῦ τοῦ θεοῦ. ²⁵⁾ Mai. ἁγιασθεὶς.

λαὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει· Χριστὸς βασιλεύσας ἐπὶ τὰ ἔθνη δημηγορεῖ διὰ προφητῶν καὶ ἀποστόλων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

Nr. 5.

Sequitur in codice: πῶς νοητέον τὸ Οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν ἀνθρώπῳ, ὃς (sic, ut cod. Alex.) φάγεται καὶ πίεται καὶ δείξει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόθῳ αὐτοῦ. (Eccl. 2, 24.) Hunc titulum quae verba excipiunt (praeposito numero *ιη'*), ea et ipsa Hippolyto (nec contra videtur esse codex Patmius) adscribuntur apud Anastasium Sinaitam quaest. XL. et in Mss. Bodl. apud Sim. de Magistr. p. 273., unde ad editionem Lagardii transierunt, cf. pag. 200. nr. 136. Οὐ σαρκικῶς ἐσθίειν καὶ πίνειν προστάσσει ὁ ἐκκλησιαστής ἀλλὰ πνευματικῶς etc. Convenit autem scriptura codicis Patmii cum editis, nisi quod pro ἀπατάσθαι habet ἀπατάσθαι, item πορευθῆναι pro πορεύεσθαι.

XXVIII.

Quo codice Coisliniano supra (pag. 110.) usi sumus ad edendum Pseud-Epiphanii libellum de prophetis, ex eodem Montefalconius in Bibliotheca Coisliniana pag. 193. exeunte aliquot versus de canone bibliorum sacrorum exscripsit. Qua in re varie erravit. Non enim in codice est: ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἐκ τῶν ἐπῶν. Ὅφρα δὲ etc.; sed index librorum Novi Testamenti exit verbis: παύλου ἰδ. ἀποκάλυψις ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ. Iam sequitur: τοῦ θεολόγου. ἐκ τῶν ἐπῶν. Ὅφρα δὲ etc. Quae quidem ad Gregorium Nazianzenum, quem Theologi nomine veteres insignire solent, spectare in promptu est. Altero vero versu non scriptum est κακοῖτες sed κακοῖτες, quod corrigendum est κακότητες (non κακότητος, quemadmodum editio operum Gregorii Coloniensis 1690. habet). Neque quarto versu ἱστορικαὶ καὶ μὲν ἑασι βιβλοὶ δυοκαίδεκα πᾶσαι scriptura absolvitur, sed additur quintus: τῆς ἀρχαιοτέρας ἐβραϊκῆς σοφίης, ad quem ipsum illud πᾶσαι exeunte versu 4. positum sensu pertinere interpunctione significatur. Quos versus excipit index librorum Veteris Testamenti ex ratione eiusdem Gregorii: cf. Opp. II. p. 98. Quamvis scriptura codicis Coisl. bonitate non excellat, tamen haec notari possunt. Versu 14. βασιλειῶν (vix recte) pro βασιλῶν, v. 17. σολομώντιαι *) pro -ώνται, v. 23. ἀμβακόνυ pro ἀββακόνυ, v. 30. ἀρίθμει (rectissime) pro ἀριθμοί, v. 32. (editum est male δι' ἰταλίη pro δ' ἰταλίη) ἀχαϊάδι pro ἀχαιῆδι. Finito carmine sequitur: περὶ τῶν ἑβραίων καὶ ὅσα τούτων ἐκτός. Rursus post sexaginta illos hic titulus ponitur: καὶ ὅσα ἔξω τῶν ἑβραίων. Qui libri hunc in modum notantur: α' σοφία σολομώντος· β' σοφία σιράχ· γ' μακκαβαίων· δ' μακκαβαίων· ε' μακκαβαίων· ς' μακκαβαίων· ζ' ἐσθήθ· η' ἰουδῆθ· θ' τωβίτ. Hos denique excipiunt: καὶ ὅσα ἀπόκρυφα. α' ἀδάμ· β' ἐνώχ· γ' λάμεχ usque κ' εὐαγγέλιον κατὰ ματθαίαν. Quae recte exscripsit Montefalconius, nisi forte retinere poterat ἡμοῦ pro ἡλίον, et numero *ιη'* potius βαρνάβα ἐπιστολή quam -λαί pro ratione compendii edendum erat. Praeterea sub *ιθ'* in codice scriptum est: παύλου πράξις.

*) Etiam in codice Patmio saeculi decimi scribitur: ὁ σολομώντιος νῆος.

XXIX.

In codice Sangallensi nr. 912. sub recentiore scriptura cum multis psalterii fragmentis etiam aliquot Jeremiae fragmenta ex veteri versione Latina latent. Legimus non sine magna difficultate paginas 303 et 304. 309 et 310. 25 et 26. 31 et 32., quibus quattuor paginae libri antiquioris i. e. saeculi fere quinti ad rescribendum adhibiti repraesentantur, quavis pagina recentioris dimidiam antiquioris efficiente. Duabus alteris continebatur Jeremiae 47, 12—18., alteris 17, 10—16. Prioris loci versio Itala nondum innotuit; nec magis alterius, nisi quod ex Augustini, Ambrosii aliorumque scriptis plura fragmenta colligi possunt iamque a Blanchino collecta sunt. Itaque ad utrumque locum comparandum Vulgatae textum additis ad posteriorem patrum fragmentis ex opere Blanchini adscribemus.

I. Pag. 304.

Lex bibendi calicem biberunt
et tu dum mundata videris
non mundaberis per me
enim iuravi dicit dms quia
nemo pertransiet in op
probrio et in maledictione
eris in parte tua et omnes
civitates tuae erunt deser

II. Pag. 309.

tae in aeternum auditu
audivi a dmo et nuntios
ad gentes misit dicens con
gregate vos et venite adver
sum eam exsurgete in pug
nam pupillum dedi te inter
gentes dignae (sic) contemptu

III. Pag. 303.

Inter homines lusus tuus
adquisivit hoc tibi stulti
tiam (sic) cordis tui habitavit
in cavernis petrarum
comprehendit munitio
nem collis excelsi et quia
exaltasti sicut aquila nidu
tuum inde detraham te

III. Pag. 310.

eritq idumea sine vesti
gio omnis qui transiet
per eam sibilabit sicut sub
versa est sodoma et gomo[r]
ra et vicinae eius civitates
sic subvertam te dicit dms
omnipotens non sedebi[t]

Cf. ad I. usque III. Jerem. 47, 12. Quia haec dicit dominus: Ecce quibus non erat (I.) iudicium ut biberent calicem, bibentes bibent. Et tu quasi innocens relinqueris? non eris innocens, sed bibens bibes. 47, 13. Quia per me ipsum iuravi, dicit dominus, quod in solitudinem et in opprobrium et in desertum et in maledictionem erit Bosra, et omnes civitates eius erunt [II.] in solitudines sempiternas. 47, 14. Auditum audivi a domino, et legatus ad gentes missus est: Congregamini et venite contra eam, et consurgamus in praelium. 47, 15. Ecce enim parvulum dedi te in gentibus, contemptibilem [III.] inter homines. 47, 16. Arrogantia tua decepit te et superbia cordis tui, qui habitas in cavernis petrae et apprehendere niteris altitudinem collis: cum exaltaveris quasi aquila nidum tuum, inde detraham te, dicit dominus. 47, 17. [III.] Et erit Idumaea deserta: omnis qui transibit per eam, stupebit et sibilabit super omnes plagas eius. 47, 18. Sicut subversa est Sodoma et Gomorrha et vicinae eius, ait dominus: non habitabit ibi vir etc.

V. Pag. 25.

—— [se]cundum vias eius
 [et secu]ndum fructum co
 [gitatio] num — — — —
 — — — s. clamavit perdix
 [congr]egavit — — — —
 ——— multos rapiat sibi
 ——— acquirens divitias
 ——— [no]n cum iudicio in

VI. Pag. 32.

[dimidi]o dierum eius dere
 [linque]nt eum et usq. in no
 [vissim]o suo erit stultus.
 [thron]us autem virtute
 [exaltat]us est. et erit — —
 — — o nostra patientia
 — — rael.

VII. Pag. 26.

Dñe omnes qui te [dereli]
 querunt confun[dantur]
 qui discesserunt [a te]
 scribantur in libr[o mortis]
 quia derelinquer[unt fon]
 tem vitae dñi. cu[ra me dñe]
 et salvus ero. tu es [secu?]
 ritas mea. ecce hii [dicunt]

VIII. Pag. 31.

mihi ubi est verb[um dñi]
 veni ego autem n[on labo]
 ravi subsequens [te et diē]
 hominis non de[sideravi]
 tu scis quae proced[ebant de]
 labiis meis in co[nspectu]
 tuo sunt omnia. — —

Cf. ad V—VIII. Jerem. 17, 10. — — qui do unicuique [V.] iuxta viam suam et iuxta fructum adinventionum suarum (Aug. ut dem un. secundum vias eius et secundum fructum studiorum eius). 17, 11. Perdix fovit quae non peperit, fecit divitias et non in iudicio (Aug. Clamavit perd., congregavit quae non peperit [Auct. op. imp. in Mt. filios quos non genuit], faciens divitias suas non cum iudicio) in (VI.) dimidio dierum suorum (Aug. eius) derelinquet (Aug. -quent) eas (Aug. eum) et in novissimo suo (Aug. -ssimis suis) erit insipiens (Auct. op. imp. stultus). 17, 12. Solium gloriae altitudinis a principio locus sanctificationis nostrae (Aug. sedes autem glor. exaltata est [Amb. thronus virtutis ex. est], sanctificatio nostra.) 17, 13. Expectatio Israel (Aug. Patientia Isr.) (VII.) domine: omnes (Aug. universi) qui te derelinquunt, confundentur (Aug. -dantur); recedentes (Aug. qui recesserunt) a te, in terra scribentur (Aug. super terram scribantur; Auct. l. contr. Fulg. scribentur in libro mortis), quoniam dereliquerunt (cod. S. Gall. -linq-) venam aquarum viventium (Aug. fontem vitae) dominum (cod. ut edidimus: domini). 17, 14. Sana me domine, et sanabor (Hier. salvus ero), quoniam (Aug. quia, Hier. omittit) laus (Aug. gloria) mea tu es (Hier. tu es gl. mea). 17, 15. Ecce ipsi dicunt (VIII.) ad me (deest itala): Ubi est verbum domini? Veniat. 17, 16. Et ego non sum turbatus (Aug. etc. Non laboravi) te pastorem sequens (Aug. post te), et diem hominis non desideravi (Aug. concupivi), tu scis. Quod egressum est de labiis meis, rectum (Hier. om.) in conspectu tuo fuit (Hier. ante faciem tuam est).

XXX.

Eadem bibliotheca Sangallensis pluribus gaudet codicibus veteribus Latini bibliorum textus. In quibus excellunt duo libri palimpsesti, alter evangeliorum, alter epistularum Pauli. Prioris fragmenta maiorem omnium quattuor evangeliorum partem comprehendunt¹⁾, in altero supersunt fragmenta epistularum ad Philippenses, ad Colossenses, ad Ephesios, prioris ad Thessalonicenses et prioris ad Timotheum. Textum continent Hieronymi, sed antiquissimis eius testibus adnumerandi sunt; neuter enim saeculo sexto inferior haberi potest. Utroque nuper usi sumus in adornanda VII. Novi Testamenti editione nostra critica (cf. Prolegg. CCL. et CCLI.), sed nondum ita excussi sunt ut decet. Ceterum iam anno 1830. eorum est mentio facta in Gustavi Haenel collegae clarissimi Catalogis librorum manuscriptorum pag. 729. adhibitis schedis Ildefonsi ab Arx. Qui quum excelleret tractandis antiquis scripturis, tamen in excerptis illis evangeliorum fragmentis duobus locis graviter falsus est. Quae enim ad Matth. 23, 13. adnotata sunt, ex iis „Lucinii exemplar“ effecit, quod ad Haenelium quoque transiit²⁾; at pro „lucinii“ legere debebat „latino“, quod ne cui post me codicem inspicienti dubium sit, chemicis infusis clarissimum reddidi. Scriptum enim ita est: „*In latino exemplari post hunc capitulum, ubi increpantur hyppocritae (sic, non hypocritae), qui cludent (sic, non clodunt) regnum caelorum, sequitur hoc capitulum: Vae vobis scribae et pharisaei hyppocritae, qui comeditis domos viduarum oratione longa orantes: propter hoc amplius accipietis iudicium. Hoc (ita videtur, etsi secunda littera potius u quam o esse videatur) vero non habet hoc capitulum, unde arbitror apud latinos aliqua superflua inveniri.* Simili modo ad Joh. 1, 35. adnotatum est: *In altero exemplari iohanna repperitur pro iona, sed mihi magis videtur hoc rectum, cum etiam in alio loco manifestissime fili iona id est bariona dicatur.* Alter vero locus, quo in eruendo Ildef. ab Arx vehementer erravit, Mc. 1, 2 sq. est. Significavit enim sic ibi adnotatum esse: *Hoc in greco minime repperitur.* Quod si verum esset, gravissimum esset. Quum enim viris acutissimis dubium visum sit, an ipse Marcus evangelii sui initium illis Veteris Testamenti testimoniis exornaverit, tamen in veteribus textus sacri documentis nihil unquam inventum est quod dubitantes confirmaret. At nec in codice Sangallensi tale quid invenitur; scriptum enim ibi est: *in eseia minime repperitur.*

Ceterum „Graecum exemplar“, cuius cum Ildefonso ab Arx Haenelius meminit, revera aliquoties conlatum est cum Latinis. Ita ad Marc. 14, 3. adnotatur, et uncialibus quidem litteris pulcherrimis: *συντριψατα το (sic; corrige notam in N. T. meo ad h. l.) αλαβαστρον.* Ibidem ad v. 6.: *κοπος παρεχετε.* Ad Joh. 8, 25: *τω αρχη in graeco accusativum (sic) sonat, non nominativum.*

¹⁾ Sangallensibus foliis etiam aliquot Turicensia accedunt, eiusdem corporis disiecta membra.

²⁾ „Scriptor tria exemplaria ad manus habebat, duo Latina, quorum unum erat Lucinii, et tertium Graecum“.

Sed nunc quidem servatis in aliud tempus reliquis propositum est exemplum edere scripturae psalterii Latini, cuius eadem bibliotheca non exigua fragmenta continet. Textum illa praebent Italum, septimo fere saeculo scriptum, conferendum cum variis eiusdem rationis libris, quos ad suam biblicorum editionem Blanchinus adhibuit.

LXXXIII. in fine pro turcularibus.

filiis coreph. psalmus david.

Quam amabilia sunt tabernacu-

la tua dñe¹⁾ virtutum. Concu-

piscit et defecit²⁾ anima mea

in atria dñi. cor meū et caro

mea exultaverunt in dñm vivum.

eteni passer invenit sibi domum

et turtur nidū sibi ubi reponat

pullos suos. altaria tua dñe³⁾

virtutū rex meus et dñs meus.

Beati omnes qui habitant in domo

tua in sc̄lm̄ sc̄li laudabunt te.

Beatus vir cuius est auxilium apud

te dñe ascensus in corde eius.

Disposuit in convallem lacrima-

rū in locū quē disposuisti ei.

Eteni benedictionem dabit qui le-

ge dedit ambulabunt de virtute

in virtutem videbitur dñs deorū

in sion. Dñe dñs virtutum exaudi

praecem meā aurib: percipe dñs iacob: 22

1 super omnia tabernacula iacob.

gloriosa dicta sunt de te civitas dī.

Memor ero raab et babilonis scien-

tib: me. ecce alienigine⁴⁾ et tyrus

5 et populus aethiopum hi fuerunt

in ea. mater sion dicit homo et

homo factus est in ea et ipse funda-

vit ea altissimus. Dñs narravit

scripturis populorum suorum.

10 et principum eorū qui fuerunt

in ea. sicut laetantium omnium

nostrorū habitatio est in te::

LXXXVII. psalmus cantici david.

Dñe dñs salutis meae in die clama

15 vi et nocte corā te. Intret

oratio mea in conspecto tuo

.....⁵⁾ inclina aurem tuā ad pre-

ce meā dñe. Quia repleta est ma-

lis anima mea et vita mea in infer-

20 no adpropriavit.⁶⁾ aestimatus su-

cū discendentib: in lacum factus

su sicut homo sine adiutoriu inter

mortuos liber.

¹⁾ Secunda manu repositum est deus. ²⁾ Concupiscit et defecit: ita etiam psalt. Corb. ³⁾ Secunda manus addidit deus. ⁴⁾ Sic codex. ⁵⁾ Quod h. l. scriptum erat plane erasum est. ⁶⁾ Ita pro appropriavit.

[Ps. 100.]

sicut vulnerati dormientis¹⁾ pro

iecti in monumentis quorū non
est memor²⁾ amplius et quidē ipsi de
manu tua expulsi sunt. posuerunt
me in loco inferiori in tenebris et
in ūbra mortis. In me confirma
ta est ira tua et omnes elationis³⁾
tuas super me induxisti. Longe
fecisti notus meus⁴⁾ a me posuerunt
me in abominatione⁵⁾ sibi. tradi
tus sū et non egrediebar oculi mei
infirmati sunt pre inopia. clama
vi ad te dñe tota die expandi ma
nus meas ad te. numquid mor
tuis facies mirabilia aut medici
resuscitabunt et confitebuntur
tibi. numquid enarravit ali
quis in sepulchru misericordi
am tuam aut veritate tua in perdi
tione. Nūquid cognuscentur
in tenebris mirabilia tua. et ius
titia tua in terra oblibionis.

1 **Misericordia** et iudicium can
tabo tibi dñe psallam et intel
liga in via immaculata quan
do venies ad me. perambu
5 laba in innocentia cordis mei
in medio domus tuae. non proponeba
ante oculus meus⁶⁾ rem mala facien
tes prevaricationes odivi. non ad
hesit mihi cor pravū declinantes a me
10 malignus⁷⁾ non agnoscebam. detra
hentem adversū proximum suū ocul
te⁷⁾ eū persequabar. supervo oculo et
insatiabile corde cū hoc simul non ede
bam. oculi mei super fidelis⁸⁾ terrae ut
15 sedeant hii mecum. Ambulans in via
immaculata hic mihi ministrabat.
non habitabit in medio domus meae
qui faciunt supervia⁷⁾ que⁹⁾ loquitur ini
qua non dixit¹⁰⁾ in conspectu oculorū
20 meorū. In matutinis interficieba
omnes peccatores terrae ut disperda
22 de civitate dñi omnes qui operantur
iniquitatem::

XXXI.

Ad aliud psalterium pergimus, cuius fragmenta in thesauris eiusdem S. Galli biblio
thecae locum habent*). Textum continet tum Graecum tum Latinum, sed illum et ipsum
Latinis litteris scriptum. Ad similitudinem igitur accedit psalterii Veronensis, quod Blan
chinus anno 1740. Vindiciis suis canonicarum scripturarum addidit. Cf. Vet. Test. nostr.

¹⁾ Correctum est dormientes. ²⁾ Secunda manu memoria. ³⁾ Correctum elationes. ⁴⁾ Cor
rectum notos meos. ⁵⁾ Correctum abominationē. ⁶⁾ Correctum est oculos meos. ⁷⁾ Hoc loco
nil correctum est. Intacta etiam manserunt oculute, insatiabile, faciunt supervia. ⁸⁾ Correctum fide
les. ⁹⁾ Correctum qui. ¹⁰⁾ Erasmus est t, sed emendatio (direxit) ut videtur non est absoluta.

*) Cum illis fragmentis etiam aliud psalterium Graecum et Latinum bibliothecae Sangallensis
commemoravi: Deutsche Zeitschrift für christliche Wissenschaft und christliches Leben, 1857, Nr. 8,
ubi est: Neue Arbeiten über theologische besonders biblische Schriftdenkmale zu München, St. Gal
len und Zürich. Simile istud est pro scriptura et aetate codici evangeliorum Sangallensi a Rettigio
a. 1836 edito. Cum huius codicis tum eorum, de quibus in textu agimus, fragmentorum mentio
faciunda erat in nuperrima editione nostra Veteris Testamenti sec. LXX. pag. LVIII.

ed. III. Prolegg. pag. LVIII sq. Quorum utrumque grave est de pronuntiatione litterarum Graecarum testimonium; vehementer autem eo inter se differunt quod liber Veronensis, quinti vel sexti saeculi, ab itacismo posterioris aevi multo magis quam Sangallensis abhorret, qui quidem nono demum saeculo scriptus videtur. Quae differentia quo melius appareat, sub Sangallensi textu ubique adnotandam curavimus Veronensem scripturam. Latinam vero columnam quam vocant non adposuimus, quoniam tota a vulgato textu pendet.

[E]ulogitos¹⁾ kyrrios.²⁾ oti etha[umas]tosen 1
 to eleos autu· en póli periochis³⁾
 [E]go de ipa· ecstasi⁴⁾ mu· aperimme⁵⁾
 apo prosopu· ton ofthalmon⁶⁾ su·
 [D]ia tuto isacusas· kē.⁷⁾ tis fonis tis deiseos⁸⁾ mu· 5
 en to cecragene me prosse·
 [A]gapisate⁹⁾ ton kyrriorion¹⁰⁾ pantes· iosii¹¹⁾ autu·
 oti alithias.¹²⁾ ecziti¹³⁾ kyrrios.¹⁴⁾ ce antapodidosin·
 tis perrissos· piusin¹⁵⁾ iperifanian.¹⁶⁾
 [A]ndrizeste.¹⁷⁾ ce crateústho icardia imon.¹⁸⁾ 10
 pantes· hi¹⁹⁾ elpizontes· epi kyrriorion.²⁰⁾
 [M]acharii.¹⁾ on aféthisan.²⁾ e anomie·
 ce on epecalipthisan.³⁾ e amartie·
 [M]acharios⁴⁾ anir.⁵⁾ o umi⁶⁾ logisete kyrrios.⁷⁾
 amartian· unde⁸⁾ estin en to stomati autu· dolos· 15
 [O]ti esigisa.⁹⁾ epaleothi¹⁰⁾ ta osta mu·
 apo tu crazin me· olin· tin iméran.¹¹⁾
 [O]ti iméras.¹²⁾ ce nictos.¹³⁾ ebarinthe¹⁴⁾ epe me·
 icheir¹⁵⁾ su· estrafin¹⁶⁾ istaleporian mu.¹⁷⁾
 ento empagine¹⁸⁾ mi¹⁹⁾ acantha.²⁰⁾ 20
 [T]in anomian²¹⁾ mu· egnorisa 21

¹⁾ eulogetos ²⁾ quirios ³⁾ perioches ⁴⁾ en te ecstasi ⁵⁾ aperrimme ⁶⁾ ophthalmon ⁷⁾ isecusas
 quirie ⁸⁾ tes phones tes deeseos ⁹⁾ agapesate ¹⁰⁾ quirion ¹¹⁾ y osiy ¹²⁾ alethias ¹³⁾ eczeti ¹⁴⁾ qui-
 rios ¹⁵⁾ tys perissos pyusin ¹⁶⁾ yperephanian ¹⁷⁾ andrisesthe ¹⁸⁾ e cardia ymon ¹⁹⁾ y ²⁰⁾ quirion.

¹⁾ macariy ²⁾ aphethesan ³⁾ apocalypthesan ⁴⁾ macarios ⁵⁾ aner ⁶⁾ *u (u u?) me, **o
 (o u?) me pro o u mi ⁷⁾ quirios ⁸⁾ ude ⁹⁾ esigisa ¹⁰⁾ epaleothe ¹¹⁾ olen ten emeran ¹²⁾ eme-
 ras ¹³⁾ nyctos ¹⁴⁾ ebarynthe ¹⁵⁾ e chir ¹⁶⁾ estraphen ¹⁷⁾ deest mu ¹⁸⁾ empagene ¹⁹⁾ my ²⁰⁾ acan-
 than addito diapsalma ²¹⁾ ten amartian.

- ce tin [a]martian¹⁾ mu· uc ecalipsa·²⁾ 1
- [I]pa· exagoreuso· catemu· tin³⁾ anomian mu·
to kō·⁴⁾ ce ypsi·⁵⁾ aficas·⁶⁾ tin⁷⁾ asebian tis⁸⁾ amartias mu·⁹⁾
- [Y]per tautis¹⁰⁾ proseuxete· prosse· pas· ósios·
en cero eutheto· 5
- [P]lin· en cataclismo¹¹⁾ idaton¹²⁾ pollon·
pros auton· uc eggysin·¹³⁾
- [S]ý mu i catafigi¹⁴⁾ apothlipseos· tis
periechsusis¹⁵⁾ me· to agallioma¹⁶⁾ mu·
litrose¹⁷⁾ me· apoton ciclosanton¹⁸⁾ me·¹⁹⁾ 10
- [S]ynetiose· ce cimbiose·²⁰⁾ en odo tauti
i poreusi·²¹⁾ epistirio²²⁾ epise· tus ofthalmus²³⁾ mu·
- [M]i²⁴⁾ ginesthe·²⁵⁾ os ippos· ce imionos·²⁶⁾
is²⁷⁾ uc estin sinesis·²⁸⁾
- [E]ncimo ce chalino·²⁹⁾ tas· siagónas· auton· 15
anxis·³⁰⁾ ton· mi³¹⁾ eggizonton³²⁾ prosse
- [P]olle· e mastiges· tu amartolu·
ton de elpízonta epi kñ·³³⁾ eleos ciclose·³⁴⁾
- [E]ufranthite³⁵⁾ epi kñ·³⁶⁾ ce agallias the dicei·³⁷⁾
ce cauchasthe pantes hieuthis ti cardia·³⁸⁾ 20

XXXII.

In catalogo codd. mss. bibl. Reg. Bav. ab Ignatio Hardt plures indicati sunt libri palimpsesti, in quibus non ultimo loco ponendum esse codicem Gr. 252. accuratiore nuper examine instituto intellexi. Compositus enim est ex quattuor libris antiquioribus Graecis, quorum tres litteris uncialibus octavi et noni saeculi scripti erant. Ex his unus argumenti erat patristici (*απειν· δια τι γαρ ουκ εβαλλε — το το αργυριον μου εις τρα — πεζιτας καγω ελθων ... και εν τοις κοσμοις πρην — μασιν· διατηθην την εαντον οικονομαν ... της μετανοιας· την θαν — μαστην εκεινην ρααβ· — ην εσωσα δια μετανοιας*); alter lectiones biblicas in usum ecclesiae ex-

¹⁾ ten anomian ²⁾ ecalypsa ³⁾ ten ⁴⁾ quirio ⁵⁾ sy pro ypsi (?) ⁶⁾ aphecas ⁷⁾ ten ⁸⁾ tes ⁹⁾ cardias mu. Diapsalma ¹⁰⁾ tantes ¹¹⁾ plen en cataclysmo ¹²⁾ ydaton ¹³⁾ addit Diapsalma ¹⁴⁾ i (sic) cataphyge ¹⁵⁾ tes periechuses (vitiose cod. Sang. - chsuis) ¹⁶⁾ agalliam ¹⁷⁾ lytrose ¹⁸⁾ cyclosanton ¹⁹⁾ addit Diapsalma ²⁰⁾ synbibo se ²¹⁾ taute e poreuse ²²⁾ episterio ²³⁾ ophthalmus ²⁴⁾ Me ²⁵⁾ Haec vox non satis apparet in cod. Sang. ²⁶⁾ emionos ²⁷⁾ ys ²⁸⁾ synesis ²⁹⁾ en chalino ce cemo ³⁰⁾ agxes ³¹⁾ me ³²⁾ eggizonton ³³⁾ quirion ³⁴⁾ cyclosi ³⁵⁾ euphranthete ³⁶⁾ quirion ³⁷⁾ dicey ³⁸⁾ y euthis te cardia.

cerptas, tertius vitas sanctorum continebat. Quem secundo loco diximus, eius totam paginam (fol. 97.) eruere contigit, in qua scriptum est Jesai. 93, 7—9. et Zach. 14, 4. 8. hunc in modum:

<i>Κς</i> κριτης αγαθος τω οικω ιηλ	1	και ανελαβεν αυτους· και	
επαγει ημιν κατα το ελεος		υψωσεν αυτους πασας τας	15
αυτου· και κατα το πληθος		ημερας του αιωνος·	
της δικαιοσυνης αυτου·		αναγνωσις [εκ] του [αγ.] ζαχαριου·	
και ειπεν· ουχι λαος μου εστι	5	Ταδε λεγει ο <i>κς</i> + ιδον ημερα	
τεκνα· ου μη αθετησουσιν·		ερχεται <i>κν</i> · και στησον	
και εγενετο αυτοις εις σωτη		τε οι ποδες αυτου· εν τη	20
ριαν· εκ πασης θλιψεως αυ		ημερα εκεινη· επι το ορος	
των + ου πρεσβυς· ουδε αγ		των ελαιων· το κατεναν	
γελος· αλλ αυτος ο <i>κς</i> εσωσεν	10	τι <i>ιημ</i> · εξ ανατολων ηλιου +	
αυτους δια το αγαπαν αυ		και εν τη ημερα εκεινη·	
τους· και φειδεσθαι αυτων +		εξελευσεται υδωρ ζων εν	25
Αυτος ελυτρωσατο αυτους·		ιλημ + το ημισυ αυτου	26

Inprimis vero notabiles sunt tertii codicis reliquiae, in quibus, ut praeteream alia, inveni textum extremi capitis actuum Thomae, qualis nondum innotuit, nisi quod priore parte multo magis quam Graeca a. 1851. ex codice Parisiensi a me edita in Actis app. apocryphis p. 241 sq. cum Latinis Abdiae historiis (Fabric. Cod. Apocr. II. p. 735 sq.) convenit. Legitur enim ibi sic:

σιν αυτοις εποιωτω·	1	ποστολου θωμα	εις σε και ελεησει σε	
Συνεβη δε ου μετα			ο <i>κς</i> <i>ις</i> <i>κς</i> δια την	15
πολυν χρονον ενα		τραχειλον του <i>υν</i>	αυτου χριστοτη	1
των παιδων μισ		μου και θεραπευ	τα· απελθων δε	
δαιου πληγειναι υ	5	θησεται· απειει	και ανοιξας ουχ ευ	
πο δαιμονος· και		ον ποιησαι ο ενεθυ	ρεν οστεα εκει·	
ουδεις ηδυνηθη		μηθη ο μισθεος ο	εις γαρ των αδελ	5
θεραπευσαι αυτον·		βασιλευς· ο δε απο	φων κλειψας το λει	
πανοι γαρ ην χαλαι		στολος θωμας επι	ψανον του μακα	
πως ο δαιμων·	10	φρανις αυτω ειπεν·	ριου απηνεγκεν	
ενεθυμηθη δε μισ		Εις ζωντας ουκ επι	εις την μεσοποτ[α]	
δεως ο βασιλευς		τευσας· και εις νε	μιαν· απο δε του	10
ανοιξαι τον ταφον·		κρους πιστευεις·	τοπου του μνημι	
και αρας των οστε		πλην μη φοβου·	ου· ενθα τα οστα	
ων — — του α	15	επει σπλαγχνηζεται	εκειτο· χουν λα	

βων περιεθρηκεν		την κεφαλην αυτου,		λευς των βασιλευ	15
τω νω αυτου και	15	υπο τας χειρας σιφο		οντων και κς	
ειπεν· πιστευω [εις]		ρον· ελεγεν δε τοις	15	των κυριευ . . .	
σε γε νυν οτε (?) κα		αδελφοις ο σιφορ·	1		
[τελιπεν με εκει]		Ευχαισθαι υπερ		μισδew την εις	1
νος ο ταρασσον τους	1	τον μισδαιου του		αυτον ελπιδα·	
ανδροπους και		βασιλεως· ινα πα		υπηγετω ουν	
αντικειμενος αυ		ρα ιν χν ευσπλαγ	5	μετα του πληθους	
τοις ινα μη ιδω		χνιαν δεξηται		των πιστενον	5
σιν σε· και κρεμα	5	και αμνησικα		των· δοξαζων	
σαντος αυτου τω		κεισι αυτω· πα		πρα και υν και	
παιδι, υγιεις ο παις		τες δε εν συμφο		αγιον πνα· ω κρα	
εγενετο· συνει		νια χαιρονταις	10	τος και μεγαλο	
θρυζετο δε και μισ		υπερ αυτου προσ		πρεπεια· νυν και	10
δεος ο βασιλευς με	10	ευχην εποιουν		αι και εις τους	
τα των αδελφων		τω· ο δε φιλανος		αιωνας των αι	
και υπεκληγεν		δεσποτης, ο βασι		ωνων·	
				α· μ· η· ν·	

XXXIII.

In codice Patmio litteris uncialibus noni saeculi scripto martyria duo inedita inveni, alterum Petri, alterum Pauli, quemadmodum iam in Actis apocryphis meis pag. XX sq. significavi. Quum nuper secundum visebam Patmi insulam, cum variis aliis, in quibus eminent scholia Origenis in Proverbia Salomonis, Notitiae editionis cod. bibl. Sinaitici etc. adiecta, etiam illas de apostolis fabulas transscripsi. Unde hoc loco nonnihil exscribere placet, non quidem earum quae narrantur rerum caussa, sed ut intelligatur quousque illo tempore depravatio scripturae Graecae progressa sit: nec enim multa absque vitio in eo codice scripta sunt, ita ut passim difficile sit primo obtutu verum perspicere. Quae res, observata illa quidem in pluribus octavi et noni saeculi codicibus, quamquam nullus aequiparat Patmium nostrum, eo magis mira videri potest, quum vix aliis quam monachis Graecis debeatur. Videntur autem illi non modo ab interiore litterarum cognitione alieni fuisse, sed etiam potius dictata calamo exceperisse quam ante oculos posita descripsisse; ita enim factum est ut quicquid similiter sonabat incuriose confunderent. Ceterum inter rei criticae sacrae peritos satis constat codices utriusque Testamenti antiquissimos. Graecos*) inprimis conspicuos esse scripturae vitiositate, quae quidem ipsos

*) Ut cod. Vat., Alex., Ephraemi Syri palimps., Octateuchi Origeniani fragmenta Leidensia, psalterium papyraceum Londinense. Excellunt inter hos prae omnibus Psalmi quos diximus, ipso quarto illi saeculo ut videtur priores, editi in vol. I. Monumentorum Sacror. ined. novae collectionis a. 1855. Neque vero eodem numero eximendus est codex biblicorum Sinaiticus.

iam Origenem et Hieronymum exercuit. Cuius rei gravissima caussa in eo posita videtur, quod celeberrimi calligraphi Alexandrini, a quibus illos codices scriptos esse perquam probabile est, parum Graece sciebant. Quod quamvis molestum sit, tamen id habet commodi, quod certum est tales scriptores abstinuisse ab improba illa emendandi audacia (Origeni *τόλμη μοχθηρά τῆς διορθώσεως* dicta), quae ipsis primis p. Chr. saeculis plurimum valuit ad depravandas sacras scripturas.

Sed ad codicem Patmium redeo, unde quae hausi, missis plerumque accentibus et spiritibus, qui quidem et ipsi saepissime perperam positi sunt, ut paucis exemplis docebitur, adscribam.

Πετρος ο αποστολος ἦν ἐν τῇ ρωμῇ ἀγαλλωμενος μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐπὶ τὸ κῶ τυκτος καὶ ἡμερας ἐπὶ τὸ ὠχλῶ το καθεμερινω το προσαγομενω το ὠνοματι το αἰωῶ τη του κυ̅ εν̅ χυ̅ χαριτη. συνιγοντο δε καὶ ε̅ παλλακηδες του επαρχου αἰρωπιτα προς τον πετρον, τεσσαρες ουσαι, αἰρωπιτηνα καὶ νικαρη καὶ ευφημια καὶ δωρης· ακουουσαι τον της αἰνης λογον καὶ παντα τα του κυ̅ λῶγηα ἐπληγησαν τας ψοῖχας, καὶ συνθεμαινε ἀλλήλαις αἰναι της αἰρωπιτα κυ̅ της διαμῖνε ἰνοχλουντο υπ̅ αυτου ταυτα δε ακουσας ο καισσαρ ἐκαλευσεν παντας τους δεδεμενους πυρι κατακαηγε, των δε παυλων τραχιλοκοπιθεῖνε το νομο των ρωμεων. ο δε παυλος ἦν μι σηοπων τον λογον, ἀλλὰ κοινομενος το πρεφεκτο λογγῶ καὶ κμιστο το καιτυριῶνι κακινου θαυμαζωντος καὶ θαυπορουντος, ωρας̅ ἐννατην̅ εστοτων πολλων μετὰ του καισσαρος φιλοσωφον καὶ του καιτυριονος, ἦλθεν ο παυλος ἐνπροσθεν̅ παντων καὶ ἡπεν· καισσαρ ἦδου παυλος ο του θυ̅ στρατηγοτης̅ ουκ̅ απεθανον, ἀλλὰ ζω· συ δε πολλὰ εστε κακα, ανθ̅ ου̅ δικαιον̅ εμα̅ ἐξεχεας̅ ου̅ μετὰ πολλας̅ ἡμερας̅ ταυτας̅. ο δε ταρκαθης̅ ἐκαλευσεν̅ λυθεινε̅ τους̅ δεσμητους̅, τονδε̅ πατροκλον̅ καὶ τους̅ περι τον̅ βαρσαβαν̅. καὶ ος̅ εταξατο̅ παυλος̅, ορθρον̅ πορευθεντες̅ ο λογγος̅ καὶ ο καιτυριον̅ κεστος̅ μετὰ φοβου̅ προσῆρχωντο το ταφο̅ παυλου. ἐπηστιαταις̅ δε ἰδον̅ δυο̅ ανδρας̅ προσευχομενους̅ καὶ μεσον̅ παυλον̅, οστε̅ αυτους̅ ἐκπλαγιε, τον̅ δε̅ τιτον̅ καὶ λουκαν̅ φοβῶ συσχεθεντα̅ ανθρωπινο̅ ης̅ φυγιγ̅ τραπινε̅ τον̅ δε̅ διοκονταν̅ λεγοντων· ου̅ διοκομεν̅ ομας̅ ης̅ θανατον̅ ἀλλ̅ ης̅ ζωην̅, ινα̅ ἡμιν̅ δοτε̅ ος̅ παυλος̅ ἐντετατο, ο μεθ̅ υμων̅ προ̅ μηκρον̅ μεσος̅ προσευχομενος̅ etc.

Emendationes vide supra in notis ad indicem libri.

TABULARUM INDEX.

TABULA I.

SPECIMINA SCRIPTURARUM TREDECIM CONTINET EX UNDECIM HAUSTA CODICIBUS A NOBIS IN ORIENTE
REPERTIS INDEQUE IN EUROPAM ALLATIS.

- Duo numero I. insignita codicis Graeci libri Numerorum palimpsesti sunt, descripti pag. 1—2.
Prior scriptura sexti, altera noni videtur saeculi.
- Numero II. scripturae specimen signatur ex Graeco codice fragmentorum Novi Testamenti palimpsesto saeculi fere quinti petatum. Describitur pag. 2 et 3.
- Numero III. repraesentatur codex Graecus evangeliorum Lucae et Iohannis octavo fere saeculo scriptus. Describitur pag. 4 et 5. Nuper ad bibliothecam Bodleianam transiit.
- Numero IV. repraesentatur codex Graecus evangeliorum saeculi noni. Describitur pag. 5 et 6.
- Numero V. repraesentatur codex Graecus libri Genesis, qui octavi saeculi esse videtur. Describitur pag. 6 et 7. Cum eo qui praecedit nuper Bodleianus factus.
- Numero VI. repraesentatur codex Graecus libros Iudicum et Ruth integros cum extrema parte libri Iosuae continens. Ex meis nuper Musei Britannici factus. Describitur pag. 7.
- Numero XV. repraesentatur codex evangeliorum Syriacus palimpsestus, scriptura quam putant Hierosolymitana insignis, haud dubie antiquissimus. Specimen nostrum non invito quidem codice sed ex incuria tamen inversum est. Describitur pag. 13.
- Numero VIII. fragmenta Graeca repraesentantur libri prophetae Iesiae septimi fere saeculi. Describuntur pag. 8 et 9.
- Numero IX. fragmenta Graeca ex libris Regum repraesentantur saeculi eiusdem vel insequentis. Altera scriptura marginis est, altera textus. Describuntur pag. 9.
- Numero XII. versus exhibetur ex fragmentis Graecis laudationis cuiusdam patristicae in codice palimpsesto saeculi fere quinti repertis. Describuntur pag. 10.
- Numero XIV, 2. repraesentatur fragmentum psalterii Graeci, quod quintum saeculum antecedere videtur. Prior versus rubro scriptus est.

TABULA II.

DECIM SCRIPTURARUM GRAECARUM SPECIMINA CONTINET, QUORUM NOVE EX CODICIBUS TISCHENDORFIANIS
BIBLIOTHECAE UNIVERSITATIS LIPSIENSIS PETITA SUNT, DECIMUM EX CODICE CARPENTORACTENSI.

- Numero V. insignitur specimen evangelistarii palimpsesti nono fere saeculo scripti. Descripsimus pag. 29. et seqq.
- Scriptura numero VI. litteraque F. insignita ex fragmento lectionarii desumpta est nono vel decimo saeculo scripti, de quo exponitur pag. 37 et 38.
- Eodem numero littera C. exhibetur scriptura fragmentorum codicis patristici saeculo ut videtur septimo adscribendi. Cf. pag. 35 et 36.
- Rursus eodem numero littera B. fragmentum repraesentatur orationis Gregorii Nazianzeni nono ut videtur saeculo scriptae. De quo fragmento cf. pag. 34 et 35.
- Duae scripturae numero II. coniunctae codicis palimpsesti sunt in quo praeter aliquot Octateuchi partes etiam fragmenta grammatica reperiuntur. Ex istis utraque scriptura desumpta est, altera textus, altera marginis, saeculi fere septimi. Cf. pag. 17 et 18.
- Numero III. fragmenta palimpsesta repraesentantur codicis patristici saeculi noni, de quibus explicatur pag. 19 et seqq.

Numero XII. littera D. initium exhibetur notitiae impensae in evangeliorum codicem factae, de qua diximus pag. 64 et seq. Scriptura videtur saeculi duodecimi.
 Eodem numero littera A. scriptura saeculi decimi repraesentatur, ut est in Iohannis Lydi quae videntur excerptis, de quibus cf. pag. 58 seqq.
 Ultimo loco tabulae II. scripturam evangelistarii Carpentoractensis expressimus saeculi fere noni, de quo diximus pag. 151 et seqq.

TABULA III.

OCTO CODICUM, QUATTUOR LATINORUM, QUATTUOR GRAECORUM, SPECIMINA CONTINET. QUINQUE SUNT GUELPHERBYTANI, UNUS HAMBURGENSIS, UNUS ANTEA EX MEIS NUNC MUSEI BRITANNICI, UNUS ETIAMNUM MEUS.

- Loco I. specimen datur codicis Hamburgensis, antea Uffenbachiani, cum fragmentis epistulae ad Hebraeos. Saeculi noni. Cf. pag. 174 seqq.
 Loco II. scriptura lectionarii Guelpherbytani palimpsesti repraesentatur, quae prodit saeculum quintum. Cf. pag. 164 seqq.
 Locis III. IV. V. specimina scripturae ex celebri codice Guelpherbytano palimpsesto qui Ulphilae dici solet proferuntur. Numero III. expressa est scriptura fragmentorum libri Iudicum (cf. pag. 154), numero IV. scriptura fragmentorum libri Iob (cf. pag. 154), numero V. Latinus textus fragmentorum Gothicorum (cf. pag. 153 seq.). Ad quintum fere saeculum scripturae omnes tres pertinere videntur.
 Loco VI. specimen scripturae est ex fragmentis Novi Testamenti palimpsestis, de quibus expositum est pag. 2 et seq. In horum fragmentorum editione nostra (vide Fragm. sacr. palimps. pag. XIV.), diximus scripturam septimam eamque sexti saeculi: cuius specimen quum ibi nondum datum esset, hoc loco addendum curavimus.
 Loco VII. repraesentavimus scripturam fragmentorum Galeni quae in eodem de quo iam diximus celebri libro palimpsesto Guelpherbytano habentur. Videtur sexti saeculi esse. Cf. supra pag. 153.
 Loco VIII. adnexuimus subscriptionem codicis Actuum Apostolorum, de quo uberius dictum est 7 et 8, rursusque pag. 130 et seqq. Subscriptionem istam annus Christi notatur 1054.

TABULA IV.

SPECIMINA SCRIPTURARUM SEPTEM CONTINET, QUINQUE SYRIACARUM, UNUS GRAECAE, UNUS ARABICAE. EA OMNIA EX CODICIBUS TISCHENDORFIANIS BIBLIOTHECAE UNIVERSITATIS LIPSIENSIS PETITA SUNT.

- Primum est, ut inscripsimus, codicis Tischendorfiani IV. quo Graece continentur quattuor evangelia, decimo saeculo scripta. Descripsimus pag. 20 et seqq.
 Duplex scriptura quae sequitur ex codice Tischendorfiano XIII. petita est, in quo habentur evangelia quattuor Syriace et Arabice decimo fere saeculo scripta. Cf. pag. 65 et 66. (Ibi male impressum est XII. pro XIII.)
 Sequitur specimen codicis Tischendorfiani XIV. in quo Syriace leguntur Genesis et Exodi fragmenta, illustrata pag. 66 et 67. (Ibi male pro XIV. impressum est XIII.)
 Quinta scriptura est codicis Tischendorfiani XVI. D. in quo superest fragmentum categoriarum Aristotelis Syriace redditum. Cf. pag. 68.
 Sexta scriptura codicis Tischendorfiani XV. est, quo continentur Nestorianorum hymni. De iis diximus pag. 67.
 Septimo loco expressa est scriptura fragmentorum evangelii Marci quae codicis Tischendorfiani XV I. partem tertiam (C.) efficiunt. Cf. pag. 68.
 Ceterum in promptu est scripturas quartam quintam et septimam magna antiquitatis laude insignes esse, multo minori sextam.

TISCHENDORFIANA.

I. REISE IN DEN ORIENT. 2 Bände. 1845. 1846. (3½ Thlr.) (TRAVELS IN THE EAST. Translated from the German by W. E. Shuckard. London, Longman & Co. 1847. 6 sh. Vergriffen.)

In Anschluss daran: **DE ISRAELITARUM PER MARE RUBRUM TRANSITU.** Cum tabula. 1847. (8 Ngr.)

**II. BIBLIOTHECA MONUMENTORUM SACRO-
RUM CRITICA.** In dieser christlichen Urkunden-
bibliothek sollen die kostbaren ältesten, d. h. tau-
send- und grösstentheils mehr als tausendjährigen
Urkunden des heiligen Textes des A. u. N. T., die
griechischen wie die lateinischen, durch zweckmäs-
sige Druckvervielfältigung den Gefahren der Ver-
nichtung so viel an uns ist entrissen und der christ-
lichen Welt so weit sie eine Wissenschaft besitzt
in die Hände gegeben werden, womit zugleich die
Zwecke der gelehrten Textforschung eine wesent-
liche Förderung gewinnen. In den (mit Einschluss
der Anecdota etc.) bereits erschienenen 11 Bänden
(grösstentheils kl. Folio) liegen 35 solcher Urkun-
den grössern und geringern Umfangs veröffentlicht
vor. Sie tragen folgende Titel:

CODEX EPHRAEMI SYRI RESCRIPTUS sive Frag-
menta utriusque Test. e cod. Gr. Paris. celeberrimo
quinti ut videtur p. Chr. saec. Eruit atque edidit C.
T. 2 tomi. 1843, 1845. (27 Thlr.)

(1.) **FRAGMENTA NOVI TESTAMENTI** 1843. (18
Thlr.) Diese den grössern Theil des ganzen N. T.
umfassenden Textfragmente des 5. Jahrh. waren vor-
her nur höchst unvollständig und fehlerhaft gelesen
worden. Die chemische Auffrischung hatte schon
1834 stattgefunden; die Entzifferung blieb trotz der-
selben sehr schwierig, besonders an den mehr als
tausend von Correctoren geänderten Stellen.

(2.) **FRAGMENTA VETERIS TESTAMENTI** 1845.
(9 Thlr.) Diese Fragmente aus Hiob, den Sprich-
wörtern, dem Prediger, dem Hohenliede, der Weis-
heit Salomos und aus Jesus Sirach hatte vorher noch
Niemand zu bearbeiten versucht.

MONUMENTA SACRA INEDITA sive Reliquiae
antiquissimae textus N. T. Graeci ex IX plus mille
annorum codd. per Europam dispersis. Eruit atque
edidit C. T. 1846. (18 Thlr.)

Unter diesen 9 Codd., von Anfang des 7. bis Ende
des 8. Jahrh. verfasst, sind die wichtigsten die Pari-
ser Evangelienhdschr., bei den Kritikern L. genannt,
und der vorher fast ganz unzugänglich gewesene Va-
tik. Codex der Apokalypse. Dazu kommen verschie-
dene Fragmente aus den Bibliotheken zu London,
Paris, Wien und Rom, sowie ein Codex Tisch. der
Leipziger Universitätsbibliothek.

CODEX FRIDERICO-AUGUSTANUS sive Frag-
menta Veteris Testamenti e codice Graeco omnium
qui in Europa supersunt facile antiquissimo. In
oriente detexit, in patriam attulit, ad modum codi-
cis edidit C. T. 1846. (32 Thlr., für die wenigen noch
übrigen Exx. in Köhlers Antiquarium 15 Thlr.)

EVANGELIUM PALATINUM INEDITUM sive Re-
liquiae textus evangeliorum Latini ante Hierony-
mum versi ex codice Palatino purpureo quarti vel
quinti post Christum saeculi. Nunc primum eruit
atque edidit C. T. 1847. (18 Thlr.)

Diese uralte vorzugsweise mit B und D zusam-
menstimmende Evangelienhdschr. in der Kais. Bibl.
zu Wien, auf Purpurpergament in Silber und Gold
geschrieben, war bis auf eine einzige Seite noch
unbenutzt geblieben.

CODEX AMIATINUS sive Nov. Test. Latine inter-
prete Hieronymo. Ex celeberrimo codice Amiatino
omnium et antiquissimo et praestantissimo nunc
primum edidit C. T. 1850. (6 Thlr.) Editio repetita
1854. (4 Thlr.)

Die älteste kaum 125 Jahre nach Hieronymus' Tod
geschriebene Hdschr. der Vulg., eben so wichtig für
die Herstellung des Textes des Hieronymus als für
die Erforschung des frühesten griech. Textes. Nur
die fehlerhafteste Vergleichung war vorher bekannt.

CODEX CLAROMONTANUS sive Epistulae Pauli
omnes Graece et Latine ex cod. Paris. celeberrimo
nomine Claromontani plerumque dicto. Nunc pri-
mum edidit C. T. 1852. (24 Thlr.)

Keine Handschrift des N. T. übertrifft den Cod.
Clarom. an Alterthümlichkeit der Textgestalt. Die
Bearbeitung desselben wurde durch die vielen alten
Correcturen, über 3000, sehr erschwert. Wiederholte
Revisionen der Abschrift (von 1841—1849) machten
die genaueste Herausgabe möglich.

MONUMENTA SACRA INEDITA. Nova Collectio.
Voll. V. et appendix. (96 Thlr., später 108 Thlr.)

Vol. I.: **Fragmenta sacra palimpsesta** sive
Fragmenta cum Novi tum Veteris Test. ex quinque
codd. Graec. palimpsestis antiquissimis nuperrime in
oriente repertis. Addita sunt fragmenta Psalmorum
papyracea et fragmenta evangelistariorum palimpse-
sta, item fragmentum codicis Fr.-Augustani. Nunc
primum eruit atque edidit C. T. 1855. (16 Thlr.)

Vol. II.: **Fragmenta evangelii Lucae et libri
Genesis** ex III codd. Graec. V. VI. VIII. saec., uno
palimpsesto ex Libya in Museum Brit. advecto, altero
celeb. Cotton. ex flammis erepto, tertio ex oriente
nuper Oxonium perlato. Addita sunt et N. et V. T.
fragmenta similia nuper in codd. VI antiquissimo-
rum reliquiis inventa. 1857. (16 Thlr.)

Vol. III.: **Fragmenta Origenianae Octateuchi
editionis** cum fragmentis evv. Gr. palimpsestis ex
cod. Leidensi folioque Petropolitano IV. vel V.,
Guelferbyitano cod. V., Sangallensi VIII. fere sae-
culi. 1860. (16 Thlr.)

Bis 1864 sollen erscheinen: Vol. IV.: **Psalte-
rium Turicense purpureum** etc. saec. fere VII.
Vol. V.: **Reliquiae textus sacri utriusque** ex codd.
duobus palimps. aliisque plus mille annorum Vindo-
bonae, Parisiis, Guelferbyti, Petropoli adservatis.
Appendix: **Codex Laudianus actuum** app. Gr. et Lat.
saec. fere VI. etc. Vergl. den über das ganze in 200
Exempp. gedruckte Werk im Sept. 1860 ausgegebenen
Prospectus. Die Subscribentenliste zählt 156
Namen, von denen 100 auf die protest. Kirchen, die
übrigen fast gleichmässig auf die römisch-katholi-
sche und die griechisch-orthodoxe kommen.

Hieran schliessen sich namentlich durch
die Hamburg-Londoner Unzialfragmente
der Paulinischen Briefe die „Anecdota sa-
cra et profana“ an.

III. EDITIONES NOVI TESTAMENTI.

Die zwei neuesten Ausgaben:

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE. Ad antiquos testes denuo recensuit, apparatus criticum omni studio perfectum apposuit, commentationem isagogicam praetexit C. T. Editio septima critica maior. 1859. (8 $\frac{1}{2}$ Thlr.) Accessit anno 1860. notitia codicis Sinaitici.

Auf Grund der umfassendsten Quellenstudien wurde hier der vollständigste bis jetzt vorhandene, mit den Belegen für und wider die aufgenommene Lesart ausgestattete kritische Apparat dargeboten. Die Textconstituierung ruht, unter Bevorzugung der ältesten Zeugen, auf äussern und innern Gründen; an vielen Stellen sind die Entscheidungsgründe angedeutet. Proll. 280 S. Die „Notitia“ enthält gegen 800 Lesarten (noch mehr als die Schrift: „Notitia editionis“ etc.) des Cod. Sin.

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE. Ad antiquos testes denuo recensuit, cum apparatu critico et prolegomenis edidit C. T. Editio septima critica minor. 1859. (2 $\frac{1}{2}$ Thlr.) Accessit anno 1860. notitia codicis Sinaitici.

Der grössern Ausg. entlehnt, unter Beschränkung des Apparats, doch mit Beibehaltung des kritischen Belegs für und wider. Proll. 140 S. kl. 8. Die „Notitia“ enthält gegen 700 Lesarten des Cod. Sin.

Früher erschienen:

(1.) **NOVUM TESTAMENTUM GRAECE.** Textum ad fidem antiquorum testium recensuit, brevem apparatus criticum una cum var. lect. Elz., Knapp., Scholz., Lachm. subiunxit, argumenta et ll. parall. indicavit, commentationem isagog. notatis propriis lect. edd. Steph. III. atque Mill., Matth., Griesb. praemisit C. T. 1841.

Hieran schloss sich an (2.) eine revidirte griech. Textausgabe zu Paris 1842, und

(3.) eine griech.-latein. unter dem Titel: „In antiquis testibus textum versionis vulgatae Latinae indagavit lectionesque variantes Stephani et Griesbachii notavit, viro S. V. Jager in consilium adhibito, C. T.“ Wiederholt 1849. Die Tendenz dieser Ausgabe ist genau in den Vorworten bezeichnet.

(4.) Eine völlige Umarbeitung der ersten Ausg. erschien 1849: „N. T. Graece. Ad antiquos testes recensuit, apparatus criticum multis modis auctum et correctum apposuit, commentationem isagogicam praemisit C. T.“ (2 $\frac{1}{2}$ Thlr.)

Hieran schloss sich an: (5.) „N. T. Graece.“ Recensuit C. T. 1850. (Editio Tauchnitiana.)

(6.) Desgleichen: **Novum Testamentum triglotum.** Graece Latine Germanice. Graecum textum addito lectionum variarum delectu recensuit, Latinum Hieronymi notata Clementina lectione ex auctoritate codicum restituit, Germanicum ad pristinam Lutheranae editionis veritatem revocavit C. T. 1854. (2 Thlr.)

Ferner daraus separat: a. N. T. Graece. Editio academica. I. 1855. II. 1857. (2 $\frac{1}{2}$ Thlr.) b. N. T. Graece et Latine. 1858. (1 $\frac{1}{2}$ Thlr.) c. Das Neue Testament. Deutsch von Dr. Luther. Nach den Originalausgg. revidirt und bevorwortet von C. T. 1855. (2 $\frac{1}{2}$ Thlr.)

Hierher gehört auch noch, dem textkritischen Gehalte nach: „Synopsis evangelica“. Ex 4 evangeliis ordine chronologico concinnavit, prae-

texto brevi commentario illustravit, apposito apparatu critico recensuit C. T. 1851. Editio in commodum academic. repetita 1854. (1 $\frac{1}{2}$ Thlr.)

IV. EDITIONES GRAECI TEXTUS VETERIS TESTAMENTI.

(1.) **VETUS TESTAMENTUM GRAECE IUXTA LXX INTERPRETES.** Textum Vaticanum Romanum emendatus edidit, argumenta et locos Ni. Ti. parallelos notavit, omnem lectionis varietatem codd. vetustissimorum Alexandrini, Ephraemi Syri, Frederico-Augustani subiunxit, prolegomenis et epilegomenis instruxit C. T. Ed. tertia, ratione etiam habita thesauri Sinaitici nuper inventi et editionis Maianae codicis Vaticani. 2 tomi. (Proll. 106 S.) 1860. I. 1850. II. 1856. (4 Thlr.)

V. ZUR NEUTESTAMENTLICH-APOKRYPHISCHEN LITERATUR.

DE EVANGELIORUM APOCRYPHORUM ORIGINE ET USU. Disquisitio historica critica, ornata praemio aureo societatis Haganae pro defendenda religione Christiana. Scr. C. T. Hagae Comitum 1851. (1 $\frac{1}{2}$ Thlr.) Vergriffen.

Zwei frühere gekrönte Preisschriften: Doctrina Pauli Apostoli de vi mortis Christi satisfactoria. 1837. (1 $\frac{1}{2}$ Thlr.) Disputatio de Christo pane vitae sive de loco Joh. 6, 51—59. coenae sacrae potissimum ratione habita. 1839. (1 $\frac{1}{2}$ Thlr.)

EVANGELIA APOCRYPHA. Adhibitis plurimis codd. Graecis et Latinis maximam partem nunc primum consultis atque ineditorum copia insignibus ed. C. T. 1853. (3 $\frac{1}{2}$ Thlr.) 22 apokr. evangelische Texte; 7 waren noch inedirt, die übrigen haben zum ersten Male eine strengere kritische Bearbeitung erfahren, unter Vermehrung des Apparats von Thilo etc. um mehr als 40 Dokumente. Proll. 88 S.

ACTA APOSTOLORUM APOCRYPHA. Ex 30 codd. Graecis vel nunc primum eruit vel secundum atque emendatus edidit C. T. 1851. (2 $\frac{1}{2}$ Thlr.) 13 apokr. Apostelgeschichten; 7 waren noch inedirt, 6 höchst ungenügend edirt. Proll. 80 S.

PILATI CIRCA CHRISTUM IUDICIO quid lucis afferatur ex actis Pilati. 1855. (1 $\frac{1}{2}$ Thlr.)

[Anschliessen wird sich zunächst:

APOCALYPSES MOSIS, ESDRAE, IOHANNIS, PAULI. Accedit Mariae *zofunosis* cum aliis similibus. Ex pluribus codd. Graecis etc.]

HERMAE PASTOR Graece ex fragmentis Lipsiensibus, instituta quaestione de vero Graeci textus Lips. fonte. Ed. C. T. (Ex ed. pp. apost. Dress. 100 exx. repetitum.) 1856.

Zuletzt erschienen:

NOTITIA EDITIONIS CODICIS BIBLIORUM SINAITICI auspiciis imperatoris Alexandri II. susceptae. Accedit catalogus codicum nuper ex oriente Petropoli perlatorum, item scholia Origenis in Proverbia Salomonis partim nunc primum partim secundum atque emendatus edita. 1860. (3 $\frac{1}{2}$ Thlr.)

Ausser den Mittheilungen über den Codex Sinaiticus (Aufindung, Inhalt, Alter, über 600 N.-T. Lesarten und 60 vollständige Textcolumnen) enthält diese Schrift das Verzeichniss der vom Herausg. 1859 nach Petersburg gebrachten Manuscripte (12 Palimpseste, mehr als 20 griech., mehr als 60 syr., kopt., arab., hebr., samarit., slavon., abyss., armenische Mscr. etc.), sowie, excerptirt aus Mscr. des Orients, ein ineditum des Diodor, die Scholien des Origenes zu den Sprichwörtern, ein ineditum der mittelalterlichen Historiographie über Muhammed II.

I.

ΟΙΣΥΝΑΝΑΒΑΝΤΕΣΜΕΤΑΥΤΩΝΕΙΠΑΝ
ΟΥΚΑΝΑΒΑΙΝΟΜΕΝΟΤΙΟΥΜΗΑΥΝΩΜΕ

ΒΑΣΑΝΙΖΟΜΕΝΟΥΚΑΙΛΟΙ
ΠΟΝΤΗΓΗΠΡΟΣΠΙΠΤΕΜ

II.

ΦΙΛΑΓΛΘΟΝ ΟΛΟΥΣΟΙΚΟΥΣ
ΣΩΦΡΟΝΑ ΑΝΑΤΡΕΠΟΥΣ
ΔΙΚΑΙΟΝ-ΟCΙΟ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕC

III.

βωηήηαπύκον τωσνφ' προγί
γενεσθαπποσ ούαα' τριγ' του
αυτονλεγειουσαν αηλη' τριγ' ησα'

IV.

ΚΑΙΟΙΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙΠΛΕΖΑΝΤΕC
ΣΤΕΦΑΝΟΝΕΞΑΚΑΝΘΩΝΕΠΕΦΗ

V.

ΕΙCΣΥΧΕΛΙ. ΚΑΙΕΥΡΕΝΑΥΤΩΝ
ΑΗΘΕ ΠΛΑΗΘΜΕΝΟΝΕΝΤΩΠΑΙ
ΑΙΩ' ΗΡΩΤΗΣΕΝΔΕΑΥΤΩΝ

VI.

τῷ τῶν μερίδων ἀνδρῶν ἡσθη τὸν ἀδελφόν
φρουήκοον ἀμύβρεχ' ἡδὲ δοτα μοομψήτη

XV.

ΛΥΠΥΛΑΦΩΠΥ
ΠΥΛΑΠΟΦΩ
ΛΥΛΧΥΦΩ
ΟΠΟΟΩΛΥ
ΟΥΛΥ ΠΥΟΧΥ

XII.
ΤΗΝΗΜΩΝΚΛΘΑΡCΙΝ

XIV.2.

φαιμοστολαγεισοτεα
καφ' αοξαν

VIII.
ΕΞΟΜΕΝΤΟΝΔΙΚΑΙΟΝ.

IX.

πρωαπεθαν εν οπροφοηθησανα
τωθειςυποτοιλεοντοσανθω
ετιςετρεφαντααυτον.

V.
 ΦΟΝ ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΣΙΜΩ
 ΝΑ ΚΑΙ ΛΕΓΕΙ ΑΥΤΩ
 ΕΥΡΗΚΑ ΜΕΝ ΤΟΝ ΜΕ

VI. F.
 ΤΩΝ ΑΜΑΡΤΙΩ
 ΗΜΩΝ · ΕΚΑΘΗ
 ΣΕΝ ΕΝ ΔΕΞΙΑ ΤΗΣ

VI. C.
 ΑΓΚΑΛΙΣ ΥΠΕΔΕΞΑΤΟ
 ΤΟΝ ΠΡΟΑΙΩΝΗΩΝ ΘΗΩΣ
 ΒΡΕΦΟΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΘΗΝΥ

VI. B.
 ΤΟΥ ΠΑΡΑΣΧΟΝΤΟΣ ΤΑ
 ΣΠΕΡΜΑΤΑ ΦΥΤΩΝ
 ΑΦ' ΑΝΑΤΩΝ ΤΕ ΨΥΧΩΝ

II.
 ΤΟ ΓΕΝΙΚΑ ΤΑΛΗΖΕΙ
 ΤΟ ΔΡΑΙΓΙΣΘΟΣ
 της ορθογραφίας

III.
 ΤΩ ΝΑΝΩΝ ΑΦ' ΟΙΣ ΖΟΜΕΝ ΗΣ ΠΑΝΗ ΓΥΡΙΣ · ΕΠΕΙΣ ΚΑΙ Η
 ΣΙΛΙΣ ΜΥΣΤΗΣ ΩΣ ΑΓΙΛΕΤΑΙ · ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΡΥΦΗΣ Δ

XII. D.
 + Η ΔΕ ΚΑΤΑ ΒΛΗΘΕΙΣ ΔΕΞΟΔ' ΕΙΣ ΤΟ
 ΤΟΙΟΥΤΟ Μ' ΑΠΟΗΤΕΡΑ Δ' ΑΝΕΛΟΝ
 ΕΧΕΙ ΟΥΤΩΣ · ΕΙΣ ΧΑΡΤΙΔ' ΑΧΤΡ
 ΔΚΑΤΡΙΔ' ΕΙΣ ΓΡΑΨΜΟΝ ΧΩΡΩ

XII. A.
 Τ' ΟΨΑΛΜΑ ΤΟΥ ΙΑΨΟΥ ΑΡΙΟΥ ΙΓΑΡ ΟΥΣΙ
 ΤΗΡΑ ΜΟΡΦΟΜ · ΔΙΑΣΤΑΣ ΤΩΣΤΑΡΑΣ ΤΡΟ
 ΠΑΣ · ΑΛΛΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΙΣ ΕΑΥΤΟΥ ΕΥΤΗ

ΛΥΕΤΕ ΑΥΤΟΝ · ΟΥΔΕΙΣ
 ΓΑΡ ΕΣΤΙΝ · ΟΣ ΠΟΙΗΣΕΙ
 ΔΥΝΑΜΙΝ ΕΠΙ ΤΩ Ο
 ΝΟΜΑΤΙ ΜΟΥ ΚΑΙ ΔΥ
 ΝΗΣΕΤΑΙ ΤΑ ΧΥΚΑΚΟ
 ζ φ † ε

ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΜΑΤ ΚΕΦΑΛΑ ·
 ΣΙΒΛΟΣ ΓΕΝΕΣΕΩΣ · ΕΥ
 ΧΥ ΥΥ ΑΛΔ · ΥΥ ΑΒΡΑ
 ΑΜ · ΑΒΡΑΑΜ · ΕΓΕΝ
 ΗΝΣΕΝ ΤΟΝ ΙΣΑΑΚ +

ἡ ἐγράφη ἀπὸ τὰς λαλατῶν τοῦ θεοῦ:—

ἡ προγεγραυμένη πτολή
ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ πινυται·
πολυπερὶ καὶ πολυτρόπως πα-
λαιόθεν λαλῆσαι τοῖς πατέρας ἡμῶν
τοῖς προφῆταις· ἐπεσχάτη τῶν

ΔΕΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ ΕΙΡΗΚΕΝ ΠΟΤΕ
 ΚΑΘΥΓΕΚΔΕΣΙΩΝ ΜΟΥ. ΕΩΣ ΑΝΘΩ
 ΤΟΥ ΕΧΘΡΟΥ ΕΣΟΥ ΤΟ ΠΟΔΙΟΝ ΤΩΝ
 ΠΟΔΩΝ ΕΟΥ ΟΥΧΙ ΠΑΝΤΕΣ ΕΙΣΙ ΙΔΕΙ
 ΤΟΥ ΡΓΙΚΑΤΝ ΕΥΜΑΤΑ ΕΙΣ ΔΙΑΚΟΝΙ
 ΑΝΑΠΟΣ ΤΕΛΛΟΜΕΝΑ ΔΙΑ ΤΟΥ ΕΜΕΛ

ABSCONDEREMUS AD MOMENTUM DONEC PERTRA
SEAT INDIGNATIO MEA QUIA EGODN̄S D̄S APERIAM TUMULOS
VESTROS ET EDUCAM VOS DE SEPULCHRIS VESTRIS POPU

^{III.}
Dixitque ei cedeon

ac et ad aliquem r̄corum conuertere

ΚΕΙΜΕΝΑ ΜΟ
ΝΑ ΚΑΙ ΑΠΗΛ
ΘΕΝ ΠΡΟΣ

TOY
KAI
EN

V.
et mortuorum
dominetur

ΚΑΙ ΤΑΥΤΑ ΤΑ ΣΠΕΡΜΑ
ΤΑ ΚΑΘΑΠΕΡ ΚΑΙ ΤΗΝ

> ΠΕΡΙΦΑΓΗΛΩΝ
 > ΚΑΙ ΩΧΡΩΝ

VIII.
 ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΟΙΚΗΤΗΝ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ
 ΠΕΙΝΤΟΥΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ
 ΙΩΑΝΝΟΥΝ ΚΑΙ ΤΟΝ
 ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ
 ΑΓΓΛΙΑΣ

Cod. Tisch. IV.

εἰς τὸν οὐρανὸν
 τῆς μορφῆς
 τῆς αἰῶνος
 παρὰ
 πάντας
 αἰῶνες
 ἀμήν

Ὅτι ἡ δόξα τοῦ πατρὸς
 οὐ μὴν ᾤσεται
 τοῦ υἱοῦ τοῦ
 πατρὸς
 καὶ τοῦ ἁγίου
 πνεύματος
 πάντοτε
 ἀμήν

Cod. Tisch. XIII.

وكان هذا الرجل من صهيون
 وقد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع

وكان هذا الرجل من صهيون
 وقد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع

Cod. Tisch. XIV.

وكان هذا الرجل من صهيون
 وقد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع

Cod. Tisch. XV.

Cod. Tisch. XVI. D.

وكان هذا الرجل من صهيون
 وقد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع

وكان هذا الرجل من صهيون
 وقد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع

Cod. Tisch. XVI. C.

وكان هذا الرجل من صهيون
 وقد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع
 قد اراد ان يسوع

